

TEZAURE MONETARE ȘI TEZAURIZARE ÎN TRANSILVANIA SECOLELOR XV/XVI-XVII

CORINA TOMA

EDITURA MUZEULUI ȚĂRII CRIȘURILOR

**TEZAURE MONETARE
ȘI TEZAUORIZARE
ÎN TRANSILVANIA
SECOLELOR XV/XVI-XVII**

Tehnoredactare: Lucian Mărcușiu

Corectură: Monica Seres

Copertă: Földes Mihály

Ilustrația copertei: Taler saxon de Braunschweig-Wolfenbüttel din anul 1589 păstrat în tezaurul monetar descoperit la Crestur (colecția MȚCO), foto Lucian Mărcușiu.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TOMA, CORINA

Tezaure monetare și tezaurizare în Transilvania secolelor XV/XVI- XVII /

Corina Toma. - Oradea : Editura Muzeului Țării Crișurilor, 2016

Conține bibliografie. - Index

ISBN 978-973-7621-94-8

336.741.236(498.4)''14/16''

TEZAURE MONETARE ȘI TEZAUORIZARE ÎN TRANSILVANIA SECOLELOR XV/XVI-XVII

Corina Toma

Editura Muzeului Țării Crișurilor
Oradea 2016

Pentru tatăl meu,
Alexandru

Mulțumiri

Această carte nu poate fi desprinsă de muzeu. Am pornit la drum de la o necunoaștere dezarmantă, dar, împinsă de forța împrejurărilor, am ajuns la elaborarea unui șir de observații cuprinse în paginile care urmează. Pentru abordarea acestui domeniu și pentru provocarea la care am fost supusă trebuie întâi de toate să mulțumesc domnului Aurel Chiriac, directorul Muzeului Țării Crișurilor.

Deoarece întreaga muncă s-a desfășurat în instituția amintită, vreau să-mi exprim recunoștința pentru colegii care mi-au întins o mână de ajutor în diferite etape ale pregătirii acestei lucrări, în special: doamnei conservatoare Olimpia Mureșan, care mi-a facilitat *citirea* monedelor, lui Ovidiu Pascu și colegelor de la Secția de Istorie, pentru fotografierea câtorva mii de monede, Mariane Mechiș și Oanei Georgescu, pentru desenele și retușurile grafice realizate cu mîgală, lui Gruia Fazecaș, pentru accesul la cărțile din biblioteca sa, lui Ronald Hochhauser, pentru traducerile din limba maghiară și mai tânărului meu coleg Tiberiu Ciorba, pentru traducerile din limba latină și germană. Totodată, mulțumesc colegilor Florina Ciure, Emil Groza, Doru Marta și Iosif Rittinger pentru sprijinul lor neîntârziat, de fiecare dată, când acesta mi-a fost de trebuință.

Pentru ajutorul acordat în procurarea bibliografiei necesare scrierii acestei cărți vreau să mulțumesc domnului Ernest Oberländer-Târnoveanu și colegilor Tudor Martin și Cristiana Tătaru (București), domnului Viorel Butnariu și colegului Lucian Munteanu (Iași), colegului Claudiu Munteanu (Sibiu) și prietenei mele, Cristina Popescu (Cluj-Napoca).

Îmi exprim prietenia și recunoștința față de Földes Mihály, cel care a tradus toate paginile în limba maghiară consemnate în bibliografia acestei lucrări, și față de Cristina Popescu, care m-a încurajat adeseori și, răbdătoare, m-a găzduit în timpul stadiilor de documentare.

Lucrarea a văzut lumina tiparului în îngrijirea Editurii Muzeului Țării Crișurilor.

Oradea, septembrie 2016

De altfel, câteodată tezaurizarea are temeiurile ei.

Fernand Braudel, *Jocurile schimbului*

CUPRINS

Lista tabelor.....	17
Lista figurilor.....	21

Capitolul 1. Introducere

1.1 Fundalul și scopul cercetării.....	25
1.2 Stadiul cercetării.....	26
1.3 Baza de date.....	28
1.4 Gruparea cronologică a tezaurelor monetare.....	32

Capitolul 2. Grupa cronologică 1467-1540

2.1 Limitele cronologice.....	35
2.2 Tezaurele monetare.....	35
2.3 Numerarul.....	39
2.4 Discuții și analiză.....	51
2.5 Echivalența dintre monede.....	56

Capitolul 3. Grupa cronologică 1551-1578

3.1 Limitele cronologice.....	59
3.2 Tezaurele monetare.....	60
3.3 Numerarul.....	61
3.4 Discuții și analiză.....	70
3.5 Echivalența dintre monede.....	74

Capitolul 4. Grupa cronologică 1579-1619

4.1 Limitele cronologice.....	77
4.2 Tezaurele monetare.....	78
4.3 Numerarul.....	84
4.4 Discuții și analiză.....	104
4.5 Echivalența dintre monede.....	112

Capitolul 5. Deprecierea monetară din anii 1620/1621-1625

5.1 Absența tezaurelor monetare.....	115
5.2 Echivalența dintre monede.....	118

Capitolul 6. Grupa cronologică 1625/1626-1668

6.1 Limitele cronologice.....	121
-------------------------------	-----

6.2 Tezaurele monetare.....	122
6.3 Numerarul.....	127
6.4 Discuții și analiză.....	145
6.5 Echivalența dintre monede.....	151
Capitolul 7. Grupa cronologică 1668/1669-1700	
7.1 Limitele cronologice.....	155
7.2 Tezaurele monetare.....	156
7.3 Numerarul.....	160
7.4 Discuții și analiză.....	185
7.5 Echivalența dintre monede.....	190
Capitolul 8. Concluzii.....	193
Appendices	
Appendix A. Catalogul tezaurelor monetare din colecția MȚCO.....	203
Appendix B. Tezaure monetare incluse în grupa cronologică 1467-1540.....	339
Appendix C. Tezaure monetare incluse în grupa cronologică 1551-1578.....	343
Appendix D. Tezaure monetare incluse în grupa cronologică 1579-1619.....	347
Appendix E. Tezaure monetare incluse în grupa cronologică 1620/1621-1625.....	379
Appendix F. Tezaure monetare incluse în grupa cronologică 1625/1626-1668.....	381
Appendix G. Tezaure monetare incluse în grupa cronologică 1668/1669-1700.....	403
Appendix H. Hărți.....	427
Abstract.....	433
Referințe bibliografice.....	439
Indice - Tezaure monetare.....	455
Indice - Nume proprii.....	463

LISTA TABELELOR

1	Tezaure monetare din secolele XVI-XVII păstrate în colecția MȚCO.....	29
2	Gruparea cronologică a tezaurelor monetare folosită în acest studiu.....	32
3	Tezaure monetare aparținând grupei cronologice 1467-1540.....	36
4	Distribuția pe entități politice emitente și nominaluri a monedelor din tezaurele grupei cronologice 1467-1540.....	39
5	Distribuția pe emitenți a denarilor maghiari din tezaurele grupei cronologice 1467-1540.....	39
6a-b	Distribuția denarilor lui Matia Corvin <i>cf.</i> variantelor identificate de Réthy (1907) și Pohl (1982) (grupa cronologică 1467-1540).....	41
6c-d	Distribuția denarilor lui Matia Corvin <i>cf.</i> variantelor identificate de Réthy (1907) și Pohl (1982) (grupa cronologică 1467-1540).....	43
7a-b	Distribuția denarilor lui Vladislav al II-lea <i>cf.</i> variantelor identificate de Réthy (1907) și Pohl (1982) (grupa cronologică 1467-1540).....	45
7c	Distribuția denarilor <i>hibrizi</i> băuți de Vladislav al II-lea (grupa cronologică 1467-1540).....	47
8	Distribuția denarilor lui Ludovic al II-lea <i>cf.</i> variantelor identificate de Réthy (1907) și Pohl (1982) (grupa cronologică 1467-1540).....	47
9	Tezaure monetare aparținând grupei cronologice 1551-1578.....	60
10	Distribuția pe emitenți a denarilor maghiari și transilvăneni din tezaurele grupei cronologice 1551-1578.....	61
11	Distribuția denarilor lui Ludovic al II-lea <i>cf.</i> variantelor identificate de Réthy (1907) și Pohl (1982) (grupa cronologică 1551-1578).....	63
12a-b	Distribuția pe ani de batere și monetării a denarilor lui Ferdinand I de Habsburg (grupa cronologică 1551-1578).....	67
13	Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica băuți de Maximilian de Habsburg (grupa cronologică 1551-1578).....	69
14	Tezaure monetare din grupa cronologică 1579-1619 incluse în analiza statistică.....	81
15	Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor maghiare din tezaurele grupei cronologice 1579-1619.....	85
16	Distribuția procentuală a denarilor lui Matia Corvin <i>cf.</i> variantelor identificate de Réthy (1907) (grupele cronologice 1467-1540 și 1579-1619).....	87
17	Distribuția procentuală a denarilor lui Vladislav al II-lea <i>cf.</i> variantelor identificate de Réthy (1907) (grupele cronologice 1467-1540, 1551-1578 și 1579-1619).....	87
18	Distribuția procentuală a denarilor lui Ludovic al II-lea <i>cf.</i> variantelor identificate de Pohl (1982) (grupele cronologice 1467-1540, 1551-1578 și 1579-1619).....	87

19	Distribuția pe ani de batere și monetării a denarilor lui Ferdinand I de Habsburg (grupa cronologică 1579-1619).....	87
20	Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor transilvănene din tezaurele grupei cronologice 1579-1619.....	89
21	Distribuția pe cercuri monetare și nominaluri a monedelor IRG din tezaurele grupei cronologice 1579-1619.....	95
22	Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor poloneze din tezaurele grupei cronologice 1579-1619.....	98
23a-b	Distribuția pe ani de batere a triplilor groși și a groșilor băuți de Ștefan Báthory (grupa cronologică 1579-1619).....	100
24	Emisii monetare mărunte ale principilor transilvăneni din perioada 1579-1619.....	105
25	Tezaure monetare din grupa cronologică 1625/1626-1668 incluse în analiza statistică.....	125
26	Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor maghiare din tezaurele grupei cronologice 1625/1626-1668.....	128
27a-c	Distribuția denarilor lui Matia Corvin, Vladislav al II-lea și Ludovic al II-lea <i>cf.</i> variantelor identificate de Pohl (1982) (grupa cronologică 1625/1626-1668).....	128
28a-b	Distribuția pe ani de batere și monetării a groșilor și a denarilor maghiari băuți de Matia de Habsburg (grupa cronologică 1625/1626-1668).....	131
29a-b	Distribuția pe ani de batere și monetării a groșilor și a denarilor maghiari băuți de Ferdinand al II-lea (grupa cronologică 1625/1626-1668).....	131
30	Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor transilvănene din tezaurele grupei cronologice 1625/1626-1668.....	132
31a-c	Distribuția pe ani de batere și monetării a groșilor lați, a groșilor și a denarilor băuți de Gabriel Bethlen (grupa cronologică 1625/1626-1668).....	133
32	Distribuția pe cercuri monetare și nominaluri a monedelor IRG din tezaurele grupei cronologice 1625/1626-1668.....	135
33	Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor poloneze din tezaurele grupei cronologice 1625/1626-1668.....	140
34a	Distribuția pe ani de batere a triplilor groși băuți de Ștefan Báthory (grupa cronologică 1625/1626-1668).....	141
34b	Distribuția pe ani de batere a groșilor băuți de Ștefan Báthory (grupa cronologică 1625/1626-1668).....	142
35a-b	Distribuția pe ani de batere a polturilor și a groșilor băuți de Sigismund al III-lea (grupa cronologică 1625/1626-1668).....	143
36a-b	Distribuția pe ani de batere și monetării a monedelor suedeze bătute de Gustav Adolf și Christina (grupa cronologică 1625/1626-1668).....	145
37	Tezaure monetare din grupa cronologică 1668/1669-1700 incluse în analiza statistică.....	157
38	Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedei maghiare din tezaurele grupei cronologice 1668/1669-1700.....	161
39a-c	Distribuția denarilor lui Matia Corvin, Vladislav al II-lea și Ludovic al II-lea <i>cf.</i> variantelor identificate de Pohl (1982) (grupa cronologică 1668/1669-1700).....	163

40	Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedei transilvănene din tezaurele grupei cronologice 1668/1669-1700.....	167
41a-b	Distribuția pe ani de batere și monetării a groșilor lați și a groșilor bătuți de Gabriel Bethlen (grupa cronologică 1668/1669-1700).....	168
42	Distribuția pe cercuri monetare și nominaluri a monedei IRG din tezaurele grupei cronologice 1668/1669-1700.....	171
43a-b	Distribuția pe ani de batere și monetării a monedelor austriece de trei creștari bătute de Ferdinand al II-lea și de Ferdinand al III-lea (grupa cronologică 1668/1669-1700).....	175
44a-c	Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor ducatelor Liegnitz-Brieg-Wohlau (grupa cronologică 1668/1669-1700).....	178
45	Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor poloneze din tezaurele grupei cronologice 1668/1669-1700.....	180
46	Distribuția pe ani de batere a triplilor groși și a groșilor bătuți de Ștefan Báthory (grupa cronologică 1668/1669-1700).....	181
47a-b	Distribuția pe ani de batere și monetării a monedelor suedeze bătute de Gustav Adolf și Christina (grupa cronologică 1668/1669-1700).....	185

LISTA FIGURILOR

1	Data descoperirii sau a primei semnalări a tezaurelor monetare incluse în baza de date.....	29
2	Ponderea denarilor lui Matia Corvin <i>cf.</i> variantelor identificate de Réthy (1907) (grupa cronologică 1467-1540)	40
3	Ponderea denarilor lui Vladislav al II-lea <i>cf.</i> variantelor identificate de Réthy (1907) (grupa cronologică 1467-1540).....	49
4	Distribuția pe ani de batere a denarilor lui Ferdinand I de Habsburg din tezaurele grupei cronologice 1551-1578.....	65
5	Gradul de documentare al tezaurelor monetare incluse în grupa cronologică 1579-1619	78
6	Distribuția numerică pe entități politice emitente a monedelor din tezaurele grupei cronologice 1579-1619.....	85
7	Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți Ferdinand I de Habsburg (grupa cronologică 1579-1619)	90
8	Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Maximilian de Habsburg (grupa cronologică 1579-1619)	90
9	Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Rudolf de Habsburg (grupa cronologică 1579-1619)	90
10a-b	Distribuția pe ani de batere a pfennigilor boemieni bătuți de Maximilian de Habsburg și Rudolf al II-lea de Habsburg (grupa cronologică 1579-1619)	92
11a-b	Redarea grafică a distribuției pe cercuri monetare și nominaluri a monedelor IRG din tezaurele grupei cronologice 1579-1619.....	96
12	Distribuția pe ani de batere a groșilor lui Sigismund I (grupa cronologică 1579-1619)....	101
13	Distribuția pe ani de batere a triplilor groși bătuți de Sigismund al III-lea (grupa cronologică 1579-1619)	101
14	Distribuția pe ani de batere a groșilor prusieni bătuți de Albrecht von Brandenburg (grupa cronologică 1579-1619)	103
15	Gradul de documentare al tezaurelor monetare incluse în grupa cronologică 1625/1626-1668.....	123
16	Distribuția numerică pe entități politice emitente a monedelor din tezaurele grupei cronologice 1625/1626-1668.....	127
17	Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Ferdinand I de Habsburg (grupa cronologică 1625/1626-1668)	130
18	Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Maximilian de Habsburg (grupa cronologică 1625/1626-1668)	130
19	Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Rudolf de Habsburg (grupa cronologică 1625/1626-1668)	130

20a-b	Reprezentarea grafică a distribuției pe cercuri monetare și nominaluri a monedelor IRG din tezaurele grupei cronologice 1625/1626-1668.....	136
21	Distribuția pe ani de batere a groșilor lui Sigismund I (grupa cronologică 1625/1626-1668)	141
22	Distribuția pe ani de batere a triplilor groși emiși de Sigismund al III-lea (grupa cronologică 1625/1626-1668)	143
23	Distribuția pe ani de batere a groșilor prusieni bătuți de Albrecht von Brandenburg (grupa cronologică 1625/1626-1668)	144
24	Gradul de documentare al tezaurelor monetare incluse în grupa cronologică 1668/1669-1700.....	156
25	Distribuția numerică pe entități politice emitente a monedelor din tezaurele grupei cronologice 1668/1669-1700.....	161
26	Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Ferdinand I de Habsburg (grupa cronologică 1668/1669-1700).....	164
27	Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Maximilian de Habsburg (grupa cronologică 1668/1669-1700)	164
28	Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Rudolf de Habsburg (grupa cronologică 1668/1669-1700)	164
29	Distribuția pe ani de batere a monedelor maghiare de cincisprezece creițari bătute de Leopold I (grupa cronologică 1668/1669-1700).....	165
30	Distribuția pe ani de batere a monedelor maghiare de șase creițari bătute de Leopold I (grupa cronologică 1668/1669-1700).....	165
31	Distribuția pe ani de batere a monedelor maghiare de trei creițari bătute de Leopold I (grupa cronologică 1668/1669-1700).....	165
32a-b	Reprezentarea grafică a distribuției pe cercuri monetare și nominaluri a monedelor IRG din tezaurele grupei cronologice 1668/1669-1700	173
33a-c	Distribuția pe ani de batere și monetării a monedelor austriece de cincisprezece, de șase și de trei creițari bătute de Leopold I (grupa cronologică 1668/1669-1700).....	176
34	Distribuția pe ani de batere a monedelor de cincisprezece, de șase și de trei creițari bătute de Leopold I în monetăria din Breslau (grupa cronologică 1668/1669-1700).....	177
35	Distribuția pe ani de batere a groșilor bătuți de Sigismund I (grupa cronologică 1668/1669-1700).....	182
36	Distribuția pe ani de batere a triplilor groși bătuți de Sigismund al III-lea (grupa cronologică 1668/1669-1700).....	182
37	Distribuția pe ani de batere a groșilor prusieni bătuți de Albrecht von Brandenburg (grupa cronologică 1668/1669-1700)	184
38	Harta distribuției geografice a tezaurelor monetare incluse în grupa cronologică 1467-1540.....	427
39	Harta distribuției geografice a tezaurelor monetare incluse în grupa cronologică 1551-1578.....	428
40	Harta distribuției geografice a tezaurelor monetare incluse în grupa cronologică 1579-1619.....	429

41	Harta distribuției geografice a tezaurelor monetare incluse în grupa cronologică 1625/1626-1668.....	430
42	Harta distribuției geografice a tezaurelor monetare incluse în grupa cronologică 1668/1669-1700.....	431

Capitolul 1

INTRODUCERE

Lucrarea analizează tezaurele monetare transilvănene medievale târzii și premoderne, din perspectiva compoziției, a grupării lor temporale și spațiale, și, în mai mică măsură, a aspectelor de natură numismatică ale monedelor componente. Abordarea descoperirilor monetare pe grupe cronologice a urmărit definirea principalelor caracteristici ale fenomenului teaurizării și identificarea monedelor aflate în circulație în Transilvania secolelor XV/XVI-XVII.

1.1 Fundalul și scopul cercetării

La origini, demersul nostru a avut drept scop publicarea unui catalog al tezaurelor monetare păstrate în depozitul numismatic al Muzeului Țării Crișurilor din Oradea (MȚCO). Dificultățile întâmpinate pe parcursul prelucrării colecției, ce au constat, în primul rând, în reconstituirea structurii originale a loturilor monetare, ne-au determinat să extindem cercetarea la nivelul întregului spațiu numit în mod generic Transilvania¹. Ideea a fost aceea de a identifica în istoriografia numismatică așa-numitele *orizonturi de tezaure* în care să putem integra descoperirile bihorene². Deoarece studiile existente nu au oferit termenii de comparație căutați de noi, am decis să reluăm analiza integrală a loturilor monetare transilvănene.

Din acel moment, potrivit uzanțelor din literatura de specialitate, scopul declarat al cercetării urma să vizeze *problematica circulației monetare*. Materialul numismatic prelucrat (doar tezaurele monetare, nu și descoperirile izolate) și accesul limitat la izvoarele

¹ Folosind termenul *Transilvania* ne referim la aria geografică ce cuprinde zona intracarpatică, Părțile Vestice sau așa-numitul *Partium* (Crișana și Maramureșul) și Banatul, teritorii care au format, scurtă vreme după destrămarea Regatului Ungariei (1541), Principatul Transilvaniei. În deceniile următoare, teritoriul Principatului se va reduce la spațiul intracarpatic, Banatul (1552) și Crișana (1660) intrând sub administrația Imperiului Otoman, iar Părțile Vestice fiind încorporate periodic, și în cele din urmă definitiv (spre sfârșitul domniei lui Gheorghe Rákóczi al II-lea), în Ungaria Habsburgică.

² Publicarea individuală a unora dintre tezaurele colecției a dus la concluzia utilității limitate, deoarece, dincolo de introducerea lor în circuitul științific, analiza izolată nu reflectă caracteristicile ori fluctuațiile intervenite în circulația monetară și poate duce la concluzii pripite, insuficient probate. Mai mult, simpla lor reunire într-un volum nu ar fi îmbunătățit prea mult situația, căci tezaurele provin dintr-un areal restrâns ca întindere (actualul județ Bihor) și nu acoperă în întregime secolele XV/XVI și XVII.

arhivistice (datorat necunoașterii limbii maghiare) ne-au determinat să renunțăm la un țel atât de ambițios, considerând că studiul poate să ne ofere mai degrabă răspunsuri privitoare la *fenomenul teaurizării*, și numai din această perspectivă să discutăm despre monedele aflate în circulație. Curând după stabilirea acestui scop, a devenit evident faptul că realizarea lui depindea de împărțirea tezaurelor transilvănene în grupe cronologice, principala problemă fiind alegerea criteriilor de departajare. În plus, pe măsura prelucrării materialului au apărut o serie de întrebări care s-au transformat în mici obiective: *Ce semnifică datele oferite de aceste grupe cronologice? Înfățișează ele o situație reală sau una creată în mod artificial, ca urmare a materialului avut la îndemână și a deciziilor metodologice luate? Dacă situațiile sunt reale, pot fi tezaurele legate de momentele de criză și amenințare sau ne spun ceva despre fluctuațiile ivite în aprovizionarea cu monedă a pieței? Care este semnificația perioadelor lipsite de descoperiri monetare?* etc.

Lucrând cu descoperiri dintr-o singură categorie, în cercetarea noastră am fost preocupați de verificarea măsurii în care tezaurele analizate reprezintă eșantioane ale circulației monetare transilvănene, în ideea identificării a ceea ce s-ar putea numi descoperirea monetară tipică pentru fiecare din etapele cronologice alese. Pentru aceasta a fost nevoie de studiul structurii loturilor, al proporțiilor și vechimii monedelor teaurizate, al modului lor de amestecare în circulația monetară etc., toate pe baza analizei tezaurelor³ și prin apelul (acolo unde a fost posibil) la izvoarele scrise.

1.2 Stadiul cercetării

În istoriografia română, în studierea circulației monetare din Transilvania s-a recurs, în repetate rânduri, în urma analizei descoperirilor și în strânsă relație cu evenimentele politice, la împărțirea tezaurelor pe grupe cronologice distincte. Bazele de date folosite, metodele aplicate în analiza lor și interpretarea informațiilor au dus însă la rezultate diferite, *grosso modo*, același material numismatic fiind segmentat în două, trei sau mai multe grupe cronologice.

Despre tezaurele transilvănene din perioada cuprinsă între reforma monetară a lui Matia Corvin (1467) și destrămarea Regatului Ungariei (1526) avem foarte puține informații. În abordările sale asupra circulației monetare în Transilvania și Banat în secolele XIV-XV, *Francisc Pap* (1994a, 2003a) a împărțit descoperirile în două perioade cronologice. Prima, delimitată de măsurile privind baterea anuală a monedei luate de Carol Robert (1323) și de reforma monetară a lui Matia Corvin, conține un număr de nouă tezaure închise cu monede bătute între anii 1419 și 1467. Pentru cea de-a doua perioadă, a fost anunțată doar limita inferioară (după reforma din 1467), iar în ceea ce privește analiza s-a optat pentru cuantificarea monedei lui Matia Corvin din tezaurele transilvane abandonate între anii 1526 și 1763 (1994a, pp. 55-56).

³ Analiza unilaterală, doar pe baza tezaurelor monetare, neglijând descoperirile izolate care ar putea corecta distorsiunile create de fenomenul teaurizării, poate aduce unele critici demersului. Având în vedere că marea majoritate a tezaurelor reprezintă *eșantioane* retrase instantaneu din circulația monetară, considerăm (în acest stadiu al cercetării fenomenului) chiar și aceste rezultate parțiale ca fiind bine venite.

Strict legată de perioada principatului, o primă departajare cronologică a fost stabilită de către *Eugen Chirilă* (1973, 1977, 1981). Numismatul a luat ca intervale de studiu anii 1538/1541-1600, 1600-1650 și 1650-1700, precizând faptul că aceste delimitări nu sunt rigide, caracteristicile fiecărei grupe prelungindu-se atât înainte, cât și după limitele anunțate. Astfel, în cazul celui de-al doilea interval a constatat că circulația monetară din primele două decenii ale secolului al XVII-lea prezintă asemănări cu sfârșitul secolului al XVI-lea, iar anii 1650-1675 țin încă de prima jumătate a secolului al XVII-lea (1977, pp. 219-220). Pentru analiza circulației monetare pe parcursul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea, *Chirilă (et alii 1980b, pp. 69-78)* a examinat treizeci și cinci de tezaure monetare eșalonate cronologic, cf. datei de batere a ultimei monede, între anii 1528 și 1613. Pentru cea de-a doua jumătate a secolului al XVII-lea, numismatul clujean a renunțat la alcătuirea unui repertoriu propriu-zis, descoperirile monetare pe care și-a fondat cercetarea fiind amintite în notele de subsol (1973, p. 718, nota 3).

Reluând problema circulației monetare în Principatul Transilvaniei, *Francisc Pap* (1992a, 1994b) a recurs la împărțirea descoperirilor monetare în două mari perioade cronologice: 1526-1571 și 1571-1691. Limitele temporale au fost fixate în relație cu evenimentele politice majore: înfrângerea de la Mohács, alegerea ca principe a lui Ștefan Báthory, tratatul de la Speyer și emiterea diplomelor leopoldine. La rândul său, Pap a atras atenția asupra relativității integrării circulației monetare (un fenomen economic) în cadrele realităților politice. Unul din argumentele aduse a fost deschiderea mai vastă în timp oferită de compoziția tezaurelor monetare, care pot încep mai devreme sau se pot încheia ulterior desfășurării fenomenului politic (1994b, p. 65). Fiecare perioadă studiată a fost însoțită de un repertoriu al descoperirilor monetare, care, datorită metodei de cercetare aplicată, a inclus tezaure ce depășesc cu mult limita superioară anunțată (1994b, pp. 77-82)⁴.

Bogdan Murgescu (1996), analizând circulația monetară în țările române în secolul al XVI-lea, în încercarea de a surprinde dinamica fenomenelor monetare, a împărțit materialul numismatic în două grupe contrastante. Momentul separării a fost fixat în 1580, an ales datorită apropierii de două mutații monetare majore: reforma monetară poloneză efectuată de Ștefan Báthory în anii 1577-1580 și devalorizarea asprului otoman din anii 1584-1586 (pp. 64-65). În același context, explicând alegerea perioadei studiate, Murgescu a evidențiat faptul că, din perspectiva istoriei monetare, nici anul 1500 și nici anul 1600 nu reprezintă rupturi semnificative. Astfel, mai important ar fi, în opinia istoricului, plasarea hotarelor temporale în anii 1450/1470 și 1620/1630 (pp. 15-16). Toate aceste precizări cronologice au la bază analiza unor surse scrise și numismatice ce privesc îndeosebi Țara Românească și Moldova. În cazul Transilvaniei, s-a apelat la un eșantion alcătuit din patruzeci și două de tezaure monetare care au ca termen *post quem* monede emise în răstimpul 1406/1502 și *post* 1600 (pp. 335-341), la care au fost adăugate alte douăzeci și unu de tezaure încheiate în perioada *post* 1600-1763 (pp. 346-349).

Într-un demers ce a urmărit realitățile politico-militare, economice și juridice care au influențat evoluția fenomenelor monetare între anii 1526 și 1714, *Viorel Butnariu* (2004) a plasat

⁴ Pap a analizat tezaurele transilvănene în funcție de anul de batere al emisiunilor monetare și nu în funcție de *terminus-ul post quem* al acestora, opțiune ce a dus la repertorierea unui număr de 206 tezaure închise cu monede emise între anii 1555 și 1831.

în centrul cercetării sale cazul Transilvaniei. Perioada de timp, studiată din perspectiva statutului juridic al Principatului și a politicii sale monetare, a fost segmentată în mai multe etape cronologice: 1526-1570, 1571-1606, 1607-1664, 1665-1699 și 1700-1714. Observațiile asupra compoziției și structurii descoperirilor monetare caracteristice fiecărei etape au avut la bază un repertoriu format din o sută treizeci de tezaure, eșalonate cronologic după emisiunile *terminus post quem* (pp. 337-355).

1.3 Baza de date

În absența unui *corpus* al descoperirilor monetare din Transilvania, fiecare numismat sau istoric amintit a fost nevoit să-și alcătuiască propriile liste sau repertorii. La rândul nostru, pornind de la această stare de fapt, am întocmit o bază de date, segmentată pe grupe cronologice, unde am inclus tezaurele monetare datate începând cu a doua jumătate a secolului al XV-lea și până la sfârșitul secolului al XVII-lea.

Colecția orădeană și consultarea publicațiilor au permis întocmirea unui *corpus* format din 295 de tezaure cu data de închidere⁵ fixată între anii 1489 și 1700, aproximativ jumătate dintre ele fiind reținute pentru analiza statistică (152 de tezaure)⁶. Din colecția muzeului orădean au fost selectate șaisprezece tezaure, toate descoperite pe teritoriul județului Bihor și eșalonate cronologic, potrivit datei de emitere a ultimei monede, între anii 1520/1521 și 1700 (Tab. 1). Deoarece inițial am avut în vedere alcătuirea unui catalog al colecției, iar cele șaisprezece tezaurele selectate au fost prelucrate ca atare, în prima anexă (*Appendix A*) am optat pentru redarea *in extenso* a informațiilor numismatice înregistrate.

La includerea tezaurelor transilvănene în baza de date (*Appendices B-G*), pentru fiecare dintre ele am întocmit o listă a monedelor conținute, grupate în funcție de emitent, nominal și anul baterii. În subsidiar, unde a fost posibil, am redat informații privind momentul, locul și circumstanțele descoperirii, numărul monedelor găsite (acolo unde acesta este cunoscut și diferă de cel al monedelor recuperate sau descrise), asocierea cu alte artefacte, locul de păstrare și sursele bibliografice.

În ciuda numărului modest al tezaurelor disponibile, care ar putea aduce unele critici, o scurtă privire asupra evoluției dinamicii descoperirilor susține oportunitatea unei reevaluări. Distribuția tezaurelor pe ani de descoperire distinge două vârfuri – anii 1900 și 1960 – separate de o cădere bruscă (explicabilă dacă ținem cont de realitățile istorice din deceniile trei și cinci) și urmate, începând cu anii '80, de un trend constant descrescător, deloc încurajator (Fig. 1)⁷. În fața acestei realități, dacă insistăm asupra numărului prea mic al tezaurelor disponibile pentru a putea trage concluzii ferme, ne întrebăm: *Care ar fi mărimea optimă a bazei de date pentru spațiul și*

⁵ Atunci când discutăm despre data de închidere a unui tezaur ne referim la data de emitere a celei mai recente monede, care poate fi sau nu aceeași cu data ascunderii/pierderii tezaurului.

⁶ Datorită numărului mic de tezaure repertoriate, pentru a nu zădărnici orice încercare de analiză, selecția nu a exclus în totalitate tezaurele pentru care nu deținem informații complete. În ceea ce privește mărimea minimă a loturilor integrate, în urma parcurgerii bibliografiei și mai puțin pe baza unor considerente teoretice, am fixat limita de 5 monede.

⁷ Nu trebuie să pierdem din vedere faptul că numărul descoperirilor semnalate nu coincide cu cel al descoperirilor efective.

Cod	Tezaure monetare	Nr. monedelor	Perioada de emitere a monedelor
A.1	Sănnicolau Român I	7	1487-1520/1521
A.2	Oradea I	1.580	1468-1595
A.3	Săldăbagiu de Munte I	204	1447/1492-1598
A.4	Oradea III	225 (242)	1544-1598
A.5	Crestur	65 (68)	1547-1600
A.6	Marghita III	2.888 (2.943)	1469-1602
A.7	Ghighișeni	4.050 (4.053)	1469-1661
A.8	Ceica	17 (16)	1665-1677
A.9	Cheșereu	11	1675-1678
A.10	Marghita IV	76	1386/1434-1686
A.11	Chijic	89	1576-1687
A.12	Chișcău	1.141 (1.144)	1618-1692
A.13	Dușești	54	1660-1696
A.14	Oradea IV	20	1627-1697
A.15	Tărcaia	160 (153)	1623-1698
A.16	Gepiș	154 (155)	1621-1700

Tab. 1. Tezaure monetare din secolele XVI-XVII păstrate în colecția MȚCO

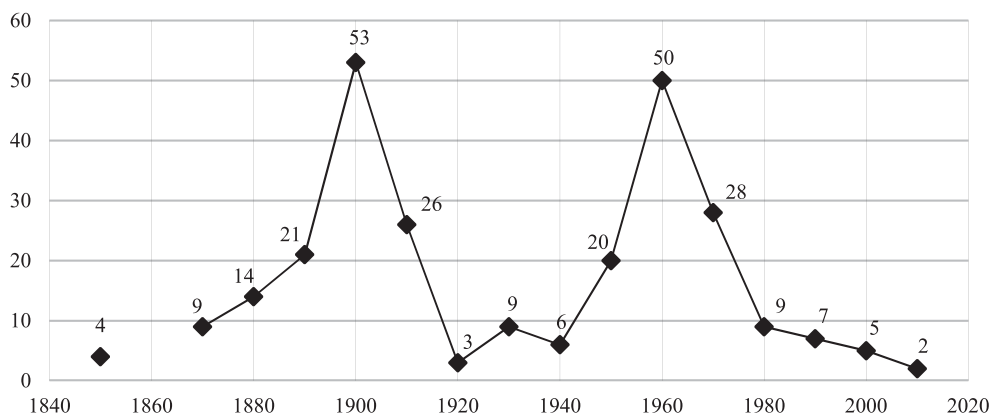

Fig. 1. Data descoperirii sau a primei semnalări a tezaurelor monetare incluse în baza de date⁸

⁸ O parte din tezaure, din cauza absenței informațiilor privind momentul descoperirii, nu au fost incluse în grafic. Înregistrarea în actele de evidență ale muzeelor sau publicarea lor cunoaște (raportat la data descoperirii) o marjă, de multe ori, de *câteva* decenii.

perioada propuse? și, inevitabil, *Când ar putea fi ea alcătuită, dacă rata semnalărilor din ultimele decenii își păstrează tendința actuală?* Făcând abstracție de dinamica descoperirilor, s-ar putea reproșa faptul că există încă în muzee o serie de descoperiri nepublicate, lucru dovedit de însăși colecția muzeului orădean de la care a pornit întregul demers. Publicarea, la câteva decenii după descoperire, a unor tezaure monetare cu date de evidență sumare (dacă nu inexistente sau pierdute) și condițiile de păstrare nu tocmai optime susțin, în opinia noastră, prelucrarea materialului așa cum este el în stadiul actual. Altfel, nu putem integra în context descoperiri mai vechi (cu structuri modificate) și nici nu putem avea o idee asupra a ceea ce este greșit sau va trebui urmărit în viitor, când noi tezaure, mai bine documentate, vor fi scoase la iveală.

Revenind la baza de date alcătuită, punctul de plecare în identificarea descoperirilor monetare existente l-a constituit repertoriul numismatic pentru Transilvania și Banat întocmit de Francisc Pap (1992b, 2002a), la care am adăugat tezaure inedite și pe cele publicate ulterior. În final, sursele care stau la temelia formării acestei baze de date pot fi împărțite în: tezaure necunoscute, pentru care am alcătuit liste detaliate (cazul loturile monetare din *Appendix A*)⁹, și tezaure publicate în articole individuale, grupate pe colecții muzeale (cazul volumelor coordonate de Eugen Chirilă) sau amintite succint în diverse repertorii. Alcătuirea bazei de date, indiferent de sursa folosită, a ridicat o serie de dificultăți legate, în primul rând, de modul de recuperare, documentare, conservare și publicare a descoperirilor monetare.

Pentru tezaurele păstrate în colecția muzeului orădean, mare parte din ele inedite, primul neajuns îl constituie absența documentelor privind atât condițiile descoperirii, cât și starea și compoziția lor în momentul achiziționării. Singurele informații, extrem de lacunare, sunt consemnate în registrele de evidență (localitatea de descoperire, numărul monedelor și datarea largă, de tip: sec. XVI-XVII). Confruntarea compoziției actuale a tezaurelor cu datele cifrice din registre (ex. Crestur, Târcaia) și, în cazul unora dintre ele (ex. Oradea III, Cheșereu, Dușești), cu informațiile publicate în urmă cu câteva decenii, a scos în evidență o serie de neconcordanțe ce indică modificarea după descoperire a structurii loturilor monetare.

Neajunsuri legate de modul de recuperare a monedelor și de conservarea lor ulterioară apar și în cazul descoperirilor publicate. Foarte puține tezaure au fost recuperate în situații controlabile, de genul săpăturilor arheologice (ex. Vințu de Jos și Orăștie). De cele mai multe ori, nu avem informații sigure asupra numărului monedelor descoperite sau certitudinea că monedele publicate reprezintă întregul lot. Pornind de la ideea că loturile parțial recuperate reflectă, cu excepția unor situații de selecție voită, destul de fidel structura originală a descoperirii respective (Murgescu 1996, p. 65; Mihăilescu-Bîrliba 2002, p. 245), am decis să includem în baza de date și aceste eșantioane. Folosirea lor îndeamnă la precauție, mai ales dacă avem în vedere faptul că, în cazul acestora, termenul *post quem* rămâne unul incert. Spre exemplu, tezaurul Iclozel atestă pentru prima oară într-un lot monetar transilvănean prezența monedelor poloneze, însă presupunerea că ar fi recuperat parțial (Butnariu 2004, p. 149) și

⁹ Pentru fiecare tezaur, înainte de catalogul monedelor, există o scurtă prezentare ce include informații privind timpul și locul descoperirii, numărul actual al monedelor și perioada lor de emisie, datele extrase din registrele de inventar ale colecției, semnalările bibliografice (acolo unde ele există), precum și observații cu privire la modificările survenite în compoziția acestora.

faptul că următoarea descoperire sigură aparține deceniului următor îngreunează stabilirea momentului pătrunderii în circulație a monedei poloneze.

De asemenea, modul de publicare a descoperirilor monetare creează o serie de dificultăți. În general, cf. tiparului folosit de Eugen Chirilă, sunt oferite informații privind emitentul, nominalul, anul baterii și numărul emisiunilor. Determinatoarele, cu excepția celor întrebuițate pentru identificarea monedelor maghiare și poloneze, sunt arareori consemnate, iar descrierile rămân sumare sau chiar lipsesc. Din această perspectivă, dificultăți majore am întâmpinat în cazul emisiunilor maghiare fără millesim, publicate adeseori cu descrieri succinte, poze neclare și/sau trimiteri la cataloage mai vechi. În cazul acestora, pentru o datare mai precisă și identificarea monetărilor, am recurs la determinarea monedelor după catalogul lui Artur Pohl (1982). Demersul nu s-a dovedit în toate cazurile unul fructuos, căci imposibilitatea recunoașterii unor elemente iconografice a dus la încadrări ipotetice, care au exclus emisiunile respective din calculele statistice care le vizau. Cazul cel mai grăitor este al denarilor regelui Vladislav al II-lea, unde, pentru anumite tezaure, identificarea variantelor *hibride*, absente din determinatoarele maghiare, a rămas imposibilă.

Alte probleme grave în privința publicării sunt legate de compoziția tezaurilor, de multe ori numărul monedelor din prezentarea generală nu coincide cu cel al pieselor cuprinse în catalog. Un caz relevant este cel al tezaurului Iara, unde din catalogul monedelor lipsesc o sută de denari maghiari băuți de Vladislav al II-lea. Un alt neajuns este dat de neconcordanțele apărute între două sau trei publicări ale aceluiași tezaur, uneori de către același autor, fără lămuriri în privința diferențelor (ex. Ohaba Streiului, Alba Iulia III etc.). În aceste situații am evitat contopirea monedelor într-un singur tezaur și, având în vedere posibilitatea modificării structurii monetare din cauza condițiilor improprii de conservare, am optat pentru prima publicare a lotului respectiv.

O problemă majoră o reprezintă compoziția incertă a vechilor descoperiri, prezentate de Francisc Pap (2002a) potrivit consemnărilor din inventarele păstrate la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj-Napoca și registrele Muzeului Național Maghiar din Budapesta. Datorită selecției făcute pe parcursul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului XX, multe din tezaurele ajunse la Budapesta conțin nominaluri cu valoare ridicată (monedă de aur și taleri), rareori prezente în colecțiile muzeale din Transilvania. Selecția deloc întâmplătoare a determinat, în ciuda informațiilor lacunare, uneori ambigue sau chiar eronate, includerea acestor tezaure în lista descoperirilor, chiar dacă ele nu au putut fi folosite în calculele statistice sau în tranșarea unor chestiuni de natură numismatică.

Dificultățile și neajunsurile descrise au influențat evaluarea tezaurilor monetare înscrise în liste. În funcție de calitatea datelor, ele au fost alese și introduse în analize numismatice sau în calcule statistice simple, folosite pentru aflarea ponderii unor emisiuni monetare, a defalcării pe emitenți, a distribuției pe ani de emisie, monetării etc. În ciuda unei prezentări numerice detaliate, datele obținute au fost folosite doar orientativ, ca simple ordine de mărime menite să creioneze ierarhii și să reflecte prezențele monetare dominante, ratele de supraviețuire sau intrările accidentale.

1.4 Gruparea cronologică a tezaurilor monetare

În rândurile de mai sus, în căutarea unor segmentări cronologice sortite să ne ajute în organizarea materialului numismatic, am făcut o trecere în revistă a unor încercări de sinteză privind circulația monetară în Transilvania, însă, contrar așteptărilor, rezultatele analizelor și interpretările converg doar pe alocuri.

În lipsa unui consens al numismaților, după câteva tentative nereușite de a corobora aceste cronologii și criterii de departajare, am recurs la o împărțire dictată exclusiv de compoziția tezaurilor analizate. Lăsând tezaurele să vorbească pentru ele însele și neglijând criteriile precum durata domniilor sau activitatea monetară a regilor Ungariei și a principilor transilvăneni, evoluția statutului juridic sau mutațiile monetare străine care au afectat spațiul cercetat etc., am organizat materialul numismatic în șase grupe cronologice, inegale ca durată și dimensiune (Tab. 2)

	Anii		Durata	Nr. tezaure
1.	1467-1540	Matia Corvin → Ioan Zápolya și Ferdinand I Habsburg	74 ani	15 (9)
2.	1551-1578	Ioan Sigismund Zápolya → Ștefan Báthory și Cristofor Báthory	28 ani	16 (8)
3.	1579-1619	Ștefan Báthory și Cristofor Báthory → Gabriel Bethlen	41 ani	100 (53)
4.	1620/1621-1625	Gabriel Bethlen	5/6 ani	4
5.	1625/1626-1668	Gabriel Bethlen → Mihail Apafi	43/44 ani	87 (44)
6.	1668/1669-1700	Mihail Apafi → Leopold I	32/33 ani	73 (38)

Tab. 2. Gruparea cronologică a tezaurilor monetare folosită în acest studiu
(la rubrica *Nr. tezaure*, în paranteze se specifică numărul tezaurilor incluse în analiza statistică)

Deși etapizările anterioare au acoperit în întregime perioada supusă investigației, am optat pentru o succesiune discontinuă a grupelor, dictată de absența tezaurilor pe parcursul deceniului cinci al secolului al XVI-lea și de incertitudinea care planează asupra descoperirilor din prima jumătate a deceniului trei al secolului următor.

În economia lucrării, fiecărui grup de tezaure, indiferent de mărimea sa, îi corespunde un capitol structurat în mai multe părți sau subcapitole: 1. *Limitele cronologice* – în care se fixează și se argumentează granițele temporale alese; 2. *Tezaurele monetare* – ce conține o prezentare și o caracterizare generală a loturilor monetare selectate pentru analiză; 3. *Numerarul* – în care se realizează prezentarea detaliată a monedelor teaurizate, grupate, în funcție de entitățile politice și suveranii emitenți, pe nominaluri, ani de batere și, în unele cazuri, pe monetării; 4. *Discuții și analiză* – conține aprecieri asupra tezaurilor și numerarului teaurizat (din perspectiva cantității, vechimii, distribuției geografice etc.), cât și a fenomenelor monetare caracteristice perioadei analizate; 5. *Echivalența dintre monede* – tratare succintă a evoluției cursurilor de schimb atestate documentar, ca o contrapondere la abordarea simplistă și mult prea relativă (în stadiul actual al cercetării istoriei economice) a problemei valorii tezaurilor. Materialul numismatic integrat în baza de date și organizat pe grupe cronologice este prezentat la sfârșitul studiului într-o serie de *Appendices* (B-G), tezaurele folosite în analiza statistică fiind însemnate cu un asterisc.

Pentru fiecare grupă cronologică în parte, măsura în care am putut răspunde la interogațiile teoretice, formulate ca obiective ale studiului, diferă în funcție de materialul numismatic avut la îndemână și de caracteristicile, mai mult sau mai puțin cunoscute, ale fenomenelor economice specifice perioadei respective.

Capitolul 2

GRUPA CRONOLOGICĂ 1467-1540

2.1 Limitele cronologice

Lista tezaurelor monetare din colecția orădeană se deschide cu descoperirea de la Sânnicolau Român I, tezaur format din oboli maghiari bătuți între anii 1497 și 1520/1521. Prin data sa de închidere, tezaurul se încadrează în etapa circulației monetare premergătoare destrămării Regatului Ungariei (1526) și constituirii Principatului Transilvaniei¹. Pentru debutul acestei perioade, pragul convențional a fost fixat de către Francisc Pap (1994a) în anul 1467, an ce marchează începutul reformei monetare a regelui Matia Corvin.

Fixarea limitei superioare oscilează în istoriografie între anul 1526 (Pap 1992a, Butnariu 2004) și anii 1538/1540 (Chirilă 1981), stabilită fiind în funcție de evenimentele politice majore: bătălia de la Mohács, Pacea de la Oradea, sau moartea lui Ioan Zápolya. Analiza tezaurelor monetare cu termenul *post quem* fixat între anii 1526 și 1540, ce indică o structură aidoma cu aceea a descoperirilor anterioare, și lipsa tezaurelor pe parcursul deceniului cinci consfințesc opinia numismatului Eugen Chirilă.

2.2 Tezaurele monetare

(Appendices A.1, B)

În repertoriul numismatic alcătuit de Francisc Pap (2002a, pp. 217-218), pentru perioada cuprinsă între anii 1467 și 1540, sunt semnalate descoperirile monetare: Vârghiș, Timișoara, Șieu II, Sălciva, Brașov, Reghin, Carașova, Făgăraș (judet), Beregsău Mare, Virișmort, Nepos, Iara, Zalău, Mișca, Tărbuiu și Vințu de Jos. Dintre aceste descoperiri, cele de la Carașova și Timișoara nu intră în categoria tezaurelor², fapt posibil și în cazul monedelor găsite sub biserica evanghelică din Tărbuiu. Compoziția atipică și menționarea printre piesele

¹ În ciuda duratei mai lungi a procesului de constituire a principatului autonom, formal este vehiculat anul 1541 (Feneșan 1997, pp. 17-20; Gemil 1991, p. 43).

² Descoperirea de la Timișoara constă într-o singură monedă maghiară de aur din vremea lui Matia Corvin (Berkeszi 1907, p. 10). La Carașova, jumătatea de groș de Świdnica (1524) și cei doi denari maghiari din prima jumătate a secolului al XV-lea au fost descoperiți în urma unei periegeze întreprinse în *perimetrul cetății* (Bălănescu, Chirilă 1998, p. 276).

pierdute a unor *monede mai mari de argint*, precum și a unui pfennig boemian bătut de Vladislav al II-lea, plasează tezaurul Zalău într-o grupă ulterioară, suprapusă celei de-a doua jumătăți a secolului al XVI-lea³. Potrivit trimiterii bibliografice⁴, tezaurul Virișmort are o dată de închidere situată cândva în a doua jumătate a secolului al XVII-lea. Pentru tezaurul monetar păstrat la muzeul din Brașov, format exclusiv din monedă otomană (aspri și imitații ale acestora), nu se cunoaște locul de descoperire⁵. În contrapondere cu aceste excluderi, lista este completată cu tezaurele Cetatea Severinului, Sânnicolau Român I, Enciu, Marghita (I și II)⁶ și Seliștat. În urma acestor excluderi și adăugiri rezultă o bază de date formată din cincisprezece tezaure (circa 17.000 de monede).

Cod	Tezaure monetare	Ultima monedă	Emitenți
B.1	Vârghiș (CV)*	1489	Ungaria
B.2	Șieu II (BN)*	1496/1501 (?)	Ungaria, Aquileia, Polonia, Moldova (?), Imp. Otoman
B.3	Sălciva (HD)*	1500/1502	Ungaria
B.4	Cetatea Severinului (MH)*	1509/1512	Ungaria, Aquileia, Imp. Otoman
B.5	Reghin (MS)	1490/1516	Ungaria
B.6	Făgăraș (județ)	1519	Ungaria, Țara Românească
B.7	Sânnicolau Român I (BH)*	1520/1521	Ungaria
B.8	Beregsău Mare (TM)	1516/1526 (?)	Ungaria
B.9	Nepos (BN)	1526 (?)	Boemia
B.10	Marghita I (BH)	1526	Ungaria
B.11	Iara (CJ)*	1528 (?)	Ungaria, Bosnia, Aquileia, Imp. Otoman
B.12	Enciu (BN)*	1528	Ungaria, Aquileia
B.13	Marghita II (BH)*	1532	Ungaria
B.14	Seliștat (BV)	1538 (?)	Ungaria
B.15	Vințu de Jos (AB)*	1540	Ungaria

Tab. 3. Tezaure monetare aparținând grupei cronologice 1467-1540

³ Alături de denarii maghiari emiși de Vladislav al II-lea, Ioan Zápolya și Ferdinand I de Habsburg apar monede provenite din sudul Imperiului Romano-German (Tirol, Konstanz și Nördlingen) (Harsányi 1922, p. 56; Pap 2002a, p. 190). Tezaurul este un unicat pentru Transilvania, însă astfel de loturi monetare, formate din denari maghiari și monede străine (*weisspfennig*-i boemieni, monede austriece de argint din Salzburg, Passau etc., precum și groși nemțești din teritoriile sudice), sunt semnalate în părțile vestice ale Ungariei (Székely György 1991, pp. 181-182).

⁴ Trimiterea bibliografică la tezaurul descoperit înainte de anul 1902 (Berkeszi 1907, p. 47) oferă o informație contradictorie, Berkeszi István amintind un tezaur din care fac parte taleri și monede de 2/3 taler.

⁵ Tezaurul format dintr-un număr de 414 aspri a fost publicat de către Luana Popa și Eugen Nicolae (1992, pp. 150-151; Nicolae 2003, p. 94), care au propus, pe baza descoperirilor similare și a evenimentelor militare și politice, proveniența lui din nord-estul Țării Românești sau sud-vestul Moldovei, fără a exclude, inițial, sud-estul Transilvaniei. Bogdan Murgescu (1996, p. 78) înclină să plaseze descoperirea tezaurului în partea de sud-est a Transilvaniei.

⁶ Tezaurele monetare găsite la Marghita au fost integrate în repertoriul alcătuit de Viorel Butnariu (2004, p. 337). Alături de ele este amintit și un tezaur descoperit la Captalan, județul Alba (p. 338). În acest caz este vorba de o confuzie, nefiind vorba de localitatea transilvăneană Căptălan/Maroskáptalan din județul Alba, ci de localitatea Káptanfalva din fostul comitat Torontal, astăzi în Serbia (*Numizmatikai Közlöny* 1906b, p. 141. Aceeași confuzie la Pap 1984, p. 545).

Tezaurile monetare repertoriate nu se suprapun pe de-a întregul etapei cronologice 1467-1540. Pentru primele două decenii avem un gol de informare, lista deschizându-se cu tezaurul *Vârghiș* închis cu un denar emis de Matia Corvin în anul 1489. Prezența în tezaur a quartingilor bătuți de Sigismund de Luxemburg și a denarului lui Ioan de Hunedoara ridică semne de întrebare asupra compoziției masei monetare aflate în circulație spre sfârșitul secolului al XV-lea⁷. La momentul publicării tezaurului, Francisc Pap și Botond Bartók (1997, p. 183) apreciau că denarii lui Ioan de Hunedoara și Matia Corvin au circulat împreună, lor fiindu-le adăugat, în ajunul îngropării, lotul de quartingi. Urmând ideea unui tezaur format din două nuclee distincte, nu poate fi înlăturată posibilitatea ca denarul lui Ioan de Hunedoara să fi aparținut, alături de quartingi, lotului mai vechi⁸, iar moneda adăugată să fi fost denarul lui Matia Corvin. Chiar și așa, recuperarea monedelor de sub ruinele bisericii din Vârghiș, în două etape, ne determină să considerăm hazardată ideea rămănerii în uz, la o dată atât de târzie după reformarea sistemului monetar maghiar, a unor emisiuni din prima jumătate a secolului al XV-lea.

Lacuna de informare cu privire la descoperirile din ultimele trei decenii ale secolului al XV-lea, a cărei semnificație este greu de explicat prin stadiul publicării sau hazardul descoperirilor⁹, ne determină să caracterizăm această etapă de teaurizare (fără a-i modifica limitele cronologice) începând cu tezaurul Șieu II.

Data ascunderii tezaurului *Șieu II* oscilează, datorită denarilor nedatate ai lui Vladislav al II-lea, monedei lui Ioan Albert¹⁰ și asprilor sultanului Bayezid al II-lea, între anii 1496 și 1498/1501 (Oberländer-Târnoveanu, Rădulescu 1994, pp. 91-92, 96; Nicolae 2003, pp. 50-51). Comparativ cu celelalte loturi monetare ale grupei, tezaurul prezintă o structură aparte: denari și oboli maghiari, monede de un *soldo* ale Patriarhatului de Aquileia, o jumătate de groș poloneză și aspri (originali și imitații). Amplasarea geografică a descoperirii, posibilitatea pătrunderii asprilor dinspre Moldova (Oberländer-Târnoveanu, Rădulescu 1994, p. 96; Murgescu 1996,

⁷ Monedele lui Sigismund de Luxemburg apar semnalate în tezaurele Reghin (ducați), Făgăraș (denari) și Beregsău Mare, însă informațiile sunt incerte (vezi *Appendix B*).

⁸ Prezența monedelor lui Sigismund de Luxemburg în vremea lui Ioan de Hunedoara este sugerată de tezaurul Turda (Velter 1978, pp. 32-41). În cazul tezaurului Batăr, unde denarii și parvii lui Sigismund de Luxemburg sunt însoțiți de un denar emis de Ioan de Hunedoara, situația rămâne incertă (Toma 2013b, pp. 74-76).

⁹ Potrivit cercetării întreprinse de Székely György (1991, p. 178) asupra tezaurelor monetare păstrate la Muzeul Național Maghiar din Budapesta, perioada 1470-1499 este reprezentată prin zece tezaure (2.634 de monede), din care opt sunt formate exclusiv din florini de aur, unul din denarii lui Matia Corvin, iar celălalt din monede de argint austriece. Numărul descoperirilor și numărul tezaurizat crește semnificativ în deceniile imediat următoare (1500-1526), când în douăzeci și patru de tezaure apar 20.803 monede.

¹⁰ La momentul publicării tezaurului, pentru monedele lui Vladislav al II-lea s-au avut în vedere datările avansate de Lakos János și Huszár Lajos. Datările propuse de Artur Pohl (1982, Tab. 121/238-3) fixează emiterea monedelor lui Vladislav al II-lea, marcate cu siglele monetarilor Andreas Hellebrandt și Franz Körnidel, în anul 1496. Pentru jumătatea de groș poloneză avem, în funcție de determinantul folosit, două datări distincte: anii 1492-1498 (Szwagrzyk 1990, p. 72/251) și 1492-1501 (Gumowski 1960, p. 103). Dincolo de datările divergente ale monedelor fără milesim, când discutăm despre termenul *post quem* al tezaurului Șieu II, trebuie să avem în atenție și neconcordanța dintre informațiile privind numărul monedelor descoperite.

p. 79)¹¹ și prezența accidentală a monedei poloneze indică un stoc monetar local, caracteristic împrejurimilor orașului Bistrița, asigurat, în parte, din plăți rezultate în urma tranzacțiilor comerciale cu Moldova¹². Un stoc monetar caracteristic zonei de graniță, alimentată de numerarul aflat în circulație în spațiul transilvan (denari și oboli maghiari) și Țara Românească (aspri), este tezaurul *Cetatea Severinului*, închis cu denarii lui Vladislav al II-lea din anul 1509 sau cu asprii bătuți între această dată și finalul sultanatului lui Bayezid al II-lea (1512). În această categorie intră și tezaurul *Făgăraș*, ce prezintă o structură aparte, ușor arhaică, formată din două nuclee monetare: unul mai vechi constituit din oboli reginei Maria, denarii regelui Sigismund de Luxemburg și monedele muntene bătute de Mircea cel Bătrân, la care se adaugă un lot mai recent, alcătuit din denari maghiari emiși după reforma monetară din anul 1467.

Tezaurele din interiorul Transilvaniei prezintă o structură mult mai omogenă, dominată de prezența monedei maghiare. Tezaurul *Sălciva* este format din denarii lui Matia Corvin și Vladislav al II-lea, ultima monedă fiind o emisiune nedată din seria celor bătute la Kremnica între anii 1500 și 1502. Tezaurul *Sănnicolau Român I* este singurul lot format exclusiv din oboli maghiari bătuți de Vladislav al II-lea și Ludovic al II-lea¹³. Descoperirea micului depozit în incinta unei așezări și valoarea redusă a monedelor indică conținutul unei pungi de bani pierdută în preajma anilor 1520-1521 în așezarea respectivă. Tezaurul *Marghita I* este format din denari maghiari bătuți de regii Jagielloni: Vladislav al II-lea și Ludovic al II-lea, ultima emisiune monetară aparținând anului 1526. Tezaurul *Iara*, ascuns doi ani mai târziu, are o compoziție diferită, lotul denarilor maghiari fiind completat cu emisiuni de secol XV ale Patriarhatului de Aquileia și ale Regatului Bosniei, și cu aspri din anul 1512, ai sultanului Selim I. Un *soldo* al patriarhului Lodovico II di Teck apare și în tezaurul *Enciu* (1528), unde ponderea covârșitoare revine denarilor maghiari, cu o listă a emitenților neîntreruptă de la Matia Corvin până la Ferdinand I de Habsburg.

Tezaurele *Seliștat* (1538?) și *Vințu de Jos* (1540) conțin exclusiv monedă maghiară. Descoperirea de la Vințu de Jos este încadrată doar ipotetic în această grupă de tezaure, căci, în cazul celor opt ducați de aur marcați cu anul 1540 și cu numele lui Ioan Zápolya, data ștanțată pe monede reprezintă un termen *post quem* extrem de larg¹⁴. În tezaurul Seliștat, cele patru monede de aur – ducați bătuți de Matia Corvin, Vladislav al II-lea și Ioan Zápolya – se asociază cu aproximativ 13.000 de denari maghiari, ultimele emisiuni aparținând regelui Ferdinand I de Habsburg. Compoziția tezaurelor și locul de descoperire – umplutura unei cisterne din incinta unei reședințe nobiliare, respectiv zidul unei case – scot aceste acumulări monetare din sfera așa-numitelor *tezaure de circulație*.

¹¹ Eugen Nicolae (2003, p. 51) nu exclude posibilitatea unui lot venit de la sud de Dunăre.

¹² Pentru legăturile comerciale ale Bistriței cu Moldova din prima jumătate a secolului al XVI-lea vezi Motogna 1928, pp. 3-30; Dan, Goldenberg 1964, pp. 25-83 și Gonța 1989, pp. 93-133.

¹³ Obolii (echivalați valoric cu o jumătate de denar) au o prezență accidentală, fiind identificați, alături de denari, în tezaurele Șieu II și Cetatea Severinului.

¹⁴ Tezaurul Vințu de Jos a fost interpretat ca reprezentând o sumă ocazională aruncată de unul dintre slujitorii civili sau militari, în contextul morții cardinalului Martinuzzi și al jefuirii castelului, imediat după moartea acestuia, în decembrie 1551 (Rusu 1996, p. 162).

2.3 Numerarul

Tezaurele monetare reținute pentru analiza statistică sunt în număr de nouă (puțin peste 3.400 monede), restul oferind informații mult prea sumare sau nesigure pentru a putea fi aduse în discuție. Caracteristica dominantă, vizibilă fără sofisticate calcule statistice, este preponderența denarilor maghiari, care asigură structura de bază a fiecărui lot și însumează un procent de peste 96% din întregul numerar. Procentul rămas se împarte între asprii otomani și *soldi*-i de Aquileia, cărora li se adaugă, în mod cu totul întâmplător, monede din Țara Românească, Bosnia și Polonia (Tab. 4).

	Ungaria			Bosnia		Aquileia	Țara Rom.		Imp. Otoman	Polonia
	ducați	denari	oboli	denari	soldi		ducați	aspri	imitații	½ groși
Șieu II	-	258	11	-	9		-	58	1	1
Sălciva	-	485	-	-	-		-	-	-	-
Cetatea Severinului	-	140	9	-	8		-	2	-	-
Făgăraș (județ)	-	243	-	-	-		3	-	-	-
Sănnicolau Român I	-	-	7	-	-		-	-	-	-
Iara	-	1.825	-	1	1		-	2	-	-
Enciu	-	330	-	-	1		-	-	-	-
Marghita II	-	13	-	-	-		-	-	-	-
Vințu de Jos	8	-	-	-	-		-	-	-	-
	8	3.294	27	1	19		3	62	1	1

Tab. 4. Distribuția pe entități politice emitente și nominaluri a monedelor din tezaurele grupei cronologice 1467-1540

	Sigismund de Luxemburg 0,3%	Matia Corvin 57%	Vladislav II 36%	Ludovic II 5%	Ioan Zápolya 0, 1%	Ferdinand I 0,1%
Șieu II	1 (0,3%)	242 (71%)	15 (4%)	-	-	-
Sălciva	-	457 (94%)	28 (5%)	-	-	-
Cetatea Severinului	-	78 (49%)	62 (38%)	-	-	-
Făgăraș (județ)	10 (4%)	112 (46%)	104 (43%)	10 (4%)	-	-
Iara	-	834 (45%)	882 (48%)	106 (5%)	2 (0,1%)	1 (0,05%)
Enciu	-	155 (46%)	112 (33%)	60 (18%)	2 (0,6%)	1 (0,3%)
Marghita II	-	2 (15%)	4 (30%)	3 (23%)	-	3 (23%)

Tab. 5. Distribuția pe emitenți a denarilor maghiari din tezaurele grupei cronologice 1467-1540

Distribuția pe emitenți a *monedelor maghiare* indică prezența sporadică a emisiunilor lui *Sigismund de Luxemburg* (emisiuni din anii 1390-1427), la care se adaugă monedele regilor Matia Corvin, Vladislav al II-lea, Ludovic al II-lea, Ioan Zápolya și Ferdinand I de Habsburg (Tab. 5). Cum lesne se poate observa, mai mult de jumătate dintre denari sunt monedele lui *Matia Corvin*. Tezaurele Șieu II și Iara sunt singurele în care apar emisiuni anterioare reformei

monetare din anul 1467¹⁵; restul sunt denari băuți după această dată, ce acoperă, în procente direct influențate de volumul și durata baterii, întregul interval de timp rămas până la sfârșitul domniei emitentului¹⁶. Într-o primă etapă (1468-1470), pentru baterea noilor denari au fost activate cele mai importante monetării ale regatului (Kremnica, Baia Mare, Buda, Košice și Sibiu), cele mai productive fiind atelierelor din Kremnica și Baia Mare (Tab. 6a). Închiderea monetărilor (cu excepția celei de la Kremnica) și încetinirea ritmului de batere se reflectă în tezaure prin numărul scăzut al denarilor din anii 1470-1478 (Tab. 6b). În anii 1479-1485, procesul de batere la Kremnica s-a intensificat, emisiunile acestei perioade asigurând în tezaurele analizate aproape jumătate din cuantumul denarilor lui Matia Corvin (Fig. 2). Concomitent, a fost reactivată și monetăria din Baia Mare, care a bătut denari alături de cea din Kremnica (Tab. 6c). Ultimii denari băuți la Kremnica între anii 1487 și 1490 dețin numeric locul secund, însă poziția le este asigurată de cele 243 de exemplare din anul 1489 păstrate în tezaurul Iara. Cea mai slabă reprezentare o au denarii băuți cu stema familiei Zápolya în monetările din Wrocław și Viena (Tab. 6d).

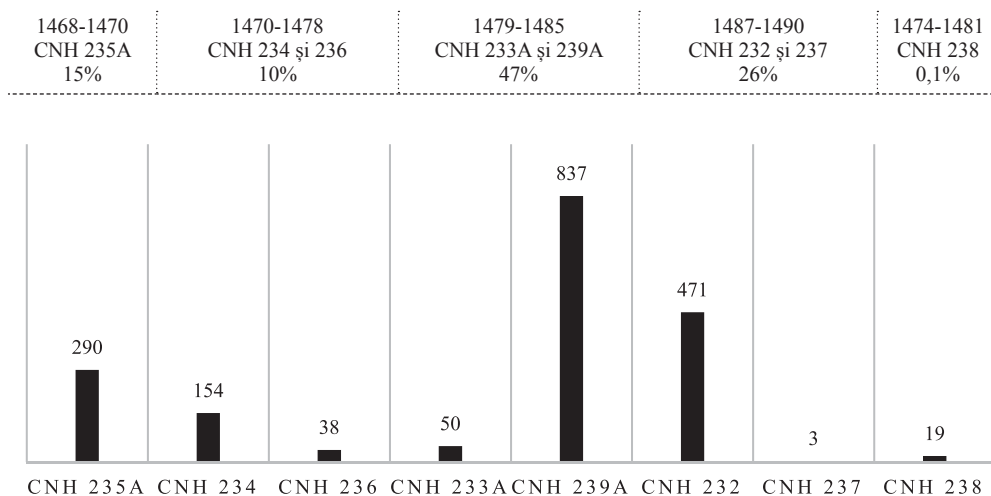

Fig. 2. Ponderea denarilor lui Matia Corvin cf. variantelor identificate de Réthy (1907) (grupa cronologică 1467-1540)¹⁷

¹⁵ Pohl 1982, 208/2 și 4.

¹⁶ Informațiile asupra politicii monetare a regelui Matia Corvin sunt preluate din lucrările Huszár 1940a, pp. 560-573, Pohl 1972 și Soós 1999, pp. 171-177.

¹⁷ Procentajele obținute pentru tezaurele transilvănene converg cu cele calculate de Székely György (1991, p. 187) pe baza a circa 83 de tezaure din anii 1470-1550 păstrate în colecția Muzeului Național Maghiar din Budapesta. Cf. calculul numismatului maghiar, variantele denarilor lui Matia Corvin dețin următoarele procente: CNH 235 – 16%, CNH 234 – 7%, CNH 239 – 36%, CNH 233 – 2%, CNH 232 – 33%. Cele mai numeroase subvariante sunt monedele Pohl 221-4 (CNH 239A), respectiv Pohl 223-2 (CNH 232). Coincidența proporțiilor este o dovadă a faptului că denarii lui Matia Corvin reflectă nemijlocit baterea efectivă de monedă.

	CNH 235A											Incerte
	Buda			Košice	Sibiu	Kremnica			Baia Mare			
	216/3	216/4	216/5	216/6	216/7	216/8	216/9	216/10	216/13	216/14	216/15	
	1470	1468	1469	1468	1468	1468	1469	1470	1470	1468	1468	
Șieu II	-	1	2	1	2	4	7	3	11	-	-	-
Sălciva	-	3	2	4	1	12	24	-	38	-	-	-
Cetatea Severinului	1			-	-	1	3	1	-	-	-	-
Făgăraș (județ)	-	1	-	-	-	1	3	1	5	-	-	-
Iara	-	7	3	6	4	15	38	-	58	1	-	-
Enciu	-	-	3	-	-	4	6	-	11	1	1	2

Tab. 6a. Distribuția denarilor lui Matia Corvin *cf.* variantelor identificate de Réthy (1907) și Pohl (1982)
(grupa cronologică 1467-1540)

	CNH 236 Kremnica	CNH 234 Kremnica						CNH 239A Kremnica				
	217	219/2	219/3	219/4	219/5	219/6	Incerte	221/1	221/2	221/3	221/4	Incerte
	1470-1471	1472-1478						1479-1485				
Șieu II	-	3	2	3	2	4	-	32	-	1	52	-
Sălciva	8	14	7	10	-	7	-	47	140	8	120	-
Cetatea Severinului	2	1	-	1	1	1	-	6	5	-	12	-
Făgăraș (județ)	-	1	1	5	1	1	-	11	5	4	20	4
Iara	23	22	13	27	2	12	2	61	50	7	173	22
Enciu	5	7	-	2	1	1	-	12	8	-	37	-

Tab. 6b. Distribuția denarilor lui Matia Corvin *cf.* variantelor identificate de Réthy (1907) și Pohl (1982)
(grupa cronologică 1467-1540)

	CNH 233A						Incerte
	Kremnica		Baia Mare				
	222/2 1485	222/5 ?	222/6	222/8	222/9	222/10 1479-1485	
Șieu II	-	-	2	2	2	2	-
Sălciva	-	-	3	-	3	-	-
Cetatea Severinului	1	1	2	-	5	-	-
Făgăraș (județ)	1	-	-	-	-	-	2
Iara	-	-	4	-	8	4	2
Enciu	-	-	2	-	2	2	-

Tab. 6c. Distribuția denarilor lui Matia Corvin *cf.* variantelor identificate de Réthy (1907) și Pohl (1982)
(grupa cronologică 1467-1540)

	CNH 232 Kremnica					CNH 237 Wrocław	CNH 238 Viena
	223/1 1488	223/2 1489	223/3 1490	223/4 1487	Incerte	224 1474-1481	226 1487-1490
Șieu II	1	30	1	2	67	1	1
Sălciva	-	-	-	3	-	-	3
Cetatea Severinului	27	-	2	1	-	1	3
Făgăraș (județ)	-	40	1	-	-	-	4
Iara	-	243	-	5	4	1?	6
Enciu	35	6	-	2	1	-	2

Tab. 6d. Distribuția denarilor lui Matia Corvin *cf.* variantelor identificate de Réthy (1907) și Pohl (1982)
(grupa cronologică 1467-1540)

	CNH 273 Kremnica	CNH 276 Kremnica					CNH 272A Kremnica		CNH 272B Kremnica		CNH 274 Kremnica		CNH 272C Kremnica	
	237	238/1	238/2	238/3	238/4	238/6	241/1	241/2	242/1	242/2	243/1	243/2	245/1	245/2
	1490-1491	1492-1493	1495	1496	1497	1499	1500-1502		1500-1502		1500-1502		1501-1502	
Șieu II	-	9	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sălciva	-	8	2	5	9	3	-	-	-	1	-	-	-	-
Cetatea Severinului	3	-	2	-	7	-	7	-	5	-	6	2	7	-
Făgăraș (județ)	1	1	-	5	5	-	11	1	13	4	-	-	1	-
Iara	-	12	4	16	37	2	47	-	16	20	2	-	3	6
Enciu	1	1	1	4	8	-	7	-	-	-	-	-	17	-

Tab. 7a. Distribuția denarilor lui Vladislav al II-lea *cf.* variantelor identificate de Réthy (1907) și Pohl (1982)
(grupa cronologică 1467-1540)

	CNH 277-278 Kremnica																
	253/2		253/3						253/4								
	1503	1504	1503	1504	1505	1506	1507	1508	1508	1509	1510	1511	1512	1513	1514	1515	1516
Cetatea Severinului	-	1	-	-	6	3	2	6	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Făgăraș (județ)	-	-	-	4	3	5	5	4	2	4	5	6	7	3	4	3	3
Iara	2	-	4	213					275								
Enciu	-	-	1	4	3	9	4	8	-	3	6	5	1	4	-	5	3

Tab. 7b. Distribuția denarilor lui Vladislav al II-lea *cf.* variantelor identificate de Réthy (1907) și Pohl (1982)
(grupa cronologică 1467-1540)

	CNH 272A-272C		CNH 272B-272C		CNH 275-272C	
	K-h	K-H	K-h	K-H	K-h	K-H
Iara	8	1	1 (?)	-	29	28
Enciu	-	-	-	6	6	4

Tab. 7c. Distribuția denarilor *hibrizi* băuți de Vladislav al II-lea
(grupa cronologică 1467-1540)

	CNH 306A										
	Kremnica		Visegrád	Kremnica			Košice	Baia Mare	Visegrád	Kremnica	?
	255/1	255/2	255/11	255/18	255/19	255/20	255/24	255/25	255/34	255/38	255/43
Făgăraș (jud.)	1516-1, 1517-5, 1518-1, 1519-3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Iara	1516/20-65	1519/21-25	1526-2	1526-2	1525/26-4	1525/26-3	1526-3	1526-1	-	1527-1	-
Enciu	1516-1, 1517-3, 1518-9, 1519-7	1520-4, 1521-4	1526-2	1526-6	1525-4, 1526-2	1525-2, 1526-8	1526-2	-	1526-1	1527-3	1526-1
Marghita II	1517-1	1521-1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tab. 8. Distribuția denarilor lui Ludovic al II-lea *cf.* variantelor identificate de Réthy (1907) și Pohl (1982)
(grupa cronologică 1467-1540)

Denarii lui *Vladislav al II-lea* băuți în monetăriile din Kremnica și Baia Mare dețin locul secund (Tab. 7a-c). Potrivit politicii monetare a emitentului, monedele pot fi împărțite în trei categorii (Lakos 1960). O primă categorie o formează denarii băuți la Kremnica între anii 1490 și 1499, aproape jumătate dintre aceștia fiind emisiuni din anul 1497. A doua categorie include denarii băuți între anii 1500 și 1502, aici intrând și emisiunile *hibride* identificate în tezaurele Iara și Enciu¹⁸. Ultimei categorii îi aparțin denarii cu milesim băuți între anii 1503 și 1516 în atelierele monetare din Kremnica și Baia Mare. Cu excepția unui denar bătut în anul 1512 la Baia Mare (păstrat în tezaurul Iara)¹⁹, monedele cu an de batere marcat pe avers sunt emisiuni de Kremnica, ce reprezintă mai mult de jumătate din quantumul denarilor lui *Vladislav al II-lea*.

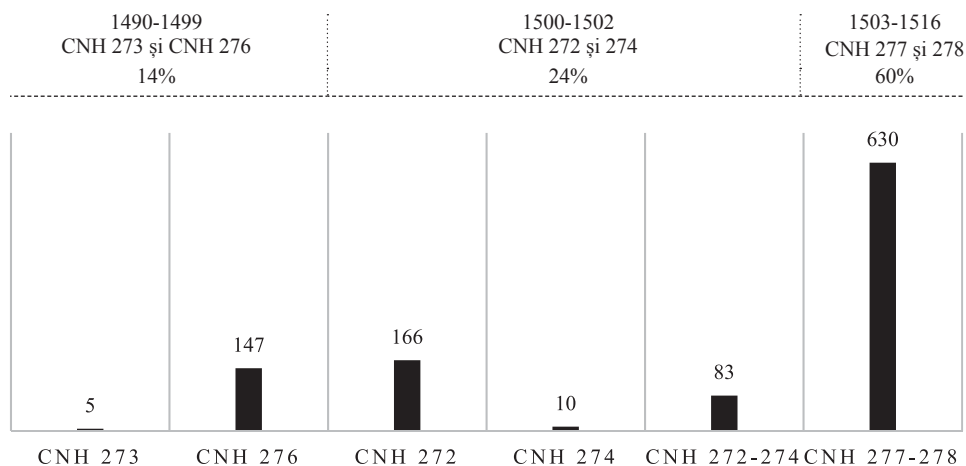

Fig. 3. Ponderea denarilor lui *Vladislav al II-lea* cf. variantelor identificate de Réthy (1907) (grupa cronologică 1467-1540)

Împărțirea pe categorii (cu și fără milesim) reflectă preponderența denarilor cu anul de batere marcat pe avers (Fig. 3). În ceea ce privește repartitia pe ani de batere, ponderea cea mai mare revine emisiunilor din anii 1500-1502 (cca. 86 monede/an), numeroasele variante de ștanțe indicând, la rândul lor, o batere deosebit de intensă în acest scurt interval de timp.

Denarii regelui *Ludovic al II-lea* sunt în totalitate emisiuni din categoria *antiqua moneta*, lipsind denarii devalorizați băuți între anii 1521 și 1525. Dintre denarii băuți între anii 1516 și 1521 sunt semnalate doar emisiuni de Kremnica, ce dețin un procent de 73% din quantumul monedelor acestui emitent, restul fiind emisiuni din anii 1525-1527, bătute la Kremnica, Košice, Visegrád și Baia Mare (Tab. 8).

Denarilor maghiari băuți anterior anului 1526, care alcătuiesc, potrivit compoziției tezaurelor, nucleul masei monetare, se adaugă emisiunile regilor *Ioan Zápolya* și *Ferdinand I de Habsburg*. Denari băuți de Ioan Zápolya în monetăria din Cluj (1527) sunt semnalati, în

¹⁸ Pentru problema așa-numitelor emisiuni *hibride* ale regelui *Vladislav al II-lea* vezi Pap, Milea, Feneșan 1971 și Toma 2013c.

¹⁹ Pohl 1982, 253-11.

câte două exemplare, în tezaurele Iara și Enciu²⁰. În loturile amintite, la care se adaugă tezaurul Marghita II, sunt prezenți și denarii lui Ferdinand I de Habsburg bătuți la Kremnica (Enciu: 1528-1, Marghita II: 1527-1, 1529-1, 1532-1) și Cluj (Iara: 1528-1)²¹. În privința raportului dintre emisiunile celor doi emitenți rivali, din cauza numărului mic de tezaure descoperite și a absenței acestora pe parcursul deceniului cinci, situația rămâne incertă²².

În afara monedelor ungurești, în tezaurele grupei apar, în număr nu foarte mare, monedele Patriarhatului de Aquileia și asprii Imperiului Otoman. Emisiunile din prima jumătate a secolului al XV-lea ale patriarhilor de *Aquileia* – *denari* bătuți de Antonio II di Panciera și *soldi da 12 bagattini* emiși de Lodovico II di Teck – sunt prezente în tezaurele Șieu II (2%), Cetatea Severinului (5%), Iara (sub 0,1%) și Enciu (0,3%). În trei dintre aceste tezaure, monedele de Aquileia sunt însoțite de *aspri otomani*: Șieu II (17%), Cetatea Severinului (1%) și Iara (0,1%). Monedele identificate sunt emisiuni ale sultanilor Mehmed al II-lea (9), Bayezid al II-lea (51) și Selim I (2), provenite în majoritate din atelierele balcanice (Constantinopol, Adrianopol, Skopje, Serres, Kratovo, Novo Brdo), la care se adaugă câteva emisiuni ale atelierelor microasiatice (Bursa și Amasya).

În tezaurele analizate există câteva apariții de excepție: trei *denari* (*sic!*) *munteni* bătuți de Mircea cel Bătrân (vechiul județ Făgăraș), un *denar bosniac* din timpul lui Nikola Iločki (Iara) și o *monedă poloneză* de o jumătate de groș a regelui Ioan Albert (Șieu II). Cei trei denari munteni menționați în tezaurul Făgăraș sunt probabil *ducați* cu legendă slavonă și sigla K-K bătuți de Mircea cel Bătrân înainte de anii 1397/1398. În raport cu denarii maghiari, ducații din prima parte a domniei lui Mircea cel Bătrân au o finețe și o greutate mai mici²³ atât față de denarii contemporanului său, Sigismund de Luxemburg, cât și față de cei bătuți după standardele stabilite prin reforma monetară din anul 1467 (Pohl 1968, p. 46; Huszár 1979, pp. 12-13; Oberländer-Târnoveanu 2003-2005, pp. 318-319)²⁴. La momentul ascunderii tezaurului Făgăraș (*post* 1519), ducații munteni, oboli reginei Maria și denarii lui Sigismund de Luxemburg nu mai erau monede curente în circulație. Pătrunderea sporadică a ducaților munteni în Transilvania a avut loc, după cum sugerează descoperirile monetare, în timpul domniei lui Sigismund de Luxemburg²⁵.

²⁰ Denari bătuți de Ioan Zápolya sunt prezenți și în tezaurul Seliștat (Reissenberger 1881, pp. 130-131).

²¹ În tezaurul Seliștat, printre denarii lui Ferdinand I de Habsburg sunt menționate emisiuni din anul 1531 ale monetăriei din Sibiu (Reissenberger 1881, pp. 130-131).

²² Afirmția lui Francisc Pap (2002b, p. 132) potrivit căreia *încă din anii '30 moneda măruntă a lui Ferdinand a ajuns în mult mai mare măsură* (n.n. decât moneda lui Ioan Zápolya) *în mâinile populației*, nu este susținută, deocamdată, de ceea ce numismatul numește *mărturia tezaurelor*.

²³ Analizele metalografice au relevat faptul că aceștia au fost bătuți dintr-un argint cu o finețe de 525‰ (8 ½ loți) și o greutate medie de 0,37 g (Știrbu, Stancu 1982, p. 60). Oberländer-Târnoveanu (1997, p. 146) indică o greutate de 0,36 g și o paletă mai largă a valorii titlurilor.

²⁴ Egalizarea dintre valoarea ducaților munteni și aceea a denarilor maghiari s-a produs abia în a doua parte a domniei (după 1402), odată cu emiterea unei noi serii monetare, deși, în ceea ce privește greutatea, nici de această dată ele nu erau egale. Cf. analizelor efectuate, concentrația de argint variază între 90,9% și 85,6%, iar greutatea monedelor oscilează între 0,47 și 0,40 g (Știrbu, Stancu 1982, pp. 63-65; Iliescu 2008, p. 73, notă E. Oberländer-Târnoveanu).

²⁵ Vezi tezaurele Cluj-Mănăștur (Toma 2012, p. 412), Orșova și Turnu Severin (Iliescu 2008, p. 153, 155). Pentru acesta din urmă, amintim faptul că aici a funcționat o monetărie munteană închisă în anul 1419,

Prezența *monedei poloneze* de o jumătate de groș a regelui Ioan Albert, în tezaurul Șieu II, a fost interpretată drept dovadă a circulației acestor monede pe teritoriul Transilvaniei (Pap, Winkler 1966, p. 201; Oberländer-Târnoveanu, Rădulescu 1994, p. 89). Având în vedere apariția singulară a monedei și compoziția tezaurelor, care demonstrează pătrunderea masivă a acestui nominal în Transilvania abia în ultimele decenii ale secolului al XVI-lea, putem afirma, cu destulă certitudine, că moneda lui Ioan Albert din tezaurul bistrițean reprezintă o pătrundere ocazională dinspre spațiul monetar moldovenesc.

2.4 Discuții și analiză

Prima grupă cronologică delimitată de anii 1467 și 1540 se suprapune domniilor regilor Ungariei: Matia Corvin, Vladislav al II-lea, Ludovic al II-lea, Ioan Zápolya și Ferdinand I de Habsburg²⁶. Toți acești emitenți au bătut monedă *cf.* standardelor impuse de Matia Corvin în anul 1467, singura abatere intervenind în anii 1521-1525, când Ludovic al II-lea a recurs la reducerea greutateii și purității denarului maghiar. Destrămarea regatului Ungariei (1526) nu a adus schimbări profunde în sistemul monetar, Ioan Zápolya (în Ungaria de Est și Transilvania) și Ferdinand I de Habsburg (în teritoriile de peste Dunăre) continuând emiterea vechilor tipuri monetare (ducați, groși, denari și oboli). Una dintre modificări, mai greu perceptibilă pentru populație, a fost baterea dintr-o marcă de argint de Buda (admisă, în general, ca având o puritate de 8 loți) a unui număr crescut de la 416 denari la 420 de denari (Huszár 1979, p. 14; Gyöngyössi 2015, p. 965, nota 21).

În ciuda duratei lungi a perioadei analizate (74 de ani), numărul tezaurelor înregistrate în baza de date este foarte mic, ele acoperind primele patru decenii ale secolului al XVI-lea (0,3 tezaure/an). A doua jumătate a secolului precedent rămâne, în absența descoperirilor monetare, o necunoscută. Compoziția tezaurelor analizate reflectă dominația categorică în circulația monetară transilvană a denarilor maghiari. Din perspectiva afluxului acestora, până în anul 1526 distribuția pe emitenți a monedelor indică o alimentare constantă, stocul mai vechi (format din moneda lui Matia Corvin) fiind reîmprospătat cu monede din timpul regilor Jagielloni. După 1526, prezența sporadică în tezaure a denarilor lui Ioan Zápolya și Ferdinand I de Habsburg sugerează, la nivel interpretativ, o dereglare în aprovizionarea cu monedă nouă a numerarului aflat în circulație și/sau o selecție predilectă pentru tezaurizare a denarilor mai vechi.

Francisc Pap (1992a, p. 624; 2002b, p. 132), remarcând numărul redus al emisiunilor lui Ioan Zápolya, a pus situația pe seama falsificării monedei acestuia și a succesului propagandei rivalului său. Istoriografia maghiară a dovedit însă că falsificarea a vizat și

odată cu pierderea Banatului de Severin (Iliescu 1970, p. 23).

²⁶ Metodologic, în cadrul fiecărei grupe de tezaure, în deschiderea subcapitolului *Discuții și analiză*, pentru o includere în context, am recurs la o foarte scurtă expunere a politicii monetare a regilor Ungariei, respectiv a principilor transilvăneni. Informațiile privind activitatea monetară a emitenților sunt furnizate de lucrările lui Adolf Resch (1901), Huszár Lajos (1945, 1961 și 1995), Gheorghe Buzdugan *et alii* (1977) și Ana-Maria Velter (1994), la care se adaugă, în funcție de stadiul cercetării, câteva studii privitoare la politica monetară a fiecărui emitenț, ce sunt amintite la momentul folosirii lor.

monedele lui Ferdinand I de Habsburg (Leszih 1941; Huszár 1952a, pp. 38-39; 1975, p. 16) și a dus, cf. documentelor, la refuzul emisiilor oficiale ale ambilor regi (Kubinyi 1876, p. 582)²⁷, căutată fiind cu precădere moneda regelui Matia Corvin (*apud* Huszár 1952a, p. 43). Un motiv în plus pentru preferința denarilor vechi a fost suspiciunea populației cu privire la etalonul noilor emisiuni, considerat inferior celui stabilit de Matia Corvin²⁸. Avea această percepție un fundament real? Multă vreme s-a apreciat că după anul 1467 denarii au fost bătuți dintr-un aliaj de argint cu titlul de 8 loți (500‰) (Jeszenszky 1931, p. 128; Pohl 1972, pp. 13-17; Huszár 1979, p. 13), însă se pare că etalonul a fost de 10 loți (*apud* Oberländer-Târnoveanu 2003-2005, p. 315). Dacă aceasta din urmă este valoarea reală, atunci populația (în măsura în care avea cunoștință de ea) era îndreptățită să refuze denarii noi, pe care numismații i-au evaluat, exceptând emisiunile lui Ioan Zápolya din anii 1531²⁹, la standardul de 8 loți (Huszár, Pap, Winkler 1996, p. 14).

Indiferent de realitățile metrologice (pe care, deocamdată, nici numismații nu le cunosc pe deplin), populația a reacționat corespunzător propriei percepții la apariția denarilor bătuți în paralel de cei doi regi rivali³⁰ și a falsurilor care îi însoțeau. Potrivit opiniei lui Viorel Butnariu (2004, pp. 147-148), consecința imediată a fost scoaterea din circulație de către denarii imperiali, în consens cu *legea lui Gresham*, a denarilor vechi:

Compoziția lor (n.n. a tezaurilor din anii 1526-1538) nu mai constituie un hazard, căci datele reflectă specificul fenomenului monetar petrecut în Regat: încetarea (?) pătrunderii asprilor și începutul penetrației denarilor imperiali care au scos din circulație, destul de repede, emisiunile ungurești din veacul precedent (...). Prin compoziție și structură, depozitele de la Enciu și Iara asigură trecerea de la epoca denarului unguresc – sugestiv reflectată de tezaurele de la Sălciva (1503) și Beregsăul Mare (1526) –, la epoca denarului imperial, evidențiată prin acumulările ulterioare păcii de la Oradea.

Având la îndemână atât de puține date, suntem mai puțin interesați să verificăm în ce măsură putem aplica în studiul tezaurilor din această perioadă așa-numita *lege a lui Gresham*³¹. La modul

²⁷ Potrivit decretului oficial al Adunării Naționale reunite la Buda, la sfârșitul anului 1530 și începutul anului 1531, populația respingea nu doar emisiunile lui Ioan Zápolya, ci și moneda regelui Ferdinand I de Habsburg, de vreme ce este consemnată pedeapsa capitală la care se expun cei care nu vor accepta aceste emisiuni.

²⁸ Într-o scrisoare din aprilie 1531, regele, aflând că populația din comitatele Szatmár, Bereg și Ugocsa este reticentă în a accepta monedele sale din anii 1526-1527, precum și pe cele noi, reamintește faptul că acestea sunt bătute după standardul înaintașilor săi (*apud* Huszár 1978, p. 84).

²⁹ Surse documentare lasă să se înțeleagă că în anul 1531 regele a dispus baterea din 100 de mărci de argint a unor denari cu titlul de 10 loți (625‰) (Istványi 1940; Huszár 1940b, p. 42; Huszár 1952a, p. 44).

³⁰ Reamintim aici reacția populației la emiterea simultană de către Matia Corvin, între anii 1479 și 1485, în atelierele din Kremnica și Baia Mare, a unor denari cu o imagine ușor diferită, pe care foarte mulți au perceput-o ca marcând deosebiri de compoziție (Pohl 1972, pp. 20-21). Se pare că plângerile erau la adresa denarului de Baia Mare (cu o gravură mai rudimentar executată), însă analizele metalografice moderne, chiar dacă indică standarde legale de titlu diferite, ne arată că populația s-a înșelat, emisiunile de Baia Mare având un etalon de finețe mai mare (13 loți) decât cele de Kremnica (12 loți) (*apud* Oberländer-Târnoveanu 2003-2005, p. 316).

³¹ Există o serie de studii care demonstrează că așa-numita *lege a lui Gresham*, redată prin expresia

general, compoziția fiecărui tezaur este determinată parțial de această lege, căci se teaurizează îndeosebi *moneda bună*, având în vedere faptul că tezaurele sunt ascunse cu intenția recuperării lor ulterioare. Să vedem însă ce spun descoperirile monetare. Tezaurele (atâtea câte sunt) sunt formate în proporție de 99% din denari maghiari emiși înainte de anul 1526. Acestor nuclee li se adaugă câțiva denari bătuți de Ioan Zápolya și Ferdinand I de Habsburg (sub 0,4%) și câteva monede străine: aspri otomani, respectiv monede mărunte de argint ale Aquileiei și Bosniei. Structura pe ani de batere a monedelor maghiare indică o abatere de la tiparul convențional: monedele mai vechi (denarii lui Matia Corvin) formează serii aproape complete și rivalizează cantitativ cu monedele din zona mediană (denarii lui Vladislav al II-lea și Ludovic al II-lea). Singure monedele recente (denarii lui Ioan Zápolya și Ferdinand I de Habsburg), puține la număr, par să corespundă șablonului, dar percepția este una falsă. După 1540, în loc ca numărul noilor denari să crească și ei să ocupe locul lăsat gol în urma teaurizării și dispariției din circulație a denarilor vechi, urmează un deceniu lipsit de descoperiri monetare, ce necesită unele lămuriri.

Situația descrisă scoate în evidență dominația denarilor lui Matia Corvin și Vladislav al II-lea, care supraviețuiesc în serii aproape complete. Prin contrast, monedele de Aquileia și Bosnia, au deja, de mai multă vreme, o prezență firavă. Cele mai vechi monede, bătute aproape cu un secol în urmă, sunt emisiunile mărunte de argint ale patriarhilor de Aquileia. În absența unor informații concrete privind circulația monetară din secolul al XV-lea, putem accepta ipoteza pătrunderii lor (datorită standardului de batere și iconografiei ce îi apropie de denarii regelui Matia Corvin) la câteva decenii după emitere (Huszár 1975, p. 50; Oberländer-Târnoveanu, Rădulescu 1994, pp. 88-89)³². Împărtaşind soarta denarilor regelui maghiar, monedele de Aquileia (mult mai puține) par să fi ieșit deja din circulație spre sfârșitul deceniului trei și prima jumătate a deceniului patru. Presupunerea că ei au supraviețuit până în a doua parte a secolului al XVI-lea este valabilă doar pentru spațiul moldovenesc (p. 89)³³. Denarul bosniac emis de Nikola Iločki este, la rândul său, o copie după denarii patriarhului de Aquileia, Lodovico II di Teck. Potrivit descoperirilor monetare de pe teritoriul fostului regat maghiar, denarii regelui bosniac au fost bătuți în cantități mici, variantele tipologice sugerând o batere neregulată, făcută la nevoie și motivată de situația de război (Gyöngyössi 1998, p. 14). Similitudinea iconografică (prezența Madonei pe revers) și etalonul de batere, apropiat de cel

moneda rea alungă moneda bună, nu se declanșează automat, fiind necesare anumite condiții: moneda supraevaluată trebuie să aibă aceeași valoare cu moneda subevaluată, trebuie să existe un dezechilibru între cerere și ofertă ș.a.m.d. (Mundell 1998; Rolnick, Weber 1986; Crisafulli 2006).

³² Prezența monedelor în tezaurul Cetatea Severinului sugerează posibilitatea pătrunderii lor și din direcția balcanică, cândva pe parcursul secolului al XV-lea, când aceste monede sunt frecvent semnalate în tezaurele de pe teritoriul fostei Iugoslavii (Mirnik 1981, pp. 119-138).

³³ Denarii lui Matia Corvin, inclusiv emisiuni dinaintea reformei monetare (Știrbu, Petolescu, Stancu 1978; Știrbu, Velter 1983), au continuat să circule în Moldova până în a doua jumătate a secolului al XVI-lea (deceniile șapte și opt), când pătrunderea denarilor imperiali ar fi cauzat teaurizarea lor și a monedelor de Aquileia (Munteanu 2005, p. 248). În Transilvania, singura descoperire târzie este tezaurul Băgaciu, unde, printre cele 7.360 de monede ascunse în preajma anului 1600, se păstrează o monedă a patriarhului Antonio II di Panciera (Chirilă *et alii* 1980b, p. 56).

al denarilor lui Matia Corvin³⁴, au facilitat acceptarea denarilor bosniaci de către mercenari și administrația maghiară, ei circulând alături de moneda regelui și de cea a patriarhilor.

În concluzie, dispariția denarilor maghiari băuți anterior anului 1526 și a însoțitorilor lor nu se datorează exclusiv emisiunilor lui Ferdinand I de Habsburg, a căror pondere în circulație, înainte de începutul deceniului șase, rămâne necunoscută. Mai mult, teaurizarea *monedei bune* și scoaterea ei din țară (Kubinyi 1876, p. 583)³⁵ au determinat nu numai deteriorarea calitativă a numerarului aflat în circulație, dar și diminuarea lui³⁶. După moartea lui Ioan Zápolya, în condițiile în care atelierele monetare transilvănene și-au sistat activitatea, stocul de monedă a rămas să fie alimentat doar de monedele rivalului său. Absența teaururilor ridică însă semne de întrebare atât asupra cantității de monedă emisă de Ferdinand I de Habsburg, cât și/sau asupra gradului lor de penetrare în Transilvania anterior începutului deceniului șase³⁷.

Printre monedele care au ieșit din circulație înainte de jumătatea secolului al XVI-lea sau, mai corect, care nu mai fac obiectul teaurizării, se numără și asprii otomani. Descoperirile monetare și documentele de arhivă indică faptul că asprii au intrat în Transilvania, cu precădere în spațiul controlat de sași, încă din deceniul patru al secolului al XV-lea (*apud* Oberländer-Târnoveanu, Rădulescu 1994, pp. 92-93), la câțiva ani după semnalarea lor în circulația monetară a Țării Românești și Moldovei (Nicolae 2003, p. 40, 45-46). În anumite momente de intensificare a schimbului de mărfuri, asprii au ajuns și în afara zonelor săsești (Nicolae 2003, p. 51), însă descoperirile monetare, mult prea puține, nu oferă suficiente indicii asupra arealului și cuantumului lor în circulația transilvăneană.

Dovezi suplimentare pentru pătrunderea asprilor în Transilvania sunt oferite de documente disparate de tipul interdicțiilor regale din vremea lui Vladislav al II-lea (Murgescu 1996, p. 77 cu bibliografia) sau al măsurilor luate de Ludovic al II-lea în încercarea sa de reformă monetară. Astfel, dintr-o scrisoare din anul 1523, adresată de

³⁴ Monedele lui Nikola Iločki, bătute după modelul denarilor de Aquileia, au urmat un etalon monetar ce prevedea baterea dintr-o marcă de Buda cu o finețe de 8 ½ - 9 loți a unui număr de 490 de denari (Gyöngyösy 1998, pp. 12-14).

³⁵ Dispariția denarilor vechi, în condițiile în care același nominal circula în mai multe forme cu valoare intrinsecă diferită, unele legale, altele ilegale, unele subevaluate, altele supraevaluate, este discutată doar în relație cu fenomenul teaurizării. Există, însă, și ieșiri de numerar în afara granițelor: spre exemplu, plata efectuată în anul 1537 de către bistrițeni postelnicului Moldovei, Albotă, care a încasat în contul censului Sf. Martin suma de 2.000 de florini *in bona probataque et antiqua Mathie regis Hungarie moneta* (Hurmuzaki-Iorga 1911, p. 375/doc. 706). Dacă au plătit echivalentul în denari al florinului de aur, la un curs de 133 de denari pentru un florin de aur (Pakucs-Willcocks 2007, p. 50), bistrițenii au exportat în Moldova, printr-o singură plată, circa 266.000 de denari (probabil denari amestecați, băuți înainte de 1526).

³⁶ Huszár Lajos menționează un document ce face referire la o delegație a orașenilor din Târgu Mureș care, la începutul anului 1540, se plâng regelui Ioan Zápolya de lipsa monedei mărune, ce prejudiciază activitățile comerciale (*apud* Huszár 1952a, p. 46).

³⁷ Cel mai probabil, explicația este legată de capacitatea monedelor de a pătrunde în spațiul transilvan, căci, potrivit analizei făcute de Székely György (1991, p. 182/Tab. 3; 185/Tab. 6) asupra teaururilor maghiare, numărul denarilor lui Ferdinand I de Habsburg crește semnificativ după 1536, când ajung să dețină procente de 41% (în teaururile perioadei 1536-1540), 71% (în cele din anii 1541-1545) și 53% (pentru anii 1546-1550).

rege clujenilor, aflăm că acesta a conferit orașului Sibiu dreptul de a bate monedă nouă (adică denari devalorizați), cerându-le ca, de acum înainte, banii săi vechi și asprii să fie aduși pentru a fi schimbați *ad cameram nostram* (Hurmuzaki 1892, p. 446/doc. 312).

În același context, un an mai târziu, un document contabil sibian anunță faptul că judele regal și magistratul orașului Sibiu au predat monetarului Arnoldus: aspri în valoare de 2.741 de florini și monedă amestecată (denari vechi și aspri) în valoare de 749 de florini (Kubinyi 1958, pp. 21-22; Iliescu 1960, pp. 585-586). La un curs de 50 de aspri pentru un florin, monetarului sibian i-ar fi fost predați în anul 1524 peste 137.000 de aspri.

Tezaurile monetare nu reprezintă repere sigure nici în ceea ce privește încetarea circulației asprilor în spațiul transilvan. Pentru deceniile trei și cinci, documentele financiare din arhivele orașelor săsești, porți de intrare ale acestui nominal, dezvăluie existența unor episoade de criză monetară, datorate unor evenimente conjuncturale (incursiuni armate, jafuri, episoade de asediu etc.).

După 1527, seria proceselor de neplată a unor sume de bani către moldoveni, consemnate în actele bistrițene, denotă o lipsă acută de bani lichizi (Gonța 1989, p. 116). Datorită evoluției situației politice, absența numerarului va culmina în preajma anului 1542, când bistrițenii asediați vor reuși să plătească doar jumătate din cei 4.000 de florini solicitați de Petru Rareș, parte în bani (doar 38 de florini au fost achitați în aspri!), parte în obiecte din metal prețios (Murgescu 1996, p. 79; Motogna 1928, pp. 57-58)³⁸. În acest sens, relevant este și inventarul lăzii orașului Bistrița consemnat în Registrul de socoteli din anul 1547: *Remanserunt in consistorio: cuppe argentee quincque // cocharia argentea 2 // pecunia erecta fl. 29 // pecunia bona fl. 29 d. 59 // pecunia vetus mixta cum asperis fl. 6 d. 76 // et in aureo fl. 1* (apud Pakucs 2003, p. 282, nota 16).

Anul 1542 a fost critic și pentru brașoveni, căci deși volumul tranzacțiilor comerciale nu a fost afectat, daunele și cheltuielile pricinuite de expediția moldovenilor l-au determinat pe tezaurele regal Gheorghe Martinuzzi să reducă arenda pentru vicesima orașului (Manolescu 1965, pp. 88, 177-178; pentru cuantumul încasărilor vamale vezi și calculele Máriei Pakucs-Willcocks 2007, p. 68)³⁹.

Mentținerea asprilor în circulația monetară a Țării Românești și Moldovei⁴⁰ și continuarea

³⁸ *Primum cuppe argentee deaurate que ponderabant marcas 27, uncias 31. Item una crux que ponderabat marcas 4 1/2 . Item antiqua moneta fl. 750. Item aurei floreni fl. 452. Item nova seu usualis moneta fl. 700. Item asperi pro fl. 38. Pecunie istius absque argenteriiis exposicio in hoc folio facit fl. 1940* (apud Constantinescu 1978, p. 190).

³⁹ Hurmuzaki-Iorga (1911, pp. 430-431/doc. 802): în decembrie 1542, brașovenilor *li se iartă vicesima acestui an* (documentul este redat însă parțial).

⁴⁰ Cf. ponderii asprilor în plata haraciului, ei și-au menținut rolul dominant, de monedă curentă, în circulația din spațiul extracarpatic până spre 1570 (cu o scădere evidentă a rolului lor mai întâi în Moldova), pentru ca, după devalorizarea din anii 1584-1586, asprul să rămână mai degrabă o monedă de cont decât o

schimburilor comerciale la granița de sud și de est a Transilvaniei (Pakucs-Willcocks 2012)⁴¹ sunt elemente care susțin ideea pătrunderii asprilor în teritoriile controlate de sași (în ciuda absenței lor din compoziția tezaurilor transilvănene), până cel târziu la momentul devalorizării monedei otomane (1584-1586).

2.5 Echivalența dintre monede

Ultima chestiune care a rămas de discutat, nu lipsită de relevanță, este aceea a dimensiunii și valorii tezaurilor. Nu este greu de observat că mărimea lor variază de la câteva zeci de monede (Marghita II), la câteva sute (Șieu II, Sălciva etc.) și chiar mii de monede (Iara, Seliștat). Deoarece majoritatea conțin preponderent denari maghiari, am putea spune că mărimea reflectă, în bună parte, valoarea lor, însă prezența asprilor, a monedelor de Aquileia etc. necesită aducerea lor la un numitor comun: florinul de aur maghiar.

Pentru conversia valorică a monedei de argint în monedă de aur pornim de la cursul de schimb fixat în anul 1467 de regele Matia Corvin: 1 florin = 100 denari. Potrivit informațiilor de arhivă publicate de Horváth Tibor Antal (1960, p. 34), acest curs a fost schimbat (în unele teritorii ale regatului maghiar) încă din primii ani ai secolului al XVI-lea. Din păcate, date concrete privind evoluția cursului de schimb pe piața transilvană avem abia din anii 1521-1525, când devalorizarea temporară a denarului (prin reducerea la aproape jumătate a conținutului de argint) a dus la fluctuații semnificative ale valorii florinului de aur în raport cu denarul maghiar (Jeszenszky 1931, pp. 128-130; Hermann 1975, pp. 315-322).

În aceste circumstanțe, la Sibiu, un florin de aur echivala, cândva pe parcursul anului 1524, cu 110 denari, pentru ca în aprilie 1525, cursul să crească la 150 de denari. Sistarea baterii denarului devalorizat (*moneta nova*) a dus la o scădere semnificativă a cursului de schimb. În octombrie 1534, la Brașov, valoarea florinului de aur era de *1 frt. 10 asper* (adică 120 denari), iar în ianuarie 1536, la Cluj, florinul de aur era socotit la 124 de denari *buni* (Horváth 1960, p. 34)⁴².

Precizarea cu privire la calitatea denarilor (*jó pénz*) întrebuițați în schimbul de monedă readuce în atenție anomalii datorate baterii în paralel a aceluiași nominal (denarul maghiar), de către cei doi regi aflați în competiție – Ioan Zápolya și Ferdinand I de Habsburg –, și haosul monetar

componentă a circulației reale (Maxim 1975; Murgescu 1996, pp. 76-77).

⁴¹ Studiarea registrelor vamale și a valorilor arendei vigesimale (Dan, Goldenberg 1964; Manolescu 1965; Pakucs-Willcocks 2007) oferă informații asupra dimensiunii comerțului practicat la granițele Transilvaniei, însă ele nu permit, în primul rând datorită folosirii în registre a monedei de cont, o evaluare a plăților efectuate în aspri.

⁴² Măria Pakucs-Willcocks a calculat, prin coroborarea informațiilor oferite de Horváth Tibor Antal cu cele extrase din registrele de socoteli ale orașelor săsești, cursul florinului de aur în raport cu florinul de cont, specificând valori probabile pentru anii 1500 (1:1), 1537 (1:1,24), 1540 (1:1,21) și 1541 (1:1,33) (Pakucs 2003, pp. 281-283 sau Pakucs-Willcocks 2007, p. 50). Aceste cursuri monetare au fost întrebuițate în calculul valorii tezaurilor grupei aflate în discuție.

iscat de proliferarea falsurilor. Este greu să identificăm cu exactitate care sunt emisiunile ce se ascund sub numele de *denari buni*, căci nu cunoaștem natura actului folosit de Horváth Tibor Antal. Intră în această categorie și emisiunile regilor întronși după 1526⁴³? Știm din alte surse că refuzul monedelor lui Ioan Zápolya nu a fost unul categoric, căci se pare că reticența era abandonată odată cu plata unei suprataxe, a unui *agio*. Documentele spun că 100 de denari bătuți de Ferdinand I de Habsburg se socoteau pe alocuri în 110/114 denari bătuți de Zápolya (*apud* Kupa 1968, p. 9; Huszár 1952a, p. 43, nota 37). Pornind de la aceste informații, putem presupune că exista un curs de schimb neoficial diferit pentru cele două emisiuni (curs în defavoarea monedei lui Ioan Zápolya) și posibilitatea ca, în viața de zi cu zi, cei 100 de denari ai lui Ferdinand I de Habsburg, socotiți în moneda lui Matia Corvin, aflată la mare căutare, să presupună la rândul lor o suprataxă. Concluzionând, pentru un florin de aur suma plătită în denari varia, nu numai în funcție de loc și timp, dar și în funcție de emitentul monedelor. Denarii aflați pe piață aveau o valoare diferită, dificil de calculat după anul 1526, când emisiunile vechi au circulat, pentru o scurtă perioadă de tranziție, în paralel cu moneda nouă, percepută ca fiind inferioară calitativ și, mai grav, frecvent falsificată.

Relativitatea calculului valorii tezaurilor crește odată cu încercarea de a stabili cursul de schimb pentru monedele provenite din sisteme monetare străine, unde, în mod simplist, am recurs la echivalențele folosite în literatura de specialitate⁴⁴. Dincolo de haosul intervenit în sistemul monetar (ce îngreunează cunoașterea cursurilor de schimb practicate), valoarea aproximativă a tezaurilor, exprimată în florini de aur⁴⁵, se dovedește a fi foarte mică comparativ, spre exemplu, cu sumele de bani vehiculate în documentele epocii, încât devine evident faptul că tezaurele descoperite sunt eșantioane fragile care, în cazul de față, nu spun nimic despre volumul numerarului aflat în circulație⁴⁶.

⁴³ Reamintim că printre monedele decretate ca fiind mijloace legale de plată în cazul tranzacțiilor de vânzare-cumpărare se numărau, încă de la sfârșitul anului 1530 și începutul anului 1531, și monedele lui Ferdinand I de Habsburg (Kubinyi 1876), documente ulterioare atestând reînnoirea dreptului lor de a circula în Transilvania (Huszár 1952a, pp. 39, 46).

⁴⁴ În cazul monedelor străine, echivalențele folosite au fost: 1 aspru = 2 denari, ½ groș = 1 ½ denari (Manolescu 1965, pp. 304-305; Huszár 1970, p. 59; Huszár 1979, pp. 13-14; Murgescu 1996, pp. 53-56). Cursul de schimb pentru denarul de Aquileia, denarul bosniac și ducății lui Mircea cel Bătrân, primul mai greu, iar celelalte două mai ușoare și cu un conținut de argint inferior denarului maghiar, pot fi calculate doar ipotetic ca având o valoare egală cu acesta (Iliescu 2008, p. 73; Székely György 1991, p. 180).

⁴⁵ Calculele efectuate pentru tezaurele de mai mari dimensiuni au indicat (cu aproximație) următoarele valori: Seliștat - 108 fl., Sălciva - 5 fl., Șieu II - 4 fl. și Cetatea Severinului - 1,5 fl.

⁴⁶ Abordând problema valorii tezaurilor dintr-o altă perspectivă (aceea a statutului proprietarului), Francisc Pap (1978b, pp. 95-97) consemna: *Valoarea istorică, pentru domeniul istorico-economic, a tezaurilor monetare descoperite la noi nu trebuie văzută ca rezidind în puterea lor de cumpărare, căci ele sunt abia un palid reflex al potențialului material al totalității celor angajați în circuitul comercial medieval, respectiv al totalității posesorilor de resurse bănești (...). În acest fel, precum și din cauza frecvențelor schimbări ale valorilor monedei și ale echivalărilor între monedele de diverse emisiuni și moneda camerală, confruntările dintre valoarea tezaurilor monetare și prețurile curente sunt doar relative. Adăugăm spuselor numismatului clujean faptul că istoria prețurilor în Transilvania secolelor XVI-XVII rămâne o necunoscută și, în situația dată, s-a lucrat și se poate lucra doar cu date circumstanțiale, care relativizează și mai mult rezultatele.*

Capitolul 3

GRUPA CRONOLOGICĂ 1551-1578

3.1 Limitele cronologice

Grupele precedente se încheie cu tezaure monetare ascunse pe parcursul deceniului patru. Pentru deceniul cinci, tezaurele monetare lipsesc¹. În ciuda acestui hiatus, în etapizarea circulației monetare în Principatul Transilvaniei au fost anunțate, așa cum am menționat deja, variate momente de început: anii 1526 sau 1538/1540. Înfrângerea de la Mohács nu a adus modificări imediat observabile în plan monetar, iar consecințele Păcii de la Oradea și cele ale morții lui Ioan Zápolya asupra circulației monetare și, implicit, asupra fenomenului teaurizării nu pot fi surprinse din cauza absenței descoperirilor, indiciu clar al perturbării circulației monetare. Fixarea limitei inferioare în dreptul anului 1551 este legitimată, în primul rând, de reapariția tezaurelor, fenomen ce se suprapune unor evenimente politico-militare majore: ocuparea Transilvaniei de către trupele austriece (1551-1556), și reacția Porții, care, cucerind Banatul, constituie o nouă provincie otomană (Eyaletul de Timișoara)².

Și în cazul stabilirii limitei cronologice superioare au fost formulate mai multe opțiuni: anii 1570 sau 1571 (Pap 1992a, p. 624; Butnariu 2004, pp. 147-149), ori anul 1600 (Chirilă 1977, pp. 219-220). Dincolo de evenimentele politice, pragul superior este impus de apariția în compoziția tezaurelor, formate după 1551 exclusiv din denari maghiari și transilvăneni, a monedei poloneze. Potrivit descoperirilor monetare, o primă semnalare a acestor emisuni o avem în tezaurul Iclozel (1579), ceea ce impune închiderea grupei cu tezaurul care îl precede (Lechința de Mureș, 1578).

¹ Reamintim poziția lui Viorel Butnariu (2004, p. 147), care a surprins întreruperea teaurizării pe parcursul deceniului cinci, prin împărțirea tezaurelor monetare din perioada 1526-1570 în două grupe distincte: *prima, între 1526 și 1538, când poziția lui Zápolya în Transilvania era încă nesigură; a doua, grupează loturi acumulate cel mai devreme din 1550, când evenimentele militare l-au îndepărtat temporar din țară pe János II, iar Regatul a suferit pierderi teritoriale.*

² Seria denarilor emiși în anul 1551 de Ioan Sigismund Zápolya a fost considerată ca reprezentând începutul emisiunilor Principatului Transilvaniei (Velter 1994, p. 11). Huszár Lajos (1936, p. 515) aprecia că primele emisuni ale Principatului, independente de activitatea monetară a regatului maghiar, sunt monedele lui Ioan Zápolya bătute ulterior Păcii de la Oradea (1538), aceasta după ce Adolf Resch (1901) așezase aceste emisuni în deschiderea catalogului monedelor transilvănene. Ulterior, Huszár (1995, p. 11) își revizuieste opinia și afirmă că baterea monedei ardelenesti a început în urma păcii de la Speyer (1570). Urmărind activitatea monetărilor, considerăm că fixarea unei date de început este o întreprindere formală. Constituirea unui sistem monetar propriu nu a fost un act de decizie politică imediată, ci un proces gradual, desfășurat în strânsă relație cu modul sinuos de formare a Principatului Transilvaniei (vezi Feneșan 1997).

3.2 Tezaurele monetare

(Appendix C)

Baza de date pentru etapa cronologică 1551-1578 conține șaisprezece tezaure (peste 17.600 de monede)³, însă informații certe asupra compoziției avem doar pentru jumătate dintre ele (Tab. 9).

Cod	Tezaure monetare	Ultima monedă	Emitenți
C.1	Vladimirescu (AR)	1551	Ungaria
C.2	Ohaba Streiului (HD)*	1552	Ungaria
C.3	Panticeu I (CJ)	1555	Ungaria
C.4	Satu Mare I (SM)*	1557 (?)	Ungaria
C.5	Cluj I (judet)	1527/1564 (?)	Ungaria
C.6	Nemșa (SB)	1527/1564 (?)	Ungaria
C.7	Ianova (TM)	1527/1564 (?)	Ungaria
C.8	Satchinez (TM) ^{4*}	1563 (?)	Ungaria
C.9	Timișoara I (TM)*	1565	Ungaria, Transilvania
C.10	Oroi I (MS)	1565 (?)	Ungaria, Imp. Romano-German
C.11	Timișoara II (TM)	1566 (?)	Imperiul Otoman
C.12	Dumbrăvița (HD)*	1567	Ungaria, Transilvania
C.13	Armeni (SB)*	1571 (?)	Ungaria, Transilvania
C.14	Carașova (CS)	1577 (?)	Imp. Romano-German
C.15	Vurpăr (SB)*	1577	Ungaria
C.16	Lechința de Mureș (MS)*	1578	Ungaria, Transilvania

Tab. 9. Tezaure monetare aparținând grupei cronologice 1551-1578

Tezaurele monetare *Ohaba Streiului*, *Satu Mare I*, *Timișoara I*, *Dumbrăvița*, *Armeni*, *Vurpăr* și *Lechința de Mureș*, publicate cu o listă amănunțită a monedelor conținute, sunt formate exclusiv din denari maghiari, însoțiți în unele cazuri de denari transilvăneni. Acestei reguli de compoziție i se supun, cf. datelor succinte furnizate de Berkeszi István și Francisc Pap, și tezaurele *Vladimirescu*, *Panticeu I*, *Cluj I (judet)*, *Nemșa* și *Ianova*⁵.

Excepție de la această constatare fac tezaurele formate din monedă de aur și taleri, însă informațiile publicate sunt laconice și, uneori, nesigure. În categoria tezaurelor alcătuite din monedă cu valoare ridicată intră tezaurul *Timișoara II* (1566), format din 42 de monede de

³ În repertoriul întocmit de Francisc Pap (2002a, p. 164) este semnalat un tezaur descoperit la Târgu Mureș, a cărui dată de închidere ar fi anul 1559. Prezența în compoziția sa a 19 monede poloneze (?) ne determină să excludem lotul din lista descoperirilor atribuite acestei grupe cronologice.

⁴ Fragmentul de tezaur Satchinez a fost inclus ipotetic în această grupă, potrivit ultimei monede din lotul celor păstrate (1563).

⁵ Datorită informațiilor sumare cu privire la data ultimei monede (emisiuni din timpul lui Ferdinand I de Habsburg), ultimele trei tezaure menționate pot fi incluse doar ipotetic în această grupă cronologică.

aur otomane, și tezaurul *Carașova* (1577)⁶, alcătuit exclusiv din taleri imperiali proveniți din ținuturile ereditare ale Casei de Habsburg și din spațiul german. În tezaurul *Oroi* I (1565), un taler saxon este semnalat alături de peste 3.500 de denari maghiari.

3.3 Numerarul

În comparație cu perioada precedentă, numărul tezaurelor (raportat la durata etapei cronologice) și cantitatea de monedă tezaurizată cresc, cele opt tezaure analizate conținând circa 6.750 de monede. Caracteristica principală a tezaurelor descoperite o reprezintă caracterul omogen, ele fiind formate în proporție de peste 99% din denari maghiari, restul revenind denarilor transilvăneni.

	Regatul Ungariei					Transilvania
	Vladislav II	Ludovic II	Ioan Zápolya	Ferdinand I	Maximilian	Ioan Sigismund Zápolya
Ohaba Streiului	6 (1%)	13 (2%)	-	581 (96%)	-	-
Satu Mare I	-	1 (0,02%)	-	4440 (99%)	-	x
Satchinez	-	-	-	9 (100%)	-	-
Timișoara I	5 (1%)	4 (0,9%)	1 (0,2%)	397 (96%)	4 (0,9%)	2 (0,4%)
Dumbrăvița	-	6 (0,8%)	-	674 (93%)	38 (5%)	2 (0,2%)
Armeni	-	-	-	21 (72%)	8 (27%)	-
Vurpăr	-	7 (6%)	-	96 (92%)	1 (0,9%)	-
Lechința de Mureș	-	4 (0,9%)	-	387 (87%)	48 (10%)	1 (0,2%)
	0,1%	0,5%	0,01%	97%	1,4%	0,07%

Tab. 10. Distribuția pe emitenți a denarilor maghiari și transilvăneni din tezaurele grupei cronologice 1551-1578

Dominația *denarilor maghiari* a fost constatată și în cazul grupei anterioare, însă diferențele, de altfel semnificative, apar în privința cuantumului care revine fiecărui emitent. În etapa precedentă, mai mult de jumătate din denarii maghiari erau emisiunile lui *Matia Corvin* (Tab. 10). În mod surprinzător, după anul 1551 ele lipsesc sau sunt arareori pomenite în compoziția tezaurelor⁷, în contextul în care, pentru deceniile patru și cinci, ponderea lor în circulație rămâne, din cauza penuriei descoperirilor, necunoscută⁸. Emisiunile lui *Vladislav al II-lea*, ce

⁶ În perioada 1552-1568, Banatul Lugoșului și Caransebeșului s-a aflat sub un regim de condominiu între Principatul transilvan și Eyaletul de Timișoara (Feneșan-Bulgaru 1977, pp. 223-238). Localitatea Carașova este plasată în zona de contact dintre Banatul Lugoșului și Caransebeșului și Eyaletul de Timișoara, granița dintre cele două autorități cunoscând în timp frecvente modificări (Hațegan 2005, pp. 50-51, 123-124, 175).

⁷ Cf. informațiilor oferite de Francisc Pap, este posibil ca denarii lui *Matia Corvin* să facă parte din tezaurele Pânticeu I, Cluj I (judet) și Nemșa.

⁸ În acest context, conținutul ordonanței regale din anul 1553 (*apud* Pohl 1972, p. 61), care stipula pedepsirea celor care pretindeau plăți sau salarii în moneda lui *Matia Corvin*, în detrimentul emisiunilor lui *Ferdinand*

au constituit pe parcursul deceniilor doi și trei (alături de denarii predecesorului său) baza circulației monetare, urmează aceeași direcție. Apariții sporadice și neînsemnate cantitativ sunt semnalate în tezaurele Ohaba Streiului și Timișoara I, fiind în majoritate denari din categoria celor cu milesim; o singură emisiune de Kremnica din 1501-1502 apare în tezaurul Timișoara I. În ciuda unei prezențe constante, denarii lui *Ludovic al II-lea* bătuți după standardele fixate în anul 1467 sunt prezenți în număr redus, rata cea mai mare de supraviețuire având-o emisiunile târzii din anii 1525-1527 (Tab. 11).

Chiar dacă numărul tezaurelor analizate nu este mare, statistica indică în mod convingător prevalența, după anul 1551, a denarilor regelui *Ferdinand I de Habsburg*. După o absență de un deceniu, primele tezaure semnalate – Vladimirescu (1551)⁹ și Ohaba Streiului (1552) – conțin deja în proporții dominante monedele sale. Mai departe, analiza tezaurelor închise cu monedă emisă în intervalul 1551-1578 (nu foarte numeroase) sugerează un flux constant al denarilor acestui emitent. Procentul de peste 90% din compoziția fiecărui lot se menține, cu excepția tezaurului Armeni¹⁰, până spre sfârșitul acestei perioade, când ponderea lor se reduce ușor, concurăți fiind de pătrunderea denarilor lui Maximilian de Habsburg. Distribuția pe monetării indică dominația emisiunilor de Kremnica (99%), urmate, la foarte mare distanță, de monedele bătute pentru scurtă vreme la Sibiu (0,1%) și Baia Mare (0,1%)¹¹. Emisiuni din anul 1531 ale monetărilor din Smolník și Košice sunt atestate în tezaurul Ohaba Streiului¹². Repartizarea pe ani de batere a denarilor de Kremnica atestă existența unor serii aproape complete (Tab. 12)¹³, cu tendințe oscilante până spre anii 1549-1552, când înregistrează cotele maxime (Fig. 4). După atingerea acestui vârf numărul lor începe să scadă, distorsiunile din dreptul anilor 1549 și 1550 fiind create de compoziția tezaurului Satu Mare I.

Imediat după moartea lui Ferdinand I de Habsburg își fac apariția denarii bătuți de

I de Habsburg, rămâne dificil de explicat, chiar dacă includem în analiză și teritoriile regatului maghiar. Rezultatele cercetării lui Székely György (1991, pp. 184-185) asupra prezenței denarilor lui Matia Corvin în tezaurele maghiare din anii 1511-1550 (împărțite pe jumătăți de deceniu) reflectă o intensificare a tezaurizării acestora în intervalul 1526-1535/1540. Această intensificare a tezaurizării este urmată, în cea de-a doua jumătate a deceniului patru și pe parcursul deceniului cinci, de o diminuare drastică a numărului de tezaure și a denarilor regelui Matia Corvin (procentele scad de la 35% la 2%).

⁹ Deși nu avem informații certe, putem presupune că în cazul tezaurului Vladimirescu (1551) situația este aceeași, cei 775 de denari fiind datați între anii 1525 și 1551.

¹⁰ În cazul tezaurului Armeni, ponderea scăzută a denarilor lui Ferdinand I de Habsburg și eșalonarea lor cronologică sugerează posibilitatea recuperării incomplete a tezaurului.

¹¹ Situația monetărilor din Sibiu și Baia Mare s-a modificat în funcție de evoluția evenimentelor politice. Monetăria din Sibiu a bătut denari pentru Ferdinand I de Habsburg între anii 1529 și 1531, după care baterea s-a întrerupt, orașul intrând în subordinea lui Ioan Zápolya (1536). După 1540, Sibiu revine de partea lui Ferdinand I de Habsburg, dar denarii săi vor fi bătuți aici abia în anul 1552 (Huszár 1975, pp. 64-66). La Baia Mare, acest tip monetar a fost emis între anii 1554 și 1556, deși orașul a ajuns sub controlul lui Ferdinand I de Habsburg (în urma unui schimb teritorial reglementat cu Gheorghe Martinuzzi) încă din anul 1551 (Goldenberg 1958-1959; Huszár 1975, pp. 57-58; Sabău 1977).

¹² Denarii cu numerele 598-599 din tezaurul Ohaba Streiului sunt bătuți în monetăria din Smolník (Slovacia) și nu la Cracovia, cum apare menționat la publicarea tezaurului (Palamariu 1982-1983a, p. 296).

¹³ Din unele tezaure lipsesc emisiuni aparținând primilor ani de batere (1529, 1532, 1534 și 1535), perioadă în care volumul producției monetare pare a fi fost unul relativ scăzut.

CNH 306A									
	Kremnica		Buda		Kremnica		Košice		Kremnica
	255/1	255/2	255/16	255/18	255/19	255/20	255/24	?	255/38
Ohaba Streului	-	-	1526-1	1526-6	1525-2	-	1526-3	-	1527-1
Satu Mare I	-	1521-1	-	-	-	-	-	-	-
Timișoara I	1517-1	-	-	-	1526-3	-	-	-	-
Dumbrăvița	-	1520-1	-	1526-2, 1527-1	1525-1	-	-	-	-
Vurpăr	1517-1	1520-2	-	1526-1	-	1526-1	-	-	-
Lechința de Mureș	-	-	-	-	1525-1, 1526-2	-	1526-1	1527-1	1527-1

Tab. 11. Distribuția denarilor lui Ludovic al II-lea cf. variantelor identificate de Réthy (1907) și Pohl (1982) (grupa cronologică 1551-1578)

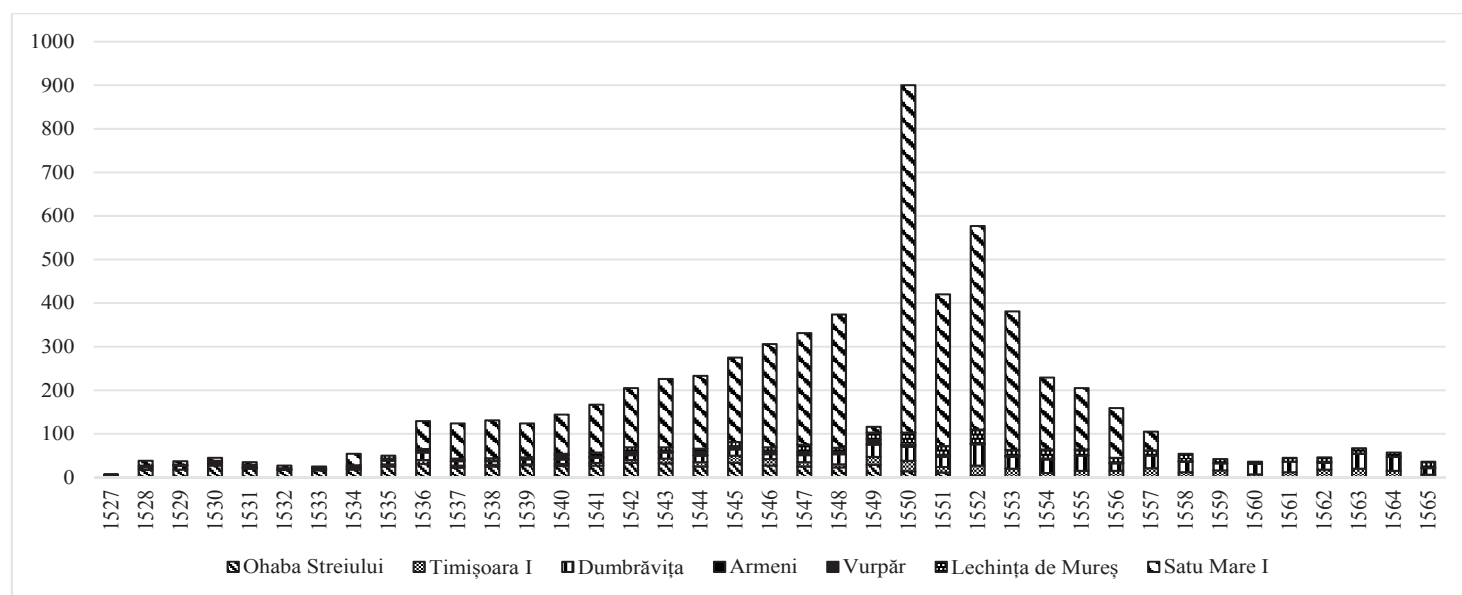

Fig. 4. Distribuția pe ani de batere a denarilor lui Ferdinand I de Habsburg din tezaurele grupei cronologice 1551-1578

	Kremnica CNH III 40																																
	1527	1528	1529	1530	1531	1532	1533	1534	1535	1536	1537	1538	1539	1540	1541	1542	1543	1544	1545	1546	1547	1548	1549	1550	1551	1552	1553	1554	1555	1556	1557	1558	1559
Ohaba Streiului	1	17	18	27	17	17	16	18	25	31	22	25	28	26	27	33	32	25	33	27	25	23	29	14	11	2	-	-	-	-	-	-	-
Satu Mare I	1	11	8	7	6	6	4	26	-	64	81	87	78	90	110	136	157	167	194	237	256	306	13	797	348	467	318	165	141	114	43	-	-
Timișoara I	4	-	-	4	1	-	1	2	5	9	5	4	2	5	6	7	11	10	17	15	10	7	18	24	13	22	20	10	13	15	21	12	1
Dumbrăvița	-	6	8	1	-	1	2	4	8	17	10	8	11	10	12	11	14	15	14	11	16	23	28	32	23	44	27	31	35	17	29	24	16
Armeni	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	2	3	-	1	2	1	-	1	-	1	-
Vurpăr	-	-	2	1	3	3	1	-	5	3	1	1	2	9	2	7	3	8	7	7	7	5	9	3	4	-	1	-	-	-	-	-	-
Lechința de Mureș	1	4	1	4	4	-	1	4	7	5	5	6	3	3	10	11	9	7	10	9	17	10	17	27	21	32	13	17	14	12	12	17	9

Tab. 12a. Distribuția pe ani de batere și monetării a denarilor lui Ferdinand I de Habsburg (grupa cronologică 1551-1578)

	Kremnica CNH III 41							Košice CNH III 48							Sibiu CNH III 53	Baia Mare CNH III 58				Smolník CNH III 63
	1559	1560	1561	1562	1563	1564	1565	1527	1528	1529	1530	1531	1532	1533	1552	1554	1555	1556	1531	
Ohaba Streiului	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	2	
Satu Mare I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	x	x	x	x	-	
Timișoara I	15	7	12	18	20	15	6	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	
Dumbrăvița	-	24	24	15	34	32	15	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	
Armeni	-	-	-	3	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Vurpăr	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	
Lechința de Mureș	1	5	9	10	12	10	13	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	

Tab. 12b. Distribuția pe ani de batere și monetării a denarilor lui Ferdinand I de Habsburg (grupa cronologică 1551-1578)

succesorul său, *Maximilian de Habsburg*, primele semnalări fiind cele din tezaurul Timișoara I (1565). După această dată, noile emisiuni apar (în număr redus) în fiecare din tezaurele analizate, procentul maxim fiind înregistrat în tezaurul Lechința de Mureș¹⁴. Din perspectiva monetărilor și a anilor de emisie, exemplarele tezaurizate provin exclusiv din atelierul din Kremnica (Tabel 13), deși, în ultimii ani de domnie, denarii săi au fost bătuti și la Košice (1574-1576).

	Kremnica									
	CNH III 94								CNH III 95	
	1565	1566	1567	1568	1569	1570	1571	1572	1577	1578
Timișoara I	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dumbrăvița	9	17	12	-	-	-	-	-	-	-
Armeni	-	1	1	1	1	3	1	-	-	-
Vurpăr	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Lechința de Mureș	2	14	9	8	2	3	5	2	1	1

Tab. 13. Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Maximilian de Habsburg (grupa cronologică 1551-1578)

Alături de denarii maghiari, în patru din cele opt tezaure și fragmente de tezaure analizate apar, inconstant și în număr mic, *denari transilvăneni* emiși de *Ioan Sigismund Zápolya*. Monedele identificate sunt în totalitate emisiuni din anii 1556 și 1557 ale monetăriei din Baia Mare (Huszár 1995, p. 12)¹⁵. Prima mențiune a denarilor principelui o avem în tezaurul Satu Mare I (1557), însă numărul acestora nu este cunoscut cu exactitate. În tezaurele Timișoara I, Dumbrăvița și Lechința de Mureș au fost identificați doar denari bătuți în anul 1556, în fiecare dintre ele fiind semnalate unul, maximum două exemplare.

În paralel cu tezaurele formate din monedă mărunță, Francisc Pap menționează primele tezaure transilvane ce conțin monede de argint cu valoare mare – taleri proveniți din Imperiul Romano-German, singuri sau în asociere cu denari maghiari: Oroiu I (taler de Saxonia-Weimar) și Carșova (taleri de Brandenburg, Saxonia, Mansfeld, Berg, Braunschweig-Lüneburg, Salzburg, Tirol, Boemia și Moravia). În Banat, devenit după anul 1552 provincie turcească, este semnalat tezaurul Timișoara II format din patruzeci și două de monede de aur otomane bătute între anii 1520 și 1566 (?), probabil altâni din timpul lui Süleyman I Kanunî (926-974 H.).

¹⁴ Procentul de peste 27% din tezaurul Armeni nu poate fi luat în calcul, atâta vreme cât există suspiciuni privind recuperarea sa integrală.

¹⁵ Nu avem informații asupra volumului baterii denarilor transilvăneni, însă variantele de ștanțe pentru anii 1556 și 1557 (Resch 1901, pp. 7, 9) indică o cantitate sensibil mai mare față de restul anilor de emisie, ceea ce explică prezența acestor emisiuni în descoperirile monetare.

3.4 Discuții și analiză

Cea de-a doua grupă de tezaure, formată după o întrerupere de un deceniu a fenomenului teaurizării, se suprapune procesului de constituire a Principatului Transilvaniei și etapei imediat următoare. Din perspectivă numismatică, intervalul cronologic delimitat acoperă părți din activitatea monetară a lui Ioan Sigismund Zápolya, Ferdinand I de Habsburg, Ștefan Báthory, Cristofor Báthory și a Elisabetei Bocskai. În toată această perioadă, baterea de monedă transilvăneană a urmat un sistem complicat, cu etaloane diferite, identice în cazul monedelor mărunte cu cele fixate de către imperiali pentru Ungaria regală¹⁶ și eterogene în privința monedei cu valoare ridicată. Activitatea monetărilor a fost centrată pe emiterea acestora din urmă. Florinul de aur de tip maghiar¹⁷ a fost bătut cu regularitate și într-o gamă variată de multipli (piese de 10, 5, 4, 3, 2, 1 ½ ducăți) și diviziuni (denari și oboli de aur). Talerul preluat din sistemul monetar imperial a fost emis de multe ori cu abateri de la standardul de greutate al acestuia¹⁸, luând forma monedelor de necesitate sau de campanie, a diviziunilor (guldeni și ½ gulden) și a medaliilor cu putere de circulație. Monedele mărunte (denari și oboli), singurele emisiuni transilvănene ce apar în tezaurele analizate, au fost bătute cu întreruperi sau pentru scurt timp de către Ferdinand I de Habsburg (în timpul administrației habsburgice a Transilvaniei), Ioan Sigismund Zápolya (îndeosebi în perioada regenței reginei Isabella) și Cristofor Báthory (exclusiv în anul 1579).

Revenind la descoperirile monetare, reamintim succint profilul conturat pe parcursul subcapitolelor anterioare: tezaure omogene formate exclusiv din denari maghiari și transilvăneni, aportul primilor fiind covârșitor. Primul aspect este cel al reapariției tezaurelor la începutul anilor '50 după un deceniu de vădită absență. După toate aparențele, reluarea teaurizării se datorează refacerii masei monetare prin aflulxul denarilor lui Ferdinand I de Habsburg înregistrat la începutul deceniului șase¹⁹, odată cu *instaurarea temporară a administrației habsburgice*

¹⁶ De-a lungul perioadei analizate, denarul maghiar a suferit o devalorizare continuă (1526, 1567, 1574), constând în reducerea titlului (de la 8 loți la 7 loti) și a greutății legale (de la 0,59 g la 0,57 g). Conținutul de argint față de standardul din 1467 a scăzut cu circa 20% (Huszár 1975, p. 45; 1979, p. 14).

¹⁷ Cf. instrucțiunilor lui Ferdinand I de Habsburg din anul 1533, dintr-o marcă vieneză (281,378 g) cu o finețe de 23 ¾ carate (0,989583) se băteau 78 de ducăți, fiecare cu o greutate brută de 3,60 g și o greutate netă de 3,57 g (Buza 2001, pp. 892-893; 2007, p. 37). În general, pentru ducății băuți în timpul regilor habsburgi se vehiculează următoarele valori: dintr-o marcă de argint de Buda (245,537 g) cu aceeași finețe se bat 69 de ducăți, cu o greutate brută de 3,55 g și una netă de 3,52 g (Huszár 1975, p. 45; Gyöngyössi 2015, p. 964).

¹⁸ La scara Imperiului Romano-German nu a existat un sistem metrologic unic, însă în cazul Ungariei și al Transilvaniei a fost preluat modelul talerilor austriece. Pentru Ungaria regală, între anii 1552-1581, dintr-o marcă de Buda cu o puritate aproximativă de 14 loți (894,5‰) erau băuți 8 8/17 taleri, fiecare cu o greutate brută de 28,82 g și o cantitate de argint de 25,78 g (Huszár 1975, p. 45). Aceste standarde au fost schimbate în anul 1582, când pentru baterea talerilor maghiari și transilvăneni a fost adoptat sistemul monetar tirolez (Huszár 1995, p. 12).

¹⁹ În statistica lui Bogdan Murgescu (1996, p. 108, Tabel 17; 1998, p. 40), cotele maxime ale prezenței denarilor lui Ferdinand I de Habsburg sunt înregistrate abia între anii 1566 și 1580, ceea ce presupune o anumită lentoare în afluența monedelor, care ar fi ajuns să domine circulația monetară transilvăneană

(Chirilă, Lucăcel 1966, p. 220; Chirilă, Gudea, Moldovan 1972b, pp. 51-53)²⁰ și a *baterii denarilor cu efigia regelui habsburg în monetăria de la Sibiu* (Pap 1992a, p. 625). Numărul mic al tezaurelor descoperite (0,5 tezaure/an) și datele de multe ori incomplete nu permit formularea unor aprecieri asupra cuantumului și ritmului alimentării cu denari imperiali a Transilvaniei. Singura certitudine este aceea a contribuției limitate a monetărilor transilvănene, statistic, denarii lui Ferdinand I de Habsburg fiind în proporție de 99% emisiuni de Kremnica.

Bateria denarilor a început, cf. instrucțiunilor din martie 1552 ale generalului Castaldo, în monetăria din Sibiu, unde Petru Váczy (*magister Monetæ*) a fost însărcinat să bată *moneta ipsa Argentea in debita liga et forma fiat, ut ex quavis Marcha justi pagamenti Octo Lororum cudatur is numerus Denariorum, qui in Camera Cremenitzensis cuditur* (Hurmuzaki 1894, pp. 688-689/doc. 442).

Potrivit raportului întocmit în primăvara anului 1552 de comisarii imperiali Paul Bornemisza și Georg Werner, bateria de monedă s-a lovit de lipsa argintului, căci *în Transilvania nu se scoate acuma din mine atât argint cât să ajungă la batere*, monetăria sibiană bătând denari *din argintul lăsat de monah* (n.n. Gheorghe Martinuzzi) (Călători străini 1970, pp. 51-52, 83). Deși comisarii imperiali au consemnat potențialul minelor Baia de Arieș și Rodna, se pare că exploatarea minieră nu au fost reluate cu succes, dacă avem în vedere cuantumul scăzut în tezaure al denarilor băuți la Sibiu și Baia Mare (Tab. 13b).

În contrast cu caracterul *arhaic* al numerarului din grupa precedentă, tezaurele din anii 1551-1578 reflectă o compoziție *normală*. Denarii mai vechi, băuți înainte de 1526, cu o prezență neregulată și cote neînsemnate, sunt reminiscențe din circulația locală sau/și noi intrări care au pătruns începând cu anul 1551, alături de denarii imperiali, dinspre Ungaria regală. Nucleul tezaurelor îl formează denarii lui Ferdinand I de Habsburg (peste 95%), veniți în loturi gata constituite ce alcătuiesc serii aproape complete²¹. După anul 1556, acestora li

abia după moartea emitentului. Observația are la bază gruparea cronologică a tezaurelor, care (din cauza compoziției numerarului din Țara Românească și Moldova) a fost făcută în funcție de cronologia asprilor emiși de Süleyman I Kanunî, criteriul ales distorsionând statistic realitățile monetare din Transilvania.

²⁰ Bogdan Murgescu (1996, pp. 235-236) constată că ocupația habsburgică nu a determinat un flux monetar dinspre Transilvania spre Viena, dimpotrivă, datorită discrepanței dintre veniturile Principatului și costurile apărării sale, Ferdinand I de Habsburg ar fi fost nevoit să acopere un deficit anual de circa 100.000 de ducăți. Chiar dacă această sumă nu a fost trimisă, istoricul consideră că *pentru Transilvania intrările monetare dinspre teritoriile ereditare ale Habsburgilor austrieci au depășit ieșirile în acea direcție*. În aceeași ordine de idei, Mária Pakucs-Willcocks (2007, p. 65), analizând registrele vamale ale orașului Sibiu, observă o intensificare neobișnuită a traficului cu produse orientale în anul 1553, pe care o explică prin perioada de calm relativ din timpul administrației habsburgice a Transilvaniei, dar și printr-o revigorare a comerțului levantin petrecută spre mijlocul secolului al XVI-lea.

²¹ Nu avem indicii pentru a considera că, înainte de începutul deceniului șase, denarii lui Ferdinand I de Habsburg au circulat în Transilvania în cantități suficiente pentru a se ajunge la o distribuție omogenă în masa monetară.

s-au adăugat, în cantități mici, denarii transilvăneni ai principelui Ioan Sigismund Zápolya²². În privința monedelor lui Maximilian de Habsburg, deși aproape jumătate din tezaurele analizate sunt abandonate după 1565, aportul monedei acestui emitent este deocamdată unul redus. Tezaurele sugerează pătrunderea monedelor la o dată apropiată anului de emitere, dar distribuția lor în masa monetară este destul de firavă.

La un alt nivel al circulației monetare se situează tezaurele formate din monede cu valoare ridicată: monede otomane de aur (altâni)²³ și taleri proveniți din Imperiul Romano-German. Numărul mic al descoperirilor nu oferă indicii asupra ponderii acestor monede în masa monetară. Locul descoperirilor anunță însă discret schimbările intervenite în spațiul transilvan odată cu intrarea Banatului sub administrația fiscului Imperiului Otoman. Două din cele trei tezaure cu monedă de valoare mare – Timișoara II și Carașova – provin din teritoriul Eyaletului de Timișoara, unde la nivelul monedei curente situația rămâne neschimbată²⁴. Concentrarea spațială a tezaurelor și prezența monedelor de valoare leagă aceste descoperiri de evenimentele care au dus, iar mai apoi au urmat formării Eyaletului, ele reflectând modificările survenite (datorită în parte plăților politice și militare²⁵) în compoziția masei monetare locale.

Dacă datele oferite de Francisc Pap sunt corecte, tezaurele ce conțin taleri – Oroiu I (1565) și Carașova (1577) – devansează loturile amintite de Ana-Maria Velter și Constanța Știrbu (2002, p. 284), ce documentau prezența acestui nominal în tezaurele transilvănene abia în ultimul deceniu al secolului al XVI-lea. Noile datări nu sunt însă esențiale, căci, în privința talerilor, termenul *post quem* al tezaurelor nu este considerat ca fiind sugestiv pentru momentul pătrunderii lor, acceptându-se ideea că talerii din spațiul austro-german au intrat în Transilvania încă de la mijlocul secolului al XVI-lea²⁶.

În lipsa unor descoperiri timpurii, afirmația se sprijină pe activitatea monetăriei sibiene, unde, în anul 1552, Ferdinand I de Habsburg a început baterea acestui nominal²⁷. Surse

²² Denarii lui Ioan Sigismund Zápolya sunt puțini. În condițiile în care ei au fost bătuți, cf. prevederilor Dietei de la Turda din iunie 1557, după etalonul metrologic al denarilor imperiali: *monetas currentes cedi fecimus in eodem gradu et valore quo regis Romanorum monete sunt, id quod et proba Cibiniensis in hoc negocio facta comprobavit; tamen denuo committimus camerario nostro, vt per omnia in eodem valore et lotonibus cudantur, quos volumus ita in vsu esse, sicuti monetas regis Romanorum sub amissione rerum venalium* (MCRT 1876, p. 82), cel mai probabil, ponderea lor redusă se datorează producției scăzute a monetărilor transilvănene.

²³ Moneda de aur otomană este rară, căci, așa cum s-a spus deja, în condițiile suzeranității otomane asupra Principatului circulația acestora avea un sens unic: moneda de aur transilvăneană pleca la Istanbul, cea turcească pătrunzând doar sporadic.

²⁴ Tezaurele bănățene – Vladimirescu, Ianova, Satchinez și Timișoara I – au o structură identică cu descoperirile din spațiul intracarpatic.

²⁵ Situându-se în categoria provinciilor de graniță, potrivit registrelor financiare, până la consolidarea administrației otomane (1569/1570), Eyaletul de Timișoara a primit sprijin din partea visteriei centrale imperiale. Spre exemplu, pentru anii 1567-1568, cuantumul acestui suport financiar a fost de 2.400.000 *akçe* (Ágoston 2000, pp. 213-214), plătit, probabil, și în monedă de aur.

²⁶ Vezi diversele opinii privind momentul pătrunderii talerilor în țările române: Zane 1930, pp. 128-129; Știrbu, Velter, Păunescu 1990, p. 162; Murgescu 1996, pp. 138, 168; Velter, Știrbu 2002, pp. 274-275.

²⁷ Precizăm că monedele emise la Sibiu în anul 1552 nu sunt taleri clasici de tipul celor emiși ulterior la Kremnica, ci multipli și subdiviziuni de tip *Talerklippe*, cu flan poligonal sau patrulater bătut pe o singură

documentare care să ateste circulația talerilor pe parcursul deceniului șase sunt arareori invocate, însă în sprijinul acestei ipoteze vine un act bistrițean care consemnează pentru anul 1551 un curs de 93 de denari pentru un taler (*pecunia argentea vulgo taller vocata*) (*apud* Dan, Goldenberg 1964, p. 64, nota 264)²⁸.

Dincolo de momentul pătrunderii lor în circulație rămâne problema originii emisiunilor, pe care documentele scrise arareori o elucidează, numindu-le generic taleri sau *guruș*. Originea talerilor din cele două tezaure confirmă afirmațiile făcute de Ana-Maria Velter și Constanța Știrbu (2002, pp. 274-275): *cei mai timpurii taleri care au circulat în țările române au fost cei imperiali, urmați îndeaproape de cei din statele germane*, dintre care cele mai bine reprezentate sunt emisiunile cercului Saxonia Superioară.

Prezența târzie și rara lor apariție în tezaure (aceasta, foarte probabil, și datorită unei lacune de informare) pot fi explicate, în mod ipotetic, prin scurgerea monedei cu valoare nominală ridicată în afara granițelor Principatului, prin plăți către Poartă²⁹, tranzacții comerciale³⁰, depuneri de bani în exterior³¹ sau afaceri ilegale cu monede. Căile de pătrundere sunt cele comerciale (Velter, Știrbu 2001, pp. 276-277). O parte din aceste profituri au intrat sub formă de taxe și vămi în veniturile visteriei, care-i folosea, spre exemplu, pentru plata trupelor de mercenari (cazul Transilvaniei), îi trimitea la Istanbul ori îi direcționa spre Buda (cazul Eyaletului de Timișoara).

În august 1572, sultanul Selim al II-lea respingea propunerea defterdarului Timișoarei de a înființa o monetărie (*Darbhane*) la Moldova Veche și solicita trimiterea gurușilor³², *care se adună la visteria din Timișoara, fiind adunați de intendenți (ümenna), și de alții, precum și ceea se află în mâinile cetei de negustori la Istanbul* (Documente turcești 1976, pp. 113-114/121)³³.

față (Resch 1901, pp. 4-5; Buzdugan, Luchian, Oprescu 1977, pp. 121-121; Huszár 1979, p. 135).

²⁸ Pentru deceniul șapte semnalările documentare sporesc, talerii fiind menționați în circulația monetară a orașelor Bistrița (Dan, Goldenberg 1964, pp. 50, 62), Cluj (Goldenberg 1958, p. 273) și Sibiu (Veress 1929, pp. 280, 283).

²⁹ Deși cunoaștem cuantumul haraciului și al peșcheșurilor (Felezeu 1996, pp. 288, 300) și știm că nu a existat o prevedere oficială care să impună un anumit tip monetar pentru achitarea acestora (Maxim 1979 p. 1738), ponderea talerilor în efectuarea acestor plăți rămâne necunoscută. Sumele consemnate, spre exemplu, în septembrie 1576, de către Balog Ferencz (reprezentantul oficial la Poartă al principelui Ștefan Báthory), sunt date în galbeni și taleri (galbeni pentru padișah, taleri pentru ceilalți dregători), însă documentul nu ne spune nimic despre originea monedelor (Szalay 1860, pp. 300-301).

³⁰ Cf. chitanțelor de plată ale Visteriei otomane, în anul financiar 1564-1565, haraciul Moldovei în valoare de 1.681.000 de aspri a fost plătit în proporție de 67,29% în taleri, pe care Mihai Maxim (1975, pp. 409, 413) îi consideră emisiuni ale principelui Ioan Sigismund Zápolya ajunse în Moldova lui Alexandru Lăpușneanu ca urmare a tranzacțiilor comerciale.

³¹ De exemplu, plățile politice particulare, cum sunt cele efectuate spre Polonia în timpul lui Ștefan Báthory, evaluate la 100.000 de taleri anual (*apud* Ciure 2013, p. 432).

³² Pentru termenul turcesc *guruș* vezi Iliescu 1979, p. 558.

³³ Cu referire indirectă, amintim faptul că pentru teritoriul învecinat al Eyaletului de Buda, la șaptesprezece ani de la cucerire (1558/1559), talerii ca monedă efectivă în care s-a făcut plata taxelor dețineau un procent valoric de 10,98% (pentru teritoriile ocupate) și 42,44% (pentru teritoriile regale plătitoare de taxe turcilor) (Hegyí 1988, pp. 78-79).

În deceniul 1569/1570-1578/1579, pentru echilibrarea bugetului provinciei învecinate, din visteria Eyaletului de Timișoara era trimisă la Buda suma de 56.900.000 de *akçe* (fără a se preciza în ce monedă s-a făcut livrarea). La sfârșitul anului 1588, în cele două provincii otomane apar probleme financiare, guvernatorul și defterdarul Timișoarei fiind muștrați pentru faptul că de trei ani nu au trimis ajutorul pentru Buda, deși, de la înscăunarea lui Murad al III-lea (1574), provincia a livrat anual 50.000 *guruş* visteriei centrale și 4-5 milioane de *akçe* visteriei din Buda (Ágoston 2000, pp. 214-218, 223)³⁴.

În concluzie, după un deceniu de criză a numerarului mărunț (1540-1550), reapariția tezaurelor indică o revitalizare a masei monetare prin aportul consistent al denarilor maghiari bătuți de Ferdinand I de Habsburg și, în mai mică măsură, al emisiunilor principilor transilvăneni. Masa monetară astfel constituită a fost una omogenă, fapt ce a dus la formarea unor tezaure cu un grad ridicat de similaritate. În paralel, la nivelul circulației monedei cu valoare mare, descoperirile anunță, discret, atât pentru Principat, dar mai ales pentru zona intrată sub administrație otomană, începutul a ceea ce Bogdan Murgescu (1997) numește *internaționalizarea* și diversificarea circulației monetare, care, potrivit compoziției tezaurelor, va cuprinde palierul monedei mărunte abia în etapa următoare.

3.5 Echivalența dintre monede

Tezaurele monetare, caracterizate în mod frecvent ca fiind *de circulație*, sunt alcătuite exclusiv din denari maghiari și transilvăneni (considerați a fi bătuți după același standard), valoarea fiecărui lot fiind sugerată, la fel ca și în cazul grupei precedente, de numărul monedelor. Pentru calculul valorii în florini de aur a tezaurelor, recurgem din nou la ratele de schimb consemnate de Horváth Tibor Antal (1960, pp. 35-37) și Mária Pakucs-Willcocks (2007, p. 50), cursul fixat în anul 1467 nemaifiind valabil pentru tranzacțiile efective. În perioada care ne interesează, valoarea florinului de aur a crescut de la 145 de denari, curs înregistrat în 1550 la Sibiu și în 1552 la Brașov, la 156 denari, valoare menționată în 1576 la Alba Iulia. Pentru anii 1569-1573, Mihail Dan și Samuel Goldenberg (1964, p. 42) au calculat, *cf.* sumelor de arendare a vîgesimei orașului Bistrița, un curs care pornește de la 150 de denari (1569) și ajunge la 155 (1571), respectiv 158 de denari (1573) pentru un florin de aur.

În ciuda acestor constatări, nu putem estima în ce măsură deprecierea oficială a denarului a contribuit la scumpirea florinului de aur sau, cu alte cuvinte, la devalorizarea monedei de cont. Anii de cotitură în evoluția ratelor de schimb nu se suprapun momentelor deprecierei monedei de schimb maghiare³⁵, ceea ce sugerează faptul că scumpirea monedei

³⁴ Cel mai probabil, valorile sunt exprimate în moneda de socotire și nu desemnează monedele în care au fost livrate sumele respective.

³⁵ *Cf.* documentelor consultate de Horváth Tibor Antal (1960) și calculelor făcute de Mária Pakucs-Willcocks (2007, p. 50), ratele maxime ale cursului de schimb constatate pentru anii 1548, respectiv 1573, fie premere, fie anticipează devalorizările denarului maghiar (Huszár 1975, pp. 15, 46).

de aur s-a făcut în funcție (și) de alți factori. Mai mult, în cazul ratei de schimb dintre taler și denari, această neconcordanță este mult mai evidentă, căci, pentru perioada analizată (1551-1578), fluctuațiile cursului sunt reduse, talerul fiind calculat în mod aproape constant la 93 de denari sau echivalat cu un forint maghiar (cum a început să fie tot mai des numit florinul de cont), adică cu 100 de denari (Horváth 1964, pp. 27-28; Dan, Goldenberg 1964, p. 64).

În concluzie, preschimbând denarii în florini de aur sau taleri, proprietarii tezaurelor ar fi obținut, conform ratelor de schimb semnalate, următoarele sume: Satu Mare I – 29 ½ fl. sau 44-47 ½ taleri, Oroiu I – 24 fl. sau 36-38 taleri, Carașova – 10-11 fl. sau 18 taleri, Dumbrăvița – 4 ½ fl. sau 7-7 ½ taleri, Ohaba Streiului – 4 fl. sau 6-6 ½ taleri, Timișoara I – 2 ½ fl. sau 4 taleri și Lechința de Mureș – 2 ½ fl. sau 4-4 ½ taleri. Oscilația raportului dintre florinul de aur și taler trădează gradul foarte mare de aproximație al sumelor obținute și relativitatea calculelor bazate pe rate de schimb disparate.

Capitolul 4

GRUPA CRONOLOGICĂ 1579-1619

4.1 Limitele cronologice

În grupele cronologice anterioare, pentru întreaga Transilvanie numărul tezaurelor monetare este redus și, în consens cu această realitate, colecția MȚCO nu deține decât micul depozit Sănnicolau Român I. După 1579, dinamica descoperirilor monetare se modifică în sensul creșterii semnificative a numărului acestora, creștere la care contribuie și tezaurele bihorene Oradea I (1595), Oradea III (1598), Săldăbagiu de Munte I (1598), Crestur (1600) și Marghita III (1602).

Afluxul de monede bătute după etaloanele sistemului valoric polonez duce la dispariția caracterului omogen al tezaurelor, constatat în etapa precedentă. Decenii de-a rândul s-a considerat că monedele poloneze au pătruns cu regularitate în Transilvania, la o dată mai mult sau mai puțin apropiată momentului baterii, încă de la sfârșitul secolului al XV-lea¹. Relativ recent, Bogdan Murgescu (1996, pp. 121-127) a constatat că moneda poloneză a intrat în circulație *abia în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, mai ales după anul 1580*. Tezaurele monetare transilvănene sprijină această opinie. Până în prezent, cele mai timpurii loturi care conțin emisiuni poloneze sunt cele de la Iclozel (1579) și Răstolțu Mare (1584), însă, deoarece asupra lor planează suspiciunea recuperării parțiale (Butnariu 2004, p. 149; Pripon 2010, p. 692), trebuie să avem în atenție descoperirea imediat următoare: tezaurul Ghirișu Român (1588). În situația dată, momentul pătrunderii monedelor poloneze în Transilvania și, totodată, limita inferioară a acestei noi grupe de tezaure nu poate fi fixată decât ipotetic în relație cu tezaurele Iclozel sau Răstolțu Mare. Pentru mai multă siguranță,

¹ Francisc Pap și Iudita Winkler (1966, pp. 200-201) au emis ipoteza apariției lor în Transilvania încă din timpul domniei emitenților respectivi. Aserțiunile privind momentul și ritmul anual de pătrundere a monedelor poloneze au la bază mediile pe suverani calculate pe un lot de 64 de tezaure din secolele XVI-XVII. Dincolo de metoda aplicată, în privința nominalurilor există o serie de erori datorate, cel mai probabil, informațiilor extrase din registrele de evidență ale cabinetului numismatic clujean. Astfel, în cazul emisiunilor lui Cazimir Jagiello, Ioan Albert și Alexandru sunt semnalate, în cantități deloc neglijabile, tipuri monetare care nu au fost emise pe durata acestor domnii (spre exemplu: monede de patru groși, polturi sau groși). Ulterior, Francisc Pap (2010) și-a nuanțat opinia cu privire la pătrunderea monedei venite dinspre Polonia: *circulația monedei poloneze și de tip polonez, laolaltă cu cele transilvănene și ungară, a avut loc în Transilvania încă în veacul al XVI-lea fiind mai frecventă în a doua jumătate a sec. XVI și prima jumătate a sec. XVII*.

nu excludem posibilitatea mutării acestei limite, în funcție de descoperirile viitoare, într-un interval de timp delimitat de anii 1579-1588².

Împreună cu emisiunile poloneze au pătruns și monede emise în Imperiul Romano-German, aflate în circulație în Polonia. Independent de acestea, după mijlocul ultimului deceniu al secolului al XVI-lea, în descoperiri apar tipuri monetare imperiale noi, a căror prezență episodică, legată mai degrabă de evenimente politico-militare decât de cele economice, nu reprezintă un argument suficient pentru a justifica o subdiviziune cronologică.

Limita superioară a acestei grupe este dictată de lista descoperirilor care se încheie cu tezaure ascunse în preajma anului 1619, după care, până spre mijlocul deceniului trei, când apar tezaure cu o compoziție ușor modificată, avem semnalate doar descoperirile Cinciș II, Ațintiș și Băcăia. Tezaurele amintite au o compoziție caracteristică grupei cronologice 1579-1619, însă, potrivit informațiilor publicate de Francisc Pap, ele ar fi fost ascunse ceva mai târziu, în timpul crizei monetare din prima jumătate a deceniului trei. Având în vedere caracterul incert al informațiilor referitoare la cele trei descoperiri³, fixăm granița acestei grupe de tezaure în dreptul anului 1619.

4.2 Tezaurele monetare

(Appendices A.2-6, D)

Grupe cronologice 1579-1619 include o sută de tezaure cu un grad de documentare variat în ceea ce privește compoziția și termenul *post quem*. O informație relativ sigură ne este oferită de 41% din aceste tezaure, la care se adaugă loturile recuperate parțial (13%), restul fiind descoperiri descrise mult prea sumar pentru a putea fi integrate în analiza făcută.

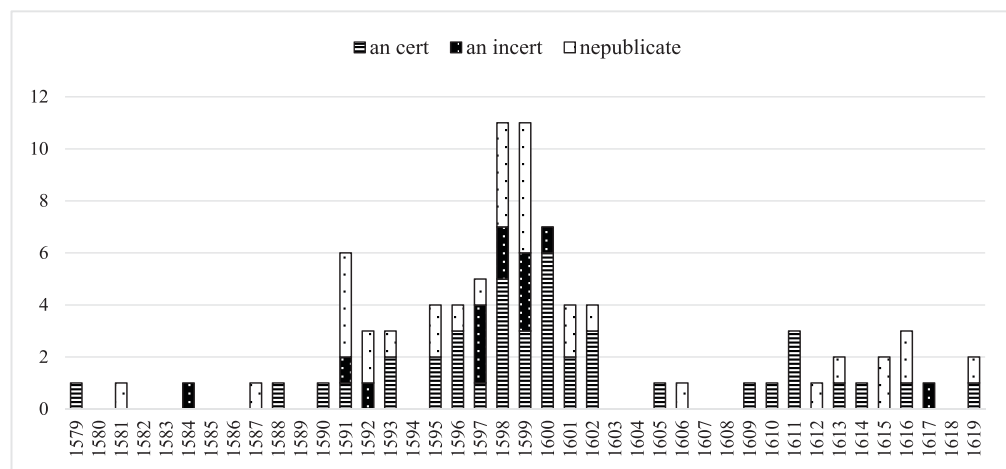

Fig. 5. Gradul de documentare al tezaurelor monetare incluse în grupa cronologică 1579-1619

² Deocamdată, pentru acest ecart cronologic avem semnalate doar tezaurele Mănărade (1581) și Măderat (1587), ambele formate exclusiv din denari maghiari (Pap 2002a, pp. 102-103).

³ Discuția asupra caracteristicilor circulației monetare din perioada devalorizării (deocamdată, cu o singură descoperire monetară certă) va fi reluată în capitolul următor.

Numărul mare al tezaurelor semnalate indică o intensificare a fenomenului teaurizării, care laolaltă cu mărirea loturilor (peste 86.000 de monede) sugerează o sporire a disponibilităților monetare. Din perspectiva compoziției⁴, în raport cu etapa precedentă, tezaurele își pierd caracterul omogen, modificările compoziționale apărute îngreunând identificarea modelului/modelelor de teaurizare ale perioadei. Structura tezaurelor monetare închise cu monede din anii 1579-1619 are la bază denari maghiari, acompaniați uneori de denari transilvăneni, la care se adaugă, pe parcursul penultimului deceniu al secolului al XVI-lea, groși polonezi (cu multipli și divizionarele lor), groși de Prusia, de Liegnitz-Brieg și de Brandenburg-Neumark, jumătăți de groș de Świdnica și pfennigi sau helleri boemieni.

Cu puține abateri⁵, până spre mijlocul ultimului deceniu, tezaurele sunt formate din monedele amintite, asociate în diverse variante, dominanți fiind denarii maghiari, ce ating procente de 80-90%, în vreme ce moneda poloneză deține abia un maximum de 14% (Hațeg)⁶. Abaterile de la aceste cote sunt înregistrate în cazul tezaurelor de mici dimensiuni (*Lipova*) și a celor recuperate parțial (*Iclozel*, *Răstoļu Mare*, *Făgețel*), dovedindu-se a fi, în ambele cazuri, o reflectare incompletă a masei monetare aflate în circulație în momentul formării tezaurelor.

Tezaurele de mari dimensiuni – *Hotoan* (1.871 de monede), *Câlnic* (2.475 de monede), *Oradea I* (1.579 de monede) și *Gelu I* (900 de monede) – pe care le-am putea considera, cel puțin teoretic, ca reprezentând mult mai fidel numerarul aflat în circulație, oferă o imagine inconsecventă. Singurul element comun este procentul de peste 90% care revine monedei maghiare, în vreme ce, pentru moneda poloneză și însoțitorii ei, tipurile monetare identificate și proporțiile diferă. Tezaurul *Hotoan* (1590) adună, cu excepția groșilor de Brandenburg-Neumark, toate monedele identificate în circulație, iar în privința monedei poloneze el atestă, în mod singular, tripli groși polonezi și monede lituaniene de patru groși. Tezaurul *Câlnic* (1593) selectează cu precădere denari maghiari, monedelor poloneze, în totalitate jumătăți de groș, revenindu-le o cotă-parte neînsemnată de 0,1%. Tezaurul *Gelu I* (1597), descoperire din spațiul Eyaletului de Timișoara, indică același procent ridicat al denarilor maghiari (91%), însă din compoziția lui lipsesc groșii de Liegnitz și cei de Brandenburg-Neumark⁷. În acest ultim caz, monedele au fost depozitate într-un vas de cupru alături de piese de podoabă: un cercel de tâmplă, o agrafă pectorală, o pereche de paftale, copci și șase nasturi (Rădulescu 1982, pp. 56-65).

Cu adevărat atipic este tezaurul *Oradea I* (1595), compus exclusiv din denari maghiari, dintre care un număr neașteptat de mare revine emisiunilor anterioare anului 1526. Supraviețuirea denarilor lui Matia Corvin, Vladislav al II-lea și Ludovic al II-lea, în cantități mult prea mari comparativ cu parametrii grupei precedente și ai celei din care face parte tezaurul, indică un nucleu perfect normal pentru prima grupă de tezaure (1467-1540), la care

⁴ Observațiile concrete au la bază doar 53 de tezaure din cele 100 introduse în baza de date (Tab. 14).

⁵ Ne referim la tezaurele formate exclusiv din denari: *Lipova*, *Oradea I* și *Zau de Câmpie* (?).

⁶ Un calcul al proporției monedei poloneze împreună cu cea de tip polonez indică un procent de 18%.

⁷ De altfel, dacă informațiile disponibile pentru tezaurele *Șiad*, *Apateu*, *Sintești I*, *Sintești II* și *Semlac I* sunt corecte, atunci putem spune că structura masei monetare aflată în circulație în teritoriul Eyaletului de Timișoara suferă modificări identice cu cele reperate pentru spațiul Principatului transilvănean. Monedele mărunte din tezaurele *Apateu* (1592), *Sintești I* (1592) și *Sintești II* (1593) sunt însoțite, potrivit inventarelor păstrate, de talerii tirolezi și austrieci.

s-a adăugat, cândva în preajma anului 1595, un lot de 64 de denari bătuți de regii Ungariei din Casa de Habsburg: Ferdinand I, Maximilian și Rudolf.

La aceeași dată, tezaurul bistrițean *Slătinița* (1595), format în zona de intersecție a două spații monetare, oferă o structură aparte prin: cota-parte ce revine monedei poloneze (61%), menționarea pentru prima oară a monedelor de tip *Mariengroschen*, emise de orașele Saxoniei Inferioare (Goslar, Hameln, Göttingen), și prezența denarului moldovenesc. Un an mai târziu, monedele de tip *Mariengroschen* sunt semnalate și în tezaurul bistrițean *Sâniacob I* (*Numizmatikai Közlöny* 1907, p. 65), dar ele lipsesc din tezaurele contemporane din interiorul Transilvaniei (*Hațeg*, *Târnăveni*), ce păstrează structura consacrată: denari maghiari, groși și jumătăți de groș poloneze, groși de Prusia, de Liegnitz și de Brandenburg-Neumark, jumătăți de groș de Świdnica și *pfennigi/helleri* boemieni.

Începând cu anul 1597, compoziția tezaurelor se diversifică datorită intrării în circulație a monedelor mărunte emise pe parcursul secolelor XV și XVI în Imperiul Romano-German, altele decât cele venite în siajul monedelor poloneze. Uneori, ele sunt însoțite de emisiuni ale cantoanelor elvețiene. Monede provenite din cercurile Rinul de Sus (Pfalz-Veldenz, Hessa, Königstein), Rinul de Jos (Trier), Saxonia Inferioară (Goslar, Hameln, Göttingen, Hanovra, Braunschweig-Wolfenbüttel), Saxonia Superioară (Saxonia și Brandenburg-Kurmark), Westfalia (Rietberg, Herford, Höxter și Minden), Franconia (Brandenburg-Ansbach), Bavaria și Suabia (Oettingen), din Silezia (Cieszyn, Görlitz) și teritoriile ereditare ale Habsburgilor (Tirol, Stiria) sunt prezente, prin unul sau două exemplare, în tezaurele: *Alba Iulia I* (1597), *Săldăbagiu de Munte I* (1598), *Orăștie* (1598), *Șeica Mică I* (1598), *Posmuș* (1598), *Coveș* (1599), *Șona* (1599), *Lăpușnic* (1600), *Băgaciu* (1600)⁸, *Moldovenești* (1600), *Șieu III* (1601), *Panticeu II* (1601), *Părău* (1602) și *Borza* (1602). Absența lor din alte tezaure ascunse în aceeași perioadă (1597-1602) poate fi explicată, în unele cazuri – *Huedin I* (1598), *Vișea* (1598), *Teaca I* (1599), *Borzești* (1600) –, prin recuperarea parțială a monedelor. În ciuda acestei diversificări, structura tezaurelor este dominată în continuare de emisiunile maghiare și poloneze, însă în raportul dintre ele apar modificări. Ponderele denarilor maghiari scade, procentul oscilând între 55% (Panticeu II) și 83% (Sângeorgiu de Pădure), în vreme ce cantitatea de monedă poloneză crește, atingând valori de până la 32% (Panticeu II).

Din perspectiva acestor constatări, tezaurele *Moldovenești* și *Cireșoaia* (1600) constituie o excepție: denarii maghiari lipsesc, iar moneda poloneză atinge procente de 44% (93% împreună cu groșii lui Albrecht von Brandenburg), respectiv 94%⁹. Deoarece tezaurele sunt publicate ca fiind recuperate în întregime, abaterile de la *regulă* se explică prin selecția voită din numerarul aflat în circulație a monedelor cu valoare ceva mai ridicată: jumătăți de taler și groșul cu multiplii săi. La *Moldovenești*, în punga de piele, alături de monede, s-a găsit și o paftă de argint aurit cu o greutate de circa 28 g. Piese de podoabă (un inel din argint aurit și unul din bronz, mărgelile din argint, din ceramică și din sticlă) sunt menționate și în compoziția tezaurului *Borza* (1602), obiectele și cele circa 1.300 de monede fiind depozitate într-un săculeț

⁸ Structurii de bază a tezaurului Băgaciu i se adaugă emisiuni rarissime mai vechi: *heller*-ul de Görlitz, denarul patriarhului Antonio II di Panciera și un *soldino* venețian din anul 1565.

⁹ Un procent neobișnuit de mare pentru monedele poloneze (81%) apare în tezaurul Vișea, dar această abatere se datorează numărului prea mic de monede conținute.

Cod	Tezaure monetare	Ultima monedă	Emitenți
D.1	Iclozel (CJ)	1579	Ungaria, Polonia, Prusia
D.3	Răstoļu Mare (SJ)	1584 (?)	Ungaria, IRG, Polonia, Prusia
D.5	Ghirișu Român (CJ)	1588	Ungaria, Świdnica, Polonia, Prusia
D.6	Hotoan (SM)	1590	Ungaria, Transilvania, Boemia, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.7	Făgetel (HD)	1591 (?)	Ungaria, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.9	Lunca Târnavei (AB)	1591	Ungaria, Transilvania, Świdnica, Polonia, Prusia
D.14	Ribița (HD)	1592 (?)	Ungaria, Transilvania, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.17	Călnic (AB)	1593	Ungaria, Transilvania, Polonia
D.18	Lipova (Radna, AR)	1593	Ungaria
D.19	Slătinița (BN)	1595	Ungaria, Transilvania, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia, Moldova
D.20	Oradea I (BH)	1595	Ungaria, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.24	Hăteș (HD)	1596	Ungaria, Boemia, Polonia, Prusia
D.25	Târnăveni (MS)	1596	Ungaria, Boemia, IRG, Țările de Jos, Imperiul Otoman
D.26	Stupini (BN)	1596	Ungaria, Boemia, Polonia
D.27	Leorinț (AB)	1597 (?)	Ungaria, Boemia, Polonia
D.28	Gelu I (TM)	1597	Ungaria, Boemia, Świdnica, Polonia, Prusia
D.29	Alba Iulia I (AB)	1597 (?)	Ungaria, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.31	Oradea II (BH)	1597 (?)	Ungaria, Transilvania, Veneția, Imp. Otoman
D.32	Săldăbagiu de Munte I (BH)	1598	Ungaria, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.33	Orăștie (HD)	1598	Ungaria, Transilvania, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.37	Huedin I (CJ)	1598 (?)	Ungaria, Boemia, Świdnica, Polonia, Prusia
D.38	Șeica Mică (SB)	1598 (?)	Ungaria, Boemia, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.39	Posmuș (BN)	1598	Ungaria, Boemia, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.40	Vișea (CJ)	1598	Transilvania, Polonia, Prusia
D.42	Oradea III (BH)	1598	Ungaria, Transilvania, Boemia, IRG, Țările de Jos, Polonia
D.43	Sângeorgiu de Pădure (MS)	1599	Ungaria, Boemia, Świdnica, Polonia
D.45	Coveș (SB)	1599	Ungaria, Boemia, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.46	Visuia I (BN)	1599 (?)	Ungaria, Boemia, Polonia
D.47	Șona (AB)	1599	Ungaria, Boemia, Świdnica, IRG, Cantoanele elvețiene, Polonia, Prusia
D.50	Teaca I (BN)	1599 (?)	Ungaria, Boemia, Świdnica, Polonia, Prusia
D.51	Deva (HD)	1599 (?)	Polonia
D.54	Borzești (CJ)	1600	Ungaria, Boemia, Świdnica, Polonia, Prusia
D.55	Lăpușnic (HD)	1600	Ungaria, Transilvania, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.56	Băgaciu (MS)	1600	Ungaria, Transilvania, Boemia, Świdnica, IRG, Aquileia, Veneția, Polonia, Prusia
D.57	Mihai Viteazu I (CJ)	1600	Ungaria, Boemia, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.58	Moldovenești (CJ)	1600	IRG, Polonia, Prusia
D.59	Cireșoaia (BN)	1600	Transilvania, IRG, Polonia, Prusia
D.60	Crestur (BH)	1600 (?)	Transilvania, IRG, Țările de Jos, Polonia
D.61	Șieu III (BN)	1601	Ungaria, Boemia, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.62	Panticeu II (CJ)	1601	Ungaria, Transilvania, Boemia, Świdnica, IRG, Cantoanele elvețiene, Polonia, Prusia
D.66	Părau (BV)	1602	Ungaria, Transilvania, Boemia, Świdnica, IRG, Cantoanele elvețiene, Polonia, Prusia
D.67	Borza (SJ)	1602	Ungaria, Transilvania, Boemia, Świdnica, Polonia, Prusia
D.68	Marghita III (BH)	1602	Ungaria, Boemia, Świdnica, Polonia, Prusia
D.70	Florești (CJ)	1605	Ungaria, Boemia, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.78	Berchez (MM)	1609	Transilvania, Świdnica, Polonia
D.79	Baia Mare (MM)	1609	Transilvania, Polonia
D.80	Cristian (SB)	1610	Ungaria, Transilvania, Boemia, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.81	Ruși (SB)	1611	Ungaria, Transilvania, Boemia, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.82	Cluj-Napoca I (CJ)	1611	Ungaria, Transilvania, Cieszyn, Polonia, Curlanda
D.83	Vad (MM)	1611	Ungaria, Transilvania, Boemia, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia, Curlanda
D.87	Prisaca (CS)	1614	Ungaria, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.90	Vermeș (BN)	1616	Ungaria, Boemia, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
D.94	Petiș (SB)	1619	Ungaria, Transilvania, Boemia, Polonia, Prusia

Tab. 14. Tezaure monetare din grupa cronologică 1579-1619 incluse în analiza statistică

de cânepă, introdus într-un vas de lut.

După anul 1602, monedele imperiale și cele elvețiene, care și-au făcut apariția în jurul anilor 1596/1597, dispar. Tezaurele monetare, mult mai puține și mai sărace, revin, pentru primele două decenii ale secolului al XVII-lea, la structura obișnuită: denari maghiari și transilvăneni, groși polonezi (cu multiplii și divizionarele lor), groși de Prusia, de Liegnitz și de Brandenburg-Neumark, jumătăți de groș de Świdnica și pfennigi sau helleri boemieni¹⁰. Deși denarii maghiari dețin încă o cotă-parte însemnată, aceasta cunoaște o diminuare semnificativă, scăzând de la 82% (*Florești*) la 39% (*Vad*). În sens contrar, moneda poloneză atinge, pentru prima oară în compoziția tezaurelor transilvănene, procente de peste 50% (*Berchez*, *Baia Mare*, *Cluj-Napoca I*, *Vermeș* și *Petiș*)¹¹. Singurele monede noi apărute dinspre spațiul polonez sunt triplii groși ai ducatului Curlandei (vasal Poloniei din anul 1569), identificați pentru prima oară în tezaurele *Cluj-Napoca I* și *Vad*, închise cu emisiuni monetare din anul 1611. Nota particulară este dată de creșterea contribuției monedei transilvănene, în special a triplilor groși, procente maxime fiind înregistrate în tezaurele *Baia Mare* (47%) și *Cluj-Napoca I* (31%), unde tezaurizarea a vizat piese din sistemul groșului.

Alături de tezaurele ce conțin monedă de schimb sunt semnalate tezaure formate din monede de aur (ducați, altâni) și/sau taleri. Monedele de aur apar în tezaurele *Stupini* (1596) și *Oradea II* (1597), ambele conținând ducăți (proveniți din Ungaria, Boemia, Transilvania, Veneția, Provinciile Unite) și monedă otomană (altâni)¹². Tezaurele care conțin taleri au o structură variată: de la loturi în care monedele de acest tip se asociază cu ducăți (*Richișdorf*)¹³, la cele în componența cărora intră monede din sistemul groșului polonez (*Oradea III*, *Crestur*), denari maghiari (posibil *Bod*), sau multiplii/submultiplii groșului și denari (*Slătinița*, *Părău*, *Vad*; posibil *Lighet*, *Sintești I* și *Sintești II*). Talerii identificați provin din Imperiul Romano-German (în special din Tirol, Saxonia, Austria, Ungaria și Boemia)¹⁴, fiind monede bătute începând cu anii '30 și până în ultimul deceniu al secolului al XVI-lea, cărora li se alătură emisiuni mai vechi sau recente din zona Țărilor de Jos (*Oradea III*, *Crestur* și *Părău*).

¹⁰ În afara tezaurelor analizate, rămâne o serie de tezaure închise cu monede din anii 1608-1619 (Cefa, Măgheruș I, Tulca I, Timișoara III, Șmig și Șimleu Silvaniei I), asupra cărora avem informații incerte.

¹¹ Chiar dacă numărul loturilor analizate nu este suficient de mare, oscilațiile procentuale, cu tendințe crescătoare în cazul monedei poloneze și descrescătoare pentru denarii maghiari, precum și absența acestora din urmă din unele tezaure (*Berchez* și *Baia Mare*) anunță ascendentul monedei poloneze în circulația monetară transilvăneană.

¹² Francisc Pap (2002a) semnalează, în tezaurele Abrud I (1598), Luncani (1598), Pădurea Cenadului (1598) și Cenade I (1602), monede de aur însoțite de taleri, monede din sistemul groșului, denari și helleri boemieni.

¹³ Harsányi Pál (1912, p. 18) menționează în tezaurul Richișdorf doar taleri, însă Francisc Pap (2002a, p. 136) amintește și un ducat maghiar.

¹⁴ Dominația detașată a talerilor tirolezi și saxoni nu reprezintă o notă specifică tezaurelor transilvănene, supremația lor a fost constatată și în cazul tezaurelor din Țara Românească (Știrbu *et alii* 1990, pp. 165-167; Velter, Știrbu 2002, p. 275; Murgescu 1996, pp. 170-171) sau Ungaria estică (Székely György 1998, p. 20).

4.3 Numerarul

Pentru cele patru decenii, puțin peste jumătate din tezaurele repertoriate au fost publicate cu detalii privitoare la compoziția lor. Aceste 53 de tezaure, ce însumează circa 42.000 de monede¹⁵, oferă o imagine complet diferită față de omogenitatea grupei anterioare (Fig. 6). Moneda maghiară rămâne în poziție dominantă, însă valorile sale procentuale scad, datorită diluării masei monetare, în principal cu monedă poloneză. Procentele rămase se împart între emisiunile monetare provenite din Transilvania, Boemia, Świdnica, Prusia, Imperiul Romano-German etc.

Moneda maghiară, identificată în patruzeci și șapte de tezaure, deține un procent de 69% din întregul numerar¹⁶. Distribuția pe nominaluri indică dominația certă a denarilor, cărora le revine o cotă de peste 99%, iar în privința emitenților, tezaurele reflectă o rată de supraviețuire remarcabilă a monedelor lui Ferdinand I de Habsburg (Tab. 15).

Cele mai vechi emisiuni maghiare, cu o apariție cu totul întâmplătoare, nesemnate în etapele precedente, sunt denarii și oboli regilor *Vladislav I* și *Ladislav al V-lea* din tezaurele Borza și Lăpușnic. Monedele lui *Matia Corvin*, rarisime în etapa anterioară, sunt reprezentate prin denarii identificați în treisprezece tezaure¹⁷, unde însumează un procent de 3% din totalul monedei maghiare. Repartizarea denarilor pe variante indică, pentru fiecare dintre ele, apropieri procentuale, perfect explicabile, de cele înregistrate în prima grupă a tezaurelor transilvănene (Tab. 16). Denarii lui *Vladislav al II-lea* dețin un procent similar, asigurat de prezența lor în douăzeci de tezaure¹⁸. Aici, repartitia pe variante păstrează proporții de reprezentare similare cu cele din etapele precedente doar în cazul denarilor cu milesim (Tab. 17). Pentru restul variantelor, în special pentru cele emise la Kremnica între anii 1500 și 1502, diferențele sunt ușor mai pronunțate¹⁹. În cazul monedelor lui *Ludovic al II-lea*, denarii sunt însoțiți, în tezaurul Băgaciu, de oboli a căror pondere rămâne însă nesemnificativă. În privința denarilor, în relație cu predecesorii săi, procentul este unul inferior (sub 2%), atins în urma unei reprezentări ceva mai frecvente (douăzeci și nouă de tezaure)²⁰, dar printr-un număr redus de piese. Față de

¹⁵ Din tezaurele analizate, 41.992 de monede au fost determinate pe emitenți, nominaluri și ani de batere, și au fost incluse în calculele statistice.

¹⁶ Monedele maghiare apar în tezaurele listate în Tabelul 14, excepție făcând tezaurele Vișea, Moldovenești, Cireșoaia, Crestur, Berchez și Baia Mare.

¹⁷ Tezaurele Hotoan, Oradea I și Părau totalizează un procent de 98% din denarii lui Matia Corvin. În restul tezaurelor (Slătinița, Sângeorgiu de Pădure, Șona, Teaca I, Băgaciu, Borza, Marghita III, Florești, Ruși și Vermeș), ei apar în câteva exemplare, nesemnificative ca pondere în ansamblul lotului respectiv.

¹⁸ Un procent de peste 90% din denarii lui Vladislav al II-lea este furnizat de tezaurele Hotoan și Oradea I, restul provenind din tezaurele Lunca Târnaviei, Ribița, Călnic, Slătinița, Gelu I, Sângeorgiu de Pădure, Coveș, Visuia I, Șona, Teaca I, Lăpușnic, Băgaciu, Pânticeu II, Părau, Borza, Marghita III, Ruși și Vad.

¹⁹ Diferențele se explică prin erorile de identificare a monedelor bătute în acest interval la Kremnica, determinarea lor fiind făcută în funcție de cataloagele maghiare (incomplete în acest caz), deși prezența denarilor *hibridi* a fost semnalată încă de la publicarea tezaurului Iara (Pap, Milea, Feneșan 1971).

²⁰ Și aici, un procent de 72% este asigurat de tezaurele Hotoan și Oradea I; restul monedelor au fost identificate în tezaurele Ghirișu Român, Lunca Târnaviei, Ribița, Călnic, Slătinița, Hațeg, Târnăveni, Gelu I, Alba Iulia I, Posmuș, Sângeorgiu de Pădure, Coveș, Șona, Lăpușnic, Băgaciu, Mihai Viteazu I, Șieu III, Pânticeu II, Părau, Borza, Marghita III, Florești, Cristian, Ruși, Vad, Prisaca și Vermeș.

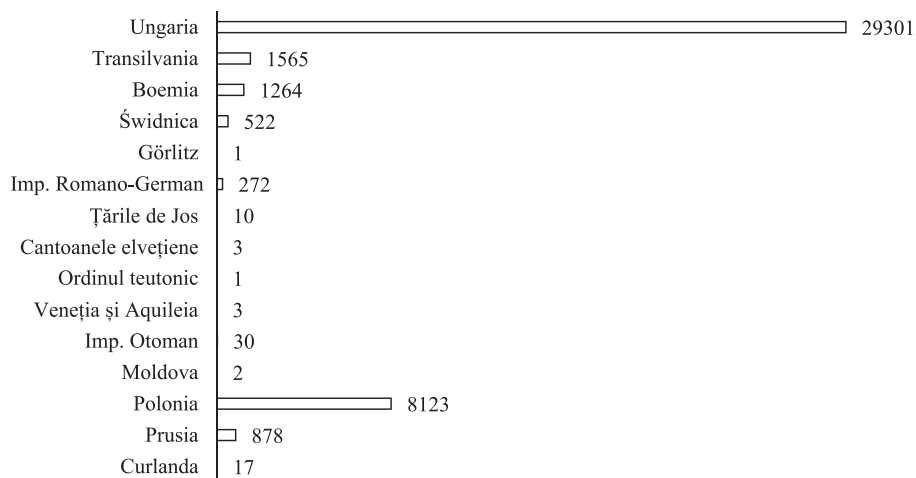

Fig. 6. Distribuția numerică pe entități politice emitente a monedelor din tezaurele grupei cronologice 1579-1619

	ducați	taleri	groși	denari	oboli	
Vladislav I	-	-	-	1	-	1
Ludovic V	-	-	-	1	2	3
Matia Corvin	-	-	-	960	-	960
Vladislav II	-	-	-	1.094	-	1.094
Ludovic II	-	-	-	547	2	549
Ioan Zápolya	-	-	-	7	-	7
Ferdinand I	-	-	1	11.563	7	11.571
Maximilian	1	-	4	6.186	15	6.206
Rudolf	3	4	5	8.773	22	8.807
Matia	-	-	11	65	-	78
Emitent incert	-	-	-	24	1	25
	4	4	21	29.223	49	29.301

Tab. 15. Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor maghiare din tezaurele grupei cronologice 1579-1619

etapele precedente, numărul sporit de monede aduce o mai mare varietate tipologică, ce nu răstoarnă însă supremația monetăriei din Kremnica (Tab. 18).

Calculul statistic indică prevalența denarilor regelui *Ferdinand I de Habsburg* (39%)²¹, în majoritate, emisiuni de Kremnica (99%) cu o repartizare pe ani similară etapei anterioare (Fig. 7)²². Restul denarilor lui Ferdinand I de Habsburg se împart între monetăriile din Baia Mare, Sibiu, Košice, Smolník și Gvozdansko (Tab. 19)²³. Alături de denari, în tezaurele Băgaciu și Părau sunt semnați groși și oboli, cel mai probabil primii aflați în număr mic în circulație, iar ceilalți nefiind, datorită valorii lor reduse, obiect de teaurizare. Denarii bătuți de *Ioan Zápolya*, chiar dacă nu lipsesc, sunt ne semnificativi din punct de vedere cantitativ; în tezaurele Hotoan, Slătinița, Băgaciu, Șieu III și Părau au fost identificate emisiuni din anii 1527 (4) și 1538 (3), ultimele provenite din monetăria de la Cluj.

Denarii lui *Maximilian de Habsburg*, prezenți în majoritatea tezaurelor ce conțin monedă maghiară²⁴, dețin locul al treilea în ierarhia monedelor regatului Ungariei (21%). Cu excepția câtorva exemplare emise la Košice în anii 1574-1576²⁵, denarii acestui emitent provin din monetăria de la Kremnica. Distribuția pe ani de emitere indică bateri relativ constante până spre anul 1572, urmate de doi ani de scădere dramatică, pentru ca, începând cu anul 1575, volumul monedelor lui Maximilian să crească brusc, atingând cota maximă în dreptul emisiunilor postume din anul 1577 (Fig. 8)²⁶. Mai numeroase decât în cazul emisiunilor predecesorului său, în unele tezaure apar groși (Săldăbagiu de Munte I, Părau, Borza, Cluj-Napoca I) și oboli (Târnăveni, Coveș, Băgaciu, Șieu III, Părau, Borza, Florești). În mod excepțional, în tezaurul Stupini se păstrează un ducat din anul 1567.

Denarilor bătuți în numele lui *Rudolf de Habsburg* le revine locul secund (30%), semnați fiind, cu excepția lotului Cluj-Napoca I, în toate tezaurele cu monedă maghiară. Din numărul total al denarilor atribuiți acestui emitent²⁷, un procent de 98% revine monetăriei

²¹ Calcul făcut pe baza tezaurelor: Iclozel, Răstolțu Mare, Ghirișu Român, Hotoan, Făgetel, Lunca Târnavei, Ribița, Călnic, Lipova, Slătinița, Oradea I, Hațeg, Târnăveni, Leorinț, Gelu I, Alba Iulia I, Săldăbagiu de Munte I, Orăștie, Huedin I, Șeica Mică I, Posmuș, Sângeorgiu de Pădure, Coveș, Visuia I, Șona, Teaca I, Borzești, Lăpușnic, Băgaciu, Mihai Viteazu I, Șieu III, Pânticeu II, Părau, Borza, Marghita III, Florești, Cristian, Ruși, Vad, Prisaca, Vermeș și Petiș.

²² Comparând indexul denarilor lui Ferdinand I de Habsburg din tezaurele transilvănene cu cel al tezaurului de la Tápé-Malajdok (Ungaria, jud. Csongrád), ce conține peste 7.264 de astfel de monede (Kőhegyi, Nagy 1976, pp. 137-138; Kenyeres 1996, p. 6), rezultă că aceste vârfuri constituie o constantă, determinată de volumul baterii din anii respectivi.

²³ Denari identificați în tezaurele: Hotoan, Lunca Târnavei, Ribița, Călnic, Oradea I, Hațeg, Gelu I, Alba Iulia I, Orăștie, Șeica Mică I, Sângeorgiu de Pădure, Coveș, Șona, Băgaciu, Șieu III, Părau, Borza, Marghita III, Vad, Prisaca și Vermeș.

²⁴ Excepție fac tezaurele Cluj-Napoca I și Leorinț, primul selectând exclusiv monede din sistemul grosului, iar ultimul fiind recuperat parțial.

²⁵ Un număr de 28 de denari, identificați în tezaurele Ghirișu Român, Călnic, Hațeg, Târnăveni, Gelu I, Alba Iulia I, Orăștie, Băgaciu, Pânticeu II, Părau, Florești și Cristian.

²⁶ Oscilațiile denarilor lui Maximilian în tezaurele transilvănene calciază indexul celor 4.926 de monede din tezaurul de la Tápé-Malajdok (Kőhegyi, Nagy 1976, p. 138), punând în evidență relația dintre numărul lor și ritmul producției monetare din atelierul de la Kremnica.

²⁷ Un număr de 59 de denari din tezaurele Cristian, Petiș și, parțial, Vermeș nu au putut fi distribuiți pe monetării și ani de baterie.

Grupe cronologice	235A	236	234	239	233A	232	237	238
1467-1540	16%	2%	8%	45%	2%	24%	0,1%	0,8%
1579-1619	18%	0,4%	7%	40%	3%	28%	0,1%	0,9%

Tab. 16. Distribuția procentuală a denarilor lui Matia Corvin *cf.* variantelor identificate de Réthy (1907) (grupele cronologice 1467-1540 și 1579-1619)

Grupe cronologice	273	276	272A	272B	274	275	272C	277-278
1467-1540	0,4 %	15%	7%	4%	1%	-	3%	66%
1551-1578	-	-	-	-	-	-	-	90%
1579-1619	-	10%	7%	12%	0,5%	3%	3%	62%

Tab. 17. Distribuția procentuală a denarilor lui Vladislav al II-lea *cf.* variantelor identificate de Réthy (1907) (grupele cronologice 1467-1540, 1551-1578 și 1579-1619)

Grupe cronologice	Kremnica	Visegrád	Buda	Kremnica	Košice	Baia Mare	Visegrád	Kremnica
1467-1540	255/1: 51 255/2: 20	255/11: 2	-	255/18: 4 255/19: 6 255/20: 7	255/24: 3	255/25: 0,6	255/34: 0,6	255/38: 2
1551-1578	255/1: 5 255/2: 11	-	255/16: 2	255/18: 29 255/19: 26 255/20: 2	255/24: 11	-	-	255/38: 5
1579-1619	255/1: 33 255/2: 17 255/4: 0,1	255/6: 0,1 255/11: 4	255/12: 1	255/18: 5 255/19: 17 255/20: 11 255/22: 0,1	255/24: 2	255/25: 0,3 255/27: 0,1 255/28: 0,1	255/31: 0,1 255/35: 0,9	255/38: 4

Tab. 18. Distribuția procentuală (%) a denarilor lui Ludovic al II-lea *cf.* variantelor identificate de Pohl (1982) (grupele cronologice 1467-1540, 1551-1578 și 1579-1619)

Sibiu			Baia Mare			Košice				Smolník	Gvozdansko
1529	1531	1552	1554	1555	1556	1528	1529	1531	1532	1532	1530
1	2	39	15	24	2	3	1	2	1	4	1

Tab. 19. Distribuția pe ani de batere și monetării a denarilor lui Ferdinand I de Habsburg (grupa cronologică 1579-1619)

din Kremnica, indexul monedelor înregistrând cotele maxime în dreptul anilor 1579-1580 și 1585 (Fig. 9). Denarii băuți la Košice (1579-2, 1580-6, 1581-8) și Baia Mare (1581-4, 1582-9, 1601-2) apar sporadic în câteva dintre tezaurele de dimensiuni mai mari: Ribița, Călnic, Hațeg, Gelu I, Sângeorgiu de Pădure, Șona, Băgaciu, Panticeu II, Părau și Borza. În număr mic, sunt prezente și alte tipuri monetare: ducați (Oradea II, Stupini), taleri (Slătinița, Părau, Oradea III, Vad), groși (Huedin I, Părau, Borza, Ruși) și oboli (Târnăveni, Posmuș, Băgaciu, Șieu III, Părau, Borza, Ruși).

Seria monedelor maghiare se încheie cu emisiunile regelui *Matia de Habsburg*, identificate în cinci din cele opt tezaure publicate, cu data de închidere cuprinsă între anii 1609 și 1619²⁸. În condițiile în care în literatura de specialitate sunt repertoriate alte zece tezaure din aceeași perioadă, despre a căror compoziție nu deținem decât date sumare, orice apreciere asupra ponderii monedelor acestui emitent devine inutilă. Potrivit informațiilor tipărite, denarii din tezaurele Ruși, Vad, Prisaca și Petiș sunt emisiuni din anii 1609-1619 ale monetăriei din Kremnica, iar groșii provin din rândul monedelor bătute la Baia Mare în anii 1614-1615, respectiv 1617-1619.

Monetăria Transilvaniei, reprezentată prin emisiunile principilor Ioan Sigismund Zápolya, Sigismund Báthory, Ștefan Bocskai și Gabriel Báthory, are o contribuție modestă (3%). Monedele identificate în douăsprezece tezaure sunt în proporție de 92% emisiuni de trei groși.

	ducați	taleri	3 groși	groși lați	groși	denari	
Ioan Sigismund Zápolya	-	-	-	-	-	22	22
Sigismund Báthory	1	2	29	-	-	-	32
Ștefan Bocskai	-	-	863	-	-	-	863
Gabriel Báthory	-	-	558	1	87	2	648
	1	2	1.450	1	87	24	1.565

Tab. 20. Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor transilvănene din tezaurele grupeii cronologice 1579-1619

Monedele lui *Ioan Sigismund Zápolya* sunt în totalitate denari emiși în anii 1551 (2), 1556 (14)²⁹ și 1557 (6), aceștia din urmă fiind menționați doar în tezaurele de mari dimensiuni Băgaciu și Părau³⁰. Singurele monede cu valoare mare aparțin monetăriei lui *Sigismund Báthory*: un ducat din anul 1597 (Oradea II) și doi taleri din anii 1592, respectiv 1595 (Slătinița și Oradea III). Dintre emisiunile acestui suveran, ceva mai numeroase sunt monedele de trei groși: în opt tezaure au fost identificate emisiuni din anii 1594, 1596 (4), 1597 (22) și 1598³¹. O

²⁸ Vezi tezaurele Ruși, Vad, Prisaca și Petiș, la care se adaugă un număr neprecizat de denari din anii 1616 și 1617, semnalati în tezaurul Săpăia.

²⁹ Sub rezerva ipoteticului, am inclus aici și cei doi denari din tezaurul Lăpușnic cu milesimul 1565 (*sic!*).

³⁰ Restul monedelor lui Ioan Sigismund Zápolya fac parte din tezaurele Hotoan, Lunca Târnaviei, Ribița, Călnic, Orăștie, Lăpușnic, Panticeu II, Borza și Ruși.

³¹ Vișea, Oradea III, Cireșoia (una dintre monede având anul incert), Crestur, Părau, Berchez, Cluj-Napoca I și Vad. O monedă din anul 1597 este amintită în tezaurul Cuciulata (Harsányi, Gohl 1909, p. 139).

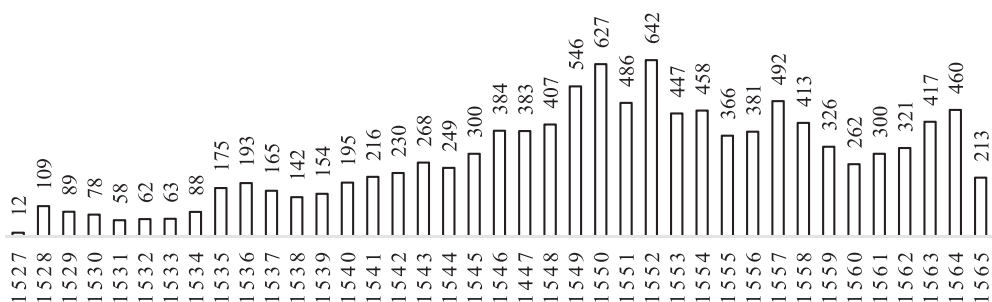

Fig. 7. Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Ferdinand I de Habsburg (grupa cronologică 1579-1619)

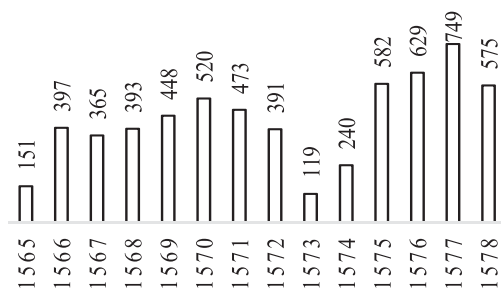

Fig. 8. Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Maximilian de Habsburg (grupa cronologică 1579-1619)

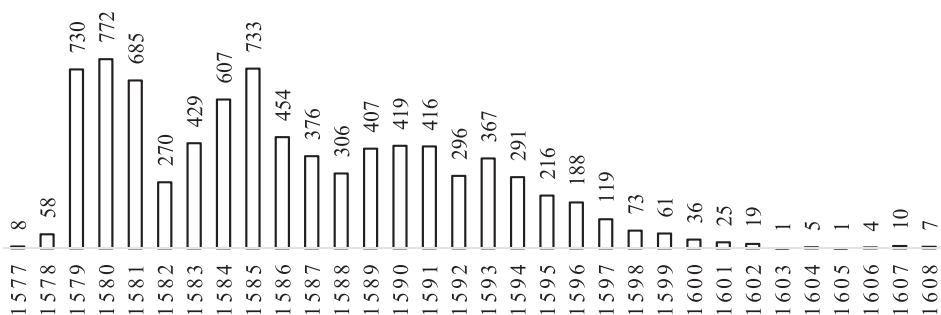

Fig. 9. Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Rudolf de Habsburg (grupa cronologică 1579-1619)

reprezentare semnificativă o avem în cazul monedelor de trei groși, emisiuni antume (1605-44, 1606-354) și postume (1607-400, 1608-46, 1609-13), bătute în numele lui Ștefan Bocskai³². Din perspectiva speciilor monetare, cea mai mare diversitate (în consens cu activitatea emitentului) este înregistrată în cazul monedelor lui *Gabriel Báthory*, dominante fiind emisiunile de trei groși (1608-101, 1609-347, 1610-107, 1611-3), respectiv cele de un groș (1610-16, 1611-32), bătute cf. sistemului monetar polonez³³. Monedele emise după model maghiar sunt rarissime, fiind semnalate doar două tipuri: un groș lat în tezaurul Cristian (1610) și doi denari în tezaurele Petiș (1611) și Ruși (1612). Pentru monedele lui *Gabriel Bethlen* avem o singură mențiune certă, însă pentru absența monedelor sale trebuie să avem în vedere numărul mic al tezaurilor închise cu monede din anii 1613-1619.

Începând cu descoperirea de la Hotoan (1590), în tezaure sunt semnalate grupuri cvasi-compacte formate din *pfennigi* sau *helleri* boemieni, ce dețin o cotă-parte de 3% din întregul numerar³⁴. Monedele au fost identificate în douăzeci și șase de tezaure³⁵, procentul lor maxim atingând valoarea de 9% (Târnăveni și Mihai Viteazu I), iar repartitia pe emitenți fiind următoarea:

Vladislav Jagiello	Ludovic Jagiello	Ferdinand I	Maximilian	Rudolf al II-lea	Incerte
27% (346 ex.)	4% (56 ex.)	32% (414 ex.)	23% (297 ex.)	11% (140 ex.)	(11 ex.)

Emisiunile regilor Jagielloni sunt fără milesim, iar împărțirea pe ani de batere a monedelor regilor din Casa de Habsburg poate fi făcută doar parțial (Fig. 10), unele monede având anul ilizibil, iar altele fiind din categoria celor fără milesim (cazul celor 304 monede bătute în numele lui Ferdinand I de Habsburg). În cazul monedelor lui Rudolf de Habsburg, în tezaurul Stupini este menționat un ducat din anul 1592, bătut în monetăria din Praga.

³² Un număr de 804 exemplare aparțin tezaurului Cluj-Napoca I, restul monedelor apar în tezaurele Berchez, Baia Mare, Cristian, Ruși și Vad. Șase dintre monede nu au putut fi distribuite pe ani de batere.

³³ Berchez, Baia Mare, Cristian, Vad, Ruși și Petiș. Pentru un număr de 39 de groși anul baterii rămâne necunoscut.

³⁴ Inițial, Iudita Winkler și Francisc Pap (1968, pp. 499-504) au pus pătrunderea pfennigilor și hellerilor cehești în strânsă legătură cu momentul baterii, ca o reflectare a relațiilor comerciale dintre Transilvania și Europa Centrală. Eugen Chirilă (*et alii* 1980b, p. 79) a atras atenția asupra pătrunderii lor abia în ultimul deceniu al secolului al XVI-lea, după anul 1591, datorită raporturilor dintre principii Transilvaniei și Habsburgi în contextul acțiunilor antiotomane. Ținând însă cont de faptul că apariția lor precede desfășurarea acțiunilor militare, foarte probabil ei au pătruns în circulație, asemeni jumătăților de groș de Świdnica, odată cu moneda poloneză (Mikołajczyk 1988, p. 38; Murgescu 1996, p. 121).

³⁵ Hotoan, Târnăveni, Leorinț, Gelu I, Huedin I, Șeica Mică I, Posmuș, Sângeorgiu de Pădure, Coveș, Visuia I, Șona, Teaca I, Borzești, Băgaciu, Mihai Viteazu I, Șieu III, Panticu II, Părau, Marghita III, Borza, Florești, Cristian, Ruși, Vad, Vermeș și Petiș.

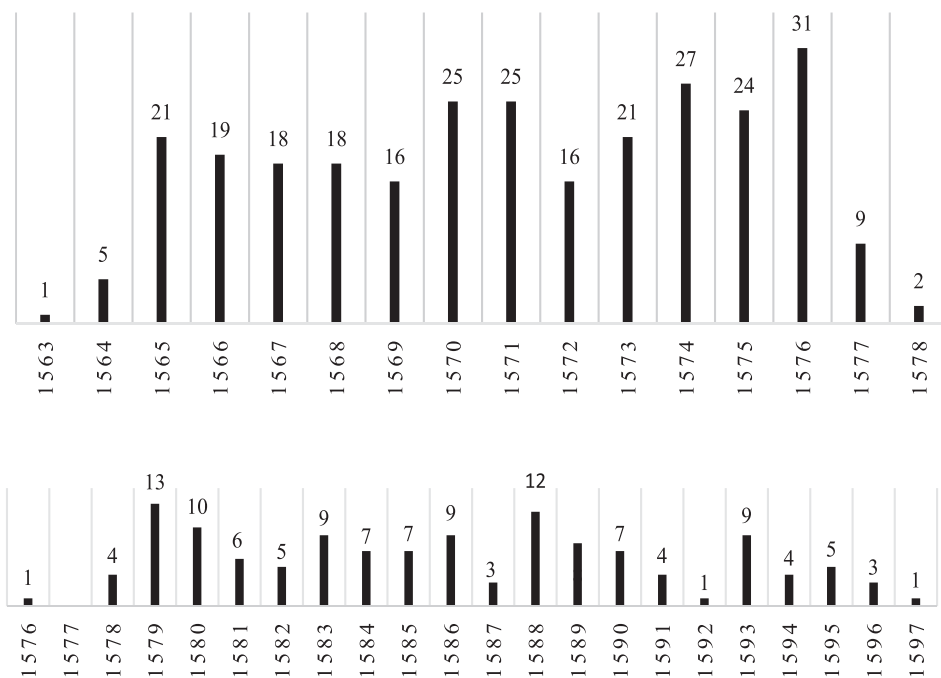

Fig. 10a-b. Distribuția pe ani de batere a pfennigilor boemieni bătuți de Maximilian de Habsburg și Rudolf al II-lea de Habsburg (grupa cronologică 1579-1619)

În calitate de rege al Boemiei, Ludovic Jagiello a emis pentru orașul silezian *Świdnica* jumătăți de groș de tip polonez, monede ce au pătruns în Principat odată cu monedele venite dinspre Polonia³⁶. După prima semnalare din tezaurul Ghirișu Român (1588), emisiunile de *Świdnica* apar relativ frecvent³⁷, însă ponderea lor per ansamblul numerarului acestei grupe este redusă (ușor peste 1%), predominând, la fel ca și în spațiul polonez, emisiunile devalorizate din anul 1526: 1518-9, 1519-4, 1520-20, 1521-13, 1522-14, 1523-37, 1524-33, 1525-52, 1526-308.

În strânsă relație cu sistemul monetar boemian sunt emisiunile de tip *heller* ale orașului silezian *Görlitz*, apariție neobișnuită în descoperirile monetare din Transilvania, cunoscut fiind doar exemplarul datat în a doua jumătate a secolului al XV-lea, ajuns în tezaurul Băgaciu, cel mai probabil tot prin filieră polonă.

³⁶ Bătute după modelul jumătăților de groș emise de Sigismund I și, cu excepția emisiunilor din anul 1526, după un standard ce nu era cu nimic inferior celui polonez, ele au pătruns masiv în Polonia, unde au circulat până în prima jumătate a secolului al XVII-lea (Mikołajczyk 1988, pp. 35-36, Abb. 17).

³⁷ Ghirișu Român, Hotoan, Făgetel, Lunca Târnavei, Ribița, Slătinița, Hațeg, Gelu I, Alba Iulia I, Săldăbagiu de Munte I, Orăștie, Șeca Mică I, Huedin I, Posmuș, Sângeorgiu de Pădure, Coveș, Șona, Teaca I, Borzești, Lăpușnic, Băgaciu, Mihai Viteazu I, Șieu III, Pânticeu II, Părău, Borza, Marghita III, Florești, Berchez, Cristian, Ruși, Vad, Prisaca și Vermeș. Un grup de 32 de monede nu au putut fi repartizate pe ani de batere.

În această etapă cronologică apar monede bătute în *Imperiul Romano-German* (0,6%)³⁸, în atelierele a nouă din cele zece cercuri monetare și în teritoriile rămase în afara acestora (Silezia, Boemia și Moravia). Jumătate din cuantumul monedei imperiale este asigurată de emisiunile sileziene (55%), iar cealaltă jumătate este formată în mare parte din emisiunile Saxoniei Superioare (20%), Saxoniei Inferioare și Austriei (ambele cu peste 7%). Paleta diversă a nominalurilor este dominată de groși (70%) și taleri (16%), restul tipurilor monetare – *batzen*-i, *pfennig*-i etc. – fiind prezente într-un număr foarte mic de exemplare (Fig. 11).

Dintre forurile emitente ale cercului *Rinul de Sus* au fost identificate: Principatul Pfalz-Veldenz (Băgaciu), Landgraviatul Alsaciei Superioare (Oradea III, Crestur), Landgraviatul Hessa (Băgaciu), Comitatul Königstein (Moldovenești) și Comitatul Solms-Hohensolms (Vermeș). Din perspectiva valorii, ele reprezintă un mozaic de monede din secolele XV și XVI, bătute după diferite standarde monetare: talerii Alsaciei (Oradea III, Crestur) și Comitatului Königstein (Oradea III), la care se adaugă *batzen*-i (Königstein), jumătăți de *batzen* (Pfalz-Veldenz) și *Sternleinpennig*-i (Hessa)³⁹.

Cercul monetar *Rinul de Jos* este reprezentat prin puține monede: un taler din anul 1547 al Palatinatului Renan (Slătinița) și un *pfennig* din prima jumătate a secolului al XV-lea al Arhiepiscopiei de Trier (Borza)⁴⁰.

Dintre emisiunile cercului monetar *Westfalia*, frecvente în tezaurele transilvănene sunt talerii și groșii (*Mariengroschen*). Talerii, relativ contemporani, au o proveniență diversă: Episcopia Lüttich, Abația Thoren, Principatul Berg-S'Heerenberg (câte un singur exemplar în tezaurul Oradea III) și Ducatul Jülich-Kleve-Berg (Crestur). În privința monedei mărunte, se impun groșii Abației de Corvei (Höxter): câte un exemplar din emisiunile abatelui Kaspar I von Hörsel a fost păstrat în tezaurele Lăpușnic (1552), Băgaciu (1552), Șieu III (1552) și Părau (1554)⁴¹. Restul monedelor westfalice au o apariție sporadică: un groș al orașului Herford în tezaurul Alba Iulia I⁴², unul al Episcopiei Minden în tezaurul Părau și un *heller* al Comitatului Rietberg în tezaurul Băgaciu. Cu excepția monedei Episcopiei Minden, emisiune a anului 1580, restul sunt emisiuni mai vechi: *heller*-ul aparține monetăriei lui Otto al III-lea (1525-1535), iar groșul orașului Herford a fost bătut cândva între anii 1545 și 1565.

O parte însemnată a numerarului venit în Transilvania din spațiul german este furnizat de emitenții cercului *Saxonia Inferioară*. Talerii sunt emisiuni ale orașelor imperiale Lübeck (două exemplare din anul 1573 în tezaurele Oradea III și Vad)⁴³ și Hamburg (un exemplar din 1553 în tezaurul Oradea III). Lor li se adaugă monedele Ducatului Braunschweig-Wolfenbüttel (un exemplar din 1589 în tezaurul Crestur și unul din 1562 în tezaurul Părau) și cele ale Episcopiei de Halberstadt (două monede din anii 1591 și 1592 în tezaurul Oradea III și una din

³⁸ Dacă excludem monedele venite prin filieră polonă, procentul emisiunilor imperiale scade la aproximativ 0,2%.

³⁹ În cazul monedei Comitatului Solms-Hohensolms din tezaurul Vermeș nu se precizează nominalul.

⁴⁰ În tezaurele Abrud II și Ormeniș, Francisc Pap (2002a, pp. 21, 120) semnalează emisiuni monetare ale orașului Köln.

⁴¹ Descoperirilor certe li se adaugă semnalările din tezaurele Semlac II, Abrud I, Luncani și Băcăia (Pap 2002a).

⁴² Menționați și în tezaurul Semlac II (Pap 2002a, p. 148).

⁴³ Doi taleri ai orașului Lübeck sunt amintiți în tezaurul Richșdorf (Harsányi 1912, p. 18).

1593 în tezaurul Crestur). Ceva mai numeroase sunt monedele de tip *Mariengroschen* bătute pe parcursul deceniilor cinci și șase în monetăriile orașelor saxone⁴⁴:

	Goslar	Hameln	Göttingen	Hanovra	Braunschweig-Wolfenbüttel
Slătinița	1553-1	1548-1	1553-1	-	-
Alba Iulia I	1551-1	-	-	-	-
Săldăbagiu de Munte I	-	154(?) -1	-	-	-
Posmuș	-	-	1549-1	-	-
Coveș	-	1550-1	-	-	-
Băgaciu	1554-1	-	-	-	-
Lăpușnic	-	-	1554-1	-	-
Panticeu II	1547-1	-	-	-	1550-1
Părău	-	-	-	1552-1	-

Cercul monetar Saxonia Superioară. În categoria monedelor bătute după standardul groșului cracovian al regelui Sigismund I intră și emisiunile Margraviatului de Brandenburg. Groșii margrafului Johann de Brandenburg-Küstrin (Neumark)⁴⁵ – emisiuni din anii 1544 (11), 1545 (20) și 1546 (2) – sunt prezenți, începând cu descoperirea Ribîța (1592), în cincisprezece dintre tezaurele analizate⁴⁶. Mult mai puțini sunt groșii electorului de Kurmark, Joachim al II-lea Hector: două emisiuni din anul 1539 sunt reperate în tezaurele Slătinița și Băgaciu. Dintre emisiunile ducatului Saxoniei au fost identificate mai multe tipuri monetare: taleri și subdiviziuni ale acestora, groși și pfennigi. Talerii saxoni și subdiviziunile lor fac parte din tezaurele Oradea III, Moldovenеști, Crestur și Părău, distribuția pe ani și emitenți fiind următoarea:

	Johann Friedrich	Moritz	August			Christian
	taler	taler	taler	½ taler	¼ taler	taler
Oradea III	-	-	1579-1; 1584-1	-	1554-1 ⁴⁷	1589-1
Moldovenеști	-	-	-	1578-1	-	-
Crestur	1547-1		1561-1; 1565-1	-	-	-
Părău	1544-2	-	-	-	-	-

Singurul groș saxon – o emisiune din anul 1565 a electorului August – este semnalat în tezaurul Săldăbagiu de Munte I. Mai bine reprezentați sunt pfennigii din tezaurele Coveș (2), Băgaciu (3) și Părău, bătuți în a doua jumătate a secolului al XV-lea, în numele ducilor Ernst și Albrecht; în tezaurul Băgaciu, ei sunt însoțiți de o emisiune comună din anul 1542 a ducilor Johann Friedrich și Moritz. Incidental, în tezaurul Părău apare un taler al Comitatului Mansfeld (Eisleben), emisiune colectivă din anul 1577 a fraților Johann Georg I, Albrecht, Hoyer al III-

⁴⁴ Groși ai orașelor saxone sunt menționați în tezaurele Semiclac II, Sâniacob I, Abrud I, Luncani, Cinciș I și Cuculata (Pap 2002a).

⁴⁵ Deși am integrat aceste monede în categoria emisiunilor provenite din teritoriile imperiale, groșii margrafului de Brandenburg-Küstrin au pătruns în Transilvania în compania monedelor poloneze (Mikołajczyk 1988, p. 37).

⁴⁶ Ribîța, Slătinița, Hațeg, Șona, Lăpușnic, Băgaciu, Moldovenеști, Șieu III, Panticeu II, Părău, Borza, Florești, Vad, Prisaca și Vermeș.

⁴⁷ În mod greșit, moneda a fost determinată ca fiind o jumătate de taler (Bratu, Vestale 1971, pp. 44-45).

	ducați	taleri	½ taler	¼ taler	creșteri	3 groși	groși	helleri	pfennigi	batzen	½ batzen	
Rinul de Jos	-	3	-	-	-	-	-	-	1	1	1	6
Rinul de Sus	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2
Franconia	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Saxonia Inferioară	-	8	-	-	-	-	13	-	-	-	-	21
Saxonia Superioară	-	9	1	1	-	-	36	-	7	-	-	54
Westfalia	-	4	-	-	-	-	6	1	-	-	-	11
Bavaria	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3
Suabia	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Austria	1	16	-	-	4	-	-	-	-	-	-	21
Silezia	-	-	-	-	-	14	135	-	-	-	-	149
Moravia	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
	1	44	1	1	4	14	191	2	9	1	2	270

Tab. 21. Distribuția pe cercuri monetare și nominaluri a monedelor IRG din tezaurele grupei cronologice 1579-1619

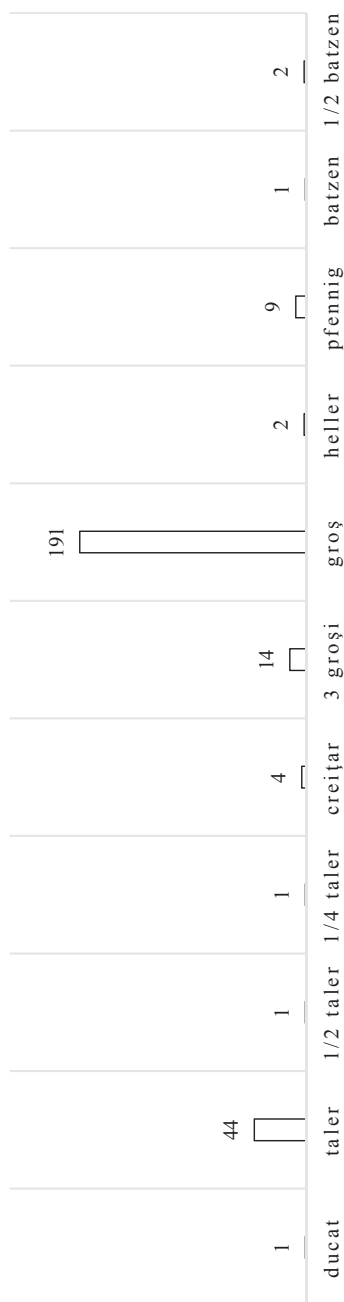
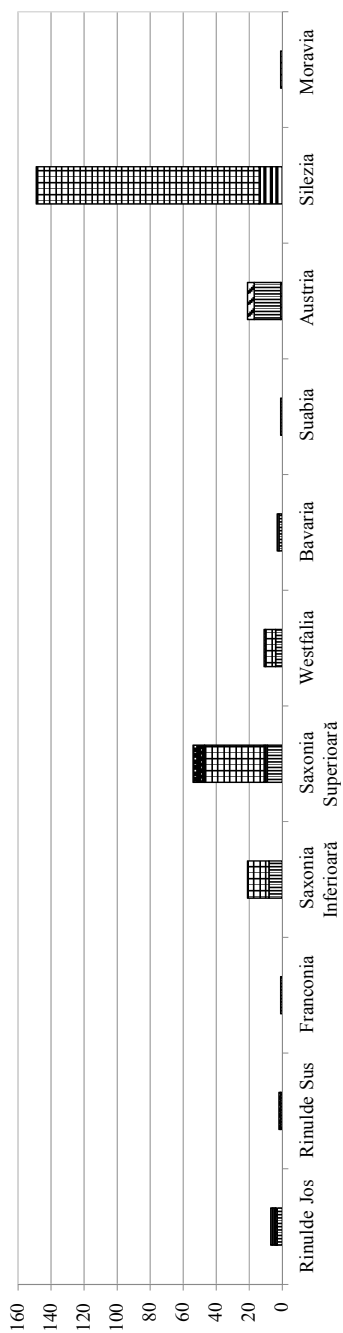

Fig. 11a-b. Redarea grafică a distribuției pe cercuri monetare și nominaluri a monedelor IRG din tezaurele grupei cronologice 1579-1619

lea și a nepotului lor, Bruno al II-lea.

Cercurile monetare sudice – *Franconia, Bavaria* și *Suabia* – sunt reprezentate răzleț. Un taler din anul 1595 al principelui Philip Ernst de Hohenlohe-Langenburg este semnalat în tezaurul Oradea III. Talerii episcopilor de Salzburg (Wolf Dietrich von Raitenau și Johann Jakob Khuen von Belasi) apar în tezaurele Oradea III și Părau. Dintre emisiunile mărunte, o jumătate de *batzen* a ducelui Albrecht al V-lea de Bavaria a fost găsită în tezaurul Coveș⁴⁸. Singura piesă certă provenită din cercul monetar Suabia este *heller*-ul colectiv bătut în anul 1530 de conții de Oettingen, Karl Wolfgang și Ludwig al XV-lea (Băgaciu)⁴⁹.

Cercul monetar *Austria* este reprezentat îndeosebi prin talerii tirolezi nedatați ai arhiducelui Ferdinand al II-lea (Crestur, Oradea III și Părau), asociați în tezaurul Oradea III cu doi taleri băuți de Ferdinand I de Habsburg înainte de anul 1556. Restul emisiunilor sunt creștari nedatați ai arhiducilor de Tirol: Sigismund (Șeica Mică I) și Maximilian I (Orăștie), la care se adaugă doi creștari imperiali băuți la Graz (Stiria) în numele lui Friedrich al III-lea (Băgaciu) și Maximilian al II-lea (Părau). Din tezaurul Stupini, format exclusiv din monedă de aur, face parte și un ducat carintian bătut pentru Ferdinand I de Habsburg în anul 1564.

În categoria groșilor imperiali se înscrie și *moneda moraviana* bătută în anul 1576 pentru împăratul Maximilian al II-lea (Părau), Moravia rămânând în afara jurisdicției cercurilor monetare.

Mult mai numeroase sunt *monedele sileziene*. Mai însemnați numeric sunt groșii băuți de ducele Friedrich II zu Liegnitz, după modelul groșului cracovian al lui Sigismund I⁵⁰. Veniți împreună cu moneda poloneză, ei sunt atestați pentru prima oară în tezaurul Hotoan (1590), după care aflulul lor devine constant, ultima semnalare pentru tezaurele acestei grupe fiind descoperirea de la Vermeș (1616). Cantitativ, în cele douăzeci și trei de tezaure în care au fost identificați⁵¹, ei însumează un număr de 127 de monede, ce acoperă întreaga lor perioadă de batere (1541-4, 1542-22, 1543-40, 1544-38, 1545-9, 1546-1, f.a.-13). Alte emisiuni sileziene sunt cele ale Ducatului Cieszyn, unde funcționa un sistem monetar dublu, bazat pe groșul polonez și creștarul imperial. Un groș emis în 1560 de Waclaw al III-lea Adam figurează în tezaurul Orăștie⁵², iar monedele de trei groși (1596-3, 1597-11) și cele de trei creștari (1596-1, 1597-8) ale succesorului său, Adam Waclaw, în tezaurele Cluj-Napoca I, Cireșoiaia, Părau și Vad⁵³.

⁴⁸ În tezaurul Abrud I sunt semnalați un denar bavarez și un florin de Salzburg, dar informația rămâne incertă (Pap 2002a, p. 21).

⁴⁹ Francisc Pap (2002a, pp. 21, 148) enumeră, printre monedele din tezaurele Abrud I și Semlac II, groși ai orașului Nördlingen și un denar de Oettingen.

⁵⁰ Apropierea tipologică și metrologică le-a facilitat groșilor de Liegnitz intrarea pe teritoriul polonez, unde s-au menținut în circulație până în prima jumătate a secolului al XVII-lea (Mikołajczyk, 1988, p. 37).

⁵¹ Răstolțu Mare, Hotoan, Făgețel, Ribita, Slătinița, Hațeg, Săldăbagiu de Munte I, Orăștie, Șeica Mică I, Coveș, Șona, Lăpușnic, Băgaciu, Mihai Viteazu I, Șieu III, Panticeu II, Părau, Borza, Florești, Cristian, Ruși, Vad și Vermeș. Francisc Pap consemnează prezența lor și în tezaurele: Apateu, Semlac I, Târgoviște, Luncani, Cluj-Mănăstur, Cuculata, Cinciș I, Mănău I, Cenade I, Ghioroc și Ruși.

⁵² De asemenea, groși de Cieszyn sunt consemnați în tezaurele Abrud I și Cinciș I (Pap 2002a, pp. 21, 56).

⁵³ O primă mențiune a unei emisiuni de Cieszyn o avem în tezaurul Cuculata (Harsányi, Gohl 1909, p. 139). Dacă însemnările lui Francisc Pap (2002a) privind prezența monedelor de 3 groși în tezaurele Abrud

Monedele provenite din Țările de Jos sunt exclusiv piese cu valoare ridicată și apar în tezaure alături de alte monede din aceeași categorie. Ducații băuți în provinciile Frisia de Vest (1593-1, 1596-1) și Overijssel (o emisiune a orașului Kampen din anii 1582/1586) au fost identificați în tezaurul Stupini. Talerii *Țărilor de Jos spaniole* (4) din tezaurele Oradea III, Crestur și Părău sunt emisiuni ale orașelor Nijmegen, Deventer, Kampen și Zwolle, bătute cu numele lui Carol Quintul în deceniile cinci și șase ale secolului al XVI-lea. În fiecare dintre tezaurele amintite, ei se asociază cu talerii *Provinciilor Unite* (3), emisiuni din deceniul nouă ale provinciilor Geldern, Frisia de Vest și Frisia.

În trei dintre tezaurele analizate – Șona, Panticeu II și Borza – au fost identificate monede emise în atelierele *cantoanelor elvețiene*: un groș cu valoare de trei crețari din anul 1597 al orașului Schaffhausen, o jumătate de *batzen* nedatată a orașului Lucerne și o monedă din anul 1596 a orașului Chur (cantonul Graubünden). Data de închidere a tezaurelor și milesimul monedelor sugerează pătrunderea lor în Transilvania, alături de monedele imperiale, în contextul conflictelor militare antiotomane.

Prezențe sporadice înregistrează și *monedele italiene*: un ducat venețian al dogelui Pietro Loredano (1567-1570) în tezaurul Oradea II, un *soldino* venețian din anul 1565 și un *soldo* al patriarhului Antonio II di Panciera în tezaurul Băgaciu.

Moneda poloneză a fost identificată în patruzeci și opt din cele cincizeci și trei de tezaure analizate (19%)⁵⁴. Distribuția pe emitenți a celor peste 8.100 de monede indică preponderența emisiunilor regilor Sigismund al III-lea și Sigismund I, ce asigură (în asociere cu alți emitenți) dominația triplilor groși (51%), respectiv a jumătăților de groș (33%).

	6 groși <i>szóstak</i>	4 groși <i>czworak</i>	3 groși <i>trojak</i>	groși <i>grosz</i>	½ groși <i>półgrosz</i>	șilingi <i>szeląg</i>	denari <i>denar</i>	
Vladislav Jagiello	-	-	-	-	15	-	-	15
Cazimir Jagiello	-	-	-	-	250	1	-	251
Ioan Albert	-	-	-	-	823	-	-	823
Alexandru	-	-	-	-	811	-	-	811
Sigismund I	-	-	1	934	828	4	-	1.767
Sigismund August	-	11	-	71	1	-	-	83
Ștefan Báthory	-	-	264	50	-	2	1	317
Sigismund III	51	-	3.951	50	-	4	-	4.056
	51	11	4.216	1.105	2.728	11	1	8.123

Tab. 22. Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor poloneze din tezaurele grupei cronologice 1579-1619⁵⁵

II, Cenade I, Talpoș și Aluniș reflectă o situație reală, atunci frecvența lor în tezaurele transilvănene crește.

⁵⁴ Icozel, Răstolțu Mare, Ghirișu Român, Hotoan, Făgețel, Lunca Târnaviei, Ribița, Călnic, Slătinița, Hațeg, Târnăveni, Leorinț, Gelu I, Alba Iulia I, Săldăbagiu de Munte I, Orăștie, Șeica Mică I, Huedin I, Posmuș, Vișea, Oradea III, Sângeorgiu de Pădure, Coveș, Visuia I, Șona, Teaca I, Deva, Borzești, Lăpușnic, Băgaciu, Mihai Viteazu I, Moldovenești, Cireșoia, Crestur, Șieu III, Panticeu II, Părău, Borza, Marghita III, Florești, Berchez, Baia Mare, Cristian, Ruși, Cluj-Napoca I, Vad, Vermeș și Petiș.

⁵⁵ Alături de monedele distribuite pe emitenți și nominaluri, în tezaurele analizate figurează o jumătate de groș cu emitenț neidentificat (Teaca I), patru monede poloneze nedeterminate (Borza) și două polturi (Marghita III și Crestur), acestea din urmă fiind considerate intruziuni moderne (Toma, Lakatos 2009;

Cele mai vechi emisiuni sunt jumătățile de groș cracoviene ale lui *Vladislav Jagiello* din tezaurele Sângeorgiu de Pădure, Visuia I, Băgaciu, Părău, Berchez, Ruși și Prisaca. Jumătăți de groș bătute de *Cazimir Jagiello* apar în douăzeci și unu de tezaure⁵⁶; în tezaurul Panticeu II ele sunt însoțite de un șiling bătut la Gdańsk. Numărul cel mai mare de monede de acest tip revine regilor *Ioan Albert* și *Alexandru*, prezente în treizeci și patru⁵⁷, respectiv treizeci și cinci de tezaure⁵⁸. Împreună, jumătățile de groș ale Jagiellonilor, bătute înainte de reforma lui Sigismund I, dețin o cotă, deloc neglijabilă, de 23% din totalul numerarului polonez.

Monedei lui *Sigismund I* îi revine un procent de 21%, tipurile monetare reprezentative fiind groșii și jumătățile de groș. Singura monedă de trei groși, o emisiune din anul 1536 a monetăriei din Gdańsk, este menționată în tezaurul Oradea III. Groșii identificați în treizeci de tezaure reprezintă peste jumătate din monedele acestui emitent (52%), ponderea cea mai mare revenind emisiunilor de Prusia (410), la care se adaugă emisiunile Coroanei (257), cele de Gdańsk (212), Elbląg (50) și Głogów (5 monede din anul 1506), (Fig. 12)⁵⁹. Jumătățile de groș, cu o pondere deloc neglijabilă (aproape 47%), sunt emisiuni cracoviene din anii 1507 (161), 1508 (164), 1509 (159), 1510 (146) și 1511 (97)⁶⁰, la care se adaugă câteva emisiuni lituaniene păstrate în tezaurul Ruși (1508, 1510 și 1514). Șilingii sunt semnați (în unul sau două exemplare) în tezaurele Slătinița, Coveș și Părău; cu excepția emisiunii de Elbląg (1533) din tezaurul Coveș, restul sunt monede prusiene din anii 1528, 1529 și 1531.

Monetăria lui *Sigismund August* este slab reprezentată, prin emisiuni de patru groși, groși și jumătăți de groș (1%). Monedele lituaniene de patru groși fac parte din tezaurele Hotoan, Orăștie, Oradea III, Coveș, Crestur și Părău, pentru fiecare an de batere având un număr redus de emisiuni: 1565 (2), 1566 (3), 1567 (1), 1568 (3) și 1569 (2). Ponderea covârșitoare revine groșilor bătuți în monetăriile Lituaniei și în atelierul orașului Gdańsk (85%)⁶¹:

Toma 2013a).

⁵⁶ Ghirișu Român, Făgetel, Ribîța, Slătinița, Gelu I, Săldăbagiu de Munte I, Orăștie, Sângeorgiu de Pădure, Coveș, Șona, Borzești, Băgaciu, Șieu III, Panticeu II, Părău, Borza, Florești, Berchez, Cristian, Ruși și Vermeș.

⁵⁷ Ghirișu Român, Hotoan, Lunca Târnavei, Ribîța, Călnic, Slătinița, Hațeg, Târnăveni, Gelu I, Alba Iulia I, Săldăbagiu de Munte I, Orăștie, Șeica Mică I, Sângeorgiu de Pădure, Coveș, Visuia I, Șona, Borzești, Lăpușnic, Băgaciu, Mihai Viteazu I, Șieu III, Panticeu II, Părău, Borza, Marghita III, Florești, Berchez, Cristian, Ruși, Vad, Prisaca, Vermeș și Petiș.

⁵⁸ Iclozel, Ghirișu Român, Hotoan, Lunca Târnavei, Ribîța, Călnic, Slătinița, Hațeg, Târnăveni, Gelu I, Alba Iulia I, Săldăbagiu de Munte I, Orăștie, Huedin I, Șeica Mică I, Posmuș, Sângeorgiu de Pădure, Coveș, Șona, Teaca I, Borzești, Lăpușnic, Băgaciu, Mihai Viteazu I, Șieu III, Panticeu II, Părău, Borza, Florești, Berchez, Cristian, Ruși, Vad, Prisaca și Vermeș.

⁵⁹ Iclozel, Răstolțu Mare, Ghirișu Român, Ribîța, Slătinița, Hațeg, Târnăveni, Alba Iulia I, Săldăbagiu de Munte I, Orăștie, Huedin I, Șeica Mică I, Posmuș, Șona, Teaca I, Borzești, Lăpușnic, Băgaciu, Mihai Viteazu I, Moldovenești, Șieu III, Panticeu II, Părău, Borza, Florești, Berchez, Ruși, Vad, Prisaca și Vermeș.

⁶⁰ Iclozel, Ghirișu Român, Hotoan, Lunca Târnavei, Ribîța, Călnic, Slătinița, Hațeg, Târnăveni, Gelu I, Alba Iulia I, Săldăbagiu de Munte I, Orăștie, Huedin I, Șeica Mică I, Posmuș, Sângeorgiu de Pădure, Coveș, Visuia I, Șona, Borzești, Lăpușnic, Băgaciu, Mihai Viteazu I, Șieu III, Panticeu II, Părău, Borza, Florești, Berchez, Cristian, Ruși, Vad, Prisaca și Vermeș. Din monedele inventariate, 97 de piese au rămas neidentificate.

⁶¹ Răstolțu Mare, Hotoan, Lunca Târnavei, Ribîța, Slătinița, Hațeg, Alba Iulia I, Orăștie, Șeica Mică I,

Sigismund August	1545	1546	1547	1548	1556	1557	1564	1566	1567	1568	?
groși polonezi	-	4	11	4	-	-	1	16	8	12	-
groși lituanieni	2	2 (?)	-	-	1	3	-	-	-	-	-
groși de Gdańsk	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	1

O singură monedă de o jumătate de groș (1565) a fost identificată în tezaurul Sângeorgiu de Pădure.

Dintre nominalurile emise de Ștefan Báthory sunt semnalați tripli groși, groși, șilingi și denari, însumând un procent de aproape 4% din numerarul polonez. Cantitativ, predomină triplii groși (83%)⁶², urmați de groși⁶³, ambele tipuri monetare fiind emisiuni ale Coroanei, Lituaniei și atelierelor din Riga și Gdańsk.

Ștefan Báthory	1579	1580	1581	1582	1583	1584	1585	1586
3 groși polonezi	1	3	3	6	6	16	23	10
3 groși lituanieni	-	6	22	21	18	6	24	8
3 groși de Riga	-	-	2	2	19	2	15	49
3 groși de Gdańsk	1	-	-	1	-	-	-	-

Ștefan Báthory	1577	1578	1579	1580	1581	1582	1583	1584	1585
groși polonezi	-	-	6	3	-	1	-	-	-
groși lituanieni	-	-	-	1	-	-	-	-	-
groși de Riga	-	-	-	-	10	3	2	3	5
groși de Gdańsk	5	6	5	-	-	-	-	-	-

Tab. 23a-b. Distribuția pe ani de batere a triplilor groși și a groșilor bătuți de Ștefan Báthory (grupa cronologică 1579-1619)

Șilingii apar în tezaurele Părău (un exemplar polonez din anul 1583) și Lunca Târnavei (o monedă lituaniană din 1584). Singurul denar identificat este emisiunea de Riga (1582) din tezaurul Vermeș.

Jumătate din cantitatea de monedă poloneză aparține monetăriei lui *Sigismund al III-lea*. Moneda de șase groși este modest reprezentată, prin emisiuni ale Coroanei din anii 1596 (44) și 1599 (7)⁶⁴. Cea mai mare parte a numerarului revine triplilor groși (97%) proveniți din

Sângeorgiu de Pădure, Șona, Lăpușnic, Băgaciu, Mihai Viteazu I, Crestur, Șieu III, Panticeu II, Părău, Borza, Florești, Cristian, Ruși și Vermeș.

⁶² Hotoan, Alba Iulia I, Săldăbagiu de Munte I, Huedin I, Vișea, Oradea III, Teaca I, Lăpușnic, Moldovenești, Cireșoaia, Crestur, Panticeu II, Părău, Borza, Baia Mare, Cristian, Cluj-Napoca I, Ruși și Vad.

⁶³ Slătinița, Săldăbagiu de Munte I, Orăștie, Șeica Mică I, Coveș, Șona, Lăpușnic, Băgaciu, Mihai Viteazu I, Panticeu II, Părău, Florești, Ruși și Vermeș.

⁶⁴ Majoritatea monedelor sunt furnizate de tezaurul Cluj-Napoca I (43), la care se adaugă câteva exemplare din tezaurele Huedin I, Deva, Moldovenești, Părău, Borza și Vad.

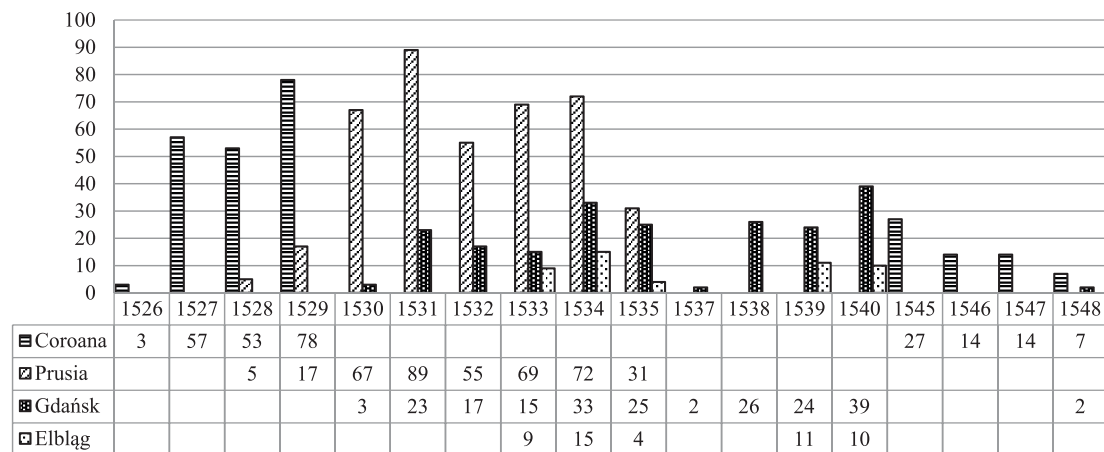

Fig. 12. Distribuția pe ani de batere a groșilor lui Sigismund I (grupa cronologică 1579-1619)

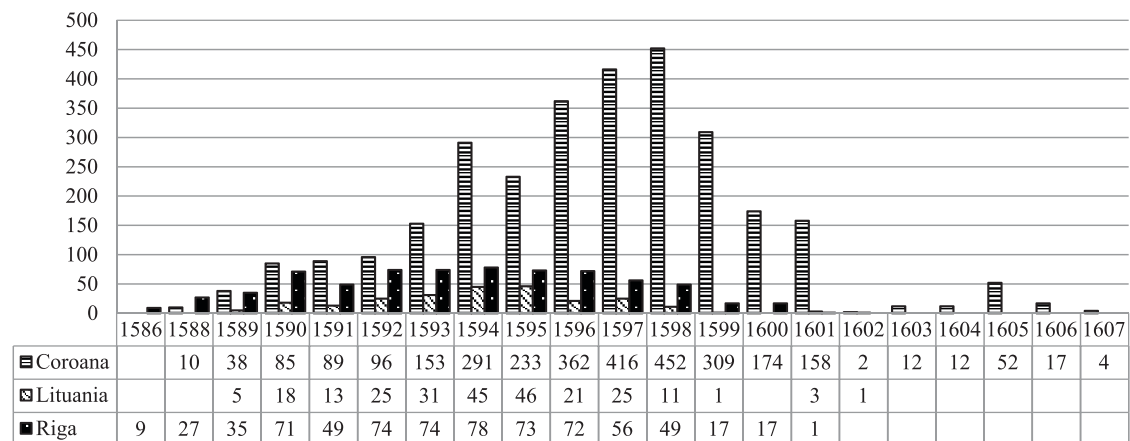

Fig. 13. Distribuția pe ani de batere a triplilor groși băuți de Sigismund al III-lea (grupa cronologică 1579-1619)

monetăriile Coroanei (3.003), Lituaniei (245) și atelierului din Riga (703), (Fig. 13)⁶⁵. Din cei cincizeci de groși identificați, mai mult de jumătate aparțin tezaurului Petiș, însă la publicare aceștia nu au fost repartizați pe ani de batere, specificându-se doar faptul că sunt emisiuni din anii 1606-1615. Restul monedelor de acest tip sunt emisiuni poloneze (1593-1, 1594-2, 1606-1, 1609-2, 1610-1, 1611-1) și lituaniene (1608-1, 1609-1, 1610-4, 1611-1) menționate în tezaurele Șeica Mică I, Băgaciu, Vad și Ruși. Șilingii, moneda cu cea mai rară apariție (Hațeg, Băgaciu și Părău), sunt emisiuni ale Coroanei și atelierului din Riga din anii 1589, 1592, 1594 și 1595.

În conformitate cu sistemul monetar polonez sunt băuți și groșii *ducelui Prusiei, Albrecht von Brandenburg*, în treizeci și nouă de tezaure fiind găsite 873 de monede (2%), (Fig. 14)⁶⁶. Intrarea lor în Transilvania s-a făcut concomitent cu moneda poloneză, ei fiind atestați începând cu tezaurul Hotoan (1590). În mod singular, în tezaurul Șieu III, groșii prusieni sunt însoțiți de un șiling bătut în anul 1550.

Veniți prin aceeași filieră, groșii administratorului *Georg Friedrich de Brandenburg* (duce de Jägerndorf) din anii 1586 (2), 1596 și 1597 apar în tezaurele Șona, Borza și Părău. La începutul secolului al XVII-lea⁶⁷, au pătruns dinspre Polonia monedele de trei groși ale ducilor *Curlandei*, Friedrich și Wilhelm Kettler, emisiuni din anii 1596, 1597 (6), 1598 (6) și 1599 (4) fiind atestate în tezaurele Cluj-Napoca I și Vad⁶⁸. Printre monedele venite prin filieră polonă poate fi inclus și șilingul marelui maestru al *Ordinului Teutonic*, Winrich von Kniprode, monedă datată între anii 1380 și 1382 (Ruși).

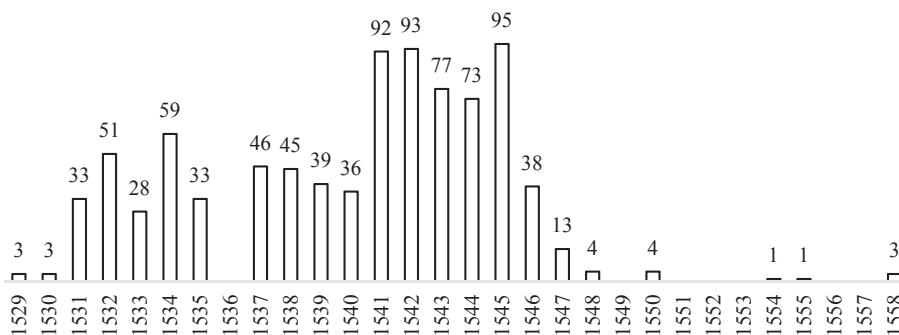

Fig. 14. Distribuția pe ani de batere a groșilor prusieni băuți de Albrecht von Brandenburg (grupa cronologică 1579-1619)

⁶⁵ Hotoan, Slătinița, Leorint, Alba Iulia I, Săldăbagiu de Munte I, Huedin I, Posmuș, Vișea, Oradea III, Coveș, Visuia I, Șona, Teaca I, Deva, Borzești, Lăpușnic, Băgaciu, Moldovenești, Cireșoaia, Crestur, Panticeu II, Părău, Borza, Berchez, Baia Mare, Cristian, Cluj-Napoca I, Ruși, Vad, Vermeș și Petiș.

⁶⁶ Iclozel, Răstolțu Mare, Ghirișu Român, Hotoan, Făgețel, Lunca Târnaviei, Ribita, Slătinița, Hațeg, Târnăveni, Gelu I, Alba Iulia I, Săldăbagiu de Munte I, Orăștie, Huedin I, Șeica Mică I, Posmuș, Vișea, Coveș, Șona, Teaca I, Borzești, Lăpușnic, Băgaciu, Mihai Viteazu I, Moldovenești, Cireșoaia, Șieu, Panticeu II, Părău, Borza, Marghita III, Florești, Cristian, Ruși, Vad, Prisaca, Vermeș și Petiș.

⁶⁷ Cf. repertoriului lui Francisc Pap (2002a, pp. 75, 162), primele atestări le avem în tezaurele Dobra (1601) și Talpoș (1606).

⁶⁸ O monedă de trei groși (1598) a lui Friedrich Kettler este menționată în tezaurul Ațintiș (Harsányi *et alii* 1914, p. 26).

Cu totul excepțional, în compoziția tezaurelor Slătinița și Părău, se păstrează *dinari moldovenești* bătuți de Iacob Heraclid Despot, după modelul denarilor lui Matia Corvin, în anii 1562 și 1563⁶⁹. În categoria monedelor arareori documentate intră și *monedele de aur otomane* (altâni) din tezaurele Oradea II și Stupini, emisiuni din timpul sultanilor Süleyman I Kanunî (16), Selim II (2) și Murad III (12). În tezaurul Oradea II, monedele de aur au fost asociate cu 243 de *monede turcești din argint*, astăzi pierdute.

4.4 Discuții și analiză

Cea de-a treia grupă de tezaure suprapune o perioadă politică agitată pentru Transilvania, ce acoperă domniile principilor Cristofor Báthory, Sigismund Báthory, Moise Székely, Ștefan Bocskai, Sigismund Rákóczi, Gabriel Báthory și, parțial, domnia lui Gabriel Bethlen⁷⁰. Trăsătura comună a politicii monetare a principilor amintiți rămâne baterea constantă și cu predilecție a monedei de aur⁷¹ și a celei de argint cu valoare ridicată (florini și taleri, fiecare cu multiplii și divizionarele lui). Modificarea situației politice și implicarea emitenților în războaiele antiotomane sau în conflictele militare antihabsburgice au dus, datorită creșterii nevoii de lichidități, la intensificarea și diversificarea baterii monedei uzuale, prin introducerea unor nominaluri noi, preluate din sistemul monetar polonez.

Inițial, activitatea monetăriilor transilvănene a rămas centrată pe emiterea monedei de valoare mare, căci Ștefan Báthory, reformatorul sistemului monetar polonez, nu a implementat în Transilvania o structură monetară nouă⁷², monetăriile bătând în continuare, în numele său (ca rege al Poloniei) și al voievodului Cristofor Báthory, monede cu valoare ridicată. Baterea de monedă măruntă, cf. standardului polonez, a fost inițiată de către Sigismund Báthory prin emiterea monedelor de tip șiling și triplu gros. Asemeni prototipului (șilingul polonez), primul nominal nu va deveni popular, baterea fiind de scurtă durată și, parțial, paralelă cu ceea a concurentului său, denarul maghiar⁷³. Emiterea monedei de trei groși a început la câțiva ani

⁶⁹ Celelalte semnalări din tezaurele Apateu (*denar*) și Talpoș (*triplu gros* ?) rămân ipotetice (Pap 2002a, pp. 28, 162).

⁷⁰ Din perspectivă politică, domniilor principilor li se adaugă scurta stăpânire a lui Mihai Viteazul asupra Transilvaniei (1599-1601) și ocupația habsburgică sub autoritatea generalului Gheorghe Basta și a comisarilor împăratului Rudolf al II-lea (1602-1603, 1603-1604). În anul 1605, orașul Sibiu, dependent de împărat, a emis în numele acestuia ducați (10, 5, 3, 2, 1), taleri (2, 1, 1 ½) și guldeni.

⁷¹ Huszár Lajos (1945, p. 5) a pus această stare de fapt pe seama exploatărilor aurifere și a situației politice a Transilvaniei, care, aflată sub suzeranitate otomană, era obligată să plătească turcilor o cantitate însemnată de monedă de aur.

⁷² Buza János (2005, p. 72; 2014, p. 488) semnalează dispoziția cracoviană trimisă în septembrie 1583 de către Ștefan Báthory, prin care hotăra amânarea emiterii groșilor în Transilvania, considerând că baterea monedei măruntă nu este aducătoare de profit.

⁷³ Șilingii polonezi au avut o prezență neînsemnată, ponderea lor pe parcursul întregii perioade fiind de abia 0,1%. Dacă șilingii transilvăneni au fost bătuți cf. standardului impus de Ștefan Báthory în 1580, adică cu o greutate brută de 1,12-1,13 g și un conținut de argint fin de 0,204 g (Gumowski 1960, p. 210; Mikolajczyk 1988, p. 50), atunci ei au fost concurați de denarii maghiari, care aveau (începând cu anul 1582) o greutate brută de 0,55 g și un conținut de argint fin de 0,23 g (Huszár 1979, p. 14).

după sistarea șilingului, frecvența în tezaure oferind câteva indicii asupra volumului baterii (2% din totalul emisiunilor transilvănene de acest tip). În scurtă sa domnie, Moise Székely va emite doar monede cu valoare ridicată (10 ducați, taleri și guldeni).

	Sigismund Báthory	Ștefan Bocskai	Gabriel Báthory	Gabriel Bethlen
Denar	1590-1591	-	1611-1613	1614, 1620-1624
Denar (Cu)	-	-	-	1621
Groș lat	-	-	1610	1620-1624
Groș lat fiduciar	-	-	-	1622, 1624
6 groși	-	1606	-	-
3 groși	1594, 1596-1598	1605-1609	1608-1613	1623
Groș	-	-	1608-1613	1617, 1619-1620, 1623
Groș (Cu)	-	-	1611-1612	1620
Șiling	1589, 1591	-	-	-
Șiling (Cu)	1591	-	-	-
Obol	-	-	-	1622
24 creițari	-	-	-	1623
3 creițari	-	-	-	1622

Tab. 24. Emisii monetare mărunte ale principilor transilvăneni din perioada 1579-1619
(tipurile monetare identificate în tezaure sunt redată în casete)

Bateria triplului groș a fost reluată de către Ștefan Bocskai, de această dată într-o multitudine de variante și cu o intensitate sporită, reflectată într-o oarecare măsură de procentul deținut în compoziția tezaurelor transilvănene. Pentru scurtă vreme, Ștefan Bocskai a emis, fără urmări vizibile în circulația monetară, și monedă de șase groși, încercarea de a emite o monedă transilvăneană cu valoare mijlocie rămânând singulară⁷⁴. Sigismund Rákóczi, succesorul său, a bătut doar monedă cu valoare ridicată, însă în anii 1607-1609 a continuat bateria postumă, în numele lui Ștefan Bocskai, a monedelor de trei groși. În timpul lui Gabriel Báthory, producția de monedă mărunță dobândește amploare, fiind emise, concomitent, nominaluri împrumutate din sistemul monetar maghiar și din cel polonez. După mai bine de două decenii, principele a reluat bateria denarului de tip maghiar⁷⁵ și a inițiat bateria groșului lat. În cazul monedelor de tip polonez, a continuat bateria intensivă a triplului groș și a început emiterea monedei de tip groș, care, în ciuda duratei mai lungi de batere, nu deține un procent semnificativ în tezaurele perioadei (circa 5% din totalul monedei transilvănene)⁷⁶. Activitatea monetară din prima parte

⁷⁴ În cazul acestui nominal, perioada scurtă de batere s-a datorat nu lipsei de popularitate, ci mult mai probabil costurilor prea mari și profitului redus obținut într-o perioadă în care moneda mărunță a început să se devalorizeze. Bateria acestui nominal fusese sistată în Polonia în 1601 și reluată episodic în monetăria din Bydgoszcz (Bromberg) în anul 1603 (Gumowski 1960, p. 128), fapt ce explică ponderea de numai 0,6% în ansamblul monedei poloneze prezente în tezaure. Privitor la standardul de batere, exemplarele ilustrate de Resch (1901, p. 55) au o greutate de 7 g, respectiv 4,5 g. Cel mai probabil, în primul caz avem o piesă de argint bătută cu ștanța monedei de șase groși, greutatea brută a monedei poloneze de de acest tip fiind de 4,75-4,88 g (Gumowski 1960, p. 218; Mikołajczyk 1988, p. 50).

⁷⁵ Aportul denarilor lui Gabriel Báthory în tezaurele monetare este extrem de mic (doar 2 exemplare).

⁷⁶ Groșii băuți de Gabriel Báthory se bucură de o rată de supraviețuire însemnată, reflectată de cotele

a domniei lui Gabriel Bethlen (1613-1619), în dezacord cu politica predecesorului său, a fost axată pe emiterea monedei de aur⁷⁷; dintre monedele mărunte au fost bătute doar denari și groși, aceștia din urmă în varianta circulară sau pătrată⁷⁸.

Revenind la descoperirile monetare, comparativ cu etapa precedentă, dinamica teaurizării este complet diferită, acum loturile monetare sunt mai numeroase (2,4 tezaure/an), mai bogate și mai diverse. În plus, în compoziția tezaurelor intervin modificări frecvente, strâns legate de evenimentele de natură politică și economică ce au influențat, temporar sau permanent, structura numerarului aflat în circulație, precum și ritmul și modelul teaurizării.

În privința vechiului numerar format din denarii maghiari (și, accidental, din cei transilvăneni), statistica pe emitenți indică o alimentare constantă a lotului existent, compus cu predilecție din denarii lui Ferdinand I de Habsburg, cu monedele lui Maximilian și Rudolf de Habsburg. Procentul deținut de denarii lui Ferdinand I de Habsburg, cel mai mare dintre emitenții monedei maghiare, se datorează ratei ridicate de supraviețuire, atât în Transilvania, cât și în Ungaria regală, de unde ei au continuat să vină alături de monedele mai noi. Alimentarea susținută cu denari maghiari este ilustrată de aflulxul emisiunilor succesorilor săi, bătute cu intensitate spre sfârșitul deceniului opt și începutul deceniului următor. Urmărind evoluția raportului dintre emitenți, se observă că abia după 1596/1597, denarii lui Rudolf al II-lea reușesc să depășească numeric emisiunile lui Ferdinand I de Habsburg. Situația constatată sugerează nu o diminuare a ratei de supraviețuire a denarilor acestuia din urmă⁷⁹, ci o intensificare a aprovizionării cu monedă maghiară, cel mai probabil pe căi politico-militare, în contextul acutizării confruntărilor din timpul așa-numitului *Război de Cincisprezece Ani* (1593-1606).

Dispariția omogenității compoziționale a tezaurelor se datorează pătrunderii unor specii monetare bătute, cf. sistemului polonez, în teritoriile regatului omonim, în Prusia vasală, în teritoriile sileziene și cele est-germane: groșul cu multiplii și subdiviziunile lui (emisiunile Coroanei, Lituaniei, cele de Gdańsk, Riga și Elbląg), groșii de Prusia, de Liegnitz-Brieg și de Brandenburg-Neumark, jumătățile de groș de Świdnica și pfennigii/hellerii boemieni. Monedele în sine și timpii de acumulare în tezaure indică venirea lor simultană dintr-un loc comun de circulație, direct din Polonia și/sau prin intermediul Ungariei Superioare (Huszár

deținute în tezaurele de după anul 1625. Cu alte cuvinte, teaurizarea groșilor a căpătat amploare abia după dispariția din circulație a monedelor de trei groși, care a avut loc în perioada devalorizării monetare din prima jumătate a deceniului trei.

⁷⁷ Huszár Lajos (1945, pp. 5-6) explică atitudinea lui Gabriel Bethlen față de baterea de monedă mărunță ca fiind determinată de legiferarea dietei de la Mediaș din 1614, unde, avându-se în vedere răspândirea monedei de proastă calitate, i s-a cerut principelui, *pentru a tăia răul de la rădăcină*, să nu bată *fejér garas* și să nu permită nici altora să o facă, ci să bată doar monedă bună (*jó pénz*) (MCRT 1880, p. 421). Viorel Butnariu (2004, pp. 184-85) explică renunțarea lui Gabriel Bethlen de a bate tripli groși ca având o dublă semnificație: schimbarea de atitudine în politica față de Polonia, și rivalitatea transilvano-polonă, ce va delimita clar intervalul anilor 1614-1620 de ansamblul perioadei.

⁷⁸ Emisiunile de acest tip, bătute fără o ritmicitate anuală, nu au fost identificate în tezaurele acestei etape, însă tezaurele monetare din grupele cronologice 1625-1668 și 1668/1669-1700 indică o batere sporită pentru anul 1619 (în monetăriile din Baia Mare și Alba Iulia), totuși modestă comparativ cu emisiile de același tip din anii următori.

⁷⁹ Vezi tabelele distribuției pe emitenți a monedei maghiare pentru grupele cronologice următoare.

1970, p. 58; Mikołajczyk 1988, pp. 36-37; Murgescu 1996, p. 122). Cf. compoziției tezaurelor, ele au pătruns brusc în circulația monetară transilvăneană, în loturi gata constituite, cândva pe parcursul penultimului deceniu al secolului al XVI-lea (Chirilă 1972, p. 51; Mikołajczyk 1988, p. 133; Murgescu 1996, p. 121).

Pătrunderea monedei poloneze și de tip polonez (*polonialis monetae*), absentă până atunci în Transilvania, a fost legată adeseori de amplificarea relațiilor transilvano-polone (în special a celor comerciale) din timpul lui Ștefan Báthory (Chirilă 1981, p. 348; Pap 1994b, p. 66)⁸⁰. Analizând tezaurele grupei, am ajuns la concluzia că ele nu reprezintă indicii certe asupra momentului intrării în circulație a monedei poloneze (prima descoperire sigură având ca termen *post quem* anul 1588) și nici nu reflectă volumul tranzacțiilor comerciale. Sursele scrise, precum registrele vamale din secolul al XVI-lea, nu oferă nici ele dovezi concludente asupra evoluției relațiilor economice transilvano-polone de după 1576, căci dintre registrele de tricesimă clujene s-a păstrat doar cel din anul 1599 (Goldenberg 1958; Pap 1977), iar cele cracoviene acoperă perioada 1589-1600 (Dan 1969 și 1974).

În acest context reamintim opiniile lui Mihail Dan (1974, p. 157): *Cât timp Ștefan Báthory a fost rege al Poloniei (1576-1586), intense și permanente legături politice au existat între Polonia și Transilvania (...). E posibil că în condițiile condominiului politic și al strânselor legături politice polono-ardelene și relațiile economice vor fi fost mai intense. Dacă facem abstracție de frecvențele achiziționări de vin unguresc – de atâtea ori transilvănean – pe seama curții regale polone și ne referim la relațiile comerciale de caracter mai larg, informațiile de care dispunem sunt reduse ca număr, mai ales în ce privește legăturile cu Cracovia (...). Oferind câteva exemple izolate, istoricul conchide: Atunci vor fi existat între Polonia și Transilvania relații comerciale, care numai la 6-7 ani după moartea lui aveau să ia înflorirea pe care o atestă registrele vamale ale Cracoviei.*

În concluzie, atât tezaurele monetare, cât și sursele arhivistice susțin accentuarea relațiilor comerciale și sporirea volumului monedei poloneze în circulația transilvăneană abia în ultimul deceniu al secolului al XVI-lea⁸¹. Nici acum, intensificarea traficului comercial, axat pe importul de produse poloneze și într-o proporție surprinzător de mică pe exportul mărfurilor

⁸⁰ Excepție de la această opinie face Viorel Butnariu (2004, p. 149), care preciza: *penetrația emisiunilor Republicii Nobiliare în Transilvania și țările române, unde se pare că a fost refuzată până atunci, s-a datorat mai degrabă evenimentelor politice și militare, factorul economic rămânând în subsidiar*. Fără a exclude posibilitatea pătrunderii monedei poloneze după înfiptuirea uniunii transilvano-polone, numismatul ieșean constată că *procentajul lor prea scăzut pe ansamblul masei monetare face dovada că factorul comercial a fost de intensitate și durată redusă. Chiar dacă moneda poloneză a putut veni acum pe calea schimbului, politica lui Báthory István a dus mai degrabă la scoaterea ei din țară în folosul coroanei poloneze, căreia i-a fost aservită Transilvania cu resursele ei* (pp. 150-151).

⁸¹ Afirmția nu exclude apariția sporadică încă din deceniul precedent, căci dincolo de relațiile comerciale au existat și alte căi de pătrundere. Spre exemplu, prezența iobagilor transilvăneni în serviciul regelui polon, folosiți la Curte sau angajați ca mercenari în oastea polonă, plătiți în bani și în natură, în funcție de gradul și vechimea în slujbă: *novicii* primeau de obicei 3 fl./lună, *pedites veteranii* 4 fl., vice-căpitani între 5 și 10 fl., iar căpitani între 10 și 50 fl. (Dan 1965).

transilvănene în direcția Poloniei⁸², nu explică pe deplin modalitatea de intrare a monedelor.

Balanța comercială negativă reactualizează ideea practicării, în paralel cu tranzacțiile comerciale normale, a exportului clandestin de monedă. În lipsa resurselor locale (Polonia deținând doar minele din Olkusz), baterea de monedă era dependentă de argintul obținut pe căi comerciale. În condițiile în care comerțul cu mărfuri s-a dovedit insuficient, s-a apelat la comerțul ilicit cu monedă, vizate fiind piețele învecinate de la sud și est. Istoriografia poloneză și cea maghiară au adus suficiente dovezi care susțin ideea unui comerț cu monedă: moneda de tip polonez pătrunzând încă din deceniul șapte în teritoriile slovace ale Ungariei Superioare, în timp ce, monedele maghiare și argintul din minele Slovaciei ajungeau în monetăriile Coroanei (Huszár 1970; Mikołajczyk 1988, p. 89, 102, 133/143; 1990, *passim*).

Revenind la tipurile monetare, Viorel Butnariu (1998, p. 171; 2004, pp. 149-150) semnală, în contradicție cu numerarul polonez intrat în Moldova, absența din tezaurele transilvănene, unde domină groșii și jumătățile de groș, a triplilor groși, care la est de Carpați au constituit o veritabilă *monedă de război*. Bogdan Murgescu (1996, p. 127) aprecia că monedele au intrat aproape simultan, însă ponderea lor a crescut abia în primele decenii ale secolului al XVII-lea (când, de altfel, se intensifică și baterea lor în Polonia). Statistic, până spre anii 1596/1597, tripli groși polonezi apar arareori în tezaurele transilvănene (Hotoan și Slătinița), însă după această dată, printr-o prezență crescândă, ei reușesc să dețină în final peste jumătate din volumul monedei poloneze, devansând loturile de groși și jumătăți de groș (Tab. 22). În concluzie, *cf.* anilor de închidere a tezaurelor⁸³, monedele de trei groși bătute de Ștefan Báthory și Sigismund al III-lea au intrat în Transilvania, în cantități detectabile, abia după mijlocul ultimului deceniu al secolului al XVI-lea⁸⁴.

Reîmprospătarea și diversificarea tipologică a numerarului circulant se datorează parțial monedei poloneze și însoțitorilor săi, însă, începând cu anii 1596/1597, în compoziția tezaurelor apar diverse tipuri monetare – în special groși și taleri – provenite din Imperiul Romano-German⁸⁵. Asocierea lor cu monedele poloneze (și cehești) l-au determinat pe Bogdan

⁸² *Cf.* calculului făcut de Francisc Pap (1977, p. 372) pe baza registrelor de tricesimă clujene din anii 1599-1637, suma taxelor percepute pentru produsele scoase din Cluj cu destinație poloneză (374 fl. și 9 d.) reprezenta un procent de 1,11% din totalul exporturilor, procent ce oferă Poloniei locul al patrulea, după Viena, *produse cu destinație neprecizată* și Ungaria.

⁸³ Demn de reținut este faptul că monedele de trei groși apar de obicei în tezaurele de mari dimensiuni (Hotoan, Băgaciu, Părau etc.), asociate cu monede de tip taler (Oradea III, Crestur), sau în tezaure în care monedele au fost selectate intenționat în funcție de valoarea lor (Moldovenești, Cireșoia, Baia Mare). Toate aceste modele de teaurizare sugerează integrarea lor în rândul monedelor cu o anumită valoare, adunate în loturi cu vădit caracter de *acumulare*, de selecție a numerarului existent în circulație. Același șablon de asociere a monedelor de trei groși a fost constatat de către Viorel Butnariu (1998, p. 163) pentru tezaurele moldovenești încheiate în perioada 1574-1611.

⁸⁴ Acesta este și contextul în care Sigismund Báthory intensifică, potrivit repartiției pe ani de batere a monedelor, emiterea triplilor groși transilvăneni.

⁸⁵ Deoarece o parte din emisiunile germane au fost bătute pe la mijlocul secolului al XVI-lea sau mai devreme, Eugen Chirilă a presupus că aceste monede (majoritatea de tip *Mariengroschen*) au pătruns

Murgescu (1996, pp. 135-137) să pledeze pentru pătrunderea monedelor mărunte germane *pe căile comerciale* ce treceau prin Polonia, fără a exclude ipoteza intrării unora dintre ele, în anii 1593-1606, *pe canale politico-militare*. Așa cum am semnalat deja, o parte din acest numerar – groșii saxoni de Brandenburg-Küstrin și cei silezieni de Liegnitz-Brieg (singurele emisiuni mărunte care formează serii relativ complete) – a pătruns dinspre Polonia (Mikołajczyk 1988, p. 37). Aparițiile episodice ale celorlalte emisiuni germane mărunte, doar în tezaure închise între anii 1595-1602⁸⁶, și prezența talerilor sprijină cea de-a doua ipoteză formulată de Bogdan Murgescu (vezi și Chirilă, Dănilă 1970, p. 10).

Gruparea tezaurelor în funcție de data ultimei monede (*terminus post quem*) influențează interpretarea fenomenului teaurizării, căci, analizând segmentul cronologic 1596/1597-1602, constatăm că sporirea numărului de tezaure⁸⁷ nu oglindește, în mod simplist, doar starea de nesiguranță a proprietarilor. Posesorii de monedă ascund mai des și mai mult, din cauza vremurilor nesigure și, nu în ultimul rând, datorită faptului că au la dispoziție resurse bănești. Tezaurele perioadei atestă modificările ivite în structura masei monetare prin pătrunderea unor noi specii monetare și prin accelerarea vitezei cu care monedele au intrat și au ieșit din circulație. Amploarea traficului comercial este greu de documentat și estimat⁸⁸, însă, în contextul conflictelor dintre partizanii Ligii Creștine și Poarta otomană, atunci când vorbim despre schimbările apărute la nivelul masei monetare trebuie să avem în atenție și ceea ce Bogdan Murgescu numește *circulația politică a banilor*.

Cf. estimărilor istoricilor, plata, gratificațiile și întreținerea mercenarilor necesitau sume care au ajuns să echivaleze și chiar să depășească, în ciuda dărilor majorate, veniturile Transilvaniei (Rezachevici 1981, pp. 58-59; Murgescu 2012a, p. 107). O parte din aceste cheltuieli militare a fost acoperită cu ajutorul subsidiilor habsburgice, deblocate parțial

în Transilvania în două etape, ambele legate de prezența trupelor imperiale: în perioada 1551-1556 și, ulterior, după 1591 (Chirilă *et alii* 1572b, p. 53). Compoziția tezaurelor infirmă însă pătrunderea acestor tipuri monetare la mijlocul secolului al XVI-lea.

⁸⁶ După 1602 (mai exact după 1605, când avem din nou semnalate descoperiri), tezaurele publicate nu mai conțin, cu excepția groșilor de Brandenburg-Neumark și a celor de Liegnitz-Brieg, care fac parte din categoria monedelor de tip polonez, monede germane mărunte.

⁸⁷ Ritmul nemaiîntâlnit al teaurizării a fost remarcat și de către Iudita Winkler (1983, p. 166), care, analizând peste 200 de tezaure din secolele XVI-XVIII, considera că *tezaurele, chiar admitând câțiva ani pentru o datare post quem, nu pot fi puse în conexiune cu evenimentele politice, exceptând cele îngropate între 1598-1601, puse în legătură cu luptele purtate de Mihai Viteazul*.

⁸⁸ În general, se vehiculează ideea diminuării volumului tranzacțiilor comerciale în condițiile de nesiguranță create de conflictele militare derulate în a doua jumătate a secolului al XVI-lea. Înregistrările vamale neregulate înfățișează o situație incompletă, cu nuanțe diferite pentru fiecare an și punct vamal în parte. Spre exemplu, pentru orașul Sibiu, prin intermediul căruia se făcea, prin Țara Românească, legătura între Balcanii otomani și Europa Centrală, sursele consemnează dificultăți apărute la nivelul anului 1595, când traficul mărfurilor orientale scade drastic, iar valorile pentru celelalte bunuri se mențin la cote normale. Pentru anii următori, când conflictele militare se vor muta în Transilvania, datele lipsesc (Pakucs-Willcocks p. 2007, pp. 65, 67, 145). Singurul registru clujean indică, la nivelul anului 1599, în mod surprinzător, venituri vamale foarte mari, aproape duble față de cele ale orașului Sibiu (Pap 1977, p. 377). În paralel, registrele vamale cracoviene plasează intensitatea maximă a traficului comercial polono-transilvan tocmai în anii 1595-1600 (Dan 1974, p. 158).

după victoria lui Mihai Viteazul asupra lui Andrei Báthory. În februarie-martie 1600 se aștepta încă un rest de plată de 45.000 de taleri din cei 100.000 promiși, iar la sfârșitul lunii iulie 1600 au fost trimiși 125.000 de taleri, apreciați ca fiind cea mai substanțială sumă primită până atunci, într-o singură tranșă, de către Mihai Viteazul (Murgescu 2012a, p. 108). În anul 1601, în condițiile înlăturării generalului Basta și realegerii lui Sigismund Báthory, imperialii au finanțat acțiunea militară a lui Mihai cu suma nemaiîntâlnită de 250.000 de florini (*apud* Murgescu 2012a, p. 109).

În acest context, chiar dacă ne rezumăm la presupuneri foarte generale și la exemplificări izolate, devine evident faptul că aceste noi surse de aprovizionare cu monedă și cheltuielile militare care le activează își pun amprenta asupra numerarului aflat în circulație⁸⁹. Viorel Butnariu a semnalat deja calitatea de *monedă de război* a emisiunilor poloneze de trei groși, același rol putând fi atribuit în această perioadă, într-o oarecare măsură, și talerilor pătrunși dinspre Europa Centrală și Apuseană⁹⁰.

Comparând balanța comercială otomană cu Europa Centrală și exporturile europene de metale prețioase în Levant, evaluate de Attman la aproximativ un milion de taleri imperiali (în jur de 25 de tone de argint) în 1600, putem presupune că drumurile continentale au fost mai importante decât cele maritime în aprovizionarea cu monede de argint a Imperiului Otoman, cel puțin în a doua jumătate a secolului al XVI-lea și mai ales în anii 1570 și 1580. În jurul anului 1600, declinul comerțului otomano-habsburgic a fost temporar contrabalansat, doar parțial însă, de fluxul de bani politici, mai ales de cheltuielile militare ale Habsburgilor în Ungaria și Țările Române (Murgescu 2012b, p. 146)

Contrar așteptărilor, în ciuda acestor mecanisme complementare de pătrundere, ponderea talerilor în descoperirile transilvănene, chiar dacă ușor crescută (semnalați în zece dintre tezaure, în majoritatea fiind asociați cu monede mărunte), rămâne scăzută și de această dată, ei având în circulația locală, după toate aparențele, o prezență tranzitorie, de scurtă durată⁹¹. În privința

⁸⁹ Prin plata mercenarilor (cinci taleri pentru un călăreț și trei taleri pentru un pedestraș) și prin achizițiile necesare întreținerii armatei, o parte din acești bani au intrat în circulația monetară locală. Încă din 1595, în oastea lui Mihai Viteazul luptau mercenari transilvăneni, secuii fiind estimați în ultimii ani ai domniei la peste 3.000. *Cf.* spuselor legatului papal Malaspina, erau chiar 6.000 (?) în tabăra de la Șelimbăr, unde, după bătălie, domnul a plătit solda pe trei luni și a dat arvună pentru cea de-a patra. Numărul acestora a crescut după 1599, când contingentele oastei Transilvaniei, intrate în subordinea lui Mihai, au fost remunerate, *cf.* sistemului transilvan, indiferent de rangul deținut (Rezachevici 1981, pp. 53-59).

⁹⁰ Afluxul lor în Transilvania a continuat și după episodul Mihai Viteazul. Spre exemplu: în februarie 1603, potrivit raportului lui Giacomo Vendramin către dogele Veneției, generalul Basta a reușit să intercepteze cei 60.000 de taleri trimiși de imperiali lui Radu Șerban, reținându-i pentru sine și folosindu-i pentru plata propriilor mercenari (Murgescu 2012a, p. 109). Un episod asemănător avusese loc în aprilie 1599, când ajutorul de 100.000 de taleri trimis lui Mihai Viteazul a fost reținut de principele Sigismund Báthory (Călători străini 1972, p. 178; Veress 1932, pp. 219-220, 338).

⁹¹ Tranzitul talerilor spre Balcani s-a realizat nu numai prin plăți oficiale către Istanbul, ci, în ciuda legiferărilor repetate ale dietelor transilvănene, și prin ieșiri clandestine de monedă (Meteș 1920, pp. 141-142).

emitenților, proporțiile rămân neschimbate, evidentă fiind dominația emisiunilor saxone și a celor austriece (tiroleze)⁹². Elementul de noutate îl constituie talerii bătuți fie în Țările de Jos, fie în teritoriile spaniole⁹³, fie în Provinciile Unite. Prezența lor în tezaure ascunse în ultimul deceniu al secolului al XVI-lea a fost explicată prin pătrunderea lor în modurile amintite mai sus, în special dinspre nord, prin filieră polonă (Velter 1993, p. 47; Murgescu 2012b, p. 146).

Prezența monedei otomane de aur în tezaurul Oradea II se plasează pe același palier al monedelor vehiculate în timpul confruntărilor militare, tezaurul putând fi atribuit fluxului contrar de monedă ce pătrunde în ultimul deceniu al secolului al XVI-lea dinspre Imperiul Otoman în teritoriile de la nord de Dunăre (Murgescu 1996, pp. 98, 143)⁹⁴.

După anul 1602, cu excepția perioadei 1609/1610-1611, când, în contextul acțiunilor lui Gabriel Báthory, se observă din nou o accentuare a fenomenului tezaurizării, curba descoperirilor monetare coboară brusc. Luând în considerare întregul interval dintre anii 1603-1619, numărul descoperirilor scade la 1,3 tezaure/an (față de 6,4 tezaure/an înregistrate pentru perioada 1569-1602). Pentru acest interval de timp, tezaurizarea reflectă cu claritate modificarea volumului și a structurii numerarului de schimb aflat în circulație. Moneda mărunță de origine germană dispare, nucleul de bază al tezaurelor fiind format din moneda maghiară și cea poloneză, la care se adaugă, în proporții nemaiîntâlnite până acum (explicate de intensitatea baterii), moneda transilvăneană. Competiția dintre monedele maghiare și cele poloneze se întetește, dar, cu câteva excepții, în tezaurele analizate, denarii maghiari reușesc să rămână deocamdată majoritari⁹⁵, datorită nu atât intrărilor noi de monedă, cât mai ales fondului monetar deja existent⁹⁶. Cuantumul monedei poloneze este în continuă creștere, prevalând monedele de trei groși, a căror ascensiune în circulația monetară este susținută și de emisiunile transilvănene de același tip bătute de Ștefan Bocskai și Gabriel Báthory.

⁹² Aceeași ierarhie, dominată de monedele saxone (52%) și cele austriece (24%), este identificată și în cazul tezaurelor maghiare din anii 1541-1590 (Buza 2006, p. 1023).

⁹³ Prezența talerilor bătuți în provinciile spaniole în numele lui Carol Quintul le-a determinat pe Constanța Știrbu și Ana-Maria Velter (1993, pp. 47-48; Velter 2005, pp. 1535, 1539, nota 31) să plaseze pătrunderea acestora încă de la mijlocul secolului al XVI-lea. Deși tezaurele nu indică o astfel de prezență timpurie, reamintim faptul că în Polonia talerii de 30, 28 și 24 de *Stuivers* sunt semnalati deja în deceniul șapte al secolului al XVI-lea (Mikołajczyk 1988, pp. 44-46), însă aceștia apar în tezaurele din țările române abia în ultimul deceniu al acestui secol.

⁹⁴ Pentru tezaurele formate din monede de aur (cum este cazul celor de la Stupini și Oradea II), Viorel Butnariu (1998, p. 165), analizând acumulările de acest tip din Moldova (Bălțața, Cupcui, Tanacu II, Galați și Seliștat), preciza: *Nu trebuie să excludem ipoteza unor posibile „importuri”, alcătuite pe alte piețe și vehiculate aici în împrejurări care au determinat și ascunderea lor.*

⁹⁵ Tezaurele monetare contrazic opinia lui Francisc Pap (1994b, p. 66), potrivit căreia moneda poloneză ajunge să asigure în covârșitoare majoritate necesarul de monedă curentă al principatului, căci abia după pătrunderea monedelor tip poltura (1 ½ gros) moneda poloneză reușește să domine, punând denarul maghiar într-o poziție evidentă de inferioritate numerică. Pentru aceeași idee vezi și ultima statistică făcută de Pap (2006, p. 134) pentru anii 1587-1613.

⁹⁶ Încetarea afluxului denarilor maghiari a fost pusă pe seama atitudinii antihabsburgice a principilor transilvăneni Ștefan Bocskai și Gabriel Báthory. Reculul denarilor imperiali este legat, în primul rând, de diminuarea volumului baterii acestui nominal, aflat într-o continuă depreciere, și de mutarea accentului, după 1608, de către Matia de Habsburg, pe baterea grosului cu valoare de cinci denari (nominal care apare masiv în tezaurele transilvănene abia după 1625).

În concluzie, grupa cronologică 1579-1619 ne oferă o perspectivă complexă asupra rolului tezaurilor ca indicator al masei monetare aflate în circulație, ce se dovedește a fi unul condiționat de circumstanțele momentului. În perioadele de calm relativ, teaurizarea este un fenomen social ce reflectă, inconstant și cu o relativă acuratețe, structura numerarului circulant. Conflictele militare de amploare, cum este episodul Mihai Viteazul din cadrul așa-zisului *Războiului de Cincisprezece Ani*, prin resursele bănești activate și starea de nesiguranță creată, dinamizează fenomenul, tezaurele devenind mai numeroase și mai bogate.

Pătrunderea masivă, în ultimele două decenii ale secolului al XVI-lea, a unor nominaluri noi a dus la o diversificare remarcabilă a numerarului aflat în circulație, în mod deosebit la nivelul monedelor mărunte. Tezaurele sunt acum alcătuite din emisiuni aparținând mai multor sisteme monetare: denari și groși maghiari, groși polonezi cu divizionare/multipli lor și, în număr mic, crețari, pfennigi, *batzen*-i etc. proveniți din teritoriile imperiale lipsite de unitate monetară. Dacă în etapele precedente mărimea tezaurilor sugera valoarea acestora (formate fiind din monede de același tip), singura dificultate fiind echivalarea în monedă de aur, acum provocarea constă în aducerea acestui mozaic de specii monetare la un numitor comun (denarul maghiar), și abia apoi, în funcție de cursul de schimb, în exprimarea valorii lor în florini de aur sau taleri.

4.5 Echivalența dintre monede

În principiu, stabilirea echivalențelor dintre monede se făcea în funcție de conținutul intrinsec de metal prețios al acestora. Pătrunderea monedei poloneze în Ungaria regală a creat o serie de tensiuni, tocmai datorită încălcării acestui principiu, căci cursul de trei denari maghiari pentru un groș și, implicit, un denar și jumătate pentru o jumătate de groș dezavantaja, datorită diferențelor de finețe, moneda maghiară (Huszár 1970). În consecință, în anul 1578, Rudolf de Habsburg a încercat să impună pentru Ungaria regală o rată oficială de schimb de doi denari și jumătate pentru un groș polonez, și un denar pentru jumătatea de groș. Reluarea în mod repetat a acestei prevederi, ultima în anul 1600, dovedește faptul că în practică s-a menținut rata de schimb de trei denari pentru un groș (Huszár 1975, p. 42)⁹⁷. Pornind de la acest curs, moneda de trei groși (*dutka*) a fost evaluată la nouă denari, curs acceptat cu ușurință de populație (Memorialul 1993, p. 134).

În ciuda pătrunderii acestor noi monede mărunte, care ajung să dețină o pondere semnificativă, ratele de schimb ale florinului de aur și ale talerului sunt exprimate în continuare în denari, ceea ce permite observarea cu ușurință a trendului lor ascendent. La sfârșitul etapei precedente, florinul de aur se apropia de un curs de circa 160 de denari, iar talerul era calculat la 100 de denari. Potrivit documentelor analizate de Horváth Tibor Antal (1960, pp. 37-39; 1964, pp. 28-31) pentru Ungaria regală, teritoriile maghiare ocupate de turci și Transilvania, ratele de schimb rămân neschimbate până după sfârșitul secolului al XVI-lea, când apar primele

⁹⁷ Andrzej Mikołajczyk (1988, p. 125) presupune că acest curs a fost valabil și în Polonia, de vreme ce, în ianuarie 1588, dieta, care-l încoronase pe Sigismund al III-lea, a autorizat circulația denarilor, pe care îi numește *szelagi* maghiari.

fluctuații. În 1603, la Alba Iulia pentru un florin de aur s-a dat cu 10 denari mai mult, după ce, în 1602, în Transilvania fusese înregistrat un curs excepțional de 200 de denari, iar pentru un taler au fost consemnate sumele de 120 de denari la Sibiu (1601), respectiv 110 denari la Alba Iulia (1602).

Datele oferite de Horváth pot fi completate cu cele amintite de contemporani: *Florinul de aur s-a și fost suit la doi florini galbenul și tare des mai umbla* (n.n. curs amintit pentru anul 1604), *talerul, mândreșea de taler a lui Ferdinandus la un florin și 10 bani; iar în copilăria mea cam pe la 1590 adică, am văzut că galbenul de aur era un florin și jumătate, iar talerul 80 de bani, talerul lui Ferdinandus 90* (Memorialul 1993, pp. 133-134).

De la sfârșitul primului deceniu (1607/1608) și până spre 1619, cursul de schimb al florinului de aur a variat în jurul sumelor de 200 și 210 denari (ultima rată fiind înregistrată în 1617 la Turulung și în 1618 la Sfântu Gheorghe). În paralel, ratele de schimb ale talerului au cunoscut o creștere disproporționată în raport cu moneda de aur, ele oscilând între 120, 125 și 130 de denari. Pentru Transilvania avem menționate următoarele cifre: în decembrie 1615 – 130 denari (Cluj), iar în noiembrie 1618 – 125 de denari (Sfântu Gheorghe). În a doua jumătate a anului 1619, în teritoriile slovace din Ungaria Superioară (Sárospatak și Kassa), au fost înregistrate valori excepționale ale cursului florinului de aur, de până la 220, 225, respectiv 240 de denari, ce anunță creșterea galopantă generalizată din perioada imediat următoare.

Capitolul 5

DEPRECIEREA MONETARĂ DIN ANII 1620/1621-1625

(Appendix E)

Graficul distribuției tezaurelor în funcție de termenul *post quem* indică, în anumite situații, existența unei corelații între fenomenul teaurizării și climatul de insecuritate. Ce se întâmplă însă în anii 1620/1621-1625, când Principatul trece printr-o criză monetară cauzată de deprecierea fără precedent a numerarului mărunț (episod cunoscut în spațiul german sub numele *Kipper- und Wipperzeit*), ce a dus la o creștere exagerată a cursurilor de schimb și a prețurilor?

5.1 Absența tezaurelor monetare

În Transilvania, criza a fost considerată un fenomen de import, declanșat, în condițiile participării principelui Gabriel Bethlen la *Războiul de Treizeci de Ani* (1618-1648), de pătrunderea monedelor de proastă calitate¹, urmată fără întârziere de deprecierea monedei mărunte transilvănene.

În anul 1620, Gabriel Bethlen a recurs la o schimbare radicală a politicii sale monetare. Emiterea masivă a monedei mărunte a fost strâns legată de intervențiile militare din teritoriile habsburgice, care i-au adus în subordine monetăriile Baia Mare, Košice, Kremnica, Oppeln, Ratibor, Cieszyn, și au conectat Transilvania la criza monetară din Europa Centrală. Speciile monetare mai vechi, de tip maghiar (groși lați, denari, oboli) și polonez (tripli groși, groși), au fost bătute în continuare în atelierele din Transilvania, nordul Ungariei și Silezia. În mod particular, în anii 1622-1623, în monetăriile sileziene vor fi emise nominaluri caracteristice sistemului monetar austriac (monede de douăzeci și patru de creițari, groși cu valoare de trei creițari, monede de doi creițari) și polturi de tip polonez, care vor ajunge să circule și în Transilvania (Huszár 1995, pp. 14-16). Caracteristica esențială a acestei etape din activitatea monetară a lui Gabriel Bethlen, care

¹ Buza János (2014, p. 492) explică pătrunderea monedelor devalorizate dinspre Silezia (acolo unde Bethlen a deținut temporar ducatele Oppeln și Ratibor), prin legăturile comerciale, dar și ca urmare a speculei cu monede, într-un moment în care, în majoritatea principatelor germane, se încerca deja oprirea deprecierei monetare, astfel că aceste monede nu mai aveau căutare și nu se puteau îndrepta spre vest.

se încheie în 1625, o constituie devalorizarea fără precedent a monedelor de schimb, ce a mers până la emiterea de monede fiduciare sau de cupru.

În absența descoperirilor monetare², identificarea nominalurilor responsabile s-a făcut pe seama surselor scrise, numismații enumerând printre emisiunile depreciate, alături de monedele bătute de principele Bethlen, monedele poloneze de un groș și jumătate denumite în izvoare polturi (Huszár 1945, 1995; Pap 1981). În mod neașteptat pentru o situație în care apariția masivă a monedei depreciate activează automat (la nivel teoretic) *legea lui Gresham*, tezaurele formate din monede *vechi și bune* aproape lipsesc. Explicația ar putea consta în hazardul descoperirilor sau în volumul redus al disponibilităților monetare existente. Cel mai probabil, lipsa tezaurelor se datorează retragerii din circulație a monedei bune, nu pentru a fi tezurizată, ci pentru a fi topită și transformată, cu beneficiile de rigoare, în monedă nouă, puternic depreciată:

Anul trecut, în anul 1622, a fost scumpete, și din Ungaria de Sus s-au adus în Transilvania, pentru grâu, sumedenie de polturaci, de cel mai bun argint; dar fost-au totuși destui mai fără preț, cu care s-a împânzit țara (...). Despre care principele, de cum a adulmecat, pe dată a oprit, ca să nu se mai poată folosi nimeni de ei (subl. n.), ci – deoarece împăratul neamț, la împăcarea dintâie, i-a fost dat Opolia și Ratiborul - de acolo s-au ivit în țară ceva polturaci falși și a dat el poruncă să umble aceștia în țara lui – și ceva groși de cinci bani pe care a mai pus să se bată. Însă și groșii, și polturacii erau mărunței și cu tare multă aramă – așa am băgat de seamă că abia făceau trei lotzi. Așadar, cei care aveau sumedenie de polturaci i-au dus la Baia și a trebuit să se bată groși din ei, dar nici aceia n-au fost buni (Memorialul 1993, pp. 189-190)³.

Polturacii retrași din circulație în anul 1622 de către principe sunt, probabil, polturile poloneze, bătute începând cu anul 1614 din argint cu o puritate de 7 ½ loți (469‰), a cărui valoare a coborât în anul 1619 la 6 ½ loți (406‰)⁴. Deși contemporanilor nu le-a scăpat această devalorizare a polturii poloneze, amendată prin practicarea unor cursuri de schimb diferite⁵,

² În capitolul precedent (4.1) am menționat descoperirile Cinciș II, Ațintiș și Băcăia, cu structură specifică tezaurelor grupeii cronologice 1579-1619, însă cu termenul *post quem* plasat, cf. informațiilor oferite de Francisc Pap, în anii 1622-1623. Având în vedere caracterul discutabil al datelor oferite, căci, spre exemplu, pentru tezaurul Ațintiș, Harsányi Pál (*et alii* 1914, p. 26) sugerează un termen *post quem* situat în anul 1616, am inclus aceste descoperiri doar în mod ipotetic alături de tezaurul Șilea (*Appendix E*).

³ Practica nu este singulară, la fel s-a întâmplat și în Ungaria regală, unde, în anul 1622, cf. relatării din cronică lui Pettő Gergely, moneda bună este strânsă pentru a fi topită și rebătută, căci dintr-un groș vechi se bat patru sau cinci denari noi, iar dintr-un denar vechi se bate un groș nou (Pettő 1738, p. 201 sau Huszár 1945, p. 32).

⁴ Vezi standardele de batere (numărul monedelor bătute dintr-o marcă, greutatea brută și aceea a argintului pur) Gumowski 1960, p. 210 și Mikołajczyk 1988, pp. 64, 69.

⁵ În mai 1622, dieta reunită la Cluj stabilea un curs de patru denari pentru *poltura veche*, indiferent când a fost bătută aceasta, iar pentru emisiunile, mai mici și mai subțiri, din anii 1620, 1621, 1622 și a celor care se vor bate după această dată, se hotăra să se plătească doar doi denari (MCRT 1882, pp. 94-95/ Art. 4). Cursul stabilit nu a fost respectat; în toamna aceluiași an, dieta de la Bistrița aducea deja câteva

în ciuda identității de nume, este greu să credem că *polturacii*, veniți din Silezia și apreciați ca având o finețe de 3 loți, erau polturile poloneze bătute de Sigismund al III-lea după 1614 sau 1619. În teritoriile sileziene funcționa un sistem monetar dublu, bazat pe creștarul imperial și pe groșul polonez⁶. În acest context, considerăm că este potrivit să amintim opinia istoricului maghiar Buza János (2008), care a atras atenția asupra faptului că termenul *póltorak* a fost folosit încă înainte de emiterea monedelor poloneze de un groș și jumătate, desemnând monedele imperiale de trei creștari (groșul cu valoarea de 1/24 taler), ce au servit drept model polturilor poloneze. În opinia sa, acele monede, care la începutul anilor 1620 au fost cunoscute de către contemporani sub numele de *polture noi și proaste*⁷, nu sunt emisiunile regalității poloneze, ci monedele de trei creștari și copiile acestora bătute în Imperiul Romano-German. Monedele poloneze de un groș și jumătate, bătute după standardele din anii 1614 și 1619, nu pot fi puse în categoria *nou și prost*, ci în categoria *vechi și bun*. Ipoteza se sprijină mai mult pe argumente lingvistice, căci în descoperirile monetare emisiunile imperiale lipsesc sau sunt mult prea puține pentru a declanșa o criză monetară de proporții.

Absența din descoperiri a monedelor devalorizate se explică și prin măsurile luate de Gabriel Bethlen în decembrie 1625/februarie 1626 (MCRT 1882, pp. 309-310), când, în urma acordului încheiat cu împăratul Ferdinand al II-lea de Habsburg, principele hotărăște să retragă din circulație emisiunile de proastă calitate.

Într-o bună zi, domnia sa Gabriel Bethlen n-a mai avut ce face, ci în anul acela a trebuit să abroge banii falși bătuți de el însuși. Și groșii care au fost scoși pe cinci bani, s-au primit pe câte un ban, sunați pe ciment. Și multă lume i-a luat și în prețul (altor) bunuri. Dar s-a oprit și aceea și s-au pus băgători de seamă după fiecare mulțime și s-a luat tot, fără nimic în schimb, de la cine a vrut să-i folosească. Și atunci s-a ajuns să fie sunați pe ciment ori să fie păstrați frumușel în ladă (Memorialul 1993, p. 190).

Împăcarea așa s-a făcut, că împăratul Ferdinandus a cedat șase comitate Transilvaniei; i-a mai dat Opolia și Ratiborul pe deasupra, și de acolo s-au fost aduși mulți polturaci falși, însă au fost retrași și aceia ca groșii de cinci bani (Memorialul 1993, pp. 191-192).

sau

Când Gabriel Bethlen a văzut ce neorânduie li s-au ivit din pricina banilor răi pe care-i bătuse în ultimii 3-4 ani (...) puse să se bată bani mai buni (...). Apoi a hotărât ca monedele de cinci și banii mărunți din 1620 încoace să fie scoși din folosință, spre o

modificări: toate polturile vechi și cele noi care sunt bune să fie schimbate pentru patru denari, polturile mărunte să fie schimbate, până în primăvara anului următor, pentru trei denari, iar mai apoi pentru doi denari (MCRT 1882, p. 112/Art. 9).

⁶ Fapt reflectat și de baterile de monedă inițiate de Gabriel Bethlen în atelierele din Oppeln și Ratibor în anii 1622-1623 (Huszár 1945, pp. 87-88, 115-116).

⁷ Huszár Lajos (1970, p. 61) identifică sub acest nume – *polturi noi și mărunte* – monedele poloneze bătute după anul 1619.

și mai mare pagubă și micșorare a valorii lor; astfel încât o monedă de cinci scăzuse la un fenig, iar moneda de cinci fenigi mici la un fenig. Astfel, cei bogați au schimbat toți banii celor săraci la valoarea aceasta. Acești bani au fost apoi din nou schimbați de către popoarele străine, ca grecii și alții, și duși în Turcia și Polonia și schimbați pe mărfuri. Ca urmare, monedele s-au pierdut și au fost ascunse în așa fel, încât din marele număr de monede, abia câte una mai vede lumina zilei. Aurarul Tegel a înghițit în foc, de asemenea, destul de multe (Kraus 1965, p. 60).

În concluzie, în perioada deprecierei monetare, singurii indicatori ai numerarului circulant se dovedesc a fi izvoarele scrise, căci, prin definiție, teaurizarea evită tocmai monedele care caracterizează criza⁸. În plus, în absența descoperirilor certe, consecințele fenomenului asupra numerarului mai vechi aflat în circulație sunt reflectate cu întârziere, odată cu reapariția tezaurelor, în etapa imediat următoare încheierii crizei.

5.2 Echivalența dintre monede

Deprecierea monedelor mărunte, în special a denarului maghiar, a determinat modificarea radicală a echivalențelor dintre monede. Până în 1619, cursul de schimb al florinului de aur și al talerului a cunoscut creșteri relativ constante. După această dată, și până spre 1621, creșterea a urmat un ritm accelerat, culminând în anii 1622-1623 cu rate de schimb exagerate, datorate atât deprecierei monetare, cât și dispariției din circulație a monedei de bună calitate (Huszár 1945, p. 25; Buza 1991, p. 95). Deprecierea denarului maghiar se va reflecta în ratele de schimb ale florinului de aur și ale talerului exprimate în această monedă, iar deprecierea monedei poloneze va determina schimbări ale echivalențelor dintre monedele mărunte. Astfel, devalorizarea treptată a monedei de trei groși, soldată în 1623 cu reducerea la jumătate a greutateii și a cantității de argint conținut (Gumowski 1960, p. 210), a dus la o încercare de separare a cursului de schimb: emisiunile vechi au fost evaluate la 10 denari, iar cele noi la 9 denari (Huszár 1970, p. 59). În perioada de vârf a crizei monetare, moneda de trei groși (*dutka*), aflată la mare căutare, a ajuns la un curs extraordinar de 20-30 de denari (Huszár 1945, pp. 25-26) sau chiar mai mult.

Am ajuns într-o stare urâtă, tare nesuferită, pentru vechii bani mărunți. Pe un florin (sic!) se da un groș și jumătate d-acea de-ai lui Gabriel Bethlen, pe trei dutci bune de argint se da cu dragă inimă un florin (n.n. adică 100 de denari) (Memorialul 1993, p. 190).

La sfârșitul anului 1619, principele Gabriel Bethlen a stabilit cursul florinului de aur la 240 de denari și al talerului la 130 de denari (*apud* Buza 1991, p. 96), dar în circulația reală aceste rate de schimb nu au fost respectate. Cf. listei oferite de Horváth Tibor Antal (1964, p.

⁸ Tezaurul Șilea conține exclusiv groși transilvăneni și maghiari depreciați, dar data și numărul ultimelor emisiuni sugerează ascunderea lor în contextul retragerii oficiale a monedei depreciate (spre sfârșitul anului 1625 și începutul anului următor), la un curs deloc mulțumitor pentru posesorul acestora.

31), în 1620 talerul înregistra în Transilvania un curs de 183 de denari, iar în anul următor, la Baia Mare, era cotate la 215 denari. După o creștere rapidă, de la o lună la alta, ratele de schimb au atins în anii 1622-1623 valori nemaipomenite, ce au urcat până la 400 de denari (Horváth 1964, p. 31) sau chiar la 900-1.000 de denari pentru un florin de aur, respectiv 400 sau 500 de denari pentru un taler (Memorialul 1993, p. 190):

Oamenii din țară au învățat într-o bună zi care-i treaba și pornitu-s-au a da atât de scump toate vitele bune de vândut, încât au început a da un cal de 25 de florini cu o sută de florini, și cu 25 florini o vacă, doi boi cu o sută de florini, și o cupă de vin cu 28 de bani, într-un cuvânt: toate pe un preț împătrit, au început să dea în sfârșit un taler pe patru florini și pe cinci, un galben pe nouă și pe zece florini.

Aceste valori, atestate cu mici variații și de alți cronicari (*apud* Huszár 1945, p. 32), sunt caracteristice anilor de maximă devalorizare monetară, căci în anii 1620-1625, eliminând cifrele ieșite din comun, valoarea ducatului (exprimată în monedă *bună*) s-a mișcat între 200 și 300 de denari, iar cea a talerilor a fost de 130-250 de denari (Huszár 1945, pp. 23-24).

Concomitent cu decizia de a retrage din circulație moneda devalorizată, în decembrie 1625-februarie 1626, Gabriel Bethlen a încercat să impună un curs oficial apropiat de cel practicat înainte de izbucnirea crizei monetare: 200 de denari pentru un florin de aur și 125 de denari pentru un taler (MCRT 1882, p. 309). Inițial, în mai 1625, a limitat cursul de schimb al talerului la 120 de denari (MCRT 1882, pp. 274-275). Deși ratele de schimb cunoscute pentru anul 1626 indică foarte puține abateri (Horváth 1960, p. 40; 1964, p. 33), suntem dispuși să credem că, în condițiile în care baterea monedelor mărunte nu a revenit la standardele anterioare devalorizării, cursul stabilit de Gabriel Bethlen nu a fost respectat pentru foarte multă vreme.

Capitolul 6

GRUPA CRONOLOGICĂ 1625/1626-1668

6.1 Limitele cronologice

Fixarea limitei inferioare a acestei grupe este dictată de reapariția tezaurelor după o jumătate de deceniu de cvasi-absență, de această dată cu o compoziție modificată, datorată prezenței unui nou tip monetar: moneda poloneză de un groș și jumătate (*póltorak*-ul). Potrivit documentelor scrise, aceste monede au intrat în Transilvania la începutul anilor '20¹ și au fost catalogate, mai mult sau mai puțin argumentat, drept principalii vinovați (alături de emisiunile depreciate ale principelui Gabriel Bethlen) pentru declanșarea inflației (Memorialul 1993, p. 189)². Chiar și în absența mărturiei tezaurelor, documentele vremii și ideea că polturile (devalorizate în raport cu emisiunile poloneze de șase și de trei groși) au reprezentat cauza inflației de la începutul anilor '20 au întărit ipoteza pătrunderii lor în circulația monetară transilvăneană cu câțiva ani mai devreme decât descoperirile lasă să se întrevadă. Eugen Chirilă (Chirilă, Lucăcel 1965, p. 51; Chirilă, Năgler 1969, p. 331; Chirilă *et alii* 1972c, p. 67)³ a

¹ Francisc Pap (1994b, p. 71), amintind prezența timpurie a acestui nominal în tezaurul Herepea, a cărui dată de închidere era stabilită în anul 1619, menționa chiar o *invazie* a polturilor poloneze încă *din primii șapte ani de domnie ai lui Gabriel Bethlen*. Ulterior, Pap (2002a, p. 88) a revenit asupra datării tezaurului Herepea, precizând că acesta a fost ascuns în preajma anului 1612, o dată mult mai apropiată de cea anunțată de Harsányi Pál (1926, p. 44), care semnala ca termen *post quem* o monedă din anul 1613. Ambele datări pun însă sub semnul întrebării prezența în compoziția tezaurului a polturilor, bătute începând abia cu anul 1614. La fel se întâmplă și în cazul polturilor semnalate în tezaurul Ormeniș, cu data de închidere plasată cândva între anii 1578 și 1608 (Pap 2002a, p. 120). Referindu-se la circulația monetară din anii 1620-1625, Costin C. Kirițescu (1964, p. 106) făcea, la rândul său, trimitere la *descoperirile de tezaure* (?) care dovedesc că *polturile poloneze s-au găsit în mari cantități*. Ideea pătrunderii polturilor încă din primii ani ai domniei lui Gabriel Bethlen este susținută și de Buza János (2014, p. 488), însă istoricul maghiar contestă vinovăția lor în ceea ce privește declanșarea crizei monetare de la începutul anilor '20.

² În paralel, în actele dietelor transilvăne, începând cu toamna anului 1621 și până în vara lui 1623, apar referiri la circulația și la cursul monedelor denumite *polhuri* (MCRT 1881, p. 560; MCRT 1882, pp. 94-95, 112, 127).

³ În privința descoperirilor menite să sprijine această ipoteză, tezaurele citate sunt neconcludente. Spre exemplu, în 1969, când Eugen Chirilă a enunțat ipoteza pătrunderii lor începând cu deceniul doi al secolului al XVII-lea, era semnalat tezaurul Feisa (1633), iar în 1972, atunci când afirma: *Pieseile poloneze de 1,5 groși sunt nelipsite în tezaurele monetare transilvane acumulate după 1620, în cursul primei jumătăți a secolului al XVII-lea și, uneori, chiar în a doua jumătate a acestui secol*, nota explicativă făcea trimitere la tezaurele târzii Năpradea (1659?) și Aruncuta (1706).

vehiculat, cu o oarecare ambiguitate, ideea apariției lor în Transilvania imediat după anul 1620, precizând însă că aflusul maxim s-a produs în anii 1627-1629⁴. Ideea pătrunderii masive a polturilor în cea de-a doua jumătate a deceniului trei a fost respinsă de Iudita Winkler (1981, p. 375), care considera că monedele din tezaurele analizate de Eugen Chirilă sunt piese mai vechi, rămase în circulație după episodul devalorizării:

La sfârșitul anului 1625, Gabriel Bethlen a luat măsuri pentru scoaterea din circulație a groșilor și a polturei poloneze, dispunând emiterea unor monede de bună calitate. Compoziția tezaurelor monetare din Transilvania arată însă, că, și după 1626, au rămas în circulație multe monede devalorizate, emise în primele trei decenii ale secolului.

În privința rămânerii în circulație a polturilor după 1625/1626, păreri sunt împărțite, Costin C. Kirițescu (1964, p. 106) considerând că:

Cronicarii arată că, cu acest prilej (n.n. scoaterea din circulație a banilor devalorizați ca urmare a dispoziției lui Gabriel Bethlen din decembrie 1625-februarie 1626), bogații au cumpărat de la săraci, cu prețuri derizorii, toți banii de proastă calitate, care apoi au fost plasați de către comercianții levantini, la prețuri bune, în zona de circulație a monedei turcești și în Polonia. Astfel a dispărut din circulație cea mai mare parte a banilor răi și s-a consolidat treptat sistemul monetar transilvănean din ultimii ani de domnie a lui Gabriel Bethlen (1625-1629).

Revenind la compoziția tezaurelor, prima semnalare a polturilor o avem, odată cu reaparitia descoperirilor, în tezaurul Zalău I (1625), însă termenul *post quem* al descoperirilor din a doua jumătate a deceniului trei nu coincide cu data pătrunderii lor în circulația monetară din Transilvania. Limita superioară a noii grupe de tezaure este dictată de apariția, spre sfârșitul deceniului șapte și începutul deceniului opt, a unor noi specii monetare: monedele imperiale de cincisprezece, de șase și de trei creițari, bătute de Leopold I, potrivit ordonanței din anul 1659⁵.

6.2 Tezaurele monetare

(Appendices A.7, F)

Cu o durată aproape identică cu cea a etapei precedente, grupa tezaurelor ascunse

⁴ Ideea era sprijinită și cu argumente de natură politică: *De altfel e puțin probabil ca emisiunile poloneze să fi intrat în mare cantitate în Transilvania înainte de sfârșitul războaielor lui Bethlen cu imperiul habsburgic, pentru că atitudinea Poloniei față de principatul transilvan fusese departe de a fi neutră (...). E deci firesc ca emisiunile poloneze să fi pătruns masiv în Transilvania abia după 1626* (Chirilă et alii 1972c, p. 74).

⁵ Având o argumentație diferită, Eugen Chirilă considera anul 1675 ca fiind limita unei perioade distincte de ceea ce numea generic *a doua jumătate a secolului al XVII-lea*.

între anii 1625/1626 și 1668 conține 87 de tezaure (cu peste 117.500 de monede), din care unul singur (Ghighișeni), cu totul atipic, aparține colecției muzeului orădean. Din perspectiva informației oferite, aproximativ jumătate dintre ele sunt amintite succint în cadrul unor repertorii numismatice (46%), iar cele rămase se împart în tezaure cu data de închidere relativ sigură (33%) și tezaure recuperate parțial (20%).

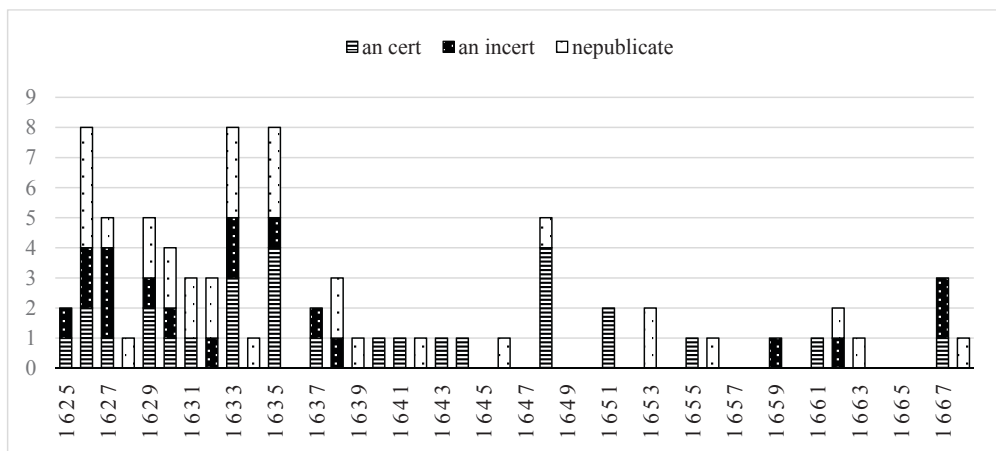

Fig. 15. Gradul de documentare al tezaurelor monetare incluse în grupa cronologică 1625/1626-1668

Etapă debutează cu tezaurul *Zalău I* (1625), format exclusiv din polturi poloneze, fapt ce ridică semne de întrebare asupra decalajului dintre data ultimei monede și cea a ascunderii tezaurului. Tezaurul *Șieu I* (1626) conține îndeosebi monedă din secolul al XVI-lea (99%) caracteristică etapei precedente, la care se adaugă câteva emisiuni din deceniile doi și trei ale secolului al XVII-lea: denari bătuți de Matia de Habsburg și Gabriel Bethlen. Tezaurele clujene de mai mici dimensiuni, *Cluj-Napoca II* și *Ghiriș*, cu aceeași dată de închidere (1626), au o structură complet diferită. Primul dintre ele, format din monede de secol XVII (groși maghiari și transilvăneni, multiplii groșului polonez, îndeosebi polturi), lasă impresia unei recuperări incomplete, căci o structură de acest tip devine caracteristică abia mai târziu. Descoperirea de la *Ghiriș*, într-un mormânt, a șase denari maghiari, are trăsăturile unui mic depozit funerar. Recuperarea parțială a tezaurului *Zalău II* și acumularea selectivă în cazul tezaurului *Șoimoșu Mare* (700 de monede poloneze de șase groși bătute de Sigismund al III-lea) explică structura complet diferită a acestora, în ciuda aceluiași presupus an de închidere (1627). Tezaurul *Cluj-Napoca III* (1627), format preponderent din emisiuni mărunte de secol XVI (denari, groși și jumătăți de groș), la care se adaugă un groș lat bătut de Gabriel Bethlen, pare să sugereze structura numerarului aflat în circulație.

Tezaurul *Iacobeni* (1629) este format din fragmente ale unor obiecte de argint și dintr-un număr neobișnuit de mare, pentru această perioadă, de monede de secol XVI (denari, groși și jumătăți de groș), fapt ce îi oferă un aspect atipic, caracteristic etapei precedente. Alături de acestea sunt teaurizați taleri, dar și monede de secol XVII (tripli groși și polturi). Ascuns un an mai târziu (1630), în apropierea punctului vamal situat pe vechiul drum ce leagă Transilvania de

Țara Românească prin pasul Vâlcă, tezaurul *Pui* conține monedă de valoare mare și mijlocie din secolele XVI și XVII: taleri, monede de optsprezece, de șase și de trei groși, cu totul străine de numerarul atestat la acel moment de restul tezaurilor transilvănene.

Începând cu deceniul patru, ponderea monedelor de secol XVI scade, ele fiind prezente în tezaure ce conțin taleri (Verveghiu - 1637) sau în cele de mari dimensiuni. Tezaurul *Huedin II* (1633), format din peste 3.000 de monede, conține nouă astfel de emisiuni, toate denari maghiari. În tezaurul *Buzd* (1635), din cele peste 8.000 de monede, doar douăzeci și trei sunt emisiuni din secolul trecut: groși proveniți din Imperiul Romano-German, groși și jumătăți de groș poloneze și groși prusieni. În deceniile următoare, indiferent de valoarea și dimensiunea tezaurilor, monedele de secol XVI sunt arareori menționate. Astfel, în tezaurele *Mihai Viteazu II* (1640), *Sadu* (1643), *Afel* (1644), *Corneni* (1648) și *Năpradea* (1659) intră doar câțiva denari maghiari, groși și jumătăți de groș poloneze și, uneori, câte o emisiune imperială. Cazul tezaurului *Ghighișeni* (1661) este unul special, format fiind din două grupuri distincte de monede: unul alcătuit din peste 4.000 de monede de secol XVI (denari maghiari de dinainte și de după 1526, denari transilvăneni ai lui Ioan Sigismund Zápolya, pfennigi boemieni, jumătăți de groș de Świdnica, groși de Prusia, Brandenburg-Neumark, Liegnitz-Brieg și Cieszyn, groși și jumătăți de groș poloneze), la care se adaugă câteva monede de secol XVII (denari maghiari, groși tirolezi, polturi poloneze și prusiene, toate într-un singur exemplar).

Concomitent cu această diminuare a prezenței monedelor mai vechi, după 1629/1630 apare un orizont de tezaure formate exclusiv din emisiuni de secol XVII, unele prezente de la mijlocul deceniului trei (groșii transilvăneni și maghiari), altele inedite (polturi poloneze, suedeze și de Brandenburg-Prusia, precum și monede poloneze de șase și de trei groși): *Șeușa* și *Solocma* (1629), *Mălâncrav* (1630), *Dedrad* (1631), *Zalău III* (1632), *Aghireș I* (1633), *Feisa* (1633)⁶, *Sălăjeni* (1635), *Zalău IV* (1635), *Visuia II* (1635)⁷, *Zalău V* (1637), *Răscruci I* (1640), *Suatu* (1648), *Mineu* (1648), *Chilieni* (1667) și *Boholt* (1667)⁸. În tezaurele menționate sunt semnalate constant monede de tip *Groschen* (groși cu valoare de trei creițari), bătute în Imperiul Romano-German în deceniile doi și trei ale secolului al XVII-lea, în special în monetăriile saxone și în cele sileziene.

La nivelul întregii grupe sunt prezente tezaure ce conțin monede de schimb din secolele XVI și XVII, primele în cantități limitate, alături de monede cu valoare ridicată: ducați sau taleri. În tezaurul *Ulcug* (1633), în mod neobișnuit, ducatul orașului Deventer se asociază cu multiplii groșului polonez și groși lați transilvăneni, dar și cu polturi poloneze, prusiene și suedeze. Tezaurul *Verveghiu* (1637), prin compoziția sa, sugerează supraviețuirea unor nominaluri de secol XVI (denari maghiari, jumătăți de groș de Świdnica, pfennigi boemieni și jumătăți de groș poloneze), teaurizate de-a valma alături de taleri (germani, ai Țărilor de Jos și, în mod excepțional, polonezi) și monede mărunte de secol XVII (denari, groși cu multiplii și subdiviziunile lor). Tezaurul *Vârșolț II* (1648) este format din câteva sute de monede din sistemul groșului, toate emisiuni de secol XVII, la care se adaugă două monede, una saxonă,

⁶ Tezaur alcătuit în totalitate din polturi poloneze, prusiene și suedeze.

⁷ Alături de monedele de șase și de trei groși, respectiv de un groș și jumătate, sunt teaurizate obiecte de podoabă din argint aurit, caracterizate ca formând o garnitură (Telcean 1976).

⁸ Tezaurele Boholt și Chilieni au fost recuperate parțial.

Cod	Tezaure monetare	Ultima monedă	Emitenți
F.2	Zalău I (SJ)	1625	Polonia
F.4	Șieu I (BN)	1626	Ungaria, Transilvania, Boemia, Świdnica, IRG, Polonia, Prusia
F.5	Vârșolț I (SJ)	1626 (?)	Boemia, Świdnica, IRG, Polonia
F.6	Ghiriș (CJ)	1626	Ungaria
F.7	Cluj-Napoca II (CJ)	1626 (?)	Ungaria, Transilvania, Polonia, Suedia
F.11	Cluj-Napoca III (CJ)	1627	Ungaria, Transilvania, Świdnica, Polonia, Prusia
F.12	Dubova (MH)	1627 (?)	Ungaria, Boemia, Transilvania, Polonia, Suedia
F.14	Zalău II (SJ)	1627 (?)	Ungaria, Transilvania, Polonia, Brandenburg-Prusia
F.15	Șoimoșu Mare (HG)	1627 (?)	Polonia
F.18	Iacobeni (CJ)	1629	Ungaria, Transilvania, Boemia, Świdnica, IRG, Țările de Jos, Polonia, Brandenburg-Prusia
F.20	Șeușa (AB)	1629 (?)	Ungaria, Transilvania
F.21	Solocma (MS)	1629	Ungaria, Transilvania, Polonia
F.24	Pui (HD)	1630	Transilvania, IRG, Provinciile Unite, Ragusa, Polonia, Brandenburg-Prusia, Curlanda
F.25	Mălâncrav (SB)	1630 (?)	Ungaria, Transilvania, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.28	Dedrad (MS)	1631	Ungaria, Transilvania, Polonia, Suedia
F.36	Zalău III (SJ)	1632 (?)	Transilvania, Polonia, Suedia
F.38	Huedin II (CJ)	1633 (?)	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.40	Uileacu de Beiuș (BH)	1633	Ungaria, Transilvania, Boemia, IRG, Țările de Jos, Cantoanele elvețiene, Polonia
F.41	Aghireș I (SJ)	1633 (?)	Transilvania, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.42	Ulciug (SJ)	1633 (?)	Transilvania, IRG, Țările de Jos, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.43	Feisa (AB)	1633	Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.46	Buzd (SB)	1635	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.49	Sălăjeni (SJ)	1635	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.52	Zalău IV (SJ)	1635	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.53	Visuia II (BN)	1635	Transilvania, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.54	Verveghiu (SJ)	1637	Ungaria, Transilvania, Boemia, Świdnica, IRG, Țările de Jos, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.56	Zalău V (SJ)	1637 (?)	IRG, Polonia, Suedia
F.59	Baia Sprie (MM)	1638 (?)	Ungaria, Transilvania
F.61	Răscruci I (CJ)	1640	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.62	Mihai Viteazu II (CJ)	1641	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.64	Sadu (SB)	1643	Ungaria, Transilvania, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.65	Ațel (SB)	1644 (?)	Ungaria, Transilvania, Boemia, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.68	Corneni (CJ)	1648	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.69	Suatu (CJ)	1648	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.70	Mineu (SJ)	1648	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.71	Vârșolț II (SJ)	1648	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.72	Tășnad II (SJ)	1651	Ungaria, Transilvania, Boemia, Świdnica, IRG, Țările de Jos, Cant. elvețiene, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.73	Aghireș II (SJ)	1651	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
F.77	Cluj-Napoca IV (CJ)	1655	Ungaria, Transilvania, Boemia, IRG, Polonia, Danemarca
F.79	Năpradea (SJ)	1659 (?)	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia
F.80	Ghighișeni (BH)	1661	Ungaria, Transilvania, Boemia, Świdnica, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia
F.84	Sânnicolau Român II (BH)	1667	Ungaria, Transilvania, IRG, Țările de Jos, Brandenburg-Prusia
F.85	Chilieni (CV)	1667 (?)	Polonia
F.86	Boholt (HD)	1667 (?)	Ungaria, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia

Tab. 25. Tezaure monetare din grupa cronologică 1625/1626-1668 incluse în analiza statistică

cealaltă austriacă, de tip taler. Situația se repetă în cazul tezaurului *Tășnad II* (1651); de această dată, monedele de secol XVI, vizibil împuținate, sunt groși de Liegnitz-Brieg și jumătăți de groș poloneze și de Świdnica. În această categorie intră și tezaurul *Vârșolț I*, cu data ascunderii incertă, căci *din mai multe sute de monede* au fost recuperate doar 13, dintre care 12 sunt emisiuni din secolul al XVI-lea.

În categoria așa-numitelor tezaure *de acumulare* intră descoperirile monetare: *Baia Sprie* (1638) și *Sănnicolau Român II* (1667), formate exclusiv din monedă de aur (ducați și multipli ai acestora), *Uileacu de Beiuș* (1633), alcătuit integral din taleri, și *Cluj-Napoca IV* (1655), ce reunește ambele specii monetare⁹.

6.3 Numerarul

Din cele 87 de tezaure reportate, 44 de loturi (ce conțin circa 36.650 de monede) au fost selectate pentru analiza numismatică și statistică¹⁰. În consens cu tendințele înregistrate în etapa cronologică 1578-1619, ce anunțau ascendentul monedei poloneze asupra celei maghiare, moneda poloneză devine dominantă (54%), moneda maghiară atingând un procent egal cu cel al monedei transilvănene (18%). La o distanță apreciabilă se situează monedele prusiene și cele suedeze (ambele cu circa 3%), restul emitenților identificați – Świdnica, Boemia, Imperiul Romano-German, Țările de Jos etc. – însumând fiecare un număr mult prea mic de monede pentru a putea fi exprimat în formă procentuală.

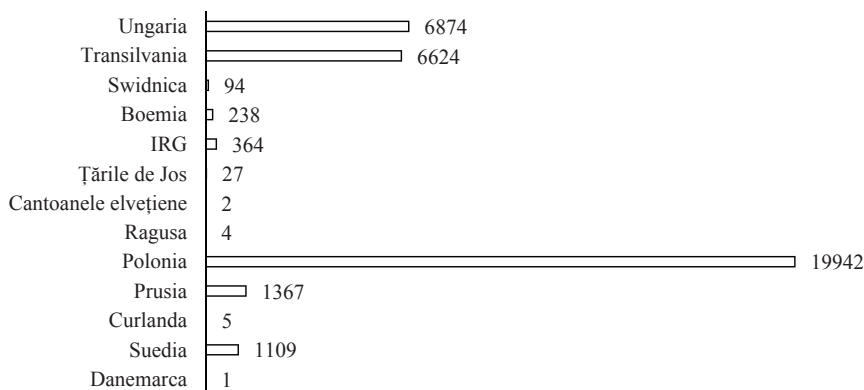

Fig. 16. Distribuția numerică pe entități politice emitente a monedelor din tezaurele grupei cronologice 1625/1626-1668

Moneda maghiară, care în etapa precedentă a atins un procent de aproape 70%, scade

⁹ În repertoriul lui Francisc Pap (2002a) sunt semnalate și alte tezaure care ar conține, în diverse combinații, monede de aur și taleri, de cele mai multe ori însoțite de monede de schimb: Șeica Mică II, Cluj II (județ), Cenad, Seleușu Mare, Petrinzel II, Guruslău, Șoimeni, Mediaș, Toc și Brebi.

¹⁰ Numărul monedelor integrate în calculul statistic este de 36.651 de piese.

	5 ducați	2 ducați	ducați	taleri	½ taler	groși	novenarius	denari	oboli	
Matia Corvin	-	-	1	-	-	-	-	15	-	16
Vladislav II	-	-	1	-	-	-	-	21	-	22
Ludovic II	-	-	-	-	-	-	-	38	-	38
Ioan Zápolya	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Ferdinand I	-	-	1	-	-	-	-	2.463	3	2.467
Maximilian	-	-	1	-	-	-	-	1.554	1	1.556
Rudolf	-	-	1	5	-	-	-	1.343	3	1.352
Matia	-	-	3	8	-	1.133	-	80	-	1.224
Ferdinand II	1	-	3	21	1	53	1	46	-	126
Ferdinand III	-	1	9	35	2	-	-	8	-	55
Leopold I	-	-	5	-	-	-	-	-	-	5
Emitent incert	-	-	-	-	-	-	-	12	-	12
	1	1	25	69	3	1.186	1	5.581	7	6.874

Tab. 26. Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor maghiare din tezaurele grupei cronologice 1625/1626-1668

Matia Corvin	216-9	217-1	219-4	221-1	221-4	222-9	223-1	223-2	223-3
Șieu I	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Iacobenii	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Huedin II	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Ghighișeni	1	1	1	1	3	1	2	1	-

Vladislav al II-lea	241-1	242-1	245-1	245-2	253-3	253-4	inedită
Șieu I	1	-	-	1	-	-	-
Iacobenii	-	-	-	-	-	1	-
Ghighișeni	2	3	1	-	5	6	1

Ludovic al II-lea (Pohl 1982, 255/...)	/1	/2	/11	/12c	/16	/18	/19	/20	/24	/31	/38
Șieu I	2	-	-	-	1	-	7	2	-	1	1
Cluj-Napoca III	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Ghighișeni	5	4	1	1	-	2	7	1	1	-	1

Tab. 27a-c. Distribuția denarilor lui Matia Corvin, Vladislav al II-lea și Ludovic al II-lea cf. variantelor identificate de Pohl (1982) (grupa cronologică 1625/1626-1668)

acum la 18%. Monedele teaurizate sunt de diverse tipuri, însă 81% din numerarul maghiar revine denarilor, urmați de groși (17%), restul nominalurilor fiind reprezentate printr-un număr mic de exemplare (Tab. 26)¹¹.

La mai bine de un secol de la emitere, în tezaurul Cluj-Napoca IV se mai păstrează ducați bătuți de *Matia Corvin* și *Vladislav al II-lea*, iar în descoperirile Șieu I, Cluj-Napoca III, Iacobenii, Huedin II și Ghighișeni, denari emiși de *Matia Corvin*, *Vladislav al II-lea*, *Ludovic al II-lea* și *Ioan Zápolya*, procentul cumulat fiind însă unul redus la circa 1% (Tab. 27).

Denarii lui *Ferdinand I de Habsburg* dețin în continuare cota cea mai ridicată, asigurată preponderant de tezaurele Șieu I, Iacobenii și Ghighișeni, celelalte loturi având o contribuție redusă la câteva exemplare¹². Într-o majoritate covârșitoare, denarii sunt emisiuni de Kremnica (Fig. 17), restul fiind monede ale atelierelor din Sibiu (1552-8), Baia Mare (1554-4) și Košice (1527), identificate în tezaurele Șieu I și Ghighișeni. Denarii lui *Maximilian de Habsburg* surclasează în această etapă emisiunile succesorului său, deținând ca pondere locul secund. Poziția le este asigurată de aceleași tezaure: Șieu I, Cluj-Napoca III, Iacobenii, Huedin II, Verveghiu, Mihai Viteazu II și Ghighișeni, la care se adaugă cele de la Ghiriș și Sadu. Cu excepția câtorva monede emise la Košice – emisiuni din anii 1575 (10) și 1576 (3) din tezaurele Sadu și Ghighișeni –, restul denarilor sunt emisiuni de Kremnica (Fig. 18). Denarii bătuți de *Rudolf de Habsburg*, deși au o frecvență egală (ca număr de tezaure) cu aceea a emisiunilor tatălui său¹³, dețin o pondere ușor mai mică. Cu excepția emisiunilor de Baia Mare din tezaurele Șieu I (1601-3) și Iacobenii (1582), restul denarilor sunt emisiuni de Kremnica (Fig. 19). În mod izolat, în tezaurele Sânnicolau Român II și Cluj-Napoca IV sunt semnalati ducați bătuți de *Ferdinand I*, *Maximilian* și *Rudolf*, iar în tezaurul Uileacu de Beiuș, taleri emiși de ultimul dintre cei menționați. La polul opus, oboli (1/2 denar) celor trei emitenți sunt prezenți exclusiv în tezaurul Șieu I.

În cazul monedelor lui *Matia de Habsburg* domină emisiunile de tip gros (majoritatea emisiuni de Baia Mare), ce asigură 95% din cuantumul acestui nominal¹⁴, în timp ce denarii (majoritatea emisiuni de Kremnica) dețin o pondere neînsemnată¹⁵ (Tab. 28). Emisiunile cu valoare mare – ducați (1614/1615-3) și taleri (1609-3, 1611-1, 1612-1, 1617-1, 1619-2) – sunt semnalate în tezaurele Uileacu de Beiuș și Cluj-Napoca IV.

Monedele lui *Ferdinand al II-lea* oferă cea mai largă diversitate tipologică, deși contribuția lor numerică este una redusă (sub 2%). Dintre monedele de valoare, în mod

¹¹ Șieu I, Ghiriș, Cluj-Napoca II și III, Dubova, Zalău II, Iacobenii, Șeușa, Solocma, Mălâncrav, Dedrad, Huedin II, Uileacu de Beiuș, Buzd, Sălăjeni, Zalău IV, Verveghiu, Baia Sprie, Râscruci I, Mihai Viteazu II, Sadu, Ațel, Corneni, Suatu, Mineu, Vârșolț II, Tășnad II, Aghireș II, Cluj-Napoca IV, Năpradea, Ghighișeni, Sânnicolau Român II și Boholt.

¹² Cluj-Napoca III, Huedin II, Verveghiu, Mihai Viteazu II și Aghireș II.

¹³ Șieu I, Ghiriș, Iacobenii, Huedin II, Mihai Viteazu II, Sadu, Ațel, Năpradea și Ghighișeni.

¹⁴ Cluj-Napoca II, Dubova, Zalău II, Iacobenii, Șeușa, Solocma, Mălâncrav, Dedrad, Buzd, Sălăjeni, Zalău IV, Mihai Viteazu II, Sadu, Ațel, Corneni, Suatu, Mineu, Vârșolț II, Tășnad II și Aghireș II.

¹⁵ Șieu I, Dubova, Iacobenii, Dedrad, Huedin II, Buzd, Verveghiu, Râscruci I, Mihai Viteazu II, Sadu și Ghighișeni. În tezaurul Sadu sunt consemnați 7 denari ce poartă sigla monetăriei din Smolník (Slovacia), însă, potrivit determinantului lui Huszár Lajos (1979), Matia de Habsburg nu a emis denari în această monetărie.

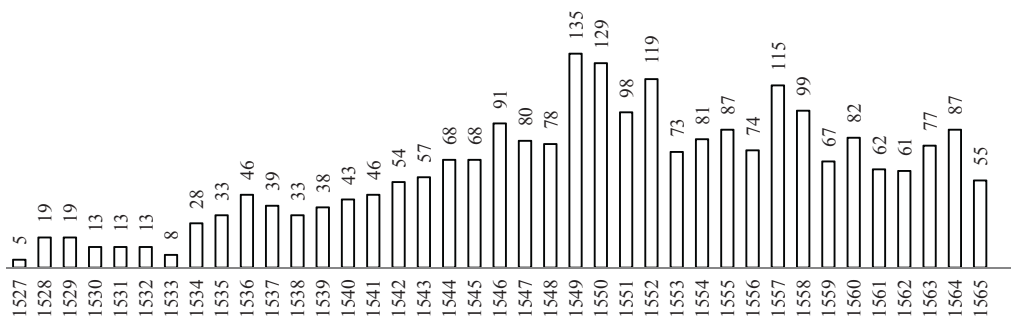

Fig. 17. Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Ferdinand I de Habsburg (grupa cronologică 1625/1626-1668)

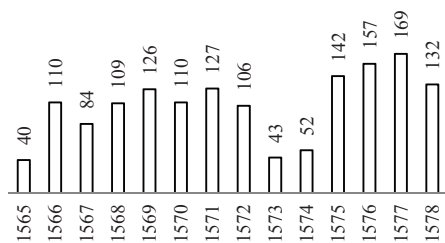

Fig 18. Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Maximilian de Habsburg (grupa cronologică 1625/1626-1668)

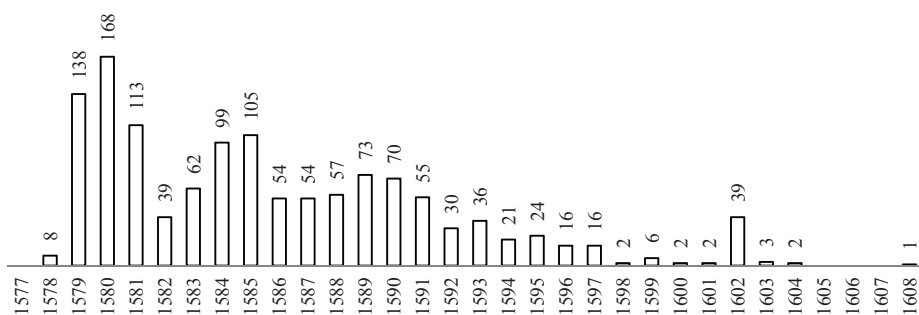

Fig 19. Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Rudolf de Habsburg (grupa cronologică 1625/1626-1668)

groși	1609	1610	1613	1614	1615	1616	1617	1618	1619
Kremnica	1	1	1	2	2	-	-	-	-
Baia Mare	-	-	-	120	203	193	216	127	267

denari	1610	1611	1612	1613	1614	1615	1616	1617	1618	1619	1620	?
Kremnica	2	2	6	11	9	7	9	1	9	5	2	6
Baia Mare	-	-	-	-	2	-	-	1	1	-	-	-

Tab. 28a-b. Distribuția pe ani de batere și monetării a groșilor și a denarilor maghiari bătuți de Matia de Habsburg (grupa cronologică 1625/1626-1668)

groși	1623	1624	1626	1630	1631
Baia Mare	-	-	-	24	19
Bratislava	1	3	-	-	-
Var. Huszár 1196 (?)	-	4	1	-	-

denari	1619	1623	1626	1627	1629	1630	1631	1632	1633	1634	1635	1636	1637	?
Kremnica	1	-	5	6	2	7	8	3	2	3	2	1	2	2
Baia Mare	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Bratislava	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tab. 29a-b. Distribuția pe ani de batere și monetării a groșilor și a denarilor maghiari bătuți de Ferdinand al II-lea (grupa cronologică 1625/1626-1668)

excepțional, în tezaurul Baia Sprie apare o emisiune de cinci ducăți, restul fiind ducăți, taleri și jumătăți de taler (Baia Sprie, Cluj-Napoca IV și Uileacu de Beiuș). Monedele mărunte – groși¹⁶ și denari¹⁷ – sunt reprezentate în proporții aproape egale, printr-un număr mic de piese, dominante fiind emisiunile de Baia Mare și Kremnica (Tab. 29). Accidental, în tezaurul Buzd apare o monedă de tip *novenarius* (groș de 9 denari) emisă în 1623 la Kremnica, după modelul triplului groș polonez. Șirul emisiunilor maghiare continuă cu monedele lui *Ferdinand al III-lea* (sub 1%). În cazul acestui emitent, predomină emisiunile cu valoare mare: o monedă de doi ducăți în tezaurul Sănnicolau Român II, ducăți în tezaurele Baia Sprie (1), Cluj-Napoca IV (6) și Sănnicolau Român II (2), și taleri în tezaurele Aghireș II (4) și Cluj-Napoca IV (31). Ultimul tezaur menționat conține și două jumătăți de taler. Restul monedelor sunt denari de Kremnica din anii 1639 (1), 1640 (2), 1641 (2), 1643 (1)¹⁸. Singurele monede atribuite lui *Leopold I* sunt ducății din tezaurul Sănnicolau Român II.

Moneda transilvană egalizează, ca număr de piese, moneda maghiară. În treizeci și șase dintre tezaure¹⁹ au fost identificați ducăți și multiplii lor, tripli groși, groși lați (84%), groși (14%), polturi și denari.

	10 ducăți	3 ducăți	ducăți	taleri	3 groși	groși lați	groși	polturi	denari	
Ioan Sigismund Zápolya	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Sigismund Báthory	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Ștefan Bocskai	-	-	-	-	11	-	-	-	-	11
Gabriel Báthory	-	-	-	-	16	3	574	-	-	593
Gabriel Bethlen	3	1	1	3	-	5.542	440	-	15	6.005
Ștefan Bethlen	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Gheorghe Rákóczi I	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3
Gheorghe Rákóczi II	-	-	6	-	-	-	-	-	-	6
Emitent incert	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
	3	1	8	3	29	5.546	1.014	3	17	6.624

Tab. 30. Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor transilvănene din tezaurele grupe cronologice 1625/1626-1668

¹⁶ Dedrad, Buzd, Sălăjeni, Zalău IV, Sadu, Ațel, Suatu, Mineu, Aghireș II. Groșul cu nr. 7.813 din tezaurul Buzd (Chirilă, Năgler 1969, p. 325), respectiv cel cu nr. 202 din tezaurul Aghireș II (Chirilă, Lucăcel 1965, p. 37) au fost identificați ca fiind emisiuni de Baia Mare din anii 1626 și 1637, însă, potrivit determinatoarelor numismatice, monetăria amintită a bătut groși pentru Ferdinand al II-lea doar în anii 1630-1631.

¹⁷ Ghiriș, Iacobeni, Dedrad, Huedin II, Sălăjeni, Verveghiu, Mihai Viteazu II, Sadu, Ghighișeni și Boholt.

¹⁸ Răscruci I, Mihai Viteazu II și Sadu.

¹⁹ Șieu I, Cluj-Napoca II și III, Dubova, Zalău II, Iacobeni, Șeușa, Solocma, Pui, Mălâncrav, Dedrad, Zalău III, Huedin II, Uileacu de Beiuș, Aghireș I, Ulciug, Buzd, Sălăjeni, Zalău IV, Visuia II, Verveghiu, Baia Sprie, Răscruci I, Mihai Viteazu II, Sadu, Ațel, Corneni, Suatu, Mineu, Vârșolț II, Tășnad II, Aghireș II, Cluj-Napoca IV, Năpradea, Ghighișeni și Sănnicolau Român II.

Denarii lui *Ioan Sigismund Zápolya*, emisiuni din anul 1556, apar exclusiv în tezaurul Ghighișeni. Rare sunt și emisiunile monetare ale lui *Sigismund Báthory*, două monede de trei groși din anii 1590 (*sic!*)²⁰ și 1598 fiind identificate în tezaurul Pui. Ceva mai bine reprezentați sunt triplii groși bătuți de Ștefan Bocskai în anii 1605 (1), 1606 (3) și 1607 (7), monede identificate în compoziția tezaurului Iacobeni și Pui. Monetăria lui *Gabriel Báthory* este reprezentată prin triplii groși (1608-3, 1609-8, 1610-2, 1611-1, 1612-1, 1613-1), groși lați (1610-3) și groși (1608-1, 1609-5, 1610-83, 1611-149, 1612-197, 1613-138, f.a.-1), majoritatea emisiuni de Baia Mare, păstrați în tezaurele Iacobeni, Pui, Huedin II, Buzd, Răscruci I, Sadu, Ațel, Corneni, Suatu și Năpradea. Cele mai numeroase sunt emisiunile monetare ale principelui *Gabriel Bethlen*²¹, care însumează un procent de 90% din moneda transilvăneană. Monedele de aur apar exclusiv în tezaurul Baia Sprie, iar talerii în cel de la Uileacu de Beiuș. Nucleul emisiunilor acestui emitent este alcătuit din monedele de schimb – groși lați (92%), groși și denari – a căror distribuție pe monetării și ani de batere arată în felul următor:

groși lați	1620	1621	1622	1623	1624	1625	1626	1627	1628	1629	?
Baia Mare	7	7	-	1	-	375	2.603	810	242	143	4
Košice	-	-	-	-	-	132	998	214	2	-	1
Mukačevo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mon. incertă	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1

groși	1615	1617	1619	1620	1625	1626	1627	?
Baia Mare	-	5	52	-	216	-	9	-
Košice	-	-	-	-	46	88	9	-
Alba Iulia	5	-	5	2	-	-	-	-
Mon. incertă	-	-	1	-	-	-	-	2

denari	1615	1625	1626
Baia Mare	-	6	6
Košice	1	-	2

Tab. 31a-c. Distribuția pe ani de batere și monetării a monedelor bătute de Gabriel Bethlen (grupa cronologică 1625/1626-1668)

Scurta serie de ducați a lui *Ștefan Bethlen* este reprezentată prin moneda bătută la Cluj (Sânnicolau Român II) după modelul ducaților fratelui său. Categoria emisiunilor transilvănene se încheie cu polturile lui *Gheorghe Rákóczi I* (Răscruci I și Ațel) și ducații lui *Gheorghe Rákóczi al II-lea* (Cluj-Napoca IV).

²⁰ Potrivit catalogului lui Adolf Resch (1901), Sigismund Báthory a bătut monede de trei groși în anii 1694, 1596-1598.

²¹ Șieu I, Cluj-Napoca II și III, Dubova, Zalău II, Iacobeni, Șeușa, Solocma, Mălâncrav, Dedrad, Zalău III, Huedin II, Uileacu de Beiuș, Aghireș I, Ulciug, Buzd, Sălăjeni, Zalău IV, Visuia II, Verveghiu, Baia Sprie, Răscruci I, Mihai Viteazu II, Sadu, Ațel, Corneni, Suatu, Mineu, Vârșolț II, Tășnad II, Aghireș II și Năpradea.

În unele tezaure se mai păstrează, în cantități limitate, *jumătăți de groș de Świdnica*, bătute de Ludovic Jagiello (0,2%)²², și *pfennigi boemieni* (0,5%)²³. Distribuția pe emitenți și ani de batere indică, în ambele cazuri, proporții apropiate de cele calculate pentru grupa cronologică 1578-1619:

Ludovic Jagiello	1518	1519	1520	1521	1522	1523	1524	1525	1526	?
½ groși	1	1	9	4	1	7	7	17	42	5

Vladislav Jagiello	Ludovic Jagiello	Ferdinand I	Maximilian	Rudolf al II-lea	Incerte
31% (64 ex.)	3% (8 ex.)	30% (63 ex.)	22% (45 ex.)	11% (24 ex.)	2 ex.

Tot în categoria monedelor boemiene intră și monedele emise de împărații Casei de Habsburg în calitate de regi ai Boemiei: talerii lui Ferdinand I (1549), Rudolf al II-lea (1609-2), Matia (1614, 1618) și Ferdinand al II-lea (1623-5, 1624-9, 1625-3, 1626-1, 1633-1) din tezaurul Uileacu de Beiuș, talerul lui Ferdinand al III-lea (1638) din tezaurul Cluj-Napoca IV, precum și groșii lui Matia și cei ai lui Ferdinand al II-lea din tezaurele Ațel (1612-1) și Tășnad II (1626-1, 1627-2, 1635-1). Printre raritățile numismatice se numără talerul guvernatorilor Ducatului de Krumlov, Johann Christian von Eggenberg și Johann Siegfried (Cluj-Napoca IV), și groșul emis de generalul imperial Albrecht von Wallenstein, în calitatea sa de duce de Friedland (Tășnad II)²⁴.

Monedele provenite din *Imperiul Romano-German* dețin o pondere redusă (aproape 1%). În douăzeci și cinci de tezaure²⁵ au fost identificate circa 360 de monede provenite din diferite cercuri monetare, precum și din teritoriile sileziene și moraviene (Tab. 32). Monedele cele mai frecvent întâlnite sunt talerii (58%), în special emisiunile cercului monetar Austria, și groșii (35%), în majoritate emisiuni sileziene și ale cercului Saxonia Superioară (Fig. 20).

Dintre emisiunile monetare ale cercului *Rinul de Sus* au fost identificați ducați și taleri ai orașului Frankfurt am Main (Cluj-Napoca IV, Sănnicolau Român II, Uileacu de Beiuș), taleri ai Landgraviatului Alsacia (Iacobeni, Uileacu de Beiuș, Cluj-Napoca IV), jumătăți de *batzen* ale Principatului Zweibrücken (Iacobeni) și Comitatului Solms (Ațel), și un *vierer* din a doua jumătate a secolului al XIV-lea al orașului Strasbourg (Șieu I).

Cercul monetar *Rinul de Jos* este reprezentat de emisiunile Arhiepiscopiei de Köln: un ducat din 1657 (Sănnicolau Român II) și un groș (1/24 taler) din 1618 (Sălăjeni), precum și de cei doi ducați ai Arhiepiscopiei de Mainz, din anii 1645 și 1657, ce însoțesc ducatul de

²² Șieu I, Vârșolț II, Cluj-Napoca III, Iacobeni, Verveghiu, Tășnad II și Ghighișeni.

²³ Din cele 205 monede identificate, 193 sunt furnizate de tezaurul Șieu I, restul monedelor aparținând tezaurelor Dubova, Vârșolț I, Iacobeni, Verveghiu și Ghighișeni.

²⁴ Două monede ale ducelui de Friedland, Albrecht von Wallenstein, sunt menționate, fără a se preciza nominalul, în tezaurul Diosig II (Harsányi *et alii* 1914, pp. 25-26).

²⁵ Șieu I, Vârșolț I, Iacobeni, Pui, Huedin II, Uileacu de Beiuș, Ulciug, Buzd, Sălăjeni, Zalău IV, Verveghiu, Zalău V, Răscruci I, Mihai Viteazu II, Ațel, Corneni, Suatu, Mineu, Vârșolț II, Tășnad II, Aghireș II, Cluj-Napoca IV, Năpradea, Ghighișeni și Sănnicolau Român II.

	ducați	taleri	½ taler	groși	groși lați	½ batzen	<i>pfennigi</i>	4 denari	
Rinul de Sus	3	12	-	-	-	2	-	1	18
Rinul de Jos	3	-	-	1	-	-	-	-	4
Westfalia	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Saxonia Inferioară	-	11	-	7	-	-	-	-	18
Saxonia Superioară	-	31	2	62	-	-	1	-	96
Franconia	-	4	-	1	-	-	-	-	5
Suabia	3	12	-	-	-	-	-	-	15
Bavaria	-	14	3	-	-	1	-	-	18
Austria	1	128	-	17	-	-	-	-	146
Silezia	2	-	-	38	2	-	-	-	42
Moravia	-	-	-	1	-	-	-	-	1
	12	212	5	128	2	3	1	1	364

Tab. 32. Distribuția pe cercuri monetare și nominaluri a monedelor IRG din tezaurele grupei cronologice 1625/1626-1668

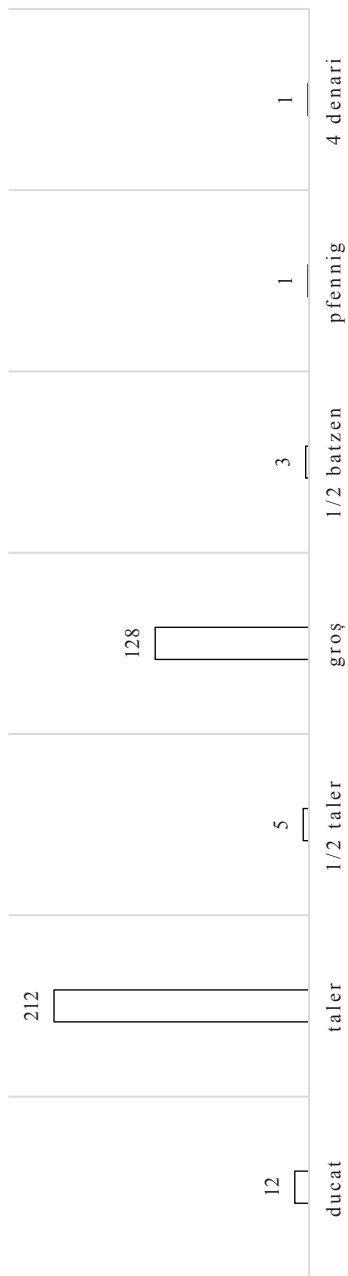
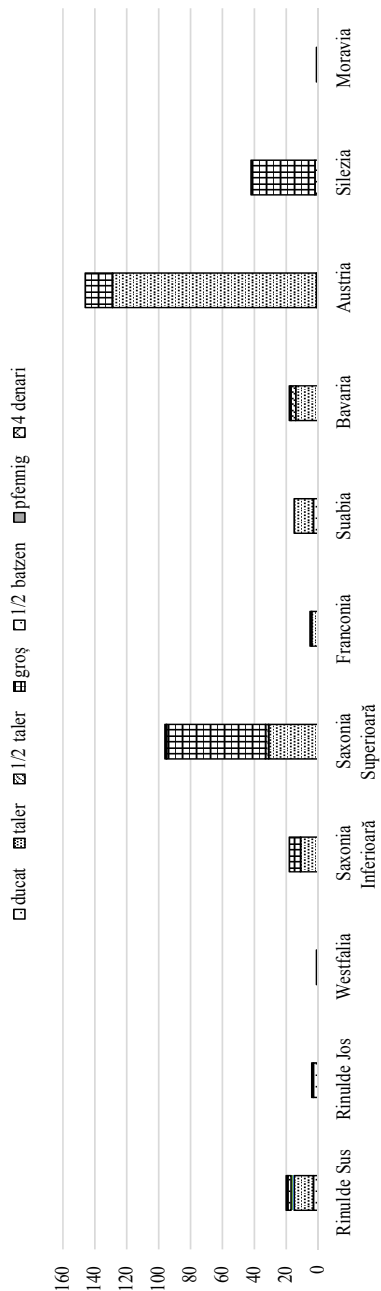

Fig. 20a-b. Reprezentarea grafică a distribuției pe cercuri monetare și nominaluri a monedelor IRG din tezaurele grupeii cronologice 1625/1626-1668

Köln. Reminiscență a etapei precedente, în tezaurul Iacobenii se păstrează o monedă de tip *Mariengroschen* (1551) a abatelui de Corvei (Höxter), Kaspar I von Hörsel (cercul monetar *Westfalia*).

Mai numeroase sunt monedele emitenților cercului monetar *Saxonia Superioară* (26%). Ducatul Saxoniei este reprezentat prin talerii și jumătățile de taler ale ducelui Johann Georg I (31 monede)²⁶, la care se adaugă un pfennig de secol XV al ducilor Ernst și Albrecht (Șieu I). Comitatului de Mansfeld îi aparțin doi taleri din anii 1613, 1623 (Uileacu de Beiuș) și un groș (1/21 taler) din anul 1612 (Huedin II). În tezaurele Șieu I, Buzd și Ghighișeni continuă să apară groșii margrafului Johann de Brandenburg-Küstrin (1544-4, 1545-10, 1546-1). Aportul cel mai însemnat revine groșilor (1/24 taler) pomeranieni bătuți de ducele Bogislaus al XIV-lea (1618-2, 1619-2, 1620-7, 1621-2, 1622-2)²⁷ și de episcopul de Cammin, Ulrich I (1621-19, 1622-6)²⁸, la care se adaugă o emisiune din anul 1617 a predecesorului celui din urmă, Franz von Pommern (Sălăjeni). În categoria prezențelor accidentale intră groșii bătuți între anii 1614 și 1618 de către comiții de Stolberg, Heinrich XI și Wolfgang Georg (Iacobenii, Corneni), fiii principelui Joachim Ernst de Anhalt (Verveghiu, Huedin II), și comitele Albrecht Friedrich de Barby (Corneni).

Mai mult de jumătate din emisiunile cercului *Saxonia Inferioară* sunt taleri cu diverși emitenți, laici și eclesiastici, reuniți în tezaurele Uileacu de Beiuș și Cluj-Napoca IV:

- Braunschweig-Wolfenbüttel (1575, 1611)
- Braunschweig-Lüneburg (1601)
- Braunschweig-Dannenberg (1623)
- Hamburg (1608, 1622)
- Hildesheim (1624)
- Lübeck (1619, 1622)
- Schleswig-Holstein (1626)
- Halberstadt (1625)

În tezaurul Iacobenii regăsim groșii (*Mariengroschen*) Ducatului Braunschweig-Wolfenbüttel (1554), ai orașului Goslar (1545) și pe cei ai Episcopatului Hildesheim (1549). Un groș din anul 1519 al capitlului domului din Halberstadt apare în tezaurul Buzd, iar groși ai ducilor de Braunschweig-Wolfenbüttel, din perioada *Kipper- und Wipperzeit*, sunt menționați în tezaurul Răscruci I (1620-2, 1622).

Cercului monetar *Franconia* îi aparțin talerii orașului Nürnberg găsiți în tezaurele Uileacu de Beiuș (1599, 1624, 1625) și Verveghiu (1623). Întâmplător, în tezaurul Huedin II se păstrează un groș din 1562 al margrafului Georg Friedrich de Brandenburg-Ansbach I.

Pentru cercul monetar *Suabia* avem talerii împăratului Ferdinand al II-lea din tezaurele Uileacu de Beiuș (1626) și Cluj-Napoca IV (1626-3), la care se alătură ducații (1639, 1645, 1649) și talerii (1639-3, 1641-4, 1642) lui Ferdinand al III-lea din tezaurul Cluj-Napoca IV, toate emisiuni ale monetăriei orașului imperial Augsburg.

²⁶ Uileacu de Beiuș, Verveghiu, Vârșolț II și Cluj-Napoca IV.

²⁷ Huedin II, Buzd, Sălăjeni, Răscruci I, Mihai Viteazu II, Ațel, Corneni și Mineu.

²⁸ Huedin II, Buzd, Sălăjeni, Zalău IV, Ațel, Suatu, Mineu și Aghireș II.

Cercul monetar *Bavaria* furnizează un taler din anul 1623 (Cluj-Napoca IV) și o jumătate de *batzen* din anul 1624 (Sălăjeni), emisiuni ale Palatinatului Pfalz-Neuburg. Taleri ai arhiducelui Maximilian I al Bavariei sunt menționați în tezaurele Uileacu de Beiuș (1623, 1625) și Cluj-Napoca IV (1626, 1628), în acesta din urmă ei sunt însoțiți de două jumătăți de taler (1627). Talerii episcopilor de Salzburg: Johann Jakob Khuen von Belasi (1567, 1672), Markus Sittikus Graf von Hohenems (1619) și Paris Graf Lodron (1621-2, 1624-3, 1625, 1627) sunt semnați în tezaurul Uileacu de Beiuș.

Ca număr de monede, cercul monetar *Austria* deține ponderea cea mai mare (40%), locul fiindu-i asigurat de cele 129 de monede cu valoare ridicată: un ducat tirolez fără an, al arhiducelui Leopold al V-lea, și o serie de taleri băuți în monetării din teritoriile ereditare ale Habsburgilor:

- Maximilian II: *Austria Inferioară* 1576 (Uileacu de Beiuș).
- Rudolf II: *Tirol* 1609, 1610 (Uileacu de Beiuș), 1610, 1612 (Cluj-Napoca IV).
- Matia: *Austria Inferioară* 1619 (Uileacu de Beiuș).
Tirol 1615, 1618-3 (Uileacu de Beiuș).
- Ferdinand II: *Austria Inferioară* 1620-3, 1621-3, 1623-4, 1624-7 (Uileacu de Beiuș), 1626 (Vârșolț I).
Stiria 1626, 1627, 1632, 1633, 1636-2 (Cluj-Napoca IV).
Carintia 1620 (Uileacu de Beiuș).
Tirol 1623 (Cluj-Napoca IV).
- Ferdinand III: *Austria Inferioară* 1646, 1653 (Cluj-Napoca IV).
Stiria 1941, 1644-5, 1646-7, 1648, 1650, 1651, 1653 (Cluj-Napoca IV).
Carintia 1638-2 (Cluj-Napoca IV).
- Leopold I: *Austria Inferioară* 1675-4 (Uileacu de Beiuș).
- Arhid. Ferdinand II: *Tirol* f.a.-3 (Uileacu de Beiuș).
- Arhid. Ferdinand II: *Tirol* f.a. (Cluj-Napoca IV).
- Arhid. Ferdinand: *Stiria* 1617 (Vârșolț II).
- Arhid. Maximilian III: *Tirol* 1616, 1618-3 (Cluj-Napoca IV).
- Arhid. Leopold V: *Tirol* 1620-4, 1621-3, 1623, 1624-3, 1628 (Uileacu de Beiuș); 1620-3, 1621- 2, 1623, 1624, 1627, 1630, 1632-34 (Cluj-Napoca IV); 1630 (Aghireș II).

Restul monedelor sunt groși băuți de împăratul Ferdinand al II-lea în anii 1623, 1624 (3), 1626, 1628, 1631, 1632, 1635, 1636, 1637, în monetării din Austria Inferioară (Iacobenii, Suatu, Mineu, Tășnad II, Aghireș II), Stiria (Ulciug, Zalău V, Ațel, Năpradea) și Carintia (Tășnad II). Spre sfârșitul acestei etape cronologice, în tezaurele din deceniul șase sunt semnați groși ai împăratului Ferdinand al III-lea băuți în Austria Inferioară (Tășnad II - 1637), Carintia (Tășnad II - 1651) și Stiria (Năpradea - 1654). Sporadic, apar și monedele tiroleze de același tip ale arhiducilor din Casa de Austria: Leopold al V-lea (Tășnad II - f.a.), respectiv Ferdinand Karl (Tășnad II - 1643 și Ghighișeni - 1661).

Monedele sileziene dețin o pondere semnificativă, asigurată în majoritate de groși (monede de trei creițari), la care se adaugă câțiva ducați: o emisiune imperială din 1657, bătută de Ferdinand al III-lea (Sănnicolau Român II), și una din 1557 a episcopului de Breslau, Balthazar von Promnitz (Cluj-Napoca IV). Lista monedelor mărunte se deschide cu groșii

de tip polonez ai ducelui Friedrich II zu Liegnitz (1542-4, 1543-7, 1544-11, 1545)²⁹, urmați de groșul ducilor de Brieg, Georg Rudolf și Johann Christian, din anul 1619 (Huedin II). În tezaurele Șieu I, Pui și Ghighișeni apar groșii ducilor de Cieszyn, Friedrich Kasimir și Adam Waclaw (1570, 1596, 1597-2). Sporadic, într-un exemplar, maximum două, sunt prezente și monede devalorizate din anii 1619-1622 ale Ducatelor Jägendorf (un groș în tezaurul Sălăjeni), Münsterberg-Oels (altul în tezaurul Ațel) și Ratibor (doi groși bătuți de Gabriel Bethlen în tezaurul Buzd). În tezaurul Tășnad II apar groși bătuți pentru împărații Ferdinand al II-lea și Ferdinand al III-lea în monetăriile din Breslau (1634) și Cieszyn (1649-2, 1651).

În această etapă, în categoria monedelor moraviene intră o singură monedă: un groș bătut în monetăria din Olmütz (1637), în numele împăratului Ferdinand al II-lea (Tășnad II).

În tezaurele Iacobeni, Pui, Uileacu de Beiuș, Ulciug, Verveghiu, Tășnad II și Sânnicolau Român II apar ducați și taleri proveniți din atelierele monetare ale *Țărilor de Jos spaniole și austriece* și din cele ale *Provinciilor Unite ale Țărilor de Jos*. Ducatii menționați în tezaurele Sânnicolau Român II și Ulciug sunt emisiuni ale provinciilor Overijssel (emisiune provincială – 1606, Deventer – 1603, Zwolle – 1646, Kampen – 1656), Geldern (1612), Frisia de Vest (1662) și Utrecht (1630, 1642, 1648, f.a.). Talerii sunt emisiuni de Overijssel (Deventer, Kampen, Zwolle – 1586; Overijssel – 1620), Zeeland (1614, 1619), Utrecht (1620, 1623), Olanda (1584, 1622-2), Frisia (1608, 1612), Frisia de Vest (1593, 1612, 1619, 1626-3). În mod excepțional, veniți probabil prin aceeași filieră, în tezaurele Uileacu de Beiuș și Tășnad II sunt semnalati taleri proveniți din spațiul *Confederației elvețiene*: o emisiune a orașului Zug din anul 1622, respectiv una a orașului St. Gallen din 1624.

Printre raritățile numismatice se numără: monedele de trei groși ale orașului *Ragusa*, păstrate în tezaurul Pui (1627 și 1630-3), și ducatul regelui Frederik al III-lea al *Danemarcei*, din tezaurul Cluj-Napoca IV (1649).

Moneda poloneză totalizează, în cele treizeci și opt de tezaure în care a fost identificată, un număr de peste 19.900 de monede³⁰, fapt ce îi asigură mai bine de jumătate din quantumul monedei acestei perioade. Ierarhia pe nominaluri și emitenți indică dominația incontestabilă a polturilor lui Sigismund al III-lea (73%), urmate de groși (10%) și monede de trei (7%), respectiv șase groși (5%), în marea lor majoritate emisiuni ale regelui menționat (Tab. 33)³¹.

Cele mai vechi emisiuni sunt jumătățile de groș din timpul regelui *Vladislav Jagiello* (Șieu I). Același nominal, bătut cu numele lui *Cazimir Jagiello*, apare în tezaurele Șieu I, Vârșolț I, Iacobeni și Ghighișeni. Jumătățile de groș emise de *Ioan Albert* au fost identificate în tezaurele amintite mai sus și în cele de la Cluj-Napoca III, Verveghiu și Tășnad II. Cele mai

²⁹ Șieu I, Vârșolț I, Iacobeni, Buzd, Tășnad II și Ghighișeni.

³⁰ Șieu I, Zalău I, Vârșolț I, Cluj-Napoca II și III, Dubova, Zalău II, Șoimoșu Mare, Iacobeni, Solocma, Pui, Mălâncrav, Dedrad, Zalău III, Huedin II, Aghireș I, Feisa, Buzd, Sălăjeni, Zalău IV, Visuia II, Verveghiu, Zalău V, Răscruci I, Mihai Viteazu II, Sadu, Ațel, Corneni, Suatu, Mineu, Vârșolț II, Tășnad II, Aghireș II, Cluj-Napoca IV, Năpradea, Ghighișeni, Chilieni și Boholt.

³¹ Patru monede din tezaurele Iacobeni și Verveghiu au rămas neidentificate.

	talari <i>talár</i>	18 groși <i>ort</i>	6 groși <i>szóstak</i>	3 groși <i>trojak</i>	groși <i>grosz</i>	½ groși <i>pólgrosz</i>	șilingi <i>szelág</i>	polțuri <i>póltorak</i>	3 crețari <i>3 krucierze</i>
Vladislav Jagiello	-	-	-	-	-	7	-	-	7
Cazimir Jagiello	-	-	-	-	-	60	-	-	60
Ioan Albert	-	-	-	-	-	164	-	-	164
Alexandru	-	-	-	-	-	192	-	-	192
Sigismund I	-	-	-	-	218	163	1	-	382
Sigismund August	-	-	-	-	21	3	-	-	24
Ștefan Báthory	-	-	-	132	6	-	-	-	138
Sigismund III	5	80	1.023	1.413	1.783	-	1	14.655	18.962
Vladislav IV	2	-	-	-	-	-	-	-	2
Ioan Cazimir	-	-	11	-	-	-	-	-	11
	7	80	1.034	1.545	2.028	589	2	14.655	19.942

Tab. 33. Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor poloneze din tezaurele grupei cronologice 1625/1626-1668

numeroase sunt monedele din timpul regelui *Alexandru*³². Toate aceste emisiuni jagiellone, bătute înainte de reforma monetară a lui Sigismund I dețin, în contrast cu etapa precedentă, o cotă mult diminuată, de doar 2%, din numerarul polonez.

Un procent relativ apropiat revine monedei regelui *Sigismund I*, cu un aport de aproape 2%, și acesta foarte scăzut față de cel calculat pentru grupa cronologică 1578-1619 (21%). Groșii bătuți în monetăriile Coroanei (56), Prusiei (104), în cele din Gdańsk (48) și Elbląg (10) dețin o cotă de 57%, restul procentelor revenind jumătăților de groș³³. Cu excepția pieselor lituaniene din tezaurul Iacobenii, jumătățile de groș sunt emisiuni ale Coroanei, bătute în monetăria cracoviană în anii 1506 (12), 1507 (40), 1508 (44), 1509 (27), 1510 (16) și 1511 (8)³⁴.

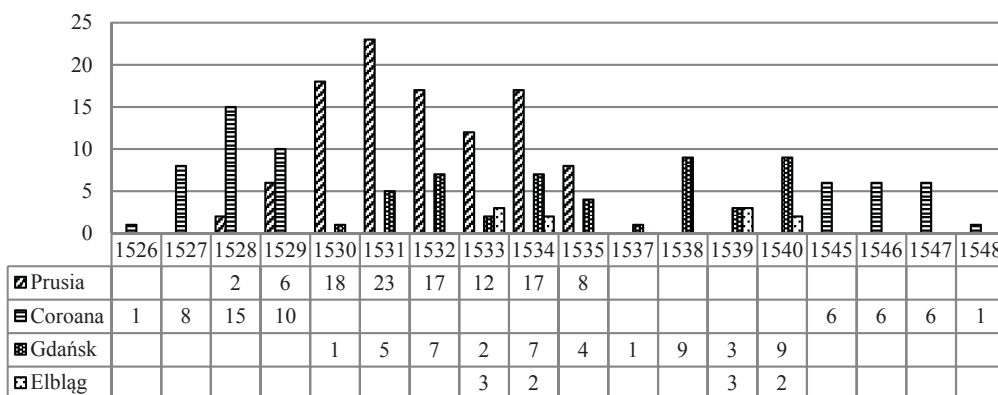

Fig. 21. Distribuția pe ani de batere a groșilor lui Sigismund I (grupa cronologică 1625/1626-1668)

Spre deosebire de etapa precedentă, în cazul monetăriei lui Sigismund August apar doar groși polonezi (1566, 1568-2), lituanieni (1546-2, 1547-5, 1548, 1555, 1559, 1562, 1566, 1568-3) și de Gdańsk (1555-2, 1557)³⁵, precum și jumătăți de groș (1557, 1560, 1562)³⁶, cuantumul emisiunilor sale scăzând la 0,1%.

Monetăria lui Ștefan Báthory este reprezentată prin tripli groși și groși, care însumează un procent de sub 1% (Tab. 34). Prezența lor în tezaurile Iacobenii, Pui, Verveghiu și Ghighișeni indică o concentrare a acestor emisiuni în loturile din deceniul trei, sesizată și în cazul monedelor emitenților precedenți.

Ștefan Báthory	1580	1581	1582	1583	1584	1585	1586	?
3 groși Coroana	1	-	8	2	4	9	8	1
3 groși Lituania	4	10	13	8	3	10	1	-
3 groși Riga	-	2	2	8	3	18	17	-

³² Șieu I, Vârșolț I, Iacobenii, Ulciug, Verveghiu, Corneni, Tășnad II și Ghighișeni.

³³ În tezaurul Iacobenii este menționat un șiling de Elbląg din anul 1531.

³⁴ La acestea se adaugă 12 monede fără an, sau cu an ilizibil, din tezaurul Ghighișeni.

³⁵ Șieu I, Iacobenii, Buzd, Corneni și Ghighișeni.

³⁶ Iacobenii și Buzd.

Ștefan Báthory	1579	1580	1581	1582
groși Coroana	-	-	-	-
groși Lituania	-	1	-	-
groși Riga	-	-	2	1
groși Gdańsk	2	-	-	-

Tab. 34a-b. Distribuția pe ani de batere a triplilor groși și a groșilor bătuți de Ștefan Báthory (grupa cronologică 1625/1626-1668)

De departe, în cazul monedei poloneze, domină monedele lui *Sigismund al III-lea*, prezente într-o gamă variată de specii monetare. Talerii sunt apariții accidentale, câteva exemplare din anii 1628 (2) și 1629 (3) se păstrează în tezaurele Uileacu de Beiuș și Verveghiu. Monedele de optsprezece groși ale Coroanei (1621-4, 1622-5, 1623-3, 1624-4) și orașului Gdańsk (1611, 1613-4, 1615-12, 1616-12, 1617-18, 1618-7, 1619, 1620-2, 1621-5, 1623, 1625) sunt menționate în mod singular în tezaurul Pui. Monedele de șase groși dețin un procent de 5%³⁷, majoritatea fiind emisiuni bătute în deceniul trei: 1595 (1), 1596 (11), 1599 (1), 1600 (1), 1601 (1), 1623 (90), 1624 (154), 1625 (323), 1626 (299), 1627 (141). În comparație cu etapa precedentă, numărul monedelor de trei groși se reduce drastic (7%). Monedele, provenite în principal din atelierele Coroanei (1.156 de piese), acoperă, cu excepția anilor 1607, 1608 și 1614, întreaga lor perioadă de batere³⁸ (Fig. 22). Emisiunile de Riga sunt semnalate în șase tezaure (196 monede)³⁹, unde, exceptând loturile Aghireș I și Năpradea, apar alături de cele lituaniene (61 monede). Dominante covârșitor sunt monedele de un groș și jumătate, identificate în treizeci și două de tezaure (77%)⁴⁰, urmate (la foarte mare distanță) de emisiunile de tip groș (9%)⁴¹, distribuția pe ani de batere și monetării fiind redată în Tab. 35. Restul nominalurilor acestui emitent sunt semnalate accidental: două monede de trei crețari din anul 1616 în tezaurele Verveghiu și Buzd⁴², și un șiling nedatat, de Riga, în tezaurul Tășnad II.

În mod cu totul întâmplător, în tezaurul Cluj-Napoca IV se păstrează doi taleri bătuți de regele *Vladislav al IV-lea* la Gdańsk în anul 1639.

În tezaurele dateate înainte de anul 1668, din monetăria regelui *Ioan Cazimir* apar monede de șase groși, emisiuni ale Coroanei din anii 1659, 1660, 1661 (2), 1662 (3), 1664, 1666, 1667

³⁷ Cluj-Napoca II (un exemplar cu an incert), Dubova, Zalău II, Șoimoșu Mare, Pui, Aghireș I, Ulciug, Buzd, Zalău IV, Visuia II, Verveghiu, Zalău V, Mihai Viteazu II, Sadu, Corneni, Suatu, Mineu, Vârșolț II, Tășnad II, Aghireș II, Năpradea, Ghighișeni și Boholt.

³⁸ Șieu I, Dubova, Zalău II, Iacobeni, Pui (2 monede cu an incert), Aghireș I, Ulciug, Buzd, Zalău IV, Visuia II, Verveghiu, Zalău V, Mihai Viteazu II, Sadu, Corneni, Suatu, Mineu, Vârșolț II, Tășnad II, Aghireș II (monedă cu an incert), Năpradea, Ghighișeni și Chilieni.

³⁹ Șieu I, Iacobeni, Pui, Aghireș I, Năpradea și Ghighișeni.

⁴⁰ Zalău I, Cluj-Napoca II, Dubova, Zalău II, Iacobeni, Solocma, Mălâncrav, Dedrad, Zalău III, Huedin II, Aghireș I, Ulciug, Feisa, Buzd, Sălăjeni, Zalău IV, Visuia II, Verveghiu, Zalău V, Răscruți I, Mihai Viteazu II, Sadu, Ațel, Corneni, Suatu, Mineu, Vârșolț II, Tășnad II, Aghireș II, Năpradea, Ghighișeni și Chilieni.

⁴¹ Iacobeni, Mălâncrav, Dedrad, Huedin II, Ulciug, Buzd, Verveghiu, Răscruți I, Mihai Viteazu II, Sadu, Ațel, Corneni, Suatu și Mineu.

⁴² O monedă de acest tip este semnalată de Francisc Pap (2002a, p. 78) în tezaurul Feleacu.

1 ½ groș	1614	1615	1616	1617	1618	1619	1620	1621	1622	1623	1624	1625	1626	1627	?
Coroana	3	1	1	4	5	18	569	1.306	3.039	3.866	2.869	1.904	639	334	78
Riga	-	-	-	-	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-

groș	1604	1605	1606	1607	1608	1609	1610	1611	1612	1613	1614	1615	1623	1626	1627	?
Coroana	65	44	161	240	131	199	202	211	177	172	125	28	2	1	1	1
Lituania	-	-	-	1	6	2	4	1	1	-	-	3	-	-	-	-
Gdańsk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	-

Tab. 35a-b. Distribuția pe ani de batere a polturilor și a groșilor băuți de Sigismund al III-lea (grupa cronologică 1625/1626-1668)

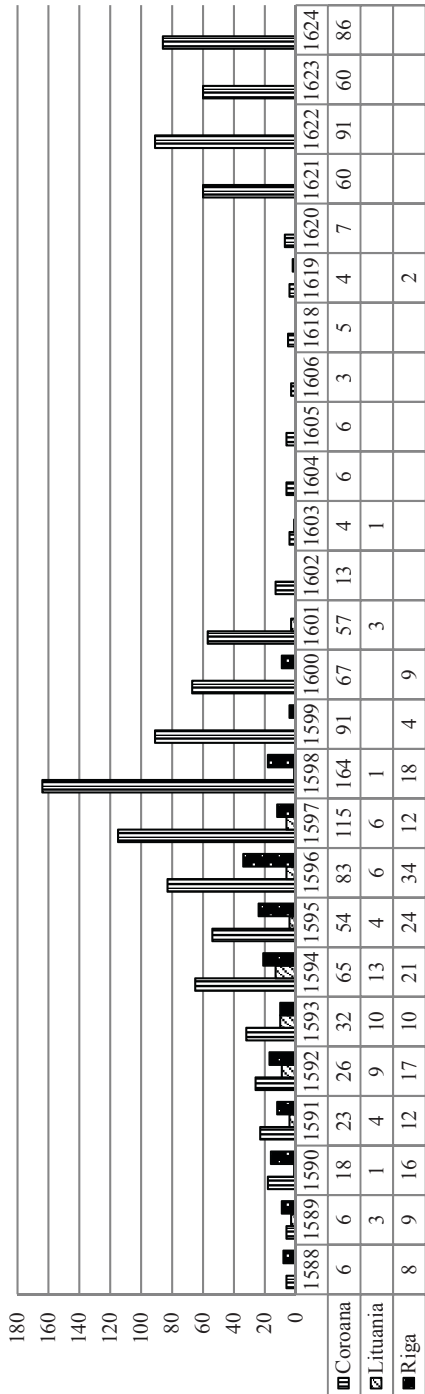

Fig. 22. Distribuția pe ani de batere a triplilor groși emiși de Sigismund al III-lea (grupa cronologică 1625/1626-1668)

(2), identificate în componența loturilor fragmentare Năpradea, Chilieni și Boholt, a căror dată de închidere rămâne incertă.

Din seria monedelor de secol XVI, mai supraviețuiesc în circulație și groșii *ducelui Prusiei, Albrecht von Brandenburg*. Cantitativ, ei ating, în cele șapte tezaure în care au fost identificați, un procent de sub 1% (238 monede)⁴³, însă ponderea le este asigurată de tezaurele Șieu I (125 monede) și Ghighișeni (85 monede).

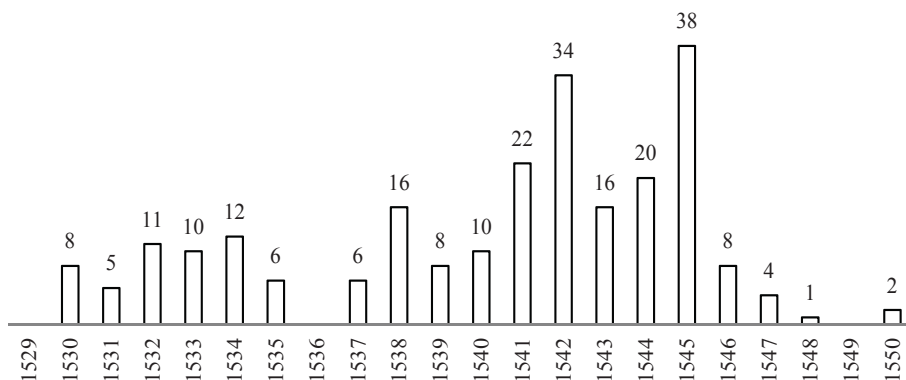

Fig. 23. Distribuția pe ani de batere a groșilor prusieni bătuți de Albrecht von Brandenburg (grupa cronologică 1625/1626-1668)

Este posibil ca împreună cu groșii prusieni să fi pătruns și moneda de tip *vierchen* din a doua jumătate a secolului al XIV-lea, bătută în numele marelui maestru al Ordinului Teutonic, Winrich von Kinprode (Șieu I). Accidental, în tezaurul Buzd se păstrează un groș din anul 1595 al administratorului Prusiei, *Georg Friedrich* (duce de Jägerndorf). Lotul emisiunilor prusiene se completează cu monedele principilor de Brandenburg, care ajung să-și impună, în urma unei uniuni personale, supremația asupra Ducatului Prusiei. În tezaurele Huedin II, Sălăjeni, Ațel și Corneni sunt semnalate opt monede de un groș și jumătate (*dreipöcker*), emise în anul 1620 de *Johann Sigismund*. Mai numeroase sunt monedele de acest tip bătute de *Georg Wilhelm*, ce totalizează, în douăzeci și patru de tezaure, peste o mie de exemplare, din anii 1621 (38), 1622 (135), 1623 (103), 1624 (203), 1625 (228), 1626 (320), 1627 (81) și 1633 (6), f.a. (1)⁴⁴. Printre monedele rarissime ale acestui emitent se numără moneda de doi ducăți (1638) din tezaurul Sănnicolau Român II și monedele de optsprezece groși (1623, 1625) din tezaurul Pui. În tezaurul Sănnicolau Român II apare și un ducat din 1648, bătut de *Friedrich Wilhelm*.

Monedele ducilor Curlandei, cunoscute încă din etapa precedentă, sunt semnalate în tezaurul Pui: monede de trei groși emise de Friedrich Kettler în anii 1596 și 1597, alături de trei emisiuni din anul 1598 al căror emitent rămâne incert (Friedrich Kettler sau Wilhelm Kettler).

⁴³ Șieu I, Cluj-Napoca III, Zalău I, Iacobeni, Pui, Buzd și Ghighișeni.

⁴⁴ Zalău II, Iacobeni, Mălâncrav, Huedin II, Aghireș I, Ulciug, Feisa, Buzd, Sălăjeni, Zalău IV, Visuia II, Verveghiu, Răscruți I, Mihai Viteazu II, Sadu, Ațel, Corneni, Suatu, Mineu, Vârșolț II, Tășnad II, Aghireș II, Ghighișeni și Boholt.

În această grupă cronologică apar pentru prima oară *emisiunile monetare suedeze* (peste 3% din numerarul teaurizat), bătute după modelul polonez de regele Gustav Adolf și de succesoarea sa, regina Christina. Monedele lui *Gustav Adolf*, identificate în douăzeci și cinci de tezaure⁴⁵, sunt cu precădere polturi provenite din atelierele monetare ale orașelor Elbląg și Riga (98%). Cel mai bine și mai divers reprezentat este atelierul orașenesc din Elbląg, în tezaure fiind semnalati, alături de polturi, tripli groși și groși. Mult mai puține sunt polturile emise în atelierul deschis de către suedezi după cucerirea orașului Elbląg și în monetăria orașului Riga. În comparație cu monedele lui Gustav Adolf, monedele reginei *Christina* au un aport redus⁴⁶, ele fiind polturi emise în atelierele din Elbląg, Riga și Livonia.

Gustav Adolf	1622	1623	1624	1628	1629	1630	1631	1632	1633	1635	?
3 groși Elbląg (at. orașului)	-	-	-	-	-	-	3	5	-	-	-
1½ groși Elbląg (at. orașului)	-	-	-	11	24	124	24	86	151	-	6
1½ groși Elbląg (at. suedez)	-	-	-	-	-	19	3	94	231	2	-
1½ groși Riga	40	56	93	-	-	-	-	-	-	-	-
groși Elbląg (at. orașului)	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-

Christina	1632	1633	1634	1635	1644	1648	?
1 ½ groși Elbląg (at. suedez)	2	3	35	84	-	-	1
1 ½ groși Riga	-	-	-	-	4	2	-
1 ½ groși Livonia	-	-	-	-	-	4	-

Tab. 36a-b. Distribuția pe ani de batere și monetării a monedelor suedeze bătute de Gustav Adolf și Christina (grupa cronologică 1625/1626-1668)

6.4 Discuții și analiză

Din perspectiva monetăriei transilvănene, grupa debutează cu schimbarea politicii monetare a principelui Gabriel Bethlen, care, la sfârșitul anului 1625, în urma unei înțelegeri cu împăratul Ferdinand al II-lea de Habsburg (Buza 1991, p. 95), pune capăt baterii monedei mărunte devalorizate. Începând cu anul 1626, vor fi emiși groși lați, groși și denari, dar accentul se va muta pe baterea monedelor de aur și a celor din categoria talerilor. După moartea lui Gabriel Bethlen, baterea monedei mărunte a fost reluată de Gheorghe Rákóczi I. În consens cu structura numerarului aflat în circulație, principele, renunțând la baterea monedei după model maghiar, a reluat pentru scurtă vreme emiterea monedei de tip polonez de șase și de trei groși (1637) și a introdus poltura (1636-1638). Principii transilvăneni care i-au urmat – Acatiu Barcsai, Ioan Kemény și Mihail Apafi –, cu excepția lui Gheorghe Rákóczi al II-lea, care a emis o serie scurtă

⁴⁵ Cluj-Napoca II, Dubova, Mălâncrav, Dedrad, Zalău III, Huedin II, Aghireș I, Ulciug, Feisa, Buzd, Sălăjeni, Zalău IV, Visuia II, Verveghiu, Zalău V, Răscruci I, Mihai Viteazu II, Sadu, Ațel, Corneni, Suatu, Mineu, Vârșolț II, Tășnad II și Aghireș II.

⁴⁶ Buzd, Sălăjeni, Zalău IV, Visuia II, Răscruci I, Mihai Viteazu II, Sadu, Ațel, Corneni, Suatu, Mineu, Vârșolț II, Tășnad II și Aghireș II.

de denari în monetăria din Baia Mare, nu au bătut monedă măruntă; toți au, însă, în raport cu durata domniei, serii bogate de monede de valoare mare. Această abandonare a baterii monedei de schimb își găsește posibile explicații în evoluția conjuncturii politice și economice. Angajarea în *Războiul de Treizeci de Ani* a principilor Gabriel Bethlen și Gheorghe Rákóczi I și creșterea veniturilor fiscale au favorizat baterea monedei mărunte. Modificarea statutului Transilvaniei în raport cu Poarta Otomană, declanșată de *aventura polonă* a principelui Gheorghe Rákóczi al II-lea și de intențiile otomanilor în Europa Centrală, a avut drept consecință, printre altele, creșterea obligațiilor financiare (despăgubiri de război, haraciul mărit etc.), circumstanță ce i-a determinat pe plătitori să-și canalizeze atenția asupra emiterii monedei de aur și a talerilor. Renunțarea la moneda de schimb se datorează, însă, și schimbărilor produse în structura masei monetare din spațiile învecinate, ce constau în ascensiunea nominalurilor cu valoare mijlocie și diminuarea baterii monedelor mărunte.

După o jumătate de deceniu de cvasi-absență, reparația tezaurilor (începând cu anul 1625) și dispozițiile oficiale din prima jumătate a anului 1626 dezvăluie schimbările intervenite în compoziția masei monetare. Raportarea la structurile monetare anterioare crizei permite, în primul rând, identificarea efectelor episodului de tip *Kipper- und Wipperzeit* din prima jumătate a anilor '20 asupra numerarului mai vechi. Potrivit analizei comparative, deprecierea monedelor mărunte a acționat asemeni unui catalizator ce a grăbit scoaterea din circulație a celor mai populare monede: denarii maghiari și triplii groși polonezi și transilvăneni.

La nivelul monedei maghiare, situația poate fi analizată per ansamblul grupei. Dispariția din circulație a denarilor (după toate aparențele, dominanți încă numeric spre sfârșitul deceniului doi) și slaba alimentare cu noi emisiuni au determinat scăderea drastică a ponderii monedei Ungariei regale. În perioada devalorizării, denarii regilor habsburgi Ferdinand I, Maximilian și Rudolf (monede din anii 1526-1607), care, în ciuda unei deprecieri constante, aveau încă în compoziție argint pur în proporție de 40-50%⁴⁷, se numărau printre monedele căutate de populație.

Contextul în care s-a produs dispariția denarilor este cel al alterării legii monedei maghiare, care între anii 1619 și 1625 a scăzut de la 5 loți (313‰) la 2,5 loți (156‰), adică, de la o greutate brută de 0,55 g la 0,49 g, conținutul real de argint ajungând de la 30% la 16 %. Procesul deprecierii începuse ceva mai devreme (1607-1619), odată cu denarii lui Matia de Habsburg bătuți din argint de 6 loți (375‰), ceea ce a însemnat o diminuare a conținutului de argint la 36%. În 1626, pentru a pune capăt devalorizării denarilor maghiari, s-a revenit la un standard apropiat de cel din anii 1619/1620: dintr-o marcă de argint cu o puritate de 5 loți fiind bătuți denari cu o greutate brută de 0,49 g și un conținut de argint fin de 0,15 g (Huszár 1979, p. 14)⁴⁸.

⁴⁷ Cf. opiniei lui Viorel Butnariu (2004, p. 151), denarii imperiali ar fi dispărut după anul 1602, însă tezaurele monetare analizate indică rămânerea lor în circulație, în proporții deloc neglijabile, până spre 1619 (*Appendix D*).

⁴⁸ Anterior, în monografia dedicată monedelor regilor din familia de Habsburg, Huszár Lajos (1975, p. 46) anunța revenirea la standardul din anii 1619-1620: denari cu o greutate brută de 0,55 g și o cantitate

Trendul lor, în coborâre încă din etapa precedentă, a fost accelerat de calitatea de *monedă veche și bună*, astfel că la ieșirea din criză prezența lor în tezaure a devenit într-un total sporadică. În contradicție cu această afirmație, calculele statistice au indicat, pentru numerarul maghiar al grupei cronologice 1625/1626-1668, un procent de 18%, ce nu reflectă proporția reală în circulație a acestor emisiuni. Denarii lui Ferdinand I, Maximilian și Rudolf asigură peste 70% din acest procent, dar ei provin în marea lor majoritate din trei tezaure cu o structură atipică, caracteristică etapei precedente (Șieu I, Iacobenii și Ghighișeni), primele două aparținând celei de-a doua jumătăți a deceniului trei. Având în vedere distorsiunile semnalate și slaba alimentare cu emisiunile maghiare ale împăraților Matia, Ferdinand al II-lea și Ferdinand al III-lea (doar 2%), ajungem la concluzia că tipul monetar maghiar reprezentativ în circulație nu mai este, în ciuda dominației sale numerice, denarul, ci groșul cu valoare de cinci denari, dar prezența sa este una secvențială, lipsită de consistență. Concret, dintre emisiunile anterioare crizei, întâlnim groșii lui Matia de Habsburg bătuți la Baia Mare între anii 1616 și 1619, ce fac parte (cf. hotărârile dietei de la Alba Iulia din mai-iunie 1626) din categoria monedelor acceptate oficial în circulație (MCRT 1882, p. 315). Potrivit compoziției tezaurelor, groșii lui Matia de Habsburg vor circula până în deceniul șase, ei fiind însoțiți, din deceniul patru, de groși bătuți de Ferdinand al II-lea și Ferdinand al III-lea (emisiuni maghiare sau venite prin filiera Ungariei regale din monetăriile Austriei Inferioare, Stiriei, Carintiei, Sileziei și Moraviei).

După retragerea monedei devalorizate, alături de groșii împăratului Matia de Habsburg, populația avea la îndemână, cf. dispoziției monetare menționate, numerar transilvănean alcătuit din groși de cinci denari (groși lați), groși de trei denari și monede mărunte bătute înainte de 1620 (în special emisiunile principelui Gabriel Báthory). Acestora li s-au adăugat monedele lui Gabriel Bethlen bătute după 1625, potrivit înțelegerii cu Ferdinand al II-lea, din argint de 5 loți (groși lați, groși și denari).

Ce ne arată însă tezaurele în calitate de eșantioane ale numerarului aflat în circulație? În primul rând, semnalăm faptul că dispoziția nu face nicio referire la monedele de trei groși bătute de Sigismund Báthory, Ștefan Bocskai și Gabriel Báthory, care alcătuiseră (cf. calculele statistice), în proporție de peste 90%, numerarul transilvănean teaurizat în perioada premergătoare crizei monetare. Investigarea tezaurelor de după 1625 indică o schimbare radicală: triplii groși transilvăneni dețin acum o cotă de sub 1%. Extrema cădere procentuală reflectă dispariția lor⁴⁹ în perioada devalorizării monetare, fapt ce explică și absența din enumerarea monedelor acceptate oficial în circulație. Din vechiul numerar, bătut înainte de 1620, în tezaurele din perioada 1625/1626-1668 regăsim groși de cinci și pe cei de trei denari

de 0,15 g de argint fin.

⁴⁹ Fără a deține informații complete privind puritatea triplilor groși transilvăneni, amintim faptul că datele existente pentru monedele lui Gabriel Báthory din anii 1608-1610 indică faptul că acestea sunt, calitativ, foarte apropiate sau chiar depășesc standardele modelului polonez. *Trojaki*-i lui Sigismund al III-lea au fost bătuți, începând cu anul 1604, din argint cu o puritate de 844‰ (circa 13 ½ loți), o greutate brută de 2,19 g și 1,85 g argint fin (Gumowski 1960, p. 210 și Mikołajczyk 1988, p. 64). Emisiunile transilvănene din anii 1608 și 1609, considerate ca având aceeași valoare, au fost bătute din argint cu o puritate de 836‰, având o greutate brută de 2,229 g și conținând 1,919 g argint fin. Monedele din anul următor au o greutate brută de 2,249 g și un conținut de argint fin de 1,991 g, puritatea fiind de 885‰ (Buza 1992, pp. 220-222).

ai lui Gabriel Báthory, primii arareori atestați (și atunci în tezaure de foarte mari dimensiuni), iar cei din urmă cu o cotă de supraviețuire supraevaluată, dacă ținem cont de aportul de 80% al monedelor din tezaurul Buzd. În concluzie, numerarul transilvănean teaurizat în anii 1625/1626-1668 este format în proporție de 90% din monedele principelui Gabriel Bethlen bătute înainte, dar mai ales după devalorizarea monetară, nominalul dominant fiind groșul lat.

Dacă în cazul numerarului maghiar și transilvănean avem de-a face, datorită producției monetare și parametrilor aprovizionării, cu o stare relativ neschimbată pe întreaga durată a etapei analizate, pentru moneda poloneză situația este cu totul diferită. Examinarea comparativă a tezaurelor ascunse, înainte și după deprecierea monetară, indică dispariția monedelor poloneze de trei groși din compoziția tezaurelor date în cea de-a doua jumătate a deceniului trei. Explicația acestei dispariții este oferită de documentele vremii⁵⁰, care ne arată că, în ciuda apartenenței la categoria numerarului mărunț (circa 2,44 g), monedele de trei groși ajung să fie cotate, datorită conținutului de argint (2,059 g), printre piesele aflate la mare căutare, chiar dacă, între timp, ele trecuseră printr-un proces de depreciere (Gumowski 1960, p. 210).

Potrivit compoziției tezaurelor ascunse înainte de anul 1619, majoritatea triplilor groși aflați în circulație erau emisiuni de bună calitate, bătute, cf. standardelor fixate de Ștefan Báthory (1580), din argint cu o puritate de 13½ loți (844‰), fiecare monedă conținând argint în proporție de 85%. Exemplarele din anii 1604-1608⁵¹, depreciate cu circa 10%, sunt extrem de puține (aceasta și în conformitate cu volumul baterii), iar cele bătute după noile devalorizări din anii 1616 și 1623 sunt atestate abia în tezaurele cu termenul *post quem*, situate, așa cum vom arăta mai jos, la câțiva ani după 1625.

Intensitatea cu care aceste monede au dispărut din circulație este dovedită, complementar documentelor epocii, de rezultatele statistice: după 1625, ponderea lor în ansamblul monedei poloneze a scăzut de la 50% (cât înregistraseră în etapa premergătoare crizei monetare) la aproximativ 7%. Procentul este alcătuit însă din noile intrări, ce au constat în emisiuni din anii 1618-1624.

Din această perspectivă, este evident faptul că ponderea monedelor poloneze la scara întregii etape (54%) se datorează unui nou aflus de numerar, dominat, potrivit structurii tezaurelor, de moneda de un groș și jumătate (poltura). Înainte de criză, jumătate din numerarul de origine poloneză era alcătuit din moneda de trei groși, iar cealaltă jumătate era formată îndeosebi din groși și jumătăți de groș. În tezaurele din anii 1625/1626-1668, numerarul polonez este dominat de polturi, urmate, la mare distanță, în ordine descrescătoare, de groși, monede de trei groși, de șase groși și jumătăți de groș:

⁵⁰ Huszár Lajos (1945, p. 25) amintește o serie de documente privitoare la plata îndatoririlor față de Poarta Otomană, în care triplii groși (cunoscuți sub numele de *dutka*) sunt semnalați, alături de ducăți și taleri, printre monedele greu de găsit (1621) sau dispărute din circulație (1624). Aprecierea acestui nominal este evidențiată de deciziile dietelor întrunite la Cluj (mai 1622) și la Alba Iulia (mai-iunie 1623), care au interzis scoaterea din țară a monedelor de aur și a talerilor, precum și a triplilor groși (MCRT 1882, pp. 102, 127).

⁵¹ Pentru evoluția valorilor metrologice ale monedelor de trei groși poloneze: Gumowski 1960, p. 210 și Mikołajczyk 1988, p. 64.

Grupe cronologice	6 groși	4 groși	3 groși	1 ½ groși	groși	½ groși
1579-1619	0,6%	0,1%	51%	-	13%	33%
1625/1626-1668	5%	-	7%	73%	10%	2%

În anii imediat următori crizei, tezaurele indică un stoc sărăcit al numerarului polonez, alcătuit, în urma dispariției triplilor groși⁵², din groșii și jumătățile de groș ale regilor Jagielloni, care, cf. compoziției tezaurelor, rămân în circulație până la sfârșitul deceniului trei⁵³. Începând cu anii 1629/1630, tezaurele indică un aflus nou de monedă poloneză, format exclusiv din emisiunile lui Sigismund al III-lea: monede de șase și de trei groși, polturi și groși, care vor scoate definitiv din circulație monedele poloneze mai vechi⁵⁴. Contribuția substanțială revine polturilor, a căror dată de pătrundere în Transilvania rămâne un subiect controversat. În prima jumătate a anilor '20, anii deprecierei monetare, le avem atestate doar documentar (după ultimele cercetări în domeniu, în categoria monedelor de bună calitate), iar în cea de-a doua jumătate a anilor menționați ele apar în tezaure recuperate parțial sau mult prea omogene pentru a oferi un termen *post quem* de încredere.

Din analiza critică a descoperirilor reiese că acumularea în tezaure a polturilor este documentată cu certitudine abia spre sfârșitul deceniului trei (în tezaure închise cu monede din anul 1629), fapt aflat în deplină concordanță cu interdicția monetară a lui Gabriel Bethlen de la începutul anului 1626:

În decembrie 1625-februarie 1626, în dispozițiile lui Gabriel Bethlen privind scoaterea din circulație a monedei de proastă calitate erau amintite și polturile contrafăcute *aflăte în circulație în Polonia*. Se specifica că, în cazul în care regele Sigismund al III-lea ar refuza să bată monedă după liga nouă (hotărâtă de Bethlen de comun acord cu împăratul Ferdinand al II-lea), atunci, pentru a evita pătrunderea polturilor, nimeni din Ungaria nu va avea drept să ducă vin spre vânzare în Polonia. Cei care le vor primi, cumpăra sau păstra vor fi pedepsiți (*sub amissione omnium bonorum*) (MCRT 1882, p. 309).

⁵² Avem în vedere emisiunile lui Ștefan Báthory și cele bătute de Sigismund al III-lea în anii 1588-1607, pe care le întâlnim (cu excepția descoperirilor Șieu I, Iacobenii și Ghighișeni) numai în tezaurele caracteristice etapei de dinainte de 1619.

⁵³ Mikołajczyk (1988, p. 88) a fixat limita superioară a circulației monedelor lui Sigismund I, Sigismund August și Ștefan Báthory, însoțite adeseori de cele jagiellone de secol XV, în dreptul anului 1627. În Transilvania, după sfârșitul deceniului trei, ele sunt apariții firave, semnalate în tezaure de mari dimensiuni sau în cele cu un pronunțat caracter arhaic.

⁵⁴ Groșii și jumătățile de groș bătute de Jagielloni au fost scoase din circulație de către polturile care, în ciuda faptului că reprezentau un nominal superior valoric (1 ½ groș), aveau un conținut de argint redus (0,49 g – emisiunile din 1619-1623 și 0,44 g – emisiunile din 1623-1627), inferior groșilor lui Sigismund I (0,77 g – cei polonezi și prusieni, respectiv 0,96 g – cei lituanieni) și chiar jumătăților de groș emise de Ioan Albert (0,77 g) și Alexandru (0,75 g – emisiunile Coroanei și 0,95 g – emisiunile lituaniene) (Gumowski 1960, pp. 201, 205, 210). Mai mult, ratele de schimb dezavantajau emisiunile mai vechi: groșul = 3 denari, jumătatea de groș = 1 denar, în timp ce poltura era schimbată pentru 2,5 sau 3 denari (Huszár 1970, pp. 58, 61).

Abia după moartea lui Gabriel Bethlen, polturile vor fi acceptate oficial în circulație, în urma hotărârii din septembrie-octombrie 1630 a dietei de la Cluj, care, constatând dispariția groșilor, decide să accepte *poltura cu cerc* (aluzie la globul cruciger de pe revers) bătută din argint de 6 loți, stabilind un curs de doi denari și jumătate (MCRT 1883, p. 139). În iunie-iulie 1631, *deoarece nu prea mai erau monede în țară*, dieta de la Alba Iulia anunța un nou curs de schimb de trei denari, identic cu cel practicat în Ungaria regală și Partium (MCRT 1883, pp. 264-265).

Pentru o datare atât de târzie a intrării masive a polturilor în Transilvania pledează și reapariția emisiunilor lui Sigismund al III-lea de șase și de trei groși, precum și a groșilor, nominaluri absente în cea de-a doua jumătate a deceniului trei. Monedele de șase groși, exclusiv emisiuni de secol XVI, sunt atestate încă din etapa precedentă, fără a avea însă o pondere semnificativă. După 1625, aceste emisiuni mai timpurii lipsesc⁵⁵, iar cele de secol XVII (monede din anii 1623-1627) își fac simțită prezența abia spre mijlocul deceniului patru. Aceeași situație o înregistrăm și în cazul monedelor de trei groși, unde, așa cum am arătat deja, emisiunile din anii 1588-1607, dominante în etapa precedentă, au fost scoase din circulație în perioada devalorizării monetare. Reapariția acestui nominal, reprezentat acum prin emisiuni din anii 1618-1624, este semnalată de aceleași tezaure, care anunță și noile intrări ale monedelor de șase groși. Groșii lui Sigismund al III-lea, atestați în etapa precedent, revin, într-o mult mai mare diversitate, alături de polturi, în tezaure din prima jumătate a deceniului patru, continuând să fie semnalati și în deceniul următor.

Rezumând, tezaurele monetare din anii 1629/1630-1635 marchează un nou aflax de monedă venit dinspre Polonia. La fel ca și în cazul valului monetar din penultimul deceniu al secolului al XVI-lea, monedele regale au fost însoțite de emisiuni străine, bătute *cf.* sistemului polonez și aflate în circulație în teritoriile poloneze⁵⁶: polturi suedeze de Elbląg sau Riga și cele ale uniunii de Brandenburg-Prusia. În număr mult mai mic, pe aceeași filieră polonă au pătruns în Transilvania și groși germani din deceniile doi și trei ale secolului XVII: emisiuni saxone (îndeosebi de Pomerania) și, izolat, sileziene (Liegnitz-Brieg, Jägendorf, Münsterberg-Oels)⁵⁷. Monedele de tip *Mariengroschen* (Höxter, Goslar, Braunschweig-Wolfenbüttel, Hildesheim), groșii lui Johann de Brandenburg-Küstrin, precum și cei silezieni bătuți de Friedrich II zu Liegnitz și de ducii de Cieszyn (Friedrich Kasimir și Adam Waclaw) sunt emisiuni intrate în Transilvania în siajul primului aflax de monedă poloneză datat în penultimul deceniu al secolului al XVI-lea.

În concluzie, în cazul acestei grupe cronologice, din perspectiva observațiilor de mai sus, limita inferioară poate fi fixată o jumătate de deceniu mai târziu, căci întreg deceniul trei reprezintă întrucâtva o prelungire a etapei începută spre sfârșitul secolului al XVI-lea, sau, mai degrabă, poate fi considerat deceniul crizei și al consecințelor ei. Schimbările au fost determinate de prezența episodică a monedelor depreciate, ce au grăbit scoaterea din circulație

⁵⁵ Excepție face tezaurul Pui care, în privința monedei poloneze, prezintă o notă aparte, străină de compoziția numerarului păstrat în celelalte tezaure din Transilvania.

⁵⁶ Mikołajczyk 1988, pp. 92-98.

⁵⁷ Vezi tezaurele Huedin II, Sălăjeni, Răscruți I și Corneni.

a denarilor maghiari și a monedelor de trei groși, atât poloneze, cât și transilvănene. După retragerea monedelor devalorizate, numerarul rămas a fost unul vizibil împușinat și sărăcit tipologic, dominat de groși și jumătățile de groș poloneze, la care s-au adăugat emisiunile lui Gabriel Bethlen bătute după 1625/1626.

În ciuda argumentelor aduse de numismați în favoarea circulației polturilor poloneze pe parcursul deceniului trei, singurele semnalări certe sunt cele din tezaurele cu data de închidere fixată *post* 1629/1630. Din analiza acestora și a descoperirilor imediat următoare, deducem că trăsăturile distinctive ale noii grupe cronologice sunt date nu de apariția individuală a polturii, ci de un nou aflax monetar venit dinspre Polonia abia după moartea lui Gabriel Bethlen (noiembrie 1629). Durata acestui aflax și ritmul pătrunderii monedelor rămân necunoscute. Descoperirile sugerează circulația monedelor pătrunse în prima jumătate a deceniului patru, alături de monedele transilvănene și maghiare amintite, până în a doua jumătate a deceniului șapte. Afirmația rămâne una ipotetică, căci ea se sprijină (mai ales pentru deceniile șase și șapte) pe foarte puține descoperiri monetare, și acestea în parte incomplete sau formate din monede cu valoare ridicată.

6.5 Echivalența dintre monede

La începutul anului 1626, în încercarea de a reveni la valorile de dinainte de criză, principele Gabriel Bethlen a stabilit un curs de 200 de denari pentru un ducat și 125 de denari pentru un taler (MCRT 1882, p. 309). Aceste rate de schimb nu au reușit să se impună cu adevărat în tranzacțiile comerciale (Buza 2014, p. 495), raportul dintre monede fiind modificat, în ciuda prevederilor legale, în funcție de calitățile intrinseci ale pieselor participante la schimb.

Date din arhivele și documentele cercetate de Horváth Tibor Antal⁵⁸ indică respectarea limitată a ratei de 200 de denari pentru florinul de aur (o singură atestare în iulie 1626, la Turulung, în arhivele familiei Perényi). În anii următori, cursul de schimb înregistrat la Miercurea Sibiului (noiembrie 1627), Alba Iulia (aprilie 1629) și Oradea (1629) a urcat la 250 de denari. În cazul talerului, pe parcursul anilor 1626-1627, ratele de schimb au oscilat între 120 și 125 de denari, iar pentru anul 1629 a fost consemnată în mod repetat – Făgăraș (ianuarie, februarie), Alba Iulia (aprilie) și Oradea – suma de 150 de denari.

Potrivit cifrelor înregistrate, până spre sfârșitul anului 1629, cursul de schimb s-a stabilizat (după o creștere cu 20% față de valorile fixate în anul 1626) în jurul sumelor de 250 de denari pentru un florin de aur, respectiv 150 de denari pentru un taler.

Stabilizarea a fost de scurtă durată, căci în anul următor ratele de schimb au crescut brusc. Florinul de aur a înregistrat în martie 1630, în comitatul Bihor, un curs de 325 de denari, pentru ca mai apoi să atingă gradual valori de: 350 de denari (decembrie 1642 – Turulung), 360 de denari (iulie 1650 – Cluj, martie 1652 – Alba Iulia), respectiv 370 de denari (mai 1659 –

⁵⁸ Cursurile de schimb pentru florinul de aur și pentru taler, menționate pe parcursul subcapitolului, au fost preluate din lucrările istoricului maghiar Horváth Tibor Antal (1960, pp. 40-47; 1964, pp. 33-45).

Sebeș, noiembrie 1660 - Sighișoara). Pe parcursul deceniului șapte (aprilie 1663 și iunie 1664), cursul de schimb al florinului de aur a urcat la 400 de denari. În documente, în toată această perioadă, valoarea florinului de aur a fost exprimată în denari⁵⁹ și, uneori, în taleri. În cazul din urmă, florinul de aur a fost echivalat cu doi taleri, arareori făcându-se referire la tipul acestora: *2 reáltallér* sau *2 tallér 4 oszpora* (în 1639 la Cluj) și *2 öreg tallér* (în 1647 la Brașov). Potrivit acestui raport (1:2), talerul a fost socotit la suma de 175, 180, 185 sau 200 de denari, în cazul talerilor cu o valoare intrinsecă ridicată fiind plătită o suprataxă.

Într-adevăr, pentru intervalul de timp dintre anii 1630 și 1668, aceste rate de schimb calculate în consens cu raportul dintre monede sunt confirmate în diverse locuri din Transilvania. În anul 1630 sunt menționate valori de 175 de denari (în martie, în comitatul Bihor), respectiv 180 de denari (în februarie și septembrie la Alba Iulia). Pentru deceniile patru și cinci, valorile cursului de schimb au fluctuat între 175 de denari (mai 1633 și aprilie 1638 – Alba Iulia; 1646 – Oradea) și 180 de denari (iulie 1636, mai 1638 – Alba Iulia, august 1640 – Satu Mare, decembrie 1642 – Turulung, iulie 1647 – Alba Iulia, decembrie 1649 – Cluj). În deceniul șase, schimbul monetar a fost cotelat în mod constant la 180 de denari pentru un taler; valorile maxime de 200 de denari (2 florini de calcul) apar abia pe parcursul deceniului șapte, prima semnalare datând din septembrie 1662. În mai 1664, la Alba Iulia, un taler comun (probabil imperial)⁶⁰ se schimba pentru 200 de denari, iar un taler cu leu (*oroszlános tallér*)⁶¹ pentru 180 de denari, pentru ca într-un alt document din același an să se specifice că un *Maior tallér* valorează 200 de denari. În ciuda faptului că în circulație se aflau taleri cu origini și calități metrologice diferite, în documente felul talerilor este rareori menționat, însă precizările din anul 1664 se dovedesc a fi deosebit de importante. Prin raportare la datele anterioare, ele indică o nouă modificare a cursului de schimb, intervenită în prima jumătate a deceniului șapte.

Comparativ, în iulie 1642, la Alba Iulia, un taler comun se schimba pentru 180 de denari, iar un *zlot tallér*⁶² era echivalat cu un florin de cont (adică cu 100 de denari). În februarie, respectiv în iunie 1659, în Transilvania, un *gráci tallér*⁶³ valora 190 de denari,

⁵⁹ În documentul privind cursul de schimb, înregistrat în aprilie 1663 la Aiud, se preciza faptul că suma exprimată în denari (ca monedă de cont) a fost plătită în polturi (Horváth 1960, p. 47).

⁶⁰ Buza 2006, p. 1024.

⁶¹ Este vorba de talerul de tip *Leeuwendaalder* bătut în Țările de Jos, care începând cu anul 1575 avea o greutate brută de 27,68 g și un conținut de argint fin de 20,76 g, ceea ce însemna cu 4,5-5,5 g de argint mai puțin decât talerii austrieci și germani contemporani (Horváth 1954, p. 18; Buza 2006, pp. 1041-1042).

⁶² Sub numele de *zloti tallér*, Buza János (2006, pp. 1042-1043) a identificat două tipuri monetare: florinii de argint (*florijn*) bătuți în Țările de Jos și guldenii de argint (*Silbergulden*) sau monedele de 2/3 taler emise după mijlocul secolului al XVII-lea în teritoriile germane de nord. Talerii de tip *zloti* menționați în anii 1642 și 1659 pot fi florinii de 20 de *stuivers* bătuți în Țările de Jos spaniole și austriece între anii 1598 și 1621 și/sau florinii de 28 *stuivers* ai orașelor Provinciilor Unite, ambii având o greutate inferioară talerilor (circa 17-20 g).

⁶³ Horváth Tibor Antal (1954, p. 16) a identificat talerii numiți *gráci* sau *gréczi* ca fiind emisiunile imperiale provenite din monetăriile Stiriei, însă Buza János (2006, pp. 1037-1039) a precizat că majoritatea acestora nu sunt taleri stirieni, ci taleri tirolezi, îndeosebi emisiuni ale arhiducelui Leopold al V-lea, prezente adeseori în descoperirile monetare (vezi tezaurele Uileacu de Beiuș și Cluj-Napoca IV).

un taler comun și un *szegeș tallér*⁶⁴ 180 de denari, un *oroszlános tallér* 160 de denari, iar *zloti tallér*-ul rămânea la valoarea de 100 de denari. Cursul de schimb pentru monedele de tip *szegeș tallér* (180 de denari) este reconfirmat în anul 1660 la Sighișoara.

Urmărind evoluția ratelor de schimb practicate în intervalul 1626-1668, deducem că au existat două fluctuații majore ale cursului florinului de aur și al talerului: una la nivelul anului 1630, cealaltă în prima jumătate a deceniului șapte.

Aprecierea cursului de schimb la începutul anilor '30 se datorează, cel mai probabil, pătrunderii polturilor de tip polonez, monede depreciate în raport cu numerarul mai vechi aflat încă în circulație (groși și jumătăți de groș jagiellone). Valorile ratei de schimb erau calculate în denari ca monedă de cont⁶⁵, astfel că în 1630, la un curs de 3 denari pentru o poltură, cursul talerului era fixat la aproximativ 60 de polturi (ceea ce însemna 180 de denari). Adică un număr de monede de schimb care conțineau atâta argint pur cât să echivaleze cu un taler⁶⁶. În paralel, corespunzător raportului dintre moneda de aur și taler (1:2), s-a modificat și valoarea florinului de aur. După această ajustare, provocată de *invazia* polturii de tip polonez⁶⁷, cursul de schimb se stabilizează, constatându-se o oarecare stagnare ce ia sfârșit după anul 1660.

Prima jumătate a deceniului șapte vine cu o nouă apreciere a valorii florinului de aur și a talerului, care nu modifică nici de această dată raportul dintre ele. Datele sunt puține⁶⁸, însă nu pot fi ignorate, în condițiile în care această creștere a cursului de schimb se face simțită cu precădere în Transilvania (accidental, și în Ungaria Superioară), fapt ce sugerează o diferențiere regională accentuată a cursurilor de schimb. Istoricul maghiar Buza János (1991, p. 101) a semnalat disjungerea produsă la începutul anilor '30 între ratele de schimb practicate în partea vestică a Ungariei regale (ducatul = 300 de denari, talerul = 150 de denari) și cele înregistrate în partea estică (ducatul = 360 de denari, talerul = 180 de denari), separare cauzată, probabil, de circulația polturii de tip polonez, cu precădere în regiunile estice⁶⁹. Din acest moment evoluția

⁶⁴ Nume dat talerilor cu formă neregulată (Horváth 1954, p. 20).

⁶⁵ Rolul denarului maghiar în circulație fiind la această dată, așa cum am arătat deja, cu totul nesemnificativ.

⁶⁶ După 1623 o poltură poloneză conținea circa 0,44-0,45 g argint fin.

⁶⁷ La capitolul privind creșterea ratelor de schimb, reamintim faptul că Francisc Pap (1971b), analizând registrele de tricesimă ale orașului Cluj, a observat că vama produselor agricole, textile etc. a înregistrat în cursul anilor 1632-1634 o *schimbare radicală, și anume, în toate cazurile, o creștere*. Fenomenul a fost interpretat drept un nou val de creștere a prețurilor (Pap 1998, p. 168; Toma 2011, p. 162). În contextul în care tezaurele indică pătrunderea polturilor devalorizate abia spre începutul deceniului patru, este posibil ca această creștere să reflecte schimbările intervenite în structura masei monetare, ce au determinat ajustarea prețurilor date în registre în monedă de cont, dar plătite, măcar parțial (ținând cont de procentul fiecărui tip monetar în tezaure), cu aceste polturi recent intrate în circulație.

⁶⁸ În absența documentelor, nu cunoaștem evoluția cursului de schimb în anii 1665-1668.

⁶⁹ Pentru distribuția polturilor în Ungaria regală, teritoriile maghiare ocupate de turci și Transilvania, analiza lui Gedai István (1985) indică răspândirea lor cu precădere în spațiul intracarpatic (26,5%), părțile vestice ale Transilvaniei (26,3%) și Ungaria Superioară (17,7%), ele fiind absente în spațiul dintre Dunăre și Tisa, precum și dincolo de Dunăre (p. 48). În privința rolului polturilor în circulația monetară dintre Dunăre și Tisa, părerile cercetătorilor maghiari sunt împărțite. Iványosi-Szabó Tibor (1980, p. 81) consideră că poltura a fost o monedă puțin răspândită (monedele aflate în circulație provenind în cea mai mare parte din Ungaria regală), iar Buza János (1980, pp. 102-103), nuanțând această opinie, apreciază, pe baza documentelor contabile și comerciale, că rolul jucat de polturi în circulația monetară din teritoriile

cursurilor de schimb urmează direcții diferite.

După trei decenii de stagnare, modificarea cursului de schimb se face simțită pentru prima oară în părțile estice, primele date fiind înregistrate în anii 1661-1664. În părțile vestice ale Ungariei regale și în teritoriile ocupate de turci, modificarea ratelor de schimb survine (sau este consemnată documentar) abia în a doua jumătate a deceniului șapte (1667/1668)⁷⁰. Potrivit cifrelor publicate de Horváth, în prima jumătate a deceniului șapte între Transilvania și Ungaria Superioară intervine o separare a cursurilor de schimb. În teritoriile slovace, cu excepțiile înregistrate la nivelul anului 1661, se mențin ratele de schimb de 360 de denari pentru un florin de aur, respectiv 180 de denari pentru un taler. Informațiile disponibile pentru Transilvania sugerează însă un curs de 400 de denari pentru un florin de aur, 200 de denari pentru un taler comun și 180 de denari pentru un taler cu leu, rate de schimb oficializate la începutul anului 1664 prin hotărârile Dietei, întrunite la Cincul Mare (MCRT 1888, p. 297).

Întrebarea care se impune vizează cauzele acestei scumpiri locale a monedei de aur și a talerului. Informațiile privind evoluția circulației monetare sugerează o fluctuație a cursului independentă de aceasta, căci structura numerarului teaurizat rămâne neschimbată⁷¹, lăsând impresia unor cauze de altă natură, legate, la modul general, de situația dificilă a Transilvaniei⁷².

ocupate de turci se situează undeva în jurul mediei dintre cantitățile foarte mari din Ungaria Superioară și cele, restrânse, din Ungaria Inferioară.

⁷⁰ Pentru teritoriile maghiare ocupate de turci, Buza János (1977) a constatat că între anii 1634 și a doua jumătate a anului 1660 nu s-au înregistrat fluctuații majore ale valorii florinului de aur și talerului. Potrivit cercetării sale, în toate cele trei teritorii maghiare, o creștere a valorii talerului a avut loc abia spre sfârșitul anilor '60 (începând cu anul 1668 în teritoriile ocupate, iar un an mai târziu în Ungaria Inferioară și Superioară), fără ca valorile înregistrate să fie egale.

⁷¹ Ne referim aici strict la structura masei monetare (mult mai ușor de identificat) și nu la volumul numerarului aflat în circulație, asupra căruia, pornind de la descoperirile monetare, nu putem face aprecieri realiste.

⁷² Situație descrisă de Viorel Butnariu (2004, pp. 234-255) în capitolul *Sfârșitul autonomiei Principatului Transilvania (1658-1664)*.

Capitolul 7

GRUPA CRONOLOGICĂ 1668/1669-1700

7.1 Limitele cronologice

Pentru grupa anterioară, limita superioară a fost fixată, datorită ultimelor tezaure monetare cu structură caracteristică (însă recuperate parțial sau publicate succint), în dreptul anului 1668. După această dată, lista descoperirilor prezintă aceleași neajunsuri: tezaure recuperate parțial sau nepublicate, ce nu permit stabilirea unui date incontestabile pentru pătrunderea noilor specii monetare. Nota aparte este aceea a concentrării geografice a descoperirilor în părțile vestice ale Transilvaniei¹, teritorii ieșite de sub autoritatea principilor transilvăneni și intrate sub administrația Imperiului Otoman sau a Ungariei habsburgice.

În situația dată, am optat pentru deschiderea acestei ultime grupe de tezaure cu descoperirile Pruni (1668), Blaj II (1669), Vadu Crișului, Bahnea și Hălmeag I (1670), în care sunt menționate primele monede leopoldine de șase și de trei creițari, bătute cf. sistemului austriac instituit în anul 1659. Datorită informațiilor incerte cu privire la compoziția tezaurelor, termenele *post quem* și, odată cu ele, limita inferioară a grupei rămân plasate doar ipotetic în dreptul anilor 1668/1669. Pentru o datare mai sigură a începutului teaurizării monedelor imperiale de șase și de trei creițari, avem tezaurele Blaj I și Arduzel (1674). Emisiunile de cincisprezece creițari apar câțiva ani mai târziu, în tezaurele din părțile vestice ale Transilvaniei: Ceica (1677) și Târșolț (1678); în interiorul arcului carpatic ele sunt documentate pentru prima oară în tezaurele Zalău VI și Dumitrița (1684)². Concomitent, pe același itinerar, pătrund și guldenii germani (monede cu valoare de 2/3 taler) bătuți începând cu anul 1667 de către statele semnatare ale Convenției de la Zinna. Primele atestări sunt în tezaurele Cheșereu (1678) și Rătești (1679), iar pentru spațiul intracarpatic în descoperirile Zalău VI (1684) și Răscruci II (1685).

¹ Numai în colecția muzeului orădean figurează un număr de nouă tezaure: Ceica (1677), Cheșereu (1678), Marghita IV (1686), Chijic (1687), Chișcău (1692), Dușești (1696), Oradea IV (1697), Târcaia (1698) și Gepiș (1700); densitate deloc întâmplătoare, pe care nu o întâlnim în cazul grupelor precedente. În paralel, pentru o discuție privind înviorarea circulației monetare în comitatele Szabolcs și Satu Mare în cea de-a doua jumătate a secolului al XVII-lea, se poate vedea articolul lui Ulrich Attila (1995).

² Hotărârea dietei de la Făgăraș din februarie-martie 1682, prin care *monedele bătute de împărat* erau acceptate în circulație, specificându-se interzicerea falsificării lor (MCRT 1894, p. 254), anticipează (dacă include și monedele de cincisprezece creițari) mărturia tezaurelor intracarpatiche și relevă faptul că aceste emisiuni au intrat în Principat mai devreme decât stadiul actual al descoperirilor lasă să se întrevadă.

În privința graniței superioare, ne-am oprit asupra anului 1700, limită dictată de compoziția celui mai recent tezaur păstrat în colecția muzeului orădean (Gepiş), scopul nostru fiind integrarea tezaururilor colecției în ansamblul fenomenului teaurizării monetare privit la scara a ceea ce în sens larg numim Transilvania. Granița nu a fost fixată în mod mecanic în funcție de data de închidere a tezaurului Gepiş, ci de modificările compoziționale care apar în tezaurele din perioada imediat următoare³, cauzate de prezența unor noi specii monetare, între care se evidențiază monedele imperiale bătute după 1700 (în special emisiuni maghiare, austriece și transilvănene) și polturile lui Francisc Rákóczi al II-lea. În privința vechiului numerar, schimbările se manifestă gradual, moneda poloneză continuând să apară constant, până în deceniul trei al secolului al XVIII-lea (Chirilă 1973, p. 719; Butnariu 2004, p. 332)⁴.

7.2 Tezaurele monetare

(Appendices A.8-16, G)

Pentru ultima etapă cronologică au fost repertoriate 73 de tezaure (circa 24.900 de monede), dar numai pentru aproximativ jumătate dintre ele deținem suficiente informații pentru a putea fi analizate din punct de vedere compozițional. În cazul unora dintre acestea, data de închidere este una incertă (15%), dată de ultima monedă din lotul celor păstrate, însă mult mai numeroase sunt tezaurele publicate sumar (Fig. 24).

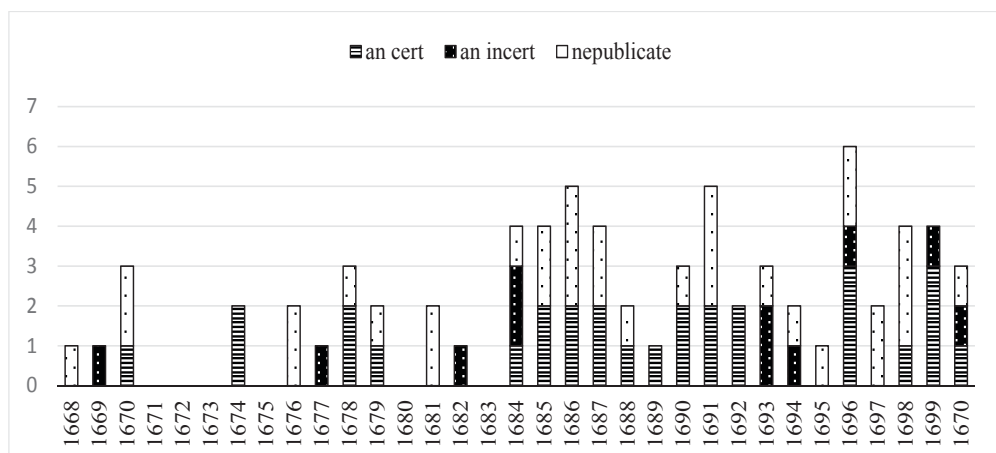

Fig. 24. Gradul de documentare al tezaururilor monetare incluse în grupa cronologică 1668/1669-1700

³ Avem în vedere descoperirile: Târgu Mureș - 1704 (Chirilă *et alii* 1980f), Căianu - 1705 (Pap, Meșter 1999), Aruncuta - 1706 (Chirilă, Chifor 1970b), Zalău - 1706 (Chirilă, Lakó 1970b), Teiuș - 1711 (Mureșan 1989), Satu Mare - 1712 (Pap, Winkler 1968), Alba Iulia - 1712 (Mureșan 1994) și Ploscoș - 1715 (Anghel, Hopârtean 1970). Pentru anii 1701-1703 nu avem semnalate tezaure monetare.

⁴ Primele tezaure (publicate) din care moneda poloneză lipsește sunt descoperirile Remeti - Mireșu Mare - 1724 (Ursu, Béla 2003) și Sebeș - 1727 (Mureșan, Suci, Dan 1997).

Cod	Tezaure monetare	Ultima monedă	Emitenți
G.2	Blaj II (AB)	1669 (?)	Ungaria, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.4	Bahnea (MS)	1670	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia
G.6	Blaj I (AB)	1674	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.7	Arduzel (MM)	1674	Ungaria, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.10	Ceica (BH)	1677	Ungaria, IRG, Polonia
G.12	Târșolț (SM)	1678	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.13	Cheșereu (BH)	1678	IRG
G.14	Rătești (SM)	1679	Ungaria, Transilvania, Boemia, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.18	Turulung (SM)	1682 (?)	Ungaria, IRG, Polonia
G.20	Zalău VI (SJ)	1684	Ungaria, Transilvania, Boemia, IRG, Țările de Jos, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.22	Dumitrița (BN)	1684 (?)	Ungaria, IRG, Polonia
G.23	Răscruci II (CJ)	1685	Ungaria, Transilvania, Boemia, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.26	Petrindu (SJ)	1685	IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.27	Marghita IV (BH)	1686	Ungaria, Boemia, IRG, Țările de Jos, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.29	Călanu Mic (HD)	1686	Imp. Roman, Ungaria, Transilvania, IRG, Țările de Jos, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.33	Groșii Noi (AR)	1687	Ungaria, Transilvania, IRG, Țările de Jos, Franța, Ragusa, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia, Imp. Otoman
G.34	Chijic (BH)	1687	Ungaria, IRG, Țările de Jos, Polonia, Brandenburg-Prusia
G.36	Terebești (SM)	1688	Ungaria, Transilvania, Boemia, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.38	Cluj-Napoca VI (CJ)	1689 (?)	Ungaria, Transilvania, Boemia, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.39	Șopteriu (BN)	1690	Imp. Roman, Ungaria, Transilvania, Boemia, IRG, Țările de Jos, Cantoanele elvețiene, Monaco, Polonia, Prusia, Curlanda, Suedia
G.40	Apold (MS)	1690	Transilvania, Ungaria, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia
G.43	Cenade II (AB)	1691	IRG, Polonia
G.46	Romita (SJ)	1691	IRG, Brandenburg-Prusia
G.47	Gurba (AR)	1692 (?)	Ungaria, Transilvania, Boemia, Swidnica, IRG, Țările de Jos, Cantoanele elvețiene, Polonia, Prusia
G.48	Chișcău (BH)	1692	Ungaria, Transilvania, Boemia, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.50	Dușești (BH)	1693 (?)	Ungaria, IRG, Polonia
G.53	Bobota (SJ)	1694 (?)	IRG
G.56	Alba Iulia II (AB)	1696	Ungaria, Transilvania, Boemia, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.57	Borșa (CJ)	1696	IRG, Polonia
G.60	Roteni (MS)	1696	Ungaria, IRG
G.61	Zlatna (AB)	1697	Ungaria, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.62	Oradea IV (BH)	1697	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia
G.66	Târcaia (BH)	1698 (?)	Ungaria, Boemia, IRG, Polonia
G.67	Oroiu II (MS)	1699	Ungaria, Transilvania, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.68	Denta (TM)	1699	Ungaria, Boemia, IRG, Țările de Jos, Cantoanele elvețiene, Veneția, Ragusa, Polonia, Brandenburg-Prusia, Imperiul Otoman
G.69	Alba Iulia III (AB)	1699	Ungaria, Transilvania, Boemia, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia
G.70	Rus (SJ)	1699 (?)	Ungaria, Boemia, IRG, Polonia
G.73	Gepiș (BH)	1700	Ungaria, IRG, Polonia, Brandenburg-Prusia, Suedia

Tab. 37. Tezaure monetare din grupa cronologică 1668/1669-1700 incluse în analiza statistică

Lista se deschide cu tezaurele *Blaj II* (1669?), *Bahnea* (1670) și *Blaj I* (1674), toate cu o structură de bază formată din tipurile monetare caracteristice grupei anterioare, la care se adaugă, în număr mic, monede de trei creițari (*Groschen*) bătute de Leopold I, și emisiuni mărunte ale principelui Mihail Apafi. Deși contemporan cu ultimul menționat, tezaurul *Arduzel* se diferențiază printr-o mai mare diversitate a emisiunilor Imperiului Habsburgic, monedele imperiale de trei creițari fiind însoțite de monede de șase și de trei creițari ale arhiducilor Tirolului: Ferdinand Karl și Sigismund Franz.

În tezaurul *Ceica* (1677) avem prima semnalare a monedelor de cincisprezece creițari bătute de Leopold I, însă există posibilitatea recuperării parțiale a monedelor și, astfel, lotul să fi fost ascuns ceva mai târziu. Pentru anul următor, tezaurul *Târșolț* atestă cu certitudine pătrunderea acestui tip monetar în părțile vestice ale Transilvaniei, emisiunile lui Leopold I fiind însoțite de emisiunile ducatelor sileziene Liegnitz-Brieg-Wohlau și Württemberg-Oels, precum și de cele moraviene ale Episcopiei de Olmütz, toate aparținând aceluiași sistem monetar. În tezaurul sătmărean, monedelor poloneze li se alătură o emisiune de optsprezece groși (*ort*) din anul 1677 a regelui Ioan al III-lea Sobieski. Tezaurul contemporan *Cheșereu* (1678), format exclusiv din monede cu valoare de 2/3 taler, sugerează o pătrundere bruscă în părțile vestice a monedelor din spațiul german.

Un an mai târziu, tezaurul *Rătești* înfățișează, combinând toate aceste tipuri monetare, caracteristicile noii grupe: monedele austriece, sileziene și germane, care se asociază cu emisiunile poloneze – în cea mai mare parte, polturile lui Sigismund al III-lea și monede de șase groși emise de Ioan al II-lea Cazimir – și cu cele bătute cf. sistemului polonez de către Suedia și Brandenburg-Prusia. După această dată, asocierea menționată devine tipică, ea fiind constatată în cazul majorității tezaurelor: *Dumtrița* (1684), *Răscruți II* (1685), *Petrindu* (1685), *Terebești* (1688), *Cluj-Napoca VI* (1689), *Apold* (1690), *Cenade II* (1691), *Romita* (1691), *Chișcău* (1692), *Dușești* (1693), *Bobota* (1694), *Alba Iulia II* (1696), *Borșa* (1696), *Roteni* (1696), *Zlatna* (1697), *Oradea IV* (1697), *Târcaia* (1698), *Oroiș II* (1699), *Alba Iulia III* (1699), *Rus* (1699) și *Gepiș* (1700). Rareori, în unele dintre ele sunt prezente, în număr foarte mic, emisiuni din secolul al XVI-lea, spre exemplu, groșii prusieni ai ducelui Albrecht von Brandenburg din tezaurele *Răscruți II* și *Călanu Mic*. În anumite tezaure, structuri amintite i se alătură câțiva taleri ai Țărilor de Jos, cum este cazul tezaurelor *Zalău VI* (1684), *Călanu Mic* (1686), *Chijic* (1687), și, accidental, emisiuni imperiale din secolul al XVI-lea (*Marghita IV*). Tezaurul *Turulung* (1682), recuperat parțial, prezintă o situație incertă: este descris ca fiind format din monede de aur și argint, însă sunt publicați numai taleri maghiari și monede poloneze de trei groși.

Există și tezaure cu structuri aparte: tezaurele bănățene *Groșii Noi* (1687) și *Denta* (1699), ce conțin emisiuni ale Transilvaniei, Imperiului Habsburgic, Poloniei, Suediei și Țărilor de Jos, monede franceze de 5 sous ale regelui Ludovic al XIV-lea, *grossi* și *grossetti* ai orașului Ragusa, monede venețiene și monede otomane (altâni, parale egiptene și aspri). Structura lor, străină de aceea a tezaurelor din interiorul arcului intracarpatic, trimite spre caracteristicile circulației monetare din teritoriile integrate administrativ Imperiului Otoman, indicând pentru prima oară în mod distinct trăsăturile circulației monetare din zona Banatului aflat sub ocupație

otomană⁵.

La rândul său, tezaurul bistrițean *Șopteriu* (1690) oferă o structură eterogenă inedită, formată, în proporție relativ mare pentru această perioadă, din emisiuni mai vechi (denari maghiari, jumătăți de groș poloneze, groși prusieni), la care se adaugă trei denari romani⁶, toate conferindu-i, alături de piese de podoabe, aspectul unei acumulări selective. Pieseile menționate se asociază cu monede cu totul aparte, arareori semnalate în Transilvania: emisiuni ale cantoanelor elvețiene și ale Principatului de Monaco. Tezaurul *Gurba* (1692) se individualizează prin caracterul său arhaic, dat de prezența în număr mare (97%) a monedelor caracteristice grupei cronologice 1579-1619, la care se alătură taleri și monede de cincisprezece creițari din a doua jumătate a secolului al XVII-lea⁷.

7.3 Numerarul

Pentru această grupă cronologică, studierea numerarului se bazează pe datele oferite de aproximativ 12.580 de monede inventariate în cele 38 de tezaure care fac posibilă o analiză numismatică și statistică⁸. Comparativ cu grupa precedentă, cuantumul monedei poloneze crește (66%), iar moneda maghiară, în scădere, se detașează categoric de moneda transilvăneană. În consens cu evoluția evenimentelor politico-militare, moneda imperială își intensifică pătrunderea în Transilvania, procentul acestora crescând de la 0,2%, cât înregistrase în perioada precedentă, la aproape 8%. Restul procentelor sunt deținute în proporții variate de monedele Suediei, Brandenburg-Prusiei, Boemiei, Țărilor de Jos, Imperiului Otoman etc. (Fig. 25).

Moneda maghiară apare în treizeci și două de loturi⁹, însumând un procent de peste 14% din numerarul acestei grupe de tezaure. Ponderea ridicată a denarilor (58%) este una

⁵ Descoperirilor Denta și Groșii Noi le adăugăm tezaurul găsit în anul 1851 la Balta Sărată (astăzi unul dintre cartierele orașului Caransebeș), format din obiecte de podoabă din argint (ace de păr, un inel, un lanț, cercei, *bucăți de argint*) și monede maghiare (Ferdinand I), transilvănene (Ștefan Bocskai, Gabriel Báthory, Gabriel Bethlen), poloneze (Sigismund August, Ștefan Báthory, Sigismund al III-lea), flamande (Albert și Elisabeta), franceze (Ludovic al XIII-lea și Ludovic al XIV-lea), ragusane și turcești (monede de aur și parale), plus o emisiune din anul 1663 a principelui de Monaco, Ludovic I Grimaldi. Potrivit informațiilor oferite de Seidl (1853, pp. 166-167), tezaurul ar avea ca termen *post quem* anul 1663.

⁶ Un denar roman este semnalat și în tezaurul Călanu Mic.

⁷ Eugen Chirilă (Chirilă, Ignat 1967, pp. 21-23) a susținut ipoteza acumulării monedelor în două etape: una încheiată la 1601-1602 și cealaltă începută la 1648 și terminată la 1684 (data ultimei monede la momentul primei publicări a tezaurului). Deși inițial am respins această ipoteză (Toma 2010, pp. 117-118), în urma analizei tezaurelor transilvănene trebuie să revenim asupra ei. Eugen Chirilă a avut dreptate în ceea ce privește acumularea în două etape a monedelor, însă momentul separării nu a fost fixat corect. Potrivit compoziției tezaurelor, grupul monedelor de secol XVII din tezaurul Gurba, chiar și cele din prima jumătate a secolului, aparține etapei de circulație ulterioare anului 1669. În concluzie, unui nucleu mai vechi, specific perioadei 1579-1619, i-au fost alăturate monede care au circulat în Transilvania abia pe parcursul deceniului opt.

⁸ Numărul monedelor integrate în calculul statistic este de 12.579 de piese.

⁹ Blaj II, Bahnea, Blaj I, Arduzel, Ceica, Târșolt, Rătești, Turulung, Zalău VI, Dumitrița, Răscruci II, Marghita IV, Călanu Mic, Groșii Noi, Chijic, Terebești, Cluj-Napoca VI, Șopteriu, Apold, Gurba, Chișcău, Dușești, Alba Iulia II, Roteni, Zlatna, Oradea IV, Târcaia, Oroiu II, Denta, Alba Iulia III, Rus și Gepiș.

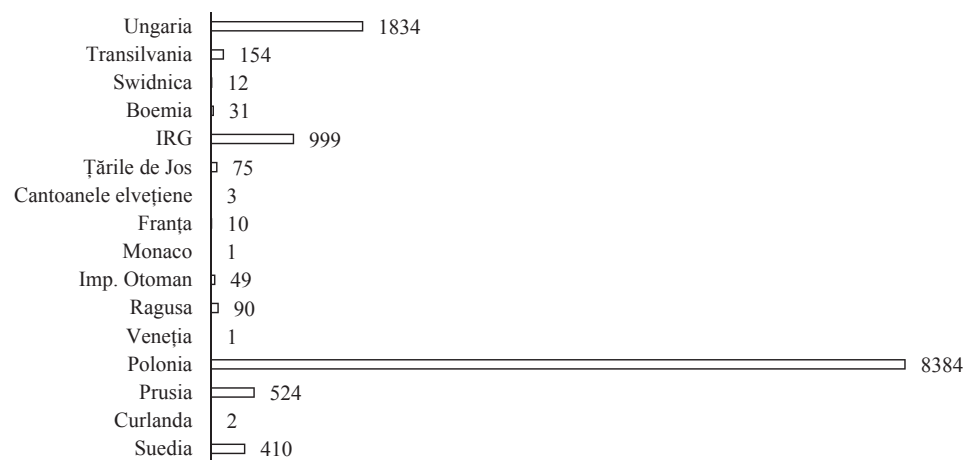

Fig. 25. Distribuția numerică pe entități politice emitente a monedelor din tezaurele grupei cronologice 1668/1669-1700

	taleri	½ taler	groși	<i>novenarius</i>	denari	15 creițari	6 creițari	creițari	polturi	
Matia Corvin	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Vladislav II	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4
Ludovic II	-	-	-	-	13	-	-	-	-	13
Ioan Zápolya	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Ferdinand I	-	-	-	-	399	-	-	-	-	399
Maximilian	-	-	-	-	192	-	-	-	-	192
Rudolf	-	-	-	-	267	-	-	-	-	267
Matia	-	-	3	-	112	-	-	-	-	115
Ferdinand II	-	-	1	3	66	-	-	-	-	70
Ferdinand III	9	-	-	-	16	-	-	-	-	25
Leopold I	3	2	65	-	1	575	96	2	2	746
	12	2	69	3	1.073	575	96	2	2	1.834

Tab. 38. Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedei maghiare din tezaurele grupei cronologice 1668/1669-1700

înșelătoare, în timp ce monedele din sistemul creștarului ating un procent de peste 40% (Tab. 38). Denarii maghiari băuți înainte de anul 1526 sunt prezenți exclusiv în tezaurele Șopteriu și Gurba, distribuția lor pe emitenți și variante de batere fiind următoarea:

Matia Corvin (Pohl 1982)	221-4 1	Vladislav al II-lea (Pohl 1982)				238-4 1	253-4 2	241-1 1
Ludovic al II-lea (Pohl 1982)	255-1 1	255-2 1	255-11 1	255-19 3	255-20 3	255-24 1	255-28 1	255-38 2

Tab. 39a-c. Distribuția denarilor lui Matia Corvin, Vladislav al II-lea și Ludovic al II-lea
cf. variantelor identificate de Pohl (1982) (grupa cronologică 1668/1669-1700)

Monedele lui *Ioan Zápolya* – denari băuți la Kremnica (1527) și Cluj (1538) – sunt semnalate în tezaurul Gurba. Denarii lui *Ferdinand I de Habsburg* din tezaurele Bahnea, Șopteriu, Gurba și Oroiu II asigură un procent de 21% din cuantumul monedei maghiare, ei plasându-se pe locul secund, după monedele lui Leopold I. Cu excepția celor doi denari din tezaurul Șopteriu, emisiuni ale monetărilor din Sibiu (1552) și Baia Mare (1555), restul monedelor provin din atelierul din Kremnica (Fig. 26). Denarii lui *Maximilian*, în totalitate emisiuni de Kremnica (Fig. 27), au fost identificați în tezaurele Bahnea, Șopteriu și Gurba (10%), unde se asociază, în procente apropiate (14%), cu denarii lui *Rudolf* (Fig. 28). Monetăria lui *Matia* este reprezentată preponderent prin denari, care împreună cu groșii însumează un procent de 6% din numerarul maghiar. Groșii din tezaurele Zalău VI și Oroiu II sunt emisiuni de Baia Mare din anii 1617-1619, iar denarii sunt în majoritate emisiuni de Kremnica (1609-4, 1610-7, 1611-16, 1612-11, 1613-4, 1614-5, 1615-16, 1616-4, 1617-12, 1618-6, 1619-4, 1620-4, f.a.-1), la care se adaugă câteva monede de Baia Mare (1614-2, 1615-1)¹⁰.

Dacă în grupa precedentă groșii și denarii lui *Ferdinand al II-lea* dețineau proporții aproape egale, la care se adăuga, accidental, o monedă de tip *novenarius*, acum groșii dispar¹¹, iar groșii de nouă denari (emisiuni de Kremnica din anul 1623) sunt ceva mai frecvent menționați¹². Denarii aparțin în totalitate monetăriei din Kremnica, repartitia lor pe ani de batere fiind următoarea¹³: 1621, 1623, 1626 (5), 1627 (10), 1628 (4), 1629, 1630 (11), 1631 (4), 1632 (2), 1633 (4), 1634 (4), 1635 (6), 1636 (2) și 1637 (3). Numărul monedelor lui *Ferdinand al III-lea* este redus, însă se remarcă emisiunile de tip taler prezente în tezaurele Groșii Noi, Turulung și Gurba: 1552, 1554, 1557 (3), 1558 (3) și 1559. Denarii provin din tezaurul Bahnea și Șopteriu, toți fiind emisiuni de Kremnica din anii 1640 (3), 1642 (3), 1643, 1647, 1648 și 1650¹⁴.

¹⁰ Bahnea, Călanu Mic, Șopteriu, Gurba și Oroiu II. Un număr de 15 denari din tezaurul Bahnea nu au putut fi repartizați pe monetării și ani de batere.

¹¹ O singură emisiune de Kremnica din anul 1623 apare în tezaurul Cluj-Napoca VI.

¹² Arduzel, Oroiu II și Alba Iulia III.

¹³ Bahnea, Blaj I, Călanu Mic, Șopteriu și Oroiu II.

¹⁴ În tezaurul Bahnea figurează încă 6 denari cu anul de batere incert.

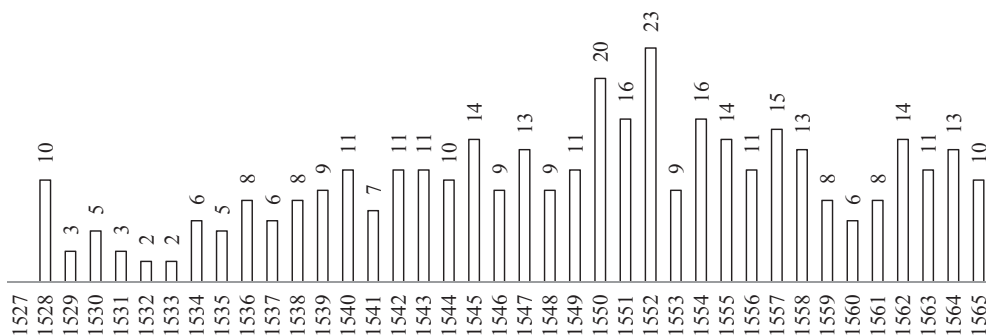

Fig. 26. Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Ferdinand I de Habsburg (grupa cronologică 1668/1669-1700)

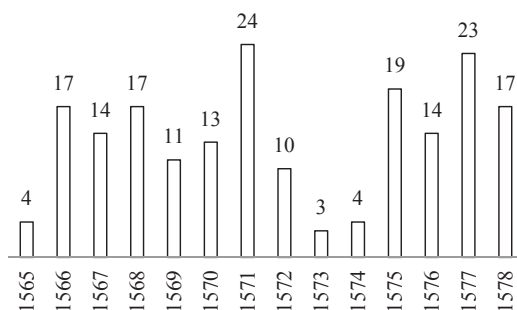

Fig. 27. Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Maximilian de Habsburg (grupa cronologică 1668/1669-1700)

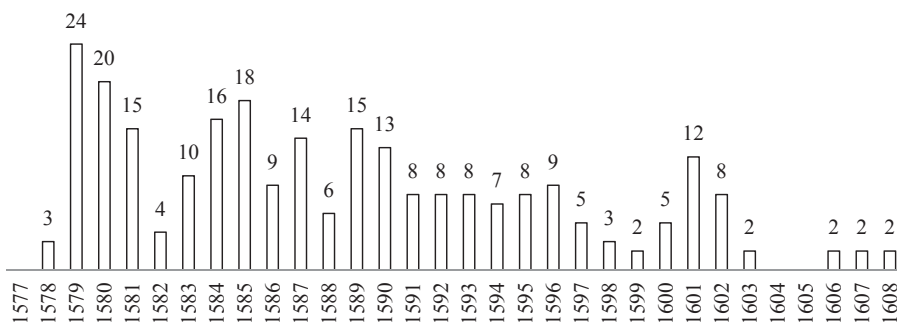

Fig. 28. Distribuția pe ani de batere a denarilor de Kremnica bătuți de Rudolf de Habsburg (grupa cronologică 1668/1669-1700)

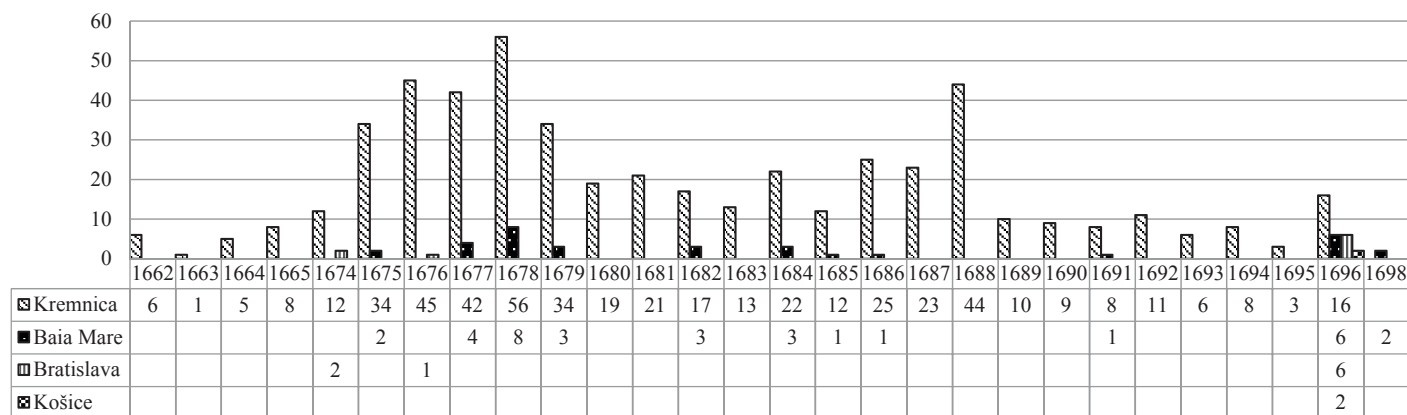

Fig. 29. Distribuția pe ani de batere a monedelor maghiare de cincisprezece creițari bătute de Leopold I (grupa cronologică 1668/1669-1700)

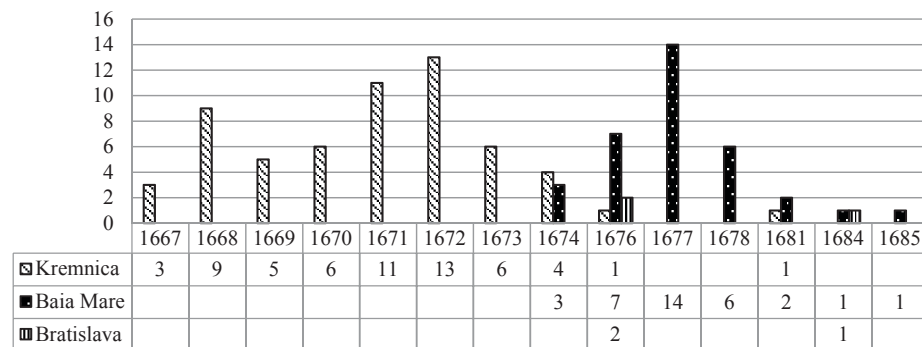

Fig. 30. Distribuția pe ani de batere a monedelor maghiare de șase creițari bătute de Leopold I (grupa cronologică 1668/1669-1700)

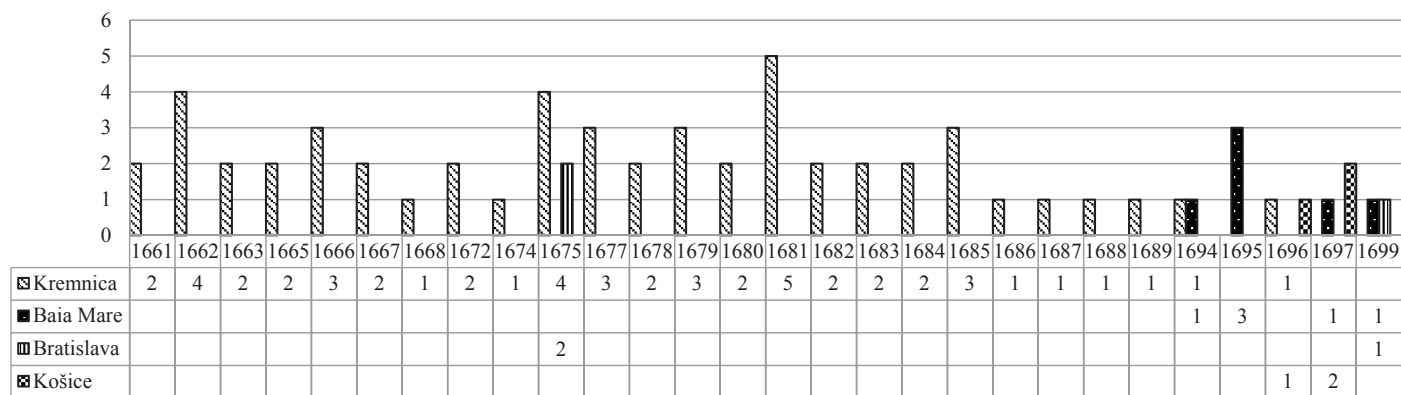

Fig. 31. Distribuția pe ani de batere a monedelor maghiare de trei creițari bătute de Leopold I (grupa cronologică 1668/1669-1700)

Raportate la volumul monedei maghiare, monedele lui *Leopold I* însumează un procent de peste 40%, nominalurile identificate fiind de o mare diversitate: taleri și jumătăți de taler, creițarul cu multipli săi, polturi și denari. Talerii fac parte din compoziția tezaurului Turulung (1660-2) și Groșii Noi (1661), iar jumătățile de taler apar în tezaurul Gepiș (1698 și 1700), toate aceste monede poartă sigla monetăriei din Kremnica. Cele mai numeroase sunt monedele de cincisprezece creițari (77%), majoritatea emisiuni de Kremnica (510 monede)¹⁵, la care se adaugă monede de Baia Mare, Bratislava și Košice (Fig. 29)¹⁶. Ele sunt urmate, la o distanță apreciabilă (12%), de monedele de șase creițari bătute în monetăriile din Kremnica, Baia Mare și Bratislava (Fig. 30)¹⁷. Monedele de trei creițari (*Groschen*) își fac apariția ceva mai timpuriu, prima lor semnalare sigură o avem în tezaurul Blaj I¹⁸. Comparativ cu nominalul anterior, numărul lor este unul redus, dominând și de această dată emisiunile monetăriei din Kremnica (Fig. 31). O prezență neglijabilă au creițarii (1699-2), denarii (1685) și polturile (1595, 1596) din tezaururile târzii Oroiu II și Gepiș, primele două nominaluri fiind emisiuni de Baia Mare.

Ponderea *monedelor transilvănene* scade vertiginos în raport cu etapa precedentă, în șaptesprezece tezaure fiind identificate abia 154 de monede¹⁹, cele mai bine reprezentate fiind groșii de cinci și de trei denari, la care se adaugă noile monede ale principelui Mihail Apafi.

	taleri	3 groși	groși lați	groși	groș de 12 denari (Zwölfer)	groș de 6 denari (Sechser)	denari	
Ioan Sigismund Zápolya	-	-	-	-	-	-	1	1
Sigismund Báthory	1	6	-	-	-	-	-	7
Ștefan Bocskai	-	1	-	-	-	-	-	1
Gabriel Báthory	-	4	-	50	-	-	-	54
Gabriel Bethlen	1	-	31	17	-	-	17	66
Mihail Apafi	-	-	-	-	15	10	-	25
	2	11	31	67	15	10	18	154

Tab. 40. Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedei transilvane din tezaururile grupei cronologice 1668/1669-1700

Denarul lui *Ioan Sigismund Zápolya* este o emisiune din anul 1557, păstrată în tezaurul Gurba. Talerul lui *Sigismund Báthory* din anul 1595 apare în tezaurul Zalău VI, iar monedele de trei groși (fără sigle monetare) în cele de la Șopteriu (1596-2, 1597-2) și Gurba (1596, 1597). În tezaurul Șopteriu a fost identificată și moneda de trei groși (1606) bătută de *Ștefan Bocskai*. Monedele lui *Gabriel Báthory* – monede de trei groși (1609, 1610) și groși de Baia Mare (1610-

¹⁵ În tezaurul Denta sunt menționate alte 20 de monede de cincisprezece creițari ce nu au putut fi repartizate pe ani de batere.

¹⁶ Ceica, Târșolt, Rătești, Zalău VI, Dumitrița, Râșcruci II, Marghita IV, Călanu Mic, Groșii Noi, Chijic, Terebești, Apold, Gurba, Chișcău, Dușești, Alba Iulia II, Roteni, Zlatna, Oradea IV, Tărcăia, Denta, Alba Iulia III, Rus și Gepiș.

¹⁷ Ceica, Târșolt, Rătești, Zalău VI, Râșcruci II, Călanu Mic, Chijic, Cluj-Napoca VI, Apold, Dușești, Oradea IV, Denta, Alba Iulia III și Gepiș.

¹⁸ Blaj I, Rătești, Râșcruci II, Călanu Mic, Chijic, Terebești, Cluj-Napoca VI, Zlatna, Oroiu II, Denta, Alba Iulia III și Gepiș.

¹⁹ Bahnea, Blaj I, Târșolt, Rătești, Zalău VI, Râșcruci II, Călanu Mic, Groșii Noi, Terebești, Șopteriu, Apold, Gurba, Chișcău, Alba Iulia II, Oradea IV, Oroiu II și Alba Iulia III.

7, 1611-6, 1612-19, 1613-16) sau fără sigle monetare (1611-2, 1612, 1613) – sunt prezente în tezaurele Cluj-Napoca VI, Șopteriu, Groșii Noi, Oroiu II și Alba Iulia III. Monedele lui *Gabriel Bethlen*, groși de cinci și de trei denari, identificați în doisprezece tezaure²⁰, prezintă următoarea repartiție pe monetării și ani de batere:

groși lați	1623	1625	1626	1627	1628
Baia Mare	-	2	14	5	1
Košice	4	-	4	1	-

groși	1619	1625	1626	1627
Baia Mare	2	11	-	-
Košice	-	-	3	1

Tab. 41a-b. Distribuția pe ani de batere și monetării a groșilor lați și a groșilor bătuți de Gabriel Bethlen (grupa cronologică 1668/1669-1700)

În tezaurele Șopteriu și Bahnea sunt semnalate și alte tipuri monetare bătute de Gabriel Bethlen: un taler (1621) și doi denari (Kremnica - 1621 și Baia Mare - 1625)²¹. Monedele lui *Mihail Apafi*, groși de doisprezece denari (1672-3, 1673-12) și de șase denari (1673-8, 1674-2) bătuți în majoritate la Aiud, apar în tezaurele Blaj I, Rătești și Râsruți II.

În mod cu totul accidental, în tezaurul Gurba se păstrează un *pfennig boemian* bătut pentru Vladislav Jagiello și *jumătăți de groș de Świdnica* din timpul lui Ludovic Jagiello (majoritatea emisiuni din anul 1526). Un taler boemian bătut de Rudolf al II-lea de Habsburg (1590) a fost identificat în tezaurul Marghita IV. Monedele mărunte menționate sunt prezente întâmplătoare în compoziția unor tezaure atipice: unul cu caracter arhaic, iar celălalt conținând, alături de numerar mărunț, mai multe monede de valoare ridicată. Dintre *emisiunile de secol XVII ale regilor din Casa de Habsburg bătute în atelierele monetare din Boemia*, groșii din anii 1621, 1633, 1635-2 și 1637, păstrați în tezaurele Rătești și Cluj-Napoca VI, îi revin lui Ferdinand al II-lea, restul fiind monede de cincisprezece creițari (1664, 1684, 1693-2, 1694-2, 1696), de șase creițari (1674-2, 1678) și de trei creițari (1659-3, 1663, 1664, 1665-2, 1666, 1669, 1670, 1676, f.a.-1), bătute de Leopold I²². Întâmplător, în tezaurul Râsruți II apare un groș din anul 1677 al ducelui de Krumlov, Johann Christian von Eggenburg.

Comparativ cu grupa anterioară, ponderea monedelor provenite din *Imperiul Habsburgic* crește semnificativ, creștere care le plasează statistic pe locul al treilea, la o distanță încă apreciabilă față de moneda poloneză și cea maghiară. Distribuția monedelor pe nominaluri și cercuri sau spații monetare emitente indică aportul ridicat al emisiunilor austriece și sileziene de cincisprezece și de trei creițari (Tab. 42).

²⁰ Blaj I, Târșolț, Rătești, Zalău VI, Călanu Mic, Terebești, Șopteriu, Apold, Chișcău, Alba Iulia II, Oradea IV și Oroiu II.

²¹ Alți 15 denari sunt menționați în tezaurul Bahnea, însă locul și anul baterii rămân necunoscute.

²² Rătești, Zalău VI, Râsruți II, Terebești, Cluj-Napoca VI, Șopteriu, Chișcău, Alba Iulia II, Târșolț, Denta, Alba Iulia III și Rus.

Emisiunile monetare ale cercului *Rinul de Sus* sunt, cu excepția talerului alsacian din tezaurul Gurba, subdiviziuni de taler: guldeni (*Zweidritteltaler* sau *Silbergulden*) și șesimi de taler (*Sechsteltaler*) din deceniile opt și nouă ale secolului al XVII-lea. Guldenii sunt emisiuni ale Comitatului Sayn-Wittgenstein-Hohenstein din anii 1675 (2), 1676 (15), 1677, 1678 și 1689²³, la care se adaugă, în câte un singur exemplar, emisiunile Palatinatului Veldenz și Landgraviatului Hessa-Darmstadt, ambele monede aparținând tezaurului Zalău VI. Șesimile de taler din tezaurele Denta și Alba Iulia III sunt emisiuni din anii 1688 și 1689 (3) ale Comitatului Sayn-Wittgenstein-Hohenstein.

Cercul monetar *Rinul de Jos* este reprezentat prin emisiunile de cincisprezece creițari bătute la Mainz (1685) în numele împăratului Leopold I, prezente în tezaurele Târcaia (6) și Gepiș (1). Din atelierele cercului monetar *Westfalia* provin taleri de secol XVI și guldeni. În tezaurul Gurba sunt menționați doi taleri imperiali ai Abației Thorn (1570). Un gulden nedatat al Comitatului Oldenburg apare în tezaurul Groșii Noi, iar două monede de tip *achtentwintig* (*Gulden zu 28 de stübern*) ale orașului Emden în cele de la Rătești și Șopteriu. În mod excepțional, în tezaurul Denta se păstrează ducați nedatati de Emden, bătuți în numele împăraților Ferdinand al II-lea (3) și Ferdinand al III-lea (1).

Monedele cercului *Saxonia Superioară* se grupează, potrivit nominalului și datelor de emiter, în două categorii distincte: emisiuni mai vechi, semnalate deja în grupele precedente, și guldeni (și subdiviziuni ale acestuia) din a doua jumătate a secolului al XVII-lea. În mod surprinzător, la aproape un secol de la intrarea lor în circulația monetară transilvăneană, în tezaurele Șopteriu și Gurba sunt menționați groși ai margrafului Johann de Brandenburg-Küstrin din anii 1544 (2) și 1545 (4). Din tezaurul Șopteriu face parte și un taler din 1623 al ducelui Saxoniei, Johann Georg I. Groșii pomeranieni ai ducelui Bogislaus al IV-lea (1622-2, 1623)²⁴ și cei ai episcopului de Cammin, Ulrich I (1621-4, 1622-2)²⁵, care în grupa precedentă asiguraseră împreună peste 60% din numerarul acestui cerc, dețin acum un procent de 10%²⁶. Dincolo de aceste monede rămase răzleț în circulație, numerarul cercului saxon este asigurat în proporție de peste 82% de guldenii bătuți în principatele, ducatele, comitatele și abațiile saxone:

- Schwarzburg-Sondershausen, Christian Wilhelm: 1676-10²⁷.
- Schwarzburg-Sondershausen-Arnstadt, Anton Günther II: 1676-2 (Chijic și Terebești).
- Anhalt-Zerbst, Karl Wilhelm: 1675, 1676, 1677, 1678-8, 1679-3²⁸.
- Anhalt-Bernburg-Harzgerode, Wilhelm (1670-1709): f.a. (Cheșereu).
- Saxonia-Weissenfels (Casa Wettin - Linia Albertină), August: 1675 (Rătești).
- Saxonia (Casa Wettin - Linia Albertină), Johann Georg II (1680) și Johann Georg III (1691)²⁹.

²³ Cheșereu, Terebești, Cenade II, Romita, Alba Iulia II, Roteni, Denta și Alba Iulia III.

²⁴ Rătești, Cluj-Napoca VI și Alba Iulia III.

²⁵ Călanu Mic, Chișcău și Oroiu II.

²⁶ Monede ale episcopului Ulrich I de Cammin sunt menționate (fără a se preciza nominalul și numărul acestora) în tezaurul Diosig II (Harsányi *et alii* 1914, p. 26).

²⁷ Cheșereu, Zalău VI, Răscruci II, Călanu Mic, Chijic, Romita și Roteni.

²⁸ Cheșereu, Zalău VI, Romita, Alba Iulia II, Roteni și Denta.

²⁹ Romita și Alba Iulia II.

- Saxonia-Weimar (Casa Wettin - Linia Ernestină), Johann Ernst II: 1675, 1677-18, 1678-2, f.a.³⁰.
- Saxonia-Gotha-Altenburg (Casa Wettin - Linia Ernestină), Friedrich I: 1678-3, 1679-5³¹.
- Saxonia-Eisenach (Casa Wettin - Linia Ernestină), Johann Georg II: 1689, 1690-4, 1691-2³².
- Saxonia-Römhild (Casa Wettin - Linia Ernestină), Heinrich: 1690, 1691 (Cenade II și Roteni).
- Saxonia-Meiningen (Casa Wettin - Linia Ernestină), Bernhard III: 1691-3³³.
- Abația Quedlinburg, Anna Sophia von Pfalz-Birkenfeld: 1676 (Chijic).
- Reuss (Linia Obergreiz) Heinrich I: 1679 (Terebești).
- Reuss (Linia Untergreiz) Heinrich II: 1683 (Alba Iulia III).
- Brandenburg: Friedrich Wilhelm 1675 (Romita).

Varietatea monedelor margrafului de Brandenburg, Friedrich Wilhelm, este ceva mai mare, în mai multe tezaure fiind menționate: o jumătate de gulden (1/3 taler) din anul 1672 și șesimi de taler (1667-3, 1668)³⁴.

Monedele provenite din teritoriile cercului monetar *Saxonia Inferioară* sunt, cu excepția unui taler din 1624 al ducelui Christian von Minden de Braunschweig-Lüneburg-Calenberg (Șopteriu), guldeni și șesimi de taler emiși în concordanță cu cele două sisteme monetare bazate pe talerul imperial (24 *Mariengroschen*) și pe marcă (32 *schilling*):

- Hildesheim: 1/6 taler (6 *Mariengroschen*) 1669 (Răscruci II).
- Goslar: gulden 1675 (Zalău VI).
- Braunschweig-Wolfenbüttel, Rudolf August: gulden 1675 (Denta).
- Braunschweig-Lüneburg-Calenberg, Johann Friedrich: gulden 1675 (Cheșereu).
- Saxonia-Lauenburg, Julius Franz: gulden 1678-6³⁵.
- Schleswig-Holstein-Gottorp, Christian Albrecht: gulden 1683-3³⁶.
- Mecklenburg-Güstrow, Gustav Adolf: gulden 1688, 1689; 1/6 taler 1689-2³⁷.
- Schleswig-Holstein-Sonderburg-Plön, Johann Adolf: gulden 1690-6³⁸.
- Lübeck: gulden (32 *Schilling*) 1672 (Zalău VI).
- Episc. Lübeck, August Friedrich von Holstein-Gottorf: gulden 1678-3, 1688, 1690³⁹.

Situația se repetă în cazul cercului monetar *Franconia*. În tezaurul Gurba au fost identificați taleri ai orașului Nürnberg (1623) și ai episcopului de Würzburg, Melchior Zobel von Giebelstadt (1634). Alte opt tezaure⁴⁰ conțin guldeni (1676, 1677) și șesimi de taler (1675-2, 1676-2, 1677-6, 1678-3, 1679-2), monede bătute de Johann Friedrich, principe de Brandenburg-Ansbach II.

Cercul monetar *Bavaria* este reprezentat de monedele Episcopiei de Salzburg, la care

³⁰ Zalău VI, Groșii Noi, Terebești, Cenade II, Alba Iulia II, Roteni și Denta.

³¹ Romita, Alba Iulia II, Roteni, Denta și Alba Iulia III.

³² Cenade II, Romita și Roteni.

³³ Romita și Roteni.

³⁴ Târșolt, Marghita IV, Groșii Noi și Alba Iulia III.

³⁵ Cenade II, Alba Iulia II și Romita.

³⁶ Alba Iulia II, Romita și Denta.

³⁷ Alba Iulia II, Roteni și Alba Iulia III.

³⁸ Alba Iulia II, Roteni și Romita.

³⁹ Roteni și Romita.

⁴⁰ Cheșereu, Rătești, Răscruci II, Groșii Noi, Chijic, Terebești, Tărcaia și Gepiș.

	ducați	taleri	guldeni (2/3 taler)	½ gulden (1/3 taler)	1/6 taler	15 creițari	6 creițari	3 creițari	3 groși	groși	1 ½ groș	<i>batzen</i>	½ <i>batzen</i> (2 <i>Kreuzer</i>)	
Rinul de Sus	-	1	23	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	28
Rinul de Jos	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	7
Westfalia	4	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
Saxonia Inferioară	-	1	26	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	30
Saxonia Superioară	-	1	76	1	5	-	-	-	-	6	9	-	-	98
Franconia	-	2	2	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	19
Bavaria	-	3	-	-	-	2	-	1	-	-	-	1	2	9
Suabia	-	-	11	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	14
Austria	-	9	-	-	-	158	40	164	-	-	-	-	-	371
Silezia	-	-	-	-	-	141	30	168	5	20	-	-	-	364
Moravia	-	-	-	-	-	13	4	33	-	-	-	-	-	50
	4	19	141	1	27	323	75	366	5	26	9	1	2	999

Tab. 42. Distribuția pe cercuri monetare și nominaluri a monedei IRG din tezaurele grupei cronologice 1668/1669-1700

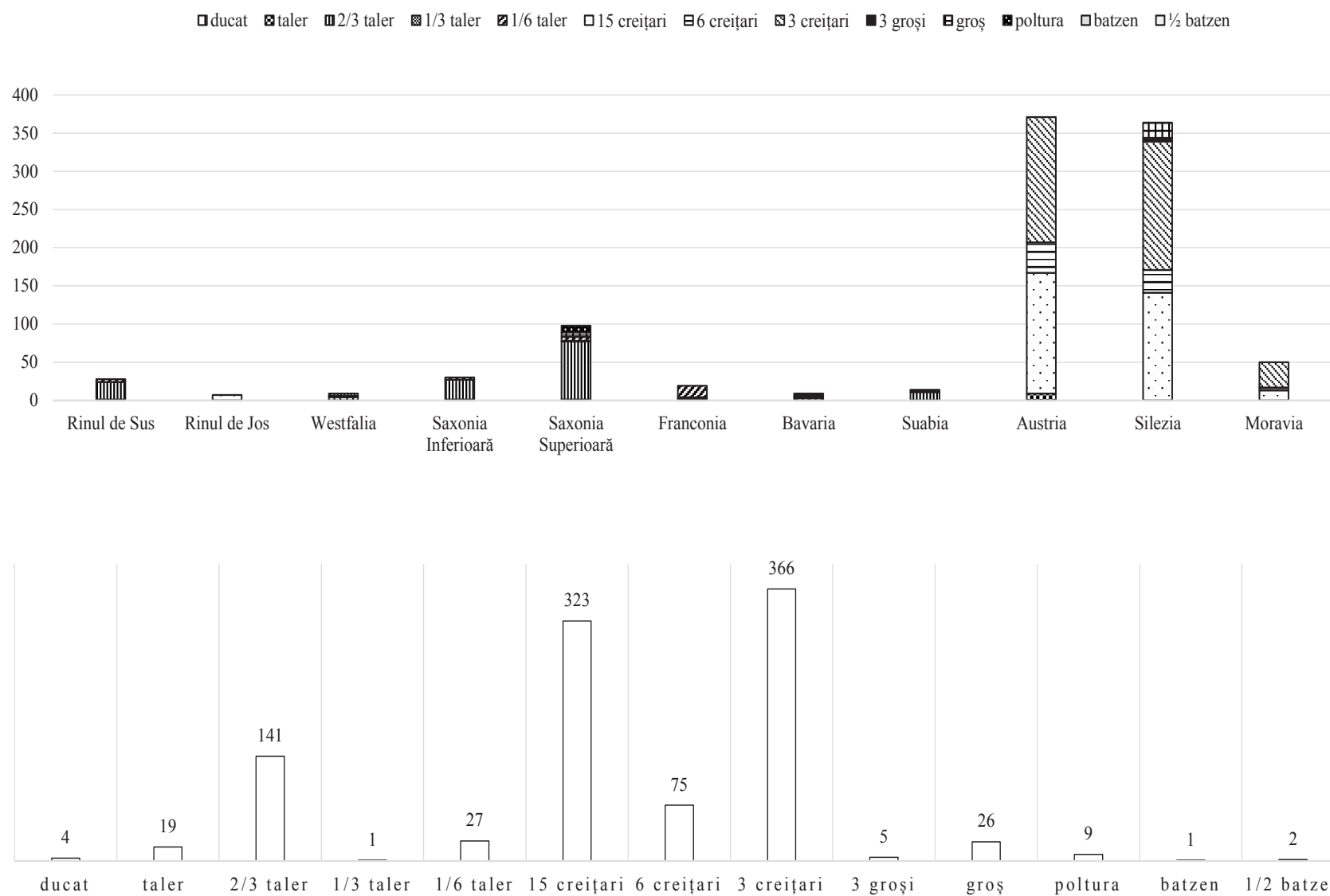

Fig. 32a-b. Reprezentarea grafică a distribuției pe cercuri monetare și nominaluri a monedelor IRG din tezaurele grupei cronologice 1668/1669-1700

se adaugă o monedă de cincisprezece creițari bătută de Leopold I la Neuburg am Inn (Tărcaia - 1664), o monedă de același tip a ducelui Maximilian al II-lea Emanuel al Bavariei (Denta - 1691) și două jumătăți de *batzen* din anul 1624 ale ducelui Maximilian I al Bavariei (Groșii Noi și Chișcău). Monedele de Salzburg din tezaurul Gurba sunt emisiuni mai vechi: un taler nedatat al episcopului Johann Jakob Khuen von Belasi și un *batzen* din 1520 al episcopului Matthäus Cardinal Lang von Wellenburg. În tezaurul Zalău VI sunt menționați doi taleri din anii 1624 și 1632 ai episcopului Paris Graf Lodron, iar în cel de la Petrindu un groș din 1681 al episcopului Max Gandolf Graf Küenburg.

Cercul monetar *Suabia* alimentează tezaurele cu guldeni și cu monede (din sistemul creițarului) ale Comitatului Oettingen și Senioriilor Tettng și Langenargen. Guldenii cu valoare de șaizeci de creițari sunt emisiuni ale comitelui Albrecht Ernst din anii 1674 (4), 1675 (3), 1676 (2)⁴¹, la care se adaugă o emisiune de șase creițari din 1675 (Răscruci II). Emisiunile de Tettng și Langenargen, bătute cu numele contelui Johann al VIII-lea de Montfort, sunt guldeni din 1675 (2)⁴² și monede de cincisprezece creițari din 1679 (2)⁴³.

Cercul monetar *Austria* furnizează o parte însemnată a numerarului, prin monedele imperiale și cele ale arhiducilor de Tirol. În tezaurele Turulung, Groșii Noi și Denta au fost identificați taleri bătuți de Rudolf al II-lea (1610, 1612), Ferdinand al II-lea (emisiune carintiană fără milesim), Ferdinand al III-lea (1651) și Leopold I (1680). Din numerarul mărunț, o mică parte revine groșilor imperiali (cu valoare de 3 creițari) bătuți de Ferdinand al II-lea⁴⁴ și de Ferdinand al III-lea⁴⁵.

Ferdinand al II-lea	1624	1625	1626	1627	1629	1630	1631	1632	1634	1637
Viena (Austria Inf.)	4	1	2	-	-	-	1	-	-	-
Graz (Stiria)	1	1	1	1	1	2	-	1	1	1
Sankt Veit (Carintia)	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-
Hall (Tirol)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Ferdinand al III-lea	1637	1638	1639	1641	1644	1657
Viena (Austria Inf.)	-	-	2	1	-	-
Graz (Stiria)	-	-	-	1	-	1
Sankt Veit (Carintia)	-	-	-	-	-	-
Hall (Tirol)	2	1	-	-	1	-

Tab. 43a-b. Distribuția pe ani de batere și monetării a monedelor austriece de trei creițari bătute de Ferdinand al II-lea și de Ferdinand al III-lea (grupa cronologică 1668/1669-1700)

Ponderea cea mai mare revine monedelor lui Leopold I: emisiuni de cincisprezece creițari (158), de șase creițari (40) și de trei creițari (61). Cf. repartitie pe monetării și ani de batere, monedele provin în majoritate din monetăria vineză (78% din monedele de cincisprezece creițari, 61% din monedele de șase creițari și 56% din monedele de trei creițari), restul sunt

⁴¹ Cheșereu, Zalău VI, Răscruci II, Terebești și Romita.

⁴² Zalău VI și Romita.

⁴³ Tărcaia și Rus.

⁴⁴ Blaj I, Rătești, Răscruci II, Cluj-Napoca VI, Zlatna și Alba Iulia III.

⁴⁵ Arduzel, Cluj-Napoca VI și Alba Iulia III.

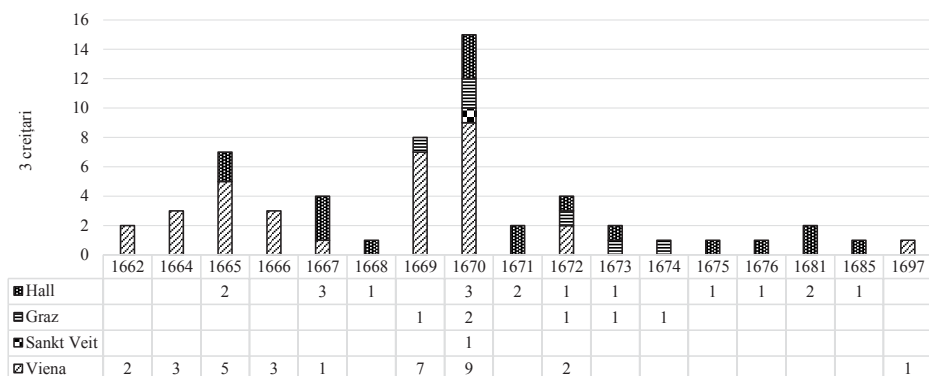
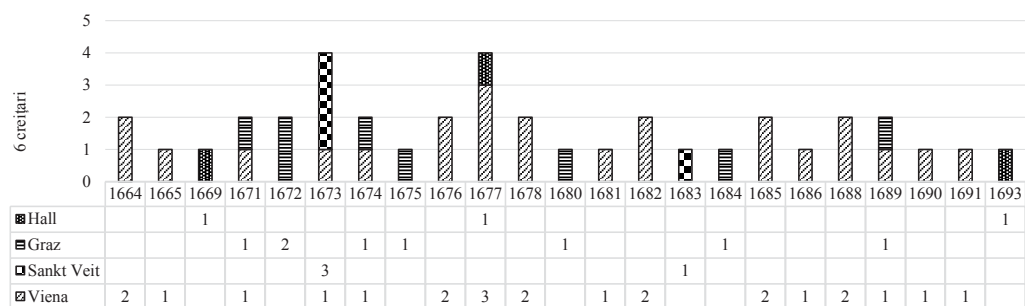
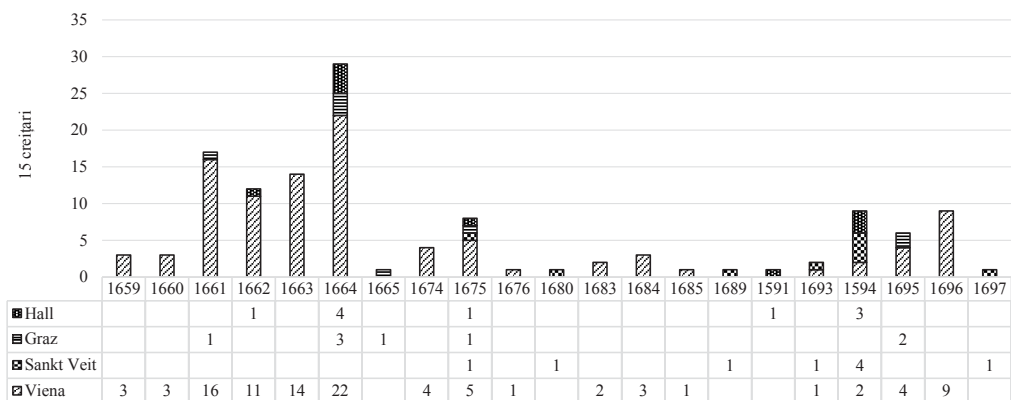

Fig. 33a-c. Distribuția pe ani de batere și monetării a monedelor austriece de cincisprezece, de șase și de trei creițari bătute de Leopold I (grupa cronologică 1668/1669-1700)

emisiuni de Sankt Veit, Graz și Hall (Fig. 33)⁴⁶. Nominalurile rămân aceleași și în cazul monedelor arhiducilor de Tirol. Taleri ai arhiducilor Leopold al V-lea (în calitate de guvernator) și Ferdinand al II-lea au fost identificați în tezaurele Groșii Noi (1621) și Gurba (1657, 1659). Zece dintre tezaurele grupei⁴⁷ conțin monede de trei creițari din vremea regenței și domniei arhiducelui Ferdinand Karl: 1639, 1641, 1642, 1643, 1645 (2), 1646, 1649, 1650 (4), 1653 (2), 1654, 1655, 1656 (8), 1657, 1658, 1659 (3), 1660 (3), 1661 (7) și 1662 (3). Raportat la scurta perioadă de domnie (1663-1665), numărul monedelor arhiducelui Sigismund Franz este relativ însemnat, identificate fiind monede de cincisprezece creițari (1664-3) și de trei creițari (1663-7, 1664-11, 1665-9)⁴⁸.

Cea mai mare parte a numerarului provenit din Imperiul Habsburgic își are originea în *monetăriile sileziene*, jumătate din aportul silezian fiind asigurat de emisiunile imperiale, iar restul de cele ale ducilor locali. Groșii cu valoare de trei creițari ai împăraților Ferdinand al II-lea (emisiuni de Breslau din anii 1626, 1628-3, 1629, 1630-2)⁴⁹ și Ferdinand al III-lea (emisiuni de Breslau din anii 1639, 1646, 1649-2 și Graz din anii 1644 și 1653)⁵⁰ au o pondere relativ modestă. Un volum mult mai mare (peste 47% din totalul emisiunilor sileziene) revine monedelor lui Leopold I bătute în monetăria din Breslau (172)⁵¹, în special celor cu valoare de trei creițari (peste 56%), la care se adaugă cele de cincisprezece și de șase creițari (Fig. 34).

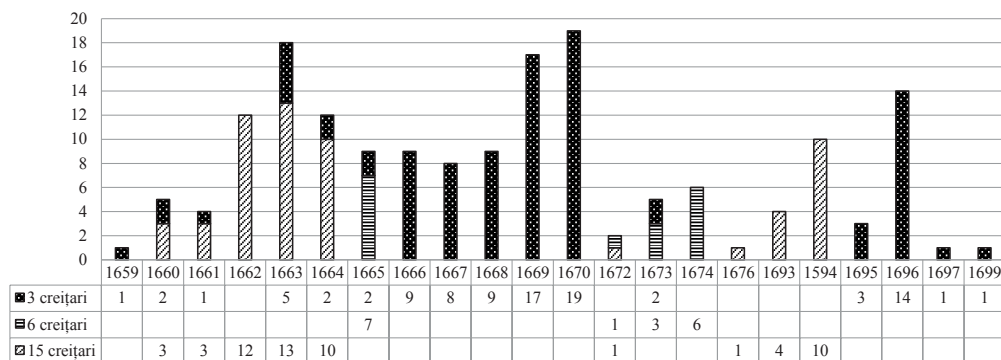

Fig. 34. Distribuția pe ani de batere a monedelor de cincisprezece, de șase și de trei creițari bătute de Leopold I în monetăria din Breslau (grupa cronologică 1668/1669-1700)

Locul secund în cadrul emisiunilor sileziene revine monedelor ducilor de Liegnitz-Brieg-Wohlau (32%); în compoziția tezaurelor Șopteriu și Gurba apar încă emisiunile ducelui

⁴⁶ Blaj II, Bahnea, Arduzel, Ceica, Târșolt, Rătești, Zalău VI, Dumitrița, Răscruți II, Marghita IV, Călanu Mic, Groșii Noi, Chijic, Terebești, Cluj-Napoca VI, Șopteriu, Cenade II, Gurba, Chișcău, Dușești, Bobota, Alba Iulia II, Borșa, Roteni, Zlatna, Oradea IV, Târcaia, Oroiu II, Denta, Alba Iulia III, Rus și Gepiș.

⁴⁷ Arduzel, Rătești, Răscruți II, Petrindu, Chijic, Terebești, Cluj-Napoca VI, Zlatna, Alba Iulia III și Gepiș.

⁴⁸ Arduzel, Rătești, Răscruți II, Petrindu, Chijic, Oroiu II și Alba Iulia III.

⁴⁹ Rătești, Alba Iulia II, Oroiu II și Alba Iulia III.

⁵⁰ Rătești și Chișcău.

⁵¹ Blaj II, Arduzel, Târșolt, Rătești, Zalău VI, Dumitrița, Răscruți II, Marghita IV, Groșii Noi, Chijic, Terebești, Cluj-Napoca VI, Cenade II, Gurba, Chișcău, Alba Iulia II, Borșa, Roteni, Oradea IV, Târcaia, Oroiu II, Alba Iulia III, Rus și Gepiș. O monedă de șase creițari (1677) păstrată în tezaurul Ceica provine din atelierul din Brieg.

Friedrich II zu Liegnitz: o monedă de trei groși (1545) și groși din anii 1542 (4), 1543 (5), 1544 (8), 1545, însă ponderea lor este dată de emisiunile din a doua jumătate a secolului al XVII-lea⁵². Seria debutează cu emisiunile comune de trei creițari din anii 1656 (2), 1657 și 1658 ale ducilor Georg III zu Brieg, Ludwig IV zu Liegnitz și Christian zu Wohlau, urmate, după 1660, de monedele bătute independent de fiecare dintre ei și de succesorii lor, Luisa von Anhalt și Georg Wilhelm, mai mult de jumătate fiind monede de cincisprezece creițari:

15 creițari	1661	1662	1663	1664	1675	?
Georg III zu Brieg	-	4	4	11	-	-
Ludwig IV zu Liegnitz	1	3	10	-	-	-
Christian zu Wohlau	1	1	9	10	-	3
Georg Wilhelm	-	-	-	-	4	-

6 creițari	1665	1673
Christian zu Wohlau	4	-
Luisa von Anhalt	-	2

3 creițari	1660	1661	1662	1664	1665	1668	1669	1670	1674	1675	?
Georg III zu Brieg	-	3	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Ludwig IV zu Liegnitz	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Christian zu Wohlau	-	1	1	3	2	10	13	7	-	-	1
Georg Wilhelm	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-

Tab. 44a-c. Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor ducatelor Liegnitz-Brieg-Wohlau (grupa cronologică 1668/1669-1700)

În cazul Ducatului de Cieszyn, în tezaurul Șopteriu se păstrează monede de trei groși ale ducelui Adam Waclaw (1573-3), iar în tezaurul Oroiu II figurează o monedă de același tip, din anul 1624, a ducelui Friedrich Wilhelm. Tot în tezaurul Șopteriu apare un groș din anul 1518 al ducelui Karl I Poděbrady de Münsterberg-Oels. O frecvență ceva mai mare au monedele ducelui Sylvius II Friedrich de Württemberg-Oels, emisiuni de cincisprezece creițari (1675-3, 1694-7), de șase creițari (1674-5) și de trei creițari (1674-3, 1675, 1676-2, 1677-2), identificate în douăsprezece dintre tezaurele grupeii⁵³. Cele mai recente intrări sileziene sunt monedele de cincisprezece creițari ale episcopilor de Breslau, Friedrich von Hessen-Darmstadt (1680-2) și Franz Ludwig von Neuburg (1693-4, 1694-7), prezente în tezaurele Oradea IV, Târcaia, Alba Iulia III, Rus și Gepiș.

Moravia este reprezentată prin emisiunile imperiale și cele ale Episcopiei de Olmütz. Groșii bătuți de Ferdinand al II-lea și de Ferdinand al III-lea, prezenți sporadic în tezaurele Arduzel și Rătești, sunt emisiuni din anii 1624, 1627, 1629 și 1641, provenite din monetăriile Olmütz și Nikolsburg. În tezaurele Răscruți II, Rătești și Oradea IV au fost identificate monede

⁵² Târșolt, Rătești, Zalău VI, Răscruți II, Marghita IV, Călanu Mic, Groșii Noi, Terebești, Cluj-Napoca VI, Chijic, Apold, Dușești, Bobota, Alba Iulia II, Borșa, Roteni, Târcaia, Oroiu II, Denta, Alba Iulia III, Rus și Gepiș.

⁵³ Târșolt, Rătești, Zalău VI, Răscruți II, Terebești, Cluj-Napoca VI, Bobota, Oradea IV, Târcaia, Denta, Alba Iulia III și Rus.

de cincisprezece creițari (1659-2, 1662) și de trei creițari (1656) ale arhiducelui Leopold Wilhelm. Marea majoritate a numerarului moravian este asigurată de monedele episcopului de Olmütz, Karl II von Liechtenstein-Castelcorn⁵⁴, emisiuni de cincisprezece creițari (1676, 1679, 1687, 1693, 1694-6), de șase creițari (1674-2, 1678, 1693) și de trei creițari (1665, 1668, 1669-2, 1670-16, 1695).

În opt dintre tezaure⁵⁵, sunt semnalati taleri bătuți în *teritoriile spaniole și austriece ale Țărilor de Jos* (în numele cuplului Albert și Elisabeta și al lui Filip al IV-lea) și în *Provinciile Unite*:

ȚĂRILE DE JOS SPANIOLE ȘI AUSTRIECE (35 de monede)

Geldern, Filip II: *taler imperial de Burgundia* 1567.

Brabant, Albert și Elisabeta: *patagoni* 1616, 1618, f.a.-5.

Filip IV: *patagoni* 1622-2, 1624, 1630, 1631, 1632, 1633-2, 1635, 1637-2, 1653-3, 1656.

Flandra, Albert și Elisabeta: *patagon* (f.a.).

Filip IV: *patagoni* 1648, 1655.

Tournai, Albert și Elisabeta: *patagon* (f.a.).

Filip IV: *patagoni* 1623, 1649, 1656.

Overijssel (Deventer, Kampen și Zwolle): *taler* 1555.

Deventer, Matia: *taler* 1618.

Zwolle, Matia: *taleri* 162(...), f.a.-2.

PROVINCIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS (40 de monede)

Olanda: *taleri* 1576-2, 1589, 1597.

Frisia de Vest: *taleri* 1605, 1610/1619, 1632, 1633-2, 1634-2, 1644.

Utrecht: *taleri* 1612/1618, 1616, 1629, 1632, 1643, 1661.

Overijssel: *taleri* 1617, 1628.

Deventer, Kampen, Zwolle: *taler* 1583.

Deventer: *florin de 28 de sous* 1621.

Zwolle: *taleri* 1642, 1666, 1677.

Kampen: *taleri* 1648, 1667, 1677, 1690.

Geldern: *taleri* 1619, 1633, 1634, 1637, 1646-2, 1647-3, 1648.

Brabant: *taler* 1653.

Printre monedele rarissime, ce apar în maximum două exemplare, se numără emisiunile orașului elvețian *Schaffhausen*: un taler din anul 1622 (Gurba) și un groș cu valoare de trei creițari din anul 1575 (Șopteriu). Un taler al senioriei de *Haldenstein*, bătut în anul 1692, este semnalat în tezaurul Denta, dar cel mai probabil este vorba de un gulden cu valoare de 60 de creițari.

În tezaurele bănățene Groșii Noi și Denta sunt reunite, în mod inedit, monede ale Regatului Franței, Imperiului Otoman, Veneției și orașului Ragusa. *Monedele franceze* din

⁵⁴ Târșolt, Rătești, Zalău VI, Răscruci II, Călanu Mic, Chijic, Terebești, Cluj-Napoca VI, Zlatna, Târcaia, Denta, Rus și Gepiș.

⁵⁵ Zalău VI, Călanu Mic, Marghita IV, Groșii Noi, Chijic, Gurba, Șopteriu și Denta.

tezaurul Groșii Noi sunt emisiuni de 5 sous (*douzième d'Écu*) ale regelui Ludovic al XIV-lea din anii 1659 (5), 1661 (2), 1662 (2), 1664. O monedă de același tip, emisiune din anul 1662 a *Principatului de Monaco*, purtând numele lui Ludovic I Grimaldi, apare în tezaurul Șopteriu⁵⁶. *Monedele otomane*, cu excepția altânilor sultanului Mehmed al IV-lea din tezaurele Groșii Noi (1) și Denta (1), sunt monede de argint: parale egiptene ale sultanilor Murad al IV-lea (4), Ibrahim (1) și Mehmed al IV-lea (40), la care se adaugă doi aspri (*akçe*), dintre care unul este emis în atelierul Kostantiniye (Islâmbol) în vremea lui Mehmed al IV-lea⁵⁷. Monedele orașului *Ragusa* din tezaurele Groșii Noi și Denta sunt emisiuni de tip *grosso* (4) din anii 1594-1613, 1617-1621 și de tip *grossetto* (86), cele lizibile încadrându-se între anii 1629 și 1689. În tezaurul Denta ele sunt însoțite de un ducat al dogelui *Veneției*, Dominicus Contarinus.

Moneda poloneză asigură, la fel ca și în grupa anterioară, cea mai mare parte din numărul tezaurelor analizate (66%). Prezentă în treizeci și patru din cele treizeci și opt de tezaure incluse în analiză⁵⁸, ea totalizează un număr de aproape 8.400 de monede, a căror distribuție pe emitenți și nominaluri arată în felul următor:

	30 groși <i>timpf</i>	18 groși <i>ort</i>	6 groși <i>szóstak</i>	4 groși <i>czworak</i>	3 groși <i>trojak</i>	polturi <i>póltorak</i>	groși <i>grosz</i>	½ groș <i>pólgrosz</i>	
Vladislav Jagiello/ Vladislav Varnensis	-	-	-	-	-	-	-	3	3
Cazimir Jagiello	-	-	-	-	-	-	-	4	4
Ioan Albert	-	-	-	-	-	-	-	34	34
Alexandru	-	-	-	-	-	-	-	23	23
Sigismund I	-	-	-	-	1	-	162	26	189
Sigismund August	-	-	-	1	1	-	8	-	10
Ștefan Báthory	-	-	-	-	119	-	9	-	128
Gdańsk (sub asediu)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Sigismund III	-	29	58	-	856	3.363	145	-	4.451
Ioan Cazimir	2	124	3.287	-	31	10	-	-	3.454
Ioan III Sobieski	-	2	83	-	1	-	-	-	86
Emitent neidentificat	-	-	-	-	-	-	-	1	1
	2	155	3.428	1	1.009	3.373	325	91	8.384

Tab. 45. Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor poloneze din tezaurele grupei cronologice 1668/1669-1700

Jumătățile de groș bătute înainte de reforma lui Sigismund I, prezente sporadic, cu excepția tezaurului Gurba, în tezaurele Marghita IV, Groșii Noi și Șopteriu, dețin un procent de sub 1%. Monedele lui *Sigismund I*, semnalate în tezaurele Groșii Noi, Șopteriu și Gurba, ating o cotă apropiată de cea înregistrată în etapa precedentă (peste 2%), dominația groșilor proveniți

⁵⁶ O monedă a acestui emitenț figurează și în tezaurul Balta Sărată (Seidl 1853).

⁵⁷ Monedele otomane din tezaurul Groșii Noi au fost identificate de către Cristiana Tătaru (MNIR).

⁵⁸ Blaj II, Bahnea, Blaj I, Arduzel, Ceica, Târșolt, Rătești, Turulung, Zalău VI, Dumitrița, Râșcruci II, Petrindu, Marghita IV, Călanu Mic, Groșii Noi, Chijic, Terebești, Cluj-Napoca VI, Șopteriu, Apold, Cenade II, Gurba, Chișcău, Dușești, Alba Iulia II, Borșa, Zlatna, Oradea IV, Tărcăia, Oroiu II, Denta, Alba Iulia III, Rus și Gepiș.

din monetăriile Coroanei (39), Prusiei (75), Gdańsk (35) și Elbląg (13) devenind evidentă (Fig. 35). Jumătățile de groș prezente în aceleași tezaure sunt emisiuni ale Coroanei din anii 1507 (6), 1508 (2), 1509 (5), 1510 (6) și 1511 (6), iar moneda de trei groși este o emisiune de Gdańsk din 1538 (Șopteriu).

Monedele lui *Sigismund August* din tezaurele Șopteriu și Gurba dețin o cotă neînsemnată: o monedă de patru groși lituanieni din anul 1567, un triplu groș de Gdańsk din 1557, precum și câțiva groși polonezi (6) și lituanieni (2). În cazul monetării lui *Ștefan Báthory* situația se repetă, în aceleași tezaure sunt prezenți tripli groși, la care se adaugă un număr infim de groși:

3 groși	1579	1580	1581	1582	1583	1584	1585	1586
Coroana	1	2	6	5	5	1	4	9
Lituania	-	4	10	12	7	1	13	3
Riga	-	-	-	2	3	5	6	20

groși	1577	1578	1580	1581	1582	1584
Lituania	-	-	1	-	-	-
Riga	-	-	-	1	2	1
Gdańsk	1	3	-	-	-	-

Tab. 46. Distribuția pe ani de batere a triplilor groși și a groșilor bătuți de Ștefan Báthory (grupa cronologică 1668/1669-1700)

În tezaurul Gurba figurează și un groș bătut de orașul *Gdańsk* în timpul asediului lui Ștefan Báthory (1577).

În această grupă cronologică, deși rămân dominante, cuantumul monedelor lui *Sigismund al III-lea* se reduce la aproximativ jumătate din volumul numerarului polonez. Monedele de optsprezece groși, emisiuni ale Coroanei (1621, 1622-3, 1623-9, 1624, f.a.-6) sau ale orașului Gdańsk (1623-2, 1624-6, 1626), dețin ponderea cea mai scăzută (sub 1%)⁵⁹. Monede de șase groși din anii 1596 (3), 1623 (5), 1624 (6), 1625 (24), 1626 (9) și 1627 (9) au fost identificate în treisprezece tezaure⁶⁰, numărul lor redus asigurându-le un procent ușor peste 1%. În cazul monedelor de trei groși, procentul de peste 19% se datorează tezaurului Șopteriu, majoritatea emisiunilor aparținând monetărilor Coroanei (747), la care se adaugă cele de Riga (80) și de Lituania (29)⁶¹ (Fig. 36). În proporție de peste 75%, efectivul monedelor lui Sigismund al III-lea este asigurat de monedele de un groș și jumătate repertoriate în douăzeci și trei de tezaure⁶², emisiuni ale Coroanei din anii 1616, 1618 (3), 1619, 1620 (95), 1621 (207),

⁵⁹ Târșolt, Călanu Mic, Groșii Noi, Șopteriu, Cenade II, Zlatna, Târcaia și Denta.

⁶⁰ Blaj I, Arduzel, Ceica, Rătești, Zalău VI, Răscruci II, Marghita IV, Cluj-Napoca VI, Șopteriu, Gurba, Chișcău, Oroiu II și Alba Iulia III.

⁶¹ Blaj II, Bahnea, Blaj I, Arduzel, Târșolt, Rătești, Turulung, Zalău VI, Răscruci II, Petrindu, Marghita IV, Călanu Mic, Chijic, Terebești, Cluj-Napoca VI, Șopteriu, Apold, Gurba, Chișcău, Zlatna, Oroiu II, Alba Iulia III și Gepiș.

⁶² Blaj II, Bahnea, Blaj I, Arduzel, Târșolt, Rătești, Zalău VI, Răscruci II, Petrindu, Marghita IV, Călanu Mic, Groșii Noi, Chijic, Terebești, Gurba, Chișcău, Alba Iulia II, Borșa, Zlatna, Oroiu II, Cluj-Napoca VI, Alba Iulia III și Gepiș.

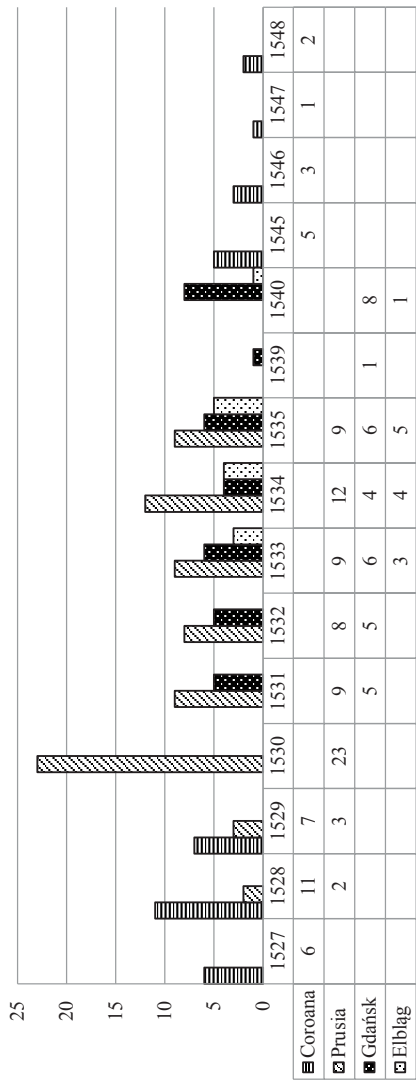

Fig. 35. Distribuția pe ani de batere a groșilor băuți de Sigismund I (grupa cronologică 1668/1669-1700)

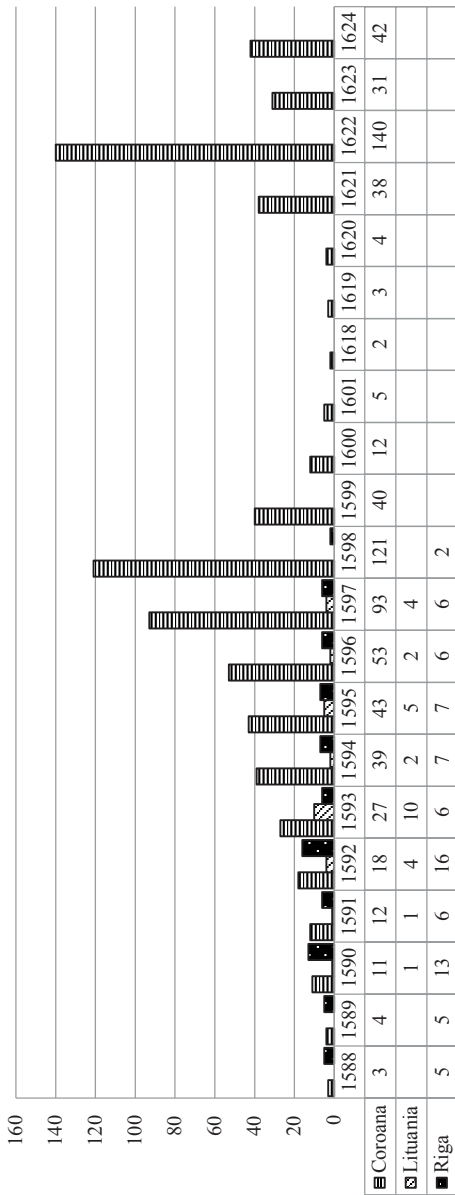

Fig. 36. Distribuția pe ani de batere a triplilor groși băuți de Sigismund al III-lea (grupa cronologică 1668/1669-1700)

1622 (698), 1623 (940), 1624 (689), 1625 (429), 1626 (130), 1627 (69), f.a. (101). Monedele de un groș (4%), cu excepția exemplarelor lituaniene din tezaurul Șopteriu (1608, 1613), sunt emisiuni ale Coroanei din anii 1604 (3), 1605 (2), 1606 (14), 1607 (4), 1608 (13), 1609 (21), 1610 (9), 1611 (22), 1612 (21), 1613 (13), 1614 (12), 1615 (6), f.a. (3)⁶³.

Monedele lui Sigismund al III-lea sunt concurate îndeaproape de cele ale lui *Ioan Cazimir*, ce dețin un procent ușor peste 41% din totalul monedei poloneze. Guldeni din anii 1663 și 1665 apar accidental în tezaurele Târcaia și Chijic. Monedele de optsprezece groși au fost identificate în șaisprezece tezaure⁶⁴, împărțirea lor pe monetării și ani de batere fiind următoarea:

18 groși	1653	1654	1657	1658	1659	1661	1662	1663	1664	1667	1668
Coroana ⁶⁵	1	2	1	10	7	-	-	7	3	6	81
Gdańsk	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Toruń	-	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-

Cele mai numeroase și mai frecvent întâlnite sunt monedele de șase groși⁶⁶, ce dețin o cotă de peste 95% din numerarul acestui emitent, toate emisiuni ale Coroanei din anii 1656 (8), 1657 (26), 1658 (2), 1659 (33), 1660 (172), 1661 (361), 1662 (568), 1663 (460), 1664 (399), 1665 (269), 1666 (428), 1667 (435), 1668 (37), f.a. (89)⁶⁷. Triplii groși sunt, cu excepția piesei de Gdańsk din anul 1664 (Chișcău), emisiuni ale Coroanei din anii 1661 (4), 1662 (17) și 1663 (2)⁶⁸. Polturile sunt exclusiv emisiuni ale Coroanei din anul 1662 (8), la care se adaugă alte două monede cu anul incert⁶⁹.

Monedele lui *Ioan al III-lea Sobieski* pătrund în număr mic (1%) în tezaurele transilvănene, la o dată relativ apropiată de momentul emiterii⁷⁰. Monedele de optsprezece groși au o apariție episodică, două monede din anii 1677 și 1678 sunt menționate în tezaurele Târșolt și Gepiș. Monedele de șase groși se regăsesc în douăsprezece dintre tezaure⁷¹, unde, cu excepția loturilor Oroiu și Alba Iulia III, ele apar în puține exemplare, repartitia pe ani indicând preponderența emisiunilor din prima jumătate a deceniului nouă (1677, 1678-3, 1679, 1680-9, 1681-12, 1682-19, 1683-23, 1684-14, 1685). În mod singular, în tezaurul Cluj-Napoca VI este

⁶³ Călanu Mic, Groșii Noi, Cluj-Napoca VI, Șopteriu, Zlatna, Oroiu II și Alba Iulia III.

⁶⁴ Bahnea, Târșolt, Rătești, Zalău VI, Răscruci II, Călanu Mic, Groșii Noi, Chijic, Apold, Chișcău, Dușești, Zlatna, Oroiu II, Denta, Alba Iulia III și Gepiș.

⁶⁵ Emisiunea din anul 1658 din tezaurul Rătești este descrisă ca purtând inițialele meșterului monetar Hans David Lauer, al monetăriei din Toruń (Bader 1968a, p. 93), însă în determinatoarele poloneze nu figurează emisiuni din acest an. Este posibil ca emisiunea cu pricina să fie o monedă de Gdańsk.

⁶⁶ Blaj II, Bahnea, Blaj I, Arduzel, Ceica, Târșolt, Rătești, Zalău VI, Dumitrița, Răscruci II, Petrindu, Marghita IV, Călanu Mic, Groșii Noi, Chijic, Terebești, Apold, Gurba, Chișcău, Dușești, Alba Iulia II, Zlatna, Oradea IV, Oroiu II, Denta, Alba Iulia III, Rus și Gepiș.

⁶⁷ Proporțiile sunt în strânsă legătură cu volumul emiterii (Mikolajczyk 1988 p. 179).

⁶⁸ Blaj II, Bahnea, Rătești, Cluj-Napoca VI, Zlatna, Oroiu II și Alba Iulia III. În tezaurul Bahnea sunt amintite alte 7 monede de trei groși cu anul baterii și monetăria neprecizate.

⁶⁹ Blaj I, Răscruci II, Cluj-Napoca VI, Chișcău, Oroiu II și Alba Iulia III.

⁷⁰ În compoziția tezaurelor Târșolt (1678) și Răscruci II (1679) figurează monede bătute în anul 1677.

⁷¹ Rătești, Dumitrița, Răscruci II, Petrindu, Cluj-Napoca VI, Apold, Zlatna, Oroiu II, Denta, Alba Iulia III, Rus și Gepiș.

menționată o emisiune de trei groși din anul 1684.

În compoziția tezaurului Răscruți II, Călanu Mic, Gurba și Șopteriu intră și groși prusieni de secol XVI, bătuți de *Albrecht von Brandenburg*, reminiscențe ale monedelor aflate în circulație în etapele precedente:

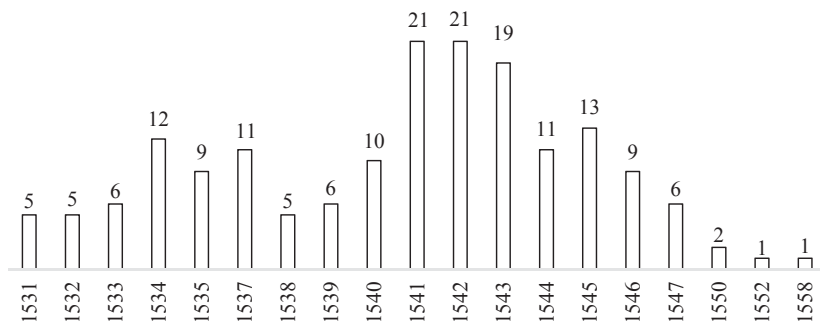

Fig. 37. Distribuția pe ani de batere a groșilor prusieni bătuți de Albrecht von Brandenburg (grupa cronologică 1668/1669-1700)

Seria monedelor prusiene continuă după 1618 cu emisiunile principilor de *Brandenburg*: Johann Sigismund, Georg Wilhelm, Friedrich Wilhelm și Friedrich al III-lea, care bat monedă și în calitate de duci ai Prusiei. Emisiunile lui *Johann Sigismund* sunt apariții sporadice, câte o monedă de un groș și jumătate (*dreipölder*) din anul 1620 în tezaurele Răscruți II, Chișcău și Cluj-Napoca VI. Pondere cea mai mare o au *dreipölder*-ii bătuți de *Georg Wilhelm*⁷² în anii 1620, 1621 (11), 1622 (40), 1623 (39), 1624 (42), 1625 (64), 1626 (67), 1627 (11), 1630, 1633 (4), 1635, f.a. (3); la care se adaugă o monedă de optsprezece groși din anul 1625 (Călanu Mic)⁷³. Din monetăria prusacă a margrafului *Friedrich Wilhelm* provin monede de optsprezece groși (1/5 taler) din anii 1663, 1674, 1680, 1685 (2), respectiv șase groși (1659, 1674, 1679-3, 1680-2, 1681-5, 1682-17, 1683-16, 1684, 1685, 1686-7)⁷⁴. Seria emisiunilor prusiene a margrafilor de Brandenburg se încheie cu două monede de trei groși din anii 1695 și 1696 bătute de *Friedrich al III-lea* (Alba Iulia II).

Dintre monedele supușilor regelui Poloniei, cu adevărat rare sunt monedele ducilor *Curlandei*: două monede de trei creițari emise de Friedrich Kettler în anul 1597 fiind semnalate în tezaurul Șopteriu.

⁷² Blaj I și II, Arduzel, Rătești, Zalău VI, Răscruți II, Petrindu, Marghita IV, Călanu Mic, Groșii Noi, Chijic, Terebești, Cluj-Napoca VI, Romita, Chișcău, Alba Iulia II, Zlatna, Oroiu II, Alba Iulia III și Gepiș.

⁷³ În tezaurul de la Călanu Mic este semnalat un *ort* emis în anul 1625 de Georg Wilhelm pentru Brandenburg (*sic!*) cu trimitere greșită la catalogul lui Hutten-Czapski 6654, unde figurează un *Dreipölder* (Palamariu 1982-1983b, p. 304). În catalogul tezaurului Denta este menționată o monedă de cincisprezece creițari (?) bătută de Georg Wilhelm în 1622 (*Numismatikai Közlöny* 1909, p. 58).

⁷⁴ Zalău VI, Petrindu, Groșii Noi, Apold, Cluj-Napoca VI, Chișcău, Zlatna, Oroiu II, Alba Iulia III și Gepiș. În tezaurul Rătești este semnalată o monedă neidentificată ca tip.

Monedele suedeze bătute conform sistemului monetar polonez continuă să apară și în această grupă, procentul lor fiind relativ constant (peste 3%). Monedele lui *Gustav Adolf* au fost identificate în nouăsprezece tezaure⁷⁵, distribuția pe ateliere monetare și ani de emisie a acestor monede fiind următoarea:

Gustav Adolf	1622	1623	1624	1628	1629	1630	1631	1632	1633	1635	?
3 groși Elbląg (at. orășenesc)	-	-	-	-	-	-	5	6	-	-	-
3 groși Elbląg (at. suedez)	-	-	-	-	-	-	-	7	2 (?)	-	-
1 ½ groși Elbląg (at. orășenesc)	-	-	-	2	12	29	6	10	1	-	5
1 ½ groși Elbląg (at. suedez)	-	-	-	-	-	10	1	49	111	10	13
1 ½ groși Riga	12	21	31	-	-	-	-	-	-	-	-
groși Elbląg (at. orășenesc)	-	-	-	-	-	1	-	-	5	1	-

Christina	1632	1633	1634	1635	1644	1648	1649	?
1 ½ groși Elbląg (at. orășenesc)	-	1	-	-	-	-	-	1
1 ½ groși Elbląg (at. suedez)	1	1	6	28	1	-	-	2
1 ½ groși Riga	-	-	-	-	3	4	1	-
1 ½ groși Livonia	-	-	-	-	-	10	-	-

Tab. 47a-b. Distribuția pe ani de batere și monetării a monedelor suedeze bătute de Gustav Adolf și Christina (grupa cronologică 1668/1669-1700)

Și de această dată, aportul monedelor de un groș și jumătate emise de regina *Christina* este unul redus⁷⁶. În tezaurul Cluj-Napoca VI este menționată o monedă de același tip, bătută în monetăria din Elbląg în anul 1657; dacă anul este corect, atunci moneda îi aparține lui *Carol X Gustav*, aceasta pătrunzând în Transilvania alături de monedele lui Ioan Cazimir.

7.4 Discuții și analiză

Ultima grupă de tezaure analizate acoperă domniile principilor Mihail Apafi (începută în 1661) și Emeric Thököly (1682-1690). Activitatea monetară a acestuia din urmă, reprezentantul opoziției ardelenne față de Habsburgi, care și-a luat titlul de principe al Transilvaniei cu consimțământul otomanilor, a fost de scurtă durată; în anii 1683 și 1690 Thököly a emis ducați de aur (piese de 10, 4, 3 și 1) și taleri multipli. Mihail Apafi, mult mai activ în plan monetar, a bătut în special piese mari (atât ca valoare, cât și ca dimensiuni: 100, 50 și 25 de ducați), baterea monedei de schimb fiind limitată la emiterea între anii 1672 și 1675 a *monedei de 12 bani*, care a avut drept prototip *szóstak*-ul polonez (Huszár 1974; Agotha 1975, p. 177)⁷⁷.

⁷⁵ Blaj I și II, Arduzel, Târșolt, Rătești, Zalău VI, Răscruți II, Petrindu, Marghita IV, Călanu Mic, Groșii Noi, Terebești, Cluj-Napoca VI, Șopteriu, Chișcău, Alba Iulia II, Zlatna, Oroiu II și Alba Iulia III.

⁷⁶ Blaj I, Arduzel, Rătești, Răscruți II, Petrindu, Marghita IV, Călanu Mic, Terebești, Cluj-Napoca VI, Chișcău, Oroiu II, Alba Iulia III și Gepiș.

⁷⁷ Ana-Maria Velter (1994, 98) aprecia că: *Principele a renunțat la emisiunile în sistem polonez, introducând două tipuri monetare noi, în sistem austriac: 12 dinari (zwölfer; gros de 12 denari maghiari)*

Moneda de schimb a principelui Apafi prezintă o serie de neclarități cu privire la tipul monedelor emise și la denumirea acestora. În noiembrie-decembrie 1671, constatând raritatea monedei de schimb, dieta a legiferat baterea liberă a monedei *usualis* după un standard *un pic mai bun decât cel al monedei de 12 bani* (MCRT 1892, p. 255/Art. 29). În noiembrie-decembrie 1673, printr-o nouă hotărâre dietală, baterea monedei *usualis* a fost restrânsă la monetăria din Aiud, standardul fiind cel al *monedei poloneze de 12 bani și 6 loți* (MCRT 1892, pp. 346-347/Art. 12). Se prevedea atunci și baterea monedelor de două polture și a monedei mărunte de 1-1 ban (*apró egy-egy pénzest*).

Potrivit descoperirilor monetare, prevederile dietelor nu au fost respectate în totalitate, fiind bătute monede cu sau fără marcaje valorice de XII și VI, cifre interpretate de marea majoritate a numismaților ca făcând referire la două tipuri monetare diferite cu valoarea exprimată în denari (Hess 1880, p. 175 *sqq.*; Resch 1901 p. 165 *sqq.*; Unger 1962, pp. 39-41; Huszár 1931; Velter 1994, p. 98; Agotha 1975). Huszár Lajos (1974; 1995, p. 18) a cântărit monedele și a ajuns la concluzia că între monedele cu marcajele de XII și VI nu există diferențe majore, ele având greutatea aproape identice, uneori monedele cu marcajul cifrei VI fiind mai grele decât cele purtătoare ale cifrei XII. În concluzie, numismatul maghiar aprecia că cifra VI a fost preluată mimetic de pe reversul prototipului polonez, iar marcajul XII reprezintă valoarea în denari a monedei bătute de Apafi, ambele marcaje făcând referire la monede de aceeași valoare.

În privința baterii de monedă de după anul 1690, intrarea Transilvaniei sub stăpânire habsburgică a adus cu sine, cu începere din 1692, standardele monetare austriece, monedele bătute de împăratul Leopold I nemaifăcând parte din sistemul monetar transilvănean⁷⁸.

Comparativ cu perioada precedentă, această ultimă etapă cronologică prezintă, în ciuda apropierii ca durată și ca număr de tezaure, o scădere semnificativă a cantității de monedă teaurizată. În general, ultimele decenii ale secolului al XVII-lea au fost caracterizate prin prisma pătrunderii în circulație, în contextul instaurării treptate a dominației habsburgice asupra Transilvaniei, a monedei imperiale, fapt ce ar fi avut drept consecință diminuarea cuantumului monedei poloneze. Indicii statistici din subcapitolul precedent nuanțează această viziune generalizatoare, înfățișând o diminuare cantitativă la nivelul întregului numerar, cuantumul în scădere al monedei poloneze neputând fi explicat exclusiv prin aflulul monedei imperiale ale cărui cote rămân deocamdată modeste.

în 1672 și 6 dinari (*secher, gros de 6 dinari maghiari*) în 1673. Emisiunile corespund perioadei în care Leopold I a abolit autonomia Ungariei, (după 1670), introducând și aici noile sale monede – 3 kreuzer sau gros, care echivala cu șase denari maghiari și 6 kreuzer care echivala cu 12 denari maghiari. Potrivit prevederilor dietale, monedele de 12 bani bătute de Mihail Apafi au avut drept model emisiunile poloneze de 12 bani și 6 loți (MCRT 1892, p. 255), adică moneda de șase groși bătută de Ioan Cazimir după 1658 dintr-un argint cu o puritate de 375% și cu o greutate brută de 3,48 g, din care 1,30 g reprezintă argintul fin (Gumowski 1960, p. 213).

⁷⁸ Eugen Chirilă (1973, p. 718) integrează printre emisiunile principilor Transilvaniei și monedele de cincisprezece și de trei creițari, precum și polturile bătute de Leopold I, în monetăriile transilvănene.

Începând analiza cu numerarul de origine maghiară, observăm că pătrunderea monedelor lui Leopold I (emise cf. sistemului monetar austriac) determină o *revigorare* firavă a acestuia, după scăderea drastică cauzată de cvasi-dispariția din circulație a denarilor de secol XVI în perioada devalorizării monetare. Chiar dacă, și de această dată, denarii dețin o poziție relativ însemnată în ierarhia monedei maghiare (58%), la scara întregului numerar tezaurizat contribuția lor este de doar 8%. Mai mult, prezența lor într-un număr mic de tezaure demonstrează caracterul fosil mai degrabă, decât o supraviețuire, fie ea și spectaculoasă, în circulația monetară. Noile intrări – emisiunile de cincisprezece, de șase și de trei crețari – nu dețin cote procentuale impresionante: 40% din numerarul maghiar, ce înseamnă în fapt circa 6% din întregul numerar analizat pentru această etapă. Mai mult, urmărind distribuția în tezaure a monedelor lui Leopold I, observăm că marea majoritate a descoperirilor care le conțin provin din teritoriile de margine (comitatele Maramureș, Satu Mare și Bihor), aflate în posesia otomanilor sau a Ungariei habsburgice. Nici aici, în ciuda prezenței relativ constante a monedelor din sistemul crețarului, nu asistăm la o creștere spectaculoasă a ponderii acestor specii monetare.

În privința monedei transilvănene, diminuarea numerarului este și mai accentuată, aportul acestora scăzând, în termeni absoluți, de la aproape 7.000 de monede (inventariate în etapa precedentă) la puțin peste 150 de monede. Disproporția este cauzată de reducerea numărului groșilor de cinci denari (groși lați) și a celor de trei denari (groșii după model polonez) bătuți de Gabriel Báthory și Gabriel Bethlen, reducere datorată vechimii lor în circulație și, într-o oarecare măsură, circulației concomitente, începând din deceniul patru, cu polturile poloneze depreciate.

După 1629, penetrația de póltoraki a continuat, dar scorul ridicat al acestor nominaluri de inflație a fost asigurat și de producția atelierelor suedeze din orașele Riga și Elbing, ceea ce a contribuit la scoaterea din circulație și tezaurizarea groșilor lați ardeleni (...). După 1630, pe măsură ce penetrația pieselor de inflație pe piața Transilvaniei s-a accentuat, groșii și groșii lați au ieșit din circulație (Butnariu 2004, pp. 233-234).

În cazul groșilor lui Gabriel Báthory, putem vorbi de dispariția lor din circulație încă din etapa precedentă, exemplarele semnalate provenind în cea mai mare parte din tezaurul Șopteriu, descoperire caracterizată ca având *un aspect total atipic pentru un tezaur de la finele secolului al XVII-lea* (Velter, Dumitriu 2012, pp. 49, 53-54). Referitor la monedele lui Gabriel Bethlen, groșii apar semnalati exclusiv în tezaurul deja menționat, în timp ce groșii lați sunt risipiți în tezaure ce acoperă întreaga etapă cronologică. Privind retrospectiv, groșii transilvani de tip polonez dispar din circulație, cf. compoziției tezaurelor, încă din etapa precedentă (ultimele semnalări aparținând deceniului cinci). Groșii lați continuă să circule, în număr foarte mic, până spre sfârșitul secolului al XVII-lea. Golul lăsat nu a putut fi compensat de monedele uzuale bătute de principele Mihail Apafi, a căror batere (începută în 1672) a fost oprită în noiembrie 1674 (MCRT 1892, p. 469/Art. 27), pentru ca în 1677 dieta să interzică definitiv baterea și circulația lor (MCRT 1893, pp. 51, 372).

În această etapă a tezaurizării, modificări esențiale intervin în structura numerarului

provenit din monetările Imperiului Habsburgic, unde, în raport cu grupa precedentă, cota de participare la ansamblul masei monetare tezaurizate crește de la circa 1% la aproape 8%. Creșterea se datorează pătrunderii a două categorii monetare noi: piesele din sistemul creițarului austriac și subdiviziunile de taler bătute de statele germane semnate la Convenția de la Zinna. Rata de supraviețuire a numerarului mai vechi este una infimă. În legătură cu pătrunderea noilor emisiuni monetare, tezaurele analizate de noi nu fac decât să subscrie, cu unele excepții sau nuanțări, opiniilor deja existente:

O schimbare radicală în compoziția numerarului de argint care circulă în Transilvania se petrece în jurul anilor 1680, odată cu creșterea influenței austriece în Transilvania și după pătrunderea austrieților în principat: alături de moneta austriacă propriu-zisă își face apariția în cantități masive moneta de argint din principatele germane, reprezentată mai ales prin piese de o treime de taler și de două treimi de taler, precum și prin piese mai mici. Moneta mijlocie austriacă este reprezentată masiv prin piesele de 15 creițari, relativ recent create (sic!), emise din necesități de război. După 1685 asistăm la o adevărată invazie a acestor piese (Chirilă 1973, pp. 718-719)⁷⁹.

Acumularea acestor piese în Principat (n.n. monedele de cincisprezece, de șase și de trei creițari) este mai timpurie decât a guldenilor, dar începutul tezaurizării lor trebuie plasat în a doua perioadă de emisie, mai precis după 1679, dar nu mai devreme de 1686, dată după care eliberarea Budei a deschis imperialilor accesul nemijlocit la spațiul intracarpatic. De altfel, evenimentul militar amintit constituie un jalon cronologic cert pentru scăderea accentuată a numărului pieselor poloneze acumulate în Transilvania, locul acestora fiind luat de monedele imperiale depreciate (Butnariu 2004, p. 320).

Referitor la cuantumul lor, potrivit tezaurelor analizate, cele mai numeroase sunt monedele de cincisprezece și de trei creițari (ambele cu un procent de peste 30%), urmate de guldeni (14%), monedele de șase creițari (7%), respectiv șesimile de taler (2%). Raportate la întregul numerar tezaurizat, monedele de cincisprezece creițari dețin o pondere puțin peste 2%, iar guldenii abia 1%, cifre ce pun sub semnul întrebării proporțiile invaziei monedei imperiale și rolul ei în diminuarea prezenței monedei poloneze⁸⁰.

⁷⁹ O opinie diferită este exprimată de Francisc Pap (1978a, p. 294), însă abordarea cu privire la moneda imperială este una generală ce include atât talerii, cât și tipurile monetare pătrunse în circulația transilvană încă din etapele anterioare: *Într-o recentă analiză a situației monetare în Transilvania în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, se emite ipoteza că, până prin 1675-1680, stocul de monedă al efectivului monetar activ în Transilvania ar fi fost constituit de monedele poloneze, transilvane, maghiare, prusiene, iar în jurul anului 1680 ar începe să pătrundă masiv moneda germană, alături de cea austriacă (...). După mărturia tezaurelor monetare descoperite la Cluj, aici încetarea preponderenței nete a stocului monetar polonez și transilvănean nu este un fenomen concomitent cu impunerea hotărâtă a influenței politice imperiale (mai cu seamă după a doua jumătate a penultimului deceniu al sec. XVII), ci o precede pe aceasta. Tot așa putem antedată și începuturile procesului de infiltrare și, apoi, de ridicare la întâia ordine de importanță a monedei imperiale austriece, la fel ca a aceleia a statelor germane (...).*

⁸⁰ Chiar dacă aportul lor nu este unul masiv, atât monedele de cincisprezece creițari, cât și guldenii, datorită caracteristicilor lor (au o valoare intrinsecă inferioară valorii nominale) și cantității însemnate de

Indicii statistici calculați pentru această grupă de tezaure demonstrează preponderența monedei poloneze, în ciuda scăderii considerabile a numărului emisiunilor monetare. Distribuția pe emitenți și nominaluri a monedelor tezaurizate indică schimbări evidente în structura numerarului polonez, determinate de reducerea ponderii emisiunilor mai vechi, dar mai ales de pătrunderea noilor monede de valoare mijlocie bătute în Polonia, după reforma monetară a regelui Ioan Cazimir (1650). Prima modificare vizibilă este reducerea numărului monedelor lui Sigismund al III-lea, care, începând cu anii '30, rămân practic singurele monede poloneze în circulație, dominante fiind polturile, urmate la mare distanță, în ordine descrescătoare, de groși, tripli groși și monede de șase groși. În ultimele trei decenii ale secolului al XVII-lea ierarhia în tezaure a monedelor lui Sigismund al III-lea rămâne neschimbată, însă numărul lor, cu excepția polturilor și a monedelor de optsprezece groși, cunoaște o scădere accentuată⁸¹. La scara numerarului polonez, reducerea cuantumului monedei de schimb (tripli groși, polturi, groși) devine evidentă, căci, datorită politicii monetare a lui Ioan Cazimir și Ioan al III-lea Sobieski, axată pe baterea monedelor de valoare mijlocie, noile contribuții de acest tip sunt nesemnificative; 80-90% din cuantumul acestor nominaluri este asigurat de vechile emisiuni ale lui Sigismund al III-lea rămase în circulație din deceniile precedente.

Momentul apariției în circulația transilvăneană a monedei lui Ioan Cazimir rămâne incert, primele semnalări fiind în tezaure recuperate incomplet, a căror dată de închidere este fixată provizoriu în a doua jumătate a deceniului șapte⁸². Descoperirile certe de la începutul deceniului următor sugerează o apariție târzie, ce poate fi explicată de criza de monedă de pe piața poloneză și de perturbarea ritmului producției monetare în contextul conflictelor militare cu Suedia (Mikolajczyk 1988 p. 90)⁸³. Monedele lui Ioan Cazimir din tezaurele transilvănene sunt emisiuni de optsprezece și de șase groși. Cele dintâi, puțin numeroase, ating împreună cu emisiunile lui Sigismund al III-lea un procent de abia 2% din numerarul polonez. Monedele de șase groși, bine reprezentate, rivalizează la scara monedei poloneze cu polturile lui Sigismund al III-lea, fiecare deținând procente de circa 40%. Foarte rar întâlniți sunt guldenii sau monedele de treizeci de groși (cu o valoare reală de doar doisprezece groși), cele de trei groși și groșii, în cazul cărora nu putem vorbi de reprezentări procentuale. Aportul monedelor lui Ioan al III-lea Sobieski, ce însoțesc monedele lui Ioan Cazimir în tezaurele din ultimul sfert al secolului

falsuri la care fac referire hotărârile dietelor (MCRT 1893, p. 534; 1894, p. 254) au creat probleme. Una dintre consecințe a fost îndepărtarea din circulație a monedelor considerate bune în raport cu acestea.

⁸¹ Creșterea procentuală în cazul triplilor groși de la 7% la 19% este una artificială, cauzată de contribuția consistentă adusă de tezaurul atipic Șopteriu (circa 523 de monede).

⁸² În iunie 1678, dieta de la Alba Iulia legifera *acceptarea în circulație a monedelor vechi nemțești și poloneze*, interzicând admiterea celor noi (MCRT 1893, p. 534). Descoperirile nu oferă repere privind identificarea acestor noi monede poloneze, monedele lui Ioan Cazimir de optsprezece și șase groși fiind deja atestate de la începutul deceniului opt (cu precădere în părțile vestice ale Transilvaniei). Urmărind producția monetară a Poloniei, putem doar presupune, cu titlu ipotetic, că ar putea fi vorba de guldenii (*Timpfe*) bătuți în anii 1663-1666, cu însemnul valorii de treizeci de groși, dar cu o valoare reală de doar doisprezece groși (Mikolajczyk 1988, p. 178), și/sau de șilingii de cupru (*Boratinki*) bătuți de Titus Livius Boratini în anii 1659-1666, falsificați chiar și la Suceava și Baia Mare (pp. 152-153).

⁸³ Urmărind distribuția pe ani de batere a monedelor din tezaurele transilvane, monedele de optsprezece groși sunt în majoritate emisiuni din anul 1668, iar monedele de șase groși se concentrează în jurul anilor 1661-1667.

al XVII-lea, este unul limitat la monedele de șase groși, bătute după un standard monetar neschimbat. În descoperiri ele apar în număr mult mai mic comparativ cu monedele lui Ioan Cazimir, o sporire a numărului acestora fiind resimțită în tezaurele din anii '90. Nici de această dată monedele poloneze nu au venit singure. Dacă în etapa precedentă ele au fost însoțite de polturile suedeze și prusiene (aflate acum în scădere alături de monedele lui Sigismund al III-lea), noul val de monedă poloneză de la sfârșitul deceniului șapte/începutul deceniului opt a adus cu sine emisiunile prusace de optsprezece, respectiv șase groși emise de Friedrich Wilhelm, margraf de Brandenburg și duce al Prusiei.

Sintetizând, ajungem la următoarele concluzii: numerarul polonez aflat în circulație în ultimele trei decenii ale secolului al XVII-lea este format în proporții dominante, aproape egale, din polturile lui Sigismund al III-lea și din monedele de șase groși bătute de Ioan Cazimir și de Ioan al III-lea Sobieski. Primele sunt monede rămase în circulație, iar cele din urmă au intrat în Transilvania începând cu sfârșitul deceniului șapte/începutul deceniului opt, ca urmare a unui nou aflux de monedă, de această dată de dimensiuni reduse comparativ cu intrările de monedă din anii '30. Noul aflux de monedă poloneză și aportul guldenilor germani și al creițarilor austrieci (chiar dacă modest cantitativ) aduc modificări la nivelul structurii masei monetare aflate în circulație și, implicit, al numerarului teaurizat. Caracteristica definitorie este dominația monedelor de valoare mijlocie (dar cu un conținut intrinsec alterat). Având în vedere aceste modificări ale structurii numerarului curent, întrebarea imediat următoare vizează evoluția cursurilor de schimb pentru florinul de aur și pentru taleri.

7.5 Echivalența dintre monede

La sfârșitul primei jumătăți a deceniului șapte, cursurile de schimb oficiale au fost stabilite la 400 de denari pentru un florin de aur, 200 de denari pentru un taler comun și 180 de denari pentru un taler leonin (MCRT 1888, p. 297). În iulie 1670, aceste cifre au fost reconfirmate de dieta întrunită la Iernut (MCRT 1892, pp. 149-150). Următoarea modificare a cursurilor de schimb (cunoscută nouă) a survenit în februarie 1683, când dieta de la Sighișoara a legiferat noi rate de schimb: 450 de denari pentru un ducat, 225 de denari pentru un taler imperial și 200 de denari pentru un taler leonin (MCRT 1895, p. 87). Creșterea cursurilor de schimb a urmat la un an după hotărârea dietei de a accepta în circulație monedele bătute de Leopold I (MCRT 1894, p. 254).

Aprecierea ratelor de schimb a rămas doar pe hârtie, documentele citate de Horváth Tibor Antal (1960, p. 49; 1964, p. 48) pentru anii 1684 și 1685 indicând revenirea la valorile anterioare, atât în cazul ducatului, cât și al talerilor. În noiembrie 1687 această stare de fapt va fi înregistrată oficial (de această dată, în concordanță cu schimbările administrativ-politice) de către comisarul imperial Paul K. Komornik von Kleinburg și delegații guvernului transilvan, care vor restabili vechile rate de schimb, exprimate acum și în creițari (*apud* Sabău 1957, p. 207): 400 de denari sau 200 de creițari pentru un florin de aur, 200 de denari pentru talerii vechi și 180 de denari sau 30 de groși imperiali pentru talerul leonin. Pentru monedele de valoare mijlocie echivalențele au fost fixate la: 36 de denari pentru moneda poloneză de optsprezece

groși, 30 de denari pentru moneda de cincisprezece creițari, 12 denari pentru moneda poloneză de șase groși, respectiv pentru moneda imperială de șase creițari, și 3 denari pentru triplul groș polonez, respectiv groșul imperial. În tranzacțiile din piața monetară, cursul s-a dovedit a fi însă inconstant, căci, pentru aprilie 1688, Horváth (1960, p. 49) a găsit menționat un curs de 425 de denari pentru un ducat, în timp ce cu un an înainte, în Făgăraș, talerul comun se schimba pentru 200, respectiv 190 de denari (1964, p. 48).

În comitatele de margine, administrate direct de la Buda (Sătmar, Maramureș și Bihor, ultimul eliberat în urma contraofensivei austriece), ratele de schimb stabilite în octombrie 1686 erau mai ridicate: 432 de denari pentru un florin de aur, 210 denari pentru un taler și 200 de denari pentru un taler belgian, probabil leonin (*apud* Sabău 1957, p. 208; Ulrich 1995, p. 24). În aprilie 1693, noile cursuri de schimb vor avantaja vizibil moneda imperială, a cărei rată crește de la 30 la 34 de denari pentru moneda de cincisprezece creițari, respectiv de la 12 la 14 denari pentru moneda de șase creițari (*apud* Sabău 1957, p. 208).

În iunie 1693, în urma consolidării poziției imperialilor în Transilvania, ca urmare a acceptării *Diplomei leopoldine* (decembrie 1691), această creștere a ratelor de schimb va fi impusă și în teritoriile intracarpătice⁸⁴. Consecința imediată a fost scumpirea monedelor de valoare mare: ducatul va fi calculat la cursul de 480 de denari, talerul imperial la 240 de denari, iar talerul leonin la 210 denari (p. 208). În ciuda acestor legiferări, cursul forțat de 17 creițari sau 34 de denari pentru moneda de cincisprezece creițari (care reprezenta de altfel doar scriptic 1/6 taler) nu va fi acceptat cu ușurință. Spre sfârșitul anului 1696, s-a ajuns la emiterea unor ordine repetate privind obligativitatea respectării acestui curs comun teritoriilor ereditare, Ungariei și Transilvaniei.

Potrivit actelor dietale (MCRT 1895, p. 548) și ordinelor guvernatorului Gheorghe Bănfii, în circulație se afla o cantitate mare de monedă falsă, bistrițenii încercând să aleagă banii *Maiestății Sale împăratului, anume monedele de 17 creițari sau 34 de dinari și fac multe deosebiri între ele, pentru a le lua, pe care cu un preț mai mic, pe care cu un preț mai mare* (*apud* Sabău 1957, pp. 208-209).

Aceste precizări cu privire la nerespectarea cursului monedelor imperiale ridică semne de întrebare asupra ratelor de schimb reale ale florinului de aur și ale talerului, în situația în care raportul dintre denar și creițar era calculat în funcție de moneda în care se făcea plata.

După 1693, documente disparate sugerează fluctuații ale valorilor de schimb. În 1694 la Sibiu, florinul de aur era echivalat cu 2 taleri leonini și 50 de denari, ceea ce însemna 470 de denari (valoare situată sub rata oficială), în timp ce, trei ani mai târziu, la Cluj, florinul înregistra un curs de 500 de denari. Concomitent, cursul de schimb al talerilor menționat în 1695 la Sibiu și în 1697 la Cincu (pentru un *gréczi tallér*) este cel oficial: 240 de denari. Această

⁸⁴ Prin aceste modificări ale ratelor de schimb se urmărea uniformizarea circulației monetare în teritoriile habsburgice, valorile stabilite pentru Transilvania și comitatele din așa-numitul *Partium* fiind identice cu cele impuse în teritoriile ereditare prin edictul de la Viena din martie 1693: 4 florini renani pentru ducatul de aur (*fl. Rhein.* fiind evaluat la 120 de denari maghiari), 2 florini renani pentru talerii imperiali și 35 de groși pentru cei olandezi etc. (Becher 1838, pp. 136-137).

neconcordanță dintre evoluția cursului florinului de aur și cea a talerului îndeamnă la prudență, documentele avute la îndemână fiind mult prea puține pentru a ne putea forma o imagine exactă a valorilor de schimb practicate sau a gradului în care au putut fi impuse cursurile de schimb oficiale.

Deși înclinăm să considerăm că răspândirea monedei imperiale (devalorizată și însoțită de cantități însemnate de monede de slabă calitate⁸⁵) și, mai apoi, legiferarea forțată a cursului de schimb al acesteia în raport cu denarul maghiar au influențat evoluția ratelor de schimb pentru monedele de valoare, dovezile concrete pentru a susține această supoziție lipsesc. Mai mult, numărul redus în tezaure al talerilor (fără a face însă greșea de a considera că proporția de sub 1% înfățișată statistic reflectă în mod real procentul acestui tip monetar în circulație) și înlesnirile oferite prin hotărâri dietale repetate celor care introduc în țară monedă bună (*jó pénz*)⁸⁶ sugerează o prezență din ce în ce mai rară în circulație, ceea ce atrage după sine scumpirea monedei de valoare mare.

⁸⁵ În august 1686, dieta de la Sibiu a reluat chestiunea obligativității acceptării, *fără nici o deosebire*, a banilor *bătuți cu chipul împăratului* de către *toate staturile țării*, în ciuda numărului mare de monede proaste care s-au strecurat împreună cu acestea. Situația este atât de gravă încât se specifica faptul că comercianții, în mâna cărora se aflau cele mai multe monede, și care erau de altfel și cei mai buni cunoscători ai acesteia, aveau voie să posede monede de slabă calitate în valoare de până la doi florini (MCRT 1895, p. 548).

⁸⁶ În decembrie 1670, dieta de la Alba Iulia constata nenorocirile abătute din pricina dispariției banilor buni și, în scopul înmulțirii lor, hotăra ca: negustorii străini să poată plăti numai cu monedă bună, comercianții care vor cumpăra cu astfel de monede să dea doar jumătate din cuantumul vicesimei, iar celor greci de la Sibiu să li se impună plata taxelor doar în monedă bună (MCRT 1892, p. 179). În noiembrie 1675, printre greutățile de ordin fiscal se număra și înmulțirea banilor răi, banii buni fiind scoși în afara țării, membrii dietei constatând că legile existente sunt insuficiente (MCRT 1893, p. 215).

Capitolul 8

CONCLUZII

În capitolele acestei lucrări am recurs la reexaminarea și sistematizarea tezaurilor monetare transilvănene din ultimele decenii ale secolului al XV-lea și până la sfârșitul secolului al XVII-lea. Fundamentul întregului demers l-a reprezentat baza de date formată din 295 de descoperiri monetare, însă, din pricina modului de publicare a informației, tabularea monedelor și observațiile de natură statistică s-au bazat pe aproximativ jumătate din numărul acestora (152 de tezaure cu puțin peste 101.300 de monede). În funcție de compoziția tezaurilor (modificările în structura numerarului prevalând asupra periodizării istorice), materialul numismatic a fost divizat în șase grupe cronologice, fiecărei grupe fiindu-i dedicat câte un capitol.

În *capitolul introductiv* am prezentat succint mobilul acestui demers, contextul în care el a apărut și dificultățile întâmpinate în realizarea și prelucrarea bazei de date. Stadiul cercetării a urmărit o abordare selectivă a literaturii numismatice, limitată la problema grupării cronologice a tezaurilor transilvănene și a criteriilor folosite.

Capitolul doi a vizat analiza tezaurilor monetare din perioada delimitată de reforma regelui Matia Corvin (1467) și de constituirea Principatului Transilvaniei (*post* 1540). În ciuda răstimpului larg, pentru această primă etapă au fost identificate cincisprezece tezaure, datate (cu o singură excepție) în prima jumătate a secolului al XVI-lea, ultimele trei decenii ale secolului precedent nefiind documentate prin descoperiri monetare certe. Distribuția cronologică (*cf.* termenului *post quem*) a tezaurilor nu a indicat grupări relevante, menite să clarifice circumstanțele îngropării. În privința procesului de formare, conținutul tezaurilor nu a sugerat criterii recognoscibile de selecție a monedelor, excepție făcând tezaurele Sănnicolau Român I – un caz de pierdere întâmplătoare, respectiv Seliștat și Vințu de Jos – care colectează monede de aur și, preponderent, emisiuni mai vechi, fapt ce le conferă caracteristicile unor economii. Restul loturilor, au fost apreciate ca reprezentând, în absența unei sortări prealabile, un eșantion relativ fidel al masei monetare aflate în circulație la momentul respectiv.

Analiza structurii numerarului teaurizat s-a făcut pe baza tezaurilor publicate corespunzător (nouă la număr) și a înfățișat un numerar format în proporție de peste 95% din denari maghiari, la care se adaugă monedele Patriarhatului de Aquileia, cele ale Regatului Bosniei (ambele apropiate iconografic și ponderal de denarii maghiari) și asprii otomani. Sporadic, în descoperirile din zonele marginale au apărut monede specifice spațiului monetar moldovenesc și celui muntean. Distribuția pe emitenți a denarilor maghiari a relevat dominația emisiunilor de dinainte de anul 1526 (îndeosebi a celor bătute de Matia Corvin), precum și

raritatea monedelor lui Ioan Zápolya și ale lui Ferdinand I de Habsburg. Explicația faptului că monedele celor doi emitenți fie lipsesc, fie apar în număr mic, nu poate fi decât prezența lor redusă în circulația monetară transilvăneană, la care se adaugă lipsa de încredere a populației, care le-a perceput ca fiind inferioare denarilor mai vechi. Tezaurizarea monedelor aflate de mai multe decenii în circulație, alimentarea deficitară cu monedă maghiară după momentul Mohács și lipsa unei activități continue a atelierelor transilvănene au avut drept efect diminuarea stocului monetar, într-o măsură suficient de mare pentru a duce la întreruperea fenomenului tezaurizării pe parcursul deceniului cinci. Locul monedelor tezaurizate nu a fost ocupat, așa cum era de așteptat, de denarii lui Ferdinand I de Habsburg, care adeseori au fost priviți ca invadând Transilvania imediat după anul 1526, cauzele pătrunderii lor limitate (până la începutul deceniului șase) rămânându-ne deocamdată necunoscute.

Deși puțin numeroase, dinamica descoperirilor monetare a permis formularea unor aprecieri asupra tezaurizării și circulației denarilor maghiari, precum și a monedelor însoțitoare, structura tezaurelor reflectând dispariția definitivă din circulația transilvăneană, odată cu denarii lui Matia Corvin, a monedelor de Aquileia și a celor bosniace. Reluarea discuției asupra prezenței asprilor otomani în spațiul transilvan nu a adus contribuții semnificative, tezaurele monetare existente dovedindu-se a fi repere nesigure în ceea ce privește cuantumul monedei otomane în masa monetară sau durata rămânerii ei în circulație.

Capitolul trei a analizat reapariția tezaurele monetare la începutul deceniului șase și a definit caracteristicile numerarului tezaurizat în următoarele două decenii și jumătate, până la pătrunderea monedei poloneze. Numărul de șaisprezece tezaure atribuite acestei grupe, de durată mai scurtă în raport cu precedentă (1551-1578), sugerează o creștere a volumului masei monetare. Circumstanțele îngropării monedelor rămân necunoscute, singura observație fiind concentrarea a șase dintre descoperiri în Banat și sudul Crișanei – teritorii intrate din anul 1552 sub controlul Imperiului Otoman.

Potrivit cercetării efectuate, reluarea fenomenului tezaurizării, după aproximativ un deceniu, s-a datorat refacerii stocului monetar printr-o infuzie substanțială – în contextul instaurării temporare a administrației austriece în Transilvania – a denarilor lui Ferdinand I de Habsburg, bătuți la Kremnica. Aprecierea lui Francisc Pap, privind aportul denarilor bătuți la Sibiu, a fost infirmată de numărul foarte mic al acestor emisiuni, determinat, potrivit surselor scrise, de volumul retrans al producției monetare sibiene. Pătrunderile de monedă dinspre Ungaria regală, dovedite de tezaure, confirmă opinia lui Bogdan Murgescu privind direcția afluxului monetar dintre Transilvania și Viena în perioada 1551-1556. Intrarea monedelor maghiare în Transilvania a continuat și după retragerea administrației austriece, fapt demonstrat de seria completă a denarilor lui Ferdinand I de Habsburg și de prezența denarilor lui Maximilian de Habsburg. Procentul de circa 99% calculat pentru denarii maghiari (din care 95% a revenit monedelor lui Ferdinand I de Habsburg), pe baza celor opt tezaure selectate pentru analiza statistică, a confirmat contribuția redusă în circulație a denarilor transilvăneni bătuți de Ioan Sigismund Zápolya. În plus, eșalonarea pe emitenți a numerarului maghiar a întărit, prin cvasi-absența denarilor lui Matia Corvin și ai lui Vladislav al II-lea, ideea retragerii lor din circulație până spre mijlocul/sfârșitul deceniului patru și *invazia* întârziată a denarilor lui Ferdinand I de Habsburg, posibilă acum și datorită intensificării producției monetare din anii 1549-1552.

Pentru analiza monedei cu valoare ridicată s-au avut la dispoziție informațiile incerte oferite de tezaurele Timișoara II, Carașova și Oroiu I, ce au permis doar reluarea opiniilor Constanței Știrbu și Anei-Maria Velter asupra pătrunderii și circulației talerilor proveniți din Imperiul Romano-German și exprimarea unor aprecieri generale privitoare la schimbările monetare intervenite în spațiul bănățean odată cu constituirea Eyaletului de Timișoara.

Concluzionând, tezaurele monetare integrate în cea de-a doua grupă cronologică (1551-1578) reflectă, prin similaritatea structurilor, o masă monetară omogenă formată, la nivelul monedei mărunte – atât în spațiul Principatului, cât și în cel al Eyaletului de Timișoara –, din denari maghiari (în marea majoritate emisiunile lui Ferdinand I de Habsburg pătrunse începând cu anul 1551) și foarte puțină monedă transilvăneană. Diferențele dintre cele două zone, aflate acum sub administrații diferite, sunt mai ușor perceptibile la nivelul acumulărilor de monedă cu valoare ridicată, unde, pentru spațiul intrat sub controlul fiscului otoman, fenomenul diversificării și *internaționalizării* masei monetare (sintagma aparține lui Bogdan Murgescu) este mai bine documentat de compoziția tezaurelor.

Capitolul patru a examinat tezaurele monetare atribuite intervalului de timp dintre anii 1579 și 1619. Limita inferioară a fost stabilită în funcție de apariția în tezaure a monedei poloneze, apariție ce antedatează (din pricina recuperării incomplete a loturilor de monede) fenomenul pătrunderii numerarului polonez în Transilvania. Cel mai probabil, potrivit tezaurelor recuperate integral, primul val de pătrundere a monedei poloneze se datează, așa cum a constatat Bogdan Murgescu, după anul 1580, mai exact spre sfârșitul penultimului deceniu al secolului al XVI-lea. Limita superioară a fost așezată în dreptul anului 1619, dată ce reprezintă termenul *post quem* al ultimelor descoperiri certe ce premerg declanșarea crizei monetare de la începutul anilor '20. Departajarea cronologică aleasă consacră observația lui Eugen Chirilă, care, deși a lucrat cu intervale de studiu diferite (1538/1541-1600 și 1600-1650), a constatat că circulația monetară din primele două decenii ale secolului al XVII-lea prezintă asemănări cu sfârșitul secolului al XVI-lea.

Numărul și dimensiunea tezaurelor atribuite ultimilor ani ai secolului XVI reflectă o intensificare neobișnuită a fenomenului teaurizării, posibilă doar în contextul creșterii volumului masei monetare circulante. Structura loturilor monetare sugerează un numerar diversificat și, totodată, criterii de colectare cu un grad mai mare de variabilitate. Distincția între economii și monedele retrase în loturi compacte este îngreunată de timpul foarte scurt de acumulare, căci piesele au fost extrase dintr-o masă monetară formată relativ recent (în mai puțin de un deceniu), teaurizarea fiind legată de o stare de nesiguranță corelată cu schimbările apărute la nivelul aprovizionării cu monedă.

Concluziile privind trăsăturile fenomenului teaurizării și modificările intervenite în structura masei monetare se bazează pe analiza a cincizeci și trei de tezaure. Comparând structura numerarului teaurizat cu datele etapei precedente, am constatat că sporirea masei monetare a fost determinată, în primul rând, de aportul ridicat al denarilor maghiari, la care s-a adăugat, în ordine descrescătoare, afluxul monedei poloneze și intensificarea producției monetare transilvănene. Calcule efectuate au atribuit monedei maghiare un procent de circa 70%, alcătuit aproape în totalitate din denari (peste 99%). Distribuția pe emitenți a relevat rata ridicată de supraviețuire a denarilor lui Ferdinand I de Habsburg și alimentarea susținută cu

denari maghiari, vizibilă prin afluxul emisiunilor lui Maximilian și Rudolf de Habsburg, acesta din urmă evident în tezaurele datate *post* 1596/1597.

Aportul numeric al monedei poloneze s-a dovedit a fi scăzut în raport cu cel al monedei maghiare (doar 19%), însă apariția ei a dus la diversificarea stocului monetar transilvănean. Din perspectivă tipologică, jumătate din numerarul polonez acumulat revine monedei de trei groși, reprezentată în proporție de 90% de emisiunile lui Sigismund al III-lea. Cealaltă parte este dominată de jumătăți de groș și groși de la sfârșitul secolului al XV-lea și din prima jumătate a secolului al XVI-lea, ultimii fiind exclusiv emisiunile lui Sigismund I. Intrarea în circulație a acestor monede s-a produs concomitent, începând cu sfârșitul penultimului deceniu al secolului al XVI-lea, însă monedele de trei groși înregistrează creșteri cantitative însemnate abia în a doua jumătate a deceniului următor, odată cu intensificarea procesului de batere a acestui tip monetar. Loturile monetare venite direct din Polonia sau prin intermediul Ungariei Superioare au conținut, alături de emisiunile regilor polonezi, monede emise în teritoriile învecinate în prima jumătate a secolului al XVI-lea: jumătăți de groș de Świdnica, groși de Prusia, de Liegnitz-Brieg și de Brandenburg-Neumark, precum și pfennigi sau helleri de Boemia. Cuantumul lor a fost unul relativ însemnat, căci, împreună cu monedele poloneze, ele au ridicat contribuția numerarului venit pe această filieră la un procent de circa 26% din masa monetară teaurizată în intervalul 1578-1619.

La modificarea structurii numerarului circulant au contribuit și monedele transilvănene, și cele venite din Imperiul Romano-German, în cazul acestora din urmă altele decât cele care au însoțit moneda poloneză. Contribuția monedei transilvănene a fost una modestă (3%) și s-a făcut simțită odată cu baterea monedelor de trei groși de către principii Ștefan Bocskai și Gabriel Báthory. Și mai modest s-a dovedit a fi aportul monedelor imperiale (circa 0,2%), care acoperă însă o gamă tipologică variată, dominanți fiind talerii proveniți (în special) din cercurile saxone și din Austria. Prezența talerilor și mozaicul de monede mărunte venite dinspre Europa Centrală au fost remarcate exclusiv în tezaurele din anii 1596/1597-1602.

Observațiile privind numerarul au vizat toate cele patru decenii de teaurizare. Compoziția tezaurelor a sugerat însă o alimentare conjuncturală cu monedă a pieței transilvănene, în ritmuri inegale și pe căi diferite (comerciale și politice), intensificată în perioada derulării așa-numitului *Război de Cincisprezece Ani*. În acest context poate fi interpretată amplificarea fără precedent a teaurizării din ultimii ani ai secolului al XVI-lea, constatată și de Iudita Winkler, care aprecia că tezaurele monetare medievale nu reflectă, cu excepția episodului Mihai Viteazul, evenimentele politice.

În contextul conflictelor antiotomane, alimentarea cu numerar de la sfârșitul secolului al XVI-lea s-a făcut în parametri superiori (dar imposibil de calculat) celor din etapele anterioare, dar (presupusa) accelerare a vitezei de circulație a monedelor și amplificarea fenomenului teaurizării au dus, în scurtă vreme, la redimensionarea masei monetare și a structurii acesteia. După anul 1602, curba teaurizării a coborât brusc, deși situația politică a rămas una tensionată și conflictele militare nu au lipsit. Intrările monetare (mai cu seamă cele de sorginte politică) au încetinit, mișcările fiind acum de natură antihabsburgică. Abia spre sfârșitul deceniului, în contextul acțiunilor lui Gabriel Báthory, creșterea numărului de tezaure a permis o reevaluare a numerarului circulant. Această reevaluare a sugerat ascendentul monedei poloneze (deși denarii

maghiari, potrivit tezaurilor incluse în analiză, rămân deocamdată majoritari) și aportul vizibil al monedei de schimb transilvănene, emisă după model polonez. Spre sfârșitul deceniului doi, în pragul izbucnirii crizei monetare, masa monetară care circula în Transilvania era alcătuită din: denari maghiari, monede de trei groși poloneze și transilvănene, jumătăți de groș și groși polonezi, groși de Prusia, de Liegnitz și de Brandenburg-Neumark, jumătăți de groș de Świdnica și pfennigi/helleri boemieni.

Câteva aspecte privind criza monetară declanșată de devalorizarea fără precedent a monedei mărunte, ce se manifestă în Transilvania în prima jumătate a deceniului trei, au fost discutate succint în *capitolul cinci*. Din perspectiva teaurizării, perioada este una particulară. Pentru acest ecart cronologic (1620/1621-1625) am găsit semnalate doar patru tezaure monetare: trei dintre ele incerte în privința compoziției și a termenului *post quem*, iar cel de-a patrulea format exclusiv din monede transilvănene și maghiare depreciate. În situația dată, am considerat cvasi-absența tezaurilor ca fiind rezultatul retragerii din circulație a monedei *bune*, nu pentru a fi teaurizată, ci pentru a fi externalizată și/sau rebătută în monedă depreciată, activitate aducătoare de profit. În absența descoperirilor monetare, scurtele observații făcute au vizat identificarea monedelor caracteristice perioadei devalorizării și statutul polturilor poloneze (multă vreme considerate responsabile pentru declanșarea crizei), ultima chestiune reprezentând o problemă esențială pentru discuția asupra alimentării cu numerar a Transilvaniei în perioada următoare.

Efectele devalorizării monedei de schimb asupra structurii masei monetare transilvănene și evoluția acesteia în perioada 1625/1626-1668 au fost prezentate pe parcursul *capitolului șase*. Limita inferioară a noii grupe cronologice a fost dictată de reapariția tezaurilor după o cvasi-absență de o jumătate de deceniu, înregistrată în anii crizei monetare. Limita superioară a fost fixată în funcție de modificările intervenite, ca urmare a pătrunderii monedelor imperiale din sistemul creștarului în structura numerarului teaurizat. Analiza statistică s-a făcut la nivelul întregii etape, însă observațiile de ordin numismatic s-au concentrat asupra primei decade, când s-a produs schimbarea radicală a aspectului numerarului teaurizat.

Identificarea structurii masei monetare aflate în circulație în anii următori crizei a fost strâns legată de analiza modului de formare a tezaurilor. Loturile alcătuite din monede mărunte de secol XVII și cele în care acestea sunt asociate cu una sau două monede cu valoare ridicată au fost considerate ca reflectând relativ fidel numerarul circulant. La polul opus au fost așezate loturile care nu oglindesc structura acestuia și nici nu oferă un termen *post quem* cu privire la ascunderea monedelor: tezaurele formate din monede cu valoare ridicată, cele în care acestea au fost asociate cu monede de valoare mijlocie, atent alese, și cele constituite, în urma unei selecții riguroase, dintr-un singur nominal. Tezaurele cu aspect atipic, alcătuite dintr-un grup compact de monede mai vechi, acumulate în perioada crizei monetare sau anterior acesteia, la care au fost adăugate monede de schimb recente, au fost considerate ca fiind nereprezentative pentru momentul ascunderii lor, aceste monede nemaifiind disponibile în cantități suficiente pentru a forma astfel de depozite.

Prin raportare la numerarul teaurizat înainte de izbucnirea crizei, tezaurele ascunse imediat după jumătatea deceniului trei au relevat schimbările intervenite în anii tulburărilor monetare. Prima constatare a fost aceea a dispariției din circulație a denarilor maghiari, criza

accelerând, prin alterarea ligii monedei mărunte, tendința înregistrată în primele două decenii, când moneda maghiară a început să piardă teren în fața monedei poloneze. Calculul per totalul masei monetare teaurizate a înfățișat un procent mult prea ridicat al denarilor maghiari, datorat acelor tezaure atipice, formate în etapele anterioare, ei înregistrând, în restul descoperirilor, doar prezențe răzlețe. Potrivit procentului deținut de groși, intrările de monedă maghiară nu au compensat dispariția din circulație a denarilor băuți înainte de 1619. Cea de-a doua constatare a vizat retragerea din circulație a monedelor de trei groși poloneze și transilvănene, aflate (datorită conținutului intrinsec) la mare căutare în perioada deprecierei monetare. Calculele statistice au dovedit, complementar documentelor scrise, intensitatea fenomenului. Triplii groși polonezi (apartinând lui Sigismund al III-lea și, în mai mică măsură, lui Ștefan Báthory), care întruniseră în etapa anterioară crizei 50% din ansamblul monedei poloneze, ating acum un procent de 7%. Procentul este însă înșelător, căci el se datorează noilor intrări ce au constatat în emisiuni din anii 1618-1624. Triplii groși transilvăneni băuți de principii Sigismund Báthory, Ștefan Bocskai și Gabriel Báthory, care au deținut un procent de 90% din numerarul transilvănean aflat în circulație în perioada premergătoare crizei monetare, au întrunit în tezaurele de după 1625 o cotă infimă de doar 1%. În concluzie, scoaterea din circulație a denarilor maghiari și a triplilor groși polonezi și transilvăneni s-a produs în perioada devalorizării monetare, la ieșirea din criză masa monetară aflată în circulație având un profil profund modificat. Potrivit legiferărilor monetare și compoziției tezaurelor, monedelor rămase din structura vechiului numerar (groși maghiari și transilvăneni de dinainte de 1620, groși și jumătăți de groș poloneze) li s-au adăugat, într-o primă etapă, noile emisii de tip groș ale principelui Gabriel Bethlen și cele ale împăratului Matia de Habsburg.

Punctul nodal al acestei grupe cronologice l-a reprezentat controversata problemă a pătrunderii monedelor poloneze de un groș și jumătate (numite polturi) în Transilvania. În urma analizei făcute, ipoteza noastră plasează pătrunderea masivă a polturilor poloneze abia după moartea lui Gabriel Bethlen, cu câțiva ani mai târziu decât data vehiculată de Eugen Chirilă (1627-1629). Mai mult, potrivit compoziției tezaurelor, nu este vorba de o pătrundere singulară, ci de un nou val de monedă poloneză, format din mai multe tipuri monetare, între care polturile au deținut rolul dominant. Analiza tezaurelor transilvănene din a doua jumătate a deceniului trei a indicat un numerar polonez împuținat și mai puțin divers, atestați fiind groșii și jumătățile de groș jagiellone, intrate în Transilvania la sfârșitul secolului trecut. Începând cu anii 1629/1630 și până spre mijlocul deceniului patru, aceste emisiuni au dispărut din circulație, alungate de noul aflus de monedă poloneză, format exclusiv din emisiunile lui Sigismund al III-lea: polturi (peste 70%), groși, precum și monede de trei și de șase groși. Potrivit descoperirilor din prima jumătate a deceniului patru, monedele lui Sigismund al III-lea au fost însoțite de polturi suedeze de Elbląg și Riga, și de cele ale uniunii de Brandenburg-Prusia. În număr mult mai mic, pe aceeași filieră au venit și groșii (1/24 taler) saxoni (mai cu seamă cei de Pomerania) și cei silezieni (Liegnitz-Brieg, Jägendorf, Münsterberg-Oels), emisiuni bătute în deceniile doi și trei ale secolului al XVII-lea, aflate încă în circulație în Polonia.

În *capitolul șapte* am încercat să redăm caracteristicile fenomenului teaurizării pe parcursul ultimelor trei decenii ale secolului al XVII-lea (1668/1669-1700). Linia de separație față de grupa anterioară rămâne nesigură, căci pentru deceniul șapte am avut la dispoziție

exclusiv tezaure recuperate parțial sau publicate sumar, primele semnalări certe ale noilor intrări în tezaurele intracarpatiche datând din anii 1674 (pentru monedele de șase și de trei creițari) și 1684 (pentru cele de cincisprezece creițari). În părțile vestice ale Transilvaniei (aflate sub administrația Imperiului Otoman sau a Ungariei habsburgice), monedele de cincisprezece creițari și guldenii germani sunt atestați încă din anii 1677/1678. Decalajele cronologice și repartitia geografică a descoperirilor sugerează fenomene monetare distincte: monedele de șase și de trei creițari au pătruns pe căi comerciale, înainte de declanșarea contraofensivei habsburgice, în timp ce monedele de cincisprezece creițari și guldenii germani au venit pe canale militare, jalonând înaintarea trupelor habsburgice.

Distribuția cronologică a tezaurelor (în funcție de data ultimei monede) a sugerat o intensificare a tezaurizării începând cu a doua jumătate a deceniului nouă, fapt legat de starea de insecuritate creată de pătrunderea trupelor imperiale și de noile intrări de numerar. Acele tezaure numite *de economii*, formate exclusiv din monede cu valoare ridicată, lipsesc, iar talerii apar, alături de emisiunile de valoare mijlocie, nou intrate, într-o mică serie de tezaure ascunse în intervalul 1684-1686. Restul loturilor, formate din monede ce alcătuiesc numerarul curent, au un aspect uniform, ce nu trădează criterii evidente de selecție a pieselor. Și în această grupă există tezaure care au un nucleu consistent format în etapele anterioare, din monede vechi și foarte vechi, dispărute din circulație de mai multe decenii.

Analizând numerarul tezaurizat, în ciuda apropierii ca durată și ca număr de descoperiri de etapa premergătoare, s-a constatat o scădere semnificativă a cantității de monedă pusă de o parte. În privința structurii numerarului, datele statistice contravin opiniei conform căreia, în contextul instaurării dominației habsburgice asupra Transilvaniei, pătrunderea monedei imperiale ar fi avut drept consecință diminuarea rapidă a cuantumului monedei poloneze. Calculul asupra contribuției monedei maghiare și a celei imperiale a indicat un aport modest. Moneda maghiară a prezentat un procent redus (14%), din care aproape jumătate este format din piese nou intrate, aparținând sistemului creițarului, dominante fiind emisiunile de cincisprezece creițari. Pentru monedele imperiale, creșterea înregistrată a fost de la sub 1% (procent calculat pentru etapa anterioară) la 8% (circa 1.000 de monede!). Tipologic, un procent de aproape 70% a revenit monedelor austriece și sileziene de cincisprezece și de trei creițari, urmate de guldenii germani (14%). Raportate la volumul monedei tezaurizate, împreună, monedele maghiare și imperiale dețin o pondere puțin peste 22%, procent ce pune sub semnul întrebării proporțiile *invaziei* monedei habsburgice și capacitatea ei de a pune într-o poziție de inferioritate moneda poloneză. Moneda transilvăneană, care a rivalizat în etapa precedentă cu moneda maghiară, cunoaște o scădere drastică. Singurele emisiuni transilvănene care au rămas în circulație până la sfârșitul secolului al XVII-lea par a fi groșii lați băuți de Gabriel Bethlen, restul tipurilor monetare fiind, încă din etapa precedentă, prezențe cu totul incidentale, în tezaure atipice (prin caracterul arhaic pronunțat) și în cele de mari dimensiuni.

Statistic, ponderea ce mai mare revine, asemeni etapei precedente, numerarului polonez (66%), care înregistrează însă schimbări structurale, determinate de reducerea cuantumului emisiunilor mai vechi și de pătrunderea pieselor de valoare mijlocie, bătute după reforma monetară a regelui Ioan Cazimir (1650). Referitor la monedele lui Sigismund al III-lea, ierarhia tipurilor rămâne neschimbată, însă numărul lor, mai puțin în cazul polturilor și al monedelor de

optsprezece groși, cunoaște o scădere accentuată. Pătrunderea întârziată a nominalurilor bătute de Ioan Cazimir – fixată ipotetic în a doua jumătate a deceniului șapte și începutul deceniului opt – poate fi pusă pe seama tulburărilor din spațiul polonez. Monedele lui Ioan Cazimir din tezaurele transilvănene sunt emisiuni de optsprezece groși, puțin numeroase, și piese de șase groși, ce ajung să rivalizeze cantitativ cu polturile lui Sigismund al III-lea, fiecare deținând (ca pondere în cadrul monedei poloneze teaurizate) procente de circa 40%. Monedele lui Ioan al III-lea Sobieski apar, în cantități limitate, în tezaurele din ultimul sfert al secolului al XVII-lea, o sporirea a numărului acestora fiind resimțită în tezaurele din anii '90. Cel de-al treilea val de monedă poloneză, de la sfârșitul deceniului șapte/începutul deceniului opt, a adus cu sine emisiunile prusace de optsprezece și de șase groși bătute de Friedrich Wilhelm, margraf de Brandenburg și duce al Prusiei.

În concluzie, la sfârșitul secolului al XVII-lea, masa monetară aflată în circulație în Transilvania era dominată de polturile lui Sigismund al III-lea și de monedele de șase groși bătute de Ioan Cazimir și de Ioan al III-lea Sobieski. Primele sunt monede intrate în circulație în deceniul patru, iar cele din urmă au apărut spre sfârșitul deceniului șapte/începutul deceniului opt, ca urmare a unui nou aflus de monedă de tip polonez, de această dată de dimensiuni reduse, comparativ cu intrările anterioare. Monedele sosite dinspre Polonia și dinspre spațiul imperial (în special multipli creiștarului și guldenii germani) au modificat radical structura masei monetare circulante, caracteristica dominantă în epocă fiind preponderența monedelor de valoare mijlocie, dar cu un conținut intrinsec alterat.

Potrivit capitolelor rezumate mai sus, studiul nostru s-a axat pe analiza structurii loturilor monetare și pe înțelegerea modului în care monedele păstrate în tezaure au circulat în Transilvania. Problema valorii tezaurelor, strâns legată de cunoașterea evoluției ratelor de schimb și a prețurilor, a fost atinsă doar tangențial. În lipsa unor studii temeinice de istorie economică, contribuția noastră s-a redus la prezentarea unui tablou lacunar al cursurilor de schimb vehiculate în literatura de specialitate. Singurele aspecte concludive sunt observațiile privind modificarea cursurilor de schimb în strânsă relație cu: anomaliile intervenite în circulația monetară (spre exemplu, episodul baterii simultane a denarului maghiar de către Ioan Zápolya și Ferdinand I de Habsburg), perioadele de maximă devalorizare a monedei de schimb (anii 1521-1525 sau 1620/1621-1625) sau cu schimbările intervenite în structura numerarului circulant (cazul pătrunderii masive a polturilor poloneze ori a monedei imperiale de cincisprezece creișari).

Rezumând conținutul acestei lucrări, ea devine o succesiune de observații născute pe marginea unor cuantificări provizorii, adesea părăd a fi mult prea expeditiv în raport cu anvergura fenomenului cercetat. Neoferind o tratare completă a temei, este dificil să adoptăm postura științurului care poate indica, la finalul demersului, direcții viitoare de cercetare. Având însă în vedere obstacolele întâlnite, îndrăznim să spunem că tezaurele, singure, ne oferă o informație limitată, iar abordarea surselor documentare (acte dietale, testamente, acte de vânzare-cumpărare etc.) devine în viziunea noastră o întreprindere greu de evitat într-o tentativă de reluare a studierii fenomenelor teaurizării și circulației monetare.

APPENDICES

APPENDIX A

CATALOGUL TEZAURELOR MONETARE DIN COLECȚIA MȚCO

A.1 SÂNNICOLAU ROMÂN I (jud. Bihor)

- 1983, descoperire întâmplătoare în extravilanul localității, între ruinele unei reședințe nobiliare.
- MȚCO, inv. 1124 (1983): 7 monede.
- 7 oboli maghiari emiși între anii 1497 și 1520/1521.
- Crișan 1990, p. 138, pl. IX/3-9 (monedele au fost identificate de către Al. Sășianu *apud* E. Unger, *Magyar Éremhatározó*, I, Budapesta 1974).

REGATUL UNGARIEI

Vladislav al II-lea (1490-1516)

Obol (*obulus*)

Av: Scutul scartelat al Ungariei, timbrat de leul Boemiei

Rv: Madona cu Pruncul, în câmp marca monetară **K S**

1. Kremnica, Stefan Ryzmegl și Erasmus Rezl; inv. 1124/2.

Huszár 1979, p. 126/813 (1490-1499); Pohl 1982, 239-4 (1497).

Av: Scutul scartelat al Ungariei, timbrat de acvila Jagiellonilor

Rv: Madona cu Pruncul, în câmp marca monetară **KH**

2. Kremnica, Hans Thurzó; inv. 1124/6.

Huszár 1979, p. 127/819 (1500-1502); Pohl 1982, 249-1 (1503-1508).

Ludovic al II-lea (1516-1526)

Obol (*obulus*)

Av: Scutul scartelat al Ungariei, timbrat de acvila Jagiellonilor

Rv: Madona cu Pruncul, în câmp marca monetară **K G**

3-5. Kremnica, Georg Thurzó; inv. 1124/1, 5, 7.

Huszár 1979, p. 131/855; Pohl 1982, 259-2 (1508-1519).

Av: Scutul scartelat al Ungariei, timbrat de acvila Jagiellonilor

Rv: Madona cu Pruncul, în câmp marca monetară **K A**

6-7. Kremnica, Alexius Thurzó; inv. 1124/3-4.

Huszár 1979, p. 131/855; Pohl 1982, 259-1 (1520-1521).

A.2 Oradea I (jud. Bihor)

- 1971, în perimetrul fostei ferme I.A.S. din cartierul Ioșia.
- MȚCO, inv. 16 (1973): 1.580 monede întregi și 4 fragmente.
- 1.580 de denari maghiari emiși între anii 1468 și 1595.
- Repertoriul 1974, p. 131/265; Toma 2010c, pp. 207-242 (publicate 1.578 monede).
- Monede cu apartenență incertă: un denar maghiar de la Bela al IV-lea (Huszár 1979, p. 63/294), o jumătate de groș poloneză de la Ioan Albert (Gumowski 1960, p. 103/467) și patru *weisspfennig*-i boemieni: trei de la Vladislav Jagiello (Donebauer 1889, p. 94/962) și unul de la Ferdinand I de Habsburg (Donebauer 1889, p. 107/1077 v.). După prima publicare (2010), în colecție au fost regăsiți încă doi denari (inv. 16/231a, 897a).

REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin (1458-1490)

Denar (*denár*)

Av: **M MATHE R HVGARI**

Rv: **PATRON - HVGARI**

1. Inv. 16/3.

Av: **M MATHE R HVGARI**

Rv: **PATRON - VUGARI**

2-3. Inv. 16/2, 4.

Av: **M MATHE R HVGARI**

Rv: **PATRON - HVGARI**

4. Inv. 16/1.

Buda, Stephan Mikola sau Stephan Kowák (**B S**).

Huszár 1979, pp. 112-113/717 (1468-1481); Pohl 1982, 216-4 (1468).

Av: **M MATHE R HVGARI**

Rv: **PATRON - VUGARI**

5. Inv. 16/5.

Av: **M MATHE R HVGARI**

Rv: **PATRON - VUGARI**

6. Inv. 16/6.

Buda, Stephan Kowák (**B A**).

Huszár 1979, pp. 112-113/717 (1468-1481); Pohl 1982, 216-5 (1469).

Av: **M MATHE R HVGARI**

Rv: **MATRON - HVGARI**

7-10. Inv. 16/7-10.

Košice (**A +**).

Huszár 1979, pp. 112-113/717 (1468-1481); Pohl 1982, 216-6 (1468)

Av: **M MATHE R HVGARI**

Rv: **PATRON - VUGARI**

11. Inv. 16/11.

Av: **M MATHE R HVGARI**

Rv: **PATRON - VUGARI**

12. Inv. 16/12.

Sibiu, Thomas Althemberger (**H T**)

Huszár 1979, pp. 112-113/717 (1468-1481); Pohl 1982, 216-7 (1468).

Av: *** MONETA MATHE R VUG(...)**

Rv: **PATRON - VUGARI**

13. Inv. 16/14.

Av: *** MONETA MATHE R VUG**

Rv: **PATRON - VUGARI**

14. Inv. 16/18.

Av: *** MONETA MATHE R VUG**

Rv: **PATRON - VUGARI**

15-23. Inv. 16/15, 17, 19-25.

Av: *** MONETA (...)**

Rv: **PATRON - VUGARI**

24. Inv. 16/16.

Av: *** MONETA MATHE R VUGAR**

Rv: **PATRON - VUGARI**

25. Inv. 16/13.

Kremnica, Johannes Constorfer (**K S**).

Huszár 1979, pp. 112-113/717 (1468-1481); Pohl 1982, 216-8 (1468).

Av: **M MATHE R VUGARI**

Rv: **PATRON - VUGARI**

26. Inv. 16/59.

Av: **M MATHE R VUGARI**

Rv: **PATRON - VUGARI**

27. Inv. 16/57.

Av: **M MATHE R VUGARI**

Rv: **PATRON - VUGARI**

28-36. Inv. 16/29, 31, 33-34, 40-41, 43, 45, 53.

Av: **M MATHE R VUGARI**

Rv: **PATRON - VUGAR**

37-58. Inv. 16/26-28, 30, 32, 35-39, 42, 46-51, 54-56, 58, 653.

Av: **M MATHE R VUGAR(...)**

Rv: **PATRON - VUGAR**

59. Inv. 16/52.

Rv: **PATRON - VUGAR**

60. Inv. 16/44 (bracteat).

Kremnica, Johannes Constorfer (**K** ☉).

Huszár 1979, pp. 112-113/717 (1468-1481); Pohl 1982, 216-9 (1469).

Av: **M · MATHE · R · HVGARIE**

Rv: **PATRO · VNGAR**

61-62. Inv. 16/66, 72.

Av: **M · MATHE · R · VNGARIE**

Rv: **PATRO · VNGAR**

63-65. Inv. 16/63, 65, 71.

Av: **M · MATHE · R · VNGARIE**

Rv: **PATRO · VNGAR**

66-74. Inv. 16/60-62, 64, 67-70, 78.

Kremnica, Veit Mühlstein (**R** ☿).

Huszár 1979, pp. 112-113/717 (1468-1481); Pohl 1982, 216-10 (1470).

Av: **M · MATHE · R · VNGARIE**

Rv: **PATRONA · (...)**

75. Inv. 16/644.

Kremnica, Augustin Langsfelder (**K** A).

Av: Huszár 1979, pp. 112-113/717 (1468-1481).

Rv: Huszár 1979, p. 113/718 (1468-1470); Pohl 1982, 219-2 (1472-1478).

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGARIE**

Rv: **PATRONA · VNGARIE**

76-77. Inv. 16/81-82.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGARIE**

Rv: **PATRO · VNGARI**

78. Inv. 16/85.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGARI**

Rv: **PATRONA · VNGARIE**

79-80. Inv. 16/79, 86.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGARI**

Rv: **PATRONA · VNGARI**

81. Inv. 16/84.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGARI**

Rv: **PATRONA · (...)**

82. Inv. 16/87.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGARI**

Rv: **PATRO · VNGARIE**

83-84. Inv. 16/80, 83.

Kremnica, Augustin Langsfelder (**K** A).

Huszár 1979, p. 113/718 (1468-1470); Pohl 1982, 219-2 (1472-1478).

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGARI**

Rv: **PATRONA · VNGARIE**

85. Inv. 16/88.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGAR**

Rv: **PATRONA · VNGARIE**

86. Inv. 16/97.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGARI**

Rv: **PATRO · VNGARIE**

87-90. Inv. 16/89, 91, 95-96.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGARI**

Rv: **PATRO · VNGARI**

91-92. Inv. 16/94, 98.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGARI**

Rv: **PATRO · VNG (...)**

93. Inv. 16/99.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGAR**

Rv: **PATRO · VNGARIE**

94-97. Inv. 16/90.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGAR**

Rv: **PATRO · VNGAR**

98. Inv. 16/100.

Kremnica, Johannes Constorfer (**K** C).

Huszár 1979, p. 113/718 (1468-1470); Pohl 1982, 219-3 (1472-1478).

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGARIE**

Rv: **PATRONA · VNGARI**

99-100. Inv. 16/107, 271.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGARIE**

Rv: **PATRO · VNGARI**

101-102. Inv. 16/108, 673.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGARI**

Rv: **PATRO · VNGARIE**

103. Inv. 16/113.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGARI**

Rv: **PATRO · VNGARI**

104-106. Inv. 16/110, 112, 105.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGARI**

Rv: **PATRO · VNGAR**

107-108. Inv. 16/109, 111.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGAR**

Rv: **PATRO · VNGARI**

109-110. Inv. 16/103, 106.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGAR**

Rv: **PATRO · VNGAR**

111-112. Inv. 16/101, 104.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGA**

Rv: **PATRO · VNGAR**

113. Inv. 16/114.

Kremnica, Paul Peck (**K** P).

Huszár 1979, p. 113/718 (1468-1470); Pohl 1982, 219-4 (1472-1478).

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGA**

Rv: **PATRO · VNGAR**

114-115. Inv. 16/117, 119.

Av: *** MONETA · MATHE · R · VNGA**

Rv: **PATRO · VNGAR**

116-118. Inv. 16/115-116, 118.

Kremnica, Veit Mühlstein (**K** V).

Huszár 1979, p. 113/718 (1468-1470); Pohl 1982, 219-6 (1472-1478).

Av: *** MONETA · MATHE · R · (...)**

Rv: PÄTRON - (...)

119. Inv. 16/674.

Kremnica (H - ...).

Huszár 1979, p. 113/718 (1468-1470); Pohl 1982, 219-? (1472-1478).

Av: ✥ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PÄTRON - HVNGAR

120. Inv. 16/240.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PÄTRON - HVNGAR

121-123. Inv. 16/120, 220, 228.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PÄTRON - VNGAR

124-132. Inv. 16/208-216.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PÄTRON - VNGAR

133. Inv. 16/175.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PÄTRON - VNGAR

134-180. Inv. 16/121, 170-174, 176-177, 179-191, 193-207, 234, 236, 239, 243, 245-247, 253, 255-256, 659.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PÄTRO - VNGAR

181. Inv. 16/192.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PÄTRON - HVNGAR

182-190. Inv. 16/122, 217-218, 221, 226, 229-230, 244, 250.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PÄTRO - VNGAR

191. Inv. 16/223.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PÄTRON - VNG

192. Inv. 16/227.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PÄTRON - VNGAR

193-223. Inv. 16/124-130, 132-144, 146-149, 235, 237-238, 257, 259, 264, 666.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PÄTRON - VNGAR

224-246. Inv. 16/123, 150-159, 161, 163-169, 178, 231, 254, 261.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PÄTRO - VNGAR

247. Inv. 16/160.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PÄTRON - VNGAR

248-250. Inv. 16/131, 145, 162.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PÄTRON - VNGAR

251. Inv. 16/232.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PÄTRON - VNGAR

252-255. Inv. 16/222, 224-225, 252.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PÄTRO - VNGAR

256. Inv. 16/231a.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PÄTRO - VNGAR

257-259. Inv. 16/219, 241, 251.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PÄTRON - (...)

260-262. Inv. 16/233, 258, 263.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGAR(...)

Rv: PÄTRON - HVNGAR(...)

263. Inv. 16/665.

Av: ✥ M MATHIE R (...)

Rv: PÄTRON - VNGAR

264-265. Inv. 16/242, 249.

Av: ✥ M MATHIE R (...)

Rv: PÄTRON - VNGAR(...)

266-267. Inv. 16/260, 262.

Av: Batere dublă

Rv: PÄTRON - VNGAR

268. Inv. 16/248.

Kremnica, Veit Mühlstein, Augustin Langsfelder (K X).
Huszár 1979, p. 113/719 (1482-1486); Pohl 1982, 221-4 (1479-1485).

Av: ✥ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PÄTRON - VNGAR

269-270. Inv. 16/265, 267.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PÄTRON - VNGAR

271-273. Inv. 16/268-270.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PÄTRON - VNGAR

274. Inv. 16/277.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PÄTRON - VNGAR

275-286. Inv. 16/102, 266, 273-275, 278, 280, 282-284, 286-287.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PÄTRON - VNGAR

287-290. Inv. 16/276, 285, 660, 676.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PÄTRON - VNGAR

291-292. Inv. 16/303, 311.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PÄTRON - VNGAR

293-294. Inv. 16/305, 313.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PÄTRON - VNGAR

295. Inv. 16/294.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PÄTRON - VNGAR

296. Inv. 16/295.

Av: ✥ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PÄTRON - VNGAR

297. Inv. 16/290.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PATRON - HVNGAR

298. Inv. 16/281.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PATRON - HVNGAR

299-309. Inv. 16/296, 298, 300-301, 304, 306-309, 320, 662.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PATRO - HVNGAR

310. Inv. 16/318.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PATRONA - HVNGAR

311. Inv. 16/299.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PATRON - HVNGAR

312-322. Inv. 16/297, 302, 310, 312, 315-317, 319, 321, 365, 664.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PATRON - HVNGAR

323-325. Inv. 16/292-293, 627.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PATRON - HVNGAR

326-328. Inv. 16/288-289, 291.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PATRON - HVNGAR

329. Inv. 16/279.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGARI

Rv: batere dublă

330-331. Inv. 16/661, 675.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PATRON - (...)

332. Inv. 16/314.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGAR (...)

Rv: PATRO - (...)

333. Inv. 16/663.

Kremnica, Paul Peck (K P).

Huszár 1979, p. 113/719 (1482-1486); Pohl 1982, 221-1 (1479-1485).

Av: ✠ M MATHIE R VNGARIE

Rv: PATRON - VNGARI

334-335. Inv. 16/342, 626.

Av: ✠ M MATHIE R VNGARIE

Rv: PATRON - VNGAR

336-338. Inv. 16/345, 351, 355.

Av: ✠ M MATHIE R VNGARI

Rv: PATRON - VNGARI

339-340. Inv. 16/348, 600.

Av: ✠ M MATHIE R VNGARI

Rv: PATRON - VNGAR

341-345. Inv. 16/335-336, 338-340.

Av: ✠ M MATHIE R VNGARI

Rv: PATRONA - VNGAR

346-347. Inv. 16/341, 648.

Av: ✠ M MATHIE R VNGARI

Rv: PATRO - VNGAR

348. Inv. 16/334.

Av: ✠ M MATHIE R VNGARI

Rv: PATRONA - HVNGAR

349. Inv. 16/353.

Av: ✠ M MATHIE R VNGARI

Rv: PATRON - (...)

350-352. Inv. 16/343-344, 347.

Av: ✠ M MATHIE R VNGAR

Rv: PATRON - VNGAR

353-359. Inv. 16/325, 327-331, 349.

Av: ✠ M MATHIE R VNGAR

Rv: PATRON - VNGAR

360. Inv. 16/346.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PATRON - VNGAR

361. Inv. 16/337.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PATRON - HVNGAR

362. Inv. 16/651.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGARI

Rv: PATRON - (...)

363. Inv. 16/333.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PATRON - VNGAR

364. Inv. 16/332.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PATRON - VNGAR

365-366. Inv. 16/322, 350.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGARIE

Rv: PATRON - HVNGAR

367-368. Inv. 16/354, 650.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PATRON - HVNGAR

369-370. Inv. 16/326, 576.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PATRON - HVNGAR

371-373. Inv. 16/323-324, 647.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PATRON - HVNGAR

374-375. Inv. 16/356, 646.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PATRON - HVNGAR

376. Inv. 16/352.

Av: ✠ M MATHIE R HVNGAR

Rv: PATRON - (...)

377. Inv. 16/645.

Kremnica, Paul Peck (K P).

Huszár 1979, p. 113/719 (1482-1486); Pohl 1982, 221-2 (1479-1485).

Av: ✠ M MATHIE R HVNGARIE

Rv: PATRON - VNGARIE

378. Inv. 16/364.

Av: ✠ M MATHIE R HVVGARI

Rv: PATRON - VVGARI

379. Inv. 16/363.

Av: ✠ M MATHIE R HVVGARI

Rv: PATRON - VVGAR

380-381. Inv. 16/361, 656.

Av: ✠ M MATHIE R HVVGARI

Rv: PATRO - VVGAR

382. Inv. 16/640.

Av: ✠ M MATHIE R HVVGARI

Rv: PATRON - VVGARI

383-385. Inv. 16/357-358, 360.

Av: ✠ M MATHIE R HVVGARI

Rv: PATRON - VVGAR

386. Inv. 16/641.

Av: ✠ M MATHIE R HVVGAR

Rv: PATRON - VVGARI

387. Inv. 16/359.

Av: ✠ M MATHIE R HVVGAR

Rv: PATRON - VVGAR

388. Inv. 16/630.

Av: ✠ M MATHIE R VVGARI

Rv: PATRON - VVGARI

389. Inv. 16/362.

Av: ✠ M MATHIE R VVGARI

Rv: PATRON - VVGAR

390-391. Inv. 16/638-639.

Kremnica, Paul Peck și Veit Mülhstein (K P).

Huszár 1979, p. 113/719 (1482-1486); Pohl 1982, 221-3 (1479-1485).

Av: ✠ M MATHIE R HVVGARI

Rv: (...) - VVGAR

392. Inv. 16/678.

Av: ✠ M MATHIE R HVVGARI

Rv: PATRON - HVVGAR

393. Inv. 16/658.

Av: ✠ M MATHIE R HVVGAR

Rv: PATRON - VVGARI

394-395. Inv. 16/625, 629.

Av: ✠ M MATHIE R HVVGAR

Rv: PATRON - HVVGAR

396. Inv. 16/637.

Av: ✠ M MATHIE R HVVGAR

Rv: PATRON - HVVGAR

397. Inv. 16/628.

Av: M MATHIE R VVGARI

Rv: PATRO - VVGAR

398. Inv. 16/657.

Kremnica (K -...).

Huszár 1979, p. 113/719 (1482-1486).

Av: ✠ M MATHIE R VNGARIE ✠

Rv: PATRON—VNGARI

399. Inv. 16/427.

Av: ✠ M MATHIE R VNGARIE

Rv: PATRON—VNGARIE ✠

400. Inv. 16/453.

Av: ✠ M MATHIE R VNGARIE

Rv: PATRON—VNGARIE

401-544. Inv. 16/420-426, 428-437, 439-452, 454-480, 483-497, 499-525, 527-533, 535-569, 655, 677.

Av: ✠ M MATHIE R VNGARIE

Rv: PATRON—VNGARI

545-549. Inv. 16/438, 481, 498, 526, 534.

Av: ✠ M MATHIE R VNGARIE

Rv: PATRON—VNGAR

550. Inv. 16/482.

Kremnica, Peter Schaidler (K P).

Huszár 1979, p. 113/722 (1489-1490); Pohl 1982, 223-1 (1488).

Av: ✠ M MATHIE R VNGARIE

Rv: PATRON—VNGARIE

551-577. Inv. 16/570-572, 575, 577, 580, 583-586, 589-590, 593-598, 601-609.

Av: ✠ M MATHIE R VNGARIE

Rv: PATRON—VNGARI

578-581. Inv. 16/573, 579, 581, 599.

Av: ✠ M MATHIE R VNGARIE

Rv: PATRON—VNGARIE

582-588. Inv. 16/574, 582, 587-588, 591-592, 649.

Av: ✠ M MATHIE R VNGARIE

Rv: PATRON—VNGARI

589. Inv. 16/578.

Kremnica, Peter Schaidler (K P).

Huszár 1979, p. 113/722 (1489-1490); Pohl 1982, 223-2 (1489).

Av: ✠ M MATHIE R VNGARIE

Rv: PATRON—VNGARIE

590. Inv. 16/614.

Kremnica, Peter Schaidler (K P).

Huszár 1979, p. 113/722 (1489-1490); Pohl 1982, 223-1 sau 2 (1488 sau 1489).

Av: ✠ M MATHIE R VNGARIE

Rv: PATRON—VNGARIE

591. Inv. 16/272.

Kremnica, Peter Schaidler (K P).

Huszár 1979, p. 113/722 (1489-1490); Pohl 1982, 223-3 (1490).

Av: ✠ M MATHIE R VNGARIE

Rv: PATRON—VNGARIE

592-595. Inv. 16/610-613.

Kremnica, Caspar Stek pentru Peter Schaidler (K P).

Huszár 1979, p. 113/722 (1489-1490); Pohl 1982, 223-4 (1487).

Av: M MATHIE R HVVGARI

Rv: PATRON - VVGARI

596. Inv. 16/73.

Baia Mare (**Π**).

Huszár 1979, pp. 112-113/717 (1468-1481); Pohl 1982, 216-12 (1471-1484).

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

597-606. Inv. 16/371, 392, 395, 402, 405, 411-414, 416.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

607-608. Inv. 16/403, 410.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

609. Inv. 16/394.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - (...)**

610. Inv. 16/374.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

611-614. Inv. 16/390, 391, 393, 401.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

615-616. Inv. 16/400, 408.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

617. Inv. 16/373.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

618. Inv. 16/370.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

619-634. Inv. 16/375, 378-385, 387-389, 396, 399, 409, 417.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

635. Inv. 16/386.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

636. Inv. 16/404.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

637. Inv. 16/406.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

638. Inv. 16/372.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

639. Inv. 16/377.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

640-641. Inv. 16/415, 418.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

642. Inv. 16/407.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

643. Inv. 16/397.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

644-645. Inv. 16/376, 398.

Baia Mare (**Π**).

Huszár 1979, pp. 112-113/717 (1468-1481); Pohl 1982,

216-13 (1470).

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

646-647. Inv. 16/75, 77.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

648. Inv. 16/76.

Baia Mare, Stephan Kowách (**Π**).

Huszár 1979, pp. 112-113/717 (1468-1481); Pohl 1982,

216-14 (1468).

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

649. Inv. 16/419.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

650. Inv. 16/643.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

651. Inv. 16/642.

Baia Mare (**Π** - ...).

Huszár 1979, pp. 112-113/717 (1468-1481).

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

652-653. Inv. 16/366, 368.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

654. Inv. 16/367.

Baia Mare (**Π**).

Huszár 1979, p. 113/720 (1482-1490); Pohl 1982, 222-6.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

655. Inv. 16/671.

Baia Mare, Albert Jung (**Π**).

Huszár 1979, p. 113/720 (1482-1490); Pohl 1982, 222-7.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - ⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

656. Inv. 16/369.

Baia Mare, Paul Peck și Veit Mülhstein (**Π**).

Huszár 1979, p. 113/720 (1482-1490); Pohl 1982, 222-8.

Av: **ⲙ ⲙⲁⲩⲏⲁ ⲛ ⲏⲩⲟⲩⲁⲣⲓⲁ**

Rv: **ⲡⲁⲧⲣⲟⲛ - (...)**

657. Inv. 16/668.

Baia Mare (**Π** - ...).

Huszár 1979, p. 113/720 (1482-1490).

Av: ✠ **MONETA** - **hVNGA**(...)

Rv: **PATRO** - **VNGA**

658. Inv. 16/615.

Wrocław, pentru Stefan Szapolyai (**SW**).

Huszár 1979, p. 113/723 (1475); Pohl 1982, 224 (1474-1481).

Av: ✠ **MONETA** - **VNGARIA**

Rv: **PATRO** - **VNGA**

659-662. Inv. 16/617, 619, 621, 622.

Av: ✠ **MONETA** - **VNGARI**

Rv: **PATRO** - **VNGA**

663-666. Inv. 16/616, 618, 620, 622.

Viena, pentru Stefan Szapolyai (**SW**).

Huszár 1979, p. 113/724 (1489-1490); Pohl 1982, 225 (1487-1490).

Av: ✠ **M** **MAITHI** **R** **hVNGARIA**

Rv: **PATRON** - **VNGARI**

667. Inv. 16/652.

Av: ✠ **M** **MAITHI** **R** **hVNGA**(...)

Rv: **PATRON** - **VNGA**

668. Inv. 16/667.

Av: **M** **MAITHI** (...)

Rv: Litere ilizibile.

669. Inv. 16/74.

Av: **M** **MAITHI** **R** **hVNGARIA**

Rv: legenda neclară

670. Inv. 16/670.

Av: **M** **MAITHI** **R** **hVNGARIA**

Rv: **PATRON** - **VNGARI**

671. Inv. 16/654.

Mărci monetare neclare

Huszár 1979, pp. 112-113/717 (1468-1481).

Av: **MAITHI** **R** **hVNGARIA**

Rv: **PATRON** - **VNGARI**

672-676. Inv. 16/631-636.

Baia Mare (**N** - **Ń**).

Huszár 1979, p. 113/720.

Av: **MAITHI** **R** **hVNGARIA** (...)

Rv: **PATRON** - **VNGARI**

677. Inv. 16/624.

Av: **MAITHI** **R** **hVNGARIA**

Rv: **PATRON** - **VNGARI**

678. Inv. 16/669.

Av: **MAITHI** **R** **hVNGARIA**

Rv: **PATRO**(...) - **VNGARI**

679. Inv. 16/633.

Baia Mare (**N** -...).

Vladislav al II-lea (1490-1516)

Denar (*denár*)

Av: **M** **WLADISLAI** **R** **VNGARIA** ✧

Rv: **PATRON**-**VNGARIA**

680-682. Inv. 16/679, 684, 694.

Av: **M** **WLADISLAI** **R** **VNGARIA**

Rv: **PATRON**-**VNGARIA**

683-696. Inv. 16/680-683, 685-693, 695.

Kremnica, Caspar Stek pentru Peter Schaidler (**K** **Č**).

Huszár 1979, p. 125/803 (1490-1502); Pohl 1982, 238-1 (1492-1493).

Av: **M** **WLADISLAI** **R** **VNGARIA**

Rv: **PATRONA**-**VNGARIA**

697-698. Inv. 16/725, 727.

Av: **M** **WLADISLAI** **R** **VNGARIA**

Rv: **PATRON**-**VNGARIA**

699-702. Inv. 16/724, 726, 728-729.

Kremnica, Andreas Hellebrand și Franz Körndl (**K** **AF**).

Huszár 1979, p. 125/803 (1490-1502); Pohl 1982, 238-2 (1495).

Av: **M** **WLADISLAI** **R** **VNGARIA**

Rv: **PATRONA**-**VNGARIA**

703-712. Inv. 16/731-739, 746.

Av: **M** **WLADISLAI** **R** **VNGARIA**

Rv: **PATRON**-**VNGARIA**

713-722. Inv. 16/740-745, 747-750.

Av: **M** **WLADISLAI** **R** **VNGARIA**

Rv: **PATRONA**-**VNG**(...)

723. Inv. 16/730.

Kremnica, Andreas Hellebrand și Franz Körndl (**K** **AF**).

Huszár 1979, p. 125/803 (1490-1502); Pohl 1982, 238-3 (1496).

Av: **M** **WLADISLAI** **R** **VNGARIA**

Rv: **PATRONA**-**VNGARIA**

724-735. Inv. 16/707, 709, 711-720.

Av: **M** **WLADISLAI** **R** **VNGARIA**

Rv: **PATRON**-**VNGARIA**

736-749. Inv. 16/696-706, 708, 710, 723.

Av: **M** **WLADISLAI** **R** **VNGARIA**

Rv: **PATRON**-**VNGARIA**

750-751. Inv. 16/721-722.

Kremnica, Stephanus Ryzmezl și Erasmus Rezl (**K** **S**).

Huszár 1979, p. 125/803 (1490-1502); Pohl 1982, 238-4 (1497).

Av: **M** **WLADISLAI** **R** **VNGAR** **•**

Rv: **PATRON**-**VNGARIE** **•**

752. Inv. 16/845.

Av: **M** **WLADISLAI** **R** **VNGAR**

Rv: **PATRON**-**VNGARI**

753. Inv. 16/846.

Kremnica, Hans Thurzó (**K** **h**).

Huszár 1979, p. 125/805 (1500-1502); Pohl 1982, 243-1 (1500-1502).

Av: **M** **WLADISLAI** **R** **VNGARIA**.

Rv: **PATRONA-VNGARIQ**

754-760. Inv. 16/776-782.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARIQ •**

Rv: **PATRON-VNGARIQ**

761-771. Inv. 16/763-764, 768-775, 783.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARIQ •**

Rv: **PATRON-VNGARI**

772-773. Inv. 16/796-797.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI •**

Rv: **PATRONA-VNGARIQ**

774-776. Inv. 16/752-753, 794.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI •**

Rv: **PATRON-VNGARIQ**

777-785. Inv. 16/785, 787, 789-793, 795, 798.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI •**

Rv: **PATRONA-VNGARI**

786. Inv. 16/754.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI •**

Rv: **PATRON-VNGARI •**

787-788. Inv. 16/757-758.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI •**

Rv: **PATRON-VNGARI ••**

789. Inv. 16/756.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI •**

Rv: **PATRON-VNGARI**

790. Inv. 16/755.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI •**

Rv: **PATRON-VNGARIQ**

791-792. Inv. 16/784, 786.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON-VNGARIQ**

793-794. Inv. 16/760-761.

Kremnica, Hans Thurzó (**K h**).

Huszár 1979, p. 125/806 (1500-1502); Pohl 1982, 241-1 (1500-1502).

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR R •**

Rv: **PATRON-VNGARIQ**

795. Inv. 16/1420.

Av: **M • WLAI S (...) AI • R • VNGARR •**

Rv: **PATRON-VNGARRIE**

796. Inv. 16/751.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARIQ •**

Rv: **PATRON-VNGARIQ**

797-800. Inv. 16/1463, 1475, 1477-1478.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARIQ •**

Rv: **PATRONA-VNGARIE •**

801. Inv. 16/1476.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARIQ •**

Rv: **PATRONA-VNGARI**

802. Inv. 16/1406.

Av: **M • WLADISLA • R • VNGARIE**

Rv: **PATRO-VNGAI**

803. Inv. 16/1454.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI •**

Rv: **PATRONA ° - ° VNGARIE**

804. Inv. 16/1481.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI •**

Rv: **PATRON-VNGARIE**

805-815. Inv. 16/1471, 1479-1480, 1482-1483, 1485, 1487-1489, 1492, 1494.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI •**

Rv: **PATRON-VNGARIE**

816-817. Inv. 16/1456, 1493.

Av: **M • WLADISLA • R • VNGARI**

Rv: **PATRON-VNGARIE •**

818. Inv. 16/1490.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI •**

Rv: **PATRON-VNGARI**

819-832. Inv. 16/836-837, 839-840, 843-844, 1434-1435, 1437, 1455, 1457-1460.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI •**

Rv: **PATRONA-VNGAR**

833. Inv. 16/1438.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI •**

Rv: **PATRON-VNGAR**

834-836. Inv. 16/1439-1440, 1462.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR •**

Rv: **PATRON-VNGARIQ**

837-853. Inv. 16/1407-1411, 1413-1416, 1418-1419, 1430, 1464, 1466-1469.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR •**

Rv: **PATRON-VNGARIE •**

854. Inv. 16/1465.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR •**

Rv: **PATRO-VNGARIQ**

855. Inv. 16/1412.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR •**

Rv: **PATRONA-VNGARI**

856. Inv. 16/1496.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR •**

Rv: **PATRON-VNGARI**

857-875. Inv. 16/1421, 1441-1443, 1445-1450, 1453, 1497, 1500, 1502, 1506-1507, 1510, 1513-1514.

Av: **MoWLADISLAI ° R ° VNGA**

Rv: **PATRON-VNGARIE**

876. Inv. 16/1470.

Av: **MoWLADISLAI ° R ° VNGA**

Rv: **° PATRONA ° - ° VNGARI °**

877-880. Inv. 16/1417, 1452, 1499, 1512.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR •**

Rv: **PATRONA ° - ° VNGARI**

881-882. Inv. 16/1498, 1505.

Av: **MoWLADISLAI ° R ° VNGA**

Rv: **° PATRON ° - ° VNGARI °**

883-888. Inv. 16/1501, 1503-1504, 1508-1509, 1511.

Av: **MoWLADISLAI ° R ° VNGA**

Rv: **° PATRON ° - ° VNGAR °**

889-891. Inv. 16/1472-1474.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGA •**

Rv: **PATRON—VNGARIΘ**

892-899. Inv. 16/1424-1429, 1431-1432.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGA •**

Rv: **PATRON—VNGARI**

900-903. Inv. 16/847, 1403-1405.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGA •**

Rv: **PATRON—VNGAR**

904. Inv. 16/1433.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGA •**

Rv: **PATRON—VNGARI**

905-906. Inv. 16/1495, 1461.

Rv: **M • WLADISLAI • R • VNGARE**

Rv: **PATRON—VNGARE**

907. Inv. 16/1423.

Kremnica, Hans Thurzó (**K h**).

Huszár 1979, p. 125/807 (1500-1502); Pohl 1982, 242-1 (1500-1502).

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR •**

Rv: **PATRON—VNGARIE •**

908. Inv. 16/866.

Kremnica, Hans Thurzó (**KH**).

Huszár 1979, p. 125/807 (1500-1502); Pohl 1982, 242-2 (1500-1502).

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI •**

Rv: **PATRONA • VNGARIE**

909. Inv. 16/848.

Kremnica, Hans Thurzó (**KH**).

Huszár 1979, p. 125/808 (1500-1502); Pohl 1982, 244-1 (1500-1502).

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI •**

Rv: **PATRON—VNGARIE**

910. Inv. 16/1486.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI •**

Rv: **PATRON—VNGARI**

911-913. Inv. 16/835, 841, 1436.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR •**

Rv: **PATRON—VNGARIE •**

914-916. Inv. 16/851-853.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR •**

Rv: **PATRON—VNGARI**

917. Inv. 16/850.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR •**

Rv: **PATRONA—VNGARI**

918. Inv. 16/855.

Av: **M • WLADI • R • VNGARIΘ •**

Rv: **PATRON—VNGARIE •**

919-920. Inv. 16/849-903.

Kremnica, Hans Thurzó (**K h**).

Huszár 1979, p. 125/809 (1500-1502); Pohl 1982, 245-1 (1501-1502).

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARIEΘ**

Rv: **PATRON—VNGAR**

921. Inv. 16/826.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARIE**

Rv: **PATRON—VNGARIEΘ**

922-923. Inv. 16/857, 860.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARIE**

Rv: **P(…)PATRONA—VNGRI**

924. Inv. 16/834.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARIE**

925-926. Inv. 16/858-859.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARIE**

927-928. Inv. 16/861-862.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARIE •**

929. Inv. 16/856.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARIEΘ •**

Rv: **PATRON—VNGARI**

930. Inv. 16/1394.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR •**

Rv: **PATRON—VNGARI**

931-932. Inv. 16/863-864.

Kremnica, Hans Thurzó (**KH**).

Huszár 1979, p. 125/809 v. (1500-1502); Pohl 1982, 245-2 (1501-1502).

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARIE •**

Rv: **PATRON—VNGARIE •**

933-935. Inv. 16/828-830.

Kremnica, Hans Thurzó (**KH**).

Av: Huszár 1979, p. 125/807.

Rv: desenul denarului Huszár 1979, p. 125/809.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARIE •**

Rv: **PATRON—VNGARIE**

936. Inv. 16/802.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARIE**

937. Inv. 16/804.

Kremnica, Hans Thurzó (**KH**).

Av: desenul denarului Huszár 1979, p. 125/806.

Rv: Huszár 1979, p. 125/809.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARIEΘ**

938-939. Inv. 16/759, 854.

Kremnica, Hans Thurzó (**K h**).

Av: desenul denarului Huszár 1979, p. 125/806.

Rv: desenul denarului Huszár 1979, p. 125/809.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARIE**

940. Inv. 16/766.

Kremnica, Hans Thurzó (**K h**).

Av: desenul denarului Huszár 1979, p. 125/806.

Rv: Huszár 1979, p. 125/809.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARI**

941. Inv. 16/812.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARI**

942. Inv. 16/803.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARI**

943. Inv. 16/762.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARI**

944. Inv. 16/801.

Kremnica, Hans Thurzó (**KH**).

Av: desenul denarului Réthy 1907, 35/275.

Rv: Huszár 1979, p. 125/809.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGARI**

Rv: **PATRON—VNGARI**

945. Inv. 16/813.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGARI**

Rv: **PATRON—VNGARI (Λ)**

946. Inv. 16/815.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGAR (Λ)**

Rv: **PATRON—VNGARI**

947. Inv. 16/814.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGARI**

Rv: **PATRON—VNGARI**

948. Inv. 16/810.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGARI**

Rv: **PATRON—VNGARI**

949-950. Inv. 16/816-817.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARI**

951-952. Inv. 16/799-800.

Kremnica, Hans Thurzó (**KH**).

Av: Réthy 1907, p. 35/275.

Rv: desenul denarului Huszár 1979, p. 125/809.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARI**

953. Inv. 16/805.

Kremnica, Hans Thurzó (**KH**).

Av: desenul denarului Huszár 1979, p. 125/808.

Rv: Huszár 1979, p. 125/809.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGARI**

Rv: **PATRON—VNGARI** (sau litera **Λ**)

954-955. Inv. 16/807 (**WLADISLA**), 808.

Kremnica, Hans Thurzó (**KH**).

Av: desenul denarului Huszár 1979, p. 125/808.

Rv: desenul denarului Huszár 1979, p. 125/809.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGARI**

Rv: **PATRON—VNGARI**

956. Inv. 16/818.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGARI**

Rv: **PATRON—VNGARI**

957-958. Inv. 16/811, 819.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGARI**

Rv: **PATRON—VNGARI**

959. Inv. 16/809.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARI**

960. Inv. 16/806.

Av: legendă ilizibilă

Rv: **PATRON—VNGARI**

961. Inv. 16/865.

Kremnica, Hans Thurzó (**KH**).

Av: Huszár 1979, p. 125/808.

Rv: desenul denarului Huszár 1979, p. 125/809.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGARI**

Rv: **PATRON—VNGARI**

962-963. Inv. 16/831-832.

Kremnica, Hans Thurzó (**KH**).

Av: Huszár 1979, p. 125/808.

Rv: desenul denarului Huszár 1979, p. 125/809.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI**

Rv: **PATRON—VNGARI**

964. Inv. 16/827.

Kremnica, Hans Thurzó (**KH**).

Av: Huszár 1979, p. 125/808.

Rv: desenul denarului Huszár 1979, p. 125/809.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI**

Rv: **PATRON—VNGARI**

965. Inv. 16/825.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI**

Rv: **PATRON—VNGARI**

966-968. Inv. 16/820, 1484, 1491.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARI**

969. Inv. 16/821.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARI**

970-974. Inv. 16/822-823, 1422, 1444, 1451.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARI**

Rv: **PATRON—VNGARI**

975-976. Inv. 16/838, 842.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARI**

977. Inv. 16/824.

Kremnica, Hans Thurzó (**KH**).

Av: desenul denarului Huszár 1979, p. 125/808.

Rv: Huszár 1979, p. 125/809.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGARI**

Rv: **PATRON—VNGARI**

978. Inv. 16/788.

Av: **Ω • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARI**

979-980. Inv. 16/765, 767.

Kremnica, Hans Thurzó (**K H**).

Av: Huszár 1979, p. 125/808.

Rv: desenul denarului Huszár 1979, p. 125/809.

Av: ◊**WLADISLA**◊**R**◊**VNGARIA**◊1503

Rv: ◊**PATRONA**◊-◊**VNGARIE**◊

981. Inv. 16/969.

Av: (...)•**VNGARIE**•(...)1503

Rv: (...)•**VNGARIE**•

982. Inv. 16/970.

Av: ◊**WLADISLAI**◊**R**◊**VNGARI**◊1503

Rv: ◊**PATRONA**◊-◊**VNGARI**◊

983. Inv. 16/971.

1503, Kremnica, Hans Thurzó (**K H**).

Huszár 1979, p. 126/811; Pohl 1982, 253-3 (1503).

Av: **WLADISLAI** **VNGARIE** 150 **Q**

Rv: **PATRONA** - **VNGARIE**

984. Inv. 16/1010.

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGARI** 150 **Q**

Rv: **PATRONA** - **VNGARIE**

985-990. Inv. 16/904, 1012-1016.

Av: **WLADISLAI** **VNGARI** 150 **Q**

Rv: **PATRONA** - **VNGARIE**

991. Inv. 16/1011.

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGARI** 150 **Q**

Rv: **PATRONA** - **VNGARIE**

992. Inv. 16/1035.

Av: • **WLADISLAI** • **R** • **VNGARI** • 150 **Q**

Rv: • **PATRON** • - **VNGARIE** •

993. Inv. 16/1032.

Av: • **WLADISLAI** • **R** • **VNGARIE** • 150 **Q**

Rv: • **PATRON** • - **VNGARIE** •

994. Inv. 16/1031.

Av: **WLADISLAI** • **R** • **VNGARI** 150 **Q**

Rv: **PATRONA** - **VNGARIE**

995. Inv. 16/1033.

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGAR** 150 **Q**

Rv: **PATRONA** - **VNGARIE**

996-1007. Inv. 16/1018-1029.

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGAR** 150 **Q**

Rv: **PATRON** - **VNGARIE**

1008. Inv. 16/1030.

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGA** 150 **Q**

Rv: **PATRONA** - **VNGARIE**

1009. Inv. 16/1034.

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGA** 150 **Q**

Rv: **PATRONA** - **VNGARI**

1010. Inv. 16/1036.

Av: • **WLADISLAI** • **R** • **VNGARI** • 150 **Q**

Rv: • **PATR** (...) • - **VNGARIE** •

1011. Inv. 16/1017.

1504, Kremnica, Hans Thurzó (**K H**).

Huszár 1979, p. 126/811; Pohl 1982, 253-3 (1504).

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGARIE** (milesimul)

Rv: **PATRONA** - **VNGARIE**

1012-1019. 1505; inv. 16/867-874.

1020. 1506; inv. 16/941.

1021-1022. 1507; inv. 16/972-973.

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGARI** (milesimul)

Rv: **PATRONA** - **VNGARIE**

1203-1035. 1505; inv. 16/876-878, 880-888, 899.

1036-1051. 1506; inv. 16/925-940.

1052-1066. 1507; inv. 16/974-984, 1000, 1002, 1008-1009.

1067-1083. 1508; inv. 16/948-964.

1084-1086. An ilizibil; inv. 16/1397-1399.

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGARI** (milesimul)

Rv: **PATRONA** - **VNGARI**

1087-1089. 1505; inv. 16/875, 879, 889.

1090. 1506; inv. 16/1037.

1091-1092. 1507; inv. 16/1003-1004.

1093-1096. 1508; inv. 16/965-968.

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGARI** 1505

Rv: **PATRON** - **VNGAR**

1097. Inv. 16/1400.

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGAR** (milesimul)

Rv: **PATRONA** - **VNGARIE**

1098-1109. 1505; inv. 16/890-891, 893-897, 897a, 898, 900-902.

1110-1131. 1506; inv. 16/905, 907-924, 1038-1040.

1132-1145. 1507; inv. 16/985-994, 998-999, 1001, 1041.

1146-1151. 1508; inv. 16/942-947.

1152-1153. An ilizibil; inv. 16/1043, 1391.

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGAR** (milesimul)

Rv: **PATRONA** - **VNGARI**

1154. 1505; inv. 16/892.

1155-1156. 1507; inv. 16/1005-1006.

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGAR P** 1507

Rv: **PATRONA** - **VNGARI**

1157. 1507; inv. 16/1007.

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGA** (milesimul)

Rv: **PATRONA** - **VNGARIE**

1158. 1506; inv. 16/906.

1159-1161. 1507; inv. 16/995-997.

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGAR** (milesimul)

Rv: **PATRONA** - **VNGARIE**

1162. Inv. 16/1042.

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGARI** (milesimul)

Rv: Batere dublă

1163. Inv. 16/1396.

Av: **WLADISLAI** • **R** • **VNGAR** (milesimul)

Rv: **PATRONA** - (milesimul)

1164-1165. Inv. 16/1392-1393.

Kremnica, Hans Thurzó (**K H**).

Huszár 1979, p. 126/811; Pohl 1982, 253-3 (1505-1508).

Av: **WLADISLAI** **R** **VNGARIE** (milesimul)

Rv: **PATRONA** - **VNGARIE**

1166-1170. 1508; inv. 16/1044-1048.

1171-1178. 1509; inv. 16/1049-1056.
1179-1185. 1510; inv. 16/1090-1096.
1186-1191. 1511; inv. 16/1097-1102.
1192-1206. 1512; inv. 16/1121-1135.
1207-1211. 1513; inv. 16/1146-1150.
1212. 1514 (151 L); inv. 16/1216.
1213-1222. 1515; inv. 16/1183-1192.
1223. 1516; inv. 16/1206.
1224. 151(...); inv. 16/1230.

Av: W LADISLAI R VNGARI (milesimul)

Rv: PATRONA VNGARIE

1225-1247. 1509; inv. 16/1057-1079.
1248-1269. 1510; inv. 16/1156-1177.
1270-1287. 1511; inv. 16/1103-1120.
1288-1297. 1512; inv. 16/1136-1145.
1298-1302. 1513; inv. 16/1151-1155.
1303-1315. 1514 (151 L); inv. 16/1217-1229.
1316-1327. 1515; inv. 16/1193-1203, 1205.
1328-1330. 1516; inv. 16/1207-1209.

Av: W LADISLAI R VNGAR (milesimul)

Rv: PATRONA VNGARIE

1331-1340. 1509; inv. 16/1080-1089.

1341-1346. 1510; inv. 16/1178-1182, 1231.

1347. 1515; inv. 16/1204.

1348-1353. 1516; inv. 16/1210-1215.

Kremnica, Georg Thurzó (K G).

Huszár 1979, p. 126/811; Pohl 1982, 253-4 (1508-1516).

Av: W LADISLAI R VNGARIE

Rv: PATRON VNGARIE

1354. Inv. 16/833.

Baia Mare, Antonius Tomory (N A).

Huszár 1979, p. 126/811; Pohl 1982, 253-10 (1518?).

Rv: PATRON VNGARIE

1355. Inv. 16/1395 (bracteat).

Kremnica, Hans Thurzó (K h).

Huszár 1979, p. 125/803.

Av: W LADISLAI R VNGAR 1508

Rv: PATRON VNGARI

1356. Inv. 16/1232.

Av: W LADISLAI R VNGAR 1515(...)

Rv: PATRON VNGARIE

1357. Inv. 16/1401.

Monetărie necunoscută (M M).

Huszár 1979, p. 126/811.

Av: IKIZI (...)

Rv: PATRON VNGARIE , în câmp B - C

1358. Inv. 16/1402 (fals).

Ludovic al II-lea (1516-1526)

Denar (*denár*)

Av: LVDOVICVS R VNGARIE 1516

Rv: PATRONA VNGARIE

1359. Inv. 16/1253.

Av: LVDOVICVS R VNGARIE (milesimul)

Rv: PATRONA VNGARIE

1360-1365. 1516; inv. 16/1254-1259.

1366-1383. 1517; inv. 16/1268-1285.

1384-1399. 1518; inv. 16/1295-1310.

1400-1405. 1519; inv. 16/1233, 1236-1239, 1243.

1406. An ilizibil; inv. 16/1387.

Av: LVDOVICVS R VNGARIE 1519

Rv: PATRONA VNGARIE

1407-1411. Inv. 16/1234-1235, 1240-1242.

Av: LVDOVICVS R VNGAR (milesimul)

Rv: PATRONA VNGARIE

1412-1419. 1516; inv. 16/1260-1267.

1420-1428. 1517; inv. 16/1286-1294.

1429-1444. 1518; inv. 16/1311-1326.

1445. 1519; inv. 16/1250.

Av: LVDOVICVS R VNGAR 1519

Rv: PATRONA VNGARIE

1446-1453. Inv. 16/1244-1252.

Av: LVDOVICVS R VNGA 1518

Rv: PATRONA VNGARIE

1454. Inv. 16/1327.

Kremnica, Georg Thurzó (K G).

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-1.

Av: LVDOVICVS R V (...)

Rv: PATRONA VNGARIE

1455. Inv. 16/1388.

Kremnica, Georg Thurzó (K G).

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-1 sau 225-21.

Av: LVDOVICVS R VNGARIE (milesimul)

Rv: PATRONA VNGARIE

1456-1458. 1520; inv. 16/1328-1330.

1459. 1521; inv. 16/1345.

Av: LVDOVICVS R VNGAR 1520

Rv: PATRONA VNGARIE

1460-1461. 1520; inv. 16/1332-1333.

Av: LVDOVICVS R VNGAR (milesimul)

Rv: PATRONA VNGARIE

1462. 1520; inv. 16/1331.

1463-1464. 1521; inv. 16/1347-1348.

Av: LVDOVICVS R VNGA 1520

Rv: PATRONA VNGARIE

1465. Inv. 16/1389.

Av: LVDOVICVS R VNGA (milesimul)

Rv: PATRONA VNGARIE

1466. 1520 sau 1521; inv. 16/1390.

1467-1471. 1520; inv. 16/1335, 1338, 1340, 1343-1344.

1472-1474. 1521; inv. 16/1346, 1349-1350.

Av: LVDOVICVS R VNGA 1520

Rv: PATRONA VNGARIE

1475-1480. Inv. 16/1334, 1336-1337, 1339, 1341-1342.

Kremnica, Alexius Thurzó (K A).

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-2.

Av: *LVDOVICVS *R *VNGARIE *1525

Rv: PATRONA *- *VNGARIE

1481. Inv. 16/1361.

Av: *LVDOVICVS *R *VNGARI *1525

Rv: PATRONA *- *VNGARIE

1482-1487. Inv. 16/1362-1367.

Av: *LVDOVICVS *R *VNGA *1526

Rv: PATRONA *- *VNGARIE

1488. Inv. 16/1368.

Kremnica, Bernard Beheim (KB).

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-19.

Av: *LVDOVICVS *R *VNGARI *1526

Rv: PATRONA *- *VNGARIE

1489-1490. Inv. 16/1370-1371.

Av: *LVDOVICVS *R *VNGAR* (milesimul)

Rv: PATRONA *- *VNGARIE

1491. 1525; inv. 16/1369.

1492-1496. 1526; inv. 16/1373-1377.

Av: *LVDOVICVS *R *VNGA *1526

Rv: PATRONA *- *VNGARIE

1497-1499. Inv. 16/1372, 1378-1379.

Kremnica, Bernard Beheim și Johannes Lengyel (KB).

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-20.

Av: °LVDOVICVS °R °VNGARI°1526

Rv: PATRONA °*°VNGARIE

1500-1501. Inv. 16/1358-1359.

Av: °LVDOVICVS °R °VNGAR°1526

Rv: PATRONA °A °VNGARIE

1502. Inv. 16/1360.

Buda, Alexius Thurzó (BA).

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-12 a-c.

Av: *LVDOVICVS *R *VNGAR*1526

Rv: PATRONA *- *VNGARIE

1503. Inv. 16/1380.

Košice (A♣).

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-24 (1526).

Av: *LVDOVICVS *R *VNGARI *1526

Rv: PATRONA *- *VNGARIE

1504. Inv. 16/1381.

Baia Mare, Alexius Thurzó (NA).

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-25.

Av: *LVDOVICVS *R *VNGARI *1526

Rv: PATRONA *- *VNGARIE

1505. Inv. 16/1382.

Baia Mare, Georgius Szentgyörgyi (NG).

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-28.

Av: *LVDOVICVS *R *VNGARI *1525

Rv: PATRONA *- *VNGARIE

1506. Inv. 16/1383.

Baia Mare, David Berend și Georgius Szentgyörgyi (NDG).
Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-29.

Av: *LVDOVICVS °R °VNGARIE *1526

Rv: PATRONA *-K *VNGARIE

1507. Inv. 16/1351.

Av: *LVDOVICVS °R °VNGARI *1526

Rv: PATRONA *-K *VNGARIE

1508. Inv. 16/1352.

Av: *LVDOVICVS °R °VNGAR*1526

Rv: PATRONA *-K *VNGARIE

1509-1513. Inv. 16/1353, 1354 (PTARNA), 1355-1357.

1526, Visegrád, Alexius Thurzó (AV).

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-11.

Av: *LVDOVICVS °R °VNGAR*1526

Rv: PATRONA *- *VNGARIE

1514-1516. Inv. 16/1384-1386.

1526, Visegrád (LV).

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-33.

Ferdinand I (1527-1564)

Denar (*denár*)

Av: FERDINAND · D · G · R · VN(G) · (milesimul)

Rv: PATRONA * VNGARIE, în câmp K - B

1517. 1534; inv. 16/1529.

1518. 1535; inv. 16/1530.

1519. 1539; inv. 16/1531.

1520. 1542; inv. 16/1532.

1521. 1543; inv. 16/1533.

1522. 1545; inv. 16/1534.

1523-1524. 1546; inv. 16/1535-1536.

1525-1527. 1550; inv. 16/1528, 1537-1538.

1528. 1551; inv. 16/1522.

1529. 1552; inv. 16/1523.

1530. 1553; inv. 16/1524.

1531. 1554; inv. 16/1525.

1532-1534. 1556; inv. 16/1526-1527, 1577.

1535. An ilizibil; inv. 16/1576.

Kremnica

Huszár 1975, p. 81/40; Huszár 1979, p. 143/935.

Av: FER · D · G · E · RO · I · S · AV · GE · HV · B · R,
milesimul deasupra scutului

Rv: PATRONA * VNGARIE, în câmp K - B

1536. 1561; inv. 16/1521.

1537-1538. 1562; inv. 16/1519-1520.

1539. 1563; inv. 16/1518.

1540. 1564; inv. 16/1517.

1541. 1565; inv. 16/1516.

Kremnica

Huszár 1975, p. 82/41; Huszár 1979, p. 143/936.

Av: FERDINAN · D · G · R · VNG · 1552

Rv: PATRONA - VNGARIE, în câmp H - P
 1542. Inv. 16/1515.
 1552, Sibiu.
 Huszár 1975, p. 84/53; Huszár 1979, p. 144/948.

Maximilian (1564-1576)
 Denar (*denár*)

Av: MAX · II · D · G · E · RO · I · S · AV · G · HV · B · R · ,
 milesimul deasupra scutului
 Rv: PATRONA * VNGARIE, în câmp K - B
 1543-1544. 1568; inv. 16/1539-1540.
 1545. 1569; inv. 16/1541.
 1546-1547. 1570; inv. 16/1542-1543.
 1548-1552. 1571; inv. 16/1544-1548.
 Kremnica
 Huszár 1975, p. 93/94; Huszár 1979, p. 150/992.

Av: MAX · II · RO · I · S · AV · GE · HV · BO · R · ,
 milesimul deasupra scutului
 Rv: PATRONA * VNGARIE, în câmp K - B
 1553-1554. 1575; inv. 16/1556-1557.
 1555-1558. 1576; inv. 16/1549-1551, 1578.
 1559-1561. 1577; inv. 16/1552-1554.
 1562. 1578; inv. 16/1555.
 Kremnica
 Huszár 1975, p. 93/95; Huszár 1979, p. 150/993.

Rudolf (1576-1608)
 Denar (*denár*)

Av: · RVD(O) · II · RO · I · S · AV · G(E) · H · B(O) · R · ,
 milesimul deasupra scutului
 Rv: PATRONA * VNGARIE, în câmp K - B
 1563. 1578; inv. 16/1558.
 1564. 1579; inv. 16/1559.
 Kremnica
 Huszár 1975, p. 107/159; Huszár 1979, p. 162/1058.

Av: RVD · II · RO · I · S · AV · G · H · B · R
 Rv: PATR * (milesimul) * HVNG, în câmp K - B
 1565-1568. 1585; inv. 16/1560-1563.
 1569-1570. 1586; inv. 16/1564-1565.
 1571. 1587; inv. 16/1566.
 1572. 158(...); inv. 16/1567.
 1573. 1590; inv. 16/1568.
 1574. 1592; inv. 16/1569.
 1575-1576. 1593; inv. 16/1570-1571.
 1577. 1594; inv. 16/1575.
 1578. 1595; inv. 16/1574 .
 1579-1580. An ilizibil; inv. 16/1572-1573.
 Kremnica
 Huszár 1975, p. 107-108/160; Huszár 1979, p. 162/105.

A.3 SĂLDĂBAGIU DE MUNTE I (jud. Bihor)

- mai 2015, în pădurea localității, cu ajutorul detectorului de metale.
- MȚCO, custodie.
- 204 monede întregi și fragmente emise între anii 1447/1492 și 1598.
- Inedit.

I. REGATUL UNGARIEI

Ferdinand I (1527-1564)

Denar (*denár*)

Av: FERDINAND · D · G · R · VNG · (milesimul) ·

Rv: PATRONA – VNGARIE, în câmp marca K - B

1-2. 1529; inv. P/1-2.

3. 1536; inv. P/3.

4-5. 1538; inv. P/4, 42.

6. 1539; inv. P/5.

7-8. 153(...); fragm.; inv. P/6, 45.

9. 1540; inv. P/7.

10-11. 1543; inv. P/8, 44.

12-14. 1544; inv. P/9-11.

15-18. 1548; inv. P/12-15.

19-21. 1549; inv. P/16-18.

22-23. 1551; inv. P/19-20.

24-25. 1552; inv. P/21-22.

26-27. 1554; inv. P/23, 41.

28-32. 1557; inv. P/30-34.

33. 1558; inv. P/35.

34. 1538 sau 1558; inv. P/43.

35. An ilizibil; inv. P/40.

36-41. An ilizibil; inv. P/46-51.

Kremnica

Huszár 1975, p. 81/40; Huszár 1979, p. 143/935.

Av: FER · D · G · E · RO · I · S · AV · GE · HV · B · R, milesimul deasupra scutului

Rv: PATRONA · * · VNGARIE, în câmp marca K - B

42-44. 1559; inv. P/24-26.

45. 1560; inv. P/27.

46-47. 1561; inv. P/28-29.

48-50. 1563; inv. P/36-38.

51. 1564; inv. P/39.

Kremnica

Huszár 1975, p. 82/41; Huszár 1979, p. 143/936.

Maximilian (1564-1576)

Groș (*garas*)

Av: MAX · II · D · G · EL · RO · I · S · AV · GER · HV · BO · R, în câmp marca K - B

Rv: MONETA · NOVA · ANNO · DOMINI · 1574

52. 1574, Kremnica; inv. P/203.

Huszár 1975, p. 92/89; Huszár 1979, p. 150/987.

Maximilian (1564-1576)

Denar (*denár*)

Av: MAX · II · D · G · E · RO · I · S · AV · G · HV · B · R · , milesimul deasupra scutului

Rv: PATRONA · * · VNGARIE, în câmp marca K - B

53-54. 1566; inv. P/52-53.

55. 1567; inv. P/54.

56-58. 1568; inv. P/55-57.

59-64. 1569; inv. P/58-63.

65-66. 1570; inv. P/64-65.

67-68. 1571; inv. P/67-68.

69-71. 1572; inv. P/69-71.

72. 1574; inv. P/66.

73-74. An ilizibil; inv. P/78-79.

Kremnica

Huszár 1975, p. 93/94; Huszár 1979, p. 150/992.

Av: MAX · II · RO · I · S · AV · GE · HV · BO · R · , milesimul deasupra scutului

Rv: PATRONA · * · VNGARIE, în câmp marca K - B

75. 1575; inv. P/72.

76. 1576; inv. P/73.

77. 1577; inv. P/74.

78-80. 1578; inv. P/75-77.

Kremnica

Huszár 1975, p. 93/95; Huszár 1979, p. 150/993.

Rudolf (1576-1608)

Denar (*denár*)

Av: RVDO · II · RO · I · S · AV · GE · H · BO · R · , milesimul deasupra scutului

Rv: PATRONA · * · VNGARIE, în câmp marca K - B

81-84. 1579, Kremnica; inv. P/80-83.

Huszár 1975, p. 107/159; Huszár 1979, p. 162/1058.

Av: RVD · II · RO · I · S · AV · G · H · B · R ·

Rv: PATR * (milesimul) * HVNG, în câmp marca K - B

85. 1579; inv. P/84.

86-93. 1580; inv. P/85-92.

94-96. 1581; inv. P/93-95.

97-98. 1583; inv. P/96-97.

99-100. 1585; inv. P/98-99.

101-104. 1586; inv. P/100-103.

105-107. 1587; inv. P/104-106.

108. 1588; inv. P/107.

109-110. 1589; inv. P/108-109.

111-113. 1590; inv. P/110-112.

114. 1591; inv. P/113.

115-119. 1593; inv. P/114-118.

120-122. 1594; inv. P/119-121.

123-125. 1595; inv. P/122-124.

126-128. 1596; inv. P/125-126, 131.

129. 1597; inv. P/127.

130. 1584 sau 1586; inv. P/128.

131-133. An ilizibil; inv. P/129-130, 204.

Kremnica

Huszár 1975, pp. 107-108/160; Huszár 1979, p. 162/1059.

134-141. Denari cu emitenți ilizibili; Inv. P/132-139.

II. ŚWIDNICA

Ludovic Jagiello (1516-1526)

½ groș (*pólgrosz*)

Av: ✠ LVDOVICVS R VNGAETBOE

Rv: ✠ CIVITASWEINICZ 1518

142. Inv. P/140.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 20/204.

Av: ✠ LVDOVICVS R VN ETBO

Rv: ✠ CIVITASWIENIE 1523

143. Inv. P/141.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 20/212.

Av: ✠ LVDOVICVS R VNGAETBOE

Rv: ✠ CIVITASWEINICZ 1526

144. Inv. P/142.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 20/212.

Av: ✠ LVDOVICVS R VN ETBO

Rv: ✠ CIVITASWIENI 1526

145. Inv. P/143.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 20/212.

Av: ✠ LVDOVICVS R VN ETBO

Rv: ✠ CIVITASWIENI 1526

146. Inv. P/144.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 20/212.

Av: ✠ LVDOVICVS R VN ETBO

Rv: ✠ CIVITASWIEN 1526

147. Inv. P/145.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 20/212.

Av: ✠ LVDOVICVS R VN ETBO

Rv: ✠ CIVITASWIENI 1526

148. Inv. P/146.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 20/212.

Av: ✠ LVDOVICVS R VN ETBOE

Rv: ✠ CIVITASWEINI 1527

149. Inv. P/147.

Hutten-Czapski 1957/I, -.

III. IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Inferioară

Orașul Hameln

Groș (*Mariengroschen*)

Av: MONETA · NOVA · CVERN · HAMEL, în câmp 4 - (...)

Rv: MARIA · MA - TER · DOMIN

150. 154(...); inv. P/202.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Ducatul Saxonia (Casa de Wettin - Linia Albertină)

August (1553-1586)

Groș (*Groschen*)

Av: AVGVSTVS · D · G · DVX · SAX · SA · RO, în câmp 6 - 5

Rv: IMP ARCHIMARSC · ET · ELEC

151. 1565; inv. P/201.

Silezia

Ducatele Liegnitz-Brieg

Friedrich al II-lea (1495-1547)

Groș (*Groschen*)

Av: ✚ FRIDERI · D · G · DVX · SILESI · LEG · BRE

Rv: · VERB · DOMI · MANET · IN · ETERN · 1542

152. 1542; inv. P/200.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 3/19; Friedensburg, Seger 1901, p. 22/1352.

IV. REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Monetăriile Coroanei

Cazimir Jagiello (1447-1492)

½ groș (*pólgrosz koronny*)

Av: ✚ MONETA · REXIMIRI

Rv: ✚ REGIS · POLONIE

153-155. Inv. P/148, 151, 155.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 17/176; Gumowski 1960, p. 102/451.

Ioan Albert (1492-1501)

½ groș cracovian (*pólgrosz koronny*)

Av: ✚ MONETA · I · ALBERTI

Rv: ✚ REGIS · POLONIE

156. Inv. P/150.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 18/194; Gumowski 1960, p. 103/467.

Av: ✚ MONETA · I · ALBERTI

Rv: ✚ REGIS · POLONIE

157-160. Inv. P/149, 152-154.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 19/195; Gumowski 1960, p. 103/467.

Alexandru (1501-1506)

½ groș (*pólgrosz koronny*)

Av: ✚ ALEXANDER · DEI · G · REX

Rv: ✚ MONETA · REGIS · POLONIE

161-167. Inv. P/156-162.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 19/201; Gumowski 1960, p. 103/469.

Sigismund I (1506-1548)

Groș (*grosz koronny*)

Av: SIGISMVND / PRIM * REX / POLONIE / * (semn monetar) *

Rv: MONETA * REGNI * POLONIE * 1527

168. Inv. P/170.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 25/276; Gumowski 1960, p. 104/482.

Av: SIGISMVND / PRIM * REX / POLONIE / * (semn monetar) *

Rv: MONETA * REGNI * POLONIE * 15Z8

169. Inv. P/167.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 25/286; Gumowski 1960, p. 104/483.

Av: SIGISMVND / PRIM * REX / POLONIE / S (semn monetar) T

Rv: MONETA * REGNI * POLON * 1546 *

170. Inv. P/168.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 34/409; Gumowski 1960, p. 105/488.

Av: SIGISMVND / · PRIM REX / POLONIE · / S (blazon Leliwa) T

Rv: MONETA · REGNI · POLO : 1547

171. Inv. P/169.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 35/416; Gumowski 1960, p. 105/491.

Sigismund I (1506-1548)

½ groș (*półgrosz koronny*)

Av: + MONETA : SIGISMVNDI

Rv: + REGIS : POLONIE :

172. f.a.; inv. P/163.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 36/424; Gumowski 1960, p. 104/479.

Av: + MONETA : SIGISMVNDI

Rv: + REGIS : POLONIE : 1509

173-174. Inv. P/164-165.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 21/219; Gumowski 1960, p. 104/480.

Av: + MONETA : SIGISMVNDI

Rv: + REGIS : POLONIE : 1510.

175. Inv. P/166.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 21/221; Gumowski 1960, p. 104/480.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

3 groși (*trojak koronny*)

Av: SIG III D G - REX - PO M D L

Rv: III / GROS ARG / TRIP POLO / 15 L 98

176. 1598, Lublin; inv. P/195.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 111/1090 var.; Gumowski 1960, p. 127/1091.

Av: SIG III D G - REX - P M D L

Rv: III / GROS ARG / TRIP POLO / 15 L 98

177. 1598, Lublin; inv. P/196.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 111/1090; Gumowski 1960, p. 127/1091.

Av: SIG III D G - REX · P · M D L

Rv: III / GROS ARG / TRIP REG / POLONI / 1598

178-180. 1598, Olkusz; inv. P/197-199.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 111/1080; Gumowski 1960, p. 127/1092.

Monetăria Lituaniei

Ștefan Báthory (1576-1586)

3 groși (*trojak litewski*)

Av: STEP · D · G · REX (blazon Leliwa) PO · M · D · L ·

Rv: III / 15 - 83 / GROS · ARG / TRIP · M · D / · LIT ·

181. Inv. P/193.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 68/705; Gumowski 1960, p. 115/758.

Monetăria prusacă

Sigismund I (1506-1548)

Groș (*grosz pruski*)

Av: SIGIS · I · REX · PO · DO · TOCI · PRVS

Rv: GROS · COMV · TERR · PRVS · 1530

182. Inv. P/171.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 26/301; Gumowski 1960, p. 106/526.

Av: SIGIS · I · REX · PO · DO · TOCI · PRVS

Rv: GROSS · COMV · TERR · PRVSS · 1531

183. Inv. P/172.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 27/307; Gumowski 1960, p. 106/527.

Av: SIGIS · I · REX · PO · DO · TOCI · PRV

Rv: GROSS · COMV · TERR · PRVSS · 1531

184. Inv. P/173.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 27/307 var.; Gumowski 1960, p. 106/527.

Monetăria din Gdańsk

Sigismund I (1506-1548)

Groș (*grosz gdański*)

Av: ♣ SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * P

Rv: ♣ GROSSVS * CIVI * DANC3 * 1534

185. Inv. P/174.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 29/344; Gumowski 1960, p. 107/561.

Av: ★ SIGIS * I * REX * POLO * DO * TO * PRV *

Rv: ✠ GROSSVS * CIVI * GEDANEN * 1540 *

186. Inv. P/175.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 34/401; Gumowski 1960, p. 107/566.

Monetăria din Riga

Ștefan Báthory (1576-1586)

3 groși (*trojak ryski*)

Av: STEP · D · G · REX · P · D · L

Rv: ☿ III ☿ / 15 - 86 / GR - OS / ARG · TRIP / CIVI · RI · / ♦ GE ♦

187. Inv. P/192.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 75/773; Gumowski 1960, p. 117/814.

Ștefan Báthory (1576-1586)

Groș (*grosz ryski*)

Av: STEPH · D · G · REX · PO · M · D · L

Rv: GROSSVS · CIVITATIS · RIGE · , în câmp 15 - 81

188. Inv. P/194.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 66/676; Gumowski 1960, p. 117/808.

V. DUCATUL PRUSIEI (sub suzeranitate poloneză)

Albrecht v. Brandenburg (1525-1569)

Groș (*Groschen*)

Av: ✠ ALBER * D * G * MAR * BRAN * DVX * PRVSS

Rv: IVSTVS * EX * FIDE * VIVIT * 1531 *

189. Inv. P/176.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 508/5413.

Av: ✠ ALBER * D * G * MAR * BRAN * DVX * PRVS

Rv: IVSTVS * EX * FIDE * VIVIT * 1532 *

190. Inv. P/177.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 508/5415.

Av: ✠ ALBER * D * G * MAR * BRAN * DVX * PRVSS

Rv: IVSTVS * EX * FIDE * VIVIT * 1533 *

191. Inv. P/178.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 508/5416.

Av: ✠ ALBER * D * G * MAR * BRAN * DVX * PRVS

Rv: IVSTVS * EX * FIDE * VIVIT * 1534 *

192-193. Inv. P/179-180.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 508/5417.

Av: ✠ ALBER * D * G * MAR * BRAN * DVX * PRVSS

Rv: IVSTVS * EX * FIDE * VIVIT * 1539 *

194. Inv. P/181.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 508/5422.

Av: † ALBER * D * G * MAR * BRAN * DVX * PRVSS

Rv: IVSTVS * EX * FIDE * VIVIT * 1540 *

195. Inv. P/182.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 508/5423.

Av: † ALBER * D * G * MAR * BRAN * DVX * PRVSS

Rv: IVSTVS * EX * FIDE * VIVIT * 1541 *

196-198. Inv. P/183-185.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 508/5425.

Av: † ALBER * D * G * MAR * BRAN * DVX * PRVSS

Rv: IVSTVS * EX * FIDE * VIVIT * 1542 *

199. Inv. P/186.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 508/5427.

Av: † ALBER * D * G * MAR * BRAN * DVX * PRVSS

Rv: IVSTVS * EX * FIDE * VIVIT * 1543 *

200-201. Inv. P/187-188.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 508/5428.

Av: † ALBER * D * G * MAR * BRAN * DVX * PRVSS

Rv: IVSTVS * EX * FIDE * VIVIT * 1545 *

202-203. Inv. P/189-190.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 508/5430.

Av: † ALBER * D * G * MAR * BRAN * DVX * PRVSS

Rv: IVSTVS * EX * FIDE * VIVIT * 1546 *

204. Inv. P/191.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 508/5431.

A.4 ORADEA III (jud. Bihor)

- 1968, cu ocazia săpării fundației unei case pe *Dealul Viilor*, într-un vas de lut.
- MȚCO, inv. 1008 (1980): 225 monede.
- 224 de monede emise între anii 1544 și 1598.
- Bratu, Vestale 1971, pp. 31-56 (sunt publicate 242 de monede).
- În anul 1980, 225 de monede din cele publicate de către Ion Bratu și Dumitru Vestale au fost transferate (din colecția Institutului Pedagogic) în colecția muzeului. Structura lotului transferat a suferit modificări: trei dintre talerii publicați în anul 1971 au fost identificați în compoziția tezaurului Crestur, iar alte șase monede au o apartenență incertă (nu au fost semnalate la prima publicare a tezaurului): doi taleri ai împăratului Maximilian (Davenport 1977, p. 27/8056; Huszár 1979, p. 148/979), un taler al ducelui August al Saxoniei (Mey 1975, p. 277/1002), un taler al principelui Wilhelm al IV-lea de Berg-S'Heerenberg (Delmonte 1967, p. 143/588), un taler al orașului imperial Zürich (Davenport 1977, p. 274/8775) și o monedă poloneză de trei groși de la Sigismund al III-lea (Gumowski 1960, p. 128/1138).

I. REGATUL UNGARIEI

Rudolf (1576-1608)

Taler

Av: RVDOL · II · D · G · RO · IM · S · AV · GER · HVN · BO · REX

Rv: ARCHI · DVX · AVS · DVX · BVRG · MAR · MORA · 1586, în câmp K - B

1. 1586, Kremnica; inv. 1008/214.

Huszár 1979, p. 157/1030.

Bratu, Vestale 1971, pp. 41-42/226, pl. III/7.

II. PRINCIPATUL TRANSILVANIEI

Sigismund Báthory (1581-1597)

Taler

Av: * SIGISMVNDVSZ * - * BATHORI *

Rv: * PRINCEPS * TRANSSYLVANIE * 159Z *

2. Inv. 1008/220.

Resch 1901, p. 32/106; Buzdugan *et alii* 1977, p. 136/440.

Bratu, Vestale 1971, p. 47/235, pl. V/15.

Sigismund Báthory (1581-1597)

3 groși

Av: SIGISMVNDVS * BATHORI ·

Rv: 15 · 94 / GRO · ARG / TRIP PRIN / TRANSILV / ANIÆ * / * III *

3. Inv. 1008/191.

Resch 1901, p. 39/184; Buzdugan *et alii* 1977, p. 140/524.

Bratu, Vestale 1971, p. 32/1.

Av: SIG · D · G · TRAN · MOL · WAL · S · R · I · P ·

Rv: · III · / 15 · 97 / GRO · ARG / TRIP * PRIN / TRANSYL / VANIÆ / · * ·

4. Inv. 1008/192.

Resch 1901, p. 45/246; Buzdugan *et alii* 1977, p. 143/595.

Bratu, Vestale 1971, p. 32/3.

Av: SIG · D · G · TRAN · MOL · WAL · S · R · I · P ·

Rv: ☼ I · I · I ☼ / 1 · 5 · - · 9 · 7 / GRO : - ARG : / TRIP · PRIN : / TRANSYL : / VANIÆ : / · ☼ ·

5. Inv. 1008/193.

Resch 1901, p. 44/236; Buzdugan *et alii* 1977, p. 143/580 (floare cu 5 petale în loc de steluță).
Bratu, Vestale 1971, p. 32/2.

Av: SIG D G TR * - AN MOL VAL S R I

Rv: * III * / 15 - 98 / GRO - ARG / TRIP : PRIN / TRANSYL/VANIÆ · / · (ornament) ·

6. Inv. 1008/194.

Resch 1901, p. 46/253; Buzdugan *et alii* 1977, p. 144/604.

Bratu, Vestale 1971, p. 32/4.

III. REGATUL BOEMIEI

Rudolf al II-lea (1576-1608)

Taler

Av: RVDOLPHVS · II · D : G · R · I - (dublă floarea de crin) - · S - A · G · HV · BO : REX ·

Rv: ARCHI · DVX · AVSTRI · DVX · BUR · MA · MO · 1594

7. 1594, Praga, Lazar Erker von Schreckenfels (1583-1594); inv. 1008/224 (fost 10/5).

Donebauer 1889, p. 141/1462 var.; Davenport 1977, p. 33/8075 v.

Bratu, Vestale 1971, p. 42/227, pl. III/8; Toma 2013a, p. 279/2.

IV. IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Sus

Comitatul Königstein

Ludwig z. Stolberg (1535-1574)

Taler

Av: LVDOVIC : CO : IN : STOLB : z : KONIGSTEIN, în câmp 15 - 44

Rv: CAROLVS · V · ROM - ANO · IMPE · AVGV

8. Inv. 1008/205.

Bratu, Vestale 1971, pp. 43-44/228, pl. III/9.

Landgraviatul Alsacia

Arhid. Ferdinand II (1564-1595)

Taler

Av: FERDINAND : D : G : ARCHIDVX : AVSTRIÆ

Rv: DVX · - BVR · LA - ALS : CO : - · FER ·

9. f.a., Ensisheim; inv. 1008/203.

Davenport 1977, p. 37/8088 (var. FER și nu PHIRT).

Bratu, Vestale 1971, p. 39/222, pl. I/3.

Cercul monetar Westfalia

Episcopia Lüttich

Robert v. Bergen (1557-1564)

Taler (*Rijksdaaler*)

Av: ROBERTVS · A · BERGIS · EPS · LEO · D · BVL · C · LOS, în câmp 15 - 58

Rv: FERDINANDVS · ELEC · ROM · IMP · SEMP · AVGV

10. Inv. 1008/219.

Renesse-Breidbach, 1831, p. 86/V; Delmonte 1967, p. 113/446.

Bratu, Vestale 1971, pp. 48-49/239, pl. VII/19.

Abația Thorn

Margaretha v. Brederode (1557-1577)

Taler (*Écu* sau *Rijksdaaler*)

Av: MO · LI - · IMPERIA · FVNDAT · IN - THORE, în câmp 15 - 70 / M - D B

Rv: MAXIMILIA · II · ROMA · IM · SEM · AV ·

11. Inv. 1008/216.

Delmonte 1967, p. 182/774.

Bratu, Vestale 1971, p. 41/225, pl. II/6.

Principatul Berg-S'Heerenberg

Wilhelm al IV-lea (1546-1586)

Taler (*Écu* sau *Daalder de 30 stüveri*)

Av: GVIL · CO · D · MON · Z · DNS · D · BIL · HE · BOX · HO · Z · WIS ·

Rv: SANCT · OSWALD · REX · NVMVS · ARGEN · 30 STVEE, în câmp 30 - S

12. f.a.; inv. 1008/221.

Delmonte 1967, p. 140/574.

Bratu, Vestale 1971, p. 44/229, pl. V/13.

Cercul monetar Saxonia Inferioară

Orașul imperial Hamburg

Taler

Av: MONETA · NOVA · CIVITATIS · HAMBVRGENS

Rv: FIAT · MIHI · SECV · 15 - 53 · NDVM · VERB · TVV

13. Inv. 1008/210.

Gaedecheus 1854, p. 239/291.

Bratu, Vestale 1971, p. 47/236, pl. VI/16.

Orașul imperial Lübeck

Taler (32 *Schilling*)

Av: MONETA · NOVA · LVBECENS · 1573

Rv: MAXIMILIAN · II · D · G · IMP · SE · AVGVVS ·

14. 1573, Joachim Dalemann; inv. 1008/211.

Bratu, Vestale 1971, p. 48/237, pl. VI/17.

Episcopia Halberstadt

Heinrich Julius v. Braunschweig-Wolfenbüttel (1585-1613)

Taler

Av: HENR · IUL · D · G · POST · EPS · HAL · E · D · BRVN · E · LVNEBV, în câmp 15 - 91

Rv: HONESTVM · PRO · PATRIA

15. Inv. 1008/212.

Av: HENR · IUL · D · G · POST · EPS · HAL · E · D · BRVN · E · LVNEB, în câmp 15 - 92

Rv: HONESTVM · PRO · PATRIA

16. Inv. 1008/213.

Bratu, Vestale 1971, pp. 50-51/241-242, pl. VII/21, VIII/22.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Ducatul Saxonia (Casa de Wettin - Linia Albertină)

August (1553-1586)

Taler

Av: AVGVSTVS · D · G · DVX · SAXO · SA · ROMA · IMP ·, în câmp 15 - 79

Rv: ARCHIMARS · CHAL · - · ET · ELEC · **HB**

17. Inv. 1008/206.

Av: AVGVSTVS · D · G · DVX · SAXO · SA · ROMA · IMP ·, în câmp 15 - 84

Rv: ARCHIMARS · CHAL · - · ET · ELEC · **HB**

18. Inv. 1008/207.

Dresda, Hans Biener

Mey 1975, p. 277/1002.

Bratu, Vestale 1971, pp. 45-46/231-232, pl. IV/10, 11.

August (1553-1586)

1/4 taler

Av: AVGVSTVS · D · G · DVX · SAX · SA · RO · IMPERI :

Rv: ARCHIMARSCHAL · ET · ELECTOR, în câmp 15 - 54

19. 1554, Freiburg; inv. 1008/208.

Bratu, Vestale 1971, pp. 44-45/230, pl. VIII/23 (jumătate de taler *sic!*).

Christian (1586-1591)

Taler

Av: CHRISTIAN · D · G · DVX · SAXO · SA · ROMA · IMP ·, în câmp 15 - 89

Rv: ARCHIMARS · CHAL · ET · ELEC - **HB**

20. 1589, Dresda, Hans Biener; inv. 1008/209.

Mey 1975, p. 278/1006.

Bratu, Vestale 1971, p. 46/233, pl. IV/12.

Cercul monetar Franconia

Principatul Hohenlohe-Langenburg

Philip Ernst (1610-1628)

Taler

Av: MO · NO · COM · DEHOHENLOE · ET · DO · IN LANG, în câmp 15 - 95

Rv: RVDOLPH · II · ROM · IMPE · AVGVSTVS

21. 1595, Neuenstein; inv. 1008/215.

Mey 1975, p. 116/401.

Bratu, Vestale 1971, p. 49/240, pl. VII/20.

Cercul monetar Bavaria

Arhiepiscopia de Salzburg

Wolf Dietrich v. Raitenau (1587-1612)

Taler

Av: WOLF · TEOD · D · G · AREPS · SAL · AP · SE · LE :

Rv: SANCTVS · RVDBERTVS · EPS · SALZBVR ·

22. f.a., Ensisheim; inv. 1008/204.

Probszt 1959, p. 119/825; Davenport 1977, p. 68/8187.

Bratu, Vestale 1971, pp. 39- 40/223, pl. II/4.

Cercul monetar Austria

Ferdinand I (1526-1564)

Taler

Av: · FERDINAND · D · G · ROM · HUNG · BOHEM · REX ·

Rv: INF · HISP · ARCHID · AVST · DUX · BURG · MA · MO

23. f. a., Viena (Austria Inferioară); inv. 1008/223 (fost 10/4).

Markl 1896, p. 141/159; Davenport 1977, p. 11/8010 v.

Bratu, Vestale 1971, p. 46/234, pl. V/14; Toma 2013a, p. 279/1.

Av: FERDI · D · G · RO · VNG · BOE · DAL · CRO · Z · C · REX

Rv: INF · HISPA · ARCHIDVX · AVSTRIE · DVX · BVRG

24. f.a. (1531-1556), Hall (Tirol); inv. 1008/195.

Davenport 1977, p. 16/8026.

Bratu, Vestale 1971, p. 37/211, pl. I/1.

Arhid. Ferdinand al II-lea (1564-1595)

Taler

Av: FERDINAND : D : G : ARCHIDVX : AVSTRIÆ
 Rv: DVX · BVRGVNDIE - COMES · TIROLIS
 25-29. f.a., Hall; inv. 1008/196-199.
 Pohl 1973, p. 26/54 var.; Davenport 1977, p. 40/8097.
 Bratu, Vestale 1971, p. 37/212-215, pl. I/2.

Av: · FERDINAND : D : G : ARCHID : AUSTRIÆ ·
 Rv: DUX · BURGUNDIE - COMES · TIROLIS
 29. f.a., Hall; inv. 1008/222 (fost 10/1).
 Pohl 1973, p. 26/49; Davenport 1977, p. 40/8097.
 Bratu, Vestale 1971, p. 38/217; Toma 2013a, p. 279/3.

Av: FERDINAND : D : G : ARCHIDVX : AVSTRIÆ ·
 Rv: DVX · BVRGVNDIÆ - COMES · TIROLIS
 30. f.a., Hall; inv. 1008/201.
 Davenport 1977, p. 40/8097v.
 Bratu, Vestale 1971, p. 37/218.

Av: FERDINAND : D : G : ARCHIDVX : AVSTRIÆ
 Rv: DVX · BVRGVNDIÆ - COMES · TIROLIS
 31. f.a., Hall; inv. 1008/200.
 Pohl 1973, p. 26/54 v. (Av), 27/63 (Rv); Davenport 1977, p. 40/8097 v.
 Bratu, Vestale 1971, p. 38/221.

Av: FERDINAND : D : G : ARCHID : ASTRIA
 Rv: DVX · BVRGVND - CO : TIROLIS :
 32. f.a., Hall; inv. 1008/202.
 Pohl 1973, p. 27/58 (Rv); Davenport 1977, p. 39/8094 v.
 Bratu, Vestale 1971, p. 38/220.

V. ȚĂRILE DE JOS SPANIOLE

Orașul imperial Nijmegen
 Carol al V-lea (1506-1555)
 Taler (*Écu*)
 Av: CAROLVS · V · ROMANO · IMPE · SEMPER · AVGVST
 Rv: INSIGNIA · VRBIS · IMPERIALIS · NOVIMAGE
 33. f.a.; inv. 1008/218.
 Delmonte 1967, p. 152/633.
 Bratu, Vestale 1971, p. 48/238, pl. VI/18.

VI. PROVINCIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS

Geldern
 Taler (*Leeuwendaalder*)
 Av: MO · NO · ORDI · 15 · 89 · GEL · VA · HOL ·
 Rv: CONFIDENS · DNO · NON · MOVETVR
 34. Inv. 1008/217.
 Delmonte 1967, p. 193/824; *Officiële Catalogus* 1981/2, p. 8.
 Bratu, Vestale 1971, p. 40/224, pl. II/5.

VII. REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Monetăriile Coroanei

Ștefan Báthory (1576-1586)

3 groși (*trojak koronny*)

Av: · STEPHAN · D · G · REX · POL · M · D · L ·

Rv: III / GROS ARG / TRIP · REG / POLONIÆ / 15 (blazon Ostoja) 82

35. 1582, Johann Dulski (*Kronschatzmeister*, 1581-1590); inv. 1008/1.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 67/681; Gumowski 1960, p. 112/704.

Bratu, Vestale 1971, p. 33/12.

Av: · STEPHA · D · G · REX · POL · M · D · L ·

Rv: III / GROS + ARG / TRIP + REG / POLONIÆ / 15 (blazon Ostoja) 83 / I - D

36. 1583, Johann Dulski; inv. 1008/2.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 68/701; Gumowski 1960, p. 113/707.

Bratu, Vestale 1971, p. 33/13 (?).

Av: · STEPHA · D · G · REX · POL · M · D · L ·

Rv: III / GROS + ARG / TRIP + REG / POLONIÆ / 15 (blazon Ostoja) 84 / I - D

37. 1584, Johann Dulski; inv. 1008/4.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 69/714; Gumowski 1960, p. 113/708.

Bratu, Vestale 1971, p. 33/14.

Av: · STEPHA · D · G · REX · POL · M · D · L ·

Rv: III / G - H / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIÆ / 15 (blazon Ostoja) 84 / I - D

38-39. 1584, Johann Dulski, Georg Hose (*Münzmeister*); inv. 1008/3, 5.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 69/715; Gumowski 1960, p. 113/709.

Bratu, Vestale 1971, p. 33/15 -16.

Av: · STEPHA · D · G · REX · POL · M · D · L ·

Rv: III / G - H / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIÆ / 15 (blazon Ostoja) 85 / I - D

40-41. Inv. 1008/6, 8.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 71/733; Gumowski 1960, p. 113/713.

Bratu, Vestale 1971, p. 33/17-18.

Av: · STEPHA · D · G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / G - H / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIÆ / 15 (blazon Ostoja) 85 / I - D

42-43. Inv. 1008/7, 9.

1585, Johann Dulski, Georg Hose.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 71/734; Gumowski 1960, p. 113/713.

Bratu, Vestale 1971, p. 33/19-20.

Av: · STEPHA · D · G · REX · PO · M · D · L · ^{NH} ·

Rv: III / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIÆ / 15 (blazon Ostoja) 86 / I - D

44. 1586, Olkusz, Johann Dulski, Nicolaus Hevel (*Münzmeister*, 1579-1586); inv. 1008/10.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 73/761; Gumowski 1960, p. 113/716.

Bratu, Vestale 1971, p. 33/24.

Av: · STEPHA · D · G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / N - H / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIÆ / 15 (blazon Ostoja) 86 / I - D

45. 1586, Olkusz, Johann Dulski, Nicolaus Hevel; inv. 1008/11.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 73/759; Gumowski 1960, p. 113/717.

Bratu, Vestale 1971, p. 33/23.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

3 groși (*trojak koronny*)

Av: SIG · III · D · G · REX · POL · ET · DES · SVE ·

Rv: · M · D · LIT · RVS (blazon Ostoja) PRVS · MAS · ETC, în câmp 1 - 5 / 8 - 8

46. 1588, Johann Dulski; inv. 1008/12.

Hutten-Czapski 1957/II, pp. 456-457/5007; Gumowski 1960, p. 122/984.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/26.

Av: SIG · III · D · G · REX · POL · M · D · L ·

Rv: III / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIÆ / I D / 15 (blazon Ostoja) 88

47. 1588, Johann Dulski; inv. 1008/13.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 79/793 var.; Gumowski 1960, p. 123/986.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/25.

Av: SIG · III · D · G · REX · POL · M · D · LIT · ✚

Rv: III / GROS ♦ ARG / TRIP ♦ REG / POLONIÆ / I - D / 15 (blazon Ostoja) 89

48-49. 1589, Johann Dulski; inv. 1008/14-15.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 80/803; Gumowski 1960, p. 123/990.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/28-29.

Av: SIG · III · D · G · REX · PO · M · D · L

Rv: · III · / GROS · ARG · / TRIP · REG · / POLONIA · / (semn monetar) - 89 / I (blazon Ostoja) D

50. 1589, Posen, Johann Dulski, Theodor Busch (*Münzpächter*, 1584-1592); inv. 1008/16.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 80/804; Gumowski 1960, p. 123/992.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/27.

Av: SIG · III · D · G · REX · PO · M · D · LIT · ✚

Rv: III / GROS ♦ ARG / TRIP ♦ REG / POLONIÆ / I - F / 15 (blazon Lewart) 90

51-52. 1590, Johann Firlej (*Schatzmeister*, 1590-1609); inv. 1008/17-18.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 82/818; Gumowski 1960, p. 123/994.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/32-33.

Av: SIGI 3 D · G · REX · PO · M · D · L

Rv: · III · / GROS · ARG · / TRIP · REG · / POLONIÆ · / (semn monetar) (blazon Lewart) 90 / I - F

53. Inv. 1008/19.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 82/816; Gumowski 1960, p. 123/995.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/30.

Av: SIG · III · D · G · REX · PO · M · D · L

Rv: · III · / GROS · ARG · / TRIP · REG · / POLONIÆ · / (semn monetar) (blazon Lewart) 90 / I - F

54-55. Inv. 1008/20-21.

1590, Posen, Johann Firlej, Theodor Busch.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 82/819; Gumowski 1960, p. 123/995.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/34-35.

Av: SIG III D G REX POL M D LIT · ✚

Rv: III / GROS ♦ ARG / TRIP ♦ REG / POLONIÆ / I - F / 15 (blazon Lewart) 91

56-58. 1591, Olkusz, Johann Firlej; inv. 1008/22-24.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 83/834; Gumowski 1960, p. 123/996.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/36-38.

Av: SIGI · 3 · D · G · REX · PO · M · D · L

Rv: III / GROS · ARG · / TRIP · REG · / POLONI · / (semn monetar) (blazon Lewart) 91 / I - F

59-61. Inv. 1008/25, 27-28.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 84/843 var.; Gumowski 1960, p. 123/998.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/41-43.

Av: SIG (·) III (·) D (·) G (·) REX (·) PO (·) M · D · L

Rv: III / GROS · ARG · / TRIP · REG · / POLONIÆ · / (semn monetar) (blazon Lewart) 91 / I - F

62-63. Inv. 1008/26, 29.

1591, Posen, Johann Firlej, Theodor Busch.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 84/837 var.; Gumowski 1960, p. 123/998.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/39-40.

Av: SIGI · 3 · D : G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIÆ / · 92 · - (semn monetar) / I (blazon Lewart) F
64. Inv. 1008/30.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 87/868; Gumowski 1960, p. 123/1003.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/44.

Av: SIGI · 3 · D : G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIA / (semn monetar) - 92 / I (blazon Lewart) F
65. Inv. 1008/31.

1592, Posen, Johann Firlej, Valentin Jahns (*Münzpächter*).

Gumowski 1960, p. 123/1003.

Bratu, Vestale 1971, -.

Av: SIG · III · D G · REX · POLONI · M D L

Rv: III / GROS ARG T / RIP R POLO / NIÆ (blazon Lewart) 93 / I - F

66. 1593, Johann Firlej; inv. 1008/32.

Hutten-Czapski 1891/IV, p. 332/9491; Gumowski 1960, p. 124/1005.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/46.

Av: SIGI · 3 · D : G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: · III · / GROS · ARG · / TR · POLON · / IÆ - 93 · / · I · (blazon Lewart) · F ·

67. 1593, Olkusz, Johann Firlej; inv. 1008/33.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 89/886; Gumowski 1960, p. 124/1008.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/45.

Av: SIGI · 3 · D : G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: · III · / · GROS · ARG · / · TRIP · REG / · POLONIÆ / · 93 · - (semn monetar) / I (blazon Lewart) F

68. Inv. 1008/34.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 89/884; Gumowski 1960, p. 124/1010.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/50.

Av: SIGI · 3 · D G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III /GROS (·) ARG / TRIP (·) REG / POLONI · / 93 - (semn monetar) / I (blazon Lewart) F

69-70. Inv. 1008/35-36.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 883 var.; Gumowski 1960, p. 124/1010.

Av: SIGI · 3 · D G REX PO : M : D · L

Rv: III / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONI : / 93 - (semn monetar) / I (blazon Lewart) F

71. Inv. 1008/37.

1593, Posen, Johann Firlej, Valentin Jahns.

Gumowski 1960, p. 124/1010.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/47-49.

Av: SIGISM · III · D · G (blazon Lewart) REX · PO M D · L :

Rv: III / GROS · ARG / · TRIP · REG · / · POLONI · / * (semn monetar) 93 (semn monetar) *

72-73. 1593, Marienburg, Gratiano Gonzalo (*Münzmeister*, 1584-1598) și J. Göbel (*Münzmeister*); inv. 1008/38-39.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 89/889; Gumowski 1960, p. 124/1012.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/51-52.

Av: SIG III · D G RE · X · POLONI · M · D · L ·

Rv: · III · / GROS · ARG · T / RI · R · POLON / IÆ 94 / · I (blazon Lewart) F ·

74. Inv. 1008/40.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 92/915 var.; Gumowski 1960, p. 124/1013.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/60.

Av: SIG III D G R · POLONI · M · D · LIT ·

Rv: · III · / GROS · ARG · T / RI · R · POLON / IÆ 94 / · I (blazon Lewart) F ·

75-76. Inv. 1008/41, 46.

1594, Olkusz, Johann Firlej.

Hutten-Czapski 1891/IV, p. 47/7297; Gumowski 1960, p. 124/1013.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/61-62.

Av: SIG III D G · RE · POLONI M D L

Rv: · III · / GROS · ARG T / RIP · REG · PO / LONIÆ 94 / · I (blazon Lewart) F ·
77-78. Inv. 1008/42, 44.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 92/920; Gumowski 1960, p. 124/1017.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/56-57.

Av: SIG III D G R · POLONI M D L

Rv: · III · / GROS · ARG · T / RIP · R · POLO / NI - 94 / · I (blazon Lewart) F ·
79. Inv. 1008/43.

Hutten-Czapski 1891/IV, p. 333/9506; Gumowski 1960, p. 124/1017.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/58.

Av: SIG III D G R · · POLON · M · D L ·

Rv: · III · / GROS · ARG · / TR · R · POLO / NI - 94 / · I (blazon Lewart) F ·
80. Inv. 1008/45.

1594, Olkusz, Johann Firlej.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 91/911; Gumowski 1960, p. 124/1017.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/59.

Av: SIGI · 3 D G · REX · PO · M D L · (semn monetar)

Rv: III / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIÆ / · 94 · (blazon Lewart) (semn monetar) / I - F
81. Inv. 1008/47.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 91/908; Gumowski 1960, p. 124/1018.

Bratu, Vestale 1971, -.

Av: SIGI · 3 · D : G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / · GROS · ARG · / · TRIP · REG · / · POLONIÆ / · 94 · (blazon Lewart) (semn monetar) / I - F
82. Inv. 1008/48.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 91/905; Gumowski 1960, p. 124/1018.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/54.

Av: SIGI · 3 · D : G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIA / 94 (blazon Lewart) (semn monetar) / I - F
83. Inv. 1008/49.

1594, Posen, Johann Firlej, Valentin Jahns.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 91/904 var.; Gumowski 1960, p. 124/1018.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/53.

Av: SIG · 3 · D : G · REX · PO : M · D L ·

Rv: III / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIA · / 94 - (semn monetar) / I (blazon Lewart) F ·
84. 1594, Posen, Johann Firlej, Valentin Jahns; inv. 1008/50.

Hutten-Czapski 1891/IV, p. 47/7296; Gumowski 1960, p. 124/1019.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/63.

Av: · SIGISM · III · D : G (blazon Lewart) REX · PO · M · D · L :

Rv: III / GROS · ARG / · TRIP · REG · / · POLONI · / * (semn monetar) 94 (semn monetar) *
85-87. 1594, Marienburg, Gratiano Gonzalo și J. Göbel; inv. 1008/51-53.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 92/922; Gumowski 1960, p. 124/1021.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/64-66.

Av: SIG III D G R · POLON · M · D L ·

Rv: · III · / GROS · ARG · / TR · R · POLO / NI - 95 / · I (blazon Lewart) F ·
88. Inv. 1008/54.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 94/938; Gumowski 1960, p. 124/1022.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/68.

Av: SIG · III · D G R · POLO · M · D · L · (semn monetar)

Rv: · III · / GROS · ARG · / TR · R · POLO / NI - 95 / I (blazon Lewart) F
89-90. Inv. 1008/55-56.

1595, Olkusz Johann Firlej.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 460/5039; Gumowski 1960, p. 124/1022.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/69-70.

Av: SIGI · 3 · D G · REX · PO · M · D L (semn monetar)

Rv: III / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIÆ / 95 · - (semn monetar) / I (blazon Lewart) F 91-93. Inv. 1008/57-59.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 94/936; Gumowski 1960, p. 124/1023.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/71-72.

Av: · SIG · III · D · G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / GROS · ARG / TRIP · REG / · POLONIÆ · / 95 - (semn monetar) / I (blazon Lewart) F 94-95. Inv. 1008/60-61.

Posen, Johann Firlej, Valentin Jahns.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 94/937; Gumowski 1960, p. 124/1024.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/73-74.

Av: SIGI 3 D G REX PO M D L

Rv: III / GROS : ARG / TRIP · REG / POLONIÆ / I (blazon Lewart) F / 9 - 5 / (mărci suprapuse) 96. Inv. 1008/62.

Av: SIGI · 3 · D G · REX · POL · M : D : L ·

Rv: III / GROS ARG / TRIP REG / POLONIÆ / I (blazon Lewart) F / 9 - 5 / (mărci suprapuse) 97. Inv. 1008/63.

1595, Lublin, Johann Firlej, Daniel Koste (*Münzmeister*, 1595-1560), Kaspar Rytmier.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 96/955 var.; Gumowski 1960, p. 124/1034.

Bratu, Vestale 1971, p. 34/75-76.

Av: SIG III D G R - POLONI M D L

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / NI - 96 / · I (blazon Lewart) F · 98-110. Inv. 1008/64-66, 68-70, 72-73, 75, 78, 83-84, 86.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 98/974; Gumowski 1960, p. 124/1035.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/81-93.

Av: SIG III D G R - POLON · M D · L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / NI - 96 / · I (blazon Lewart) F · 111-113. Inv. 1008/67, 74, 81.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 98/973; Gumowski 1960, p. 124/1035.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/78-80.

Av: SIG III D G R - POLON M D L

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / NI - 96 / · I (blazon Lewart) F · 114-117. Inv. 1008/76-77, 80, 82.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 98/975; Gumowski 1960, p. 124/1035.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/94-97.

Av: SIG III D G R - POLO M D L

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / NI - 96 / · I (blazon Lewart) F · 118-120. Inv. 1008/71, 79, 85.

1596, Olkusz, Johann Firlej.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 98/977; Gumowski 1960, p. 124/1035.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/101-103.

Av: SIG 3 D G R - PO M D L

Rv: · III · / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIÆ / I (blazon Lewart) F H - R / 9 - 6

121. 1596, Johann Firlej, Herman Rüdiger (*Münzpächter*, 1595-1601), Johann Dittmar (*Münzmeister*, 1595-1598); inv. 1008/87.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 100/987; Gumowski 1960, p. 124/1039.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/108.

Av: SIGI · 3 · D G · REX · PO · M D · L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIA / I (blazon Lewart) F H - R / 96

122-123. 1596, Johann Firlej, Herman Rüdiger; inv. 1008/88-89.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 100/991; Gumowski 1960, p. 124/1037.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/109-110.

Av: SIG · III · D · G · REX · PO · M · D · L · 96

Rv: · III · / GROS · ARG / · TRIP · REG · / · POLONIÆ · / I (blazon Lewart) F H - R / I - D

124. 1596, Johann Firlej, Herman Rüdiger, Johann Dittmar; inv. 1008/90.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 99/986; Gumowski 1960, p. 125/1046.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/115.

Av: SIG III D G REX POLO M D L

Rv: · III · / GROS · ARG / · TRIP · REG · / · POLON 96 · / I (blazon Lewart) F S - C

125. 1596, Bromberg, Johann Firlej, Stanislaw Cikowski (*Inhaber*, 1594-1601); inv. 1008/91.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 101/998; Gumowski 1960, p. 125/1047.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/113.

Av: SIG · III · D : (...) O · M · D · L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TRIP · REG / POLON 96 / I (blazon Lewart) F S - C / H - R

126. 1596, Bromberg, Johann Firlej, Stanislaw Cikowski, Herman Rüdiger; inv. 1008/92.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 100/993 var.; Gumowski 1960, p. 125/1048.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/111.

Av: SIG · 3 · D G · REX · P · M · D · L ·

Rv: III / GROS ARG / TRIP REG / POLONI / I (blazon Lewart) F / 9 - 6

127. Inv. 1008/93.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 99/980; Gumowski 1960, p. 125/1052.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/105.

Av: SIG · 3 · D G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / GROS ARG / TRIP REG / POLONI / I (blazon Lewart) F / 9 - 6

128. Inv. 1008/94.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 461/5048; Gumowski 1960, p. 125/1052.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/106.

Av: SIG · 3 · D · G · REX · POL · M · D · L

Rv: III / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIÆ / I (blazon Lewart) F / 9 - 6 / (semn monetar)

129. Inv. 1008/95.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 98/979; Gumowski 1960, p. 125/1052.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/114.

Av: SIG · 3 · D · G · REX · POL · M · D · L ·

Rv: III / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONI / I (blazon Lewart) F (semn monetar) / 96

130. Inv. 1008/96.

1596, Lublin, Johann Firlej, Daniel Koste.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 99/981 var.; Gumowski 1960, p. 125/1052.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/107.

Av: · SIG III D G · · · R · POLONI M D L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / NI (blazon Lewart) 97 / · I - F ·

131-132. Inv. 1008/97, 101.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 103/1019; Gumowski 1960, p. 125/1054.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/120-121.

Av: SIG III D G R · POLONI M D LI

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / NI (blazon Lewart) · 97 · / · I - F ·

133. Inv. 1008/98.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 103/1018; Gumowski 1960, p. 125/1054.

Bratu, Vestale 1971, -.

Av: SIG III D G R · POLONI M D L

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / NI (blazon Lewart) 97 / · I - F ·

134-136. Inv. 1008/99-100, 102.

1597, Olkusz, Johann Firlej.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 103/1014; Gumowski 1960, p. 125/1054.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/117-119.

Av: SIG · III · D G · REX · PO · M · D L ·

Rv: · III · / GROS ARG · / · TRIP REG · / POLONIÆ · / I (blazon Lewart) F H - R / 9 - 7

137-138. 1597, Johann Firlej, Herman Rüdiger, Johann Dittmar; inv. 1008/103-104.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 105/1033; Gumowski 1960, p. 125/1056.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/122-123.

Av: SIG III D G R · · · POLON M D L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / NI (blazon Lewart) 98 / · I - F ·

139. 1598, Olkusz, Johann Firlej; inv. 1008/105.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 110/1069; Gumowski 1960, p. 126/1076.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/124.

Monetăria Lituaniei

Sigismund August (1547-1572)

4 groși (*czworak litewski*)

Av: SIGIS ♣ AVG ♣ D ♣ G ♣ REX ♣ PO ♣ MAG ♣ DVX ♣ L ♣

Rv: MONETA ♣ MAGNI ♣ DVCAT ♣ LIT 1566, în câmp IIII

140-141. Inv. 1008/106, 108.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 47/543; Gumowski 1960, p. 109/624.

Bratu, Vestale 1971, p. 33/7-8.

Av: SIGIS ♣ AVG ♣ D ♣ G ♣ REX ♣ PO ♣ MAG ♣ DVX ♣ L ♣

Rv: MONETA ♣ MAGNI ♣ DVCAT ♣ LITV 1566, în câmp IIII

142. Inv. 1008/107.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 47/542; Gumowski 1960, p. 109/624.

Bratu, Vestale 1971, p. 33/6.

Av: SIGIS ♣ AVG ♣ D ♣ G ♣ REX ♣ PO ♣ MAG ♣ DVX ♣ L ♣

Rv: MONETA ♣ MAGNI ♣ DVCAT ♣ LITV 1567, în câmp IIII

143. Inv. 1008/109.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 48/554; Gumowski 1960, p. 109/624.

Bratu, Vestale 1971, p. 33/9.

Av: SIGIS ♣ AVG ♣ D ♣ G ♣ REX ♣ PO ♣ MAG ♣ DVX ♣ L ♣

Rv: MONETA ♣ MAGNI ♣ DVCAT ♣ LITV 1568, în câmp IIII

144. Inv. 1008/110.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 49/560; Gumowski 1960, p. 109/624.

Bratu, Vestale 1971, p. 33/10.

Av: SIGIS ♣ AVG ♣ D ♣ G ♣ REX ♣ PO ♣ MAG ♣ DVX ♣ LI ♣

Rv: MONETA ♣ MAGNI ♣ DVCAT ♣ LITV 1568, în câmp IIII

145. Inv. 1008/111.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 49/563; Gumowski 1960, p. 109/624.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/11.

Ștefan Báthory (1576-1586)

3 groși (*trojak litewski*)

Av: STEP · D · G · REX (blazon Leliwa) PO (·) M · D · L ·

Rv: III / 15 - 81 / GROS · ARG / TRIP · M · D / · LIT ·

146-150. Inv. 1008/112-116.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 65/665; Gumowski 1960, p. 115/755.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/126-130.

Av: STEP · D · G · REX (blazon Leliwa) PO · M · D · L ·

Rv: III / 15 - 8Z / GROS · ARG / TRIP · M · D / · LIT ·

151-155. Inv. 1008/117-121.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 68/687; Gumowski 1960, p. 115/756.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/131-135.

Av: STEP · D · G · REX (blazon Leliwa) PO · M · D · L ·

Rv: III / 15 - 83 / GROS · ARG / TRIP · M · D / · LIT ·

156-161. Inv. 1008/122-126, 128.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 68-69/705; Gumowski 1960, p. 115/758.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/136-141.

Av: STEP · D · G · REX (blazon Leliwa) PO · M · D · LI ·

Rv: III / 15 - 83 / GROS · ARG / TRIP · M · D / · LIT ·

162. Inv. 1008/127.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 69/706; Gumowski 1960, p. 115/758.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/142.

Av: STEP · D · G · REX : PO · M · D · LI

Rv: III / 15 - 84 / GROS · ARG / TRIP · M · D / LIT

163. Inv. 1008/130.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 70/720; Gumowski 1960, p. 115/761.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/145.

Av: STEP · D · G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / 15 - 84 / GROS · ARG / TRIP · M · D / LIT

164-165. Inv. 1008/129, 131.

Hutten-Czapski 1957/I, pp. 69-70/719; Gumowski 1960, p. 115/761.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/143-144.

Av: STEP · D · G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / 15 - 85 / GROS · ARG / TRIP · M · D / LIT

166. Inv. 1008/132.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 72/742; Gumowski 1960, p. 115/762.

Bratu, Vestale 1971, -.

Av: STEP · D · G · REX (semn monetar) PO · M · D · L ·

Rv: III / 15 - 85 / GROS · ARG / TRIP · M · D / LIT

167-171. Inv. 1008/133-137.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 72/743; Gumowski 1960, p. 115/763.

Bratu, Vestale 1971, p. 35/146.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

3 groși (*trojak litewski*)

Av: · SIG · III · D · G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / 15 - 91 / GROS · ARG / TRIP M D L / * (blazon Syrokomla) *

172. 1591, Dimitri Chalecki (*Schatzmeister*, 1590-1598); inv. 1008/138.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 85/849; Gumowski 1960, p. 135/1332.

Bratu, Vestale 1971, p. 36/152.

Av: · SIG · III · D · G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / 15 - 9Z / GROS · ARG / TRIP M D L / * (blazon Syrokomla) *

173-174. 1592, Dimitri Chalecki; inv. 1008/139-140.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 88/875; Gumowski 1960, p. 135/1333.

Bratu, Vestale 1971, p. 36/153-154.

Av: · SIG · III · D · G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / 15 - 93 / GROS · ARG / TRIP M D L / * (blazon Syrokomla) *

175-176. 1593, Dimitri Chalecki; inv. 1008/141-142.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 90/893; Gumowski 1960, p. 135/1334.
 Bratu, Vestale 1971, p. 36/155-156.

Av: SIG · III · D : G · - · REX · PO · M · D · L ·
 Rv: * III * / GROS · ARG / TRIP · M · D L · / 15 (blazon Syrokomla) 94
 177. 1594, Dimitri Chalecki; inv. 1008/143.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 93/926; Gumowski 1960, p. 135/1335.
 Bratu, Vestale 1971, p. 36/157.

Av: SIG · III · D : G · - · REX · PO · M · D · L ·
 Rv: * III * / GROS · ARG / TRIP · M · D L · / 15 (blazon Syrokomla) 95
 178. 1595, Dimitri Chalecki; inv. 1008/144.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 97/962; Gumowski 1960, p. 135/1336.
 Bratu, Vestale 1971, p. 36/158.

Monetăria din Riga

Ștefan Báthory (1576-1586)
 3 groși (*trojak ryski*)

Av: · STEPH · D · G · REX · PO · D · L ·
 Rv: * III * / · 15 - 8Z · / GR - OS / ARG · TRIP / CIVI · RI / GENS ·
 179. Inv. 1008/145.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 67/694; Gumowski 1960, p. 117/813.
 Bratu, Vestale 1971, p. 36/159.

Av: · STEP : D : G · REX · PO : D : L ·
 Rv: * III * / · 15 - 83 · / GR - OS / ARG · TRIP / CIVI · RI / GEN ·
 180. Inv. 1008/146.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 69/712; Gumowski 1960, p. 117/813.
 Bratu, Vestale 1971, p. 36/160.

Av: STEP · D : G · REX · P · D · L
 Rv: ♦ III ♦ / 15 - 85 / GR - OS / ARG · TRIP / CIVI · RI · / : GE ♦
 181. Inv. 1008/147.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 456/5001; Gumowski 1960, p. 117/814.
 Bratu, Vestale 1971, p. 36/163.

Av: STEP · D · G · REX · PO · D · L
 Rv: ☙ III ☙ / 15 - 85 / GR - OS / ARG · TRIP / CIVI · RI :
 182. Inv. 1008/148.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 73/752; Gumowski 1960, p. 117/814.
 Bratu, Vestale 1971, p. 36/162.

Av: STEP : D : G : REX · PO : D · L ·
 Rv: * III * / 15 - 85 / GR - OS / ARG · TRIP / CIVI · RI / ° GE °
 183. Inv. 1008/158.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 72/751 var.; Gumowski 1960, p. 117/814.
 Bratu, Vestale 1971, p. 36/161.

Av: STEP · D · G · REX · P · D · L
 Rv: ☙ III ☙ / 15 - 86 / GR - OS / ARG · TRIP / CIVI · RI · / ♦ GE ♦
 184-190. Inv. 1008/149-152, 155, 157, 159.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 75/773 var.; Gumowski 1960, p. 117/814.
 Bratu, Vestale 1971, p. 36/164-170.
 Av: STEP · D · G · REX · PO · D · L
 Rv: ☙ III ☙ / 15 - 86 / GR - OS / ARG · TRIP · / CIVI · RI · / ♦ GE ♦
 191-193. Inv. 1008/153-154, 156.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 75/774; Gumowski 1960, p. 117/814.

Bratu, Vestale 1971, p. 36/171-173.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

3 groși (*trojak ryski*)

Av: · SIG : III · D : G · REX ♦ PO : D : LI ♦

Rv: ♦ III ♦ 15 - 88 / GR - OS / ARG : TRIP / · CIVI : RI (·) / · GE · ♣ ·
194-196. Inv. 1008/160-162.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 80/801; Gumowski 1960, p. 140/1448.

Bratu, Vestale 1971, p. 36/175-177.

Av: · SIG : III · D : G · REX · PO : D : LI

Rv: ♦ III ♦ / 15 - 89 / GR - OS / ARG : TRIP / · CIVI : RI · / · GE ♣ sau (♣ GE ·)
197-202. Inv. 1008/163-168.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 81/812; Gumowski 1960, p. 140/1449.

Bratu, Vestale 1971, p. 36/178-183.

Av: · SIG ♦ III ♦ D : G · REX ♦ PO : D : LI

Rv: ♦ III ♦ 15 - 90 / GR - OS / ARG ♦ TRIP / CIVI ♦ RI / ♦ GE ♣
203. Inv. 1008/169.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 83/830; Gumowski 1960, p. 140/1450.

Bratu, Vestale 1971, p. 36/184.

Av: · SIG ♦ III ♦ D : G REX ♦ PO ♦ D ♦ LI ·

Rv: ♦ III ♦ 15 - 90 / GR - OS / ARG ♦ TRIP / CIVI ♦ RI / ♦ GE ♣
204-205. Inv. 1008/170, 172.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 83/831; Gumowski 1960, p. 140/1450.

Bratu, Vestale 1971, p. 36/185-186.

Av: · SIG : III · D : G · REX · PO (...) I ·

Rv: ♦ III ♦ 15 - 90 / GR - OS / ARG ♦ TRIP / CIVI ♦ RI / ♦ GE ♣
206. Inv. 1008/171.

Hutten-Czapski 1957/I -; Gumowski 1960, p. 140/1450.

Bratu, Vestale 1971, -.

Av: · SIG ♦ III ♦ D : G ♦ REX ♦ PO ♦ D ♦ LI (·)

Rv: ♦ III ♦ 15 - 91 / GR - OS / ARG ♦ TRIP / CIVI ♦ RI / ♦ GE ♣
207-209. Inv. 1008/173, 175-176.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 85/854; Gumowski 1960, p. 140/1450.

Bratu, Vestale 1971, p. 36/190-192.

Av: · SIG ♦ III ♦ D ♦ G ♦ REX ♦ PO ♦ D ♦ LIV

Rv: ♦ III ♦ 15 - 91 / GR - OS / ARG ♦ TRIP / CIVI ♦ RI / ♦ GE ♣
210. Inv. 1008/174.

Gumowski 1960, p. 140/1450.

Bratu, Vestale 1971, -.

Av: · SIG : III : D ♦ G : REX ♦ PO : D : LI :

Rv: ♦ III ♦ 15 - 9Z / GR - OS / ARG ♦ TRIP / CIVI ♦ RI / ♦ GE ♣
211-212. Inv. 1008/177-178.

Hutten-Czapski 1891/IV, p. 44/7272; Gumowski 1960, p. 140/1451.

Bratu, Vestale 1971, p. 36/194-195.

Av: · SIG ♦ III ♦ D ♦ G ♦ REX ♦ PO ♦ D ♦ LI ♦

Rv: ♦ III ♦ 15 - 92 / GR - OS / ARG ♦ TRIP / CIVI ♦ RI / ♦ GE ♣
213. Inv. 1008/179.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 88/880; Gumowski 1960, p. 140/1451.

Bratu, Vestale 1971, p. 36/193.

Av: · SIG ♦ III ♦ D ♦ G ♦ REX ♦ PO ♦ D ♦ LIV

Rv: ♦ III ♦ 15 - 93 / GR - OS / ARG ♦ TRIP / CIVI ♦ RI / ♦ GE ☙

214-215. Inv. 1008/180, 184.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 90/898; Gumowski 1960, p. 140/1452.

Bratu, Vestale 1971, p. 36/196-197.

Av: · SIG ♦ III ♦ D : G : REX ♦ PO ♦ D ♦ LIV

Rv: ♦ III ♦ 15 - 93 / GR - OS / ARG ♦ TRIP / CIVI ♦ RI / ♦ GE ☙

216-220. Inv. 1008/181-183, 185-186.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 90/899; Gumowski 1960, p. 140/1452.

Bratu, Vestale 1971, p. 36/199-203.

Av: · SIG ♦ III ♦ D ♦ G ♦ REX ♦ PO ♦ D ♦ LI

Rv: ♦ III ♦ 15 - 94 / GR - OS / ARG ♦ TRIP / CIVI ♦ RI / ♦ GE ☙

221-224. Inv. 1008/187-190.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 93/931; Gumowski 1960, p. 140/1453.

Bratu, Vestale 1971, p. 36/204-207.

A.5 CRESTUR (jud. Bihor)

- *ante* 1973.
- MȚCO, inv. 10 (1973): 68 monede.
- 65 de monede emise între anii 1547 și 1600.
- Toma 2013a, pp. 207-242 (cu numele greșit *Cristur*).
- La prima publicare, în structura tezaurului erau incluși trei taleri care, în urma verificării tezaurului Oradea III, s-a constatat că aparțin acestuia din urmă (inv. 10/1, 4 și 5). Moneda poloneză de un groș și jumătate din anul 1624 este o intruziune modernă.

I. PRINCIPATUL TRANSILVANIEI

Sigismund Báthory (1581-1597, 1598-1599, 1601-1602)

3 groși

Av: · SIG · D · G · TRAN · MOL · WAL · S · R · I · P ·

Rv: * I · I · I * / · 15 · - 96 · / GRO : - ARG / TRIP * PRIN / TRANSYL : / VANI(...) / · * ·

1. 1596, Baia Mare; inv. 10/66.

Resch 1901, p. 43/214 var.; Buzdugan *et alii* 1977, p. 141/555.

Av: SIG · D · G · TRAN · MOL · WAL · S · R · I · P ·

Rv: * I · I · I * / · 1 · 5 · - 9 · 7 · / GRO : - ARG : / TRIP * PRIN : / TRANSYL : / VANIE · / · * ·

2-3. 1597, Baia Mare; inv. 10/67-68.

Resch 1901, p. 44/236; Buzdugan *et alii* 1977, p. 143/580.

II. IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Sus

Landgraviatul Alsacia

Arhid. Ferdinand al II-lea (1564-1595)

Taler

Av: · FERDINANDVS · D · G · ARCHIDVX · AUSTRIÆ ·

Rv: DVX · BV · RG · LAND · - · ALSA · COM · - · PHIRT ·

4. f.a., Ensisheim; inv. 10/3.

Davenport 1977, p. 38/8089.

Cercul monetar Westfalia

Ducatele Jülich-Kleve-Berg

Wilhelm al V-lea (1539-1592)

Taler

Av: GVILHELMVS · D · G · IN · DEO · SPES · MEA

Rv: DUX · IVL · CLIV · ET · BERG · COM · MAR · RA

5. f.a., Wessel; inv. 10/13.

Mey 1975, p. 126/433.

Cercul monetar Saxonia Inferioară

Ducatul Braunschweig-Wolfenbüttel

Julius (1568-1589)

Taler (*Sterbetal*)

Av: IVLI9 · D · BR · E · L · V · NO · MA · AN · CIO · IO · LXXXIX · P · DEF
 Rv: LV · CTV PVBLICO, în câmp VIXIT · AN / LX · MEN / X · DIES / · VIII · / 1589
 6. 1589, Goslar; inv. 10/14.
 Mey 1975, p. 58/186.

Heinrich Julius (1589-1613)

Taler

Av: HENR · IVL · D · G · POST · EPS · HAL · E · D · BRVN · E · LVN, în câmp 15 - 93
 Rv: · HONESTVM · PRO · PATRIA ·
 7. 1593, Goslar; inv. 10/10.
 Mey 1975, p. 58/187.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Ducatul Saxonia

Johann Friedrich și Moritz (1541-1547)

Taler

Av: IOHAN F · ELE · DVX · SAX · BV · R · MAG · Z
 Rv: MAURI · D · VX · SAX · · FI · IVS · 15 - 47 · BVC_H · T
 8. 1547, Buchholz, Sebastian Funcke; inv. 10/8.
 Schnee 1982, p. 62/113; Keilitz 2002, p. 181/194.

Ducatul Saxonia (Casa de Wettin - Linia Albertină)

August (1553-1586)

Taler

Av: AVGVSTVS · D · G · DVX · SAXONIE · SA · ROMA · IM, în câmp 15 - 61
 Rv: ARCHIMARS · CHAL · · ET · ELEC · **HB**
 9. 1561, Dresda, Hans Biener; inv. 10/12.
 Mey 1975, p. 276/994.

Av: AVGVSTVS · D · G · DVX · SAXONIE · SA · ROMA · IM, în câmp 15 - 65
 Rv: ARCHIMARS · CHAL · · ET · ELEC · **HB**
 10. 1565, Dresda, Hans Biener; inv. 10/9.
 Mey 1975, p. 276/994.

Cercul monetar Austria

Arhid. Ferdinand al II-lea (1564-1595)

Taler

Av: · FERDINAND · D · G · ARCHID · AUSTR ·
 Rv: DVX BVRGVNDIE · COMES TIROLIS
 11. f.a., Hall (Tirol); inv. 10/2.
 Davenport 1977, p. 40/8097 v.

Av: · FERDINANDVS · D · G · ARCHIDVX · AVSTRI ·
 Rv: DVX · BVRGVNDI · Æ · CO · TIROLIS · **HB**
 12. f.a., Hall; inv. 10/11.
 Pohl 1973, p. 27/61 (Av).

III. ȚĂRILE DE JOS SPANIOLE

Orașele imperiale Deventer, Kampen, Zwolle (Prov. Overijssel)

Carol al V-lea (1519-1556)

Taler de uniune (*Écu, Daalder*)

Av: · MONE · NOVA · TRIVM · CIVITA · IMPERIALIVM ·
 Rv: 3 WOLLENSIS · DAVENTRIENSIS · CAMPENSIS ·
 13. 1555, Deventer; inv. 10/6.
 Delmonte 1967, p. 160/673.

IV. PROVINCIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS

Frisia de Vest

Taler (*Westfrisian Rijksdaalder*)

Av: DEVS + FOTRITVDO + ET + SPES + NOSTRA, în câmp 15 - 87

Rv: · MONE + NO + ARG + DOMI + WESTFRISIÆ

14. Inv. 10/7.

Delmonte 1967, p. 214/925; *Officiële Catalogus*, pp. 16-17.

V. REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Monetăriile Coroanei

Ștefan Báthory (1576-1586)

3 groși (*trojak koronny*)

Av: · STEPHAN · D · G · REX · POL · M · D · L ·

Rv: III / GROS · ARG / TRIP * REG / POLONIÆ / 15 (blazon Ostoja) 82

15. Inv. 10/15.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 67/683; Gumowski 1960, p. 112/704.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

3 groși (*trojak koronny*)

Av: SIG · III · D · G · REX · PO · M · D · L

Rv: · III · / GROS · ARG / TRIP · REG · / POLONIA / - (blazon Ostoja) 90 / I - F

16. 1590, Posen, Theodor Busch (*Münzpächter*, 1584-1592); inv. 10/16.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 82/819; Gumowski 1960, p. 123/995.

Av: SIG · 3 · D · G · REX · PO · M · D · L

Rv: · III · / GROS · ARG / TRIP · REG · / POLONIÆ / - (blazon Lewart) 15 - 91 / I - F

17. 1591, Posen, Theodor Busch; inv. 10/18.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 84/837; Gumowski 1960, p. 123/998.

Av: SIG III D G REX POL M D LIT ↗

Rv: III / GROS ♦ ARG / TRIP REG / POLONIÆ / I (blazon Lewart) F / 15 - 91

18. 1591, Olkusz; inv. 10/17.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 83/834; Gumowski 1960, p. 123/996.

Av: SIGI · 3 · D G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: · III · / · GROS · ARG · / · TRIP · REG · / POLONIÆ / - (blazon Lewart) 92 / I - F

19. 1592, Posen, Valentin Jahns (*Münzpächter*, 1591-1595); inv. 10/19.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 87/866 var.; Gumowski 1960, p. 123/1003 v.

Av: SIGI · 3 · D G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: · III · / · GROS · ARG · / · TRIP · REG · / POLONIÆ / · 93 · (blazon Lewart) - / I - F

20. Inv. 10/20.

Av: SIGI · 3 · D · G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / GROS · ARG / · TRIP · REG · / POLONIÆ / 93 (blazon Lewart) - / I - F

21. Inv. 10/21.

1593, Posen.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 89/884; Gumowski 1960, p. 124/1010.

Av: SIG · III · D G · REX · POLON · M · D L ·

Rv: * III * / GROS · ARG / · T · R · POLON / · IÆ (blazon Lewart) 93 / I - F

22. 1593; inv. 10/22.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 89/887; Gumowski 1960, p. 124/1006.

Av: SIG III D G REX POLONI M D L

Rv: · III · / GROS · ARG T / RI · RE · / POLON / IÆ (blazon Lewart) 94 / I - F

23. 1594; inv. 10/23.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 92/918 var.; Gumowski 1960, p. 124/1015.

Av: SIG · III · D G R · - (siglă indescifrabilă) POLON · M · D · L

Rv: · III · / GROS ARG / TR R POLO / NI (blazon Lewart) 94 / I - F

24. 1594; inv. 10/24.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 91/910 var.; Gumowski 1960, p. 124/1017.

Av: SIG III D G REX POL M D L

Rv: · III · / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIÆ · / 9 · 5 · (blazon Lewart) - / I - F

25. 1595, Valentin Jahns; inv. 10/25.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 94/937 var.; Gumowski 1960, p. 124/1024.

Av: SIG · III · D G · R - POLONI · M · D · L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / NI (blazon Lewart) 95 / · I - F ·

26. 1595, Olkusz; inv. 10/26.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 94/938 var.; Gumowski 1960, p. 124/1022v.

Av: SIGI 3 D G REX PO M D L × 95

Rv: III / GROS · ARG / TRIP · REG : / POLONIA / - (blazon Lewart) - / I - F

27. 1595, Herman Rüdiger (*Münzpächter*, 1595-1601), Andreas Lauffer (*Münzmeister*, 1594-1596); inv. 10/27.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 95/943; Gumowski 1960, p. 124/1029.

Av: · SIG 3 D G · REX · POL · M · D · L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TRIP · REG / POLONIÆ / I (blazon Lewart) F / 9- 5 / (semn monetar)

28. 1595, Lublin, Daniel Koste (*Münzpächter*, 1595-1600); inv. 10/28.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 96/955 var.; Gumowski 1960, p. 124/1034.

Av: SIG · 3 · D : G · REX · POL · M · D · L ·

Rv: III / GROS · ARG / TRIP REG / POLONI / I (blazon Lewart) F / 96 / (semn monetar)

29. 1596, Lublin, Daniel Koste; inv. 10/29.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 99/981 var.; Gumowski 1960, p. 125/1052.

Av: SIG III D G R - POLONI M D L

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / NI (blazon Lewart) 96 · / · I - F ·

30. Inv. 10/30.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 98/974; Gumowski 1960, p. 124/1035.

Av: SIG III D G R - POLON M D L

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / · NI (blazon Lewart) 96 / · I - F ·

31. Inv. 10/31.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 98/975; Gumowski 1960, p. 124/1035.

Av: SIG III D G R - POLON · M · D · L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / NI (blazon Lewart) 96 / · I - F ·

32. Inv. 10/32.

1596, Olkusz.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 98/975 var.; Gumowski 1960, p. 124/1035.

Av: SIG 3 D G - REX PO M D L

Rv: III / GROS ARGE / TRIP REGE / POLONIE / 97 / · I (blazon Lewart) F ·

33. Inv. 10/33.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 103/1022 var.; Gumowski 1960, p. 125/1054.

Av: SIG III D G R · - · POLON M D L

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO · / · NI (blazon Lewart) 97 / · I - F ·
34. Inv. 10/34.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 103/1017 var.; Gumowski 1960, p. 125/1054.

Av: SIG III D G R · - · POLONI M D L

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO · / · NI (blazon Lewart) 97 / · I - F ·
35. Inv. 10/35.

1597, Olkusz.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 103/1014 var.; Gumowski 1960, p. 125/1054.

Av: SIG III · D · G · - · REX · PO · M · D · L

Rv: · III · / GROS · ARG / TRI · R · PO · 97 / I (blazon Lewart) F · S (blazon Radwan) C / H - R
36. 1597, Bromberg, Herman Rüdiger, Stanisław Cikowski (*Inhaber*, 1594-1601); inv. 10/36.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 106/1046; Gumowski 1960, p. 125/1060.

Av: SIG III D G REX PO M D L

Rv: · III · / GROS ARG / TRIP · REG : / POLONIÆ / I (blazon Lewart) F H - R / 9 - 7

37. 1597, Herman Rüdiger, Johann Dittmar (*Münzmeister*, 1595-1598); inv. 10/37.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 105/1036; Gumowski 1960, p. 125/1059 (legenda pe 3 rânduri).

Av: SIG III D G R · - · POLON M D L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / · NI · (blazon Lewart) · 98 · / · I - F ·
38. Inv. 10/38.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 110/1070; Gumowski 1960, p. 126/1076.

Av: SIG III D G R · - · POLON M D L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / NI (blazon Lewart) · 98 / · I - F ·
39. Inv. 10/40.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 110/1070 var.; Gumowski 1960, p. 126/1076.

Av: · SIG III D G R · - · POLONI M D L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / NI (blazon Lewart) · 98 · / · I - F ·
40. Inv. 10/39.

1598, Olkusz.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 110/1068; Gumowski 1960, p. 126/1076.

Av: SIG III D G · REX P M D L

Rv: III / GROS · ARG / TRIP REG / POLONI / 1598

41. Inv. 10/41.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 111/1082 (Av) și 1080 (Rv); Gumowski 1960, p. 127/1092.

Av: · SIG · III · D : G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / · TRIP · R · PO / · 98 (blazon Lewart) B ·
42. 1598, Bromberg; inv. 10/42.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 113/1092 var.; Gumowski 1960, p. 126/1083.

Av: · SIG · 3 · D G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TRI · R · PO / · F · (blazon Lewart) 99 ·
43. Inv. 10/43.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 116 /1117; Gumowski 1960, p. 127/1095.

Av: · SIG III D G · - · REX · PO · M · D L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TRI · R · PO / · F · (blazon Lewart) 99
44. Inv. 10/44.

1599, Fraustadt.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 116/1118 var.; Gumowski 1960, p. 127/1095.

Av: SIG III D G R · - · POLON M D L

Rv: · III · / GROS · ARG / · TR · R · POLO · / · NI · (blazon Lewart) 99 / · I · - · F ·

45. 1599, Olkusz; inv. 10/45.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 115/1112 var.; Gumowski 1960, p. 127/1093.

Av: · SIG III · D · - · G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TRIP · R · PO / · P · (blazon Lewart) 99 ·

46. 1599, Posen; inv. 10/46.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 116/1125; Gumowski 1960, p. 127/1094.

Av: · SIG · III · D · - · G · REX · P · M · D · L ·

Rv: · III · / GROS · ARG · / · III · RE · PO · L · / · I (blazon Lewart) F · / 16 - 00

47. 1660, Olkusz; inv. 10/47.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 119/1143 var.; Gumowski 1960, p. 127/1100.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

1½ groș (*Póltorak*)

Av: SIGIS 3 D G (3) REX · P M D L

Rv: MONE · NO - REG · POLO, în câmp 2 - 4

48. 1624; inv. 10/48.

Gumowski 1960, p. 122/ 974.

Monetăria Lituaniei

Sigismund August (1547-1572)

Groș (*grosz polski*)

Av: SIGIS ♣ - AVG (...), în exergă POLO ♣ MAG · DVX · L ·

Rv: MONETA ♣ MAG (...) CA ♣ LIT (semne monetare), în câmp 15 - 67

49. Inv. 10/49.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 48/556; Gumowski 1960, p. 109/610.

Ștefan Báthory (1576-1586)

3 groși (*trojak litewski*)

Av: STEP · D · G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / 15 - 86 / GROS · ARG / TRIP · M · D / ♣ LIT ♣

50-51. Inv. 10/50-51.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 74/767; Gumowski 1960, p. 115/764.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

3 groși (*trojak litewski*)

Av: · SIG · III · D · G · - · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / 15 - 9Z / GROS · ARG / TRIP M D L / (semn monetar)

52. Inv. 10/52.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 88/875; Gumowski 1960, p. 135/1333.

Av: SIG · III · D · G · - · REX · PO · M · D · L ·

Rv: * III * / GROS · ARG / TRIP · M · D · L · / 15 (semn monetar) 95

53. Inv. 10/53.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 97/962; Gumowski 1960, p. 135/1336.

Av: · SIG · III · D · G · - · REX · PO · M · D · L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TRIP · M · D · L · / 15 (semn monetar) 95 ·

54. Inv. 10/54.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 97/963 var.; Gumowski 1960, p. 135/1336.

Av: · SIG · III · D · G · - · REX · PO · M · D · L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TRIP · M · D · L · / 15 (semn monetar) 95 ·

55. Inv. 10/55.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 97/963; Gumowski 1960, p. 135/1336.

Monetăria din Riga

Ștefan Báthory (1576-1586)

3 groși (*trojak ryski*)

Av: ·STEP ·D ·G ·REX ·PO ·D ·L ·

Rv: * III * / · 15 - 83 · / GR - OS / ARG · TRIP / CIVI · RI / GEN ·
56. Inv. 10/56.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 69/712 var.; Gumowski 1960, p. 117/813.

Av: STEP ·D ·G ·REX ·P ·M ·D ·L

Rv: III · / 15 - 86 / GR - OS / ARG · TRIP / CIVI · RI · / + GE +
57. Inv. 10/57.

Gumowski 1960, p. 117/814.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

3 groși (*trojak ryski*)

Av: SIG × III × D : G : REX × PO × D × LI

Rv: × 15 - 92 × / GR - OS / ARG × TRIP / CIVI × RI / GE ·
58. Inv. 10/58.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 88/880 var.; Gumowski 1960, p. 140/1451.

Av: SIG · III : D : G : REX · PO : D : LIV

Rv: × 15 - 93 × / GR - OS / ARG × TRIP / CIVI × RI / GE ·
59. Inv. 10/59.

Gumowski 1960, 140/1452.

Av: SIG × III × D × G × REX × PO × D × LIV :

Rv: × III × / 15 - 93 / GR - OS / ARG × TRIP / CIVI × RI / × GE ·
60. Inv. 10/60.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 90/898 var.; Gumowski 1960, 140/1452.

Av: SIG : III · D : G × REX × PO × D : LI

Rv: × III × / 15 - 94 / GR - OS / ARG · TRIP / CIVI × RI : / · GE ·
61. Inv. 10/61.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 93/932 var.; Gumowski 1960, p. 140/1453.

Av: SIG × III × D × G × REX × PO × D × LI

Rv: × III × / 15 - 94 / GR - OS / ARG × TRIP / CIVI × RI / × GE ·
62-63. Inv. 10/62-63.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 93/931; Gumowski 1960, p. 140/1453.

Av: SIG × III × D : G × REX × PO × D × LI ·

Rv: × III × / 15 - 95 / GR - OS / ARG × TRIP / CIVI × RI / × GE ·
64. Inv. 10/64.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 97/967 var.; Gumowski 1960, p. 140/1454.

Av: SIG × III · D : G × REX × PO × D × LI

Rv: × III × / 15 - 97 / GR - OS / ARG × TRIP / CIVI × RI / × GE ·
65. Inv. 10/65.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 109/1065; Gumowski 1960, p. 140/1454.

A.6 MARGHITA III (jud. Bihor)

- *ante* 1973.
- MȚCO, inv. 15 (1973): 2.943 monede (2.375 monede întregi și 568 fragmente).
- 2.888 de monede emise între anii 1469 și 1602, la care se adaugă 70 de monede și fragmente ilizibile.
- Repertoriul 1974, p. 127/241; Toma, Lakatos 2009, pp. 97-142.
- În structura tezaurului figurează o monedă poloneză de un groș și jumătate din anul 1623, adăugată ulterior descoperirii.

I. REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin (1458-1490)

Denar (*denár*)

Av: **M • MATHIE • R • VNGARIE**

Rv: **PATRON - VNGAR**

1. Kremnica, Johannes Constorfer (**K**); inv. 15/64.

Huszár 1979, pp. 112-113/717 (1468-1481); Pohl 1982, 216-9 (1469).

Av: **✠ M • MATHIE • R • hVNGAR**

Rv: **PATRON - VNGARI**

2. Inv. 15/60.

Av: **✠ M • MATHIE • R • VNGARI**

Rv: **PATRON - VNGARI**

3. Inv. 15/63.

Kremnica, Paul Peck (**K**).

Huszár 1979, p. 113/719 (1482-1486); Pohl 1982, 221-2 (1479-1485).

Av: **✠ M • MATHIE • R • VNGARIE**

Rv: **PATRON—VNGARIE**

4-5. Kremnica, Peter Schaidler (**K**); inv. 15/61-62.

Huszár 1979, p. 113/722 (1489-1490); Pohl 1982, 223-1 (1488).

Vladislav al II-lea (1490-1516)

Denar (*denár*)

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR •**

Rv: **PATRON—VNGARIE •**

6. Inv. 15/66.

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGAR**

Rv: **PATRON—VNGARIE •**

7. Inv. 15/67.

Kremnica, Hans Thurzó (**K**).

Huszár 1979, p. 125/809 (1500-1502); Pohl 1982, 245-1 (1501-1502).

Av: **M • WLADISLAI • R • VNGARIE**

Rv: ilizibil

8. Kremnica, pe revers marcă monetară neclară; inv. 15/65.

Huszár 1979, p. 125/803 (1490-1502); Pohl 1982, 238- (?)

Av: **✠ WLADISLAI • R • VNGAR ✠**(milesimul)

Rv: **✠ PATRONA ✠ — ✠ VNGARIE ✠**

9. 1507, Kremnica, Hans Thurzó (**K**); inv. 15/68.

10. 1508, Kremnica, Hans Thurzó (**KH**); inv. 15/69.
Huszár 1979, p. 126/811; Pohl 1982, 253-3.

Av: **W** **L** **A** **D** **I** **S** **L** **A** **I** **R** **V** **N** **G** **A** **R** **I** 1511

Rv: **P** **A** **T** **R** **O** **N** **A** **V** **N** **G** **A** **R** **I** **E**

11. 1511, Kremnica, Georg Thurzó (**KG**); inv. 15/70.

Huszár 1979, p. 126/811; Pohl 1982, 253-4.

Ludovic al II-lea (1516-1526)

Denar (*denár*)

Av: **L** **V** **D** **O** **V** **I** **C** **V** **S** **R** **V** **N** **G** **A** 1520

Rv: **P** **A** **T** **R** **O** **N** **A** **V** **N** **G** **A** **R** **I** **E**

12. 1520, Kremnica, Alexius Thurzó (**KA**); inv. 15/71.

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-2.

Av: **L** **V** **D** **O** **V** **I** **C** **V** **S** **R** **V** **N** **G** **A** 1520

Rv: **P** **A** **T** **R** **O** **N** **A** **V** **N** **G** **A** **R** **I** **E**

13. 1520, Kremnica (**K** - ...); inv. 15/72.

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-1 sau 2.

Av: **L** **V** **D** **O** **V** **I** **C** **V** **S** **R** **V** **N** **G** **A** **R** 1526

Rv: **P** **A** **T** **R** **O** **N** **A** **V** **N** **G** **A** **R** **I** **E**

14. 1526, Kremnica, Bernhard Beheim (**KB**); inv. 15/73.

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-19.

Ferdinand I (1527-1564)

Denar (*denár*)

Av: FERDINAND · D · G · R · VNG · (milesimul)

Rv: PATRONA * - * sau - * - VNGARIE, în câmp marca K - B

15-16. 1528; inv. 15/74-75.

17-18. 1529; inv. 15/76-77.

19-20. 1530; inv. 15/78-79.

21-22. 1532; inv. 15/80-81.

23-35. 1535; inv. 15/82-94.

36-57. 1536; inv. 15/95-116.

58-69. 1537; inv. 15/117-128.

70-76. 1538; inv. 15/129-135.

77-92. 1539; inv. 15/136-151.

93-103. 1540; inv. 15/152-162.

104-118. 1541; inv. 15/163-177.

119-140. 1542; inv. 15/178-199.

141-158. 1543; inv. 15/200-217.

159-185. 1544; inv. 15/218-244.

186-207. 1545; inv. 15/245-253, 255-267.

208-245. 1546; inv. 15/268-305.

246-273. 1547; inv. 15/306-333.

274-317. 1548; inv. 15/334-377.

318-372. 1549; inv. 15/378-432.

373-387. 154(...); inv. 15/433-447.

388-455. 1550; inv. 15/448-514, 1193.

456-501. 1551; inv. 15/515-560.

502-563. 1552; inv. 15/562-611, 616-627.

564-613. 1553; inv. 15/628-677.

614-658. 1554; inv. 15/678-722.

659-696. 1555; inv. 15/254, 723-759.

697-738. 1556; inv. 15/760-800, 1192.

739-796. 1557; inv. 15/801-840, 842-859.

797-844. 1558; inv. 15/860-906, 1201.

845-865. 155(...); inv. 15/934-954.

866-922. An ilizibil; inv. 15/1181-1191, 1194-1200, 1202-1238, 1241-1242.

Kremnica

Huszár 1979, p. 143/935.

Av: FER · D · G · E · RO · I · S · AV · GE · HV · B · R, milesimul deasupra scutului

Rv: PATRONA · - · VNGARIE, în câmp marca K - B

923-949. 1559; inv. 15/907-933.

950-978. 1560; inv. 15/956-984.

979-1019. 1561; inv. 15/985-1025.

1020-1050. 1562; inv. 15/561, 1026-1054, 1180.

1051-1106. 1563; inv. 15/1055-1110.

1107-1148. 1564; inv. 15/1111-1152.

1149-1175. 1565; inv. 15/1153-1179.

1176-1177. An ilizibil; inv. 15/1239-1240.

Kremnica

Huszár 1979, p. 143/936.

Av: FERDINAN · D · G · R · VNG · 1552

Rv: PATRONA * - * VNGARIE, în câmp marca H - P

1178-1182. 1552; inv. 15/612-615, 955.

Sibiu

Huszár 1979, p. 144/948.

Maximilian (1564-1576)

Denar (*denár*)

Av: MAX · II · D · G · E · RO · I · S · AV · G · HV · B · R ·, milesimul deasupra scutului

Rv: PATRONA · * · VNGARIE, în câmp marca K - B

1183. 1565; inv. 15/1243.

1184-1186. 1566; inv. 15/1244-1246.

1187-1189. 1567; inv. 15/1247-1249.

1190-1240. 1568; inv. 15/1250-1300.

1241-1279. 1569; inv. 15/1301-1339.

1280-1281. 156(...); inv. 15/1340-1341.

1282-1327. 1570; inv. 15/1342-1386, 1544.

1328. 1571; inv. 15/1387.

1329. 1572; inv. 15/1388.

1330-1342. 1573; inv. 15/1389-1401.

1343-1373. 1574; inv. 15/1402-1432.

1374-1387. 1575; inv. 15/1433-1446.

1388-1396. 157(...); inv. 15/1676-1678, 1685-1687, 1689-1690, 1692.

Kremnica

Huszár 1979, p. 150/992.

Av: MAX · II · RO · I · S · AV · GE · HV · BO · R ·, milesimul deasupra scutului

Rv: PATRONA · * · VNGARIE, în câmp marca K - B

1397-1464. 1575; inv. 15/1447-1514.

1465-1540. 1576; inv. 15/1515-1591.

1541-1617. 1577; inv. 15/841, 1592-1667.

1618-1619. 1578; inv. 15/1668-1669.

1620-1638. 157(...); inv. 15/1670-1675, 1679-1684, 1688, 1691, 1693-1697.

1639. An ilizibil; inv. 15/1698.

Kremnica

Huszár 1979, p. 150/993.

Rudolf (1576-1608)

Denar (*denár*)

Av: RVDO · II · RO · I · S · AV · GE · H · BO · R · , milesimul deasupra scutului

Rv: PATRONA · * · VNGARIE, în câmp marca K - B

1640-1641. 1577; inv. 15/1699-1700.

1642-1646. 1578; inv. 15/1701-1705.

1647-1713. 1579; inv. 15/1706-1762, 1782-1583, 1785-1792.

1714-1717. 157(...); inv. 15/1796, 1798-1800.

Kremnica

Huszár 1979, p. 162/1058.

Av: RVD · II · RO · I · S · AV · G · H · B · R ·

Rv: PATR * (milesimul) * HVNG, în câmp marca K - B

1718-1739. 1579; inv. 15/1763-1781, 1784, 1793-1794.

1740-1741. 157(...); inv. 15/1795-1797.

1742-1837. 1580; inv. 15/1801-1895, 2436.

1838-1904. 1581; inv. 15/1896 -1961, 2874.

1905-1936. 1582; inv. 15/1962-1993.

1937-1986. 1583; inv. 15/1994-2043.

1987-2047. 1584; inv. 15/2044-2104.

2048-2129. 1585; inv. 15/2105-2186.

2130-2189. 1586; inv. 15/2187-2246.

2190-2238. 1587; inv. 15/2247-2295.

2239-2277. 1588; inv. 15/2296-2334.

2278-2328. 1589; inv. 15/2335-2385.

2329-2378. 158(...); inv. 15/2386-2435.

2379-2440. 1590; inv. 15/243-2498.

2441-2490. 1591; inv. 15/2499-2548.

2491-2536. 1592; inv. 15/2549-2594.

2537-2599. 1593; inv. 15/2595-2657.

2600-2636. 1594; inv. 15/2658-2694.

2637-2660. 1595; inv. 15/2695-2718.

2661-2682. 1596; inv. 15/2719-2740.

2683-2702. 1597; inv. 15/2741-2760.

2703-2704. 1598; inv. 15/2761-2762.

2705-2727. 1599; inv. 15/2763-2785.

2728-2746. 159(...); inv. 15/2786-2802, 2830, 2832.

2747. 1602; inv. 15/2803.

2748-2829. An ilizibil; inv. 15/2804-2829, 2831, 2833-2873, 2875-2888.

Kremnica

Huszár 1979, p. 162/1059.

II. REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello (1471-1516)

Weisspfennig

Av: WLADISLAVS SECVNDVS R B

2830-2833. f. a., Kutná Hora; inv. 15/46-47, 49, 52.

Donebauer 1889, p. 94/962.

Ferdinand I de Habsburg (1527-1564)

Weisspfennig

Av: FER(...)AND : PRI : *

2834. Kutná Hora, Johan Jeptiška von Bieschin, Paul von Podiwic (1527-1534); inv. 15/3.
Donebauer 1889, p. 107/1073.

Av: (...)INAND · P(...)

2835. Kutná Hora, Johan Jeptiška von Bieschin, Paul von Podiwic (1527-1534); inv. 15/8.
Donebauer 1889, p. 107/1073 v. (?).

Av: F(...)AND · PRIM *

2836-2838. Kutná Hora, Johan Jeptiška von Bieschin, Paul von Podiwic (1527-1534); inv. 15/1, 5, 10.
Donebauer 1889, p. 107/1074 v.

Av: FERDINANDVS PRIMVS *

2839-2840. Kutná Hora, Johan Jeptiška von Bieschin, Paul von Podiwic (1527-1534); inv. 15/9, 11.
Donebauer 1889, p. 107/1077 v.

Av: FERDI(...)S *

2841. Kutná Hora, Johan Jeptiška von Bieschin, Paul von Podiwic (1527-1534); inv. 15/6.
Donebauer 1889, p. 107/1077.

Av: FER(...) · IMP

2842. Kutná Hora, Mathias Liedl von Mislav (1543-1564); inv. 15/2.
Donebauer 1889, p. 111/1137 v.

Av: FER · D · G · RO(...) *

2843. 1561-1562, Kutná Hora, Mathias Liedl von Mislav (1543-1564); inv. 15/7.
Donebauer 1889, p. 110/1129 sau 1131.

Av: FERD(...)

2844-2845. Inv. 15/4, 48.

Maximilian de Habsburg (1564-1576)

Heller

Av: MAXI · SECVN · 1565

2846-2847. 1565, Kutná Hora, Mathias Liedl von Mislav (1564-1565); inv. 15/12-13.
Donebauer 1889, p. 124/1288.

Av: MAXI · SECVN · 1566

2848. 1566, Kutná Hora, Georg Šatný von Olivet (1566-1569); inv. 15/14.
Donebauer 1889, p. 125/1296.

Av: MAXI · SECVN · 1567

2849-2851. 1567, Kutná Hora, Georg Šatný von Olivet (1566-1569); inv. 15/16-17.
Donebauer 1889, p. 125/1299.

Av: MAXI · SECVN · 1570

2852-2854. 1570, Kutná Hora, Georg Šatný von Olivet (1569-1576); inv. 15/18-20.
Donebauer 1889, p. 126/1317.

Av: MAXI · SECVN · 1571

2855-2857. 1571, Kutná Hora, Georg Šatný von Olivet (1569-1576); inv. 15/21-23.
Donebauer 1889, p. 127/1319.

Av: MAXI · SECVN · 1572

2858-2861. 1572, Kutná Hora, Georg Šatný von Olivet (1569-1576); inv. 15/24-27.
Donebauer 1889, p. 127/1323.

Av: MAXI · SECVN · 1573

2862. 1573, Kutná Hora, Georg Šatný von Olivet (1569-1576); inv. 15/28.
Donebauer 1889, p. 127/1326.

Av: MAXI · SECVN · 73

2863. 1573, Kutná Hora, Georg Šatný von Olivet (1569-1576); inv. 15/29.
Donebauer 1889, -.

Av: MAXI · SECVN · 1574

2864. 1574, Kutná Hora, Georg Šatný von Olivet (1569-1576); inv. 15/32.
Donebauer 1889, p. 127/1328.

Av: MAXI · SECVN · 1576

2865-2866. 1576, Kutná Hora, Georg Šatný von Olivet (1569-1576); inv. 15/33-34.
Donebauer 1889, p. 127/1330.

Av: MAXI · SECVN · (...)

2867-2874. An ilizibil; inv. 15/35-40, 50-51.

Av: MAXI · II · BO - REX · 74 +

2875-2876. 1574, Joachimsthal, Görg Geitzköffer (1569-1576); inv. 15/30-31.
Donebauer 1889, p. 129/1345.

Rudolf al II-lea de Habsburg (1575-1611)

Weisspfennig

Av: RVDOL · SECVN · 1589

2877. 1589, Kutná Hora, Georg Šatný von Olivet (1576-1592); inv. 15/42.
Donebauer 1889, -.

Av: RVDOL · SECVN · (milesimul)

2878-2881. An ilizibil; inv. 15/41, 43-45.

III. ŚWIDNICA

Ludovic Jagiello (1516-1526)

$\frac{1}{2}$ groş (*pólgrosz*)

Av: ♣ LVD(...) VNEBO

Rv: ♣ (...) AS SWIEN 1526

2882. Inv. 15/59.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 20/214 (?).

IV. REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Monetările Coroanei

Ioan Albert (1492-1501)

$\frac{1}{2}$ groş cracovian (*pólgrosz koronny*)

Av: M(...) BERTI

Rv: (...) OLONIE

2883. Inv. 15/53.

Hutten-Czapski 1957/I, pp. 18-19/194; Gumowski 1960, p. 103/467.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

$1 \frac{1}{2}$ groş (*póltorak*)

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE * NO (blazon Ślepowron) REG * POLO *, în câmp 2 - 3
2884. 1623; inv. 15/57.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 159/1461; Gumowski 1960, p. 122/973.

Monetăria prusacă

Sigismund I (1506-1548)
Groș (*grosz pruski*)

Av: SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVS
Rv: GROS * COMV * TERR * PRVS * 1530
2885. Inv. 15/54.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 26/301; Gumowski 1960, p. 106/526.

Av: SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVS
Rv: GROSS * COMV * TERR * PRVSS * 1530
2886-2887. Inv. 15/55-56.
Gumowski 1960, p. 106/526.

V. DUCATUL PRUSIEI (sub suzeranitate poloneză)

Albrecht v. Brandenburg (1525-1569)
Groș (*Groschen*)
Av: IVSTVS * EX * FIDE * VIVIT * 153Z *
Rv: ALBER * D * G * MAR * BRAN * DVX * PRVSS
2888. Königsberg; inv. 15/58.
Hutten-Czapski 1957/II, p. 508/5415.

A.7 GHIGHIȘENI (jud. Bihor)

- 1957, locul de descoperire nu este precizat, într-un vas de lut (astăzi pierdut).
- MȚCO, inv. 8 (1973): 4.053 monede (4.026 întregi și 27 fragmente).
- 4.050 de monede emise între anii 1469 și 1661.
- Repertoriul 1974, p. 119/179; Toma 2009, pp. 197-256.
- Monede cu apartenență incertă: patru monede de tip *parvus* emise de regele Ungariei, Sigismund de Luxemburg (1387-1437), (Réthy 1907, p. 19/125A, 126; Huszár 1979, p. 95/580, 582).

I. REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin (1458-1490)

Denar (*denár*)

Av: **M · MATHE · R · VNGARIE**

Rv: **PATRON · VNGAR**

1. Kremnica, Veit Mühlstein (**K** - ...); inv. 8/1.

Huszár 1979, p. 112/716 (1468-1470); Pohl 1982, 217 (1470-1471).

Av: *** M · MATHE · R · VNGARIE**

Rv: **PATRON · VNGAR**

2. Kremnica, Paul Peck (**K P**); inv. 8/2.

Huszár 1979, p. 113/718 (1468-1470); Pohl 1982, 219-4 (1472-1478).

Av: **(...) RIE**

Rv: **(...) ATR (...)**

3. Kremnica, Johannes Constorfer (**K**); inv. 8/4032.

Huszár 1979, pp. 112-113/717 (1468-1481); Pohl 1982, 216-9 (1469).

Av: *** M · MATHE · R · HVNGAR**

Rv: **PATRON · VNGAR**

4. Kremnica, Paul Peck (**K P**); inv. 8/3.

Huszár 1979, p. 113/719 (1482-1486); Pohl 1982, 221-1 (1479-1485).

Av: *** M · MATHE · R · HVNGAR**

Rv: **PATRON · VNGAR**

5-6. Inv. 8/4-5.

Av: *** M · MATHE · R · HVNGAR**

Rv: **PATRON · VNGAR**

7. Inv. 8/6.

Kremnica, Veit Mühlstein, Augustin Langsfelder (**K** .

Huszár 1979, p. 113/719 (1482-1486); Pohl 1982, 221-4 (1479-1485).

Av: **M · MATHE · R · HVNGAR**

Rv: **PATRON · VNGAR**

8. Baia Mare (**M** - ...); inv. 8/7.

Huszár 1979, p. 113/720 (1482-1490); Pohl 1982, 222-9.

Av: *** M · MATHE · R · VNGARIE**

Rv: **PATRON · VNGARIE**

9-10. Kremnica, Peter Schaidler (**K**); inv. 8/8-9.

Huszár 1979, p. 113/722 (1489-1490); Pohl 1982, 223-1 (1488).

Av: **✠M·MATHIE·R·VNGARIE**

Rv: **PATRO(...)-VNGARIE**

11. Kremnica, Peter Schaidler (**K** **h**); inv. 8/10.

Huszár 1979, p. 113/722 (1489-1490); Pohl 1982, 223-2 (1489).

Vladislav al II-lea (1490-1516)

Denar (*denár*)

Av: **Ω·WLADISLAI·R·VNGARIE·**

Rv: **PATRONA-VNGARIE**

12. Inv. 8/11.

Av: **Ω·WLADISLAI·R·VNGARI·**

Rv: **PATRON-VNGARIE**

13. Inv. 8/12.

Kremnica, Hans Thurzó (**K** **h**).

Huszár 1979, p. 125/806 (1500-1502); Pohl 1982, 241-1 (1500-1502).

Av: **M·WLADISLA·R·VNGARI**

Rv: **PATRON-VNGARIE·**

14. Inv. 8/15.

Av: **M·WLADISLAI·R·VNGA·**

Rv: **PATRON-VNGARI**

15-16. Inv. 8/16-17.

Kremnica, Hans Thurzó (**K** **h**).

Huszár 1979, p. 125/807 (1500-1502); Pohl 1982, 242-1 (1500-1502).

Av: **Ω·WLADISLAI·R·VNGAR**

Rv: **PATRON-VNGARIE**

17. Kremnica, Hans Thurzó (**K** **h**); inv. 8/13.

Av: Réthy 1907, p. 35/275; Rv: desenul denarului Huszár 1979, p. 125/809.

Av: **M·WLADISLAI·R·VNGARI·**

Rv: **PATRON-VNGARIE·**

18. Kremnica, Hans Thurzó (**K** **h**); inv. 8/14.

Huszár 1979, p. 125/809 (1500-1502); Pohl 1982, 245-1 (1500-1502).

Av: **✠WLADISLAI✠R✠VNGARI✠** (milesimul)

Rv: **✠PATRONA✠-✠VNGARIE✠**

19. 1505; inv. 8/21.

20. 1508; inv. 8/19.

Av: **✠WLADISLAI✠R✠VNGAR✠** (milesimul)

Rv: **✠PATRONA✠-✠VNGARIE✠**

21. 1504 (150²); inv. 8/18.

22. 1506; inv. 8/22.

Av: **✠WLADISLAI✠R✠VNGARIE✠** 1508

Rv: **✠PATRONA✠-✠VNGARIE✠**

23. 1508; inv. 8/20.

Kremnica, Hans Thurzó (**K** **H**).

Huszár 1979, p. 126/811; Pohl 1982, 253-3.

Av: **✠WLADISLAI✠R✠VNGARIE✠** (milesimul)

Rv: **✠PATRONA✠-✠VNGARIE✠**

24-25. 1509; inv. 8/24-25.

26-27. 1513; inv. 8/27-28.

Av: **✠WLADISLAI✠R✠VNGARI✠** (milesimul)

Rv: **✠PATRONA✠-✠VNGARIE✠**

28. 1512; inv. 8/26.

29. 1514 (151 \mathfrak{L}); inv. 8/23.

Kremnica, Georg Thurzó (**K G**).

Huszár 1979, p. 126/811; Pohl 1982, 253-4.

Ludovic al II-lea (1516-1526)

Denar (*denár*)

Av: \mathfrak{L} LVDOVICVS \mathfrak{R} \mathfrak{V} NGAR \mathfrak{S} 1516

Rv: PATRONA \mathfrak{S} — \mathfrak{S} VNGARIE

30. Inv. 8/29.

Av: \mathfrak{L} LVDOVICVS \mathfrak{R} \mathfrak{V} NGAR \mathfrak{S} 1517

Rv: PATRONA \mathfrak{S} — \mathfrak{S} VNGARI

31. Inv. 8/30.

Av: \mathfrak{L} LVDOVICVS \mathfrak{R} \mathfrak{V} NGARI \mathfrak{S} 1518

Rv: PATRONA \mathfrak{S} — \mathfrak{S} VNGARIE

32. Inv. 8/31.

Av: \mathfrak{L} LVDOVICVS \mathfrak{R} \mathfrak{V} NGARI \mathfrak{S} 1519

Rv: PATRONA \mathfrak{S} — \mathfrak{S} VNGARIE

33-34. Inv. 8/32-33.

Kremnica, Georg Thurzó (**K G**).

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-1.

Av: \mathfrak{L} LVDOVICVS \mathfrak{R} \mathfrak{V} NGARI \mathfrak{S} 1520

Rv: PATRONA \mathfrak{S} — \mathfrak{S} VNGARIE

35. Inv. 8/34.

Av: \mathfrak{L} LVDOVICVS \mathfrak{R} \mathfrak{V} NGA \mathfrak{S} 1520

Rv: PATRONA \mathfrak{S} — \mathfrak{S} VNGARIE

36. Inv. 8/35.

Av: \mathfrak{L} LVDOVICVS \mathfrak{R} \mathfrak{V} NGAR \mathfrak{S} 1521

Rv: PATRONA \mathfrak{S} — \mathfrak{S} VNGARIE

37-38. Inv. 8/36-37.

Kremnica, Alexius Thurzó (**K A**).

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-2.

Av: \mathfrak{L} LVDOVICVS \circ \mathfrak{R} \circ VNGARI \mathfrak{S} 1526

Rv: PATRONA \mathfrak{S} —**K** VNGARIE

39. Visegrád, Alexius Thurzó (**AV**); inv. 8/38.

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-11.

Av: \circ LVDOVICVS \circ \mathfrak{R} \circ VNGAR \circ 1526

Rv: PATRONA \circ **A** \circ VNGARIE

40. Buda, Alexius Thurzó (**BA**); inv. 8/39.

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-12c.

Av: \mathfrak{L} LVDOVICVS \mathfrak{R} \mathfrak{V} NGA \mathfrak{S} 1526

Rv: PATRONA \mathfrak{S} — \mathfrak{S} VNGARIE

41. Inv. 8/40.

Av: \mathfrak{L} LVDOVICVS \mathfrak{R} \mathfrak{V} NGAR \mathfrak{S} 1526

Rv: PATRONA \mathfrak{S} — \mathfrak{S} VNGARIE

42. Inv. 8/41.

Kremnica, Alexius Thurzó (**K A**).

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-18.

Av: \mathfrak{L} LVDOVICVS \mathfrak{R} \mathfrak{V} NGARIE \mathfrak{S} 1525

Rv: PATRONA \mathfrak{S} — \mathfrak{S} VNGARIE

43. Inv. 8/42.

Av: \mathfrak{L} LVDOVICVS \mathfrak{R} \mathfrak{V} NGARI 1525

Rv: **PATRONA** ⚔- ⚔ **VNGARIE**

44-45. Inv. 8/43-44.

Av: ⚔ **LVDOVICVS** ⚔ **R** ⚔ **VNGAR** ⚔ 1526

Rv: **PATRONA** ⚔- ⚔ **VNGARIE**

46-47. Inv. 8/45-46.

Av: ⚔ **LVDOVICVS** ⚔ **R** ⚔ **VNGA** ⚔ 1526

Rv: **PATRONA** ⚔- ⚔ **VNGARIE**

48-49. Inv. 8/47-48.

Kremnica, Bernard Beheim (**K B**).

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-19.

Av: ⚔ **LVDOVICVS** ⚔ **R** ⚔ **VNGAR** ⚔ 1526

Rv: **PATRONA** ⚔- ⚔ **VNGARIE**

50. Kremnica, Bernard Beheim și Johannes Lengyel (**K P**); inv. 8/49.

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-20.

Av: ⚔ **LVDOVICVS** ⚔ **R** ⚔ **VNGARI** ⚔ 1526

Rv: **PATRONA** ⚔- ⚔ **VNGARIE**

51. Košice (**K** ⚔); inv. 8/50.

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-24.

Av: ⚔ **LVDOVICVS** ° **R** ° **VNGAR** ⚔ 1527

Rv: **PATRONA** ⚔- ⚔ **VNGARIE**

52. Kremnica (**L V**); inv. 8/51.

Huszár 1979, p. 130/841; Pohl 1982, 255-38.

Ioan Zápolya (1526-1540)

Denar (*denár*)

Av: **IOHANNES** · **R** · **VNG** * 1527

Rv: **PATRONA** · **VNGARIE**, în câmp marca E - T

53. Aiud (?), Jacobus Tornallyai (*Schatzmeister*); inv. 8/3554.

Huszár 1979, p. 135/881; Pohl 1982, 265-6.

Ferdinand I (1526-1564)

Denar (*denár*)

Av: **FERDINAN** · **D** · **G** · **R** · **VNG** · 1528 ·

Rv: **PATRONA** · **VNGAR** ·, în câmp marca K - B

54. Kremnica; inv. 8/52.

Huszár 1979, p. 143/934.

Av: **FERDINAND** · **D** · **G** · **R** · **VNG** * (milesimul) *

Rv: **PATRONA** * - * **VNGARIE**, în câmp K - B

55-56. 1527; inv. 8/53-54.

57-66. 1528; inv. 8/55-64.

67-73. 1529; inv. 8/65-71.

74-78. 1530; inv. 8/72-76.

79-81. 1531; inv. 8/77-79.

82-88. 1532; inv. 8/80-86.

89-92. 1533; inv. 8/87-90.

93-109. 1534; inv. 8/91-107.

110-126. 1535; inv. 8/108-124.

127-155. 1536; inv. 8/125-153.

156-184. 1537; inv. 8/154-182.

185-207. 1538; inv. 8/183-186, 188-206.

208-233. 1539; inv. 8/207-232.

234. 153(...); inv. 8/1651.

235-256. 1540; inv. 8/233-254.
 257-289. 1541; inv. 8/255-287.
 290-326. 1542; inv. 8/288-323, 924.
 327-367. 1543; inv. 8/324-343, 345-365.
 368-407. 1544; inv. 8/366-382, 384-404, 1655, 4033.
 408-457. 1545; inv. 8/405-452, 1654, 4034.
 458-519. 1546; inv. 8/453-513, 575.
 520-581. 1547; inv. 8/514-574, 1209.
 582-638. 1548; inv. 8/187, 576-630, 4035.
 639-734. 1549; inv. 8/631-726.
 735-738. 154(...); inv. 8/1653, 1656-1658.
 739-831. 1550; inv. 8/727-817, 1668, 1700.
 832-897. 1551; inv. 8/818-883.
 898-970. 1552; inv. 8/884-923, 925-957.
 971-1024. 1553; inv. 8/958-1009, 1484, 1652.
 1025-1070. 1554; inv. 8/383, 1010-1054.
 1071-1119. 1555; inv. 8/1055-1101, 1666, 1688.
 1120-1165. 1556; inv. 8/1102-1147.
 1166-1246. 1557; inv. 8/344, 1148-1208, 1210-1225, 1661-1662, 1664.
 1247-1319. 1558; inv. 8/1226-1298.
 1320-1323. 155(...); inv. 1659-1660, 1663, 1665.
 1324-1362. An ilizibil; inv. 1667, 1669-1687, 1689-1699, 1701-1708.
 Kremnica
 Huszár 1979, p. 143/935.

Av: FER · D · G · E · RO · I · S · AV · GE · HV · B · R · milesimul
 Rv: PATRONA · * · VNGARIE, în câmp K - B
 1363-1407. 1559; inv. 8/1299-1342, 2801.
 1408-1462. 1560; inv. 8/1343-1396, 4037.
 1463-1504. 1561; inv. 8/1397-1438.
 1505-1550. 1562; inv. 8/1439-1483, 1637.
 1551-1603. 1563; inv. 8/1485-1537.
 1604-1667. 1564; inv. 8/1538-1599, 1712, 4038.
 1668-1704. 1565; inv. 8/1600-1636.
 1705-1708. An ilizibil; inv. 1709-1711, 1713.
 Kremnica
 Huszár 1979, p. 143/936.

Av: * FERDINAN · D · G · R · VNG · 1552 ·
 Rv: PATRONA · * · VNGARIE *, în câmp H - P
 1709-1712. Sibiu; inv. 8/1638-1641.
 Huszár 1979, p. 144/948.

Av: FER · D · G · E · RO · I · S · AV · GE · HV · B · R · 1560
 Rv: PATRONA · * · VNGARIE, în câmp K - P
 1713-1714. Kremnica; inv. 8/1642-1643.
 Huszár 1979, p. 144/951.

Av: FERDINAND · D · G · R · VNG · 1554 ·
 Rv: PATRONA · * · VNGARIE *, în câmp N - C
 1715-1717. Baia Mare; inv. 8/1644-1646.
 Huszár 1979, p. 145/953.

Av: + FERDINAND * D * G * R * VNA *
 Rv: PATRONA · * · VNGARIE, deasupra scutului 1527, în câmp C - floare de crin
 1718. Košice; inv. 8/1647.
 Huszár 1979, p. 144/942v.

Falsuri:

Av: + FERDINANDVS * R * VNGARIE *

Rv: PATRONA * - * - * VNGARIE, deasupra scutului 15Z1, în câmp C - floare de crin
1719. Inv. 8/1648.

Av: FERDINAND · D · G · R · VNGA · 174 (ultimele două cifre în oglindă) ·

Rv: * PATRONA * - * VNGARIE *, în câmp H - B
1720. Inv. 8/1649.

Av: · FERDINAND (...) VNG · 155 ·

Rv: PATRONA · - · VNGARIE, în câmp K - B
1721. Inv. 8/1650.

Av: (...)AND · D · G · R · V(...)

Rv: PATRONA (...), în câmp K - B
1722. Inv. 8/4036.

Maximilian (1564-1576)

Denar (*denár*)

Av: MAX · II · D · G · E · RO · I · S · AV · G · HV · B · R · , în câmp milesimul

Rv: PATRONA · * · VNGARIE, în câmp K - B

1723-1749. 1565; inv. 8/1714-1740.

1750-1814. 1566; inv. 8/1741-1805.

1815-1874. 1567; inv. 8/1806-1864, 2459.

1875-1950. 1568; inv. 8/1865-1939, 2460.

1951-2042. 1569; inv. 8/1940-2031.

2043. 156(...); inv. 8/2458.

2044-2121. 1570; inv. 8/2032-2108, 2773.

2122-2212. 1571; inv. 8/2109-2199.

2213-2293. 1572; inv. 8/2200-2280.

2294-2328. 1573; inv. 8/2770, 2281-2314.

2329-2368. 1574; inv. 8/2315-2353, 2772.

2369-2372. 1575; inv. 8/2354-2357.

2373-2377. 157(...); inv. 8/2766-2769, 2771.

Kremnica

Huszár 1979, p. 150/992.

Av: MAX · II · RO · I · S · AV · GE · HV · BO · R · , milesimul deasupra scutului

Rv: PATRONA · * · VNGARIE, în câmp K - B

2378-2468. 1575; inv. 8/2358-2448.

2469-2573. 1576; inv. 8/2461-2563, 2778, 2796.

2574-2689. 1577; inv. 8/2564-2678, 4039.

2690-2777. 1578; inv. 8/2679-2765, 2800.

2778-2793. 157(...); inv. 8/2774-2777, 2779-2789, 2790.

2794-2798. An ilizibil; inv. 8/2791-2795.

Kremnica

Huszár 1979, p. 150/993.

Av: MAX · II · D · G · E · RO · I · S · AV · G · HV · B · R · , milesimul deasupra scutului

Rv: PATRONA · * · VNGARIE, în câmp H - S

2799-2807. 1575; inv. 8/2449-2457.

2808-2810. 1576; inv. 8/2797-2799.

Košice

Huszár 1979, p. 150/994.

2811. 0,15; fragm.; inv. 8/4044.

Rudolf (1576-1608)

Denar (*denár*)

Av: RVDO · II · RO · I · S · AV · GE · H · BO · R · , deasupra scutului milesimul

Rv: · PATRONA · * · VNGARIE · , în câmp K - B

2812-2814. 1578; inv. 8/2802, 2872, 3552.

2815-2877. 1579; inv. 8/2803-2865.

2878-2883. 157(...); inv. 8/2866-2871.

Kremnica

Huszár 1979, p. 162/1058.

Av: RVD · II · RO · I · S · AV · G · H · B · R ·

Rv: · PATR * milesimul * HVNG · , în câmp K - B

2884-2912. 1579; inv. 8/2873-2901.

2913-3013. 1580; inv. 8/2902-3001, 4040.

3014-3078. 1581; inv. 8/3002-3066.

3079-3107. 1582; inv. 8/3067-3095.

3108-3148. 1583; inv. 8/3096-3136.

3149-3212. 1584; inv. 8/3137-3200.

3213-3269. 1585; inv. 8/3201-3257.

3270-3296. 1586; inv. 3258-3284.

3297-3325. 1587; inv. 8/3285-3313.

3326-3361. 1588; inv. 8/3314-3349.

3362-3394. 1589; inv. 8/3350-3382.

3395-3411. 158(...); inv. 8/3383-3399.

3412-3445. 1590; inv. 8/3400-3433.

3446-3475. 1591; inv. 8/3434-3463.

3476-3484. 1592; inv. 8/3464-3472.

3485-3496. 1593; inv. 8/3473-3484.

3497-3502. 1594; inv. 8/3485-3490.

3503-3504. 1595; inv. 8/3491-3492.

3505-2506. 159(...); inv. 8/3493-3494.

3507. 15(...); inv. 8/3534.

3508-3543. 1602; inv. 8/3495-3502, 3504-3531.

3544-3556. An ilizibil; inv. 8/3532-3533, 3535-3545.

Kremnica

Huszár 1979, p. 162/1059.

Av: RVD · II · D · G · RO · I · S · AV · G · H · B · R ·

Rv: · PATRO * 160Z * HVNGA, în câmp K - B

3557. Kremnica; inv. 8/3503.

Huszár 1979, p. 162/1060.

Fragmente:

3558-3559. Inv. 8/4041, 4043.

Falsuri:

Av: RVD · II · R · O · I · S · AV · G · H · V · B · R ·

Rv: · PATRONA * VNGARIE, în câmp K - B

3560. Inv. 8/3546.

Av: RVD · II · RO · I · S · AV · G · H · B · R ·

Rv: · PATR * 1570 * HVNG · , în câmp K - B

3561. Inv. 8/3547.

Denari cu emitenți neidentificați:

3562-3568. Inv. 8/3548-3551, 3553, 4045-4046.

Matia de Habsburg (1608-1619)

Denar (*denár*)

Av: MAT · D · G · RO · I · S · A · GE · HV · B · R ·

Rv: PATRO · HVNGA · 1618 ·, în câmp K - B

3569. Kremnica; inv. 8/3557.

Huszár 1979, p. 173/1141.

Ferdinand al II-lea (1619-1637)

Denar (*denár*)

Av: FER · II · D · G · R · I · S · A · G · H · B · R ·

Rv: PATRO · HVNGA · 16(...) ·, în câmp K - B

3570. 1633 sau 1635, Kremnica; inv. 8/3558.

Huszár 1979, p. 182/1205.

II. PRINCIPATUL TRANSILVANIEI

Ioan Sigismund Zápolya (1556-1559-1571)

Denar

Av: IOAN · SECVN · D · G · R · VNG · 1556 ·

Rv: PATRONA · - · VNGARIE, în câmp N - P

3571. 1556, Baia Mare; inv. 8/3555.

Resch 1901, p. 7/18; Buzdugan *et alii* 1977, p. 123/102.

Av: IOAN * SECVN * D * G * R · VN * 1556 *

Rv: PATRONA * · * · VNGARIE *, în câmp N - P

3572. 1556, Baia Mare; inv. 8/3556.

Resch 1901, p. 7/22; Buzdugan *et alii* 1977, p. 123/107.

III. REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello (1471-1516)

Weisspfennig

Av: WLADISLAVS SECVNDVS R B

3573-3576. f.a., Kutná Hora; inv. 8/4026-4029.

Donebauer 1889, p. 94/962.

Ferdinand I Habsburg (1527-1564)

Weisspfennig

Av: FERDINAND : PRIM

3577. f.a., Kutná Hora, Johann Jeptiška v. Bieschin și Paul von Podiwic (1527-1534); inv. 8/4030.

Donebauer 1889, p. 107/1074.

Weisspfennig-i cu emitenți neidentificați

3578-3579. Inv. 8/4031, 4042.

IV. ŚWIDNICA

Ludovic Jagiello (1516-1526)

½ groș (*pólgrosz*)

Av: ♣ LVDOVICVS · R · VN · ET · BO

Rv: ♣ CIVITAS ◦ SWIENI ◦ 15Z0
3580. Inv. 8/3995.
Hutten-Czapski 1957/I, -.

Av: ♣ LVDOVICVS : R : VN : ET : BO
Rv: ♣ CIVITAS : SWIENIE : 1 : 5 : Z0
3581-3584. Inv. 8/3996-3998, 4011.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 20/206 v.

Av: ♣ LVDOVICVS : R : VN : ET : BO
Rv: ♣ CIVITAS : SWIENIE : 1 : 5 : Z1
3585-3587. Inv. 8/3999, 4007-4008.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 20/207 v.

Av: ♣ LVDOVICVS : R : VN : ET : BO
Rv: ♣ CIVITAS : SWIENIE : 15Z3
3588-3590. Inv. 8/4000, 4009-4010.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 20/209 v.

Av: ♣ LVDOVICVS : R : VN : ET : BO
Rv: ♣ CIVITAS : SWIEN : 1525
3591. Inv. 8/4001.
Hutten-Czapski 1957/I, -.

Av: ♣ LVDOVICVS ◦ R ◦ VN ◦ ET ◦ BO
Rv: ♣ CIVITAS ◦ SWIEN ◦ 15 ◦ 2 ◦ 5
3592-3593. Inv. 8/4002-4003.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 20/211.

Av: ♣ LVDOVICVS ◦ R ◦ VN ◦ ET ◦ BO
Rv: ♣ CIVITAS ◦ SWIENI ◦ 15Z6
3594-3597. Inv. 8/4004, 4013, 4017, 4019.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 20/212 v.

Av: ♣ LVDOVICVS ◦ R ◦ VN ◦ E ◦ BO
Rv: ♣ CIVITAS ◦ SWIENI ◦ 15Z6
3598. Inv. 8/4020.
Hutten-Czapski 1957/I, -.

Av: ♣ LVDOVICVS · R · VN · ET · BO
Rv: ♣ CIVITAS · SWEIN · 15Z6
3599-3602. Inv. 8/4005, 4012, 4016, 4018.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 20/214 v.

Av: ♣ LVDOVICVS : R : VN : ET : BO
Rv: ♣ CIVITAS : SWEINI : 15Z6
3603-3605. Inv. 8/4006, 4014-4015.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 20/213 v.

3606-3610. An ilizibil; inv. 8/4021-4025.

V. IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară

Margraviatul Brandenburg (Neumark)
Johann v. Küstrin (1535-1571)

Groș (Groschen)

Av: ♦ IOHAN · D · G · MAR · BRANDEN · ET · STE
 Rv: GROSS · AR · IOHAN · MAR · BRAND · 1544 ·
 3611-3612. 1544, Crossen; inv. 8/3984-3985.
 Bahrfeldt 1889, p. 236/458a; Hess 1896, p. 20/474.

Av: ♦ IOHAN · D · G · MAR · BRANDEN · ET · STE ·
 Rv: GROSS · AR · IOHAN · MAR · BRAND · 1545 ·
 3613-3614. Inv. 8/3987-3988.
 Bahrfeldt 1889, p. 236/459 b (Av) și a (Rv); Hess 1896, p. 20/475.
 Av: IOHAN · D · G · MAR · BRANDEN · ET · STE ·
 Rv: GROSS · AR · IOHAN · MAR · BRAND · 1545 ·
 3615. Inv. 8/3986.
 1545, Crossen.
 Bahrfeldt 1889, p. 236/459d; Hess 1896, p. 20/475.

Av: IOHAN · D · G · MAR · BRANDEN · ET · STE ·
 Rv: GROSS · AR · IOHAN · MAR · BRAND · 1546 ·
 3616. 1546, Crossen; inv. 8/3989.
 Bahrfeldt 1889, p. 237/460d; Hess 1896, p. 20/476.

Cercul monetar Austria

Arhid. Ferdinand Karl (1632-1662)
Dreier
 Av: FERDIN ♦ CAROL ♦ D · G ♦ ARCHID ♦ AV, în câmp 16 - 61
 Rv: DVX ♦ BURGVND · - COM ♦ TYROLIS
 3617. 1661, Hall (Tirol); inv. 8/3994.
 Moser-Tursky 1977, p. 291.

Silezia

Ducatele Liegnitz-Brieg
 Friedrich al II-lea (1495-1547)
Groș (Groschen)

Av: † FRIDERI · D · G · DVX · LEG · BRE
 Rv: · VERB · DOMI · MANET · IN · ETERN · 1543
 3618. Inv. 8/3991.
 Saurma-Jeltsch 1883, p. 4/24; Friedensburg, Seger 1901, p. 22/1359 sau 1360.

Av: † FRIDERI · D · G · DVX · SLESI · LEG · BRE
 Rv: · VERB · DOMI · MANET · IN · ETERN · 1544
 3619. Inv. 8/3992.
 Saurma-Jeltsch 1883, p. 4/28; Friedensburg, Seger 1901, p. 22/1363.

Ducatul Cieszyn (Teschen)
 Friedrich Kasimir zu Freistadt (1563-1571)
Groș (Groschen)
 Av: FRI · CASI · - · D · G · DVX · E / în exergă GROS · BEL(...) / CENSIS
 Rv: * PRAEEVNT DEO COMITE FORTVNA 1570
 3620. 1570, Bielitz; inv. 8/3993.
 Saurma-Jeltsch 1883, p. 13/20; Friedensburg, Seger 1901, p. 52/2977.

VI. REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Monetăriile Coroanei

Cazimir Jagiello (1447-1492)

½ groș (*półgrosz koronny*)

Av: ♣ **MONETA** ♣ **KAZIMIRI**

Rv: ♣ **REGIS** ♣ – **POLONIE**

3621-3649. f.a. (1479-1492), Peter Kurozwęcki (✱); inv. 8/3559-3587.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 17/176; Gumowski 1960, p. 102/451.

Ioan Albert (1492-1501)

½ groș (*półgrosz koronny*)

Av: ♣ **MONETA** + **I** + **ALBERTI**

Rv: ♣ **REGIS** ♣ – **POLONIE**

3650-3707. f.a. (1479-1492); inv. 8/3589-3599, 3604-3608, 3612-3614, 3618, 3621-3629, 3631-3635, 3637-3639, 3641-3647, 3649-3662.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 18/194; Gumowski 1960, p. 103/467.

Av: ♣ **MONETA** + **I** + **ALBERTI**

Rv: ♣ **REGIS** ♣ – **POLONIE**

3708-3724. f.a. (1479-1492); inv. 8/3600-3603, 3609-3611, 3615-3617, 3619-3620, 3636, 3640, 3663-3665.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 19/195; Gumowski 1960, p. 103/467.

Av: ♣ **MONETA** + **I** + **ALBERTI**

Rv: ♣ **REGIS** ○ **POLONIE**

3725-3727. f.a. (1499-1501); inv. 8/3588, 3630, 3648.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 19/196; Gumowski 1960, p. 103/467.

Alexandru (1501-1506)

½ groș (*półgrosz koronny*)

Av: + **ALEXANDER** : **DEI** : **G** : **REX**

Rv: + **MONETA** : **REGIS** : **POLONIE**

3728-3817. Inv. 8/3666-3755.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 19/201; Gumowski 1960, p. 103/469.

Sigismund I (1506-1548)

Groș (*grosz koronny*)

Av: **SIGISMVND**⁹ / · **PRIM**⁹ · **REX** · / **POLONIE** · / (semn monetar)

Rv: **MONETA** : **REGNI** : **POLONIE** : **15Z6**

3818. Inv. 8/3756.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 24/271 var.; Gumowski 1960, p. 103/481.

Av: **SIGISMVND** / **PRIM** * **REX** / **POLONIE** / * (semn monetar) *

Rv: **MONETA** * **REGNI** * **POLONIE** * **15Z7**

3819-3820. Inv. 8/3757, 3766.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 25/276; Gumowski 1960, p. 104/482.

Av: **SIGISMVND** / **PRIM** * **REX** / **POLONIE** / * (semn monetar) *

Rv: * **MONETA** * **REGNI** * **POLONIE** * **15Z8**

3821. Inv. 8/3758.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 25/286; Gumowski 1960, p. 104/483.

Av: **SIGISMVND** / **PRIM** * **REX** / **POLONIE** / * (semn monetar) *

Rv: **MONETA** * **REGNI** * **POLONIE** * **15Z9** *

3822-3823. Inv. 8/3759-3760.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 26/293; Gumowski 1960, p. 104/484.

Av: SIGISMVND / · PRIM (floare) REX / POLONIE · / S (blazon Leliwa) T

Rv: MONETA · REGNI · POLO : 1547

3824-3825. 1547, Cracovia; inv. 8/3761, 3765.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 35/416; Gumowski 1960, p. 105/491.

3826-3828. An ilizibil; inv. 8/3762-3764.

Sigismund I (1506-1548)

½ grosz (*półgrosz koronny*)

Av: + MONETA : SIGISMVNDI

Rv: + REGIS : POLONIE :

3829. Inv. 8/3824.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 36/424; Gumowski 1960, p. 104/479.

Av: + MONETA : SIGISMVNDI

Rv: + REGIS : POLONIE : (milesimul)

3830-3845. 1507; inv. 8/3767-3781, 3818.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 21/219; Gumowski 1960, p. 104/480.

3846-3858. 1508; inv. 8/3782-3794.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 21/220.

3859-3868. 1509; inv. 8/3795-3804.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 21/221; Gumowski 1960, p. 104/480.

3869-3872. 1510; inv. 8/3805-3808.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 21/226; Gumowski 1960, p. 104/480.

3873-3875. 1511; inv. 8/3809-3811.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 22/229; Gumowski 1960, p. 104/480.

3876-3886. An ilizibil; inv. 8/3812-3817, 3819-3823.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

6 groși (*szóstak koronny*)

Av: · SIGISMVN · III · D · G REX · PO · M · D · L ·

Rv: · GROS · ARGEN · SEX · REG · POLONI 96, în câmp semne monetare

3887. 1596, Marienburg, Gratiano Gonzalo și J. Göbel (*Münzmeisters*); inv. 8/3872.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 98/972; Gumowski 1960, p. 128/1151.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

3 groși (*trojak koronny*)

Av: SIG · III · D · G · REX · POL · M · D · L ·

Rv: GROS · ARG / TRIP · REG · / POLONIAE / I (blazon Ostoja) D / 15 - 88

3888. 1588, Olkusz; inv. 8/3873.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 79/793; Gumowski 1960, p. 123/986.

Av: SIG · III · D · G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / · GROS · ARG · / · TRIP · REG · / · POLONIAE / (semn monetar) - 90 / I (blazon Lewart) F

3889. 1590, Posen; inv. 8/3874.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 82/819; Gumowski 1960, p. 123/995.

Av: SIG · 3 · D · G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / GROS · ARG / TRIP · REG / · POLONIAE / (semn monetar) - 91 / I (blazon Lewart) F

3890. 1591, Posen; inv. 8/3875.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 84/842; Gumowski 1960, p. 123/998.

Av: SIGI · 3 · D · G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: · III · / · GROS · ARG · / · TRIP · REG · / POLONIAE / · 93 · - (semn monetar) / I (blazon Lewart) F

3891. 1593, Posen; inv. 8/3877.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 89/884; Gumowski 1960, p. 124/1010.

Av: SIGISM · III · D · G (blazon Lewart) REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / GROS · ARG / · TRIP · REG · / · POLONI · / (semn monetar) 94 (semn monetar)

3892. 1594, Marienburg, Gratiano Gonzalo și J. Göbel; inv. 8/3878.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 92/922; Gumowski 1960, p. 124/1021.

Av: SIG · III · D · G · REX · PO · M · D · L · 96

Rv: · GROS · ARG · / · TRIP · REG · / · POLONIÆ · / (semn monetar) I (blazon Lewart) F (semn monetar)

3893. 1596, Posen, Hans Rüdiger (*Münzpächter*, 1095-1061), Johann Dittmar (*Münzmeister*, 1595-1598); inv. 8/3880.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 99/985; Gumowski 1960, p. 124/1038.

Av: SIG III D G R · POLONI M D L

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / N - 96 / · I (blazon Lewart) F ·

3894. 1596, Olkusz; inv. 8/3879.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 98/974; Gumowski 1960, p. 124/1035.

Av: · SIG III · D G · R · - POLONI M D L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / NI - 97 / · I (blazon Lewart) F ·

3895. 1597, Olkusz; inv. 8/3881.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 103/1014 var.; Gumowski 1960, p. 125/1054.

Av: SIG · III · D · G · REX · PO · M · D · L ·

Rv: III / GROS · ARG : / TRIP · REG : / POLO · 97 / I (blazon Lewart) F ° S (blazon Radwan) C / H (semn monetar) R

3896. 1597, Bromberg, Stanisław Cikowski (*Inhaber*, 1594-1561), Hans Rüdiger; inv. 8/3882.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 106/1047; Gumowski 1960, p. 125/1060.

Av: SIG 3 D G - REX P M D L

Rv: III / GROS · ARG / TR · R · PO 97 / I (blazon Lewart) F / (semn monetar)

3997-3898. 1897, Lublin, Melchior Reisner (*Münzpächter*, 1597-1598); inv. 8/3892, 3898.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 106/1050; Gumowski 1960, p. 126/1074.

Av: SIG III D G - REX PO M D L ·

Rv: III / GROS · ARG / TRIP · REG / · POLONI · / 15_L 98

3899. 1598, Lublin; inv. 8/3887.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 112/1089; Gumowski 1960, p. 127/1091.

Av: SIG III D G - REX P M D L

Rv: III / GROS ARG / TRIP REG / POLONI / 1598

3900. 1598, Lublin; inv. 8/3888.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 111/1082 var.; Gumowski 1960, p. 127/1092.

Av: SIG · III · D · - · G REX PO M D L ·

Rv: III / GROS · ARG / TRI · R · PO · / · 98 (blazon Lewart) B ·

3901. 1598, Bromberg; inv. 8/3886.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 113/1092 var.; Gumowski 1960, p. 126/1083.

Av: · SIG III D · - · G REX PO M D L ·

Rv: III / GROS · ARG / · TRIP · R · PO / P · (blazon Lewart) · 98 ·

3902. 1598, Posen; inv. 8/3885.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 113/1097; Gumowski 1960, p. 126/1079.

Av: SIG III D G · - R · POLON M D L ·

Rv: · III · / GROS · ARG / TR · R · POLO / NI - 98 / · I (blazon Lewart) F ·

3903-3904. 1598, Olkusz; inv. 8/3883-3884.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 110/1070 var.; Gumowski 1960, p. 126/1076.

Av: SIG III D G · - R POLON M D L ·

Rv: III / GROS · ARG / TR · R · POLO / NI - 99 / · I (blazon Lewart) F ·
3905. 1599, Olkusz; inv. 8/3889.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 115/1115; Gumowski 1960, p. 127/1093.

Av: SIG · 3 · D · G · - REX · P · M · D · L ·
Rv: III / GROS · ARG / 3 · RE · PO · L / · I (blazon Lewart) F · / 16 - 00
3906. 1600, Olkusz; inv. 8/3876.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 118/1140; Gumowski 1960, p. 127/1100.

Av: SIGISM · III · D · G - REX · PO · M · D · L · (blazon Lewart)
Rv: III / GROS · ARG : / · TRIP : REG : / · POLONI · / J601K
3907. 1601, Cracovia; inv. 8/3891.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 123/1179; Gumowski 1960, p. 127/1122.

Av: SIG · III · D · - · G · REX · PO · M D L ·
Rv: III / F / GROS · ARG / TRIP · R · PO / · 16 (blazon Lewart) 01 ·
3908. 1601, Fraustadt; inv. 8/3890.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 122/1173 var.; Gumowski 1960, p. 127/1116.

Sigismund al III-lea (1587-1632)
1 ½ groș (*póltorak*)
Av: SIGIS 3 D G (3) REX PO M D L
Rv: * MONE * NO * (blazon Sas) * REG * POLO *, în câmp 2 - 4
3909. 1624; inv. 8/3893.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 162/1491; Gumowski 1960, p. 122/974.

Monetăria prusacă

Sigismund I (1506-1548)
Groș (*grosz pruski*)

Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVSS
Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVSS * 1528
3910. Inv. 8/3829.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 26/290; Gumowski 1960, p. 106/525.

Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVS
Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVSS * 1529
3911-4012. Inv. 8/3827-3828.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 26/296; Gumowski 1960, p. 106/525.

Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVSS
Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVS * 1529
3913. Inv. 8/3825.
Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVSS
Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVS * 1529
3914. Inv. 8/3826.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 26/297; Gumowski 1960, p. 106/525.

Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVS
Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVS * 1530
3915-3916. Inv. 8/3830-3831.
Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRV
Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVS * 1530
3917. Inv. 8/3832.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 26/301; Gumowski 1960, p. 106/526.

Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVS

Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVS * 1531
 3918-3920. Inv. 8/3833-3834, 3836.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 27/307; Gumowski 1960, p. 106/527.
 Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVS
 Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVS * 1531
 3921. Inv. 8/3835.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 27/307 var.; Gumowski 1960, p. 106/527.

Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVS
 Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVSS * 153Z
 3922-3926. Inv. 8/3837-3840, 3844.
 Hutten-Czapski 1957/I, -; Gumowski 1960, p. 106/528.
 Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVSS
 Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVSS * 153Z
 3927-3928. Inv. 8/3842, 3845.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 28/324; Gumowski 1960, p. 106/528.
 Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVS
 Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVSSI * 153Z
 3929. Inv. 8/3843.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 28/325; Gumowski 1960, p. 106/528.
 Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVS
 Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVSSIE * 153Z
 3930. Inv. 8/3841.
 Hutten-Czapski 1957/I, -; Gumowski 1960, p. 106/528.

Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVSS
 Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVSSIE * 1533
 3931-3934. Inv. 8/3846-3848, 3850.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 29/332; Gumowski 1960, p. 106/529.
 Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVSS
 Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVSS * 1533
 3935. Inv. 8/3849.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 29/333; Gumowski 1960, p. 106/529.

Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVSSIE
 Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVSSIE * 1534
 3936-3938. Inv. 8/3851, 3853-3854.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 29/343; Gumowski 1960, p. 106/530.
 Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVSS
 Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVSSIE * 1534
 3939. Inv. 8/3852.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 29/342; Gumowski 1960, p. 106/530.

Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVSSIE
 Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVSSIE * 1535
 3940-3941. Inv. 8/3855-3856.
 Hutten-Czapski 1957/I, 30/352; Gumowski 1960, p. 106/531.

Av: * SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVSS
 Rv: * GROSS * COMV * TERR * PRVSS * (...)
 3942. Inv. 8/3857.

Monetăria Lituaniei

Sigismund August (1547-1572)
 Grosz polonez (*grosz polski*)

Av: ·SIGIS ·- ·AVG ·REX / în exergă POLO ·MAG / ·DVX ·L ·
 Rv: MONETA ▲ MAGNI ▲ DVCA ▲ LIT (monogramă), în câmp 15 - 66
 3943. Inv. 8/3865.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 47/546; Gumowski 1960, p. 109/610.

Av: ·SIGIS ·- ·AVG ·REX / în exergă POLO ·MAG / ·DVX ·L ·
 Rv: MONETA ·MAGNI ·DVCA ·LIT (monogramă), în câmp 15 - 68
 3944-3945. Inv. 8/3866-3867.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 49/566 var.; Gumowski 1960, p. 109/610.

Ștefan Báthory (1576-1586)
 3 groși (*trojak litewski*)

Av: ·STEP ·D ·G ·REX ·III ·PO ·M ·D ·L ·
 Rv: ·GROS ·ARG / TRIP ·M ·D ·/ LIT - VA / 15 - 80
 3946. 1580, Vilnius; inv. 8/3868.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 62/652 var.; Gumowski 1960, p. 115/752; Ivanauskas, Douchis 1999, p. 156/757:121.

Av: ·STEP ·D ·G ·REX PO ·M ·D ·L ·
 Rv: III / 15 - 8Z / GROS ·ARG / TRIP ·M ·D ·/ LIT ·
 3947. 1582, Vilnius; inv. 8/3870.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 67/687; Gumowski 1960, p. 115/757; Ivanauskas, Douchis 1999, p. 159/774:127.

Av: ·STEP ·D ·G ·REX PO ·M ·D ·L ·
 Rv: III / 15 - 83 / GROS ·ARG / TRIP ·M ·D ·/ LIT ·
 3948. 1583, Vilnius; inv. 8/3869.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 68/705; Gumowski 1960, p. 115/758; Ivanauskas, Douchis 1999, p. 159/778:127.

Av: ·STEP ·D ·G ·REX (semn monetar) PO ·M ·D ·L ·
 Rv: III / 15 - 85 / GROS ·ARG / TRIP ·M ·D ·/ LIT
 3949. 1585, Vilnius; inv. 8/3871.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 72/743; Gumowski 1960, p. 115/762; Ivanauskas, Douchis 1999, p. 161/786:131.

Sigismund al III-lea (1587-1632)
 3 groși (*trojak litewski*)

Av: SIG ·III ·D ·G ·REX ·PO ·M ·D ·L ·
 Rv: III / J5 - 91 / GROS ARG / TRIP M D L /
 3950. 1591; inv. 8/3896.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 85/849; Gumowski 1960, p. 135/1332; Ivanauskas, Douchis 1999, p. 210/1057:209.

Av: SIG ·III· D : G ·- ·REX ·PO ·M ·D ·L ·
 Rv: ·III ·/ GROS ·ARG / TRIP ·M ·D ·L ·/ 15 94
 3951. 1594; inv. 8/3897.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 93/926; Gumowski 1960, p. 135/1335; Ivanauskas, Douchis 1999, p. 211/1062:210.

Monetăria din Gdańsk

Sigismund I (1506-1548)
 Groș (*grosz gdański*)

Av: SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRV
 Rv: GROSSVS * CIVI * DANC3 * 1531 *
 3952-3953. Inv. 8/3858-3859.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 27/309; Gumowski 1960, p. 107/558; Dutkowski, Suchanek 2000, p. 44/56.

Av: SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRV
 Rv: GROSSVS * CIVI * DANC3 * 1534

3954. Inv. 8/3860.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 29/344; Gumowski 1960, p. 107/561; Dutkowski, Suchanek 2000, p. 45/57 IVb.

Av: ★ SIGIS * I * REX * POLO * DO * TO * PRVS *

Rv: ✠ GROSSVS * CIVI * GEDANEN * 1539 *

3955. Inv. 8/3861.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 33/391; Gumowski 1960, p. 107/565; Dutkowski, Suchanek 2000, p. 46/64 Ia.

Av: ★ SIGIS * I * REX * POLO * DO * TO * PRV *

Rv: ✠ GROSSVS * CIVI * GEDANEN * 1540 *

3956-3957. Inv. 8/3862-3863.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 34/401 var.; Gumowski 1960, p. 107/566; Dutkowski, Suchanek 2000, p. 46/64 IIa.

Monetăria din Elbląg

Sigismund I (1506-1548)

Groş (*grosz elbląski*)

Av: ✠ SIGIS * I * REX * PO * DO * TOCI * PRVS *

Rv: ✠ GROSSVS * CIVIT * ELBINK * 1534 *

3958. Inv. 8/3864.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 29/345 var.; Gumowski 1960, p. 108/582; Dutkowski, Suchanek 2003, p. 50/164.

Monetăria din Riga

Sigismund al III-lea (1587-1632)

3 groşi (*trojak ryski*)

Av: SIG * III * D * G * REX * PO * D * LI *

Rv: * III * / 15 - 95 / GR - OS / ARG * TRIP / CIVI * RI / * GE ☙

3959. Inv. 8/3895.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 97/967 var.; Gumowski 1960, p. 140/1454.

Av: SIG * III * D * G * REX * PO * D * LI

Rv: * III * / 15 - 96 / GR - OS / ARG * TRIP / CIVI * RI / * GE ☙

3960. Inv. 8/3894.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 102/1009; Gumowski 1960, p. 140/1454.

VII. DUCATUL PRUSIEI (sub suzeranitate poloneză)

Albrecht v. Brandenburg (1525-1569)

Groş (*Groschen*)

Av: IVSTVS * EX * FIDE * VIVIT * (milesimul) *

Rv: ✠ ALBER * D * G * MAR * BRAN * DVX * PRVSS

Königsberg

3961-3962. 1530; inv. 8/3899, 3902.

Hutten-Czapski 1957/II, -.

3963. 1532; inv. 8/3906.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 508/5415.

3964. 1533; inv. 8/3910.

Hutten-Czapski 1957/II, -.

3965-3966. 1534; inv. 8/3912-3913.

Hutten-Czapski 1957/II, -.

3967. 1535; inv. 8/3915.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 509/5419.

3968-3970. 1537; inv. 8/3917-3919.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 509/5420.

3971-3974. 1538; inv. 8/3920-3923.
 Hutten-Czapski 1957/II, p. 509/5421.
 3975-3978. 1539; inv. 8/3924-3927.
 Hutten-Czapski 1957/II, p. 509/5422.

Av: IVSTVS * EX * FIDE * VIVIT * (milesimul) *
 Rv: ✠ ALBER * D * G * MAR * BRAN * DVX * PRVS
 3979-3983. 1530; inv. 8/3900, 3901, 3903-3905.
 Hutten-Czapski 1957/II, 508/5411.
 3984-3985. 1532; inv. 8/3907-3908.
 Hutten-Czapski 1957/II, -.
 3986. 1533; inv. 8/3909.
 Hutten-Czapski 1957/II, 508/5416.
 3987. 1534; inv. 8/3911.
 Hutten-Czapski 1957/II, 508/5417.
 3988-3989. 1535; inv. 8/3914, 3916.
 Hutten-Czapski 1957/II, -.

Av: IVSTVS * EX * FIDE * VIVIT * (milesimul) *
 Rv: † ALBER * D * G * MAR * BRAN * DVX * PRVSS
 3990-3992. 1540; inv. 8/3928-3930.
 Hutten-Czapski 1957/II, 509/5423.
 3993-4001. 1541; inv. 8/3931-3939.
 Hutten-Czapski 1957/II, 509/5425.
 4002-4010. 1542; inv. 8/3940-3948.
 Hutten-Czapski 1957/II, 509/5427.
 4011-4013. 1543; inv. 8/3949-3951.
 Hutten-Czapski 1957/II, 509/5428.
 4014-4025. 1544; inv. 8/3952-3963.
 Hutten-Czapski 1957/II, 509/5429.
 4026-4038. 1545; inv. 8/3964-3976.
 Hutten-Czapski 1957/II, 509/5430.
 4039-4042. 1546; inv. 8/3977-3980.
 Hutten-Czapski 1957/II, 509/5431.
 4043. 1547; inv. 8/3981.
 Hutten-Czapski 1957/II, 510/5432 v.
 4044. 1550; inv. 8/3982.
 Hutten-Czapski 1957/II, -.
 4045. An ilizibil; inv. 8/3983.

VIII. BRANDENBURG-PRUSIA

Georg Wilhelm (1619-1640)
 1 ½ groș (*Dreipölder*)
 Av: GE : WI : MAR : BR : S : R : I : EL : P : D, în câmp 2 - 4
 Rv: DIEV & MON : 3 : DROICT
 4046. Inv. 8/3990.
 Neumann 1998/I, p. 236/10.110 v.

A.8 CEICA (jud. Bihor)

- *ante* 1970.
- MȚCO, inv. 48 (1973): 16 monede.
- 17 monede emise între anii 1665 și 1677.
- Repertoriul 1974, p. 107/81.

I. REGATUL UNGARIEI - Casa de Habsburg

Leopold I (1657-1705)

15 creițari (15 *krajcár*)

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I (XV) S · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · 1665, în câmp K - B

1. 1665; inv. 48/1.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I (XV) S · A · GE · HV · B · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · 16 - 75 ·, în câmp K - B

2. 1675; inv. 48/2.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · (XV) I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · 1676 ·, în câmp K - B

3. 1676; inv. 48/3.

Kremnica

Huszár 1979, p. 217/1423.

Leopold I (1657-1705)

6 creițari (6 *krajcár*)

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R (VI) · I · S · A · GE · HV · B · REX ·

Rv: · PATRONA · HV · NGARIE · (milesimul) ·, în câmp K - B

4. 1668; inv. 48/6.

5. 1669; inv. 48/5.

6. 1674; inv. 48/4.

Kremnica

Huszár 1979, p. 221/1450.

II. IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Silezia

Leopold I (1657-1705)

6 creițari (6 Kreuzer)

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R (VI) · I · S · A · G · H · & · B · R ·

Rv: · ARCHID · AVST · - · DVX · BVR · **E** · SIL · 16 - 77 ·, în câmp C - B

7. 1677, Brieg, Christoph Brettschneider (*Wardein*, 1693-1705); inv. 48/7.

Herinek 1972, p. 116/1237; Jungwirth 1975, p. 45/11 i.

III. REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Monetăriile Coroanei

Sigismund al III-lea (1587-1632)

6 groși (*szóstak koronny*)

Av: SIGIS : III : D : G (blazon Sas) · REX · POL · M : D : L :

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 1624

8. Inv. 48/17.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 162/1485; Gumowski 1960, p. 130/1164.

Ioan Cazimir (1649-1668)

6 groși (*szóstak koronny*)

Av: IO · CASIM · D · G (blazon Slepowron) REX · POL · & SVE

Rv: GROS · ARG · SEX · REG · POL · 1660, în câmp T . L . - B .

9. Inv. 48/8.

Hutten-Czapski 1957/I, -; Gumowski 1960, p. 149/1690.

Av: IOAN · CASIM · D · G (blazon Slepowron) REX · POL · & SVE

Rv: GROS · ARG · SEX · REG · POL · 1660, în câmp T . L . - B .

10. Inv. 48/9.

1660, Titus Livius Boratini (*Münzmeister*).

Hutten-Czapski 1957/I, p. 291/2162 var.; Gumowski 1960, p. 149/1690.

Av: IOAN · CASI · D · G (blazon Slepowron) REX · POL & SVE

Rv: GRO · ARGEN · SEX · REG · 1661, în câmp G . B . - A .

11. 1661, Lemberg, Giovanni Baptista Amuretti (*Münzpächter*); inv. 48/10.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 296/2191 var.; Gumowski 1960, p. 149/1695.

Av: IO : CASIM · D · G : REX · PO : SV : M D . L

Rv: GROS · AR : SEX (blazon Slepowron) · REG : PO : 1661, în câmp A - T

12. 1661, Andreas Timpf (*Münzpächter*); inv. 48/11.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 297/2195 var.; Gumowski 1960, p. 149/1699.

Av: IOAN CAS D G REX POL & S M D L R P ·

Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Slepowron) REG · POL · 1662, în câmp A - T

13. Inv. 48/12.

Hutten-Czapski 1957/I, 299/2217 var.; Gumowski 1960, 149/1702.

Av: IO : CAS · D : G · REX · POL · & SVE : M · D : L ·

Rv: GROS · AR · SE (blazon Slepowron) X · RE · PO · 1662, în câmp A - T

14. Inv. 48/13.

1662, Cracovia, Andreas Timpf.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2212 var.; Gumowski 1960, p. 149/1702.

Av: IO · CASIM · D · G · REX · POL & SVE M D L ·

Rv: GROS : AR · SEX (...) 1664, în câmp A - T

15. 1664, Cracovia, Andreas Timpf; inv. 48/14.

Hutten-Czapski 1957/I -; Gumowski 1960, p. 149/1709.

Av: IOAN · CAS · D · G · REX · POL (...) · L · R ·

Rv: GROS · ARG SEX (blazon Slepowron) REG · POL · 1666, în câmp A - T

16. 1666, Andreas Timpf; inv. 48/15.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 309/2296 var.; Gumowski 1960, p. 149/1713.

Av: IOAN CAS · D G · REX POL & S M D L R ·

Rv: GROS · ARG · SEX (...)

17. An ilizibil; inv. 48/16.

A.9 CHEȘEREU (jud. Bihor)

- *ante* 1962.
- MȚCO, inv. 6789 (1973, registrul vechi): 11 monede; inv. 11 (1973, registrul nou): 12 monede.
- 11 monede emise între anii 1675 și 1678.
- Velter, Știrbu 2002, pp. 293-304.
- Tezaurul monetar publicat de Ana-Maria Velter și Constanța Știrbu avea în compoziție un taler al orașului Nijmegen, emis în numele împăratului Carol al V-lea (1506-1555), ce aparținea tezaurului Oradea III (inv. 1008/218), precum și un taler tirolez al arhiducelui Ferdinand II, din tezaurul Gurba (inv. 9/718). Aceste intruziuni și rezerva privind emiterea în anul 1687 a guldenului lui Karl Wilhelm, principe de Anhalt-Zerbst, explică datarea tezaurului, la momentul respectiv, în anii 1555-1677. În cazul guldenilor lui Gustav (Comitatul Sayn-Wittgenstein-Hohenstein), Velter și Știrbu amintesc doar trei exemplare, cel de-al patrulea exemplar publicat acum fiind identificat în tezaurul Crestur (inv. 10). Guldenul de Braunschweig-Lüneburg, emis în anul 1675 (publicat în 2002), nu se regăsește în structura actuală a tezaurului.

IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Sus

Comitatul Sayn-Wittgenstein-Hohenstein

Gustav (1657-1701)

2/3 taler (*Gulden*)

Av: GVSTAV · G · Z · S · W · V · HON · H · Z · H · V · N · L · V · C ·

Rv: · LÆTI9 · RESURGO (2/3) · AD PALMAM · PRÆS - SA, în câmp 16 - 76

1. 1676, Annaberg-Buchholz; inv. 11/1.

Av: GVSTAV · G · Z · S · W · V · HON · H · Z · H · V · N · L · V · C ·

Rv: · LÆTIUS RESURGO * (2/3) AD PALMAM PRÆSSA, în câmp 16 - 76

2. 1676, Annaberg-Buchholz; inv. 11/4.

Velter, Știrbu 2002, p. 304.

Av: GVSTAV · G · Z · S · W · V · HON · H · Z · H · V · N · L · V · C ·

Rv: · TANDEM · FORTU (2/3) NA · OBSTETRICE, în câmp 16 - 76

3. 1676, Annaberg-Buchholz; inv. 11/2.

Velter, Știrbu 2002, p. 304.

Av: GVSTAV · G · Z · S · W · V · HON · H · Z · H · V · N · L · V · C ·

Rv: · TANDEM · FORTU (2/3) NA · OBSTETRICE, în câmp 16 - 7(...)

4. 167(...), Annaberg-Buchholz; inv. 11/3.

Velter, Știrbu 2002, p. 304.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Comitatul Schwarzburg-Sondershausen

Christian Wilhelm (1666-1721)

2/3 taler (*Gulden*)

Av: * CHRISTIAN : WILH : E : IV : COM : IMP ·

Rv: COM · DE · SCHWARTZ : (Z/3) ET - HONSTEIN, în câmp 1676

5. 1676, Keula; inv. 11/8.

Fischer 1904, p. 150/311 var.

Velter, Știrbu 2002, p. 304.

Av: * CHRISTIAN : WILH : E : IV : COM : IMP

Rv: COM : DE · SCHWARTZ · (2/3) ET HONSTEIN ·, în câmp 1676 și H - M
6. 1676, Sondershausen, Henning Müller (*Münzmeister*); inv. 11/9.

Fischer 1904, p. 145/301a var.

Velter, Știrbu 2002, p. 304.

Principatul Anhalt-Zerbst

Karl Wilhelm (1667-1718)

2/3 taler (*Gulden*)

Av: CAR · WILH · D · G · PR · A · C · A · D · S · B · I · E · K ·

Rv: · MON · NO (...) (2/3) PR · A · L · S · D · I · E · K, în câmp 16 - 77 și C - P
7. 1677, Zerbst, Christoph Pflug (*Münzmeister*, 1674-1690?); inv. 11/5.

Av: CAR · WILH · D · G · PR (...) C · A · D · S · B · I · E · K ·

Rv: (...) · NOVA · ARG (2/3) PR · A · L · S · D · I · E · K, în câmp 16 - 78 și C - P
8. 1678, Zerbst, Christoph Pflug; inv. 11/6.

Velter, Știrbu 2002, p. 294 (amintită o singură monedă, datată cu rezerve în anul 1687).

Principatul Anhalt-Bernburg-Harzgerode

Wilhelm (1670-1709)

2/3 taler (*Gulden*)

Av: WILHELM · D · G · PR · A · C · A · D · B · ET · S (semn monetar)

Rv: · MON · NOV · PR · AN (2/3) HALT · LI · BERNB ·, în câmp B - A
9. f.a., Plötzkau, Bastian Altmann (*Münzmeister*, 1679-1680?); inv. 11/7.

Velter, Știrbu 2002, p. 294 (moneda datată în 1677).

Cercul monetar Franconia

Margraviatul de Brandenburg-Ansbach II

Johann Friedrich (1667-1686)

2/3 taler (*Gulden*)

Av: IOH : FRID : D : G : MAR : BR : **TE** · B : DUX

Rv: · PIETATE ET IVSTITA · 16 (2/3) 75

10. 1676, Schwabach; inv. 11/10.

Cercul monetar Suabia

Comitatul Oettingen - Linia protestantă

Albrecht Ernst (1659-1683)

60 *Kreuzer* (*Gulden*)

Av: ALBERT^o · ERNEST^o · D : G : PRINCEPS : OTTINGEN :

Rv: PROVIDEBIT * 16 (60) 76 * DOMINVS *

11. 1676; inv. 11/11.

Velter, Știrbu 2002, p. 299.

A.10 MARGHITA IV (jud. Bihor)

- *ante* 1973.
- MȚCO, inv. 14 (1973): 76 monede.
- 76 de monede emise între anii 1386/1434 și 1686.
- Repertoriul 1974, p. 127/241.

I. REGATUL UNGARIEI - Casa de Habsburg

Leopold I (1657-1705)
15 creițari (15 krajčár)

Av: LEOPOLD · D · G · R · I (XV) · S · A · G · H · B · REX ·
Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · 16 - 84 ·, în câmp K - B
1. 1684, Kremnica; inv. 14/4.
Huszár 1979, pp. 217-218/1425.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · G · H · B · REX ·
Rv: PATRONA · HV - NGARIE · 1686 ·, în câmp K - B
2. 1686, Kremnica; inv. 14/3.
Huszár 1979, p. 218/1427.

II. REGATUL BOEMIEI - Casa de Habsburg

Rudolf al II-lea (1576-1608)
Taler
Av: · RVDOLPHVS · II · D · G · RO · IM · S · AVG · H · BO · REX ·
Rv: ARCHIDVX · AVSTRIE · DVX · BVR · MA · M · 1590 ·
3. 1590, Kutná Hora; inv. 14/2.
Davenport 1977, p. 34/8079.

III. IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară

Margraviatul de Brandenburg
Friedrich Wilhelm (1640-1688)
1/6 taler (*Sechstetaler*)
Av: FRID · WHIL · D · G · M · BR · S · R · I · ARC · ET EL ·
Rv: · MONETANOVA (1/6) ARGENTEA, în câmp I - L / 1 / 6 - 6 / 8
4. 1668, Berlin, Johann Liebmann; inv. 14/72.
Bahrfeldt 1913/III, p. 102/218a; Neumann 1998/I, p. 320/11.65.

Cercul monetar Austria

Leopold I (1657-1705)
Groș (3 *Kreuzer*)
Av: LEOPOLDVS · D · G · R (3) I · S · A · G · H · B · REX ·
Rv: ARCHI · D · AVS · · DVX · - B · CO · TYR · 16 - 67 ·
5. 1667, Viena (Austria Inferioară), Franz Faber (*Münzmeister*, 1666-1679); inv. 14/27.
Herinek 1972, p. 122/1314; Jungwirth 1975, p. 24/13 a.

Silezia

Leopold I (1657-1705)

Groș (3 *Kreuzer*)

Av: LEOPOLD : D · G · R · I · S · (3) · A · G · H · B · R ·

Rv: · ARCHID · AV (S HS) DVX · B · & · SIL · 16 - 70 ·

6. 1670, Breslau, Salomon Hammerschmidt (*Wardein*, 1664-1691); inv. 14/28.

Herinek 1972, p. 132/1539; Jungwirth 1975, p. 31/13 h.

Ducatele Liegnitz-Brieg-Wohlau

Georg v. Brieg (1639-1664)

Groș (3 *Kreuzer*)

Av: D : G : GEORGI · DUX (3) SIL · L · & BREG :

Rv: MONETA NOVA (semn monetar) ARGENT · 1661 ·, în câmp E - W

7. 1661, Breslau, Elias Weiss (*Wardein*); inv. 14/29.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 7/381; Friedensburg, Seger 1901, p. 30/1851.

Christian zu Wohlau (1654-1672)

Groș (3 *Kreuzer*)

Av: CHRISTIANVS (3) · D : G · DVX · SIL ·

Rv: LIGNIC · BREGENS (...) WO : 16-69 ·, în câmp C - B

8. 1669, Breslau, Christoph Brettschneider (*Münzmeister*, *Wardein*); inv. 14/30.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 8/444; Friedensburg, Seger 1901, p. 31/1931.

IV. ȚĂRILE DE JOS SPANIOLE

Orașele imperiale Deventer, Kampen, Zwolle (Prov. Overijssel)

Carol al V-lea (1519-1556)

Taler de uniune (*daalder*)

Av: ☙ MONETA ☙ NO ☙ TRIVM ☙ CIVITATVM ☙ IMPERIALIVM, în câmp 15 - 55

Rv: DAVENTRIENSIS ☙ CAMPENSIS ☙ ZWOLLENSIS ☙

9. Inv. 14/1.

Delmonte 1967, p. 160/673.

V. REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Monetăria Coroanei

Vladislav Jagiello (1386-1434)

½ groș (*pólgrosz koronny*)

Av: ✦ MORA ✦ WLADISLAI

Rv: ✦ REGIS ✦ POLONIE

10. Inv. 14/74.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 15/155 sau 156; Gumowski 1960, p. 102/415 (?).

Cazimir Jagiello (1447-1492)

½ groș (*pólgrosz koronny*)

Av: ✦ MORATI ✦ KAZIMIRI

Rv: ✦ REGIS ✦ – POLONIE

11. Inv. 14/73.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 17/175, 176; Gumowski 1960, p. 102/451.

Ioan Albert (1492-1501)

½ groș (*pólgrosz koronny*)

Av: ✦ MORATI ✦ I ✦ ALBERTI

Rv: ♣ **REGIS** – **POLONIA**

12-13. Inv. 14/75-76.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 18/194; Gumowski 1960, p. 103/467.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

6 groși (*szóstak koronny*)

Av: · SIGIS · III · D · G (blazon Połkożic) REX · POL · M · D · L ·

Rv: · GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 1626

14. Inv. 14/5.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 167/1529; Gumowski 1960, p. 130/1167.

Av: SIGIS · III · D · G · (blazon Połkożic) (...)OL · M · D · L ·

Rv: · G(...) · SEX · REG · POL · 1627

15. Inv. 14/6.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 170/1551; Gumowski 1960, p. 130/1168.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

3 groși (*trojak koronny*)

Av: SIG · III · D · G · REX · POL · M · D · L

Rv: · III · / 1 - 6 - 2 - 2 / GROS · ARGE / TRIP · REGN · / POLONI / (blazon Sas)

16. Inv. 14/7.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 157/1436; Gumowski 1960, p. 128/1138.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

1 ½ groș (*półtorak koronny*)

Av: SIGIS · 3 D · G (3) REX · P · M · D · L ·

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - 0

17. 1620; inv. 14/9.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 150/1402; Gumowski 1960, p. 122/ 970.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - 2

18-22. 1622; inv. 14/10-13, 23.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 157/1437; Gumowski 1960, p. 122/972.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE · NO (blazon Sas) REG · POLO *, în câmp 2 - 3

23. 1623; inv. 14/14.

Hutten-Czapski 1957/I, -; Gumowski 1960, p. 122/973.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - 3

24-26. 1623; inv. 14/16-18.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 159/1460; Gumowski 1960, p. 122/973.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: · MONE · NO (blazon Sas) REG · POLO · , în câmp 2 - 3

27. 1623; inv. 14/15.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 159/1461; Gumowski 1960, p. 122/973.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: · MONE NO (blazon Sas) REG POLO · , în câmp 2 - 4

28-29. 1624; inv. 14/19, 22.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 162/1489; Gumowski 1960, p. 122/974.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX · P · M · D · L

Rv: * MONE * NO (blazon Połkożic) REG * POLO *, în câmp 2 - 5

30. 1625; inv. 14/20.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 165/1513; Gumowski 1960, p. 122/975.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX · P · M · D : L ·

Rv: * MONE · NO (blazon Połkożic) REG · POLO *, în câmp 2 - 6

31. 1626; inv. 14/21.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 167/1530; Gumowski 1960, p. 122/976.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX · P · M · D : L ·

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp cifre ilizibile

32-34. Inv. 14/24-26.

Ioan Cazimir (1648-1668)

6 groși (*szóstak koronny*)

Av: IOAN · CASI · D · G (blazon Ślepowron) REX · POL & SVE

Rv: GRO · ARGEN · SEX · REG · POL · 1661, în câmp G · B · - A ·

35. 1661, Lemberg, Giovanni Baptista Amuretti (*Münzpächter*); inv. 14/31.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 296 /2192 var.; Gumowski 1960, p. 149/1695.

Av: IOAN · CASI · D · G (blazon Ślepowron) · REX · POL · & SVE ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 1661, în câmp T · L · - B ·

36-37. 1661, Cracovia, Titus Livius Boratini (*Münzmeister*); inv. 14/32-33.

Hutten-Czapski 1957/I, -; Gumowski 1960, p. 149/1693.

Av: IOH · CASIM · D : G : REX · POL & SVE ·

Rv: GROS · ARG · SEX(...)1661, în câmp litere ilizibile

38. 1661; inv. 14/34.

Av: IOAN · CA · D G · REX (blazon Ślepowron) POL & S · M · D · L · R · P ·

Rv: GROS · ARG · SEX · REGNI · POL 1661, în câmp · N - G ·

39. 1661, Posen, Nicolaus Gilli (*Münzpachter*, 1660-1662); inv. 14/35.

Hutten-Czapski 1957/I, -; Gumowski 1960, p. 149/1697.

Av: IO · CASIM · D G (blazon Ślepowron) REX · PO(...) SVE ·

Rv: GRO · ARGEN · SEX · REG · POL · 1661, în câmp G · B · - A ·

40. 1661, Lemberg, Giovanni Baptista Amuretti; inv. 14/36.

Hutten-Czapski 1957/I, -; Gumowski 1960, p. 149/1695.

Av: IOAN (...) REX · POL & S · M · D (...)

Rv: GROS ARG SEX (...) POL 1662, în câmp A · - T ·

41. 1662, Cracovia, Andreas Timpf (*Münzpächter*); inv. 14/37.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2216 sau 2217; Gumowski 1960, p. 149/1701.

Av: IOH : CASIM : D : G : REX : POL : & SVE :

Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) · REG · POL · 1662, în câmp T - T

42-43. Inv. 14/38, 40.

Av: IOH : CASIM (...) POL - SVE

Rv: GROS · ARG : SEX · (blazon Ślepowron) · RE(...), în câmp T - T

44. Inv. 14/58.

1662, Thomas Timpf (*Münzmeister*).

Hutten-Czapski 1957/I, p. 299 /2207; Gumowski 1960, p. 149/1705.

Av: IO · CASIM · D : G (blazon Ślepowron) REX · POL · ET · SVE ·

Rv: (...) · ARGEN · SEX · RE · POL · 166Z, în câmp G B - A

45. 1662, Lemberg, Giovanni Baptista Amuretti; inv. 14/39.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2211; Gumowski 1960, p. 149/1706.

Av: IOAN · CAS · D · G · REX · POL · & S M D L R

Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) · REG · POL · 1663, în câmp A - T
46-47. Inv. 14/41-42.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 303/2244; Gumowski 1960, p. 149/1707.

Av: IO · CASI · D · G · REX · POL · & S M D L R

Rv: GROS · AR · SEX (blazon Ślepowron) · REG · POL · 1663, în câmp A - T
48-49. Inv. 14/43-44.

1663, Posen, Andreas Timpf (*Münzpächter*).

Hutten-Czapski 1957/I, -; Gumowski 1960, p. 149/1707.

Av: IOAN CAS · REX · POL · & S · M · D L · R

Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) · REG · POL · 1664, în câmp A - T
50. 1664, Cracovia, Andreas Timpf (*Münzpächter*); inv. 14/45.

Hutten-Czapski 1957/I, -; Gumowski 1960, p. 149/1709.

Av: IO : CASIM : D G : R(...) SVE M D L ·

Rv: GROS : ARG · SEX (blazon Ślepowron) REG · POL · 1665 ·, în câmp A - T
51. Inv. 14/46.

Hutten-Czapski 1957/I, -; Gumowski 1960, p. 149/1712.

Av: IO : CAS : D G R (...) SVE M D L ·

Rv: GROS : ARG · SEX (blazon Ślepowron) REG · POL · 1665 ·, în câmp A - T
52-53. Inv. 14/47, 55.

1665, Andreas Timpf.

Hutten-Czapski 1957/I, -; Gumowski 1960, p. 149/1712.

Av: IOAN · CAS · DG · REX · POL & S M D L · (R P)

Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) · REG · POL · 1666 ·, în câmp A - T
54-59. 1666, Andreas Timpf; inv. 14/48-53.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 309/2296 var.; Gumowski 1960, p. 149/1713.

Av: IOAN · CASIM · DG · REX · POL (...)

Rv: GROS · ARG · SE(...) (...)OL · 1667 ·, în câmp T L - B
60. 1667, Titus Livius Boratini; inv. 14/54.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 313/2323; Gumowski 1960, p. 149/1715.

Av: IOH : CASIM : D : G (...)

Rv: GROS · ARG · SEX · (blazon Ślepowron) · RE(...), în câmp T - T
61. 166(...); inv. 14/57.

Av: IOAN · CAS · D G · REX · POL & S M D L (R P)

Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) · REG · POL · an ilizibil, în câmp ? - T
62. 166(...); inv. 14/56.

Av: IO · CAS : D : G · RE(...)

Rv: GROS · AR · SEX (blazon Ślepowron) · REG (...), în câmp ? - T
63. 166(...); inv. 14/59.

VI. BRANDENBURG-PRUSIA

Georg Wilhelm (1619-1640)

1 ½ groși (*Dreipölker*)

Av: GE · WI · MAR · BR · S · R · I · EL · P · D, în câmp 2 - 3

Rv: DIEV & MON (3) DROICT

64. 1623; inv. 14/68.

Av: GE · WI · MAR · BR · S (...), în câmp 2 - 3

Rv: (...)ON (3) DROICT

65. 1623; inv. 14/69.

Neumann 1998/I, p. 236/10.110.

Av: GE · WI · MAR · B · R · S · R · I · EL ·

Rv: MONE · NOVA · DVC · PRVS ·, în câmp 2 - 4

66. 1624; inv. 14/70.

Hutten-Czapski 1891, p. 265/8728; Neumann 1998/I, p. 237/10.111.

Av: GE · WI · MAR (3) B · R · S · R · I · EL

Rv: MONE · NO (semn monetar) DVC · PRVS ·, în câmp 2 - 4

67. 1624; inv. 14/71.

Hutten-Czapski 1880, p. 164/6652; Neumann 1998/I, p. 237/10.111

VII. REGATUL SUEDIEI

Monetăria din Elbląg - atelierul suedez

Gustav Adolf (1626-1632)

3 groși (*trojak elbląski*)

Av: GVS (...) X · S · M · D · F ·

Rv: · III · / 1 - 6 - 3 - 2 / GROS · ARG / TRIP · (...) · SV(...) ·

68. Inv. 14/8.

Dutkowski, Suchanek 2003, p. 165/689.

Gustav Adolf (1626-1632)

1 ½ groș (*półtorak elbląski*)

Av: · GVS · ADO (3) D · G · REX · S

Rv: · MON · NO - REG · SVE ·, în câmp 3 - 2

69. 1632; inv. 14/61.

Dutkowski, Suchanek 2003, p. 162/658.

Av: GVS · ADO (3) D · G · REX · S

Rv: · · MON · NO - REG · SVE · ·, în câmp 3 - 3

70-72. 1633; inv. 14/62-64.

Dutkowski, Suchanek 2003, p. 163/667.

Christina (1632-1654)

1 ½ groș (*półtorak elbląski*)

Av: · (...)G · SVE

Rv: MO (...) REG · SVE, în câmp 3 - 4

73. 1634; inv. 14/65.

Dutkowski, Suchanek 2003, p. 169/708.

Av: · CHRI(...) · G · SVE

Rv: MO(...)G · SVE ·, în câmp 3 - 5

74. 1635; inv. 14/66.

Dutkowski, Suchanek 2003, p. 170/713.

Av: · CHRI(...)

Rv: MON (...) E, în câmp 3 - 5

75. 1635; inv. 14/67.

Dutkowski, Suchanek 2003, p. 170.

Monetăria din Riga

Gustav Adolf (1626-1632)

1 ½ groș (*póltorak ryski*)

Av: · GVST · ADOL(...) · S

Rv: MON · NOVA · (3) · CIVI · RIGE, în câmp 2 - 4

76. 1624; inv. 14/60.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 351/4370.

A.11 CHIJIC (jud. Bihor)

- *ante* 1973.
- MȚCO, inv. 12 (1973): 89 monede.
- 89 de monede emise între anii 1576 și 1687.
- Repertoriul 1974, p. 109/92.
- Numărul monedelor descoperite nu este cunoscut.

I. REGATUL UNGARIEI - Casa de Habsburg

Leopold I (1657-1705)

15 creștari (15 *krajčár*)

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I (XV) · S · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: · PATRONA · - · HVNGARIE · (milesimul), în câmp K - B

1. 1674; inv. 12/1.

2-3. 1675; inv. 12/2-3.

4. 1676; inv. 12/4.

5-6. 1677; inv. 12/5-6.

Kremnica

Huszár 1979, p. 217/1423.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I (XV) · S · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: · PATRONA · - · HVNGARIE · (milesimul), în câmp K - B

7. 1678; inv. 12/7.

8. 1679; inv. 12/8.

9. 1683; inv. 12/9.

10. 1684; inv. 12/10.

Kremnica

Huszár 1979, pp. 217-218/1425.

Av: · LEOPOLD · D · G · R (XV) I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · PATRONA · HV · NGARIE · 1685, în câmp K - B

11. 1685, Kremnica; inv. 12/12.

Herinek 1972, p. 101/1053; Unger 2000, p. 196/1063 v.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · PATRONA · HV · NGARIE · (milesimul), în câmp K - B

12-13. 1685; inv. 12/11, 13.

14-16. 1686; inv. 12/14-16.

17. 1687; inv. 12/17.

Kremnica

Huszár 1979, p. 218/1427.

Leopold I (1657-1705)

6 creștari (6 *krajčár*)

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · (VI) I · S · A · GE · HV · B · REX ·

Rv: · PATRONA · HV · NGARIE · 1674, în câmp K - B

18. 1674, Kremnica; inv. 12/18.

Huszár 1979, p. 221/1450.

Leopold I (1657-1705)

Groș (3 *krajčár*)

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · (3) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · PATRONA · HV · NGARIE · 1685, în câmp K - B

19. 1685, Kremnica; inv. 12/19.

Huszár 1979, p. 223/1465.

II. IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară

Abația Quedlinburg

Anna Sophia v. Pfalz-Birkenfeld (1645-1680)

2/3 taler

Av: ANNA · SO · P · B · R · H · I · B · A · Z · Q · G · Z · V · V · S ·

Rv: MONETA · NOVA · ARG (2/3) DIOEC · QVEDLINB, în câmp 16 - 76

20. 1676; inv. 12/75.

Comitatul Schwarzburg-Sondershausen

Christian Wilhelm (1666-1721)

2/3 taler

Av: CHRISTIAN_o WILHELM_o E · IV · COM · I · COM

Rv: DE · SCHWAR · E · HON (2/3) DYN · I · ARN · SON · L · L · E · CL (semn monetar), în câmp 1676, siglele H - M

21. 1676, Sondershausen, Henning Müller (*Münzmeister*, 1675-1682); inv. 12/73.

Fisher 1904, p. 143/296.

Comitatul Schwarzburg-Sondershausen-Arnstadt

Anton Günter II (1666-1716)

2/3 taler

Av: ANTHON · GUNTHER · E · IV · COM · IMP ·

Rv: COM · DE · SCHWARTZ · (2/3) ET HONSTEIN · (semn monetar), în câmp 1676

22. 1676, Keula, Henning Müller (*Münzmeister*, 1676-1679); inv. 12/74.

Fisher 1904, p. 173/369.

Cercul monetar Franconia

Margraviatul Brandenburg-Ansbach II

Johann Friedrich (1667-1686)

1/6 taler

Av: IOH · FR · D · G · M · - · BRAND · MAG · (semn monetar) (1/6)

Rv: PR · D · B · NOR · - · PR · HALB · M · C · 16 - 77 ·

23. Inv. 12/76.

Av: IOH · FR · D · G · M · - · BRAND · MAG · (semn monetar) (1/6)

Rv: PR · D · B · NOR · - · PR · HALB · M · C · 16 - 77 ·

24. Inv. 12/77.

1677, Schwabach.

Av: IOH · FR · D · G · M · - · BRAND · MAG · (semn monetar) (1/6)

Rv: PR · D · B · NOR · - · PR · HALB · M · C · 16 - 79 ·

25. Inv. 12/78.

Av: IOH · FR · D · G · M · - · BRAND · MAG · (semn monetar) (1/6)

Rv: PR · D · B · NOR · - · PR · HALB · M · C · 16 - 79 ·

26. Inv. 12/79.

1679, Schwabach.

Cercul monetar Austria

Leopold I (1657-1705)

15 creițari (15 Kreuzer)

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHIDAVS · DVX (A) · COM · TYR · 1661

27. 1661, Viena (Austria Inferioară), Andrea Cetto (*Münzmeister*, 1660-1665); inv. 12/20.

Herinek 1972, p. 88/917 var.; Jungwirth 1975, p. 12/11 a.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AVS (A) · DVX · B · CO · TYR · 16 - 64

28-29. 1664, Viena, Andrea Cetto; inv. 12/22-23.

Herinek 1972, p. 89/924; Jungwirth 1975, p. 18/9 a.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHI · D · AVS (M) · DVX · B · CO · TYR · 16 - 84

30. 1684, Viena, Matthias Mittermayer (*Münzmeister*, 1679-1695); inv. 12/28.

Herinek 1972, p. 111/1144; Jungwirth 1975, p. 58/11 a.

Leopold I (1657-1705)

Groș (3 Kreuzer)

Av: · LEOPOLDVS · - · D · G (3) · R · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AVS (S) · DVX · B · CO · TYR · 16 - 72

31. 1672, Viena, Franz Faber (*Münzmeister*, 1666-1679); inv. 12/26.

Herinek 1972, p. 122/1318; Jungwirth 1975, p. 34/13 a.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · (3) · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHI · AVS · DVX · BURG · STIRIE · 1667

32. 1667, Graz (Stiria); inv. 12/25.

Herinek 1972, p. 123/1339; Jungwirth 1975, p. 24/13 b.

Arhid. Ferdinand Karl (1646-1662)

Dreier

Av: FERDIN CAROL ♦ D ♦ G ♦ ARCHID ♦ AV, în câmp 16 - 60

Rv: DVX ♦ BVRGVND ♦ (3) COM ♦ TYROLIS

33. 1660, Hall (Tirol); inv. 12/83.

Moser, Tursky 1977, p. 291.

Av: FERDIN CAROL ♦ D ♦ G ♦ ARCHID ♦ AV, în câmp 16 - 62

Rv: DVX ♦ BVRGVND ♦ (3) COM ♦ TYROLIS

34. 1662, Hall; inv. 12/84.

Moser, Tursky 1977, p. 291.

Arhid. Sigismund Franz (1662-1665)

Dreier

Av: SIGIS ♦ FRANC ♦ D ♦ G ♦ ARCHID ♦ AV

Rv: DVX ♦ BVRG ♦ (3) COM ♦ TYRO ♦ 16 - 64 ♦

35. 1664, Hall; inv. 12/85.

Moser, Tursky 1977, p. 302.

Av: SIGIS ♦ FRANC ♦ D ♦ G ♦ ARCHID ♦ AV

Rv: DVX ♦ BVRG ♦ (3) COM ♦ TYRO ♦ 16 - 65 ♦

36. 1665, Hall; inv. 12/86.

Moser, Tursky 1977, p. 302.

Silezia

Leopold I (1657-1705)

15 creițari (15 *Kreuzer*)

Av: · LEOPOLD · D · G · EL · R · (XV) I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHI · DVX · AVST · DVX · BURG · & · SIL · 1663, în câmp G - H

37. 1663, Breslau, Georg Hübner (*Münzmeister*, 1657-1664); inv. 12/21.

Herinek 1972, p. 97/1010; Jungwirth 1975, p. 17/11 g.

Leopold I (1657-1705)

6 creițari (6 *Kreuzer*)

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · (VI) S · A · G · H · BOH · REX ·

Rv: · ARCH · DVX · AVST · DVX · BURG · & · SIL · 1665, în câmp S - H

38. 1665, Breslau, Salmon Hammerschmidt (*Wardein*, 1664-1691); inv. 12/24.

Herinek 1972, p. 114/1199; Jungwirth 1975, p. 21/11 i.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · (VI) S · A · G · H · BOH · REX ·

Rv: · ARCHI · DVX · AVST · DVX · BURG · & · SIL · 1666, în câmp S - H

39. 1666, Breslau, Salomon Hammerschmidt; inv. 12/29.

Herinek 1972, p. 114/ 1200; Jungwirth 1975, p. 23/11 h.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · (VI) · R · I · S · A · G · H · B · R ·

Rv: · ARCHID · AV (S HS) D · BURG · & · SIL · 16 - 72

40. 1672, Breslau, Salomon Hammerschmidt; inv. 12/27.

Herinek 1972, p. 1215/1202; Jungwirth 1975, p. 35/12 g.

Ducatele Liegnitz-Brieg-Wohlau

Georg III zu Brieg (1639-1664)

15 creițari (15 *Kreuzer*)

Av: D · G · GEORGIUS · DUX · (XV) SIL · LIGN · & BREG ·

Rv: MONETA · NOVA (semn monetar) ARGENTEA · 1662 ·

41. 1662, Breslau, Christian Pfahler (*Münzmeister*); inv. 12/87.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 7/383; Friedensburg, Seger 1901, p. 30/1852.

Christian zu Wohlau (1639-1672)

15 creițari (15 *Kreuzer*)

Av: D · G · CHRIST · DVX (XV) SIL · L · B · & WOLAU ·

Rv: MONETANOVA (semn monetar) ARGENTEA · 1663 ·

42. 1663, Breslau, Christian Pfahler (*Münzmeister*); inv. 12/88.

Saurma-Jeltsch, 1883, p. 8/432; Friedensburg, Seger 1901, p. 31/1914.

Ludwig IV zu Liegnitz (1653-1663)

Groș (3 *Kreuzer*)

Av: D · G · LVDOVICUS · DUX (3) · S · L · B · & GOLDB ·

Rv: MONETA · NOVA (semn monetar) ARGENT · 1661

43. 1661, Breslau, Christian Pfahler (*Münzmeister*); inv. 12/89.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 7/406; Friedensburg, Seger 1901, p. 30/1880.

Moravia

Episcopia de Olmütz (Olomouc)

Karl II v. Liechtenstein-Castelcorn (1664-1695)

Groș (3 *Kreuzer*)

Av: CAROLVS · D · G · EPVS (3) OLOMVCENSIS

Rv: PRINCEPS · REG - CA · BO · COM · 16 · 68

44. 1668, Kroměříž; inv. 12/81.

Lichnowsky, Mayer 1873, p. 42/144.

Av: CAROLVS · D · G · EPVS (3) OLOMVCENSIS

Rv: PRI · NCEPS · REG · CA · BO · COM 1669

45. 1669, Kroměříž; inv. 18/82.

Lichnowsky, Mayer 1873, p. 44/156.

Av: · CAROLVS · D · G · EPVS (3) OLOMVCEN :

Rv: PRI · NCEPS · REG · - · CA · BO · COM - · 1670

46. 1670, Kroměříž; inv. 12/80.

Lichnowsky, Mayer 1873, p. 46/165.

III. ȚĂRILE DE JOS SPANIOLE

Brabant

Filip al IV-lea (1621-1665)

Patagon

Av: PHIL · IIII · D · G · HISP · ET · INDIAR · REX · , în câmp 16 - 53

Rv: ARCHID · AVST · DVX · BVRG · BRAB · Z

47. Inv. 12/72.

Delmonte 1967, p. 77/293.

IV. PROVINCIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS

Olanda

Taler (*Löwentaler*)

Av: MO · NO · ARG · 15 - 76 · ORDIN · HOLL

Rv: CONFIDENS · DNO · NON · MOVETVR

48. Inv. 12/71.

Delmonte 1967, p. 194/831; *Officiële Catalogus* 1981/1, pp. 3-4.

Frisia de Vest

Taler (*Löwentaler*)

Av: MO · ARG · PRO · CON · FOE · BELG · WESTF

Rv: CONFIDENS · DNO · NON · MOVETVR · 1632

49. Inv. 12/70.

Delmonte 1967, p. 196/836; *Officiële Catalogus* 1981/1, p. 16.

V. REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Monetăriile Coroanei

Sigismund al III-lea (1587-1632)

3 groși (*trojak koronny*)

Av: · SIG · III · D · G · REX · POL · M D L ·

Rv: · III · / 1- 6 - 2 - 1 / GROS · ARGE / TRIP · REGN / POLONI / · (blazon Sas) ·

50. Inv. 12/30.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 153/1421 var.; Gumowski 1960, p. 128/1138.

Av: SIG · III · D · G · REX · POL · M D L ·

Rv: · III · / 1- 6 - 2 - 2 / GROS · ARGE / TRIP · REG / POLONI / · (blazon Sas) ·

51. Inv. 12/31.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 156/1436; Gumowski 1960, p. 128/1138.

Av: SIG : III : D : G : REX · P · M : D : L ·

Rv: · III · / 1 - 6 - 2 - 4 / GROS · ARG · / TRIP · REG · / · PO (blazon Sas) LO · /

52. Inv. 12/32.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 162/1487 var.; Gumowski 1960, p. 128/1138.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

1 ½ groș (*półtorak koronny*)

Av: · SIGIS 3 · D : G (3) REX · P · M · D · L ·

Rv: · MONE : NO (blazon Sas) REG · POLO · , în câmp 2 - 0

53. 1620; inv. 12/33.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 150/1402 var.; Gumowski 1960, p. 122/970.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P · M · D · L ·

Rv: · MONE : NO (blazon Sas) REG · POLO · , în câmp 2 - 1

54. 1621; inv. 12/34.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 153/1422 var.; Gumowski 1960, p. 122/971.

Av: · SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG · POLO *, în câmp 2 - 3

55. 1623; inv. 12/35.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 159/1460 var.; Gumowski 1960, p. 122/973.

Av: · SIGIS 3 D G (3) REX · P · M D L ·

Rv: MONE NO (blazon Sas) REG POLO, în câmp 2 - 4

56. 1624; inv. 12/36.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 162/1488; Gumowski 1960, p. 122/974.

Av: · SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - 4

57. 1624; inv. 12/37.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 162/1491; Gumowski 1960, p. 122/974.

Av: · SIGIS 3 D G (3) REX · P · M · D · L ·

Rv: · MONE : NO (blazon Sas) REG · POLO · , în câmp 2 - ?

58. 162(...); inv. 12/39.

Ioan Cazimir (1648-1668)

30 groși (*timpf*)

Av: (...) RVATA : SALV / (...) METALLO : EST

Rv: (...) REG : POL : 1665 · , în câmp A - (...)

59. Inv. 12/40.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 308/2276; Gumowski 1960, p. 151/1772.

Ioan Cazimir (1648-1668)

18 groși (*ort koronny*)

Av: IOAN CASIMIR D G · (blazon Slepowron) REX POL · & SVE · , în câmp T · L · B ·

Rv: MONET · NOVA · ARG · REG · POL · 1667 · , în câmp 1 - 8

60. 1667, Titus Livius Boratini (*Münzmeister*); inv. 12/41.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 312/2318; Gumowski 1960, p. 151/1763.

Av: IOAN × CASIMIR × D G · (blazon Slepowron) REX POL & SVE × , în câmp T · L · B ·

Rv: MONET × NOVA × ARG × REG × POL × 1668 × , în câmp 1 - 8

61-62. 1668, Titus Livius Boratini; inv. 12/42, 44.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 314/2328; Gumowski 1960, p. 151/1764.

Av: IOAN · CASIMIR · D G · (blazon Slepowron) REX · POL · & SVE · , în câmp T · L · B ·

Rv: MONET · NOVA · ARG · REG · POL · 1668 :
63-64. 1668, Titus Livius Boratini; inv. 12/43, 45.
Gumowski 1960, p. 151/1764.

Ioan Cazimir (1648-1668)
6 groși (*szóstak koronny*)

Av: IO · CASIM · D · G · (blazon Slepowron) · REX · POL · & · SVE
Rv: GROS · ARG · SEX · REG · POL · 1660, în câmp T · L · - · B ·
65. Inv. 12/46.
Gumowski 1960, p. 149/1690.

Av: IOAN · CASIM · D · G · (blazon Slepowron) · REX · POL · & · SVE ·
Rv: GROS · ARG · SEX · REG · POL · 1660, în câmp T · L · - · B ·
66. Inv. 12/47.
1660, Cracovia, Titus Livius Boratini.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 291/2163; Gumowski 1960, p. 149/1690.

Av: IOH · CASIM · D · G · REX · POL · & · SVE ·
Rv: GROS · ARG · SEX · (blazon Slepowron) · REG · POL · 1661, în câmp T - T
67-68. 1661, Bromberg, Thomas Timpf (*Münzmeister*); inv. 12/48, 62.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 296/2184 var.; Gumowski 1960, p. 149/1700.

Av: IOAN · CASI · D · G (blazon Slepowron) REX · POL · & · SVE
Rv: GRO · ARG · SEX · REG · POL · 1661, în câmp G B - A
69. 1661, Lemberg, Giovanni Baptista Amuretti (*Münzpächter*); inv. 12/49.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 296/2191; Gumowski 1960, p. 149/1695.

Av: (...) CASIM (...)
Rv: GROS (...) POL · 1662, în câmp T - T
70. 1662, Thomas Timpf; inv. 12/51.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2207 (?); Gumowski 1960, p. 149/1705.

Av: IOAN · CAS · D · G REX · POL & S · M · D · L · R · P
Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Slepowron) REG · POL · 1662, în câmp A - T
71. 1662, Cracovia, Andreas Timpf (*Münzpächter*); inv. 12/50.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2217 var.; Gumowski 1960, p. 149/1701.

Av: IOAN · CAS · D · G REX · POL & S · M · D · L · R
Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Slepowron) REG · POL · 1663, în câmp A - T
72-74. 1663, Posen, Andreas Timpf; inv. 12/52-54.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 303/2244; Gumowski 1960, p. 149/1707.

Av: IOAN CAS D · G REX POL & S · M · D · L · R · P
Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Slepowron) REG · POL · 1664, în câmp A - T
75. 1664, Cracovia, Andreas Timpf; inv. 12/55.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 305/2258; Gumowski 1960, p. 149/1709.

Av: IOAN CAS · D · G · REX POL · & · S · M · D · L · R ·
Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Slepowron) REG · POL · 1666, în câmp A - T
76-78. Inv. 12/56-58.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 309/2296 var.; Gumowski 1960, p. 1713.
Av: IO · CASIM · D · G · REX PO & · S · M · D · L ·
Rv: GROS · AR · SEX (blazon Slepowron) REG · PO · 1666 ·, în câmp A - T
79. Inv. 12/59.
1666, Cracovia, Andreas Timpf.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 310/2297 var.; Gumowski 1960, p. 149/1713.

Av: IOAN · CASIM · D G · (blazon Slepowron) REX · POL · & SVE ·

Rv: GROS · ARG · SEX · REG · POL · 1667 ·, în câmp T · L · - B ·

80. Inv. 12/60.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 313/2323; Gumowski 1960, p. 149/1715.

Av: IO · CASI · D G · REX (...) · POL · & SVE · M · D · L ·

Rv: GROS (...) POL · 1667 ·, în câmp · T L - B ·

81. Inv. 12/61.

1667, Titus Livius Boratini.

Hutten-Czapski 1957/I, -; Gumowski 1960, p. 149/1715.

Av: IOAN CAS · D G · REX POL · S · M · D L · R · (P) ·

Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Slepowron) REG · POL · 166(...) ·, în câmp A - T

82-84. 166(...), Andreas Timpf; inv. 12/63-65.

AV: IOAN · CASI · D · G · (blazon Slepowron) REX · POL · & SVE ·

Rv: GROS · ARG · SEX · REG · POL · (...) ·, în câmp T L - B

85. An ilizibil, Titus Livius Boratini; inv. 12/67.

AV: IOAN · CASI · D · G (blazon Slepowron) REX · POL & SVE

Rv: GRO · ARGEN · SEX · REG · POL · (...), în câmp G B - A

86. An ilizibil, Lemberg, Giovanni Baptista Amuretti (*Münzpächter*); inv. 12/66.

AV: IOAN · CASI · D G · (blazon Slepowron) REX · (...)

Rv: GRO · ARGE · SEX (...), în câmp G B - A

87. An ilizibil, Lemberg, Giovanni Baptista Amuretti; inv. 12/68.

AV: IOAN · CAS · D G REX (...)

Rv: GROS · ARG · SEX (...), în câmp (...) - T

88. An ilizibil; inv. 12/69.

VI. BRANDENBURG-PRUSIA

Georg Wilhelm (1619-1640)

1 ½ groși (*Dreipölker*)

Av: GE · WI · MA (3) BR · S · R · I · E ·

Rv: MONE · NO · - · DVC · PRVS, în câmp 2 - 6

89. 1626, Königsberg; inv. 12/38.

Hutten-Czapski 1880, p. 164/6655 var.; Neumann 1998/I, p. 237/10.112.

A.12 CHIȘCĂU (jud. Bihor)

- *ante* 1970.
- MȚCO, inv. 5 (1973): 1.141 monede.
- 1.144 de monede emise între anii 1618 și 1692.
- Repertoriul 1974, p. 110/97 (*peste o mie de monede feudale din sec. XVII*); Toma 2010b, pp. 280-298 (publicate 1.141 de monede).
- La cele 1.141 monede publicate în anul 2010 s-au adăugat alte trei monede: două monede sileziene de trei creițari emise de Christian zu Wohlau (an ilizibil), respectiv Georg Wilhelm, precum și o monedă de șase groși bătută de ducele Prusiei, Friedrich Wilhelm.

I. REGATUL UNGARIEI - Casa de Habsburg

Leopold I (1657-1705)

15 creițari (*15 krajcár*)

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HUNGARIÆ · 16 - 84 ·, în câmp K - B

1. 1684, Kremnica; inv. 5/1059.

Huszár 1979, pp. 217-218/1425.

Av: LEOPOLD · D · G · R · (XV) · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HUN - GARIÆ · (milesimul) ·, în câmp K - B

2. 1691; inv. 5/1060.

3. 1692; inv. 5/1061.

Kremnica

Huszár 1979, p. 218/1428.

II. PRINCIPATUL TRANSILVANIEI

Gabriel Bethlen (1613-1629)

Groș lat

Av: · GABR · D · G · S · R · IMP - TRANS · PRINC ·, în câmp C - C (*Civitas Cassoviensis*)

Rv: PAR · R · HUNG · DNS · SI · C · OP · RAT · DUX · 16 · 26 ·

4. 1626, Košice; inv. 5/1057.

Resch 1901, p. 110/329; Buzdugan *et alii* 1977, p. 180/1626.

Av: · GAB · D · G · SA · RO · IM · ET · TRAN · PRIN ·, în câmp N - B

Rv: PAR · REG · HUN · DO · SIC · CO · OP · R · DVX · 1626

5. 1626, Baia Mare; inv. 5/1058.

Resch 1901, p. 110/339; Buzdugan *et alii* 1977, p. 180 /1646.

III. REGATUL BOEMIEI - Casa de Habsburg

Leopold I (1657-1705)

Groș (*3 krajcary*)

Av: LEOP · D · G · R · (3) IMPER · S · A ·

Rv: G · H · BOHEMI (semn monetar) Æ · REX · 1659

6. 1659, Kutná Hora, Gregor Hachl (*Münzmeister*, 1658-1677); inv. 5/1064.

Herinek 1972, p. 130/1475; Jungwirth 1975, p. 8/12 e.

Av: LEOP · D · G · R · (3) IMPER · S · A ·
 Rv: G · H · BOHEMI (semn monetar) AE · REX · 1670
 7. 1670, Kutná Hora, Gregor Hachl; inv. 5/1065.
 Herinek 1972, p. 130/1486; Jungwirth 1975, p. 30/13 f.

IV. IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară

Episcopia Cammin (Pomerania)
 Ulrich I v. Pommern (1618-1622)
 Groș (1/24 *taler*)

Av: VLRIC9 · D (3) G · DVX · S · PO
 Rv: DEUS · PROTECTOR · MEV, în câmp Z - I
 8. 1621; inv. 5/1136.

Av: VLRIC9 · I · D (3) G · DVX · S · PO ·
 Rv: DEVS · PROTECTOR · MEV, în câmp Z - Z
 9-10. 1622; inv. 5/1137-1138.

Cercul monetar Bavaria

Principatul Bavariei
 Maximilian I (1598-1651)
 1/2 *batzen* (2 *Kreuzer*)
 Av: M · C · P · R · V · B · D · S · R · I · A · E · E
 Rv: SOLI · DEO · GLORIA · 16 · 24 ·
 11. Inv. 5/1139.
 Hahn, Hahn-Zelleke 2007, p. 55/H.93.

Cercul monetar Austria

Leopold I (1657-1705)
 Groș (3 *Kreuzer*)

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · A · G · H · B · R ·
 Rv: · ARCHID · A · (3) D · B · CO · TY · 16 - 70 ·
 12. 1670, Hall (Tirol); inv. 5/1066.
 Herinek 1972, p. 127/1414; Jungwirth 1975, p. 30/13 d.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · A · G · H · B · R ·
 Rv: · ARCHID · A · (3) · D · B · CO · TY · 16 - 71 ·
 13. 1671, Hall; inv. 5/1067.
 Herinek 1972, p. 127/1415; Jungwirth 1975, p. 32/13 d.

Av: LEOPD · D · G · R · I · (3) · S · A · G · BR ·
 Rv: (...)HI · D · AV(...)E(...) CARIN · D(...)70(...), în câmp I - P
 14. 1706, Sankt Veit (Carintia), Josef Joachim Preiß (*Münzmeister*, 1699-1705); inv. 5/1063.
 Herinek 1972, p. 127/1410; Jungwirth 1975, p. 120/13 b.

Silezia

Ferdinand al III-lea (1637-1657)
 Groș (3 *Kreuzer*)

Av: FERD III · D · G · R (3) I · S · A · G · H · B · REX

Rv: ARCHID AD(G . W) B C TYR 1646

15. 1646, Glatz, Georg Werner (*Münzmeister*, 1640-1654); inv. 5/1141.

Herinek 1984, p. 631/837.

Av: FERD III D · G · R · (3) I · S · A · G · H · B · REX

Rv: ARCHIDUX (semn monetar) A · D · B · C · T · 1639, în câmp M - I

16. 1639, Breslau, Michael Jan (*Wardein*, 1637-1648); inv. 5/1140.

Herinek 1984, p. 626/800.

Leopold I (1657-1705)

6 creițari (6 *Kreuzer*)

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (VI) S · A · G · BOH · REX ·

Rv: ARCHI · DUX AUST · DUX · BURG · & SIL · 1665 ; în câmp S - H

17. 1665, Breslau, Salomon Hammerschmidt (*Wardein*, 1664-1691); inv. 5/1062.

Herinek 1972, p. 114/1199; Jungwirth 1975, p. 21/11 i.

Ducatele Liegnitz-Brieg-Wohlau

Christian z. Wohlau (1639-1672)

3 creițari (3 *Kreuzer*)

Av: CHRISTIANVS (3) D · G · DUX · SIL

Rv: LIGNICENS · BREG & WOLAV · 16 (...)

18. Inv. 5/1142.

Georg Wilhelm (1672-1675)

3 creițari (3 *Kreuzer*)

Av: GEORG WILHELM (3) D · G · DUX · SI

Rv: LIGNIC · BREGENS & WOLAVI · 16 - 75

19. Inv. 5/1143.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 8/476; Friedensburg, Seger 1901, p. 32/1971.

V. REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Monetările Coroanei

Sigismund al III-lea (1587-1632)

6 groși (*szóstak koronny*)

Av: SIGIS : III : D : G : (blazon Połkożic) · REX · POL · M : D : L ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 1625 ·

20. Inv. 5/1.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 164/1511 var.; Gumowski 1960, p. 130/1166.

Av: SIGIS : III : D : G · (blazon Połkożic) · REX · POL · M : D : L ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 1626

21-22. Inv. 5/2-3.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 167/1529 var.; Gumowski 1960, p. 130/1167.

Av: · SIGIS : III : D : G · (blazon Sas) REX · POL · M : D : L ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 16(...)

23. 1623-1625; inv. 5/4.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

3 groși (*trojak koronny*)

Av: · SIG · III · D G · REX · POL · M D L ·

Rv: · III · / 1 - 6 - 2 - 0 / GROS : ARGE / TRIP · REGN / POLONI / · (blazon Sas) ·

24. Inv. 5/5.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 150/1401; Gumowski 1960, p. 128 /1138.

Av: · SIG · III · D G · REX · POL · M D L ·

Rv: · III · / 1 - 6 - 2 - 1 / GROS · ARGE / TRIP · REGN / POLONI / · (blazon Sas) · 25-27. Inv. 5/6, 13-14.

Av: SIG · III · D G · REX · POL · M D L ·

Rv: · III · / 1 - 6 - 2 - 1 / GROS · ARGE / TRIP · REGN / POLONI / · (blazon Sas) · 28-32. Inv. 5/7-8, 10-12.

Av: · SIG · III · D G · REX · POL M · D L ·

Rv: · III · / 1 - 6 - 2 - 1 / GROS · ARGE / TRIP · REGN / POLONI / · (blazon Sas) · 33. Inv. 5/9.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 153/1421 var.; Gumowski 1960, p. 128/1138.

Av: · SIG · III · D G · REX · POL · M · D · L ·

Rv: · III · / 1 - 6 - 2 - 2 / GROS · ARGE / TRIP · REGN / POLONI / · (blazon Sas) · 34-36. Inv. 5/15-16, 18.

Av: · SIG · III · D G · REX · POL · M D L ·

Rv: · III · / 1 - 6 - 2 - 2 / GROS · ARGE / TRIP · REGN / POLONI / · (blazon Sas) · 37-38. Inv. 5/17, 23.

Av: · SIG · III · D : G · REX · POL · M · D · L ·

Rv: · III · / 1 - 6 - 2 - 2 / GROS · ARGE / TRIP · REGN / POLONI / · (blazon Sas) · 39-45. Inv. 5/19, 21-22, 24, 26-27, 32.

Av: · SIG · III · D : G · REX · POL · M · D L ·

Rv: · III · / 1 - 6 - 2 - 2 / GROS · ARGE / TRIP · REGN / POLONI / · (blazon Sas) · 46-48. Inv. 5/25, 28-29.

Av: · SIG · III · D : G · REX · POL · M D L ·

Rv: · III · / 1 - 6 - 2 - 2 / GROS · ARGE / TRIP · REGN / POLONI / · (blazon Sas) · 49-50. Inv. 5/30-31.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 156/1436 var.; Gumowski 1960, p. 128/1138.

Av: · SIGIS · III · D : G : REX · POL · M · D · L ·

Rv: · III · / 1 - 6 - 2 - 3 / GROS · ARGE / TRIP · REGN / POLONI / · (blazon Sas) · 51. Inv. 5/33.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 159/1459 var.; Gumowski 1960, p. 128/1138.

Av: · SIGIS · III · D : G : REX · POL · M · D · L ·

Rv: · III · / 1 - 6 - 2 - 4 / GROS · ARGE / TRIP · REG : / PO · (blazon Sas) · LO 52. Inv. 5/34.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 162/1487; Gumowski 1960, p. 128/1138.

Sigismund al III-lea (1587-1632)

1 ½ groș (*półtorak koronny*)

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P · M · D · L ·

Rv: * MONE · NO (blazon Sas) REG · POLO *, în câmp 1 - 8 53. 1618; inv. 5/35.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 147/1376 var.; Gumowski 1960, p. 122/967.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P · M · D L ·

Rv: MONE ♦ NO (blazon Sas) REG · POLO, în câmp 1 - 9 54. 1619; inv. 5/36.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 148/1389 var.; Gumowski 1960, p. 122/969.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P · M · D · L ·

Rv: * MONE · NO (blazon Sas) REG · POLO *, în câmp 2 - 0 55-57. 1620; inv. 5/49, 51, 54.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P · M · D · L ·

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - 0
58-67. 1620; inv. 5/38-39, 44, 46, 48, 52-53, 56, 293-294.

Av: · SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - 0
68-69. 1620; inv. 5/55, 59.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 150/1402 (Rv); Gumowski 1960, p. 122/970.

Av: · SIGIS 3 · D G (3) REX · P · M * D L ·

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp Z - 0
70-71. 1620; inv. 5/57-58.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 150/1403; Gumowski 1960, p. 122/970.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P · M · D L ·

Rv: · MONE · NO (blazon Sas) REG · POLO ·, în câmp 2 - 1
72-74. 1621; inv. 5/70, 81-83.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P · M · D L ·

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG ♣ POLO, în câmp 2 - 1
75. 1621; inv. 5/76.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P · M · D L ·

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG · POLO *, în câmp 2 - 1
76-101. 1621; inv. 5/85-88, 60-61, 63-64, 66, 68-69, 71-75, 77-80, 82, 84, 96-98, 567.

Av: · SIGIS · 3 · D ♣ G (3) REX · P · M D L ·

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG · POLO, în câmp 2 - 1
102-104. 1621; inv. 5/62, 65, 67.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P · M · D L ·

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - 1
105-110. 1621; inv. 5/89, 93-94, 517, 580, 585.

Av: · SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: *MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - 1
111-114. 1621; inv. 5/90-92, 95.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 153/1422 var.; Gumowski 1960, p. 122 /971.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE ♣ NO (blazon Sas) REG ♣ POLO *, în câmp 2 - 2
115-116. 1622; inv. 5/154, 234.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D · L

Rv: * MONE NO (blazon Sas) REG · POLO *, în câmp 2 - 2
117-118. 1622; inv. 5/210, 218.

Av: · SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE : NO (blazon Sas) REG · POLO *, în câmp 2 - 2
119-121. 1622; inv. 5/153, 172, 333.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - 2
122-201. 1622; inv. 5/101, 106-108, 116, 123, 125, 129, 131-136, 141-148, 152, 155-160, 162-168, 170, 176-179, 181-183, 185, 189-194, 197-207, 209, 211-217, 221-222, 225-226, 229-230, 235-236, 238-239.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P · M · D · L ·

Rv: * MONE : NO (blazon Sas) REG · POLO *, în câmp 2 - 2
202-2010. 1622; inv. 5/102-104, 111, 117, 128, 138-139, 169.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P · M · D · L ·

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG · POLO *, în câmp 2 - 2
211-212. 1622; inv. 5/224-232.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P · M · D · L ·

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - 2
213-2579. 1622; inv. 5/37, 43, 50, 99-100, 105, 109-110, 112-115, 118-122, 124, 126-127, 130, 140, 149-151, 161, 171, 173-175, 180, 184, 186-188, 195-196, 208, 219-220, 223, 227-228, 231, 233, 237, 240.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 157/1437 var.; Gumowski 1960, p. 122 /972.

Av: · SIGIS (...) P · M · D · L ·

Rv: (...) ONE : NO (...) REG 03S(...) S (...) C, în câmp 2 - 2
260. Inv. 5/690 (fals).

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - 3

261-328. 1623; inv. 5/137, 245-250, 254, 256, 258, 260, 263, 267, 269-270, 275-277, 284-285, 288-291, 295-296, 301, 306, 308, 314, 316, 318, 321, 324, 332, 335, 337, 340, 342, 344-346, 350, 352, 358, 360-361, 364-367, 371-372, 381-384, 386, 389-390, 394-395, 400-404, 616.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 159/1460; Gumowski 1960, p. 122/973.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: · MONE · NO (blazon Sas) REG · POLO ·, în câmp 2 - 3

329-371. 1623; inv. 5/40, 242-243, 251-252, 257, 261, 268, 272-273, 278-280, 287, 292, 297-300, 303-304, 307, 319-320, 323, 327-329, 331, 336, 339, 341, 347, 349, 351, 353, 355, 357, 362, 369, 380, 385, 397.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 159/1461; Gumowski 1960, p. 122/973.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: MONE NO (blazon Sas) REG POLO, în câmp 2 - 3

372-388. 1623; inv. 5/241, 253, 255, 259, 262, 264-265, 282, 305, 312-313, 317, 326, 330, 363, 393, 396.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE NO (blazon Sas) REG POLO *, în câmp 2 - 3

389-392. 1623; inv. 5/311, 315, 388, 399.

Av: SIGIS 3 · D : G (3) REX P · M · D · L ·

Rv: * MONE · NO (blazon Sas) REG · POLO *, în câmp 2 - 3

393-417. 1623; inv. 5/244, 266, 274, 281, 283, 286, 302, 309-310, 322, 325, 338, 354, 356, 359, 368, 370, 373-374, 387, 391-392, 398, 518, 587.

Av: SIGIS 3 · D : G (3) REX P · M · D · L ·

Rv: MONE · NO (blazon Sas) REG * POLO, în câmp 2 - 3

418-420. 1623; inv. 5/271, 334, 379.

Av: SIGIS 3 · D : G (3) REX P · M · D · L ·

Rv: MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO, în câmp 2 - 3

419. 1623; inv. 5/348.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG · POLO *, în câmp 2 - 3

422. 1623; inv. 5/343.

Gumowski 1960, p. 122/973.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: MONE NO (blazon Sas) REG POLO, în câmp 2 - 4

423-443. 1624; inv. 5/405, 408-409, 412, 414, 420, 425, 434-435, 445-446, 452, 460, 473, 481, 485, 493-494, 501, 504, 510.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 162/1488; Gumowski 1960, p. 122/974.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: MONE NO (blazon Sas) REG POLO, în câmp 2 - 4

444-483. 1624; inv. 5/411, 416, 422, 432, 438-439, 447-448, 453-455, 457-458, 462, 466, 470-471, 474-477, 479-480, 482, 484, 488-489, 491-492, 495, 497, 502, 505-506, 508-509, 513-515, 691.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 162/1489; Gumowski 1960, p. 122/974.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: · MONE · NO (blazon Sas) REG · POLO ·, în câmp 2 - 4

483-489. 1624; inv. 5/421, 423, 433, 441, 461, 687.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 162/1690; Gumowski 1960, p. 122/974.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - 4

490-529. 1624; inv. 5/406-407, 410, 413, 415, 417-419, 424, 426-431, 436-437, 440, 442-443, 449-451, 464-465, 467-469, 472, 478, 486, 490, 496, 498-500, 503, 507, 511-512.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 162/1491; Gumowski 1960, p. 122/974.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE · NO (blazon Sas) REG · POLO *, în câmp 2 - 4
530-534. 1624; inv. 5/456, 459, 463, 483, 487.
Gumowski 1960, p. 122/974.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P · M · D · L

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - 5

535-595. 1625; inv. 5/41-42, 516, 519-523, 525-540, 542-544, 546-548, 550-564, 566, 568-569, 571-577, 579, 581-584, 586.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 165/1512; Gumowski 1960, p. 122/975.

Av: · SIGIS · 3 : G (3) REX · P M : D : L ·

Rv: * MONE * NO · (blazon Połkozić) · REG * POLO *, în câmp 2 - 5

596-601. 1625; inv. 5/524, 541, 549, 565, 570, 578.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 165/1514; Gumowski 1960, p. 122/975.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P M : D : L ·

Rv: * MONE · NO (blazon Połkozić) REG · POLO *, în câmp 2 - 6

602-610. 1626; inv. 5/588-590, 592, 600, 602, 604, 609, 612.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 167/1530; Gumowski 1960, p. 122 /976.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P M : D : L ·

Rv: * MONE * NO (blazon Połkozić) REG * POLO *, în câmp 2 - 6

611-626. 1626; inv. 5/594-599, 601, 603, 605-608, 610-611, 613, 680.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P M : D : L ·

Rv: * MONE NO (blazon Połkozić) REG POLO *, în câmp Z - 6

627. 1626; inv. 5/593.

Gumowski 1960, p. 122 /976.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P M : D : L ·

Rv: * MONE · NO (blazon Połkozić) REG · POLO *, în câmp 2 - 7

628-638. 1627; inv. 5/444, 615, 672, 674-679, 681-682.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 170/1552 var.; Gumowski 1960, p. 122/977.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P M : D : L ·

Rv: * MONE · NO (blazon Połkozić) REG · POLO *, în câmp Z - 7

639. 1627; inv. 5/673.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 170/1554 var.; Gumowski 1960, p. 122/977.

Av: · SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE · NO (blazon Połkozić) REG · POLO *, în câmp 2 - 7

640. 1627; inv. 5/614.

Gumowski 1960, p. 122/977.

Av: SIGIS 3 · D : G (3) REX · P · M · D · L ·

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2- (...)

641-678. Inv. 5/47, 375-376, 619-620, 622-626, 628-633, 635-636, 641, 644-645, 649-653, 657-661, 663-665, 669-671, 686.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - (...)

679-691. Inv. 5/377-378, 618, 621, 627, 634, 637, 639, 654, 662, 666-668.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE · NO (blazon Sas) REG · POLO *, în câmp 2- (...)

692. Inv. 5/683.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: MONE NO (blazon Sas) REG POLO, în câmp 2 - (...)

693-694. Inv. 5/684, 688.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P M : D : L ·

Rv: * MONE · NO (blazon Połkożic) REG · POLO *, în câmp 2 - (...)

695-704. Inv. 5/617, 638, 640, 642, 646-648, 655-656, 689.

Av: · SIGIS · 3 · D : G (3) REX · P M : D : L ·

Rv: * MONE : NO (blazon Połkożic) REG · POLO *, în câmp 2 - (...)

705. Inv. 5/643.

Ioan Cazimir (1648-1668)

18 groși (*ort koronny*)

Av: IOAN × CASIMIR × D G · (blazon Ślepowron) REX × POL × & SVE ×, în câmp T . L . B .

Rv: MONET × NOVA × ARG × REG × POLO × 1668, în câmp 1 - 8

706. 1668, Titus Livius Boratini (*Münzmeister*); inv. 5/692.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 314/2328; Gumowski 1960, p. 151/1764.

Ioan Cazimir (1648-1668)

6 groși (*szóstak koronny*)

Av: IO : CASIM · DG - _{1-T} - REX · P · & S ·

Rv: MON : ARGEN · (blazon Połkożic) REG : POL · 1657, în câmp semne monetare

707-708. Inv. 5/693, 695.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 278/2102 var.; Gumowski 1960, p. 148/1684.

Av: IOAN : CASIMI - _{1-T} - DG · REX · P · & S ·

Rv: MONET : ARGE : (blazon Połkożic) REGNI : POL · 1657, în câmp semne monetare

709. Inv. 5/694.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 278/2101 var.; Gumowski 1960, p. 148/1684.

Av: IO : CASI : DG · - _{1-T} - REX · P · & S ·

Rv: MONET : ARGEN · (blazon Połkożic) REGNI : PO · 1657, în câmp semne monetare

710. Inv. 5/696.

Av: IO : CASI : DG · - _{1-T} - REX · P · & S ·

Rv: MON : ARGEN · (blazon Połkożic) REG : PO · 1657, în câmp semne monetare

711. Inv. 5/697.

1657, Cracovia, Johann Thamm (*Wardein, Probierer* 1655-1661).

Gumowski 1960, p. 148/1684.

Av: IO · CASIM · D · G · (blazon Ślepowron) · REX · POL · & · SVE ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 1659, în câmp T . L . - B .

712. 1659, Cracovia, Titus Livius Boratini (*Münzmeister*); inv. 5/698.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 287/2142; Gumowski 1960, p. 149/1688.

Av: IOAN · CASI · D · G (blazon Ślepowron) POL · & · SVE · REX

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 1660, în câmp T . L . - B .

713. Inv. 5/699.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 292/2164; Gumowski 1960, p. 149/1690.

Av: IOAN · CASIM · D · G (blazon Ślepowron) REX · POL · & · SVE ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · PO · 1660, în câmp T . L . - B .

714-716. Inv. 5/700, 703, 705.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 291/2162; Gumowski 1960, p. 149/1690.

Av: IOAN · CASIM · D · G (blazon Ślepowron) REX · POL · & · SVE ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 1660, în câmp T . L . B .

717-720. Inv. 5/702, 704, 706-707.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 291/2163; Gumowski 1960, p. 149/1690.

Av: IOAN · CASI · D · G (blazon Ślepowron) REX · POL · & · SVE ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 1660, în câmp T . L . - B .

721. Inv. 5/701.

1660, Titus Livius Boratini (*Münzmeister*).

Gumowski 1960, p. 149/1690.

Av: IOH : CASIM · D · G · (blazon Ślepowron) · REX · POL · & · SVE

Rv: GROS · ARG · SEX · REG · POL · 1660, în câmp T - T

722. 1660, Bromberg, Thomas Timpf (*Münzmeister*); inv. 5/708.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 292/2165 var.; Gumowski 1960, p. 149/1692.

Av: IOAN · CASI · D · G · (blazon Ślepowron) · POL · & · SVE · REX ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 1661, în câmp T · L · - · B ·

723-726. Inv. 5/709-711, 714.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 295/2183; Gumowski 1960, p. 149/1693.

Av: IOAN · CASI · D · G · (blazon Ślepowron) · REX · POL · & · SVE ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 1661, în câmp T · L · - · B ·

727-730. Inv. 5/712-713, 715-716.

1661, Cracovia, Titus Livius Boratini (*Münzmeister*).

Gumowski 1960, p. 149/1693.

Av: IOAN · CASI · D · G · (blazon Ślepowron) · REX · POL · ET · SVE

Rv: GRO · ARGEN · SEX · REG · POL · 1661, în câmp · G B · - · A ·

731. Inv. 5/718.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 296/2189; Gumowski 1960, p. 149/1695.

Av: IOAN · CASI · D · G · (blazon Ślepowron) · REX · POL · & · SVE

Rv: GRO · ARGEN · SEX · REG · POL · 1661, în câmp · G B · - · A ·

732-737. Inv. 5/717, 721-724, 726.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 296/2191; Gumowski 1960, p. 149/1695.

Av: IOAN · CASI · G · (blazon Ślepowron) · REX · POL · & · SVE

Rv: GRO · ARGN · SEX · REG · POL · 1661, în câmp · G B · - · A ·

738-739. Inv. 5/719, 725.

Av: IOAN · CASI · D · G · (blazon Ślepowron) · REX (...)

Rv: GRO · ARGEN · SEX · REG · POL · 1661, în câmp · G B · - · A ·

740. Inv. 5/720.

1661, Lemberg, Giovanni Baptista Amuretti (*Münzpächter*).

Gumowski 1960, p. 149/1695.

Av: (...)S · D · G · REX · (blazon Ślepowron) · POL & S · M · D · L · R · P

Rv: GRO · ARG (...) POL 1661, în câmp N - G

741. 1661, Posen, Nicolaus Gilli (*Münzpächter*, 1660-1662); inv. 5/727.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 296; Gumowski 1960, p. 149/1697.

Av: IOH : CASIM : D : G : REX · POL · & · SVE ·

Rv: GRO · ARG : SEX · (blazon Ślepowron) · REG : POL : 1661, în câmp T - T

742-753. 1661, Bromberg, Thomas Timpf (*Münzmeister*); inv. 5/728-739.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 296/2184 var.; Gumowski 1960, p. 149/1700.

Av: IO : CASIM : D : G · REX · POL · & · SVE · M · D · L

Rv: GROS · AR · SEX · (blazon Ślepowron) · REG · POL · 1662, în câmp A - T

754-760. Inv. 5/740-741, 743-744, 746-747, 749.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2213; Gumowski 1960, p. 149/1702.

Av: IO : CASIM : D : G · REX · POL · & · SVE · M · D · L

Rv: GROS · AR · SE (blazon Ślepowron) X · RE · POL · 1662, în câmp A - T

761. Inv. 5/766.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2212 var.; Gumowski 1960, p. 149/1702.

Av: IO : CASIM : D : G · (blazon Ślepowron) · REX · PO · ET · SVE ·

Rv: GRO · ARGEN · SEX · REG · POL · 166Z, în câmp A - T

762. Inv. 5/742.

Gumowski 1960, p. 149/1702.

Av: IOAN : CAS : D : G · REX · POL · & S · M · D · L · R

Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) REG · POL · 1662, în câmp A - T

763-766. Inv. 5/748, 752, 756, 762.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2216; Gumowski 1960, p. 149/1702.

Av: IOAN : CAS : D : G : REX : POL · & S M D L R P

Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) REG · POL · 1662, în câmp A - T
767-778. Inv. 5/745, 751, 753-755, 757-759, 761, 763-765.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2217; Gumowski 1960, p. 149/1702.

Av: IOAN CAS D G REX PO & S M D L R P

Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) REG · POL · 1662, în câmp A - T
779. Inv. 5/760.

1662, Cracovia, Andreas Timpf (*Münzpächter*).

Gumowski 1960, p. 149/1702.

Av: IOAN · CASIM · D : G · REX · POL · ET · SVEC ·

Rv: GRO · ARGEN · SEX · (blazon Ślepowron) · REG · POL · 1662, în câmp A · c - p · T
780-781. Inv. 5/767-768.

Av: IOAN · CASIM · D : G · REX · POL · ET · SVE ·

Rv: GRO · ARGEN · SEX · (blazon Ślepowron) · REG · POL · 166Z, în câmp A · c . - p . T .
782. Inv. 5/750.

1662, Bromberg, Andreas Timpf *capitaneus Piasecinensis*.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 300/2219 var.; Gumowski 1960, p. 149/1703.

Av: IO CAS D G · REX · (blazon Ślepowron) POL · & S · M · D · L · P ·

Rv: GROS · ARG · SEX · REG · POL · 1662, în câmp N - G
783-785. Inv. 5/769, 771-772.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2208; Gumowski 1960, p. 149/1704.

Av: IO CAS D G · REX · (blazon Ślepowron) POL · & S · M · D · L · R · P ·

Rv: GROS · ARG · SEX · REG · POL · 1662, în câmp N - G
786. Inv. 5/773.

Gumowski 1960, p. 149/1704.

Av: IO CAS D G · REX · (blazon Ślepowron) POL · & S · M · L · R · P ·

Rv: GROS · ARG · SEX · REG · POL · 1662, în câmp N - G
787. Inv. 5/770.

1662, Posen, Nicolaus Gilli (*Münzpachter*, 1660-1662).

Gumowski 1960, p. 149/1704.

Av: IOH : CASIM : DG : REX · POL · & · SVE ·

Rv: GROS · ARG · SEX · (blazon Ślepowron) · REG · POL · 1662, în câmp T - T
788-792. 1662, Thomas Timpf (*Münzmeister*); inv. 5/775-779.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2207; Gumowski 1960, p. 149/1705.

Av: IO · CASIM · D : G · REX · POL · & · SVE · (...), în câmp (...) - T

Rv: GROS · ARG · SEX · (...)1662
793. Inv. 5/774.

Av: IO : CASIM · D : G : (blazon Ślepowron) REX · PO · ET · SVE ·

Rv: GRO · ARGEN · SEX · REG · POL · 166Z, în câmp G · B . - . A .
794-795. Inv. 5/780-781.

Av: IO : CASIM · D : G : (blazon Ślepowron) REX · PO · ET · SVE ·

Rv: GRO · ARGEN · SEX · REG · PO · 166Z, în câmp G · B . - . A .
796. Inv. 5/782.

1662, Lemberg, Giovanni Baptista Amuretti (*Münzpächter*).

Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2211 var.; Gumowski 1960, p. 149/1706.

Av: IO : CAS · D : G : REX · POL · & · SVE · M · D · L ·

Rv: GROS · AR · SEX · (blazon Ślepowron) REG POL · 1663, în câmp A - T
797. Inv. 5/783.

- Av: IO : CASI · D : G : REX · PO · & · SVE · M · D : L ·
 Rv: GROS · AR · SEX (blazon Ślepowron) REG PO · 1663, în câmp A - T
 798. Inv. 5/786.
- Av: IO : CASI · D : G : REX · POL · & · SV · M · D : L ·
 Rv: GROS · AR · SEX (blazon Ślepowron) REG POL · 1663, în câmp A - T
 799-800. Inv. 5/785, 787.
- Av: IO : CASIM · D : G : REX · POL (...)
 Rv: GROS(...)OL · 1663, în câmp A - T
 802. Inv. 5/788.
- Gumowski 1960, p. 149/1707.
- Av: IOAN CAS D G REX POL & · S M · D · L · R ·
 Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) REG POL · 1663, în câmp A - T
 804-817. Inv. 5/853, 858, 861-864, 868, 880, 883, 885, 888-893.
- Hutten-Czapski 1957/I, p. 303/2244; Gumowski 1960, p. 149/1707.
- Av: IOAN CAS D G REX POL & · S M · D · L · R · P ·
 Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) REG POL · 1663, în câmp A - T
 818-822. Inv. 5/867, 879, 886-887, 894.
- Av: IOAN CAS D G REX POL & · S M · D · L ·
 Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) REG POL · 1663, în câmp A - T
 823-825. Inv. 5/857, 882, 884.
- 1663, Posen, Andreas Timpf (*Münzpächter*).
- Gumowski 1960, p. 149/1707.
- Av: IOAN : CASIM · D : G : REX · POL · ET SVE
 Rv: GRO · ARGEN · SEX (blazon Ślepowron) REG · PO · 1663, în câmp A . c . - . p . T .
 826. 1663, Bromberg, Andreas Timpf *capitaneus Piasecinensis*; inv. 5/790.
- Hutten-Czapski 1957/I, p. 303/2245; Gumowski 1960, p. 149/1708.
- Av: IOAN : CASIM · D : G : REX(...)SVE
 Rv: GRO · ARGEN · (...) BX (blazon Ślepowron) RBG · POL · 1663, în câmp A . c . - (...))
 827. Inv. 5/789 (fals).
- Av: IOAN CAS D G REX POL & S M D L R
 Rv: GROS · ARG (...) POL · 1663, în câmp (...) - T
 828. Inv. 5/784.
- Av: IO : CASI : DG : REX : POL & S V M D L
 Rv: GROS · AR · SEX (blazon Ślepowron) · REG · PO · 1664, în câmp A - T
 829. Inv. 5/791.
- Av: IO : CASI : D G : REX · POL & SVE · M · D · L
 Rv: GROS · AR · SEX (blazon Ślepowron) · REG · POL · 1664, în câmp A - T
 830. Inv. 5/793.
- Av: (...) REX : PO & SVE · M D L ·
 Rv: GROS · (...) POL · 1664, în câmp A - T
 831. Inv. 5/792.
- Av: IO : CASIM : D G : REX · POL & SVE · M : D : L ·
 Rv: GROS · AR · SEX (blazon Ślepowron) · REG · POL · 1664, în câmp A - T
 832. Inv. 5/794.
- Av: IO : CASIM : D G : REX · PO : & SVE · M D L ·
 Rv: GROS · AR · SEX (blazon Ślepowron) · REG : POL · 1664, în câmp A - T
 833-834. Inv. 5/795-796.
- Gumowski 1960, p. 149/1709.
- Av: IOAN : CAS : D G : REX · POL & S · M · D · L · R · P
 Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) · REG · POL · 1664, în câmp A - T
 835-839. Inv. 5/810, 812, 817, 823, 825.
- Hutten-Czapski 1957/I, p. 305/2258; Gumowski 1960, p. 149/1709.

Av: IOAN CAS D G REX POL & S · M · D · L · R ·
 Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) · REG · POL · 1664, în câmp A - T
 840-864. Inv. 5/797-809, 811, 813-816, 818-822, 824, 826.
 1664, Cracovia, Andreas Timpf (*Münzpächter*).
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 305/2257; Gumowski 1960, p. 149/1709.

Av: IO : CASI : D G : REX : POL · & · SVE · M · D L ·
 Rv: GROS · AR · SEX (blazon Ślepowron) REG · POL · 1665, în câmp A - T
 865-867. Inv. 5/827-829.
 Gumowski 1960, p. 149/1712.
 Av: IOAN CAS D G REX POL · & S M D L R ·
 Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) REG · POL · 1665, în câmp A - T
 868-879. Inv. 5/830-833, 835-839, 845-847.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 308/2281 var.; Gumowski 1960, p. 149/1712.
 Av: IOAN CAS D G REX POL & S M D L
 Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) REG · POL · 1665, în câmp A - T
 880-882. Inv. 5/834, 840-841.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 308/2279 var.; Gumowski 1960, p. 149/1712.
 Av: IO : CASIM : D G : REX : PO · & · SV : M : D : L :
 Rv: GROS · AR(G) · SEX (blazon Ślepowron) REG · POL · 1665, în câmp A - T
 883-885. Inv. 5/842-844.
 1665, Andreas Timpf (*Münzpächter*).
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 308/2278; Gumowski 1960, p. 149/1712.

Av: IOAN · CAS · D G · REX POL & S · M · D · L · R ·
 Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) REG · POL · 1666, în câmp A - T
 886-896. Inv. 5/852, 854, 856, 860, 866, 869-870, 874, 877, 881, 896.
 Av: IOAN · CAS · D G · REX POL & S · M · D ·
 Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) REG · POL · 1666, în câmp A - T
 897. Inv. 5/865.
 Av: IO · CASIM · D G · REX · PO & SV · M : D : L :
 Rv: GROS · AR · SEX (blazon Ślepowron) REG · PO : 1666, în câmp A - T
 898. Inv. 5/895.
 Gumowski 1960, p. 149/1713.
 Av: IOAN · CAS · D G · REX POL & S · M · D · L ·
 Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) REG · POL · 1666, în câmp A - T
 899-909. Inv. 5/848-851, 855, 859, 871-873, 875-876.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 309/2296; Gumowski 1960, p. 149/1713.
 Av: IO : CASI · D G : REX (...) M D L :
 Rv: GROS · AR · SEX (blazon Ślepowron) REG · PO · 1666, în câmp A - T
 910. Inv. 5/878.
 1666, Andreas Timpf (*Münzpächter*).
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 310/2297; Gumowski 1960, p. 149/1713.

Av: IOAN · CASIM · D G (blazon Ślepowron) REX · POL · & · SVE ·
 Rv: GROS · ARG · SEX · REG · POL · 1667, în câmp T · L · - B ·
 911-919. Inv. 5/897-904, 906.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 313/2323; Gumowski 1960, p. 149/1715.
 Av: IOAN · CAS · D G · RE (blazon Ślepowron) X POL & S · M · D L ·
 Rv: GROS · ARG (...) POL · 1667, în câmp T · L · - B ·
 920. Inv. 5/905.
 1667, Titus Livius Boratini (*Münzmeister*).
 Gumowski 1960, p. 149/1715.

Av: IOAN · CASIM · D G (blazon Ślepowron) REX · PO : & · SUE ·
 Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · PO · 1667, în câmp T L · - B ·

921. Inv. 5/913.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 313/2324; Gumowski 1960, p. 149/1716.

Av: IOAN · CASIM · D G (blazon Ślepowron) REX · POL · & · SUE ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 1667, în câmp · T L - - B ·
922-928. Inv. 5/907-910, 912, 915-916.

Av: IOAN · CASIM · D G (blazon Ślepowron) REX · PO · & · SUE ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 1667, în câmp · T L - - B ·
929. Inv. 5/914.

Av: IOAN · CASIM · D G (blazon Ślepowron) REX · POL · & · SUE ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POLO · 1667, în câmp · T L - - B ·
930. Inv. 5/911.

Av: IOAN · CASI · D G (blazon Ślepowron) REX · POL · & · SUE ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 1667, în câmp · T L - - B ·
931. Inv. 5/917.

1667, Titus Livius Boratini (*Münzmeister*).

Gumowski 1960, p. 149/1716.

Av: IOAN · CASI · D G · REX · POL · S M D L (R) ·

Rv: GROS · ARG · SEX · (blazon Ślepowron) · REG · POL · 1667, în câmp A - T
932. Inv. 5/918.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 312/2319; Gumowski 1960, p. 149/1717.

Av: IOAN · CAS · D G · REX · POL · S M D L R ·

Rv: GROS · ARG · SEX · (blazon Ślepowron) · REG · POL · 1667, în câmp A - T
933-934. Inv. 5/923-924.

Av: IO · CASIM · D G · REX · PO · SV · M · D · L

Rv: GROS · AR · SE · (blazon Ślepowron) X · REG · PO · 1667, în câmp A - T
935. Inv. 5/919.

Av: IO · CASIM · D G · REX · PO · SV · M · D · L

Rv: GROS · AR · SEX · (blazon Ślepowron) · REG · PO · 1667, în câmp A - T
936-937. Inv. 5/920-921.

Av: IO · CASI · D G · REX · PO · SV · M · D · L

Rv: GROS · AR · SEX · (blazon Ślepowron) · REG · PO · 1667, în câmp A - T
938-939. Inv. 5/922, 925.

1667, Andreas Timpf (*Münzmeister*).

Gumowski 1960, p. 149/1717.

Av: IOAN · CASIM · D G (blazon Ślepowron) REX · POL · & SUE ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 1668, în câmp · T L - B ·
940-941. Inv. 5/926, 928.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 315/2332; Gumowski 1960, p. 149/1718.

Av: IOAN · CASIM · D G (blazon Ślepowron) REX · POL · & SUE ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · PO · 1668, în câmp · T L - B ·
942. Inv. 5/927.

1668, Titus Livius Boratini (*Münzmeister*).

Gumowski 1960, p. 149/1718.

Av: IOAN · CASIM · D G (blazon Ślepowron) REX POL · & SVE ·

Rv: GROS · ARG · SEX · REG · POL · & SVE ·, în câmp · T L - B ·
943. f.a., Titus Livius Boratini (*Münzmeister*); inv. 5/929.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 322/2354; Gumowski 1960, p. 149/1719.

Av: IOAN · CAS · D G · REX · POL & S M D L R

Rv: GROS · ARG · SEX · (blazon Ślepowron) · REG · POL · 166(...), în câmp A - T
944-954. Inv. 5/930-937, 940-942.

Av: IOAN · CAS · D G · REX · POL & S M D L

Rv: GROS · ARG · SEX · (blazon Ślepowron) · REG · POL · 166(...), în câmp A - T

955-957. Inv. 5/938-939, 943.

Av: IOH · CASIM · DG · REX · POL · & SVE ·

Rv: GROS · ARG · SEX · (blazon Ślepowron) REG · POL · 166(...), în câmp T - T
958-962. Inv. 5/944-948.

Av: IOAN · CAS · DG REX · POL & SMDLRP

Rv: GROS ARG SEX (blazon Ślepowron) REGPOL 166(...), în câmp (...) - T
963. Inv. 5/949.

Av: IO · CAS · D GRE (blazon Ślepowron) POL · & S M · D L ·

Rv: GROS · ARG · SEX · REGNI (...), în câmp N - G
964. Inv. 5/950.

Av: IOAN · CASIM · DG · (blazon Ślepowron) REX · POL · & · SVE

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POLO · 166(...), în câmp · TL - B ·
965. Inv. 5/951.

Av: IOAN · CASIM · DG · (blazon Ślepowron) REX · POL · & · SVE

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 166(...), în câmp · TL - B ·
966-968. Inv. 5/952, 954-955.

Av: IOAN · CASIM · DG · (blazon Ślepowron) REX · POL · & · SVE

Rv: GROS · ARG · SEX · REG · POL · 166(...), în câmp · TL - B ·
969-970. Inv. 5/953, 956.

Av: IOAN · CASIM · DG · (blazon Ślepowron) REX · POL · & · SUE

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 166(...), în câmp · TL - B ·
971. Inv. 5/957.

Av: IOAN · CASI · D · G (blazon Ślepowron) REX · POL · ET · SVE

Rv: GRO · ARGEN · SEX · REG · POL · 166(...), în câmp G · B - · A ·
972. Inv. 5/958.

Ioan Cazimir (1648-1668)

1 ½ groș (*półtorak*)

Av: · IO · CAS · DG (3) REX · P · M · D ·

Rv: * MONE · NO (blazon Ślepowron) REG · POL *, în câmp 6 - 2
973. 1662; inv. 5/959.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 301/2224; Gumowski 1960, p. 148/1660.

Av: · IO · CAS · DG (3) REX · P · M · D ·

Rv: MON · NO · RE (blazon Ślepowron) G · POL · 1662
974. Inv. 5/960.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 301/2226; Gumowski 1960, p. 148/1660.

Av: · IO · CA · DG (...) RE · P · ET · SVE

Rv: MONE · NO (...) REG · POLO ·, în câmp 1 - 6
975. Inv. 5/961 (fals).

Monetăria Lituaniei

Ioan Cazimir (1648-1668)

3 groși (*trojak litewski*)

Av: IOA · CASIM · D · G_(TLB) REX · POLO · & · S

Rv: III · GROS · ARGE / TRIP · MAG / DVC · LIT · /16 HKLP (în ligatură) 64
976. 1664, Hieronim Kirszenstein Podskarbi Litewski (*Schatzmeister*); inv. 5/962.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 306/2266; Ivanauskas, Douchis 1999, p. 250/1171; Gumowski 1960, p. 156/1882.

VI. BRANDENBURG-PRUSIA

Johann Sigismund (1608-1619)

1 ½ groș (*Dreipölker*)

Av: IO · SI · MAR · BR · S · R · I · EL · P · D (semn monetar), în câmp Z - 0

Rv: PRO · LEG · & (3) PR · GREGE

977. 1620; inv. 5/1068.

Hutten-Czapski 1891/IV, p. 263/8718; Neumann 1998/I, p. 148/9.16b.

Georg Wilhelm (1619-1640)

1 ½ groș (*Dreipölker*)

Av: GE · WI · MAR · BR · S · R · I · EL · P · D ; , în câmp Z - 1

Rv: DIEV & MON (3) DROICT

978-980. 1621; inv. 5/1069-1071.

Hutten-Czapski 1891/IV, p. 264/8721; Neumann 1998/I, p. 236/10.110.

Av: GE · WI · MAR · BR · S · R · I · EL · P · D, în câmp 2 - 2

Rv: DIEV & MON (3) DROICT

981-990. 1622; inv. 5/1076-1085.

Hutten-Czapski 1891/IV, p. 264/8723; Neumann 1998/I, p. 236/10.110.

Av: GE · WI · MAR · B · R · S · R · I · EL · P · D, în câmp 2 - 3

Rv: DIEV & MON (3) DROICT

991-995. 1623; inv. 5/1072-1075, 1086.

Neumann 1998/I, p. 236/10.110.

Av: GE · WI · MAR · BR · S · R · I · EL · P · D ; , în câmp 2 - 4

Rv: DIEV & MON (3) DPOICT

996-997. 1624; inv. 5/1095-1096.

Neumann 1998/I, p. 236/10.110 v.

Av: GE · WI · MAR · BR · S · R · I · EL · P · D ; , în câmp 2 - (...)

Rv: DIEV & MON (3) DROICT

998. 1621-1624; inv. 5/1133.

Av: GE · WI · MAR (3) BR S R I EL (semn monetar)

Rv: MONE NOVA DVC PRVS, în câmp 2 - 4

999-1001. 1624; inv. 5/1088, 1093-1094.

Hutten-Czapski 1891/IV, p. 265/8728; Neumann 1998/I, p. 237/10.111.

Av: GE · WI · MAR (3) BR S R I EL

Rv: MONE NO (semn monetar) DVC PRVS, în câmp 2 - 4

1002-1005. 1624; inv. 5/1089-1092.

Hutten-Czapski 1880/III, p. 164/6652; Neumann 1998/I, p. 237/10.111.

Av: GE · WI · MA · (3) B · R · S · R · I · E ·

Rv: MONE · NO (semn monetar) DVC · PRVS ; , în câmp 2 - 5

1006-1022. 1625; inv. 5/545, 1097-1112.

Hutten-Czapski 1880/III, p. 164/6654; Neumann 1998/I, p. 237/10.112.

Av: GE · WI · MA (3) BR · S · R · I · E

Rv: · MONE · NO (semn monetar) DVC · PRVS ; , în câmp Z - 6

1023-1025. 1626; inv. 5/591, 1121, 1127.

Av: GE · WI · MA (3) BR · S · R · I · E

Rv: MONE · NO (semn monetar) DVC · PRVS, în câmp 2 - 6

1026-1039. 1626; inv. 5/1087, 1113-1120, 1122-1126.

Hutten-Czapski 1880/III, p. 164/6655; Neumann 1998/I, p. 237/10.112.

Av: GE · WI · MA · (3) BR · S · R · I · E

Rv: · MONE · NO (semn monetar) DVC · PRVS ·, în câmp Z - 7

1040-1044. 1627; inv. 5/1128-1132.

Hutten-Czapski 1891/IV, p. 265/8733; Neumann 1998/I, p. 237/10.112.

Av: GEO · WI · M (3) BR · S · R · I · E

Rv: · MONE · NO (semn monetar) DVC · PRVS ·, în câmp 3 - 3

1045-1046. 1633; inv. 5/1134-1135.

Neumann 1998/I, p. 237/10.112.

Friedrich Wilhelm (1640-1688)

6 groși (6 *Gröschler*)

Av: FRID · WILH · D · G · M · B · SRI · ARC · PR · EL

Rv: GROSS · ARGEN · SEX · D · DVC · PRVSS, în câmp 16 - (...)

1047. Inv. 5/1144.

VII. REGATUL SUEDIEI

Monetăria din Elbląg - Atelierul orășensec

Gustav Adolf (1626-1632)

1 ½ groș (*póltorak*)

Av: · GVS · ADO · (3) · D · G · REX · S

Rv: M(...) NO (semn monetar) CIVI · ELB ·, în câmp 2 - 9

1048. 1629; inv. 5/45.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 334/4271 var.; Dutkowski, Suchanek 2003, p. 142/562

Av: · GVS · ADO (...) REX · S

Rv: (...) NO : (semn monetar) CIVI · ELB, 2 - (...)

1049. Inv. 5/979.

Av: · GVS · ADO · (3) · D · G · REX · S :

Rv: MON : NO : (semn monetar) CIVI · ELB ·, în câmp 3 - 0

1050-1053. 1630; inv. 5/980-983.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 334/4274; Dutkowski, Suchanek 2003, p. 144/576.

Av: · GVS · ADO : (3) · D : G : REX · S ·

Rv: MON : NO : (semn monetar) CIVI · ELB ·, în câmp 3 - 2

1054. 1632; inv. 5/985.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 335/4281; Dutkowski, Suchanek 2003, p. 145/588v.

Av: · GVS · ADO : (3) · D : G : REX · S ·

Rv: MON · NO · - CIVI · ELB ·, în câmp 3 - 2

1055-1058. 1632; inv. 5/984, 986-987, 989.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 335/4281; Dutkowski, Suchanek 2003, p. 145/585v.

Av: · GVS · ADO (3) · D · G · REX · S

Rv: MON · NO · (semn monetar) CIVI · ELB, în câmp 3 - ?

1059-1060. Inv. 5/990-991.

Monetăria din Elbląg - Atelierul suedez

Gustav Adolf (1626-1632)

3 groși (*trojak elbląski*)

Av: GVS · ADOL · II · D : G · REX · S · M · D · F

Rv: · III · / 1 - 6 - 3 - 2 / GRO(...) RG / TRI(...) REG / SVEC · / * (semn monetar) *

1061. Inv. 5/20.

Dukowski, Suchanek 2003, p. 164-165.

Gustav Adolf (1626-1632)

1 ½ groș (*póltorak elbląski*)

Av: · GVS · ADO · (3) · D · G · REX · S

Rv: MON · NO · (semn monetar) · REG · SVE, în câmp 3 - 2

1062-1073. 1632; inv. 5/988, 992-1002.

Dutkowski, Suchanek 2003, p. 162/663v.

Av: · GVS · ADO · (3) · D · G · REX · S

Rv: MON · NO (·) (semn monetar) (·) REG · SVE ·, în câmp 3 - 3

1074-1110. 1633; inv. 5/1003-1038, 1048 (?).

Dutkowski, Suchanek 2003, p. 163/667.

Av: · GVS · ADO · (3) · D · G · REX · S

Rv: MON · NO (semn monetar) REG · SVE, în câmp 3 - ?

1111-1119. Inv. 5/1039-1047.

Av: GVS · ADO · (3) · D · G · REX · S

Rv: MON · NO (semn monetar) REG · SVE ·

1120. Inv. 5/1049.

Av: · GVS · AD (...) G · REX · S

Rv: MON · NO · (semn monetar) (...)VE, în câmp 2 - (...)

1121. Inv. 5/685.

Dutkowski, Suchanek 2003, p. 163/665 (?).

Christina (1632-1654)

1 ½ groș (*póltorak elbląski*)

Av: CHRIS · D G (3) (...)SVE

Rv: MON · NO · (semn monetar) · REG (...), în câmp 3 - 2

1122. 1632; inv. 5/1050.

Dutkowski, Suchanek 2003, p. 169/707.

Av: · CHRIS D G (3) REG SVE

Rv: MONNO (semn monetar) REG SVE, în câmp 3 - 4

1123. 1634; inv. 5/1051.

Dutkowski, Suchanek 2003, p. 169/708.

Av: · CHRIS D (·) G (3) · REG SVE

Rv: MON · NO (·) (semn monetar) (·) REG · SVE, în câmp 3 - 5

1124-1127. 1635; inv. 5/1052-1055.

Dutkowski, Suchanek 2003, p. 170/716v.

Av: · CHRIS · D · G · REX · SVE

Rv: MON · NO · 3 · REG · SVE

1128. Inv. 5/1056.

Monetăria din Riga

Gustav Adolf (1626-1632)

1 ½ groș (*póltorak ryski*)

Av: · GVST · ADOLP · D · G · REX · S

Rv: MON · NOV · (3) · CIVI · RIGE, în câmp 2 - 2

1129-1131. 1622; inv. 5/964, 966-967.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 351/4366.

Av: · GVST · ADOLP · D · G · REX · S

Rv: MON · NOVA · (3) · CIVI · RIGE, în câmp 2 - 2

1132-1133. 1622; inv. 5/963, 965.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 351/4367.

Av: · GVST · ADOLP · D · G · REX · S

Rv: * MON · NOVA · (3) · CIVI · RIGE *, în câmp 2 - 3

1134-1137. 1623; inv. 5/968-971.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 351/4368 v.

Av: · GVST · ADOL · D · G · REX · S :

Rv: * MON : NOVA (3) CIVI : RIGE : *, în câmp 2 - 4

1138-1144. 1624; inv. 5/972-978.

Hutten-Czapski 1957/II, p. 351/4370 v.

A.13 DUȘEȘTI (jud. Bihor)

- septembrie 1970, în hotarul *Beleasca*, într-o pungă de piele sau într-o bucată de pânză (?).
- MȚCO, inv. 19 (1973): 54 monede.
- 54 de monede emise între anii 1660 și 1696.
- Repertoriul 1974, p. 116/155; Chirilă, Tăutu 1975, pp. 123-128.
- La prima publicare monedele au fost datate între anii 1623 și 1693. Actualmente, moneda de șase groși, emisă de Sigismund al III-lea (1623), și trei monede de cincisprezece creițari, bătute de Leopold I (1677, 1684, 1692), nu se mai regăsesc în structura tezaurului. În plus, apar patru monede ce nu au fost semnalate în anul 1975: două monede maghiare, una de cincisprezece creițari (1696) și cealaltă de șase creițari (1682), o monedă stiriană de șase creițari, emisă în numele lui Leopold I (1674), și o monedă sileziană de cincisprezece creițari, bătută de Luisa v. Anhalt (1673).

I. REGATUL UNGARIEI - Casa de Habsburg

Leopold I (1657-1705)

15 creițari (*15 krajcár*)

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · AV · GE · HV · BO · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · (milesimul), în câmp K - B

1. 1664; inv. 19/1.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · GE · HV · B · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · (milesimul), în câmp K - B

2. 1674; inv. 19/4.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · (milesimul), în câmp K - B

3-6. 1675; inv. 19/5-8.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · (XV) I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · (milesimul), în câmp K - B

7-8. 1676; inv. 19/9-10.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · (milesimul), în câmp K - B

9-12. 1677; inv. 19/11, 13-15.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · (XV) I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · (milesimul), în câmp K - B

13. 1677; inv. 19/12.

Kremnica

Huszár 1979, p. 217/1423.

Chirilă, Tăutu 1975, p. 124/6, 9-21.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · - HVNGARIE · (milesimul), în câmp K - B

14-19. 1678; inv. 19/16-21.

20. 1679; inv. 19/22.

21-25. 1680; inv. 19/23-27.

26-29. 1681; inv. 19/28-31.

30-35. 1682; inv. 19/32-37.

36-37. 1683; inv. 19/38-39.

38-40. 1684; inv. 19/40-42.

Kremnica

Huszár 1979, pp. 217-218/1425.

Chirilă, Tăutu 1975, p. 124/22-47.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HVN - GARIÆ · (milesimul), în câmp K - B

41. 1688; inv. 19/43.

42. 1689; inv. 19/44.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HUN - GARIÆ · 1690 ·, în câmp K - B

43. 1690; inv. 19/45.

Kremnica

Huszár 1979, p. 218/1427.

Chirilă, Tăutu 1975, p. 124/49-51.

Av: LEOPOLD · D · G · R · (XV) · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HUN - GARIÆ · 1693 ·, în câmp K - B

44-45. 1693, Kremnica; inv. 19/46-47.

Huszár 1979, p. 218/1428.

Chirilă, Tăutu 1975, p. 124/51, 53-54.

Av: LEOPOLDUS · D · G · R · I (XV) S · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: PATRONA · HUN - GARIÆ · 1696, în câmp K - B

46. 1696, Kremnica; inv. 19/48.

Huszár 1979, p. 218/1429.

Leopold I (1657-1705)

6 creștari (6 krajčár)

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · (VI) I · S · A · GE · HV · B · REX ·

Rv: · PATRONA · HV - NGARIÆ · (milesimul) ·, în câmp K - B

47. 1668; inv. 19/2.

48. 1673; inv. 19/3.

Kremnica

Huszár 1979, p. 221/1450.

Chirilă, Tăutu 1975, p. 124/7-8.

II. IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Austria

Leopold I (1657-1705)

6 creștari (6 Kreuzer)

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (VI) · A · G · H · B · REX ·

Rv: · AR(...) A · DVX (I A N) · BVR · STYRIÆ · 16 - 74 ·

49. 1674, Graz (Stiria), Johann Anton Nowak (*Münzmeister*, 1670-1692); inv. 19/49.

Herinek 1972, p. 111/1160; Jungwirth 1975, p. 38/12b

Silezia

Ducatele Liegnitz-Brieg-Wohlau

Luisa v. Anhalt (1673-1674)

6 creștari (6 Kreuzer)

Av: · MONETA · NOV · AR (VI) GENT · DUC · SILE ·, în câmp C - B

Rv: LIGNICENS · BREGENS · & · WOLAVIE · 16 · 73 ·

50. 1673, Breslau, Christoph Brettschneider (*Münzmeister* și *Wardein*); inv. 19/54.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 8/458 sau 459; Friedensburg, Seger 1901, p. 31/1949.

III. REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Monetăriile Coroanei

Ioan Cazimir (1648-1668)

18 groși (*ort koronny*)

Av: IOAN · CASIMIR · D · G · (blazon Slepowron) REX POL & SVE ·, în câmp · T L B ·

Rv: MONET · NOVA · ARG · REG · POL · 1668 ·

51. 1668, Titus Livius Boratini (*Münzmeister*); inv. 19/53.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 314/2328; Gumowski 1960, p. 151/1764.

Chirilă, Tăutu 1975, p. 124/5.

Ioan Cazimir (1648-1668)

6 groși (*szóstak koronny*)

AV: IO · CASIMI · D · G · (blazon Slepowron) · REX · POL · & SVE ·

Rv: GROS · ARGE · SEX · REG · POL · 1660, în câmp T · L · - B ·

52. 1660, Titus Livius Boratini; inv. 19/50.

Hutten-Czapski 1891, p. 363/9814; Gumowski 1960, p. 149/1690.

Chirilă, Tăutu 1975, p. 124/2.

Av: IOANCAS · D · G · REX · POL & S M D L R P

Rv: GROS · ARG · SEX (...) · PO · 1662, în câmp A - T

53. 1662, Cracovia, Andreas Timpf (*Münzpächter*); inv. 19/51.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2217; Gumowski 1960, p. 149/1701.

Chirilă, Tăutu 1975, p. 124/4.

Av: IOH · CASIM · D · G · REX · POL · & · SVE ·

Rv: GROS · ARG · SEX · (blazon Slepowron) · REG · POL · 1662, în câmp T - T

54. 1662, Bromberg, Thomas Timpf (*Münzmeister*); inv. 19/52.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2207; Gumowski 1960, p. 149/1705.

Chirilă, Tăutu 1975, p. 124/3.

A.14 ORADEA IV (jud. Bihor)

- 1968, pe *Dealul Cetății*, într-o pungă de piele sau într-o bucată de pânză (?).
- MȚCO, inv. 20 (1973): 20 monede.
- 20 de monede emise între anii 1627 și 1697.
- Chirilă, Dumitrașcu 1972, pp. 755-758.

I. REGATUL UNGARIEI - Casa de Habsburg

Leopold I (1657-1705)

15 creițari (15 *krajcár*)

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I (XV) S · AV · GE · HV · BO · REX

Rv: · PATRONA · HVNGARLÆ · 16 · 62, în câmp K - B

1. 1662, Kremnica; inv. 17/1.

Huszár 1979, p. 217/1422.

Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 756/15.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I (XV) · S · A · G · B · REX ·

Rv: PATRONA · - HVNGARLÆ · (milesimul), în câmp K - B

2. 1677; inv. 17/4.

3. 1679; inv. 17/5.

Kremnica

Huszár 1979, pp. 217-218/1425.

Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 756/18-19.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I (XV) · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HV · NGARLÆ · 1686 ·, în câmp K - B

4. 1686, Kremnica; inv. 17/6.

Huszár 1979, p. 218/1427.

Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 756/20.

Av: · LEOPOLDVS · D · - · G · R · I (XV) · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · PATRONA · · HVNGARLÆ · 16 · 74

5. 1674, Bratislava, Georg Cetto (*Münzmeister*, 1674-1676); inv. 17/3.

Huszár 1979, p. 220/1441.

Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 756/17.

Leopold I (1657-1705)

6 creițari (6 *krajcár*)

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · (VI) · I · S · A · GE · HV · B · REX ·

Rv: · PATRONA · HV · NGARLÆ · 1667 ·, în câmp K - B

6. 1667, Kremnica; inv. 17/2.

Huszár 1979, p. 221/1450.

Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 756/16.

II. PRINCIPATUL TRANSILVANIEI

Gabriel Bethlen (1613-1629)

Groș lat

Av: · GAB · D · G · SA · RO · IM · ET · TRAN · PRIN ·, în câmp N - B

Rv: PAR · REG · HVN · DO · SIC · CO · OP · R · DV · 1627

7. 1627, Baia Mare; inv. 17/17.

Resch 1901, p. 117/424; Buzdugan *et alii* 1977, p. 184/1793.

Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 755/1.

III. IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Austria

Leopold I (1657-1705)

15 creițari (15 *Kreuzer*)

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) A · G · H · B · REX ·

Rv: ARCHI · D · AVST · (A) DVX · B · CO · TYR · 16 - 63 ·

8. 1663, Viena (Austria Inferioară), Andrea Cetto (*Münzmeister*, 1660-1665); inv. 17/8.

Herinek 1972, p. 89/923 var.; Jungwirth 1975, p. 16/11a.

Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 756/9.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · (15) · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AVS · DV · X · BV · STYRIÆ · 16 - 65 ·, în câmp S - H

9. 1665, Graz (Stiria), Sebastian Haydt v. Haydegg (*Münzmeister*, 1665-1666); inv. 17/9.

Herinek 1972, -; Jungwirth 1975, p. 20/10c.

Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 756/11.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · A · G · (XV) · H · E · B · REX

Rv: · ARCHI · DVX · A · ET · - · CARINT · DV · BV · 16 - 97 ·, în câmp C - S

10. 1697, Sankt Veit (Carintia), Carl Georg Christoph Strauß v. Straußenegg (*Münzmeister*, 1692-1700); inv. 17/12.

Herinek 1972, p. 93/973 var.; Jungwirth 1975, p. 92/10c.

Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 756/13.

Leopold I (1657-1705)

6 creițari (6 *Kreuzer*)

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · S · (VI) · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AVS · (MM) · DVX · B · CO · TYR · 16 - 91 ·

11. 1691, Viena, Matthias Mittermayer (*Münzmeister*, 1679-1695); inv. 17/11.

Herinek 1972, p. 111/1151; Jungwirth 1975, p. 74/11a.

Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 756/10.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (6) · A · G · H · **E** · B · REX ·

Rv: · ARCHI · D · AVS · **E** · CARINT · DVX · BVR · 16 - 73 ·

12. 1673, Sankt Veit; inv. 17/10.

Herinek 1972, p. 119/1280; Jungwirth 1975, p. 36/10c.

Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 756/12.

Silezia

Leopold I (1657-1705)

15 creițari (15 *Kreuzer*)

Av: LEOPOLDUS · D · G · EL · R · (XV) · I · S · A · G · H · B(...) REX

Rv: · ARCHIDUX · AUST · DVX · BURG · & SIL · 1660 ·, în câmp G - H

13. 1660, Breslau, Georg Hübner (*Münzmeister*, 1657-1664); inv. 17/7.

Herinek 1972, p. 97/1005; Jungwirth 1975, p. 11/12g.

Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 756/14.

Episcopia Breslau

Franz Ludwig v. Neuburg (1683-1732)

15 creițari (15 *Kreuzer*)

Av: · FRANC · LUDOV · D · G (XV) EPISC · WRATISL ·
 Rv: · COM · PALAT · RHE (L · P · - · H ·) NI · BAV · I · C · M · D · 16 94
 14. 1694, Neisse, Leohard Paul Haller (*Wardein*); inv. 17/19.
 Saurma-Jeltsch 1883, p. 3/203; Friedensburg, Seger 1901, p. 47/2740.
 Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 756/8.

Ducatul Württemberg-Oels
 Sylvius Friedrich (1668-1697)
 6 creițari (6 *Kreuzer*)
 Av: SILVI₉ FRID · D G · DVX (VI) WIRT · TEC · I · S · OLS ·
 Rv: CO · MON · **B** · DO · I · HEID · STERN · & · MED · 1674
 15. Inv. 17/18.
 Saurma-Jeltsch 1883, p. 10/205; Friedensburg, Seger 1901, p. 38/2295.
 Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 755/6.

Moravia

Episcopia Olmütz (Olomouc)
 Leopold Wilhelm (1637-1662)
 15 creițari (15 *Kreuzer*)
 Av: · LEOPOLD₉ · GVILI : (XV) D : G : ARCHI · DVX · AV
 Rv: EPISC : OLO : PRINC · - REG : CA : B : C : 1659
 16. Inv. 17/20.
 Lichnowsky, Mayer 1873, p. 29/100.
 Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 756/7.

IV. REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Monetările Coroanei

Ioan Cazimir (1648-1668)
 6 groși (*szóstak koronny*)
 Av: IO(...)SIM : D : G : REX · POL · & · SVE ·
 Rv: GROS · ARG : SE(...) POL · 1661, în câmp T - T
 17. 1661, Bromberg, Thomas Timpf (*Münzmeister*); inv. 17/13.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 296/2184 (?); Gumowski 1960, p. 149/1700.
 Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 755/2.

Av: IO : CASIM : D : G : REX · POL (...) SVE · M · D : L
 Rv: GROS · AR : SEX (blazon Ślepowron) (...) POL · 1662, în câmp A - T
 18. 1662, Cracovia, Andreas Timpf (*Münzpächter*); inv. 17/14.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2213 var.; Gumowski 1960, p. 149/1701.
 Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 755/3.

Av: IOAN · CAS D G REX POL & · S · M · L · D · R P ·
 Rv: GROS ARG SEX (blazon Ślepowron) REG (...) , în câmp A - T
 19. 1662 (?), Cracovia, Andreas Timpf; inv. 17/16.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2217 var.; Gumowski 1960, p. 149/1701.
 Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 755/4.

Av: IOAN · CA(...) · REX POL & · S · M D L ·
 Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) REG · POL · 1666 , în câmp A - T
 20. 1666, Cracovia, Andreas Timpf; inv. 17/15.
 Hutten-Czapski 1957/I, p. 309/2296; Gumowski 1960, p. 149/1713.
 Chirilă, Dumitrașcu 1972, p. 755/5.

A.15 TĂRCAIA (jud. Bihor)

- *ante* 1973, în zona casei cu nr. 319, într-un vas ceramic (astăzi pierdut).
- MȚCO, inv. 18 (1973): 153 monede.
- 160 de monede emise între anii 1623 și 1698.
- Repertoriul 1974, p. 170/400.

I. REGATUL UNGARIEI - Casa de Habsburg

Leopold I (1657-1705)

15 creițari (15 *krajcár*)

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · 16 · 62, în câmp K - B

1. 1662; inv. 18/1.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · S · (XV) A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · 16 · 62 ·, în câmp K - B

2. 1662; inv. 18/2.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · AV · GE · HV · BO · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · 16 · 64, în câmp K - B

3. 1664; inv. 18/3.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · (milesimul) ·, în câmp K - B

4-7. 1665; inv. 18/5, 7-9.

8. 1676; inv. 18/12.

Av: LEOPOLD · D · G · R · (XV) I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · 16 · 76, în câmp K - B

9-10. 1676; inv. 18/11, 13.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I (XV) · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · 16 · 76 ·, în câmp K - B

11. 1676; inv. 18/14.

Kremnica

Huszár 1979, p. 217/1423.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I (XV) · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · (milesimul) ·, în câmp K - B

12-13. 1678; inv. 18/15-16.

14. 1679; inv. 18/17.

15-17. 1680; inv. 18/18-20.

18. 1682; inv. 18/21.

19-20. 1683; inv. 18/23-24.

21-22. 1684; inv. 18/25-26.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARIE · 16 · 85 ·, în câmp K - B

23. 1685; inv. 18/28.

Kremnica

Huszár 1979, pp. 217-218/1425.

Av: LEOPOLD · D · G · R · (XV) I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HV · NGARIE · 1685 ·, în câmp K - B

24. 1685; inv. 18/27.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HV · NGARLÆ · 1686 ·, în câmp K - B

25-27. 1686; inv. 18/29-31.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HVN · GARLÆ · (milesimul) ·, în câmp K - B

28-31. 1688; inv. 18/32-35.

32-34. 1689; inv. 18/37-39.

Kremnica

Huszár 1979, p. 218/1427.

Av: LEOPOLD · D · G · R · (XV) I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HUN · GARLÆ · (milesimul) ·, în câmp K - B

35-36. 1690; inv. 18/40-41.

37-38. 1691; inv. 18/43, 45.

Av: LEOPOLD · D · G · R · (XV) I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HU · NGARLÆ · (milesimul) ·, în câmp K - B

39-40. 1691; inv. 18/42, 44.

41-45. 1692; inv. 18/46-50.

Kremnica

Huszár 1979, p. 218/1428.

Av: LEOPOLDUS · D · G · R · I (XV) S · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: PATRONA · HUN · GARLÆ · 1693 ·, în câmp K - B

46-47. 1693; inv. 18/51-52.

Av: LEOPOLDUS · D · G · R · I (XV) S · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: PATRONA · HUN · GARLÆ · 1694 ·, în câmp K - B

48-50. 1694; inv. 18/53-55.

Av: LEOPOLDUS · D · G · R · I (XV) S · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: PATRONA · HUN · GARLÆ · 1694 ·, în câmp K - B

51-52. 1694; inv. 18/56-57.

Av: LEOPOLDUS · D · G · R · I · (XV) · S · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: PATRONA · HUN · GARLÆ · 1695 ·, în câmp K - B

53. 1695; inv. 18/59.

Av: LEOPOLDUS · D · G · R · I · (XV) S · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: PATRONA · HUN · GARLÆ · 1695 ·, în câmp K - B

54. 1695; inv. 18/58.

Av: LEOPOLDUS · D · G · R · I · (XV) S · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: PATRONA · HUN · GARLÆ · 1696 ·, în câmp K - B

55. 1696; inv. 18/62.

Av: LEOPOLDUS · D · G · R · I · (XV) S · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: PATRONA · HUN · GARLÆ · 1696, în câmp K - B

56-57. 1696; inv. 18/60-61.

Av: LEOPOLDUS · D · G · R · I · (XV) S · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: PATRONA · HUN · GARLÆ · 1696 ·, în câmp K - B

58-59. 1696; inv. 18/63-64.

Av: LEOPOLDUS · D · G · R · I (XV) S · A · GE · HV · BO · REX

Rv: PATRONA · HVN · GARLÆ · 1696 ·, în câmp K - B

60. 1696; inv. 18/65.

Kremnica

Huszár 1979, p. 218/1429.

Av: LEOPOLDUS · D · G · R · I · S · (XV) · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: PATRONA · HVN · GARLÆ · 1696, în câmp C - M

61. 1696, Košice; inv. 18/68.

Huszár 1979, p. 221/1446.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA — HVNGARIÆ ♦ 16 - 74 ♦

62. 1674; inv. 18/4.

Av: · LEOPOLDVS ♦ D ♦ G ♦ R ♦ (XV) I ♦ S ♦ A ♦ G ♦ H ♦ B ♦ REX

Rv: PATRONA — HVNGARIÆ ♦ 16 - 75 ♦

63. 1675; inv. 18/6.

Av: · LEOPOLDVS ♦ D ♦ G ♦ R ♦ I (XV) ♦ S ♦ A ♦ G ♦ H ♦ B ♦ REX

Rv: PATRONA — HVNGARIÆ ♦ 16 - 76 ♦

64. 1676; inv. 18/10.

Bratislava, Georg Cetto (*Münzmeister*, 1674-1676).

Huszár 1979, p. 220/1441.

Av: LEOPOLDVS ♦ D ♦ G ♦ R ♦ I ♦ S ♦ (XV) ♦ A ♦ G ♦ H ♦ B ♦ REX ♦

Rv: PATRONA —♦ HVNGARIÆ ♦ 16 - 96 ♦, în câmp C - H (*Camera Hungarica*)

65. Inv. 18/69.

Av: LEOPOLDVS ♦ D ♦ G ♦ R ♦ I ♦ S ♦ (XV) · A · G · H · B · REX ♦

Rv: PATRONA ♦ - ♦ HVNGARIÆ ♦ 16 - 96 ♦, în câmp C - H (*Camera Hungarica*)

66. Inv. 18/70.

1696, Bratislava.

Huszár 1979, p. 220/1442.

Av: ♦ ♦ ♦ LEOPOLDVS ♦ D ♦ G ♦ R ♦ I (XV) ♦ S ♦ A ♦ G ♦ HUN ♦ B ♦ REX

Rv: S ♦ IMMACULATA ♦ V ♦ MA ♦ - ♦ MAT ♦ DEI ♦ PAT ♦ HV ♦ 1682 ♦, în câmp N - B

67. 1682, Baia Mare; inv. 18/22.

Huszár 1979, p. 219/1434.

Av: † LEOPOLDVS ♦ D ♦ G ♦ RO ♦ I (XV) ♦ S ♦ AV ♦ G ♦ HV ♦ BO ♦ REX

Rv: S ♦ IMMACULATA ♦ VI ♦ MA ♦ - ♦ MAT ♦ DEI ♦ PA ♦ HV ♦ 1689 †, în câmp N - B și P - O

68. 1689, Baia Mare, Peter Österreichischer (*Münzmeister*, 1684-1699); inv. 18/36.

Huszár 1979, p. 219/1435.

Av: LEOPOLD · D · G · (XV) R · I · S · A · G · H · B · RE

Rv: PATRONA · HVN · GARIÆ · 1696 ·, în câmp N - B

69. Inv. 18/66.

Av: LEOPOLD · D · G · R (XV) · I · S · A · G · H · B · REX

Rv: PATRONA · HVN · GARIÆ · 1696 ·, în câmp N - B

70. Inv. 18/67.

1696, Baia Mare.

Huszár 1979, p. 219/1437.

Av: LEOPOLD · D · G · R · (XV) I · S · A · G · H · B · REX

Rv: PATRONA · HV · NGARIÆ · 1698, în câmp N - B și P - O

71. Inv. 18/71.

Av: LEOPOLD · D · G · R · (XV) I · S · A · G · H · B · REX

Rv: PATRONA · HVN · GARIÆ · 1698 ·, în câmp N - B și P - O

72. Inv. 18/72.

1698, Baia Mare, Peter Österreichischer (*Münzmeister*, 1684-1699).

Huszár 1979, pp. 219-220/1438.

II. REGATUL BOEMIEI - Casa de Habsburg

Leopold I Habsburg

15 creștari (*15 krajciar*)

Av: LEOPOLDVS · D · G : (XV) ROM : IMPER : S : A

Rv: GER : HVN : BO (M · V) HEMIÆ · REX · 16 - 93 ·

73. 1693, Praga, Mathias Waist (*Münzmeister*, 1688-1694); inv. 18/116.

Herinek 1972, p. 95/992; Jungwirth 1975, p. 79/10 f.

Av: LEOPOLDVS · D · G : (XV) ROM : IMPER : S : A

Rv: GER : HVN : BO (P · M) HEMIÆ · REX · 16 - 94 ·

74. 1694, Praga (*Prager Münze*); inv. 18/118.

Herinek 1972, p. 96/995; Jungwirth 1975, p. 82/9 a.

Av: LEOPOLDUS · D · G : RO : (XV) IMPER : S : A ·

Rv: GER : HVN : BO (G · E) HEMIÆ · REX · 16 - 96 ·

75. 1696, Praga, Gregor Egerer (*Münzmeister*, 1694-1705); inv. 18/129.

Herinek 1972, p. 96/998; Jungwirth 1975, p. 89/10 f.

III. IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Sus

Leopold I (1657-1705)

15 creștari (15 Kreuzer)

Av: · LEOPOLDUS · D · G · R · I · S (XV) A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AUS · - · DUX · B · CO · TYR · 16 - 85 ·, în câmp VB (în ligatură) - W

76. Inv. 18/110.

Av: · LEOPOLDUS · D · G · R · I · S (XV) A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AUS-DUX · B · CO · TYR · 16 - 85 ·, în câmp VB (în ligatură) - W

77. Inv. 18/114.

1685, Mainz, Ulrich Burkhard Wildering (*Münzmeister*).

Herinek 1972, p. 106/1108; Jungwirth 1975, p. 62/10 a.

Av: · LEOPOLDUS · D · G · R · I (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AUS · - · DUX · B · CO · TYR · 16 - 85 ·, în câmp VB (în ligatură) - W

78. Inv. 18/112.

Av: · LEOPOLDUS · D · G · R (XV) I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AUS · DUX · B · CO · TYR · 16 - 85 ·, în câmp VB (în ligatură) - W

79. Inv. 18/113.

1685, Mainz, Ulrich Burkhard Wildering (*Münzmeister*).

Herinek 1972, p. 106 /1109; Jungwirth 1975, p. 62/10 a.

Av: · LEOPOLDVS · DG · · R · I · (XV) S · A · G · H · **Ē** · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AUSTR · - · DUX · B · COM · TYR · 16 - 85 ·

80. Inv. 18/109.

Av: · LEOPOLDVS · DG · · R · I · (XV) S · A · G · H · **Ē** · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AUSTR · DUX · B · COM · TYR · 16 - 85 ·

81. Inv. 18/111.

1685, Mainz.

Herinek 1972, p. 106/1109 var.; Jungwirth 1975, p. 62/10 a.

Cercul monetar Franconia

Margraviatul Brandenburg-Ansbach II

Johann Friedrich (1667-1686)

1/6 taler

Av: IOH : FR : D · G · M - BRAND : MAG :

Rv: · PR · D · B · NOR : - PR · HALB : M · C · 16 - 78

82. 1678, Schwabach; inv. 18/157.

Cercul monetar Bavaria

Bavaria

Leopold I (1657-1705)

15 creițari (15 Kreuzer)

Av: LEOPOLDVS · D · G · - (XV) R · I · S · A · G · H · B · R

Rv: · ARCHID · AVS (Δ) DVX · B · COM · TYR · 16 - 64 ·

83. 1664, Neuburg am Inn, Bartholomäus Triangel (*Münzmeister*, 1664-1665); inv. 18/96.

Herinek 1972, p. 99/1029; Jungwirth 1975, p. 18/9 b.

Cercul monetar Suabia

Senioriile Tettnag și Langenargen

Johann VIII v. Montfort (1662-1686)

15 creițari (15 Kreuzer)

Av: IOANNES * COMES * DE * MONTFORT

Rv: * SPES * NON - CONFVNDIT * / 16 (XV) 79

84. 1679, Langenargen; inv. 18/156.

Ebner 1912, p. 126/121.

Cercul monetar Austria

Leopold I (1657-1705)

15 creițari (15 Kreuzer)

Av: LEOPOLDUS · D · G · (XV) R · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: ARCHID · AVS · DVX · B · S · C · C · TYR · 16 - 59 ·

85. 1659, Viena (Austria Inferioară), Franz Faber v. Rosenstock (*Münzmeister*, 1659-1660); inv. 18/132.

Herinek 1972, p. 87/908; Jungwirth 1975, p. 8/10 a.

Av: LEOPOLDVS · D · (XV) · G · R · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHI · D · AVS · DVX · (A) · BVR · COM · TIR · 1661 ·

86. 1661, Viena, Andreea Cetto (*Münzmeister*, 1660-1665); inv. 18/73.

Herinek 1972, p. 88/917 var.; Jungwirth 1975, p. 12/11 a.

Av: LEOPOLDVS · D · G (XV) R · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHI · D · AVS · DVX (A) · BVR · COM · TIR · 1661 ·

87-88. Inv. 18/74-75.

Av: LEOPOLDVS · D · G (XV) R · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHI · D · AV · DVX (A) · BV · COM · TIR · 1661 ·

89. Inv. 18/76.

Av: LEOPOLDVS · D · G · (XV) · R · I · S · A · G · H · B · REX ♦

Rv: · ARCHI · D · AVS · DVX · (A) · BVR · COM · TIR · 1661 ·

90. Inv. 18/77.

1661, Viena, Andreea Cetto.

Herinek 1972, p. 88/917; Jungwirth 1975, p. 12/11 a.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHI · D · AVS · (A) · DVX · B · CO · TYR · 16 - 62 ·

91. Inv. 18/78.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · (XV) · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHI · D · AVS · - · DVX · B · CO · TYR · 1662 ·

92. Inv. 18/79.

1662, Viena, Andreea Cetto.

Herinek 1972, p. 88/919; Jungwirth 1975, p. 14/11 a.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) · A · G · H · B · REX

Rv: · ARCHI · D · AVS · (A) · DVX · B · CO · TYR · 16 · - · 63 ·

93. Inv. 18/88.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · (XV) · S · A · G · H · B · REX
 Rv: · ARCHI · D · AVS · (A) · DVX · B · CO · TYR · 16 · - · 63 ·
 94. Inv. 18/90.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) · A · G · H · B · REX
 Rv: · ARCHI · D · AVST · (A) · DVX · B · CO · TYR · 16 · - · 63 ·
 95. Inv. 18/89.

1663, Viena, Andreea Cetto.

Herinek 1972, p. 89/922; Jungwirth 1975, p. 16/11 a.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · A · (XV) · G · H · E · B · REX
 Rv: · ARCHI · D · AVST · (A) · DVX · B · COM · TYR · 16 · - 63 ·
 96. Inv. 18/85.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · A · (XV) · G · H · E · B · REX
 Rv: · ARCHI · D · AVS · (A) · DVX · B · CO · TYR · 16 · - · 63 ·
 97. Inv. 18/86.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · A · (XV) · G · H · B · REX
 Rv: · ARCHI · D · AVS · (A) · DVX · B · CO · TYR · 16 · - · 63 ·
 98. Inv. 18/87.

1663, Viena, Andreea Cetto.

Herinek 1972, p. 89/923; Jungwirth 1975, p. 16/11 a.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) · A · G · H · B · REX
 Rv: · ARCHI · D · AVST · (A) · DVX · B · CO · TYR · 16 · - 64 ·
 99. Inv. 18/92.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) · A · G · H · E · B · REX
 Rv: · ARCHI · D · AVST · (A) · DVX · B · CO · TYR · 16 · - 64 ·
 100. Inv. 18/93.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) · A · G · H · B · REX
 Rv: · ARCHI · D · AVS · (A) · DVX · B · CO · TYR · 16 · - 64 ·
 101-102. Inv. 18/94-95.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) · A · G · H · E · B · REX
 Rv: · ARCHI · D · AVST · (A) · DVX · B · CO · TYR · 16 · - 64 ·
 103. Inv. 18/100.

1664, Viena, Andreea Cetto.

Herinek 1972, p. 89/924; Jungwirth 1975, p. 18/9 a.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · (XV) · I · S · A · G · H · B · REX
 Rv: · ARCHID · AVS · (S) · DVX · B · CO · TYR · 16 · - 75 ·
 104-106. 1675, Viena, Franz Faber (*Münzmeister*, 1666-1679); inv. 18/103-105.
 Herinek 1972, p. 89/926; Jungwirth 1975, p. 40/11 a.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · (XV) · S · A · G · H · B · REX
 Rv: · ARCHID · AVS · (MM) · DVX · B · CO · TYR · 16 · - 83 ·
 107. 1683, Viena, Matthias Mittermayer (*Münzmeister*, 1679-1695); inv. 18/107.
 Herinek 1972, p. 89/929; Jungwirth 1975, p. 56/11 a.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · (XV) · S · A · G · H · B · REX ·
 Rv: ARCHID · AVS · (MM) · DVX · B · CO · TYR · 16 · - 84 ·
 108. 1684, Viena, Matthias Mittermayer; inv. 18/108.
 Herinek 1972, p. 89/930; Jungwirth 1975, p. 58/11 a.

Av: LEOPOLDUS · D · G · R · I · S · (XV) · A · GE · H · BO · REX ·
 Rv: ARCHIDVX · AVSTRIE · DVX · BVR · CO · TYR · 16 · - 95 ·
 109-110. 1695, Viena; inv. 18/125-126.
 Herinek 1972, p. 89/934; Jungwirth 1975, p. 84/10 a.

Av: LEOPOLDUS · D · G · R · I · S · (XV) · A · GE · H · BO · REX ·

Rv: ARCHIDVX · AVSTRİE · DVX · BVR : CO : TYR : 16 - 96 ·

111-112. 1696, Viena; inv. 18/130-131.

Herinek 1972, p. 89/935; Jungwirth 1975, p. 88/10 a.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AVST · DVX · BV · CO · TYR · 16 - 91 ·

113. 1691, Hall (Tirol), Johann Sebastian Fenner (*Münzmeister*); inv. 18/115.

Herinek 1972, p. 94/982; Jungwirth 1975, p. 74/10 d .

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AVST · DVX · BV · CO · TYR · 16 - 94 ·

114. 1694, Hall, Johann Sebastian Fenner; inv. 18/120.

Herinek 1972, p. 94/985; Jungwirth 1975, p. 81/11 i .

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) · A · G · H · B · REX

Rv: · ARCHID · AVS · D (semn monetar) VX · BV · STYRIE · 16 - 64 ·

115. 1664, Graz (Stiria); inv. 18/91.

Herinek 1972, p. 90/940; Jungwirth 1975, p. 18/9 c.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AVS · DV · X · BVR · STYRIE · 16 - 75 ·, în câmp I A - N

116. 1675, Graz, Johann Anton Nowak (*Münzmeister*, 1670-1692); inv. 18/102.

Herinek 1972, p. 90/944 var.; Jungwirth 1975, p. 40/11 b.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · A · (XV) · GE · H · BO · REX ·

Rv: · ARCHIDVX · AVS · - · DVX · BV · STYRIE · 16 - 95 ·, în câmp I - A

117-118. 1695, Graz, Johann Jakob Aigmann (*Münzmeister*, 1694-1705); inv. 18/127-128.

Herinek 1972, p. 91/955; Jungwirth 1975, p. 84/10 c.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · (XV) I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHI · AVS · E · - · CARIN · DVX · B · 16 - 80 ·, în câmp I - R

119. 1680, Sankt Veit (Carintia), Iohann Georg Rabenstein (*Münzmeister*, 1680-1689); inv. 18/106.

Herinek 1972, p. 91/958; Jungwirth 1975, p. 50/10 c.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · A · (XV) G · H · E · B · REX ·

Rv: · ARCHI · DVX · A · - · ET · CARIN · DVX · 16 - 94 ·, în câmp C - S

120. 1694, Sankt Veit, Carl Georg Christoph Strauß v. Straußenegg (*Münzmeister*, 1692-1700); inv. 18/123.

Herinek 1972, p. 93/968; Jungwirth 1975, p. 81/9 h.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · A · (XV) G · H · E · B · REX ·

Rv: · ARCHI · DVX · A · - · ET · CARIN · DV · 16 - 94 ·

121. 1694, Sankt Veit; inv. 18/124.

Herinek 1972, p. 92/967; Jungwirth 1975, p. 81/10 h.

Leopold I (1657-1705)

6 creițari (6 *Kreuzer*)

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · (VI) · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHI · AVS · DVX · BVRG · STYRIE · 16 - 71 ·, în câmp I - G - V

122. 1671, Graz, Iohann Georg Weiß (*Münzmeister*, 1669-1671); inv. 18/101.

Herinek 1972, p. 111/1157; Jungwirth 1975, p. 32/12 b.

Arhid. Sigismund Franz (1663-1665)

15 creițari (15 *Kreuzer*)

Av: SIGIS · FRANC · D · G · (XV) : ARCHIDVX · AVS :

Rv: DVX · BVRGUNDI · COMES · TYRO · 16 - 64 ·

123. 1664, Hall; inv. 18/155.

Moser, Tursky 1977, p. 300/529.

Silezia

Leopold I (1657-1705)

15 creițari (15 Kreuzer)

Av: LEOPOLD · D · G · EL · R · (XV) · I · S · A · G · H · BOH · REX

Rv: · ARCHI · DUX AUST DVX BURG · & SIL · 1662 ; în câmp G - H
124-125. 1662, Breslau, Georg Hübner (*Münzmeister*, 1657-1664); inv. 18/80, 83.
Jungwirth 1975, p. 15/12 g.

Av: LEOPOLD · D · G · EL · R · (XV) · I · S · A · G · H · BOH · REX

Rv: · ARCHIDUX · AUST · DVX · BURG · & SIL · 1662, în câmp G - H
126. Inv. 18/82.

Av: LEOPOLDUS · D · G · EL · R · (XV) · I · S · A · G · H · BOH · REX :

Rv: · ARCHIDUX · AUST · DVX · BURG · & · SIL · 1662, în câmp G - H
127. Inv. 18/81.

1662, Breslau, Georg Hübner.

Herinek 1972, p. 97/1009; Jungwirth 1975, p. 15/11 g.

Av: LEOPOLD · D · G · EL · R · (XV) · I · S · A · G · H · B · REX

Rv: · ARCHI · DUX AUST · DVX · BURG & SIL · 1663 ; în câmp G - H
128. 1663, Breslau, Georg Hübner; inv. 18/84.

Herinek 1972, p. 97/1010; Jungwirth 1975, p. 17/11 g.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) · S · A · G · H · BOH · REX

Rv: · ARCHI(...) AVST · DVX · BURG · ET · SIL · 1664 ; în câmp F · B · D · L
129. 1664, Breslau, Franz Baron de Lisola (*Pächter*, 1664); inv. 18/97.

Herinek 1972, p. 98/1012; Jungwirth 1975, p. 19/10 h.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCH · DUX · AVS · DVX · BVRG · **E** · SIL · 16 - 64 ; în câmp F · B · L
130-131. 1664, Breslau, Franz Baron de Lisola; inv. 18/98-99.

Herinek 1972, p. 98/1013; Jungwirth 1975, p. 19/11 h.

Av: LEOPOLDVS · D G · R · I · (XV) · S · A · G · H · & · B · REX :

Rv: · ARCHIDVX · AV (M · M · W) DVX · BUR · & · SIL · 16 - 94 ·
132-133. 1694, Breslau, Martin Maximilian Wackerl (*Wardein*, 1692-1699); inv. 18/121-122.

Herinek 1972, p. 98/1023; Jungwirth 1975, p. 82/11 c.

Av: LEOPOLDVS · D G · R · (XV) · I · S · A · G · H · & · B · R

Rv: · ARCHID · AVST (C · B) DVX · BUR · & · SI · 16 - 93 ·
134. 1693, Brieg, Christoph Brettschneider (*Wardein*, 1693-1705); inv. 18/117.

Herinek 1972, p. 99/1027; Jungwirth 1975, p. 79/10 k.

Av: LEOPOLDVS · D G · R · (XV) · I · S · A · G · H · B · R ·

Rv: · ARCHIDVX · AV (C · B) DVX · BVR · & · SIL · 16 - 94 ·
135. 1694, Brieg, Christoph Brettschneider; inv. 18/119.

Herinek 1972, p. 99/1028; Jungwirth 1975, p. 82/11 e.

Ducatele Liegnitz-Brieg-Wohlau

Ludovic IV z. Liegnitz (1653-1663)

15 creițari (15 Kreuzer)

Av: D · G · LVDOVICUS · DUX (XV) · S · LIGN · B · & GOLDB ·

Rv: MONETANOVA (semn monetar) ARGENTEA 1662
136. 1662, Breslau, Christian Pfahler (*Münzmeister*); inv. 18/137.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 7/407; Friedensburg, Seger 1901, p. 30/1883.

Av: D · G · LVDOV · DUX SIL · (XV) L · B · & GOLDB ·
Rv: MONETA · NOVA (seemn monetar) ARGENTEA · 1663 ·
137. Inv. 18/138.

Av: D · G · LUDOVICUS · DUX (XV) SIL · L · B · & GOLDB ·
Rv: MONETA NOVA (seemn monetar) ARGENTEA 1663
138. Inv. 18/154.

1663, Breslau, Christian Pfahler.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 7/410; Friedensburg, Seger 1901, p. 30/1887.

Georg III z. Brieg (1639-1664)

15 creițari (*15 Kreuzer*)

Av: D · G · GEORGIUS · DUX (XV) SIL · LIGN · & BREGEN ·
Rv: MONETA NOVA (seemn monetar) ARGENTEA 1662

139. 1662, Breslau, Christian Pfahler; inv. 18/139.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 7/382; Friedensburg, Seger 1901, p. 30/1853.

Av: D · G · GEORG · DUX SIL · (XV) LIGN & BREG ·

Rv: MONETA NOVA (seemn monetar) ARGENTEA · 1663 ·

140. 1663, Breslau, Christian Pfahler; inv. 18/140.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 7/388; Friedensburg, Seger 1901, p. 30/1856.

Av: D · G · GEORGIUS · DUX · (XV) SIL · LIGN & BREG ·

Rv: MONETA NOVA (seemn monetar) ARGENTEA · 1664 ·

141. 1664, Breslau, Christian Pfahler; inv. 18/141.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 7/390; Friedensburg, Seger 1901, p. 30/1860.

Christian z. Wohlau (1639-1672)

15 creițari (*15 Kreuzer*)

Av: D · G · CHRISTIANUS · DUX · (XV) SIL · LIG · BREG & WOL ·

Rv: MONETA · NOVA · ARGENTEA · 1661, în câmp E · W

142. 1661, Breslau, Elias Weiss (*Wardein*); inv. 18/133.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 7/426; Friedensburg, Seger 1901, p. 31/1906.

Av: D · G · CHRISTIAN · DVX (XV) SIL · L · BREG · & WOL ·

Rv: MONETA NOVA (seemn monetar) ARGENTEA 1663

143-144. 1663, Breslau, Christian Pfahler; inv. 18/134-135.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 8/432; Friedensburg, Seger 1901, p. 31/1914.

Av: D · G · CHRISTIAN · DVX · (XV) SIL · L · B · & WOLAV ·

Rv: MONETA NOVA (seemn monetar) ARGENTEA 1664

145. 1664, Breslau, Christian Pfahler; inv. 18/136.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 8/433; Friedensburg, Seger 1901, p. 31/1915.

Episcopia de Breslau

Franz Ludwig v. Neuberg (1683-1732)

15 creițari (*15 Kreuzer*)

Av: · FRANC · LUDOV · D · G (XV) EPISC · WRATISL ·

Rv: · COM · PALAT · RHE (L · P · - H ·) NI · BAV · I · C · M · D · 16 93

146-147. Inv. 18/146, 148.

Av: · FRANCISC₉ LVDOVIC₉ D · G (XV) EPISC · VRATISLAVIA₉ ·

Rv: · COM · PALAT · RHE (L · P · - H ·) NI · BAV · I · C · M · D · 16 93 ·

148. Inv. 18/147.

1693, Neisse, Leohard Paul Haller (*Wardein*).

Saurma-Jeltsch 1883, p. 3/197; Friedensburg, Seger 1901, p. 47/2733.

Av: · FRANC · LUDOV · D · G (XV) EPISC · WRATISL ·

Rv: · COM · PALAT · RHE (L · P · - H ·) NI · BAV · I · C · M · D · 16 94

149-150. 1694, Neisse, Leohard Paul Haller; inv. 18/149-150.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 3/203; Friedensburg, Seger 1901, p. 47/2740.

Ducatul Württemberg-Oels

Sylvius II Friedrich (1668-1697)

15 creștari (*15 Kreuzer*)

Av: SYLVI₉FRID · D G · DUX (XV) WURT · TEC · I · SOLS ·

Rv: CO · MON^B · DOM · HEID · STERN^B & MEDZIB 16 - 94, în câmp I · I · - T ·

151-152. Inv. 18/142-143.

Av: D · G · SYLVI₉FRID · DUX · (XV) WURT · TEC · I · S · OLS ·

Rv: COM · MON^B · DOM · HEID · STER & MEDZIB 16 - 94, în câmp I · I · - T ·

153. Inv. 18/144.

Av: D G · SYLVI₉FRID · DUX · (XV) WURT · TEC · I · S · OLS ·

Rv: COM · MON^B · DOM · I · HEID · STERN^B & MEDZIB · 16 - 94, în câmp I · I · - T ·

154. Inv. 18/145.

1694, Oels, Johann Justus Tolle (*Wardein*).

Saurma-Jeltsch 1883, p. 11/239; Friedensburg, Seger 1901, p. 39/2335 și 2336.

Moravia

Episcopia de Olmütz (Olomouc)

Karl II v. Liechtenstein-Castelcorn (1664-1695)

15 creștari (*15 Kreuzer*)

Av: · CAROLVS · D · G · EPVS · (XV) · OLOMVCENSIS ·

Rv: DVX · S · R · I · PRINCEP · - RE · CA · BO · COMES · - 1694

155. 1694, Kroměříž; inv. 18/151.

Lichnowsky, Mayer 1873, p. 73/293 v.

Av: · CAROLVS · D · G · EPVS · (XV) · OLOMVCENSIS ·

Rv: DVX · S · R · I · PCEPS (SAS) RE · CA · BO · COM · - 1694

156. 1694, Kroměříž; inv. 18/152.

Lichnowsky, Mayer 1873, p. 72/285.

Karl II v. Liechtenstein-Castelcorn (1664-1695)

6 creștari (*6 Kreuzer*)

Av: CAROLVS + D + G + EPVS + (VI) + OLOMVCENSIS

Rv: DVX · S · R · I · PCEPS · - RE · CA · BO · CO · 16 - 93 ·

157. 1693, Kroměříž; inv. 18/153.

Lichnowsky, Mayer 1873, p. 69/273.

IV. REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Monetările Coroanei

Sigismund al III-lea (1587-1632)

18 groși (*ort koronny*)

Av: SIGIS · III · D · G · REX · POL · M · D · L · I · RVS · PRV · M

Rv: · SAM · LIV · NECN · SV (blazon Sas) GOT · VAN · Q · HRI · R · , în câmp 16 - 22 (?)

158. Inv. 18/159.

Gumowski 1960, p. 130/1176 (?).

Ioan Cazimir (1648-1668)

30 groși (*timpf*)

Av: DAT : PRETIVM : SERVATA : SALVS (POTIORQ 3 METALLO : EST)

Rv: MONET : NOV : ARG : REG : PO . 1665, în scut XXX - GRO / ♦ POL ♦

159. Inv. 18/160.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 308/2276; Gumowski 1960, p. 151/1773.

Monetăria din Gdańsk

Sigismund al III-lea (1587-1632)

18 groși (*ort gdański*)

Av: · SIGIS : III : D : G : REX · POL · M : D : L · R : PR · , în câmp 1 - 6

Rv: · MONETA · CIVIT · GEDANENSIS, în câmp · 2 · 3 ·

160. 1623; inv. 18/158.

Gumowski 1960, p. 137/1391; Dutkowski, Suchanek 2000, p. 86/167 a.

A.16 GEPIȘ (jud. Bihor)

- *ante* 1966.
- MȚCO, inv. 13 (1973): 155 monede.
- 154 de monede emise între anii 1621 și 1700.
- Diferența dintre numărul monedelor inventariate în anul 1973 și cele găsite la prelucrare tezaurului se datorează prezenței accidentale a unei monede ce aparține depozitului de falsuri Oradea – Gojdu (Toma 2011, p. 153).
- Repertoriul 1974, p. 119/174.

I. REGATUL UNGARIEI - Casa de Habsburg

Leopold I (1657-1705)

½ taler (½ *tallér*)

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · S · AV · GE · - HV · B · REX ·

Rv: ARCHID · AV · DV · BV · MAR · MOR · CO · TY · 16 - 98 ·, în câmp K - B

1. 1698, Kremnica; inv. 13/43.

Huszár 1979, p. 214/1402.

Av: · LEOPOLD · - D · G · R · I · S · A · GER · - HV · BO · REX ·

Rv: · ARCHID · AV · DVX · BV · MAR · MOR · CO · TYR · 1700 ·, în câmp K - B

2. 1700, Kremnica; inv. 13/1.

Huszár 1979, p. 214/1403.

Leopold I (1657-1705)

15 creițari (15 *krajcár*)

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I (XV) S · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARLÆ · 16 · 62, în câmp K - B

3-4. 1662; inv. 13/2-3.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · AV · GE · HV · BO · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARLÆ · 1664, în câmp K - B

5. 1664; inv. 13/4.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · S · (XV) · AV · GE · HV · BO · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARLÆ · 16 · 65, în câmp K - B

6. 1665; inv. 13/6.

Av: · LEOPOLD · D · G · R (XV) · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · PATRONA · - HVNGARLÆ · 16 · 76 ·, în câmp K - B

7. 1676; inv. 13/8.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I (XV) · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · - HVNGARLÆ · 16 - 77, în câmp K - B

8. 1677; inv. 13/10.

Av: LEOPOLD · D · G · R · (XV) · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · - HVNGARLÆ · 16 - 77, în câmp K - B

9. 1677; inv. 13/11.

Kremnica

Huszár 1979, p. 217/1423.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · - HVNGARLÆ · 16 - 80 ·, în câmp K - B

10-11. 1680; inv. 13/12-13.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · - HVNGARIÆ · 16 - 82 ·, în câmp K - B
12-13. 1682; inv. 13/14-15.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · - HVNGARIÆ · 16 - 84 ·, în câmp K - B
14-16. 1684; inv. 13/16-18.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · - HVNGARIÆ · 1686 ·, în câmp K - B
17. 1686; inv. 13/23.

Kremnica

Huszár 1979, pp. 217-218/1425.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HV - NGARIÆ · 1685 ·, în câmp K - B
18. 1685; inv. 13/19.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HVN - GARIÆ · 1686 ·, în câmp K - B
19-20. 1686; inv. 13/20-21.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HV - NGARIÆ · 1686 ·, în câmp K-B
21. 1686; inv. 13/22.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HV - NGARIÆ · 1687 ·, în câmp K - B
22-23. 1687; inv. 13/24-25.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I (XV) · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HVN - GARIÆ · 1689 ·, în câmp K - B
24-26. 1689; inv. 13/26-28.

Kremnica

Huszár 1979, p. 218/1427.

Av: · LEOPOLD · D · G · R (XV) · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HUN - GARIÆ · 1690 ·, în câmp K - B
27. 1690; inv. 13/29.

Av: · LEOPOLD · D · G · R (XV) · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HUN - GARIÆ · 1691 ·, în câmp K - B
28-29. 1691; inv. 13/30-31.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · (XV) · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HUN - GARIÆ · 1692 ·, în câmp K - B
30-32. 1692; inv. 13/32-34.

Av: · LEOPOLD · D · G · R (XV) · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA * HVN - GARIÆ * 1693 ·, în câmp K - B
33. 1693; inv. 13/35.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · (XV) · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA ♦ HUN - GARIÆ ♦ 169(...), în câmp K - B
34. 1690-1693; inv. 13/44.

Kremnica

Huszár 1979, p. 218/1428.

Av: LEOPOLDUS · D ♦ G R ♦ I (XV) S ♦ A ♦ GE ♦ HV ♦ BO ♦ REX ♦

Rv: PATRONA ♦ HUN - GARIÆ ♦ 1694, în câmp K - B
35. 1694; inv. 13/5.

Av: LEOPOLDUS ♦ D ♦ G ♦ R ♦ I (XV) S ♦ A ♦ GE ♦ HV ♦ BO ♦ REX ♦

Rv: PATRONA ♦ HUN - GARIÆ ♦ 1696 ♦, în câmp K - B
36. 1696; inv. 13/36.

Kremnica

Huszár 1979, p. 218/1429.

Av: LEOPOLDUS · D · G · R · I · S · (XV) · A · GE · HV · BO · REX ·

Rv: PATRONA · HVN · GARIÆ · 1696, în câmp C - M

37. 1696, Košice; inv. 13/42.

Huszár 1979, p. 221/1446.

Av: · LEOPOLDVS · - · D · G · R · I · (XV) · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA — · HVNGARIÆ · 16 - 74 ·

38. 1674; inv. 13/7.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · (XV) · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA — · HVNGARIÆ · 16 - 76 ·

39. 1676; inv. 13/9.

Bratislava, Georg Cetto (*Münzmeister*, 1674-1676).

Huszár 1979, p. 220/1441.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · - · HVNGARIÆ · 16 - 96 ·, în câmp C - H (*Camera Hungarica*)

40. 1696, Bratislava; inv. 13/41.

Huszár 1979, p. 220/1442.

Av: LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA — · HVNGARIÆ · 16 - 96 ·, în câmp C - H (*Camera Hungarica*)

41. 1696, Bratislava; inv. 13/40.

Huszár 1979, p. 220/1444.

Av: LEOPOLD · D · G · R · (XV) · I · S · A · G · H · B · REX

Rv: PATRONA · HVN · GARIÆ · 1696 ·, în câmp N - B / P - O

42. Inv. 13/37.

Av: LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) · S · A · G · H · B · REX

Rv: PATRONA · HVN · GARIÆ · 1696 ·, în câmp N - B / P - O

43. Inv. 13/38.

Av: LEOPOLD · D · G · (XV) · R · I · S · A · G · H · B · RE

Rv: PATRONA · HVN · GARIÆ · 1696 ·, în câmp N - B / P - O

44. Inv. 13/39.

1696, Baia Mare, Peter Österreichischer (*Münzmeister*, 1684-1699).

Huszár 1979, pp. 219-220/1438.

Leopold I (1657-1705)

6 creștari (6 *krajčár*)

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · (VI) · I · S · A · GE · HV · B · REX ·

Rv: PATRONA · HV · NGARIÆ · 1669 ·, în câmp K - B

45. 1669; inv. 13/45.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · (VI) · I · S · A · GE · HV · B · REX ·

Rv: PATRONA · HV · NGARIÆ · 1671 ·, în câmp K - B

46-47. 1671; inv. 13/46-47.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · (VI) · I · S · A · GE · HV · B · REX ·

Rv: PATRONA · HV · NGARIÆ · 1673 ·, în câmp K - B

48. 1673; inv. 13/48.

Kremnica

Huszár 1979, p. 221/1450.

Leopold I (1657-1705)

Groș (3 *krajčár*)

Av: · LEOPOLD · D · G · R · (3) · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: PATRONA · HVN · GARIÆ · 16 · 97 ·, în câmp C - M

49. 1697, Košice; inv. 13/49.

Huszár 1979, p. 225/1479.

Leopold I (1657-1705)

Creițar (*krajcár*)

Av: LEOPOLD · D · G · R · (I) I · S · A · G · H · B · R ·

Rv: PATRONA · HVN · GARLÆ · 1699 ·, în câmp N - B

50. 1699, Baia Mare; inv. 13/52.

Huszár 1979, p. 227/1492.

Leopold I (1657-1705)

Poltura

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · S · A · GE · H (...) REX ·

Rv: P - H / POLTURA / 1695

51. 1695; inv. 13/50.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: P - H / POLTURA / 1696

52. 1696; inv. 13/51.

Huszár 1979, pp. 225-226/1482.

II. IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Jos

Leopold I (1657-1705)

15 creițari (*15 Kreuzer*)

Av: · LEOPOLDVS · - · D · G · R (XV) · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AUS · - · DUX · B · CO · TYR · 16 - 85 ·, în câmp VB (în ligatură) - W

53. 1685, Mainz, Ulrich Burkhard Wildering (*Münzmeister*); inv. 13/64.

Herinek 1972, p. 106/1108; Jungwirth 1975, p. 62/10 a.

Cercul monetar Franconia

Margraviatul Brandenburg-Ansbach II

Johann Friedrich (1667-1686)

1/6 Taler

Av: IOH · FR · D G · M · - BRAND · MAG · (1/6)

Rv: PR · D · B · NOR · - PR · HALB · M · C · 16 - 76 ·

54. 1676, Schwabach; inv. 13/134.

Av: IOH · FR · D G · M · - BRAND · MAG · (1/6)

Rv: · PR · D · B · NOR · - PR · HALB · M · C · 16 - 77 ·

55. Inv. 13/135.

Av: IOH · FR · D G · M · - BRAND · MAG · (1/6)

Rv: · PR · D · B · NOR · - PR · HALB · M · C · 16 - 77 ·

56. Inv. 13/136.

1677, Schwabach.

Av: IOH · FR · D G · M · - BRAND · MAG · (1/6)

Rv: · PR · D · B · NOR · - PR · HALB · M · C · 16 - 78 ·

57. 1678, Schwabach; inv. 13/137.

Cercul monetar Austria

Leopold I (1657-1705)

15 creițari (*15 Kreuzer*)

Av: · LEOPOLDVS · D · G · (XV) R · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHID · DVX · BVR · - S · C · C · CO · TYR · 16 · 59 ·

58. 1659, Viena (Austria Inferioară); inv. 13/53.

Herinek 1972, p. 87/912; Jungwirth 1975, p. 8/10 a.

Av: * LEOPOLDVS · D · G · R · I · (XV) · S · A · G · H · B · REX

Rv: · ARCHI · D · AVS · (A) DVX · B · CO · TYR · 16 - 62 ·

59. 1662, Viena, Andrea Cetto (*Münzmeister*, 1660-1665); inv. 13/55.

Herinek 1972, p. 88/920 var.; Jungwirth 1975, p. 14/11a.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · A · (XV) · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHI · D · AVST · (A) DVX · B · CO · TYR · 16 - 63 ·

60. Inv. 13/57.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHI · D · AVS · (A) DVX · B · CO · TYR · 16 - 63 ·

61. Inv. 13/58.

1663, Viena, Andrea Cetto.

Herinek 1972, p. 89/923 var.; Jungwirth 1975, p. 16/11a.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) · A · G · H · B · REX

Rv: · ARCHI · D · AVS · (A) DVX · B · CO · TYR · 16 - 64 ·

62. Inv. 13/59.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · A · (XV) · G · H · B · REX

Rv: · ARCHI · D · AV · S · (A) DVX · B · CO · TYR · 16 - 64 ·

63. Inv. 13/60.

1664, Viena, Andrea Cetto.

Herinek 1972, p. 89 /924 var.; Jungwirth 1975, p. 18/9 a.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · (XV) · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AVS · (A) DVX · B · CO · TYR · 16 - 74 ·

64. 1674, Viena, Franz Faber (*Münzmeister*, 1666-1679); inv. 13/63.

Herinek 1972, p. 89/925; Jungwirth 1975, p. 38/11 a.

Av: · LEOPOLDUS · D · G · R · I · S · : - : A · GE · H · BO · REX ·, în câmp XV

Rv: · ARCHIDVX · AVSTRİE · DVX · BVR · CO · TYR · 16 - 96 ·

65. 1696, Viena; inv. 13/69.

Herinek 1972, p. 89/935; Jungwirth 1975, p. 88/10 a.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AVST · DVX · BV · CO · TYR · 16 - 94 ·

66. 1694, Hall (Tirol), Johann Sebastian Fenner (*Münzmeister*); inv. 13/65.

Herinek 1972, p. 94/985; Jungwirth 1975, p. 81/11 i.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (XV) · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHID · AVS · D (semn monetar) VX · BV · STYRIE · 16 - 64 ·

67. 1664, Graz (Stiria); inv. 13/61.

Herinek 1972, p. 90/940; Jungwirth 1975, p. 18/9 c.

Leopold I (1657-1705)

6 creișari (6 *Kreuzer*)

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · (VI) · S · A · G · H · B · REX

Rv: · ARCHID · AVS · (A) DVX · B · CO · TYR · 16 - 76 ·

68. 1676, Viena, Franz Faber (*Münzmeister*, 1666-1679); inv. 13/73.

Herinek 1972, p. 110/1135; Jungwirth 1975, p. 42/12 a.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (VI) · A · G · H · B · REX

Rv: · ARCHID · AVS · (A) DVX · B · CO · TYR · 16 - 78 ·

69. 1678, Viena, Franz Faber; inv. 13/75.

Herinek 1972, p. 110/1137; Jungwirth 1975, p. 46/12 a.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (VI) · A · G · H · B · REX ·, în câmp VI
Rv: · ARCHID · AVS (MM) · DVX · B · CO · TYR · 16 - 85 ·

70. 1685, Viena, Matthias Mittermayer (*Münzmeister*, 1679-1695); inv. 13/76.

Herinek 1972, p. 111/1145; Jungwirth 1975, p. 60/11a.

Av: · LEOPOLD₉ · D · G · R · I · S · (VI) · A · G · H · B · REX ·, în câmp VI

Rv: · ARCHID · AVS · (MM) · DVX · B · CO · TYR · 16 - 88 ·

71. 1688, Viena, Matthias Mittermayer; inv. 13/77.

Herinek 1972, p. 111/1148; Jungwirth 1975, p. 68/12 a.

Av: · LEOPOLD₉ · D · G · R · I · S · - · A · G · H · B · REX ·, în câmp VI

Rv: · ARCHID · AVS · (MM) · DVX · B · CO · TYR · 16 - 89 ·

72. 1689, Viena, Matthias Mittermayer; inv. 13/78.

Herinek 1972, p. 111/1149; Jungwirth 1975, p. 70/12 a.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · (VI) · I · S · A · G · H · B · REX ·

Rv: · ARCHI · AVS · DVX · - · BVRG · STYRIÆ · 16 - 80 ·, în câmp I A - N

73. 1680, Graz (Stiria), Johann Anton Nowak (*Münzmeister*, 1670-1692); inv. 13/74.

Herinek 1972, p. 111/1164; Jungwirth 1975, p. 50/12 b.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · (VI) · I · S · A · G · H · B · R ·

Rv: · ARCHID · AVS · - · D · B · STYRIÆ · 16 - 89 ·, în câmp I - A - N

74. 1689, Graz, Johann Anton Nowak; inv. 13/79.

Herinek 1972, p. 112/1174; Jungwirth 1975, p. 70/12 b.

Arhid. Ferdinand Karl (1646-1662)

Dreier

Av: FERDIN CAROL · D · G · ARCHID · AV, în câmp 16 - 50

Rv: DVX · BVRGVND · (3) COM · TYROIS

75. 1650, Hall (Tirol); inv. 13/153.

Moser, Tursky 1977, p. 291.

Silezia

Leopold I (1657-1705)

15 creițari (15 *Kreuzer*)

Av: · LEOPOLDUS · D · G · EL · R · I (XV) · S · A · G · H · B · EĞ · REX ·

Rv: · ARCHIDUX · AUST · DUX · BURG · & SIL · 16 - 61 ·, în câmp G - H

76. 1661, Breslau, Georg Hübner (*Münzmeister*, 1657-1664); inv. 13/70.

Herinek 1972, p. 97/1006; Jungwirth 1975, p. 13/11 g.

Av: · LEOPOLD · D · G · EL · R · (XV) · I · S · A · G · H · BOH · REX

Rv: · ARCHI · DUX · AUST · DVX · BURG · & SIL · 1662 ·, în câmp G - H

77. 1662, Breslau, Georg Hübner; inv. 13/54.

Herinek 1972, p. 97/1009; Jungwirth 1975, p. 15/12 g.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) · S · A · G · H · BOH · REX ·

Rv: · ARCHI · DUX · AUST · DUX · BURG · & SIL · 1663 ·, în câmp G - H

78. 1663, Breslau, Georg Hübner; inv. 13/56.

Herinek 1972, p. 97/1010; Jungwirth 1975, p. 17/11 g.

Av: · LEOPOLD · D · G · R · I · (XV) · S · A · G · H · BOH · REX ·

Rv: · ARCHI · DUX · AUST · DUX · BURG · & SIL · 1664 ·, în câmp S - HS

79. 1664, Breslau, Salomon Hammerschmidt (*Wardein*, 1664-1691); inv. 13/62.

Herinek 1972, p. 98/1015; Jungwirth 1975, p. 19/13 h.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · (XV) I · S · A · G · H · & · B · R ·
 Rv: · ARCHIDVX · AV (M . M . W) DVX · BVR · & · SIL · 16 - 94 ·
 80-81. Inv. 13/66-67.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · (XV) I · S · A · G · H · B · REX ·
 Rv: · ARCHIDVX · AV (M . M . W) DVX · BVR · & · SI · 16 - 94 ·
 82. Inv. 13/68.

1694, Breslau, Martin Maximilian Wackerl (*Münzmeister*, 1692-1699).

Herinek 1972, p. 98/1023; Jungwirth 1975, p. 82/11 c.

Leopold I (1657-1705)

6 creițari (6 *Kreuzer*)

Av: · LEOPOLDUS · D · G · (VI) · R · I · S · A · G · H · B · R ·
 Rv: · ARCHID · AV (S HS) D · BVR · & · SIL · 16 - 74 ·
 83. Inv. 13/71.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · (VI) R · I · S · A · G · H · B · R ·
 Rv: · ARCHID · AV (S HS) DUX · B · & · SIL · 16 - 74 ·
 84. Inv. 13/72.

1674, Breslau, Salomon Hammerschmidt (*Wardein*, 1664-1691).

Herinek 1972, p. 115/1204; Jungwirth 1975, p. 39/12 g.

Leopold I (1657-1705)

3 creițari (3 *Kreuzer*)

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · S · (3) · A · G · H · E · B · R ·
 Rv: · ARCHID · AVS (M . M . W .) · DVX · BVR · SIL · 16 - 96 ·
 85. 1696, Breslau, Martin Maximilian Wackerl (*Münzmeister*, 1692-1699); inv. 13/81.
 Herinek 1972, p. 133/1544; Jungwirth 1975, p. 89/11 h.

Av: · LEOPOLDVS · D · G · R · I · (3) · S · A · G · H · B · R ·
 Rv: · ARCHID · AVST · (C . B) · DVX · BVR · E · SIL · 16 - 96 ·
 86. 1696, Brieg, Christoph Bretschneider (*Wardein*, 1693-1705); inv. 13/80.
 Herinek 1972, p. 134/1564; Jungwirth 1975, p. 89/11 k.

Ducatele Liegnitz-Brieg-Wohlau

Ludwig IV zu Liegnitz (1653-1663)

15 creițari (15 *Kreuzer*)

Av: D · G · LVDOVICUS · DUX (XV) · SIL · L · BREG · & GOLDB ·
 Rv: MONETA · NOVA · ARGENTEA · 1661, în câmp E - W
 87. 1661, Elias Weiss (*Wardein*); inv. 13/139.
 Saurma-Jeltsch 1883, p. 7/405; Friedensburg, Seger 1901, p. 30/1878.

Av: D · G · LUDOVICUS · DUX · (XV) SIL · LIG · B · & GOLD ·
 Rv: MONETA · NOVA (semn monetar) ARGENTEA 1663
 88. Inv. 13/140.

Av: D · G · LUDOVICUS · DUX · (XV) SIL · L · B · & GOLDB ·
 Rv: MONETA NOVA (semn monetar) ARGENTEA 1663
 89. Inv. 13/141.

1663, Christian Pfahler (*Münzmeister*).

Saurma-Jeltsch 1883, p. 7/410; Friedensburg, Seger 1901, p. 30/1887.

Christian z. Wohlau (1639-1672)

15 creițari (15 *Kreuzer*)

Av: D · G · CHRIST · DUX · SIL · (XV) L · B · & WOLAU ·
 Rv: MONETA · NOVA (semn monetar) ARGENTEA · 1663 ·
 90. 1663, Christian Pfahler (*Münzmeister*); inv. 13/142.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 8/432; Friedensburg, Seger 1901, p. 31/1914.

Christian z. Wohlau (1639-1672)

Groș (3 *Kreuzer*)

Av: · CHRISTIANVS · (3) D · G · DVX · SIL ·

Rv: LIGNICENS · BREGENS · & · WOL · 16 · 68 ·, în câmp C - B

91. 1668, Christoph Brettschneider; inv. 13/143.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 8/442; Friedensburg, Seger 1901, p. 31/1927.

Luisa v. Anhalt (1673-1674)

6 creițari (6 *Kreuzer*)

Rv: + MONETA · NOV · AR (VI) GENT · DUC · SILE +

Rv: LIGNICENS · BREGENS · & · WOLAVIE · 16 · 73 ·

92. Inv. 13/144.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 8/460; Friedensburg, Seger 1901, p. 31/1951.

Georg Wilhelm (1672-1675)

15 creițari (15 *Kreuzer*)

Av: + GEORGIVS + WILHELM^M · (XV ·) + D ‡ G + CHRIST + SILES +

Rv: + LIGNICENS + BREGENS + & + WOLAVIENS + 16 · 75 +, în câmp C - B

93. 1675, Christoph Brettschneider; inv. 13/145.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 8/475; Friedensburg, Seger 1901, p. 32/1969.

Episcopia de Breslau

Friedrich v. Hessen-Darmstadt (1671-1682)

15 creițari (15 *Kreuzer*)

Av: · FRID · D · G · C · LAND (XV) HAS · EP · URAT ·

Rv: · PRODEO ET (L P - H) ECCLESIA · 16 80 ·

94. 1680, Neisse, Leonhard Paul Haller (*Wardein*); inv. 13/152.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 2/177; Friedensburg, Seger 1901, p. 47/2710-2712.

Franz Ludwig v. Neuberg (1683-1732)

15 creițari (15 *Kreuzer*)

Av: · FRANCISC₉ LVDOVIC₉ D · G (XV) EPISC · VRATISLAVIE ·

Rv: · COM · PALAT · RHE (L · P · - H ·) NI · BAVI · C · M · D · 16 93

95. 1693, Neisse, Leonhard Paul Haller (*Wardein*); inv. 13/146.

Saurma-Jeltsch 1883, p. 3/197; Friedensburg, Seger 1901, p. 47/2733.

Av: FRANC · LUDOV · D · G · (XV) EPISC · WRATISL ·

Rv: · COM · PALAT · RHE (L · P · - H ·) NI · BAVI · C · M · D · 16 94

96-97. Inv. 13/147-148.

Av: · FRANC₉ LVDOV₉ D · G (XV) EPISC · WRATISL ·

Rv: · COM · PALAT · RHE (L · P · - H ·) NI · BAVI · C · M · D · 16 94

980. Inv. 13/149.

1694, Neisse, Leonhard Paul Haller (*Wardein*).

Saurma-Jeltsch 1883, p. 3/203; Friedensburg, Seger 1901, p. 47/2740.

Moravia

Episcopia de Olmütz (Olomouc)

Karl II v. Liechtenstein-Castelcorn (1664-1695)

15 creițari (15 *Kreuzer*)

Av: · CAROLVS · D · G · EPVS · (XV) · OLOMVCENSIS *

Rv: DVX · S · R · I · PRINCEPS · RE · CA · BO · COMES · 1694

99. Inv. 13/150.

Lichnowsky, Mayer 1873, p. 73/294.

Karl II v. Liechtenstein-Castelcorn (1664-1695)

6 creițari (6 *Kreuzer*)

Av: CAROLVS · D · G · EPVS · (VI) · OLOMVCENSIS

Rv: DVX · S · R · I · PCEPS · RE · CA · BO · COM 16 74

100. 1674, Kroměříž; inv. 13/151.

Lichnowsky, Mayer 1873, p. 55/211.

III. REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Monetăriile Coroanei

Sigismund al III-lea (1587-1632)

3 groși (*trojak koronny*)

Av: SIG · III · D · G · REX · POL · M D L ·

Rv: · III · / 1 - 6 - 2 - 1 / GROS · ARGE / TRIP · REGN / POLONI / (blazon Sas)

101. Inv. 13/82.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 153/1421 var.; Gumowski 1960, p. 128/1138.

Av: SIG · III · D · G · REX · POL · M · D · L ·

Rv: · III · / 1 - 6 - 2 - 4 / GROS · ARG · / TRIP · REG · / · PO (blazon Sas) LO ·

102. Inv. 13/90.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 162/1487 var.; Gumowski 1960, p. 128/1138.

Sigismund al III-lea Vasa (1587-1632)

1 ½ groș (*półtorak koronny*)

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - 2

103-108. 1622; inv. 13/91-96.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 157/1437; Gumowski 1960, p. 122 /972.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO * sau ·, în câmp 2 - 3

109-115. 1623; inv. 13/83-89.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 159/1460; Gumowski 1960, p. 122/973.

Av: · SIGIS · 3 · D G (3) REX · P M · D L ·

Rv: MONE · NO (blazon Sas) REG · POLO ·, în câmp 2 - 3

116-117. 1623; inv. 13/107-108.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 159/1461 var.; Gumowski 1960, p. 122/973.

Av: SIGIS 3 D G (3) REX P M D L

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - 4

118-121. 1624; inv. 13/97-98, 100-101.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 162/1491; Gumowski 1960, p. 122/974.

Av: · SIGIS 3 D G (3) REX P M D L ·

Rv: · MONE · NO (blazon Sas) REG · POLO ·, în câmp 2 - 4

122-123. 1624; inv. 13/99, 102.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 162/1490; Gumowski 1960, p. 122/974.

Av: · SIGIS · 3 · D · G (3) REX · P M · D L ·

Rv: * MONE * NO (blazon Sas) REG * POLO *, în câmp 2 - 5

124. 1625; inv. 13/105.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 165/1512 var.; Gumowski 1960, p. 122/975.

Av: · SIGIS · 3 · D · G (3) REX · P · M · D · L ·

Rv: * MONE * NO (blazon Polkozie) REG * POLO *, în câmp 2 - 5
125-126. 1625; inv. 13/103-104.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 165/1513 var.; Gumowski 1960, p. 122/975.

Av: · SIGIS · 3 · D · G (3) REX · P · M · D · L ·

Rv: MONE · NO (blazon Polkozie) REG · POLO, în câmp 2 - 6
127. 1626; inv. 13/106.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 167/1530; Gumowski 1960, p. 122/976.

Ioan Cazimir (1649-1668)

18 groși (*ort koronny*)

Av: IO : CASI : DG (în ligatură) · -₁₋₁ · REX · P · & S :

Rv: MON : ARGENT · (blazon Polkozie) REG : POL : 1657, în câmp 1 - 8, S - CH
128. 1657, Cracovia, Stanisław Chrzastowski (1655-1658), Johann Thamm (*Wardein, Probierer*); inv. 13/109.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 277/2096 var.; Gumowski 1960, p. 150/1750.

Av: IO · CAS · D · G · REX · POL · & SV · M · D · L · R · P ·

Rv: MON · ARGENT · T L B · REG · POL · 1658, în câmp 1 - 8
129. 1658, Titus Livius Boratini (*Münzmeister*); inv. 13/110.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 282/2123; Gumowski 1960, p. 151/1757.

Av: IO : CASIM : D : G : REX : POL · & SVE · M : D : L

Rv: MONET : NOV : AR · (blazon Ślepowron) G : REG : POL · 1664, în câmp 1 - 8
130. Inv. 13/111.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 305/2256; Gumowski 1960, p. 151/1762.

Av: IOAN · CASIMIR · D · G · (blazon Ślepowron) REX · POL · & SVE :

Rv: MONET · NOVA · ARG · REG · POL · 1668, în câmp 1 - 8
131. Inv. 13/112.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 314/2328 var.; Gumowski 1960, p. 151/1764.

Ioan Cazimir (1649-1668)

6 groși (*szóstak koronny*)

Av: IOH : CASIM : D : G : REX : POL : & SVE :

Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) · REG · POL · 1661, în câmp T - T
132. 1661, Bromberg, Thomas Timpf (*Münzmeister*); inv. 13/113.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 296/2184 var.; Gumowski 1960, p. 149/1700.

Av: IOAN · CASI · D : G (blazon Ślepowron) REX · POL & SVE

Rv: GRO · ARGEN · SEX · REG · POL · 1661, în câmp G · B · A ·

133-134. 1661, Lemberg, Giovanni Baptista Amuretti (*Münzpächter*); inv. 13/114-115.
Hutten-Czapski 1957/I, p. 296/2191; Gumowski 1960, p. 149/1695.

Av: IO : CASIM : D : G : REX · POL & SVE · M · D · L

Rv: GROS · AR · SE (blazon Ślepowron) X · REG · PO · 1662, în câmp A - T

135-137. 1662, Cracovia, Andreas Timpf (*Münzpächter*); inv. 13/116-118.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2213 (Av), 2212 v. (Rv); Gumowski 1960, p. 149/1702.

Av: IOA(...)M · D · L · P

Rv: GRO(...)SE(...)1662, în câmp A · T ·

138. 1662, Cracovia, Andreas Timpf; inv. 13/119.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2216; Gumowski 1960, p. 149/1702.

Av: IOAN · CAS · D · G REX · POL & S M D L R P

Rv: GROS · ARG · SE(...) POL · 1662, în câmp A · T ·

139. 1662, Cracovia, Andreas Timpf; inv. 13/120.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 299/2217 var.; Gumowski 1960, p. 149/1702.

Av: IOAN · CAS D G REX POL (...)M · D · L · R P ·

Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) REG · POL · 1664, în câmp A - T

140. 1664, Cracovia, Andreas Timpf; inv. 13/122.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 305/2258 var.; Gumowski 1960, p. 149/1709.

Av: IOAN CAS · D G · REX POL · S · M · D L · R ·

Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Ślepowron) REG · POL · 1666, în câmp A - T

141. 1666, Andreas Timpf; inv. 13/123.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 309/2296 v. (Rv); Gumowski 1960, p. 149/1713.

Av: IOAN · CASIM · D G (blazon Ślepowron) REX POL · & SVE ·

Rv: GROS · ARG · SEX REG · POL · 1667, în câmp · T L - B ·

142-144. 1667, Titus Livius Boratini; inv. 13/124-126.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 313/2323; Gumowski 1960, p. 149 /1715.

Av: IOAN · CASIM · D G (blazon Ślepowron) REX POL & SUE ·

Rv: GROS · ARG · SEX REG · POL · 1668, în câmp · T L - B ·

145. 1668, Titus Livius Boratini; inv. 13/127.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 315/2332 var.; Gumowski 1960, p. 149/1718.

Av: IOAN · CAS D 6 D G XEX POLON & S D L

Rv: GROS · A · SEX (blazon Ślepowron) · REG · POL · 1(...)663, în câmp A C - P T

146. Fals; inv. 13/121.

Prototipul: Gumowski 1960, p. 149/1707

Ioan al III-lea Sobieski (1676-1696)

18 groși (*ort koronny*)

Av: IOAN · III D · G · REX · POL · M · D · L · R · PR ·

Rv: MON · NOVA · ARG (blazon Leliwa) REG · POLON · 1678, în câmp 1 - 8

147. Inv. 13/128.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 339/2441 var.; Gumowski 1960, p. 161/2023.

Ioan al III-lea Sobieski (1676-1696)

6 groși (*szóstak koronny*)

Av: IOAN · III · D · G · REX POL · M · D · L · R · P ·, sub bust T · L · B ·

Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Leliwa) REG · POLONIÆ ·, în câmp 16 - 79

148. 1679, Titus Livius Boratini; inv. 13/129.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 340/2445; Gumowski 1960, p. 160/1996.

Av: IOAN · III · D · G · REX POL · M · D · L · R · P ·, sub bust T · L · B ·

Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Leliwa) REG · POLONIÆ ·, în câmp 16 - 80

149. 1680, Titus Livius Boratini; inv. 13/130.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 341/2451; Gumowski 1960, p. 160/1997.

Av: IOAN · III D G · REX POL · M · D L · R · P ·, sub bust T · L · B ·

Rv: GROS ARG SEX (blazon Leliwa) REG POLONIÆ ·, în câmp 16 - 81

150. 1681, Cracovia, Titus Livius Boratini; inv. 13/131.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 341/2455 var.; Gumowski 1960, p. 161/2002.

Av: IOAN · III · D · G · REX · POL · M · D · L · R · P ·, sub bust T · L · B ·

Rv: GROS · ARG · SEX (blazon Leliwa) REG · POLONIÆ ·, în câmp 16 - 83

151. 1683, Titus Livius Boratini; inv. 13/132.

Hutten-Czapski 1957/I, p. 346/2473; Gumowski 1960, p. 161/2009.

IV. BRANDENBURG-PRUSIA

Georg Wilhelm (1619-1640)

1 ½ groș (*Dreipölder*)

Av: GE WI MA (3) BR S R I E

Rv: · MONE NO - DUC PRVS ·, în câmp 2 - 5

152. 1625, Königsberg; inv. 13/133.

Hutten-Czapski 1880/III, p. 164/6654; Neumann 1998/I, p. 237/10.112.

Friedrich Wilhelm (1640-1688)

18 groși (*18 Gröschel*)

Av: FRID · WILHD G · M · BR · S · R · I · ARCHI · & PR · EL ·

Rv: SUPREMUS DUX IN PRUSSIA · 1680, în câmp H · S ·

153. 1680, Königsberg, Heinrich Sievert (1679-1685); inv. 13/138.

Neumann 1998/I, p. 366/11.117 b.

V. REGATUL SUEDEI

Monetăria din Elbląg

Christina (1632-1635)

1 ½ groș (*Dreipölder*)

Av: CHRIS · D · G (3) (...)

Rv: MON · NO - REG · S · (...)

154. An ilizibil; inv. 13/154.

APPENDIX B

TEZAURE MONETARE INCLUSE ÎN GRUPA CRONOLOGICĂ 1467-1540

1. Vârghiș (CV)*

1994-1995, săpături arheologice la ruinele bisericii

55 de monede emise între anii 1430/1437-1489

- REGATUL UNGARIEI

Sigismund de Luxemburg: *quartingi* 1430/1437-53.

Ioan de Hunedoara: *denar* 1446-1.

Matia Corvin: *denar* 1489-1.

Muz. Sfântu Gheorghe, inv. 18465-18519.

Pap, Bartók 1997, pp. 181-187.

2. Șieu II (BN)*

1964, în grădina casei cu nr. 64

338+n monede emise între anii 1402/1411-1496/1501

- REGATUL UNGARIEI

Sigismund de Luxemburg: *denar* 1390/1427-1.

Matia Corvin: *denari* 1464-1, 1468-8, 1469-9, 1470-14, 1472/1478-14, 1474/1481-1, 1479/1485-87, 1482/1490-6, 1487-2, 1488-1, 1489-30, 1490-1, 1487/1490-68; *oboli* 1468-1, 1472/1478-2, 1488-1, 1489-3.

Vladislav II: *denari* 1492/1493-9, 1496-6; *oboli* 1490/1491-4.

- PATRIARHATUL DE AQUILEIA

Antonio II di Panciera: *denari* f.a.-4.

Lodovico II di Teck: *soldi da 12 bagattini* f.a.-5.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* 1492-1498/1501-1.

- MOLDOVA, imitație după *asprii* lui Bayezid II: f.a.-1.

- IMPERIUL OTOMAN

Mehmed II: *aspri* 1475/1481-3, 1475/1476-3, 1481-3.

Bayezid II: *aspri* 1481/1512-49.

Muz. Bistrița

Dănilă 1971, p. 274 (semnalează 480 monede); Oberländer-Târnoveanu, Rădulescu 1994, pp. 83-96.

3. Sălciva (HD)*

1970, la 2-3 km de sat, în apropierea pârâului Slir, într-un ulcior

485 de monede și câteva fragmente emise între anii 1468-1500/1502

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denari* 1468-20, 1469-26, 1470-38, 1470/1471-8, 1472/1478-38, 1479/1485-315, 1487-3, 1482/1490-6, 1487/1490-3.

Vladislav II: *denari* 1492/1493-8, 1495-2, 1496-5, 1497-9, 1499-3, 1500/1502-1.

Muz. Deva, inv. 23350.

Anghel, Albu 1973, pp. 193-202; Palamariu 1984-1985, pp. 255/3, 265-266 (identifică 462 de denari băuți de Matia Corvin și 26 de denari băuți de Vladislav al II-lea).

4. Cetatea Severinului (MH)*

2011, în urma săpăturilor arheologice

159 de monede emise între anii 1402/1412-1509/1512

- REGATUL UNGARIEI
Matia Corvin: *denari* 1468-1, 1469-3, 1468/1470-1, 1470-1, 1470/1471-2, 1472/1478-4, 1474/1481-1, 1479/1485-23, 1485-1, 1487-1, 1488-27, 1482/1490-8, 1490-2, 1487/1490-3.
Vladislav II: *denari* 1490/1491-3, 1495-2, 1497-7, 1500/1502-20, 1501/1502-7, 1504-1, 1505-6, 1506-3, 1507-2+1 fals, 1508-6, 1509-4; *oboli* 1496-1, 1500/1507-3, 1502/1508-5.
 - PATRIARHATUL DE AQUILEIA
Antonio II di Panciera: *denari* f.a.-6.
Lodovico II di Teck: *soldi da 12 bagattini* f.a.-2.
 - IMPERIUL OTOMAN, Bayezid II: *aspri* 1481/1512-2.
- Muz. Drobeta-Turnu Severin
Crăciunescu, Rădulescu 2012, pp. 188-199, 204-231.

5. Reghin (MS)

64 de monede emise între anii 1387/1437-1490/1516

Pap 2002a, p. 134

6. Făgăraș (județ)

perioada interbelică

246 de monede emise între anii 1383-1519

- REGATUL UNGARIEI
Maria: *denar* (?) -1.
Sigismund de Luxemburg: *denari* (?) -10.
Matia Corvin: *denari* 1468-2, 1469-3, 1470-6, 1472/1478-9, 1479/1485-40, 1485-1, 1489-40, 1490-1, 1487/1490-4, f.a.-6.
Vladislav II: *denari* 1490/1491-1, 1492/1493-1, 1496-5, 1497-5, 1500/1502-29, 1501/1502-1, 1504-4, 1505-3, 1506-5, 1507-5, 1508-8, 1509-4, 1510-5, 1511-6, 1512-7, 1513-3, 1514-4, 1515-3, 1516-3, f.a.-2.
Ludovic II: *denari* 1516-1, 1517-5, 1518-1, 1519-3.
 - ȚARA ROMÂNEASCĂ, Mircea cel Bătrân: *denari* (sic!) 1386/1418-3.
- Gedai 1976, p. 107; Pap 2002a, p. 96.

7. Sânnicolau Român I (BH)*

1983, în așezarea medievală, între ruinele unei reședințe nobiliare

7 monede emise între anii 1497-1520/1521

- REGATUL UNGARIEI
Vladislav II: *oboli* 1497-1, 1503/1508-1.
Ludovic II: *oboli* 1508/1519-3, 1520/1521-2.

Muz. Oradea, inv. 1124/1-7.

Crișan 1990, p. 138, pl. IX/3-9.

8. Beregsău Mare (TM)

423+n (cca. 1.000) monede emise între anii 1387/1437-1516/1526

Berkeszi 1907, p. 10; Pap 2002a, p. 38.

9. Nepos (BN)

66+n monede emise între anii 1516-1526

Pap 2002a, p. 112.

10. Marghita I (BH)

1904

90 de monede emise în anul 1500/1502-1526

- REGATUL UNGARIEI
Vladislav II: *denari* 1500/1502, 1507-1514 (60).
Ludovic II: *denari* 1517-1526 (30).

Kertay 1906, p. 17; Butnariu 2004, p. 337.

11. Iara (CJ)*

1965, în locul *La Rât*, într-un vas de lut

1.829+n monede emise între anii 1412/1437-1528

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denari* 1464-1, 1468-33, 1469-41, 1468/1470-2, 1470-58, 1470/1471-23, 1472/1478-78, 1474/1481-1, 1479/1485-317, 1482/1490-13, 1487-5, 1489-243, 1487/1490-10, f.a.-9.

Vladislav II: *denari* 1492/1493-12, 1495-4, 1496-16, 1497-37, 1499-2, 1500/1502-85, 1501/1502-116, 1503-6, 1504/1508-213, 1512-1, 1508/1516-275, 1503/1516-15.

Ludovic II: *denari* 1516/1520-65, 1520/1521-25, 1525/1526-7, 1526-8, 1527-1.

Ioan Zápolya: *denari* 1527-2.

Ferdinand I: *denar* 1528-1.

- REGATUL BOSNIEI, Nikola Iločki: *denar* f.a.-1.

- PATRIARHATUL DE AQUILEIA, Lodovico II di Teck: *soldo da 12 bagattini* f.a.-1.

- IMPERIUL OTOMAN, Selim I: *aspri* 1512-2.

Muz. Cluj-Napoca (inv. N. 292-1093), Muz. Turda (inv. 2498/1-976).

Pap, Mîlea, Feneșan 1971, pp. 179-192.

Obs.: Din catalogul tezaurului publicat de Pap *et alii* lipsesc 100 de denari emiși de Vladislav al II-lea (nr. 1045-1144).

12. Enciu (BN)*

1963, în locul *În Vii*, la circa 1 km nord-vest de sat

331 de monede emise între anii 1468-1528

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denari* 1468-6, 1469-9, 1470-11, 1470/1471-5, 1472/1478-11, 1479/1485-59, 1585/1586-1, 1487-2, 1488-35, 1489-6, 1482/1490-4, 1487/1490-2, f.a.-4.

Vladislav II: *denari* 1490/1491-1, 1492/1493-1, 1495-1, 1496-4, 1497-8, 1500/1502-7, 1501/1502-33, 1503-1, 1504-4, 1505-3, 1506-9, 1507-4, 1508-8, 1509-3, 1510-6, 1511-5, 1512-1, 1513-4, 1515-5, 1516-3, fals-1.

Ludovic II: *denari* 1516-1, 1517-3, 1518-9, 1519-7, 1520-4, 1521-4, 1525-6, 1526-22, 1527-3, f.a.-1.

Ioan Zápolya: *denari* 1527-2.

Ferdinand I: *denar* 1528-1.

- PATRIARHATUL DE AQUILEIA, Lodovico II di Teck: *soldo da 12 bagattini* f.a.-1.

Muz. Bistrița

Chirilă, Pinteș 1967, pp. 323-335; Dănilă 1971, p. 274 (peste 400 de monede).

13. Marghita II (BH)*

13 monede emise în anul 1458/1490-1532

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denari* 1479/1485-1, 1488 (?) -1.

Vladislav II: *denari* 1500/1502-2, 1507-1, 1501/1517-1.

Ludovic II: *denari* 1517-1, 1520-1 (?), 1521-1.

Ferdinand I: *denari* 1527-1, 1529-1, 1532-1.

Leszih 1905, p. 47 (amintește și o monedă din argint *similară cu moneda CNH 348-350* și monede uzate *asemănătoare fillerilor vienezi*); Butnariu 2004, p. 337.

14. Seliștat (BV)

1881, în zidul unei case, într-un vas

13.004 monede emise în anul 1458/1490-1526/1564 (1538?)

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *ducați-2*; *denari*.

Vladislav II: *ducat-1*; *denari*.

Ludovic II: *denari*.

Ioan Zápolya: *ducat-1*; *denari*.

Ferdinand I: *denari*.

Reissenberger 1881, pp. 130-131.

15. Vințu de Jos (AB)*

1993, cercetări arheologice, între ruinele *castelului Martinuzzi* (în umplutura cisternei)

8 monede emise în anul 1540

- TRANSILVANIA, Ioan Zápolya: *ducați* 1540-8.

Muz. Cluj-Napoca

Rusu 1996, pp. 161-166.

APPENDIX C

TEZAURE MONETARE INCLUSE ÎN GRUPA CRONOLOGICĂ 1551-1578

1. Vladimirescu (AR)

777 de monede emise între anii 1525-1551

Pap 2002a, p. 188.

2. Ohaba Streiului (HD)*

1957, descoperire întâmplătoare, într-un ulcior

600 de monede emise între anii 1509-1552

- REGATUL UNGARIEI

Vladislav II: *denari* 1509-1, 1510-1, 1511-1, 1516-1, 1519 (*sic!*) -2.

Ludovic II: *denari* 1525-2, 1526-10, 1527-1.

Ferdinand I: *denari* 1527-1, 1528-17, 1529-18, 1530-27, 1531-20, 1532-17, 1533-16, 1534-18, 1535-25, 1536-32, 1537-22, 1538-25, 1539-28, 1540-26, 1541-27, 1542-33, 1543-32, 1544-25, 1545-33, 1546-27, 1547-25, 1548-23, 1549-29, 1550-14, 1551-11, 1552-4, f.a.-6.

Muz. Deva

Palamariu 1982-1983a, pp. 295-298; 1984-1985, pp. 256/7, 276-278.

Obs.: La a doua publicare a tezaurului lipsesc denarii fără an emiși de Ferdinand I de Habsburg.

3. Panticeu I (CJ)

803 (2.500+n) monede emise între anii 1458/1490-1555

Pap 2002a, p. 122.

Obs.: Tezaurul este introdus doar ipotetic în această grupă cronologică, căci data de închidere a fost stabilită în funcție de cele 803 monede recuperate din cele circa 2.500 descoperite.

4. Satu Mare I (SM)*

1910, pe terenul fabricii de cărămizi din str. *Lazăr*, într-o pungă de pânză așezată într-un vas

4.639 (4.441 publicate) de monede emise între anii 1521-1557

- REGATUL UNGARIEI

Ludovic II: *denar* 1521-1.

Ferdinand I: *denari* 1527-1, 1528-11, 1529-8, 1530-7, 1531-6, 1532-6, 1533-4, 1534-26, 1536-64, 1537-81, 1538-87, 1539-78, 1540-90, 1541-110, 1542-136, 1543-157, 1544-167, 1545-194, 1546-237, 1547-256, 1548-306, 1549-13, 1550-797, 1551-348, 1552-467, 1553-318, 1554-165, 1555-141, 1556-114, 1557-43, f.a.-2.

Muz. Baia Mare

Székely 1957a, pp. 241-246; 1957b, p. 473/IV; Bader 1968b, p. 131/3.

Obs.: Sunt menționați și denari emiși de Ioan Sigismund Zápolya (1556, 1557) și Ferdinand I de Habsburg, aceștia din urmă purtând siglele monetărilor din Sibiu (1552) și Baia Mare (1554, 1555, 1556).

5. Cluj I (judet)

228+n monede emise între anii 1458/1490-1527/1564

Știrbu 1978, p. 92/15.

6. Nemșa (SB)

2.677 de monede emise între anii 1458/1490-1527/1564

Pap 2002a, p. 112.

7. Ianova (TM)

911 monede emise între anii 1490/1516-1527/1564

Berkeszi 1907, p. 22; Pap 2002a, p. 90.

8. Satchinez (TM)*

9+n monede emise între anii 1530-1563

- REGATUL UNGARIEI, Ferdinand I: *denari* 1530-1, 1547-1, 1549-1, 1551-1, 1552-2, 1556-1, 1562-1, 1563-1. Șepilici 2002, pp. 297-302.

9. Timișoara I (TM)*

2006, str. 9 Mai

413 monede emise între anii 1500/1502-1565

- REGATUL UNGARIEI
Vladislav II: *denari* 1501/1502-1, 1506-1, 1511-2, 1513-1.
Ludovic II: *denari* 1517-1, 1526-3.
Ioan Zápolya: *denar* 1527-1.
Ferdinand I: *denari* 1528-4, 1530-4, 1531-1, 1533-1, 1534-2, 1535-5, 1536-9, 1537-5, 1538-4, 1539-2, 1540-5, 1541-6, 1542-7, 1543-11, 1544-10, 1545-17, 1546-15, 1547-10, 1548-7, 1549-18, 1550-24, 1551-13, 1552-23, 1553-20, 1554-10+1 fals, 1555-15, 1556-15, 1557-21, 1558-12, 1559-16+1 fals, 1560-7, 1561-12, 1662-18, 1563-20, 1564-15, 1565-6, f.a.-4, fals-1.
Maximilian: *denari* 1565-4.
- TRANSILVANIA, Ioan Sigismund Zápolya: *denari* 1556-2.

Muz. Timișoara

Șepilici 2007, pp. 221-234.

10. Oroiu I (MS)

3.516 monede emise între anii 1514-1565

Pap 2002a, p. 120.

11. Timișoara II (TM)

42 de monede emise probabil între anii 1520-1566

Berkeszi 1907, p. 40; Pap 2002a, p. 172.

12. Dumbrăvița (HD)*

1948, în grădina unei case

720 de monede emise între anii 1520-1567

- REGATUL UNGARIEI
Ludovic II: *denari* 1520-1, 1525-1, 1526-2, 1527-1, f.a.-1.
Ferdinand I: *denari* 1528-6, 1529-8, 1530-1, 1532-1, 1533-2, 1534-4, 1535-8, 1536-17, 1537-10, 1538-8, 1539-11, 1540-10, 1541-12, 1542-11, 1543-14, 1544-15, 1545-14, 1546-11, 1547-16, 1548-23, 1549-28, 1550-32, 1551-23, 1552-49, 1553-27, 1554-31, 1555-35, 1556-17, 1557-29, 1558-24, 1559-16, 1560-24, 1561-24, 1662-15, 1563-34, 1564-32, 1565-15, f.a.-15, falsuri-2 (1527-1558).
Maximilian: *denari* 1565-9, 1566-17, 1567-12.
 - TRANSILVANIA, Ioan Sigismund Zápolya: *denari* 1556-2.
- Muz. Deva, inv. 5475-6194
Palamariu 1981, pp. 119-123; 1984-1985, pp. 256/6, 275-276.

13. Armeni (SB)*

1958, în curtea casei cu nr. 201

29 de monede emise între anii 1530-1571

- REGATUL UNGARIEI
Ferdinand I: *denari* 1530-1, 1535-1, 1540-1, 1544-1, 1549-2, 1550-3, 1552-1, 1553-2, 1554-1, 1556-1, 1558-1, 1562-3, 1563-1, 1565-2.
Maximilian: *denari* 1566-1, 1567-1, 1568-1, 1569-1, 1570-3, 1571-1.

Muz. Sibiu

Munteanu 2012, p. 93.

14. Carașova (CS)

18 monede emise între anii 1549-1577

Pap 2002a, p. 49.

15. Vurpăr (SB)*

1944

104 monede emise între anii 1517-1577

- REGATUL UNGARIEI

Ludovic II: *denari* 1517-1, 1520-2, 1526-2, 1527-2.

Ferdinand I: *denari* 1529-2, 1530-1, 1531-3, 1532-3, 1533-1, 1535-5, 1536-3, 1537-1, 1538-1, 1539-2, 1540-9, 1541-2, 1542-7, 1543-3, 1544-8, 1545-7, 1546-7, 1547-7, 1548-5, 1549-9, 1550-3, 1551-4, 1552-1, 1553-1, 1554-1.

Maximilian: *denar* 1577-1.

Munteanu 2012, p. 94.

16. Lechința de Mureș (MS)*

1969, în grădina casei cu nr. 307, într-un vas de lut

440 de monede emise între anii 1525-1578

- REGATUL UNGARIEI

Ludovic II: *denari* 1525-1, 1526-3.

Ferdinand I: *denari* 1527-1, 1528-4, 1529-1, 1530-4, 1531-4, 1533-1, 1534-4, 1535-7, 1536-5, 1537-5, 1538-6, 1539-3, 1540-3, 1541-10, 1542-11, 1543-9, 1544-7, 1545-10, 1546-9, 1547-17, 1548-10, 1549-17, 1550-27, 1551-21+1 fals, 1552-32, 1553-13, 1554-21, 1555-14, 1556-12, 1557-12, 1558-17, 1559-10, 1560-5, 1561-9, 1562-10, 1563-12, 1564-10, 1565-13, fals-1.

Maximilian: *denari* 1565-2, 1566-14, 1567-9, 1568-8, 1569-2, 1570-3, 1571-5, 1572-2, 1577-1, 1578-1, fals-1 (1568).

- TRANSILVANIA, Ioan Sigismund Zápolya: *denar* 1556-1.

Muz. Târgu Mureș

Chirilă, Gudea, Moldovan 1972a, pp. 35-40.

APPENDIX D

TEZAURE MONETARE INCLUSE ÎN GRUPA CRONOLOGICĂ 1579-1619

1. Iclozel (CJ)*

1962, cu ocazia lucrărilor agricole, în hotarul *Fața Viilor*, într-un vas de pământ

11 monede emise între anii 1501/1506-1579

- REGATUL UNGARIEI

Ferdinand I: *denari* 1551-2, 1561-1.

Maximilian: *denar* 1567-1.

Rudolf: *denar* 1579-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-2.

Sigismund I: *groș prusian* 1529-1; $\frac{1}{2}$ *groș poloneză* 1510-1.

- PRUSIA (sub suzeranitate Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1532-1, 1545-1.

Muz. Cluj-Napoca

Chirilă 1965, pp. 277-279.

2. Mănărade (AB)

773 de monede emise între anii 1504-1581

Pap 2002a, p. 103.

3. Răstolțu Mare (SJ)*

1952, cu ocazia lucrărilor agricole, într-un vas de lut

49+n monede emise între anii 1527-1584

- REGATUL UNGARIEI

Ferdinand I: *denari* 1548-1, 1549-2, 1562-1.

Maximilian: *denari* 1566-1, 1571-1, 1572-1, 1576-1.

Rudolf: *denari* 1580-3, 1584-2.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groși* 1544-1, 1545-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund I: *groș polonez* 1527-1; *groși prusieni* 1530-1, 1531-3, 1532-1, 1533-1, 1534-4; *groși de Gdańsk* 1535-1, 1538-1; *groși de Elbląg* 1533-1, 1534-1, 1539-1.

Sigismund August: *groși lituanieni* 1548-1, 1567-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1533-1, 1534-2, 1535-1, 1537-1, 1538-1, 1541-2, 1542-3, 1543-2, 1545-3.

Muz. Zalău

Chirilă, Lucăcel 1966, pp. 211-223; Pripon 2010, p. 692.

4. Măderat (AR)

226 de monede emise între anii 1458/1490-1587

Pap 2002a, p. 102.

5. Ghirișu Român (CJ)*

1982 (?), descoperit în localitate, într-un vas de lut smălțuit

152 de monede emise între anii 1444/1492-1588

- REGATUL UNGARIEI

Ludovic II: *denar* 1526-1.

Ferdinand I: *denari* 1528-1, 1530-1, 1535-1, 1536-2, 1540-3, 1541-1, 1542-1, 1543-1, 1544-2, 1545-2, 1546-5, 1547-3, 1548-1, 1549-3, 1550-1, 1551-2, 1552-3, 1553-3, 1554-2, 1555-5, 1556-4, 1557-1, 1559-2, 1561-1, 1562-3, 1563-2, 1564-2, 1565-1.

Maximilian: *denari* 1566-1, 1567-1, 1568-1, 1569-4, 1571-5, 1572-1, 1574-1, 1575-6, 1576-5, 1578-3.

Rudolf: *denari* 1578-1, 1579-3+1 fals, 1580-3, 1581-3, 1582-4, 1583-4, 1584-4, 1585-5, 1586-4, 1587-2, 1588-2.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* 1518-1, 1523-1, 1525-1, 1526-7, f.a.-1.

- REGATUL POLONIEI ŞI TERITORIILE DEPENDENTE

Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-1.

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-2.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-3.

Sigismund I: *groşi polonezi* 1527-1, 1545-1; *groşi prusieni* 1530-1, 1531-2; *groşi de Gdańsk* 1531-1, 1532-1; $\frac{1}{2}$ *groş poloneze* 1508-1, 1510-1.

Sigismund August: *groş polonez* 1546-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groş* 1542-1.

Muz. Cluj-Napoca

Pap 1984, pp. 541-547.

6. Hotoan (SM)*

1967, în grădina casei cu nr. 137, în două sau trei vase de lut

1.871 de monede emise între anii 1468-1590

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denari* 1468-4, 1469-9, 1470-26, 1472/1478-19, 1479/1485-69, 1485-14, 1488-28, 1489-2, 1490-25.

Vladislav II: *denari* 1492/1499-4, 1496-7, 1497-11, 1500/1502-70, 1501-1, 1501/1502-7, 1503-3, 1504-8, 1505-21, 1506-21, 1507-19, 1508-21, 1509-16, 1510-28, 1511-17, 1512-12, 1513-17, 1514-18, 1515-28, 1516-10.

Ludovic II: *denari* 1516-13, 1517-15, 1518-16, 1519-14, 1520-26, 1521-22, 1525-24, 1526-91, 1527-12.

Ioan Zápolya: *denari* 1527-1, 1538-1.

Ferdinand I: *denari* 1528-3, 1529-7, 1530-4, 1531-3, 1532-4, 1533-1, 1534-1, 1535-11, 1536-4, 1537-5, 1538-7, 1539-12, 1540-6, 1541-18, 1542-12, 1543-11, 1544-15, 1545-14, 1546-23, 1547-17, 1548-14, 1549-26, 1550-41, 1551-28, 1552-37, 1553-16, 1554-29, 1555-22, 1556-23, 1557-32, 1558-19, 1559-22, 1560-20, 1561-16, 1562-23, 1563-26, 1564-74, 1565-12, 1566-2.

Maximilian: *denari* 1565-11, 1566-24, 1567-52, 1568-18, 1569-20, 1570-27, 1571-20, 1572-20, 1573-2, 1574-4, 1575-4, 1576-8, 1577-7, 1578-10.

Rudolf: *denari* 1579-16, 1580-19, 1581-11, 1582-2, 1583-4, 1584-7, 1585-20, 1586-12, 1587-6, 1588-7, 1589-6.

- TRANSILVANIA, Ioan Sigismund Zápolya: *denar* 1556-1.

- REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello: *helleri* f.a.-2.

Ludovic Jagiello: *heller* f.a.-1.

Ferdinand I: *helleri* 1563-1, f.a.-1.

Maximilian: *helleri* 1569-2, 1570-1, 1574-1, 1575-2, 1576-1.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* 1518-1, 1520-1, 1522-2, 1523-1, 1526-5.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groş* 1543-1.

- REGATUL POLONIEI ŞI TERITORIILE DEPENDENTE

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-29.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-18.

Sigismund I: *groşi polonezi* 1545-1, 1547-1; *groşi de Gdańsk* 1531-2, 1533-1, 1534-1; $\frac{1}{2}$ *groş poloneze* 1507-1, 1508-7, 1509-6, 1510-1, 1511-2.

Sigismund August: *4 groşi lituanieni* 1569-1; *groş lituanian* 1547-1.

Ştefan Báthory: *3 groşi polonezi* 1586-1; *3 groşi de Riga* 1583-1.

Sigismund III: *3 groşi polonezi* 1589-1, 1590-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groşi* 1538-1, 1542-1, 1545-1, 1550-1.

Muz. Satu Mare

Chirilă, Némethi 1968, pp. 61-81.

7. Făgeţel (HD)*

1983, în grădina Firucăi Oprean, într-un vas de lut

52+n monede emise între anii 1447/1492-1591

- REGATUL UNGARIEI
Ferdinand I: *denari* 1535/1558-24.
Maximilian: *denari* 1565/1578-10.
Rudolf: *denari* 1579/1591-8.
- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1521-1, 1523-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groș* 1544-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-3.
Sigismund I: *groși polonezi* 1529-1, 1545-1.
- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1539-1, 1546-1.

Muz. Deva

Palamariu 1988-1991, pp. 715-719.

8. Śiad (AR)

64 de monede emise între anii 1492/1501-1591

Pap 2002a, p. 156.

9. Lunca Târnavei (AB)*

1966, grădina casei cu nr. 152, într-un vas de lut

361 de monede emise între anii 1492/1499-1591

- REGATUL UNGARIEI
Vladislav II: *denar* 1505-1.
Ludovic II: *denari* 1526-2.
Ferdinand I: *denari* 1527-2, 1528-2, 1529-2, 1532-2, 1533-1, 1534-1, 1535-4, 1536-2, 1537-1, 1540-1, 1541-4, 1543-1, 1544-1, 1546-8, 1547-4, 1548-4, 1549-8, 1550-11, 1551-3, 1552-12, 1553-8, 1554-10, 1555-5, 1556-5, 1557-6, 1558-4, 1559-4, 1560-4, 1561-6, 1562-1, 1563-12, 1564-4.
Maximilian: *denari* 1565-1, 1566-8, 1567-10, 1568-6, 1569-10, 1570-8, 1571-9, 1572-6, 1573-1, 1574-5, 1575-8, 1576-4, 1577-12, 1578-12.
Rudolf: *denari* 1577-2, 1578-1, 1579-10, 1580-8, 1581-11, 1582-3, 1583-8, 1584-8, 1585-4, 1586-2, 1587-7, 1589-2, 1590-1, 1591-1.
- TRANSILVANIA, Ioan Sigismund Zápolya: *denar* 1556-1.
- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1519-1, 1520-1, 1523-2, 1525-1, 1526-5.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-7.
Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-9.
Sigismund I: *groș polonez* 1527-1; $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1507-2, 1508-4, 1509-3, 1510-2, 1511-4.
Sigismund August: *groș polonez* 1546-1.
Ștefan Báthory: *șiling lituanian* 1584-1.
- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1540-1, 1544-1.

Muz. Târnăveni

Chirilă, Pepelea 1970, pp. 97-101.

10. Petrinzel I (SJ)

87 de monede emise între anii 1516/1525-1591

Pap 2002a, p. 127.

11. Bod (BR)

86 de monede emise între anii 1526-1591

Pap 2002a, p. 42.

12. Richișdorf (SB)

31 de monede emise între anii 1549-1591

Harsányi 1912, p. 18; Pap 2002a, p. 136.

13. Apateu (AR)

1.509 monede emise între anii 1440/1444-1592

Pap 2002a, p. 28.

14. Ribîța (HD)*

1974, pe dealul Șarba, situat în hotarul de nord-est al localității, într-un vas de lut
414+n monede emise între anii 1479/1492-1592

- REGATUL UNGARIEI

Vladislav II: *denari* 1507-1, 1511-1, 1515-1.

Ludovic II: *denari* 1526-3, 1527-1.

Ferdinand I: *denari* 1528-3, 1529-3, 1530-2, 1531-2, 1532-1, 1534-4, 1535-3, 1536-3, 1537-4, 1538-3, 1539-1, 1540-5, 1541-6, 1542-6, 1543-7, 1544-4, 1545-5, 1546-6, 1547-6, 1548-6, 1549-7, 1550-7, 1551-7, 1552-7, 1553-7, 1554-6, 1555-5, 1556-6, 1557-7, 1558-6, 1559-7, 1560-6, 1561-7, 1562-6, 1563-5, 1564-7, 1565-6, f.a.-4.

Maximilian: *denari* 1564 (*sic!*) -1, 1565-5, 1566-10, 1567-3, 1568-6, 1569-6, 1570-4, 1571-4, 1572-7, 1573-2, 1574-1, 1575-7, 1577-15, 1578-5.

Rudolf: *denari* 1560 (*sic!*) -1, 1561 (*sic!*) -1, 1574 (*sic!*) -1, 1578-2, 1579-6, 1580-10, 1581-11, 1582-6, 1583-7, 1584-8, 1585-7, 1586-7, 1587-6, 1588-5, 1589-5, 1590-9, 1591-5, 1592-3, f.a.-1.

- TRANSILVANIA, Ioan Sigismund Zápolya: *denar* 1556-1.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groš* 1525-1, 1526-3.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară, Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groš* 1544-1.

Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groš* 1543-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groš* f.a.-3.

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groš* f.a.-8.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groš* f.a.-4.

Sigismund I: *groși prusieni* 1533-1, f.a.-1; *groș de Gdańsk* 1534-1; $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1507-2, 1508-1, 1510-4.

Sigismund August: *groș polonez* 1546-1.

- PRUSIA (sub suzeranitate poloneză), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1531-1, 1543-2, f.a.-1.

Muz. Deva, inv. 23350.

Lazăr 1977, pp. 293-305; Palamariu 1984-1985, pp. 255/1, 257-261.

15. Sintești I (TM)

202 monede emise între anii 1527/1564-1592

Berkeszi 1907, p. 38; Pap 2002a, p. 151.

16. Sintești II (TM)

108 monede emise între anii 1447/1492-1593

Pap 2002a, p. 152.

17. Călnic (AB)*

1979, pe terenul fermei viticole (*Viile Noi* sau *Sub Pârlog*), într-un vas de lut

2.475 de monede emise între anii 1492/1499-1593

- REGATUL UNGARIEI

Vladislav II: *denari* 1506-1, 1507-1, 1509-1, 1510-1, 1512-1, 1515-1.

Ludovic II: *denari* 1517-4, 1519-3, 1520-3, 1521-1, 1525-3, 1526-9, 1527-1.

Ferdinand I: *denari* 1527-1, 1528-12, 1529-12, 1530-12, 1531-13, 1532-14, 1533-8, 1534-14, 1535-21, 1536-28, 1537-15, 1538-11, 1539-19, 1540-26, 1541-27, 1542-30, 1543-39, 1544-29, 1545-35, 1546-33, 1547-57, 1548-47, 1549-67, 1550-75, 1551-66, 1552-93, 1553-55, 1554-52, 1555-30, 1556-42, 1557-40, 1558-47, 1559-36, 1560-24, 1561-26, 1562-30, 1563-40, 1564-38, 1565-26, f.a.-10.

Maximilian: *denari* 1563 (*sic!*) -2, 1565-20, 1566-58, 1567-42, 1568-23, 1569-55, 1570-79, 1571-62, 1572-46, 1573-11, 1574-35, 1575-57, 1576-72, 1577-74, 1578-62, 1579 (*sic!*) -1, f.a.-7.

Rudolf: *denari* 1578-2, 1579-76, 1580-60, 1581-59, 1582-24, 1583-36, 1584-38, 1585-42, 1586-25, 1587-18, 1588-4, 1589-6, 1590-12, 1591-16, 1592-1, 1593-3, f.a.-8.

- TRANSILVANIA, Ioan Sigismund Zápolya: *denari* 1556-5.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-1.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-1.

Sigismund I: $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1507-1, 1508-1.

Muz. Alba Iulia

Suciu, Mureșan 1983, pp. 175-181.

18. **Lipova** (cart. Radna, AR)*

1959, cu ocazia săpării unei fundații, într-un vas de lut, alături de oseminte omenești

54 de monede emise între anii 1529-1593

- REGATUL UNGARIEI

Ferdinand I: *denari* 1529-1, 1531-1, 1539-1, 1542-2, 1546-2, 1551-3, 1552-1, 1553-1, 1555-1, 1558-1, 1559-1, 1560-2, 1561-1, 1563-6.

Maximilian: *denari* 1566-2, 1567-1, 1568-1, 1569-1, 1570-1, 1571-1, 1572-1, 1573-1, 1574-1, 1575-1, 1578-1.

Rudolf: *denari* 1580-2, 1581-2, 1583-1, 1584-4, 1586-2, 1587-1, 1588-1, 1589-2, 1590-1, 1592-1, 1593-1.

Muz. Arad, inv. 799, 1116, 1117.

Grefner 1967, pp. 347-354.

19. **Slătinița** (or. Bistrița, BN)*

1959, livada I.A.S., în punctul *Fundoaie*, într-un vas de cositor

387 de monede emise între anii 1444/1492-1595

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denari* 1470-1, 1479/1485-1.

Vladislav II: *denar* 1495-1.

Ludovic II: *denari* 1518-6, 1519-1.

Ioan Zápolya: *denar* 1538-1.

Ferdinand I: *denari* 1534-2, 1536-1, 1538-1, 1539-1, 1543-1, 1548-2, 1550-2, 1555-3, 1556-1, 1559-1, 1561-3, 1562-1, 1563-2, 1564-1.

Maximilian: *denari* 1565-1, 1566-1, 1572-1, 1575-2, 1576-1.

Rudolf: *taler* 1587-1; *denari* 1580-2, 1585-2, 1586-1, 1587-2, 1591-1, 1594-1.

- TRANSILVANIA, Sigismund Báthory: *taler* 1595-1.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1523-1, 1524-2, 1525-2, 1526-15, 1527-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Jos, Palatinatul Renan, Friedrich II: *taler* 1547-1.

Cercul monetar Saxonia Inferioară:

Goslar: *groș* 1553-1.

Hameln: *groș* 1548-1.

Göttingen: *groș* 1553-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groși* 1545-4.

Brandenburg (Kurmark), Joachim II Hector: *groș* 1539-1.

Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groși* 1541-1, 1542-3, 1543-8, 1544-1, 1545-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-17.

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-40.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-40.

Sigismund I: *groși polonezi* 1527-3, 1528-6, 1529-9, 1545-4, 1546-1, 1547-2; *groși prusieni* 1528-2, 1529-5, 1530-5, 1531-8, 1532-5, 1533-2, 1534-8, 1535-4; *groși de Gdańsk* 1533-1, 1534-1, 1535-3, 1538-2, 1539-4, 1540-1; *groși de Elbląg* 1533-2, 1534-1, 1539-1; $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1507-10, 1508-11, 1509-10, 1510-6, 1511-6, f.a.-2; *șiling prusian* 1531-1.

Sigismund August: *groși lituanieni* 1547-1, 1566-1, 1567-2, 1568-1; *groș de Gdańsk* 1557-1.

Stefan Báthory: *groși polonezi* 1579-2, 1580-1, 1582-1; *groș lituanian* 1580-1.

Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1588-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1531-5, 1532-1, 1533-1, 1534-5, 1535-6, 1537-2, 1538-2, 1540-3, 1541-10, 1542-12, 1543-1, 1544-4, 1545-2, 1546-1, 1547-2.

- MOLDOVA, Iacob Heraclid Despot: *denar* 1563-1.

Muz. Bistrița

Chirilă, Dănilă 1972, pp. 243-245; 1976a, pp. 194-205.

20. Oradea I (BH)*

1971 (?), pe terenul I.A.S. Ioșia

1.579 de monede emise între anii 1468-1595

• REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denari* 1468-26, 1469-37, 1470-63, 1472/1478-45, 1468/1481-8, 1474/1481-1, 1471/1484-1, 1479/1485-272, 1482/1486-7, 1482/1490-1, 1487/1490-8, 1487-4, 1488-152, 1489-39, 1488 sau 489-1, 1490-1, f.a.-5, falsuri-8.

Vladislav II: *denari* 1492/1493-17, 1495-6, 1496-21, 1497-28, 1500/1502-206, 1501/1502-23, 1503-3, 1504-28, 1505-38, 1506-42, 1507-39, 1508-32, 1509-41, 1510-35, 1511-24, 1512-25, 1513-10, 1514-14, 1515-23, 1516-10, f.a.-11, falsuri-3.

Ludovic II: *denari* 1516-14, 1517-27, 1518-33, 1519-20, 1520-19, 1521-6, 1525-9, 1526-27, f.a.-2.

Ferdinand I: *denari* 1534-1, 1535-1, 1539-1, 1542-1, 1543-1, 1545-1, 1546-2, 1550-3, 1551-1, 1552-2, 1553-1, 1554-1, 1556-3, 1561-1, 1562-2, 1563-1, 1564-1, 1565-1, f.a.-1.

Maximilian: *denari* 1568-2, 1569-1, 1570-2, 1571-5, 1575-2, 1576-4, 1577-3, 1578-1.

Rudolf: *denari* 1578-1, 1579-1, 1585-4, 1586-2, 1587-1, 1590-1, 1592-1, 1593-2, 1594-1, 1595-1, f.a.-3.

Muz. Oradea, inv. 16/1-1579.

Toma 2010c, pp. 207-242; 2013c.

21. Semlac I (AR)

3.576 de monede emise între anii 1518-1595

Numizmatikai Közlöny 1906a, p. 105; Pap 2002a, p. 148.**22. Zau de Câmpie (MS)**

61 de monede emise între anii 1521-1595

Pap 2002a, p. 193.

23. Săniacob I (BN)

1.290 de monede emise între anii 1447/1492-1596

Numizmatikai Közlöny 1907, p. 65; Pap 2002a, p. 143.

Obs.: În compoziția tezaurului este menționat un groș al episcopului de Breslau, Johannes v. Thurzo (1501?).

24. Hațeg (HD)*

1966, pe panta dealului din spatele benzinăriei situate la ieșirea spre Deva

408 monede emise între anii 1492/1499-1596

• REGATUL UNGARIEI

Ludovic II: *denari* 1521-1, 1526-1.

Ferdinand I: *denari* 1528-3, 1529-2, 1532-1, 1533-2, 1537-1, 1538-2, 1539-3, 1540-7, 1541-3, 1543-4, 1544-2, 1545-3, 1546-4, 1547-8, 1548-8, 1549-9, 1550-5, 1551-4, 1552-5, 1553-5, 1554-6, 1555-2, 1556-3, 1557-4, 1558-8, 1559-5, 1560-5, 1561-6, 1562-1, 1563-9, 1564-4, 1565-4, fals-1.

Maximilian: *denari* 1565-2, 1566-7, 1567-3, 1568-6, 1569-6, 1570-5, 1571-7, 1572-7, 1573-3, 1574-1, 1575-6, 1576-11, 1577-15, 1578-6.

Rudolf: *denari* 1576 (?) -1, 1578-1, 1579-6, 1580-8, 1581-9, 1582-1, 1583-4, 1584-7, 1585-10, 1586-4, 1587-5, 1588-2, 1589-8, 1590-8, 1591-6, 1592-4, 1593-5, 1594-4, 1595-2, 1596-3.

• ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1518-1, 1519-1, 1520-2, 1521-1, 1524-2, 1526-3.

• IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară, Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groși* 1544-1, 1545-1.

Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groș* 1542-1.

• REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-15.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-13.

Sigismund I: *groși polonezi* 1527-4, 1529-4; *groși prusieni* 1531-1, 1533-2, 1534-2; *groși de Gdańsk* 1532-1, 1535-1, 1540-1; $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1507-2, 1508-5, 1509-3, 1510-2.

Sigismund August: *groș lituanian* 1567-1.

Sigismund III: *șiling polonez* 1589-1.

• PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1533-1, 1538-2, 1539-2, 1542-1, 1543-4, 1544-2, 1545-1.

Muz. Deva

Chirilă, Lazin 1970, pp. 89-95; Palamariu 1984-1985, pp. 255/5, 266-269.

25. Târnăveni (MS)*

1972, pe str. *Lenin*

124 de monede emise între anii 1471/1516-1596

• REGATUL UNGARIEI

Ludovic II: *denar* 1525-1.

Ferdinand I: *denari* 1534-1, 1540-1, 1543-1, 1544-1, 1547-1, 1548-2, 1549-1, 1550-3, 1552-3, 1555-1, 1556-1, 1557-1, 1558-4, 1559-3, 1560-2, 1562-1, 1563-4, 1564-1.

Maximilian: *denari* 1565-1, 1566-4, 1567-1, 1569-1, 1570-4, 1574-4, 1575-1, 1577-3, 1578-2; *obol* 1566-1.

Rudolf: *denari* 1579-3, 1580-3, 1581-4, 1582-2, 1583-1, 1584-1, 1585-6, 1586-3, 1588-1, 1589-1, 1590-3, 1591-1, 1592-2, 1593-4, 1595-2, 1596-4; *obol* 1594-1.

• REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello: *pfennigi* f.a.-4.

Ferdinand I: *pfennigi* 1563-1, f.a.-2.

Maximilian: *pfennigi* 1566-1, 1567-1, 1571-1.

Rudolf II: *pfennigi* 1583-2.

• REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-7.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-2.

Sigismund I: *groș prusian* 1530-1; $\frac{1}{2}$ *groș poloneză* 1508-1.

• PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1532-1, 1540-1, 1542-1, 1544-1.

Muz. Târnăveni

Chirilă, Pepelea 1974, pp. 620-625.

26. Stupini (BN)*

1959, în curtea casei cu nr. 103

11 monede emise între anii 1520-1596

• REGATUL UNGARIEI

Maximilian: *ducat* 1567-1.

Rudolf: *ducați* 1579-1, 1582-1.

• REGATUL BOEMIEI, Rudolf II: *ducat* 1592-1.

• IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Cercul monetar Austria, Ferdinand I: *ducat* 1564-1.

• PROVINCIIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS

Overijssel, Kampen: *ducat* 1582/1586-1.

Frisia de Vest: *ducați* 1593-1, 1596-1.

• IMPERIUL OTOMAN

Süleyman I Kanunî: *altân* 1520-1.

Murad III: *altâni* 1574-1, f.a.-1.

Muz. Bistrița

Chirilă, Lucăcel 1969, pp. 170-171.

27. Leorinț (AB)*

Anii '90, la suprafața solului

16+n monede emise între anii 1471/1516-1597

• REGATUL UNGARIEI

Ferdinand I: *denari* 1530-1, 1548-1, 1550-1, 1564-1.

Rudolf: *denar* 1583-1.

• REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello: *heller* f.a.-1.

Ferdinand I: *heller* f.a.-1.

• REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1595-1, 1596-1, 1597-2; 3 *groși lituanieni* 1590-1, 1598-1; 3 *groși de Riga* 1595-1, 1596-1, 1597-1.

Proprietate personală S. A. Luca (Sibiu).

Dudău, Purece 2003, pp. 177-181.

28. **Gelu I (TM)***

1964, în locul *Seliște*, într-un vas de cupru

900 de monede emise între anii 1479/1492-1597 și câteva piese de podoabă

- REGATUL UNGARIEI

Vladislav II: *denar* 1513-1.

Ludovic II: *denari* 1518-1, 1526-1, 1527-1.

Ferdinand I: *denari* 1528-5, 1529-2, 1530-3, 1531-2, 1532-1, 1533-3, 1534-3, 1535-2, 1536-5, 1537-7, 1538-5, 1539-4, 1540-8, 1541-3, 1542-6, 1543-4, 1544-6, 1545-7, 1546-8, 1547-7, 1548-14, 1549-11, 1550-19, 1551-20, 1552-19, 1553-12, 1554-12, 1555-6, 1556-21, 1557-11, 1558-9, 1559-15, 1560-5, 1561-12, 1562-11, 1563-8, 1564-9, 1565-3.

Maximilian: *denari* 1565-6, 1566-7, 1567-6, 1568-12, 1569-17, 1570-12, 1571-15, 1572-18, 1573-3, 1574-6, 1575-23, 1576-29, 1577-25, 1578-18, fals-1.

Rudolf: *denari* 1577-1, 1578-2, 1579-29, 1580-28, 1581-24, 1582-9, 1583-14, 1584-23, 1585-28, 1586-20, 1587-6, 1588-13, 1589-15, 1590-17, 1591-16, 1592-10, 1593-19, 1594-8, 1595-11, 1596-4, 1597-2, f.a.-6.

- REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello: *heller* f.a.-1.

Maximilian: *heller* 1571-1.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1525-1, 1526-8, f.a.-2.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1479/1492-4.

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* 1492/1499-19, 1499/1501-1.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* 1501/1505-21.

Sigismund I: *groș polonez* 1529-1; *groș de Gdańsk* 1531-1; $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1507-4, 1509-2, 1510-3, f.a.-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1531-2, 1532-1, 1533-1, 1535-1, 1538-1, 1542-1, 1543-2.

MNIR, inv. 56970-56983.

Rădulescu 1982, pp. 56-65; 1996, pp. 191-211.

29. **Alba Iulia I (AB)***

1938, str. *Aurel Vlaicu*, nr. 32, într-o pungă din piele (într-un mormânt din cimitir?)

69+n monede emise între anii 1492/1499-1597

- REGATUL UNGARIEI

Ludovic II: *denar* 1526-1.

Ferdinand I: *denari* 1542-1, 1544-1, 1551-1, 1553-1, 1556-1, 1561-1, 1562-3, f.a.-2.

Maximilian: *denari* 1567-1, 1574-1, 1575-1, 1577-2, 1578-1.

Rudolf: *denari* 1580-2, 1581-1, 1584-1, 1585-3, 1591-2, 1593-2, 1594-2, 1595-1, f.a.-4.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1520-1, 1524-1, 1526-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Westfalia, Herford: *groș* 1545/1565-1.

Cercul monetar Saxonia Inferioară, Goslar: *groș* 1551-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-3.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-4.

Sigismund I: *groși polonezi* 1528-1, 1529-2, 1548-1; *groși prusieni* 1529-1, 1530-1, 1531-1, 1534-1; *groș de Gdańsk* 1539-1; $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1509-1, 1510-2.

Sigismund August: *groș lituanian* 1546-1.

Stefan Báthory: 3 *groși de Riga* 1581-1, 1584-1.

Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1597-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1539-1, 1541-1, 1543-1, 1545-1, 1546-1.

Muz. Alba Iulia

Anghel 1973, pp. 375-381; Mureșan 1998, pp. 233-237.

Obs.: La a doua publicare a tezaurului au fost semnalate doar 66 de monede, ultima monedă fiind un denar maghiar din anul 1607. Modificări apar și în cazul groșilor polonezi, a groșilor lui Albrecht v. Brandenburg, a jumătăților de groș de Świdnica și a denarilor maghiari.

30. Târgoviște (TM)

1.895 de monede emise între anii 1506-1597

Pap 2002a, p. 164.

31. Oradea II (BH)*

1968, descoperit de Varga Lajos

274 (31 de aur și 243 de argint turcești) monede emise între anii 1520/1566-1597

- REGATUL UNGARIEI, Rudolf II: *ducat* 1593-1.
- TRANSILVANIA, Sigismund Báthory: *ducat* 1597-1.
- VENEȚIA, Pietro Loredano: *ducat* f.a.-1.
- IMPERIUL OTOMAN
Süleyman I Kanunî: *altâni*-15.
Selim II: *altâni*-2.
Murad III: *altâni*-10.

MNIR, inv. B 270-274 (lipsesc monedele de argint).

Știrbu 1978, p. 91/11; Stancu, Maxim 2002, pp. 253-262.

32. Săldăbagiu de Munte I (BH)*

2015, în pădurea localității, descoperit cu ajutorul detectorului de metale

204 monede emise între anii 1447/1492-1598

- REGATUL UNGARIEI
Ferdinand I: *denari* 1529-2, 1536-1, 1538-2, 1539-1, 153(...)-2, 1540-1, 1543-2, 1544-3, 1548-4, 1549-3, 1551-2, 1552-2, 1554-2, 1557-5, 1558-1, 1559-3, 1560-1, 1561-2, 1563-3, 1564-1, f.a.-8.
Maximilian: *groș* 1574-1; *denari* 1566-2, 1567-1, 1568-3, 1569-6, 1570-2, 1571-2, 1572-3, 1574-1, 1575-1, 1576-1, 1577-1, 1578-3, f.a.-2.
Rudolf: *denari* 1579-5, 1580-8, 1581-3, 1583-2, 1585-2, 1586-4, 1587-3, 1588-1, 1589-2, 1590-3, 1591-1, 1593-5, 1594-3, 1595-3, 1596-3, 1597-1, f.a.-4.
+ 8 denari cu emitenți neidentificați.
- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1518-1, 1523-1, 1526-5, 1527-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Saxonia Inferioară, Hameln: *groș* 154(...)-1.
Cercul monetar Saxonia Superioară, Saxonia, August: *groș* 1565-1.
Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groș* 1542-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-3.
Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-5.
Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-7.
Sigismund I: *groși polonezi* 1527-1, 1528-1, 1546-1, 1547-1; *groși prusieni* 1530-1, 1531-2; *groși de Gdańsk* 1534-1, 1540-1; $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1509-2, 1510-1, f.a.-1.
Stefan Báthory: 3 *groși lituaniani* 1583-1; 3 *groși de Riga* 1586-1; *groș de Riga* 1581-1.
Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1598-5.
- PRUSIA (sub suzeranitate poloneză), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1531-1, 1532-1, 1533-1, 1534-2, 1539-1, 1540-1, 1541-3, 1542-1, 1543-2, 1545-2, 1546-1.

Muz. Oradea

Inedit.

33. Orăștie (HD)*

1994, săpături arheologice (în dreptul intrării pietonale în cetate)

384 de monede emise între anii 1439/1469-1598

- REGATUL UNGARIEI
Ferdinand I: *denari* 1528-3, 1529-3, 1530-2, 1531-1, 1532-1, 1534-1, 1535-4, 1536-1, 1537-2, 1538-1, 1540-2, 1541-5, 1542-2, 1543-5, 1544-2, 1545-5, 1546-7, 1547-3, 1548-3, 1549-3, 1550-10, 1551-6, 1552-8, 1553-1, 1554-4, 1555-6, 1556-2, 1557-10, 1558-7, 1559-7, 1560-2, 1561-1, 1562-5, 1563-4, 1564-9, 1565-6, f.a.-5.
Maximilian: *denari* 1565-4, 1566-4, 1567-5, 1568-5, 1569-2, 1570-2, 1571-5, 1572-8, 1573-1, 1574-3, 1575-17, 1576-10, 1577-14, 1578-8, f.a.-3.
Rudolf: *denari* 1578-1, 1579-10, 1580-12, 1581-7, 1582-6, 1583-6, 1584-1, 1585-11, 1586-2, 1587-3, 1588-1,

- 1589-3, 1590-2, 1591-2, 1592-1, 1593-4, 1595-1, 1597-1, 1598-1, f.a.-3.
- TRANSILVANIA, Ioan Sigismund Zápolya: *denar* 1556-1.
 - ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groš* 1518-1, 1520-1, 1523-1, 1526-1.
 - IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Austria, Tirol, Arhid. Maximilian I: *creițar* f.a.-1.
Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groš* 1542-1.
Cieszyn, Wacław III Adam: *groš* 1560-1.
 - REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groš* f.a.-2.
Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groš* f.a.-8.
Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groš* f.a.-8.
Sigismund I: *groși polonezi* 1528-3, 1529-3, 1545-2; *groși prusieni* 1531-2, 1533-1; *groși de Gdańsk* 1530-1, 1534-1, 1539-1; *groș de Elbląg* 1534-1; $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1507-1, 1509-2, 1510-1, 1507/1511-1, f.a.-3.
Sigismund August: 4 *groși lituanieni* 1565-1; *groș lituanian* 1566-1.
Ștefan Báthory: *groș de Gdańsk* 1577-1.
 - PRUSIA (sub suzeranitate poloneză), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1531-1, 1534-1, 1535-3, 1541-4, 1542-3, 1543-2.
- Muz. Cluj
Pap, Pinter, Petrov 1996, pp. 273-282.
Obs.: Creițarul de Tirol a fost greșit identificat ca fiind o jumătate de groș a ducelui Sigismund (1477-1496).

34. Abrud I (AB)

4.882 sau 4922 de monede emise între anii 1444/1492-1598
Pap 1992b, p. 121; 2002a, p. 21.

35. Mintiu Gherlii (CJ)

132 de monede emise între anii 1458/1490-1598
Seidl 1854, p. 134.

36. Luncani (CJ)

1.046 de monede emise între anii 1458/1490-1598
Pap 2002a, p. 101.

37. Huedin I (CJ)*

1969, în locul *Coasta Pietrii*
74+n (cca. 1.000) monede emise între anii 1471/1516-1598

- REGATUL UNGARIEI
Ferdinand I: *denari* 1528-1, 1535-1, 1537-1, 1538-1, 1542-1, 1545-1, 1546-1, 1547-1, 1551-3, 1552-3, 1553-2, 1555-1, 1558-1.
Maximilian: *denari* 1565-1, 1571-1, 1575-1, 1576-1, 1577-1, 1578-3.
Rudolf: *groș* 1583-1; *denari* 1579-1, 1580-1, 1581-5, 1583-1, 1585-1, 1588-2, 1590-1, 1592-2, 1593-1, 1598-1.
 - REGATUL BOEMIEI
Vladislav Jagiello: *heller* f.a.-1.
Ferdinand I: *heller* f.a.-1.
 - ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1526-1.
 - REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-3.
Sigismund I: *groși prusieni* 1530-1, 1534-1; *groși de Elbląg* 1540-2; $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1509-1, f.a.-1.
Ștefan Báthory: 3 *groși lituanieni* 1583-1.
Sigismund III: 6 *groși polonezi* 1596-1; 3 *groși polonezi* 1588-1, 1595-2, 1596-1, 1597-1, 1598-2; 3 *groși lituanieni* 1593-1, 1598-1; 3 *groși de Riga* 1588-1.
 - PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1534-1, 1537-2, 1539-1, 1542-1, 1545-1, 1546-1.
- Liceul din Huedin
Chirilă, Șteiu 1970, pp. 15-20.

38. Șeica Mică I (SB)*

1969, în curtea casei cu nr. 41, într-o casetă metalică

114+n monede emise între anii 1477/1496-1598

- REGATUL UNGARIEI
Ferdinand I: *denari* 1535-1, 1536-1, 1545-1, 1546-1, 1549-1, 1552-2, 1554-2, 1558-1, 1559-1.
Maximilian: *denari* 1565-1, 1568-1, 1571-1, 1575-1, 1576-1, 1577-1.
Rudolf: *denari* 1579-1, 1580-1, 1581-3, 1583-1, 1584-1, 1586-1, 1594-2, 1598-1.
 - REGATUL BOEMIEI
Vladislav Jagiello: *pfennig* f.a.-1.
Ferdinand I: *pfennig* 1563-1.
Maximilian: *pfennig* 1576-1.
 - ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1521-1, 1525-1, 1526-6.
 - IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Austria, Tirol, Sigismund: *creițar* 1477/1496-1.
Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groși* 1543-1, 1544-1.
 - REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-17.
Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-15.
Sigismund I: *groși polonezi* 1527-1, 1528-1, 1529-1; *groși prusieni* 1529-1, 1530-1, 1533-1, 1534-2; *groși de Gdańsk* 1531-2, 1535-1; $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1507-2, 1508-3, 1509-1, 1510-5, 1511-2, f.a.-2.
Sigismund August: *groși lituanieni* 1566-1, 1568-1; *groși de Gdańsk* 1556-1, 1557-1.
Stefan Báthory: *groș de Gdańsk* 1578-1.
Sigismund III: *groș polonez* 1593-1.
 - PRUSIA (sub suzeranitate poloneză), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1537-1, 1538-1, 1542-3, 1545-1, 1550-2.
- Muz. Sighișoara
Chirilă, Gudea, Moldovan 1972b, pp. 41-57.

39. Posmuș (Pozmuș, BN)*

1963, în fața cooperativei locale, într-un mormânt comun, fără legătură cu acesta
47 de monede emise între anii 1501/1506-1598

- REGATUL UNGARIEI
Ludovic II: *denar* 1521-1.
Ferdinand I: *denari* 1539-1, 1541-1, 1542-1, 1548-1, 1549-1, 1551-1, 1552-3, 1557-1, 1561-1, 1564-1.
Maximilian: *denari* 1568-1, 1569-2, 1571-1, 1574-1, 1575-1, 1578-1.
Rudolf: *denari* 1574 (*sic!*) -1, 1580-1, 1582-3, 1585-2, 1591-1, 1595-1, 1596-1; *obol* 1582-1.
 - REGATUL BOEMIEI
Vladislav Jagiello: *heller* f.a.-1.
Ferdinand I: *helleri* f.a.-2.
 - ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1522-1.
 - IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Cercul monetar Saxonia Inferioară, Göttingen: *groș* 1549-1.
 - REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-3.
Sigismund I: *groș prusian* 1533-1; *groș de Glogów* 1506-1; $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1511-2.
Sigismund III: *3 groși polonezi* 1595-1, 1598-1.
 - PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1537-1, 1545-1.
- Muz. Bistrița
Chirilă, Dănilă 1970, pp. 7-13.

40. Vișea (CJ)*

1991, pe Dealul Bărâi (*Popasca*), cu ocazia plantării puietilor de pădure
11 monede emise între anii 1537-1598

- TRANSILVANIA, Sigismund Báthory: *3 groși* 1597-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Stefan Báthory: *3 groși polonezi* 1585-1.
Sigismund III: *3 groși polonezi* 1593-1, 1594-1, 1595-1, 1596-1, 1597-2, 1598-1; *3 groși de Riga* 1595-1.
- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1537-1.

Col. particulară

Pap, Ardevan 1993, pp. 169-171.

41. **Pădurea Cenadului (TM)**

35 de monede emise între anii 1541-1598

Pap 2002a, p. 123.

42. **Oradea III (BH)***

1968, cu ocazia săpării fundației unei case pe Dealul Viilor

242 de monede emise între anii 1544-1598

- REGATUL UNGARIEI, Rudolf: *taler* 1586-1.
- TRANSILVANIA, Sigismund Báthory: *taler* 1592-1; 3 *groși* 1594-1, 1597-2, 1598-1.
- REGATUL BOEMIEI, Rudolf II: *taler* 1594-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Sus

Königstein, Ludwig z. Stolberg: *taler* 1544-1.

Alsacia, Arhid. Ferdinand II: *taler* f.a.-1.

Cercul monetar Westfalia

Lüttich, Robert v. Bergen: *taler* 1558-1.

Thoren, Margaretha v. Brederode: *taler* 1570-1.

Berg-S'Heerenberg, Wilhelm IV: *taler* f.a.-1.

Cercul monetar Saxonia Inferioară

Hamburg: *taler* 1553-1.

Lübeck: *taler* 1573-1.

Halberstadt, Heinrich Julius v. Braunschweig-Wolfenbüttel: *taleri* 1591-1, 1592-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Saxonia, August: *taleri* 1579-1, 1584-1; 1/4 *taler* (și nu 1/2 *taler*) 1554-1.

Christian: *taler* 1589-1.

Cercul monetar Franconia, Hohenlohe-Langenburg, Philip Ernst: *taler* 1595-1.

Cercul monetar Bavaria, Arhiep. Salzburg, Wolf Dietrich v. Raitenau: *taler* f.a.-1.

Cercul monetar Austria

Ferdinand I: *taleri* f.a.-2.

Arhid. Ferdinand II: *taleri* 1590-10.

- ȚĂRILE DE JOS SPANIOLE ȘI AUSTRIECE, Nijmegen, Carol V: *taler* f.a.-1.
- PROVINCIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS, Geldern: *taler* 1589-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund I: 3 *groși* de *Gdańsk* 1536-1.

Sigismund August: 4 *groși* *lituanieni* 1565-1, 1566-3, 1567-1, 1568-2.

Stefan Báthory: 3 *groși* *polonezi* 1582-1, 1583-1, 1584-3, 1585-6, 1586-2; 3 *groși* *lituanieni* 1581-6, 1582-5, 1583-7, 1584-3, 1585-6; 3 *groși* de *Riga* 1582-1, 1583-1, 1585-3, 1586-11.

Sigismund III: 3 *groși* *polonezi* 1588-2, 1589-3, 1590-6, 1591-8, 1592-1, 1593-8, 1594-15, 1595-10, 1596-39, 1597-7, 1598-1; 3 *groși* *lituanieni* 1591-1, 1592-2, 1593-2, 1594-1, 1595-1; 3 *groși* de *Riga* 1588-3, 1589-6, 1590-5, 1591-4, 1592-3, 1593-8, 1594-6.

Muz. Oradea, inv. 1008/1-225.

Bratu, Vestale 1971, pp. 31-56.

43. **Sângeorgiu de Pădure (MS)***

1973, în curtea casei cu nr. 17 din *Piața Unirii*

2.051 de monede emise între anii 1399/1413-1599

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denari* 1479/1485-3.

Vladislav II: *denari* 1507-1, 1510-1.

Ludovic II: *denari* 1516-1, 1518-2, 1519-2, 1525-3, 1526-1.

Ferdinand I: *denari* 1526 (?) -1, 1527-2, 1528-8, 1529-2, 1530-4, 1531-3, 1532-5, 1533-6, 1534-2, 1535-14, 1536-18, 1537-18, 1538-10, 1539-12, 1540-14, 1541-18, 1542-14, 1543-20, 1544-13, 1545-23, 1546-15, 1547-27, 1548-26, 1549-36, 1550-31, 1551-37, 1552-32, 1553-34, 1554-35, 1555-41, 1556-23, 1557-28, 1558-29, 1559-16, 1560-17, 1561-17, 1562-26, 1563-19, 1564-31, 1565-9.

Maximilian: *denari* 1565-8, 1566-27, 1567-20, 1568-23, 1569-26, 1570-36, 1571-43, 1572-25, 1573-14, 1574-16, 1575-36, 1576-40, 1577-51, 1578-49.

Rudolf: *denari* 1578-4, 1579-57, 1580-56, 1581-34, 1582-14, 1583-28, 1584-38, 1585-45, 1586-34, 1587-16, 1588-26, 1589-41, 1590-27, 1591-26, 1592-11, 1593-26, 1594-23, 1595-14, 1596-13, 1597-7, 1598-6, 1599-2.

- REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello: *pfennigi* f.a.-25.

Ludovic Jagiello: *pfennigi* f.a.-3.

Ferdinand I: *pfennigi* 1562-3, 1563-2, 1566-1, f.a.-23.

Maximilian: *pfennigi* 1567-2, 1568-3, 1569-2, 1570-3, 1571-1, 1573-2, 1574-1, 1575-1, 1576-3.

Rudolf II: *pfennigi* 1576-1, 1578-2, 1579-2, 1582-1, 1583-3, 1585-2, 1587-1, 1588-1, 1589-1, 1593-1, 1594-1, 1596-1.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* 1519-1, 1523-3, 1524-1, 1525-2, 1526-22, 1527-1.

- REGATUL POLONIEI ŞI TERITORIILE DEPENDENTE

Vladislav Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-1.

Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-18.

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-70.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-62; $\frac{1}{2}$ *groş lituaniană* f.a.-1.

Sigismund I: $\frac{1}{2}$ *groş poloneze* 1507-10, 1508-15, 1509-12, 1510-13, 1511-10, f.a.-4.

Sigismund August: *groş lituanian* 1565-1.

Muz. Târgu Mureş

Chirilă *et alii* 1980a, pp. 37-43.

44. Cluj-Mănăştur (CJ)

1.182 sau 1.211 monede emise între anii 1444/1492-1599

Pap 1987, p. 290/3; 2002a, p. 60.

45. Coveş (SB)*

1977, în perimetrul localităţii, într-un vas de lut

917 monede emise între anii 1444/1492-1599

- REGATUL UNGARIEI

Vladislav II: *denar* 1500/1502-1.

Ludovic II: *denari* 1526-4.

Ferdinand I: *denari* 1528-2, 1530-2, 1531-1, 1532-1, 1533-5, 1534-2, 1535-6, 1536-6, 1537-8, 1538-3, 1539-5, 1540-10, 1541-7, 1542-8, 1543-12, 1544-5, 1545-7, 1546-14, 1547-6, 1548-15, 1549-8, 1550-21, 1551-9, 1552-20, 1553-12, 1554-15, 1555-6, 1556-7, 1557-18, 1558-12, 1559-11, 1560-12, 1561-4, 1562-8, 1563-11, 1564-4, 1565-2, fals-1.

Maximilian: *denari* 1565-4, 1566-15, 1567-9, 1568-11, 1569-7, 1570-14, 1571-12, 1572-8, 1573-1, 1574-6, 1575-15, 1576-17, 1577-28, 1578-22; *obol* 1574-1.

Rudolf: *denari* 1579-14, 1580-16, 1581-21, 1582-2, 1583-15, 1584-15, 1585-29, 1586-13, 1587-8, 1588-5, 1589-12, 1590-15, 1591-13, 1592-12, 1593-17, 1594-11, 1595-12, 1596-7, 1597-2, 1598-1, 1599-1, f.a.-1.

- REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello: *pfennigi* f.a.-24.

Ludovic Jagiello: *pfennigi* f.a.-3.

Ferdinand I: *pfennigi* 1562-2, 1563-4, 1564-3, f.a.-21.

Maximilian: *pfennigi* 1566-1, 1567-1, 1568-3, 1570-1, 1571-2, 1574-2, 1575-4, 1576-3.

Rudolf II: *pfennig* 1589-1.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* 1520-1, 1522-2, 1523-1, 1525-1, 1526-8.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Inferioară, Hameln: *groş* 1550-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară, Saxonia, Ernst şi Albrecht: *pfennigi* f.a.-2.

Cercul monetar Bavaria, Bavaria, Albrecht V: $\frac{1}{2}$ *batzen* f.a.-1.

Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groşi* 1542-2, 1545-1.

- REGATUL POLONIEI ŞI TERITORIILE DEPENDENTE

Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-7.

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-22.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-21.

Sigismund I: *groşi polonezi* 1527-2, 1528-1, 1529-2, 1546-1; *groşi de Gdańsk* 1532-1, 1533-1, 1535-1, 1540-3; $\frac{1}{2}$ *groş poloneze* 1507-3, 1508-3, 1509-2, 1510-2, 1511-2; *şiling de Elbląg* 1533-1.

Sigismund August: *4 groşi lituanieni* 1568-1.

Stefan Báthory: *groși de Riga* 1582-2; *groș de Gdańsk* 1577-1

Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1590-1, 1598-1; 3 *groși de Riga* 1588-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1529-1, 1531-1, 1532-3, 1533-1, 1537-1, 1540-1, 1541-1, 1543-5, 1545-1, 1546-1, 1547-1.

Muz. Sibiu

Dudău 1987, pp. 65-77; Pap 2002a, p. 66.

46. **Visuia I (BN)***

1961, în cimitirul satului, depus într-un mormânt

24 de monede (cca. 10 denari maghiari s-au pierdut) emise între anii 1447/1492-1599

- REGATUL UNGARIEI

Vladislav II: *denar* 1510-1.

Ferdinand I: *denari* 1528-1, 1538-1, 1546-1, 1550-2, 1555-2, 1556-1, 1559-1, 1561-2.

Maximilian: *denari* 1570-1, 1576-1.

Rudolf: *denari* 1590-1, 1593-2.

- REGATUL BOEMIEI

Ludovic Jagiello: *pfennig* f.a.-1.

Ferdinand I: *pfennig* f.a.-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Vladislav Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-1.

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-2.

Sigismund I: $\frac{1}{2}$ *groș polonez* 1510-1.

Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1599-1.

Muz. Bistrița

Chirilă, Dănilă 1965a, pp. 625-630.

47. **Șona (AB)***

1977, în fața casei din str. *Lungă* nr. 50, într-un vas de lut

1.100 de monede emise între anii 1447/1492-1599

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denari* 1479/1485-1, 1489-1.

Vladislav II: *denari* 1509-1, 1516-1, 1519(*sic!*)-1.

Ludovic II: *denari* 1520-1, 1526-3, 1527-2.

Ferdinand I: *denari* 1528-3, 1529-1, 1530-3, 1532-2, 1533-4, 1534-3, 1535-6, 1536-5, 1537-2, 1538-7, 1539-6, 1540-4, 1541-4, 1542-5, 1543-12, 1544-7, 1545-10, 1546-5, 1547-13, 1548-7, 1549-34, 1551-16, 1552-20, 1553-11, 1554-11, 1555-10, 1556-13, 1557-14, 1558-10, 1559-12, 1560-10, 1561-10, 1562-14, 1563-9, 1564-13, 1565-11, f.a.-5.

Maximilian: *denari* 1565-5, 1566-16, 1567-19, 1568-15, 1569-6, 1570-16, 1571-14, 1572-15, 1573-2, 1574-5, 1575-16, 1576-15, 1577-30, 1578-16, f.a.-1.

Rudolf: *denari* 1578-1, 1579-24, 1580-17, 1581-21, 1582-13, 1583-12, 1584-16, 1585-27, 1586-20, 1587-17, 1588-13, 1589-23, 1590-13, 1591-17, 1592-13, 1593-10, 1594-15, 1595-22, 1597-5, 1599-1, f.a.-9.

- REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello: *helleri* f.a.-11.

Ludovic Jagiello: *heller* f.a.-1.

Ferdinand I: *helleri* 1563-3, 1564-1, f.a.-12.

Maximilian: *helleri* 1566-3, 1567-1, 1570-2, 1571-2, 1572-1, 1576-3, 1577-1, f.a.-2.

Rudolf II: *helleri* 1586-1, 1587-1, 1590-1, 1591-1, 1593-2.

- ȘWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1521-1, 1524-1, 1525-1, 1526-8, 1528 (*sic!*)-1, 1529 (*sic!*)-1, f.a.-3.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară, Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groși* 1544-2.

Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groși* 1543-2.

- CANTOANELE ELVEȚIENE, Schaffhausen: 3 *sol*i 1597-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-10.

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-29.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-37.

Sigismund I: *groși polonezi* 1527-1, 1528-4, 1529-3, 1547-1; *groși prusieni* 1526 (*sic!*) -1, 1528-1, 1529-1, 1530-2, 1531-3, 1532-1, 1533-2, 1535-1; *groși de Gdańsk* 1534-2, 1535-1, 1537-1, 1538-1, 1540-1; *groș de Elbląg* f.a.-1; $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1507-8, 1508-8, 1509-4, 1510-7, 1511-4, 1519 (*sic!*) -1, f.a.-10.

Sigismund August: *groș de Gdańsk* 1556-1; *groș lituanian (?)* 1546-1.

Stefan Báthory: *groș de Riga* 1581-1.

Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1596-2, 1597-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei)

Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1532-2, 1533-3, 1534-1, 1535-1, 1537-3, 1538-1, 1540-1, 1541-3, 1542-4, 1543-1, 1544-2, 1545-7, 1546-1, 1547-1, 1554-1, 1555-1, f.a.-1.

Georg Friedrich v. Jägerndorf: *groș* 1586-1.

Muz. Târnăveni

Mureșan, Suciu 1979, pp. 279-293.

48. Cuciulata (BV)

2.500+n monede emise între anii 1458/1490-1599

Harsányi, Gohl 1909, pp. 139-140; Pap 2002a, p. 66.

49. Cinciș I (HD)

1.560 de monede emise între anii 1458/1490-1599

Pap 2002a, p. 56.

50. Teaca I (BN)*

2007, în apropierea cimitirului evanghelic, într-un vas de lut (?)

79+n monede emise între anii 1479/1485-1599

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denar* 1479/1485-1.

Vladislav II: *denar* 1511 (?) -1.

Ferdinand I: *denari* 1538-1, 1545-1, 1547-1, 1550-3, 1551-1, 1552-1, 1555-1, 1556-1, 1558-1, 1560-2, 1564-1, f.a.-2.

Maximilian: *denari* 1568-1, 1569-2, 1570-1, 1575-1, 1576-1, 1577-1, 1578-2.

Rudolf: *denari* 1580-1, 1582-1, 1583-1, 1585-3, 1587-2, 1589-1, 1590-1, 1591-1, 1592-1, 1593-1, 1594-1, 1599-1, f.a.-1.

- REGATUL BOEMIEI, Ferdinand I: *helleri* 1563-1, f.a.-2.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1526-1, f.a.-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-4.

Sigismund I: *groș prusian* 1530-1; *groș de Gdańsk* 1532-1.

Stefan Báthory: 3 *groși polonezi* 1584-1, 1586-1; 3 *groși lituanieni* 1582-2, 1585-1.

Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1591-1, 1593-1, 1594-3, 1596-3, 1598-2; 3 *groși de Riga* 1590-1, 1591-1, 1593-1, 1595-1, 1596-1; 3 *groși lituanieni* 1590-1, 1595-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groș* 1529-1.

+ două monede cu emitenți neidentificați ($\frac{1}{2}$ *groș* poloneză și un *heller*)

Muz. Bistrița

Călian, Gaiu 2008, pp. 261-275.

51. Deva (HD)*

ante 1960, cu prilejul unor lucrări de construcție, str. *Lenin* nr. 6, într-un vas de lut

5+n monede emise între anii 1504-1599

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund I: *groș* 1527 (?) -1.

Sigismund III: 6 *groși polonezi* 1596-1; 3 *groși polonezi* 1594-1, 1599-1; 3 *groși de Riga* 1597-1.

Muz. Deva, inv. 6195-6199.

Floca 1960, pp. 558-561; Palamariu 1984-1985, pp. 256/8, 278.

52. Sâniacob II (BN)

1.270 de monede emise între anii 1508-1599 (?)

Pap 2002a, p. 143.

53. **Mănău I (MM)**

92 de monede emise între anii 1529-1599

Pap 2002a, p. 104.

54. **Borzești (CJ)***

1963, la marginea de nord a satului, în locul *Cătușiță*, într-un vas de lut

50 de monede emise între anii 1479/1492-1600

- REGATUL UNGARIEI

Ferdinand I: *denari* 1547-2, 1550-2, 1551-1, 1552-1, 1554-1, 1564-1.

Maximilian: *denari* 1565-1, 1572-2, 1573-1, 1575-1, 1576-1, 1577-2, 1578-1.

Rudolf: *denari* 1579-1, 1580-2, 1583-1, 1586-2, 1587-1, 1588-1, 1590-1, 1600-1.

- REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello: *pfennig* f.a.-1.

Rudolf II: *pfennig* 1595-1.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1520-1, 1525-1, 1526-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-4.

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-2.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-1.

Sigismund I: *groși polonezi* 1529-1, 1546-1; *groși prusieni* 1530-1, 1531-1, 1532-1; *groș de Gdańsk* 1531-1; $\frac{1}{2}$ *groș* 1507-1, 1508-1, 1509-1.

Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1595-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groș* 1534-1.

Muz. Turda

Chirilă, Milea 1965a, pp. 407-416.

55. **Lăpușnic (HD)***

1963, în grădina casei lui V. Josan, într-un vas de lut

895 de monede emise între anii 1453/1457-1600

- REGATUL UNGARIEI

Ladislau V: *denar* f.a.-1; *oboli* f.a.-2.

Vladislav II: *denar* 1500/1502-1.

Ludovic II: *denari* 1526-2.

Ferdinand I: *denari* 1528-3, 1529-3, 1530-6, 1531-1, 1532-1, 1533-2, 1534-2, 1535-2, 1536-2, 1538-2, 1539-2, 1540-2, 1541-2, 1542-8, 1543-7, 1544-5, 1545-9, 1546-15, 1547-11, 1548-12, 1549-10, 1550-12, 1551-6, 1552-16, 1553-8, 1554-13, 1555-12, 1556-11, 1557-13, 1558-14, 1559-4, 1560-4, 1561-3, 1562-3, 1563-6, 1564-13, 1565-3, f.a.-9, fals-1.

Maximilian: *denari* 1565-10, 1566-8, 1567-9, 1568-7, 1569-11, 1570-20, 1571-7, 1572-6, 1573-5, 1574-9, 1575-15, 1576-12, 1577-18, 1578-13.

Rudolf: *denari* 1578-4, 1579-18, 1580-23, 1581-18, 1582-12, 1583-17, 1584-16, 1585-15, 1586-12, 1587-21, 1588-8, 1589-12, 1590-12, 1591-14, 1592-9, 1593-4, 1594-6, 1595-1, 1596-2, 1597-2, 1598-2, f.a.-16.

- TRANSILVANIA, Ioan Sigismund Zápolya: *denari* 1565 (*sic!*) -2.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1523-3, 1525-3, 1526-17, 1527-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Westfalia, Abația Corvei (Höxter), Kaspar I v. Hörsel: *groș* 1554-1.

Cercul monetar Saxonia Inferioară, Göttingen: *groș* 1554-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară, Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groș* 1545-1.

Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groși* 1543-1, 1544-3, 1545-1.

+ un *groș* cu emitent neidentificat

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-41.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-32.

Sigismund I: *groși polonezi* 1528-4, 1529-3, 1548-1; *groși de Gdańsk* 1531-1, 1532-1, 1533-1, 1534-3, 1535-1, 1538-2, 1539-5, 1540-1; *groși prusieni* 1528-1, 1529-1, 1530-5, 1531-3, 1532-3, 1533-2, 1534-3; $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1506-2, 1507-15, 1508-8, 1509-5, 1510-5, f.a.-2.

Sigismund August: *groși lituanieni* 1546-1 (sau polonez ?), 1547-2, 1566-1.

Ștefan Báthory: 3 *groși lituanieni* 1581-1, 1586-1; 3 *groși de Riga* 1585-1; *groși de Riga* 1581-2.

Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1594-1, 1596-2, 1598-2, 1599-3, 1600-1; 3 *groși de Riga* 1589-1, 1593-1, 1595-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1532-4, 1533-1, 1534-2, 1537-1, 1538-1, 1539-2, 1540-1, 1541-5, 1542-3, 1543-3, 1544-1, 1545-5, 1546-1.

Muz. Deva, inv. 17480-18367.

Anghel 1966, pp. 109-124; Palamariu 1984-1985, pp. 255/2, 260-265.

56. Băgaciu (MS)*

1968, grădina casei cu nr. 24, într-un săculeț de pânză depus într-un vas de lut

7.360 de monede emise între anii 1386/1438-1600

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denar* 1470-1.

Vladislav II: *denari* 1506-1, 1507-2, 1509-1, 1511-2, 1512-2, 1514-2, f.a.-1.

Ludovic II: *denari* 1517-1, 1518-1, 1519-1, 1520-8, 1521-2, 1525-3, 1526-22; *oboli* 1501/1526-2.

Ioan Zápolya: *denar* 1527-1.

Ferdinand I: *denari* 1527-2, 1528-21, 1529-18, 1530-14, 1531-17, 1532-8, 1533-14, 1534-11, 1535-26, 1536-41, 1537-34, 1538-32, 1539-24, 1540-46, 1541-44, 1542-37, 1543-60, 1544-47, 1545-70, 1546-86, 1547-71, 1548-72, 1549-104, 1550-117, 1551-94, 1552-125, 1553-92, 1554-93, 1555-78, 1556-82, 1557-105, 1558-79, 1559-63, 1560-49, 1561-54, 1562-60, 1563-96, 1564-72, 1565-46; *oboli* 1540-1, 1551-1, 1553-1, 1555-1, 1557-1, 1564-1, f.a.-1.

Maximilian: *denari* 1565-39, 1566-92, 1567-84, 1568-68, 1569-92, 1570-104, 1571-112, 1572-86, 1573-27, 1574-56, 1575-128, 1576-135, 1577-152, 1578-145; *oboli* 1569-1, 1572-1, 1575-1, 1576-1, 1577-2.

Rudolf: *denari* 1578-13, 1579-133, 1580-168+1 fals, 1581-169, 1582-50, 1583-89, 1584-148, 1585-167, 1586-80, 1587-98, 1588-84, 1589-101, 1590-96, 1591-95, 1592-83, 1593-86, 1594-81, 1595-56, 1596-58, 1597-32, 1598-16, 1599-8, 1600-6; *oboli* 1578-1, 1580-1, 1586-1, 1589-2, 1590-1, 1591-2, 1592-1, 1593-1, 1594-1, 1595-1, 1597-1.

- TRANSILVANIA, Ioan Sigismund Zápolya: *denari* 1556-1, 1557-4.

- REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello: *pfennigi* f.a.-148.

Ludovic Jagiello: *pfennigi* f.a.-33.

Ferdinand I: *pfennigi* 1562-15, 1563-24, 1564-4, f.a.-119.

Maximilian: *pfennigi* 1565-16, 1566-6, 1567-6, 1568-9, 1569-6, 1570-10, 1571-8, 1572-6, 1573-8, 1574-11, 1575-7, 1576-14, 1577-6, 1578-1.

Rudolf II: *pfennigi* 1579-5, 1580-5, 1581-1, 1582-2, 1583-1, 1584-4, 1585-5, 1586-3, 1588-9, 1589-2, 1590-2, 1591-1, 1593-2, 1594-1, 1595-4, 1596-1, 1597-1.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1518-2, 1520-2, 1521-3, 1522-5, 1523-10, 1524-8, 1525-20, 1526-75.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Sus

Pfalz-Veldenz, Georg Johann I: $\frac{1}{2}$ *batzen* (2 *creițari*) 1586-1.

Hessa, Ludwig II și Heinrich III: *sternleinpennig* f.a.-1.

Cercul monetar Westfalia

Rietberg, Otto III: *heller* 1525/1535-1.

Abația Corvei (Höxter), Kaspar I v. Hörstel: *groș* 1552-1.

Cercul monetar Saxonia Inferioară, Goslar: *groș* 1554-1

Cercul monetar Saxonia Superioară

Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groși* 1544-2, 1545-3, 1546-1.

Brandenburg (Kurmark), Joachim II Hector: *groș* 1539-1.

Saxonia, Ernst și Albrecht: *pfennigi* f.a.-3.

Johann Friedrich și Moritz: *pfennig* 1542-1.

Cercul monetar Suabia, Oettingen, Karl Wolfgang și Ludwig XV: *heller* 1530-1.

Cercul monetar Austria, Friedrich III: *creițar* 1485-1.

Silezia, Görlitz: *heller* din a doua jumătate a sec. XV-1.

Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groși* 1541-1, 1542-8, 1543-7, 1544-14.

- PATRIARHATUL DE AQUILEIA, Antonio II di Panciera: *denar* f.a.-1.

- VENEȚIA: *soldino* 1565-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Vladislav Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-4.

Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ groş f.a.-70.

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ groş f.a.-195.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ groş f.a.-199.

Sigismund I: *groşi polonezi* 1527-19, 1528-9, 1529-12, 1545-6, 1546-5, 1547-4; *groşi prusieni* 1529-3, 1530-14, 1531-18, 1532-16, 1533-16, 1534-13, 1535-13; *groşi de Gdańsk* 1530-2, 1531-1, 1532-6, 1533-5, 1534-8, 1535-6, 1538-10, 1539-3, 1540-16; *groşi de Elbląg* 1533-4, 1534-3, 1535-2, 1539-3; $\frac{1}{2}$ *groş poloneze* 1507-47, 1508-48, 1509-50, 1510-39, 1511-28, f.a.-6.

Sigismund August: *groşi lituanieni* 1547-1, 1548-2, 1566-3, 1567-1, 1568-5.

Stefan Báthory: *groşi polonezi* 1579-2, 1580-1; *groşi de Gdańsk* 1577-1, 1578-1; *groş de Riga* 1581-1.

Sigismund III: 3 *groşi polonezi* 1593-1, 1598-1; 3 *groşi lituanieni* 1594-1; 3 *groşi de Riga* 1595-1; *groş polonez* 1594-1; *şiling polonez* 1592-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groşi* 1531-6, 1532-13, 1533-4, 1534-19, 1535-8, 1537-11, 1538-10, 1539-11, 1540-11, 1541-21, 1542-20, 1543-27, 1544-22, 1545-18, 1546-18, 1547-4, 1548-1, 1558-1.

Muz. Mureş

Chirilă *et alii* 1980b, pp. 44-80; László 2012, pp. 163-170.

57. Mihai Viteazu I (CJ)*

1973, în curtea casei de pe str. Izvor nr. 297

238 de monede emise între anii 1492/1499-1600

- REGATUL UNGARIEI

Ludovic II: *denar* 1527-1.

Ferdinand I: *denari* 1529-1, 1530-1, 1531-1, 1532-1, 1535-1, 1536-1, 1538-2, 1540-1, 1541-1, 1542-1, 1543-1, 1544-3, 1545-2, 1546-2, 1547-2, 1549-5, 1550-1, 1551-4, 1552-2, 1553-1, 1554-8, 1556-5, 1557-3, 1560-4, 1561-1, 1562-3, 1563-1, 1564-5.

Maximilian: *denari* 1566-7, 1567-1, 1568-3, 1569-8, 1570-3, 1571-4, 1572-3, 1573-2, 1575-5, 1576-4, 1577-5, 1578-2.

Rudolf: *denari* 1579-10+1 fals, 1580-4, 1581-6, 1582-1, 1583-1, 1584-3, 1585-7, 1587-4, 1588-1, 1589-2, 1590-3, 1591-2, 1592-4, 1593-3, 1594-3, 1595-1, 1596-1, 1597-3, 1600-1.

- REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello: *weisspfennigi* f.a.-7.

Ferdinand I: *weisspfennigi* 1563-4, f.a.-5.

Maximilian: *weisspfennigi* 1566-3, 1570-1, 1571-1, 1573-1.

Rudolf II: *weisspfennig* 1593-1 (fals).

- ŞWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* 1523-1, 1524-2, 1526-5.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groş* 1544-1.
- REGATUL POLONIEI ŞI TERITORIILE DEPENDENTE

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-6.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-1.

Sigismund I: *groşi polonezi* 1527-1, 1529-1, 1545-1; *groşi prusieni* 1530-1, 1531-2, 1535-1; $\frac{1}{2}$ *groş poloneze* 1507-1, 1508-1, 1509-1, 1510-3.

Sigismund August: *groş de Gdańsk* 1557-1.

Stefan Báthory: *groş de Riga* 1581-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groşi* 1531-1, 1533-1, 1534-1, 1535-1, 1539-1, 1540-1, 1541-1, 1544-2, 1545-1, 1558-1.

Muz. Turda

Chirilă, Hopârtean 1975, pp. 337-349.

58. Moldoveneşti (CJ)*

1962, în curtea G.A.C. Drumul Păcii, într-o pungă de piele

96 de monede emise între anii 1521-1600 şi o paftă de argint aurit

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară

Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groşi* 1545-4.

Saxonia, August: $\frac{1}{2}$ *taler* 1578-1.

Cercul monetar Rinul de Sus, Königstein, Eberhard IV v. Eppenstein: *batzen* 1521-1.

- REGATUL POLONIEI ŞI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund I: *groşi prusieni* 1531-2, 1532-2, 1533-2, 1534-3, 1535-1; *groş de Gdańsk* 1539-1.

Ștefan Báthory: 3 *groși polonezi* 1584-1.

Sigismund III: 6 *groși polonezi* 1596-1; 3 *groși polonezi* 1591-1, 1592-1, 1593-2, 1594-2, 1595-4, 1596-3, 1597-4, 1598-5, 1600-3; 3 *groși de Riga* 1590-3, 1591-1, 1593-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1531-1, 1532-3, 1533-3, 1534-2, 1535-1, 1537-5, 1538-2, 1539-3, 1540-2, 1541-7, 1542-4, 1543-4, 1544-3, 1545-5, 1546-1, 1548-1.

Muz. Turda

Chirilă, Milea 1965b, pp. 245-264.

59. Cireșoaia (BN)*

ante 1903

234 de monede emise între anii 1532-1600

- TRANSILVANIA, Sigismund Báthory: 3 *groși* 1597-8, f.a.-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Silezia, Cieszyn, Adam Waclaw: 3 *creițari* 1597-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Ștefan Báthory: 3 *groși polonezi* 1580-1, 1582-1, 1584-2, 1585-5, 1586-1; 3 *groși lituanieni* 1581-1, 1582-3, 1583-2, 1584-1, 1585-2, 1586-2; 3 *groși de Riga* 1583-4, 1584-1, 1586-7.

Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1589-2, 1590-10, 1591-6, 1592-10, 1593-6, 1594-14, 1595-12, 1596-21, 1597-23, 1598-26, 1599-11, 1600-3, f.a.-4; 3 *groși lituanieni* 1592-2, 1593-2, 1594-1, 1597-1, 1598-1; 3 *groși de Riga* 1588-1, 1590-6, 1591-1, 1592-7, 1593-4, 1594-3, 1595-5, 1596-4, 1597-2, 1598-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1532-1, 1548-1.

Muz. Cluj-Napoca, inv. 17/1903; Muz. Budapesta.

Pap 2002a, p. 57; Bálint 2003, pp. 19-27.

Obs.: Moneda lui Adam Waclaw, identificată drept o emisiune de trei groși, a fost atribuită în mod eronat Curlandei.

60. Crestur (BH)*

ante 1973

65 (3 pierdute) monede emise între anii 1547-1600

- TRANSILVANIA, Sigismund Báthory: 3 *groși* 1596-1, 1597-2.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Sus, Alsacia, Arhid. Ferdinand II: *taler* f.a.-1.

Cercul monetar Westfalia, Jülich-Kleve-Berg, Wilhelm V: *taler* f.a.-1.

Cercul monetar Saxonia Inferioară

Braunschweig-Wolfenbüttel, Julius: *taler* 1589-1.

Heinrich Julius: *taler* 1593-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Saxonia, Johann Friedrich și Moritz: *taler* 1547-1.

August: *taleri* 1561-1, 1565-1.

Cercul monetar Austria, Arhid. Ferdinand II: *taleri* f.a.-2.

- ȚĂRILE DE JOS SPANIOLE ȘI AUSTRIECE, Deventer, Kampen, Zwolle, Carol V: *taler* 1555-1.

- PROVINCIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS, Frisia de Vest: *taler* 1587-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund August: *groș polonez* 1567-1.

Ștefan Báthory: 3 *groși polonezi* 1582-1; 3 *groși lituanieni* 1586-2; 3 *groși de Riga* 1583-1, 1586-1.

Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1590-1, 1591-2, 1592-1, 1593-3, 1594-2, 1595-4, 1596-4, 1597-5, 1598-5, 1599-4, 1600-1; 3 *groși lituanieni* 1592-1, 1595-3; 3 *groși de Riga* 1592-1, 1593-2, 1594-3, 1595-1, 1597-1.

Muz. Oradea, inv. 10/1-68.

Toma 2013a, pp. 207-242.

61. Șieu III (BN)*

1969, în grădina casei cu nr. 55, într-un vas de lut

903 monede emise între anii 1447/1492-1601

- REGATUL UNGARIEI

Ludovic II: *denari* 1519-1, 1520-1, 1521-1, 1526-4, 1527-3.

Ioan Zápolya: *denar* 1527-1.

Ferdinand I: *denari* 1529-1, 1530-2, 1531-2, 1532-2, 1533-1, 1534-3, 1535-1, 1536-3, 1537-8, 1538-3, 1539-6, 1540-3, 1541-10, 1542-7, 1543-4, 1544-6, 1545-10, 1546-9+1 fals, 1547-13, 1548-15, 1549-13, 1550-27, 1551-

- 10, 1552-20, 1553-15, 1554-17, 1555-17+1 fals, 1556-7, 1557-12, 1558-8, 1559-6, 1560-5, 1561-8, 1562-7, 1563-12, 1564-24, 1565-6, fals-1.
Maximilian: *denari* 1565-2, 1566-17, 1567-7, 1568-7, 1569-12, 1570-9, 1571-4, 1572-15, 1573-2, 1574-4, 1575-18, 1576-16, 1577-23, 1578-15; *oboli* 1572-1, 1576-1.
Rudolf: *denari* 1578-1, 1579-21, 1580-17, 1581-17, 1582-10, 1583-10, 1584-14, 1585-17, 1586-10, 1587-9, 1588-15, 1589-8, 1590-9, 1591-13, 1592-5, 1593-14, 1594-13, 1595-7, 1596-9, 1597-4, falsuri-2 (1601, f.a.); *obol* 1580-1.
- REGATUL BOEMIEI
Vladislav Jagiello: *weisspfennigi* f.a.-20.
Ludovic Jagiello: *weisspfennigi* f.a.-3.
Ferdinand I: *weisspfennigi* 1562-3, 1563-1, f.a.-14.
Maximilian: *weisspfennigi* 1566-2, 1569-1, 1571-2, 1572-1, 1574-1, 1576-1.
Rudolf II: *weisspfennigi* 1579-2, 1581-2, 1583-1, 1584-1, 1586-1, 1589-1, 1590-2, 1593-1, 1594-1.
 - ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* 1523-2, 1524-2, 1525-2, 1526-8.
 - IMPERIUL ROMANO-GERMAN:
Cercul monetar Westfalia, Abația Corvei (Höxter), Kaspar I v. Hörsel: *groş* 1552-1.
Cercul monetar Saxonia Superioară, Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groş* 1544-1.
Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groş* 1544-1.
 - REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-2.
Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-22.
Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-18.
Sigismund I: *groși polonezi* 1526-1, 1528-3; *groși prusieni* 1530-2, 1531-2, 1532-2, 1533-4, 1534-2, 1535-1; *groși de Gdańsk* 1531-1, 1532-1, 1533-1, 1534-2, 1540-2; $\frac{1}{2}$ *groş poloneze* 1506-1, 1507-3, 1508-1, 1509-1, 1510-3, 1511-6.
Sigismund August: *groş lituanian* 1566-1.
 - PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1531-1, 1532-1, 1534-1, 1535-1, 1537-4, 1538-1, 1539-1, 1540-1, 1541-4, 1542-2, 1543-1, 1544-3, 1545-2, 1546-1, 1547-2; *şiling* 1550-1.
- Muz. Bistrița
Chirilă, Dănilă 1976b, pp. 217-225.

62. Panticeu II (CJ)*

1965, la 1 km vest de centrul satului, în locul *Iertăuoia*, învelite în *pânză de cânepă*
668 de monede emise între anii 1457/1492-1601

- REGATUL UNGARIEI
Vladislav II: *denar* 1510-1.
Ludovic II: *denar* 1526-1.
Ferdinand I: *denari* 1529-2, 1531-1, 1532-1, 1534-1, 1535-7, 1536-2, 1538-3, 1539-3, 1540-3, 1541-2, 1542-2, 1543-4, 1544-2, 1545-6, 1546-5, 1547-7, 1548-8, 1549-8, 1550-7, 1551-5, 1552-8, 1553-6, 1554-10, 1555-3, 1556-5, 1557-4, 1558-5, 1559-5, 1560-1, 1561-6, 1562-3, 1563-7, 1564-5, 1565-2, f.a.-6.
Maximilian: *denari* 1565-1, 1566-5, 1567-2, 1568-6, 1569-2, 1570-17, 1572-7, 1573-1, 1574-2, 1575-5, 1576-4, 1577-14, 1578-9, f.a.-6.
Rudolf: *denari* 1578-2, 1579-11, 1580-7, 1581-7, 1582-1, 1583-7, 1584-7, 1585-12, 1586-5, 1587-8, 1588-5, 1589-5, 1590-4, 1591-7, 1592-7, 1593-4, 1594-5, 1595-3, 1596-5, 1597-3, 1598-1, 1599-2, 1600-2, 1601-1, f.a.-9.
- TRANSILVANIA, Ioan Sigismund Zápolya: *denar* 1556-1.
- REGATUL BOEMIEI
Vladislav Jagiello: *heller* f.a.-1.
Ferdinand I: *heller* f.a.-1.
Rudolf II: *heller* 1580-1.
- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* 1518-1, 1520-1, 1521-1, 1523-1, 1524-1, 1525-2, 1526-14, f.a.-3.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Saxonia Inferioară
Braunschweig-Wolfenbüttel, Heinrich: *groş* 1550-1.
Goslar: *groş* 1547-1.
Cercul monetar Saxonia Superioară, Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groși* 1544-1, 1545-1.
Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groși* 1542-1, 1543-1.
- CANTOANELE ELVEȚIENE, Lucerne: $\frac{1}{2}$ *batzen* f.a.-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ groș f.a.-17; șiling de Gdańsk f.a.-1.

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ groș f.a.-32.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ groș f.a.-46.

Sigismund I: groși polonezi 1528-4, 1529-4, 1545-1, 1548-2; groși prusieni 1530-5, 1531-2, 1532-2, 1533-5, 1534-6, 1535-1; groși de Gdańsk 1531-2, 1533-1, 1535-2, 1538-2, 1539-1, 1540-1, 1548-1; groși de Elbląg 1535-1, 1540-1; groș de Głogów 1506-1; $\frac{1}{2}$ groș 1507-13, 1508-8, 1509-8, 1510-6, 1511-6, f.a.-4.

Sigismund August: groș polonez 1546-1; groși lituanieni 1547-1, 1566-1.

Ștefan Báthory: 3 groși lituanieni 1581-1, 1583-1; 3 groși de Riga 1585-1; groși de Gdańsk 1577-2, 1578-2, 1579-2; groși de Riga 1581-2, 1582-1.

Sigismund III: 3 groși polonezi 1590-1, 1592-1, 1594-1, 1595-1, 1596-2, 1597-3, 1598-1, 1599-1, 1600-1, f.a.-2; 3 groși de Riga 1590-1, 1591-1, 1593-1, f.a.-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: groși 1530-1, 1531-4, 1532-2, 1533-1, 1534-4, 1535-2, 1537-1, 1538-4, 1539-2, 1540-2, 1541-3, 1542-4, 1543-1, 1544-7, 1545-8.

Muz. Cluj

Pintea 1973, pp. 251-374.

63. Mânău II (MM)

1875

24.010 (?) monede emise între anii 1458/1490-1587/1632 (?)

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: denari 1458/1492-3.

Vladislav II: denari (1504-1505, 1508-1512) - 50.

Ludovic II: denari (1517-1520, 1524, 1526) - 96.

Ferdinand I: denari (1527-1565) - 8.028

Maximilian: denari (1570-1572, 1574-1575, 1578) - 4.505.

Rudolf: denari (1579, 1580, 1585, 1586, 1590, 1591, 1594, 1598, 1601) - 5.514.

- TRANSILVANIA, Ioan Sigismund Zápolya: denar f.a.-1.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ groș (1521-1524, 1525-1526) - 128.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Inferioară

Goslar: groși 1533-2.

Lübeck: groș 1537-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Brandenburg (Kurmark), Joachim II Hector: groș 1539-1.

Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: groși (1544-1546) - 123.

Cercul monetar Franconia, Nürnberg: groș f.a.-1.

Cercul monetar Suabia

Nördlingen: groși 1527-2.

Augsburg: groș 1537-1.

Silezia

Liegnitz-Brieg, Friedrich II: groși (1541-1546) - 198.

Cieszyn, Adam Waclaw: 3 groși 1597-6.

- CONFEDERAȚIA ELVEȚIANĂ, Schaffhausen: groș 1533-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ groș 1472/1492 - 44.

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ groș 1492/1499 - 230.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ groș f.a.-156.

Sigismund I: groși polonezi (1527-1529, 1545-1547) - 247; groși prusieni (1528-1530) - 982; groși de Elbląg (1531, 1533, 1539) - 172; groși de Gdańsk (1530, 1535, 1537) - 295; $\frac{1}{2}$ groș (1507-1511) - 134.

Sigismund August: 4 groși lituanieni - 21; groși lituanieni (1565, 1566, 1568) - 116; groși de Gdańsk (1556, 1557) - 11.

Gdańsk sub asediul lui Ștefan Báthory: groș 1577-1.

Ștefan Báthory: 3 groși polonezi (1581-1586) - 52; 3 groși lituanieni (1581-1586) - 42; groși de Gdańsk 1579-21; groși de Riga (1581-1586) - 66.

Sigismund III: 6 groși polonezi (?) - 1; 3 groși polonezi (1589-1593, 1595-1601) - 350; 3 groși lituanieni (1590-1597) - 32; groși de Riga (1588-1589) - 85.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* (1529/1530, 1536, 1541/1545, 1547, 1550) - 2.288.
- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Friedrich v. Jägerndorf: *groși* 1586-3.

Muz. Budapesta, inv. 1875.

Czirbusz 1873, pp. 37-56; Pap 2002a, p. 104.

Obs.: Data de închidere a tezaurului rămâne incertă, însă, cf. compoziției tezaurului, înclinăm să atribuim descoperirea etapei precedente.

64. **Abrud II** (AB)

479 sau 480 de monede emise între anii 1531-1601

Pap 1992b, p. 121; 2002a, p. 21.

65. **Dobra** (HD)

693 de monede emise între anii 1507-1601

Pap 2002a, p. 75.

66. **Părău** (BV)*

1979, în grădina casei cu nr. 47, într-un săculeț de in depus într-un vas de lut

5.372 de monede emise între anii 1386/1434-1602

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denari* 1468-1, 1470-1, 1472/1478-6, 1479/1485-27, 1485-9, 1488 sau 1489-15, 1490-1, f.a.-5.

Vladislav II: *denari* 1492/1493-4, 1492/1499-6, 1495-1, 1500/1502-4, 1501/1502-8, 1504-1, 1508-1, 1510-2, 1512-2, 1513-3, 1515-1.

Ludovic II: *denari* 1518-1, 1521-2, 1525-2, 1526-10.

Ioan Zápolya: *denari* 1527-1, 1538-1.

Ferdinand I: *groș* 1550-1; *denari* 1527-2, 1528-19, 1529-11, 1530-12, 1531-11, 1532-10, 1533-8, 1534-18, 1535-25, 1536-33, 1537-32, 1538-23, 1539-25, 1540-23, 1541-27, 1542-40, 1543-36, 1544-41, 1545-35, 1546-58, 1547-54, 1548-60, 1549-75, 1550-96, 1551-69, 1552-105, 1553-65, 1554-60, 1555-56, 1556-44, 1557-51, 1558-70, 1559-38, 1560-35, 1561-44, 1562-48, 1563-42, 1564-61, 1565-31, f.a.-32.

Maximilian: *groș* 1571-1; *denari* 1565-17, 1566-55, 1567-45, 1568-63, 1569-68, 1570-51, 1571-82, 1572-66, 1573-14, 1574-35, 1575-80, 1576-104, 1577-103, 1578-97, f.a.-10; *oboli* 1569-1, 1576-1.

Rudolf: *taler* 1589-1; *groș* 1601-1; *denari* 1578-11, 1579-130, 1580-106, 1581-118, 1582-49, 1583-70, 1584-105, 1585-110, 1586-72, 1587-49, 1588-33, 1589-58, 1590-69, 1591-78, 1592-47, 1593-55, 1594-42, 1595-31, 1596-27, 1597-18, 1598-25, 1599-12, 1600-11, 1601-10, 1602-5, f.a.-30; *oboli* 1581-1, 1592-1.

- TRANSILVANIA

Ioan Sigismund Zápolya: *denari* 1556-1, 1557-2.

Sigismund Báthory: 3 *groși* 1596-2, 1597-3.

- REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello: *pfennigi* f.a.-41.

Ludovic Jagiello: *pfennigi* f.a.-5.

Ferdinand I: *pfennigi* 1562-4, 1563-6, 1564-2, f.a.-44.

Maximilian: *pfennigi* 1563-1, 1566-1, 1567-1, 1568-2, 1569-2, 1570-3, 1571-1, 1572-1, 2573-3, 1574-5, 1575-3, 1576-2, 1577-3.

Rudolf II: *pfennigi* 1578-1, 1579-1, 1581-2, 1582-1, 1583-2, 1586-1, 1587-1, 1588-1, 1589-2, 1590-1, 1591-1, 1593-2, f.a.-3.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: ½ *groș* 1518-1, 1520-3, 1521-2, 1522-2, 1523-6, 1524-3, 1525-6, 1526-33, f.a.-10.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Westfalia

Abația Corvei (Höxter), Kaspar I v. Hörsel: *groș* 1554-1.

Minden: 1½ *groș* 1580-1.

Cercul monetar Saxonia Inferioară

Braunschweig-Wolfenbüttel, Heinrich: *taler* 1562-1.

Hanovra: *groș* 1552-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groși* 1544-2, 1545-1.

Saxonia, Ernst și Albrecht: *pfennig* f.a.-1.

Johann Friedrich: *taleri* 1544-2.

Mansfeld-Eisleben, Johann Georg I, Albrecht, Hoyer III, Bruno II: *taler* 1577-1.

Cercul monetar Bavaria, Arhiep. Salzburg, Johann Jakob Khuen v. Belasi: *taler* 1563-1.

Cercul monetar Austria

Maximilian II: *creițar* 1571-1.

Arhid. Ferdinand II: *aleri* f.a.-2.

Silezia

Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groși* 1541-2, 1542-4, 1543-12, 1544-11, 1545-4, 1546-1, f.a.-6.

Cieszyn, Adam Wacław: *3 creițari* 1597-1.

Moravia, Maximilian II: *groș* 1576-1.

- ȚĂRILE DE JOS SPANIOLE ȘI AUSTRIECE, Kampen: *aleri* 1543-1, 1546-1.
- PROVINCIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS, Frisia: *taler* 1584-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Vladislav Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-3.

Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-44.

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-104.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-111.

Sigismund I: *groși polonezi* 1526-2, 1527-10, 1528-11, 1529-20, 1545-9, 1546-5, 1547-4; *groși prusieni* 1530-10, 1531-18, 1532-11, 1533-12, 1534-20, 1535-6; *groși de Gdańsk* 1531-8, 1532-2, 1533-3, 1534-8, 1535-4, 1538-3, 1539-6, 1540-7, 1548-1; *groși de Elbląg* 1534-4, 1535-1, 1539-2, 1540-4; *groș de Glogów* 1506-1; $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1506-6, 1507-19, 1508-25, 1509-25, 1510-23, 1511-19, f.a.-18; *șilingi prusieni* 1528-1, 1529-1.

Sigismund August: *4 groși lituanieni* 1569-1; *groși polonezi* 1548-2, f.a.-1; *groși lituanieni* 1547-4, 1566-7, 1567-1, 1568-4; *groși de Gdańsk* 1556-1, f.a.-1.

Stefan Báthory: *3 groși polonezi* 1580-1, 1582-1, 1583-1, 1584-2, 1585-6, 1586-2; *3 groși lituanieni* 1580-1, 1581-2, 1582-2, 1583-3, 1585-1, 1586-2; *groși polonezi* 1579-2, 1580-1; *groși de Riga* 1581-1, 1583-2, 1584-1, 1585-4; *groși de Gdańsk* 1578-2, 1579-1; *șiling polonez* 1583-1.

Sigismund III: *6 groși polonezi* 1596-2, 1599-1; *3 groși polonezi* 1589-1, 1590-6, 1591-3, 1592-6, 1593-10, 1594-22, 1595-14, 1596-36, 1597-37, 1598-27, 1599-17, 1600-17, 1601-10, f.a.-3; *3 groși lituanieni* 1590-2, 1591-1, 1592-1, 1593-1, 1594-3, 1595-4, 1596-2, 1598-3, 1599-1; *3 groși de Riga* 1586-9, 1588-3, 1590-1, 1591-2, 1592-6, 1593-2, 1594-3, 1595-3, 1596-8, 1597-3, 1598-1, 1600-1; *șilingi de Riga* 1594-1, 1595-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei) Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1530-2, 1531-7, 1532-7, 1533-4, 1534-10, 1535-6, 1537-5, 1538-7, 1539-8, 1540-5, 1541-14, 1542-18, 1543-13, 1544-12, 1545-26, 1546-3, 1547-1, 1448-2, 1550-1, 1558-1.

Georg Friedrich v. Jägerndorf: *groș* 1586-1.

- MOLDOVA, Iacob Heraclid Despot: *denar* 1562-1.

Muz. Făgăraș

Dragotă, Frătean 1988; Vilcu 2003, pp. 441-442.

67. Borza (SJ)*

1994, de-a lungul drumului care duce spre locul *Fundul Văii*

1.269 de monede emise între anii 1441/1444-1602, alături de 2 inele și 58 de mărgede de argint și din ceramică

- REGATUL UNGARIEI

Vladislav I: *denar* f.a.-1.

Matia Corvin: *denari* 1470/1471-1, 1472/1478-1, 1479/1485-1.

Vladislav II: *denari* 1500/1502-1, 1503-1.

Ludovic II: *denari* 1522-1, 1523-1, 1526-1, 1527-1.

Ferdinand I: *denari* 1528-4, 1529-6, 1530-2, 1531-2, 1532-5, 1533-5, 1534-5, 1535-9, 1537-5, 1538-5, 1539-4, 1540-6, 1541-8, 1542-3, 1543-4, 1544-3, 1545-14, 1546-11, 1547-9, 1548-14, 1549-15, 1550-17, 1551-13, 1552-19, 1553-17, 1554-19, 1555-15, 1556-9, 1557-20, 1558-9, 1559-15, 1560-8, 1561-9, 1562-8, 1563-12, 1564-17, 1565-6, f.a.-2.

Maximilian: *groș* 1578-1; *denari* 1567-15, 1568-14, 1569-9, 1570-12, 1571-20, 1572-10, 1573-5, 1574-6, 1575-23, 1576-18, 1577-29, 1578-21, f.a.-20; *oboli* 1576-2.

+ 1 obol cu atribuire incertă (Ferdinand I sau Maximilian)

Rudolf: *groși* 1579-1, 1601-1; *denari* 1577-1, 1578-1, 1579-16, 1580-33, 1581-20, 1582-16, 1583-14, 1584-33, 1585-23, 1586-21, 1587-9, 1588-14, 1589-22, 1590-18, 1591-9, 1592-16, 1593-16, 1594-12, 1595-7, 1596-13, 1597-6, 1598-3, 1599-4, 1601-6; 1602-1, f.a.-8, fals-1; *oboli* 1579-1, 1583-1.

+ 10 monede nedeterminate

- TRANSILVANIA, Ioan Sigismund Zápolya: *denar* 1551-1.
 - REGATUL BOEMIEI
Vladislav Jagiello: *helleri* f.a.-21.
Ferdinand I: *helleri* 1562-1, 1563-5, 1564-2, f.a.-11.
Maximilian: *helleri* 1564-1, 1565-2, 1566-1, 1567-1, 1569-2, 1571-3, 1572-1, 1573-3, 1575-2, 1576-2.
Rudolf II: *helleri* 1579-3, 1580-2, 1584-1, 1586-1, 1588-1, f.a.-1.
 - ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groš* 1519-1, 1520-2, 1521-1, 1522-2, 1523-1, 1524-3, 1525-1, 1526-14, f.a.-1.
 - IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Rinul de Jos, Arhiep. Trier, Richard v. Greiffenklau: *pfennig* 1511/1521-1.
Cercul monetar Saxonia Superioară, Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groš* 1546-1.
Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groši* 1542-1, 1543-3, 1544-1, 1545-1.
 - CANTOANELE ELVEȚIENE, Chur: *denar* (?) 1569-1.
 - REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groš* f.a.-13.
Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groš* f.a.-44.
Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groš* f.a.-41.
Sigismund I: *groși polonezi* 1527-4, 1528-2, 1529-4, 1547-1; *groși prusieni* 1529-2, 1530-1, 1531-6, 1532-3, 1533-4, 1534-5; *groși de Gdańsk* 1533-1, 1534-2, 1535-2, 1537-1, 1538-1, 1539-1, 1540-2, f.a.-2; *groși de Elbląg* 1533-1, 1534-1, 1539-1; $\frac{1}{2}$ *groš poloneze* 1507-8, 1508-6, 1509-8, 1510-6, 1511-3, f.a.-10.
Sigismund August: *groși lituanieni* 1547-1, 1567-1.
Ștefan Báthory: 3 *groși polonezi* 1586-1; 3 *groși lituanieni* 1582-1, 1585-1.
Sigismund III: 6 *groși polonezi* 1596-1; 3 *groși polonezi* 1589-1, 1593-1, 1596-2, 1597-2, 1598-2, f.a.-1; 3 *groși lituanieni* 1592-1, 1593-1; 3 *groși de Riga* 1590-1, 1591-2, 1593-1, 1594-1, 1597-1.
+ 4 monede nedeterminate
 - PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei)
Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1532-2, 1534-1, 1537-1, 1538-1, 1539-1, 1540-2, 1541-6, 1542-1, 1543-2, 1544-3, 1545-2, 1546-2.
Georg Friedrich v. Jägerndorf: *groși* 1596-1, 1597-1.
- Muz. Zalău, inv. 992/1994.
Pap, Musca 2000, pp. 603-620; Pripon 2010, pp. 685-686.
68. **Marghita III (BH)***
ante 1973
2.888 de monede emise între anii 1469-1602
- REGATUL UNGARIEI
Matia Corvin: *denari* 1469-1, 1479/1485-2, 1488-2.
Vladislav II: *denari* 1492/1499-1, 1501/1502-2, 1507-1, 1508-1, 1511-1.
Ludovic II: *denari* 1520-2, 1526-1.
Ferdinand I: *denari* 1528-2, 1529-2, 1530-2, 1532-2, 1535-13, 1536-22, 1537-12, 1538-7, 1539-16, 1540-11, 1541-15, 1542-22, 1543-18, 1544-27, 1545-22, 1546-38, 1547-28, 1548-44, 1549-55, 1550-68, 1551-46, 1552-67, 1553-50, 1554-45, 1555-38, 1556-42, 1557-58, 1558-48, 1559-27, 1560-29, 1561-41, 1562-31, 1563-56, 1564-42, 1565-27, f.a.-95.
Maximilian: *denari* 1565-1, 1566-3, 1567-3, 1568-51, 1569-39, 1570-46, 1571-1, 1572-1, 1573-13, 1574-31, 1575-82, 1576-76, 1577-77, 1578-2, f.a.-31.
Rudolf: *denari* 1577-2, 1578-5, 1579-89, 1580-96, 1581-67, 1582-32, 1583-50, 1584-61, 1585-82, 1586-60, 1587-49, 1588-39, 1589-51, 1590-62, 1591-50, 1592-46, 1593-63, 1594-37, 1595-24, 1596-22, 1597-20, 1598-2, 1599-23, 1602-1, f.a.-157.
 - REGATUL BOEMIEI
Vladislav Jagiello: *weisspfennigi* f.a.-4.
Ferdinand I: *weisspfennigi* f.a.-12.
Maximilian: *weisspfennigi* 1565-2, 1566-1, 1567-3, 1570-3, 1571-3, 1572-4, 1573-2, 1574-3, 1576-2, f.a.-8.
Rudolf II: *weisspfennigi* 1589-1, f.a.-4.
 - ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groš* 1526-1.
 - REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groš* f.a.-1.
Sigismund I: *groși prusieni* 1530-3.

Sigismund III: 1½ *groş* 1623-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groş* 1532-1.

Muz. Oradea, inv. 15/1-2888.

Toma, Lakatos 2009, pp. 97-142.

69. Cenade I (AB)

1.891 de monede emise între anii 1506-1602

Pap 2002a, p. 53.

70. Floreşti (CJ)*

1913

796 de monede emise între anii 1444/1492-1605

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denar* 1479/1485-1.

Ludovic II: *denari* 1521-1, 1526-3, f.a.-1.

Ferdinand I: *denari* 1527-1, 1528-7, 1529-4, 1532-2, 1534-2, 1535-3, 1536-7, 1537-3, 1538-3, 1539-2, 1540-3, 1542-9, 1543-5, 1544-11, 1545-7, 1546-6, 1547-10, 1548-8, 1549-17, 1550-11, 1551-12, 1552-16, 1553-8, 1554-7, 1555-4, 1556-6, 1557-15, 1558-4, 1559-9, 1560-6, 1561-5, 1562-7, 1563-10, 1564-5, 1565-5, f.a.-7.

Maximilian: *denari* 1560 (*sic!*)-1, 1565-3, 1566-14, 1567-10, 1568-15, 1569-18, 1570-15, 1571-14, 1572-9, 1573-6, 1574-5, 1575-12, 1576-18, 1577-16, 1578-13; *obol* 157(...)-1.

Rudolf: *denari* 1577-1, 1578-3, 1579-16, 1580-15, 1581-13, 1582-7, 1583-14, 1584-18, 1585-21, 1586-16, 1587-6, 1588-8, 1589-7, 1590-10, 1591-20, 1592-9, 1593-11, 1594-11, 1595-5, 1596-4, 1597-5, 1598-4, 1605-1 (?), f.a.-3.

- REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello: *weisspfennigi* f.a.-6.

Ferdinand I: *weisspfennigi* 1562-2, 1563-1, 1564-1+1 fals, f.a.-9.

Maximilian: *weisspfennigi* 1565-1, 1574-1, 1575-1.

Rudolf II: *weisspfennigi* 1580-1, 1590-1, f.a.-1.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: ½ *groş* 1520-2, 1523-1, 1525-2, 1526-4.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară

Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groşi* 1544/1545-2.

Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groşi* 1543-1, 1544-1, 1545-1.

- REGATUL POLONIEI ŞI TERITORIILE DEPENDENTE

Cazimir Jagiello: ½ *groş* f.a.-11.

Ioan Albert: ½ *groş* f.a.-15.

Alexandru: ½ *groş* f.a.-13.

Sigismund I: *groşi polonezi* 1529-2; *groşi prusieni* 1530-3, 1531-3, 1532-4, 1533-7, 1534-1, 1535-2; *groşi de Gdańsk* 1535-1, 1538-1; *groşi de Elbląg* 1534-2, 1539-2, 1540-2; ½ *groş* 1508-2, 1509-6, 1510-2.

Sigismund August: *groş lituanian* 1567-1.

Ştefan Báthory: *groşi de Gdańsk* 1579-2.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groşi* 1532-2, 1533-3, 1537-2, 1538-4, 1539-2, 1540-1, 1541-1, 1542-1, 1543-3, 1545-2.

Muz. Cluj, inv. Cn 42-1913.

Ferenczi 1914, pp. 189-190, 192-193; Pap 2002a, p. 80.

Obs.: Francisc Pap semnalează 905 monede.

71. Talpoş (BH)

1.803 monede emise între anii 1516-1606

Pap 2002a, p. 162.

72. Ghioroc (AR)

352 de monede emise între anii 1434/1444-1578/1608

Pap 2002a, p. 84.

73. Săldăbagiu de Munte II (BH)

238+n monede emise între anii 1492/1501-1578/1608 (1597?)

Numizmatikai Közlöny 1924, p. 29; Pap 2002a, p. 142.

74. **Orașu Nou** (SM)

1.232 de monede emise între anii 1506/1548-1576/1608

Pap 2002a, p. 117.

75. **Lighet** (MM)

câteva mii de monede emise între anii 1527/1564-1578/1608

Berkesz 1907, p. 27; Pap 2002a, p. 100.

76. **Liebling** (TM)

1.327+n monede emise între anii 1527/1564-1578/1608

Rómer 1870, p. 300; Berkesz 1907, p. 27; Pap 2002a, p. 100.

77. **Ormeniș** (MS)

384 de monede emise între anii 1527/1564-1578/1608

Budai 1902, p. 47; Pap 2002a, p. 120.

78. **Berchez** (MM)*

1958, loc neprecizat, într-un vas de lut

95 de monede emise între anii 1399/1413-1609

- TRANSILVANIA

Sigismund Báthory: 3 *groși* 1597-1.

Stefan Bocskai: 3 *groși* 1607-1.

Gabriel Báthory: 3 *groși* 1608-2, 1609-2.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: ½ *groș* 1520-2, 1521-1, 1524-3, 1525-4, 1526-12.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Vladislav Jagiello: ½ *groș* f.a.-2.

Cazimir Jagiello: ½ *groș* f.a.-6.

Ioan Albert: ½ *groș* f.a.-29.

Alexandru: ½ *groș polonez* f.a.-24; ½ *groș lituaniană* f.a.-1.

Sigismund I: *groș polonez* 1528-1; *groș prusian* 1528-1; ½ *groș polonez* 1507-2.

Sigismund III: 3 *groși lituanieni* 1595-1.

Muz. Baia Mare

Chirilă, Socolan 1971a, pp. 9-13.

79. **Baia Mare** (MM)*

1959, pe strada *Crișan*, într-un vas de lut

105 monede emise între anii 1580-1609

- TRANSILVANIA

Stefan Bocskai: 3 *groși* 1605-1, 1606-5, 1607-30.

Gabriel Báthory: 3 *groși* 1608-2, 1609-12.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Stefan Báthory: 3 *groși polonezi* 1580-1, 1581-1, 1584-1, 1585-1; 3 *groși lituanieni* 1580-1.

Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1589-1, 1591-2, 1593-1, 1594-3, 1595-4, 1596-1, 1594/1596-1, 1597-7, 1598-5, 1599-3, 1600-1+2 falsuri, 1601-4, 1605-1, 1606-1; 3 *groși lituanieni* 1593-1, 1594-2; 3 *groși de Riga* 1590-2, 1591-1, 1594-2, 1595-1, 1596-1, 1598-3.

Muz. Baia Mare

Chirilă, Socolan 1971b, pp. 14-20.

80. **Cristian** (SB)*

1885, într-o grădină

165 de monede emise între anii 1445/1492-1610

- REGATUL UNGARIEI

Ludovic II: *denar* 1525-1.

Ferdinand I: *denari* 1528-1529, 1532-1533, 1535, 1537, 1539, 1540, 1543-1545, 1547-1548, 1551-1558, 1560-1565.

Maximilian: *denari* 1565-1573, 1575-1578.

Rudolf: *denari* 1579-1581, 1583-1595, 1602, f.a.-1 (1557799).

- TRANSILVANIA

- Ștefan Bocskai: 3 *groși* 1606, 1607.
Gabriel Báthory: *groși lați* 1610-1; *groș* 1610-1.
- REGATUL BOEMIEI
Maximilian: *pfennigi* 1569-1, 1573-1.
Rudolf II: *pfennig* 1581-1.
 - ȘWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1525-1526.
 - IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groș* 1544-1.
 - REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-1.
Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-4.
Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-2.
Sigismund I: *groși polonezi* 1528 și f.a.-3; *groș de Gdańsk* 1532-1; $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-1.
Sigismund August: 2 *groși lituanieni* 1548-1.
Ștefan Báthory: 3 *groși polonezi* 1586-1; 3 *groși lituanieni* 1581-1.
Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1591, 1594, 1596, 1597, 1598, 1600, 1607, 1608; 3 *groși de Riga* 1590-1.
 - PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1531-1, 1534-1.
- Müller 1888b, pp. 73-76.

81. Ruși (SB)*

784 de monede emise între anii 1351/1382-1611

- REGATUL UNGARIEI
Matia Corvin: *denar* f.a.-1.
Vladislav II: *denar* 1504-1.
Ludovic II: *denari* 1526-4, 1527-1.
Ferdinand I: *denari* 1527-1, 1528-7, 1529-2, 1530-4, 1531-1, 1532-3, 1533-3, 1534-4, 1535-5, 1536-1, 1537-1, 1538-3, 1539-2, 1540-3, 1541-5, 1542-6, 1543-5, 1544-5, 1545-4, 1546-10, 1547-9, 1548-9, 1549-10, 1550-13, 1551-9, 1552-14, 1553-9, 1554-4, 1555-4, 1556-9, 1557-16, 1558-5, 1559-3, 1560-3, 1561-5, 1562-7, 1563-5, 1564-6, 1565-3, f.a.-8.
Maximilian: *denari* 1565-3, 1566-5, 1567-8, 1568-11, 1569-8, 1570-14, 1571-6, 1572-12, 1574-4, 1575-9, 1576-11, 1577-11, 1578-14, f.a.-8.
Rudolf II: *groș* 1601-1; *denari* 1577-1, 1578-1, 1579-4+7, 1580-20, 1581-16, 1582-3, 1583-4, 1584-9, 1585-15, 1586-8, 1587-9, 1588-6, 1589-8, 1590-6, 1591-10, 1592-3, 1593-4, 1594-4, 1595-7, 1596-3, 1597-2, 1598-4, 1599-3, 1600-11, 1601-1, 1602-5, 1606-1, 1608-4, f.a.-4; *oboli* 1581-1, f.a.-1.
Matia: *denari* 1610-3, 1611-1, f.a.-4.
- TRANSILVANIA
Ioan Sigismund Zápolya: *denar* 1557-1.
Ștefan Bocskai: 3 *groși* 1606-3, 1607-1.
Gabriel Báthory: 3 *groși* 1609-2, 1610-2, 1611-1; *groși* 1610-11, 1611-8; *denar* 1611-1.
- ȘWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1524-2, 1526-7, f.a.-2.
- REGATUL BOEMIEI
Vladislav Jagiello: *pfennigi* f.a.-23.
Ludovic Jagiello: *pfennigi* f.a.-3.
Ferdinand I: *pfennigi* 1562-1, 1563-3, f.a.-6.
Maximilian: *helleri* 1564-2, 1567-2, 1570-1, 1572-2, 1575-1, 1576-1, f.a.-3.
Rudolf II: *pfennigi* 1582-1, 1584-1, 1586-2, 1592-1, 1594-1, 1596-1, f.a.-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groși* 1543-2.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Vladislav Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-3.
Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-16.
Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-15.
Sigismund I: *groși prusieni* 1530-2, 1533-1, f.a.-1; *groși polonezi* 1507-3, 1508-2, 1509-5, 1510-1, 1511-2, f.a.-13; *groși de Gdańsk* 1531-1; *groși de Elbląg* 1534-1; $\frac{1}{2}$ *groș* 1508-1, 1510-1, 1514-1.
Sigismund August: *groși lituanieni* 1557-1, 1564-1, 1566-1, 1567-1.
Ștefan Báthory: 3 *groși polonezi* 1582-1, 1584-1, 1585-2; 3 *groși lituanieni* 1580-1, 1581-1; *groși de Riga* 1584-2, 1585-1.
Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1589-1, 1591-3, 1592-1, 1593-1, 1594-1, 1595-3, 1596-1, 1597-3, 1598-9, 1599-2, 1600-1, 1601-1, 1602-1, 1605-1, f.a.-1; 3 *groși de Riga* 1591-1, 1592-1, 1595-1, 1596-1, fals-1; *groși* 1606-1,

1609-2, 1610-1, 1611-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1532-2, 1534-1, 1537-1, 1538-1, 1540-1, 1542-1, 1544-3, 1546-1.
 - Ordinul Teutonic, Winrich v. Kniprode: *șiling* 1380/1382-1.
- Dudău 1995, pp. 83-97; Pap 2002a, p. 138.

82. Cluj-Napoca I (CJ)*

1976, curtea Conservatorului Gh. Dima, într-un vas de lut

4.307 (+fragmente) monede emise între anii 1572-1611

- REGATUL UNGARIEI, Maximilian: *groș* (kreuzer sic!) 1572-1.
- TRANSILVANIA
Sigismund Báthory: 3 *groși* 1596-1, 1597-4.
Ștefan Bocskai: 3 *groși* 1605-42, 1606-342, 1607-361, 1608-46, 1609-13.
Gabriel Báthory: 3 *groși* 1608-92, 1609-329, 1610-104, 1611-2.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Silezia, Cieszyn, Adam Waclaw: 3 *groși* 1596-3, 1597-9; 3 *creițari* 1596-1, 1597-6.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Ștefan Báthory: 3 *groși polonezi* 1581-1, 1583-1, 1584-5, 1585-1, 1586-1; 3 *groși lituanieni* 1580-1, 1581-6, 1582-3, 1585-6, 1586-1; 3 *groși de Riga* 1582-1, 1583-9, 1585-8, 1586-21.
Sigismund III: 6 *groși polonezi* 1596-38, 1599-5; 3 *groși polonezi* 1588-5, 1589-27, 1590-54, 1591-55, 1592-68, 1593-105, 1594-204, 1595-165, 1596-231, 1597-291, 1598-334, 1596/1598-2, 1599-254, 1600-137, 1601-129, 1602-1, 1603-12, 1604-12, 1605-45, 1606-15, 1607-4, 1600/1607-1, f.a.-11; 3 *groși lituanieni* 1589-4, 1590-13, 1591-11, 1592-18, 1593-21, 1594-36, 1595-35, 1596-18, 1597-24, 1598-5, 1601-3, 1602-1; 3 *groși de Riga* 1588-15, 1589-28, 1590-45, 1591-28, 1592-49, 1593-47, 1594-47, 1595-54, 1596-49, 1597-44, 1598-39, 1599-14, 1600-17.
- CURLANDA, Friedrich și Wilhelm Kettler: 3 *groși* 1596-1, 1597-5, 1598-6, 1599-4.

Muz. Cluj-Napoca, inv. N 7657-11972.

Iambor, Pap 1978, pp. 331-347.

83. Vad (MM)*

1966, într-o carieră de piatră, într-o cană de cositor

739 de monede emise între anii 1492/1501-1611

- REGATUL UNGARIEI
Vladislav II: *denar* 1498/1501-1.
Ludovic II: *denari* 1526-2.
Ferdinand I: *denari* 1528-1, 1531-1, 1535-3, 1536-1, 1537-2, 1538-1, 1539-2, 1540-2, 1541-3, 1542-2, 1543-1, 1544-3, 1545-4, 1546-1, 1547-4, 1548-3, 1549-3, 1550-4, 1551-5, 1552-7, 1553-2, 1554-3, 1555-5, 1556-3, 1557-6, 1558-4, 1559-2, 1560-5, 1561-3, 1562-1, 1563-1, 1564-2, 1565-1.
Maximilian: *denari* 1565-2, 1566-1, 1567-1, 1568-8, 1569-4, 1570-3, 1571-6, 1572-4, 1574-2, 1575-8, 1576-8, 1577-8, 1578-8.
Rudolf: *taler* 1601-1; *denari* 1578-1, 1579-9, 1580-12, 1581-6, 1582-1, 1583-3, 1584-7, 1585-7, 1586-5, 1587-3, 1588-2, 1589-3, 1590-6, 1591-4, 1592-1, 1593-3, 1594-2, 1596-3, 1597-8, 1600-5, 1601-8, 1602-7, 1603-1, 1604-5, 1606-3, 1607-10, 1608-3.
Matia: *denari* 1609-2, 1610-1.
- TRANSILVANIA
Sigismund Báthory: 3 *groși* 1597-1.
Ștefan Bocskai: 3 *groși* 1605-1, 1606-4, 1607-7.
Gabriel Báthory: 3 *groși* 1608-5, 1609-2, 1610-1; *groși* 1610-4, 1611-24.
- REGATUL BOEMIEI, Maximilian: *heller* 1574-1.
- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: ½ *groș* 1521-1, 1524-2, 1526-2.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN:
Cercul monetar Saxonia Inferioară, Lübeck: *taler* 1573-1.
Cercul monetar Saxonia Superioară, Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groși* 1545-2.
Silezia
Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groși* 1543-1, 1544-2.
Cieszyn, Adam Waclaw: 3 *creițari* 1597-2.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Ioan Albert: ½ *groș* f.a.-6.

Alexandru: ½ *groș* f.a.-8.

Sigismund I: *groși polonezi* 1527-5, 1528-1, 1529-3, 1545-1, 1548-1; *groși prusieni* 1529-1, 1530-2, 1531-10, 1532-4, 1533-3, 1534-1; *groși de Gdańsk* 1532-2, 1534-3, 1538-1, 1539-1, 1540-2; *groși de Elbląg* 1533-1, 1539-1; *groși de Glogów* 1506-2; ½ *groș* 1508-1, 1510-4.

Stefan Báthory: 3 *groși polonezi* 1579-1, 1581-1, 1582-1, 1583-3, 1585-1; 3 *groși lituanieni* 1580-2, 1581-3, 1582-5, 1583-4, 1584-1, 1585-7; 3 *groși de Riga* 1581-1, 1583-3, 1585-2, 1586-8; 3 *groși de Gdańsk* 1578-1, 1579-1.

Sigismund III: 6 *groși polonezi* 1599-1; 3 *groși polonezi* 1589-2, 1590-5, 1591-8, 1592-7, 1593-13, 1594-21, 1595-10, 1596-12, 1597-26+1 fals, 1598-21, 1599-12, 1600-7, 1601-14, 1605-5, 1606-1; 3 *groși lituanieni* 1589-1, 1590-1, 1593-2, 1594-1, 1595-1, 1596-1; 3 *groși de Riga* 1588-3, 1590-5, 1591-7, 1592-7, 1593-6, 1594-13, 1595-3, 1596-7, 1597-3, 1598-4, 1599-1; *groși polonezi* 1608-1, 1609-1, 1610-4, 1611-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1529-1, 1532-3, 1533-2, 1534-4, 1535-2, 1537-3, 1538-4, 1539-1, 1541-2, 1542-5, 1543-1, 1544-2, 1545-5, 1546-2, 1547-1.
- CURLANDA, Friedrich Kettler: 3 *groși* 1597-1.

Muz. Baia Mare

Chirilă, Socolan 1971c, pp. 21-43.

84. Herepea (MS)

102 monede emise între anii 1444/1492-1612

Harsányi 1926, p. 44; Pap 2002a, p. 88.

85. Dioșod (SJ)

31 de monede emise între anii 1541-1613

- TRANSILVANIA, 3 *groși* (6).
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Stefan Báthory: 3 *groși* (3).

Sigismund III: 3 *groși* (21).

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* (1).

Gedai 1985, pp. 40-41; Pap 2002a, p. 74.

86. Nou Român (SB)

87 de monede emise între anii 1582-1613

Pap 2002a, p. 113 (sub numele Noua).

87. Prisaca (CS)*

130 monede emise între anii 1434/1444-1614

- REGATUL UNGARIEI

Ludovic II: *denar* 1526-1.

Ferdinand I: *denari* 1534-2, 1535-4, 1536-2, 1540-2, 1541-1, 1542-1, 1544-3, 1545-1, 1546-2, 1547-3, 1548-2, 1549-3, 1550-4, 1552-1, 1554-3, 1555-4, 1556-1, 1557-1, 1560-1, 1562-1, 1563-3, 1564-2, 1565-2, f.a.-1.

Maximilian: *denari* 1567-1, 1568-1, 1570-2, 1571-3, 1572-1, 1577-2.

Rudolf: *denari* 1579-3, 1580-3, 1581-2, 1582-1, 1583-1, 1584-4, 1585-3, 1586-2, 1587-1, 1588-2, 1591-3, 1592-2.

Matia: *denar* 1614-1.

- ȘWIDNICA, Ludovic Jagiello: ½ *groș* 1526-5.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară, Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groși* 1545-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Vladislav Jagiello: ½ *groș* f.a.-1.

Cazimir Jagiello: ½ *groș* f.a.-2.

Ioan Albert: ½ *groș* f.a.-3.

Alexandru: ½ *groș* f.a.-3.

Sigismund I: *groși polonezi* 1528-1; *groși prusieni* 1530-2, 1533-1, 1535-1, f.a.-1; *groși de Gdańsk* 1535-1, 1538-1, 1540-1; ½ *groș poloneze* 1507-1, 1510-1, f.a.-1.

+ fragmente de la un *groș* prusian (Polonia) și unul de Gdańsk

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1531-1, 1539-1, 1540-1, 1541-3, 1542-2, 1544-2, 1546-2.

Harsányi 1912, pp. 17-18; Pap 2002a, p. 130.

88. Tămășeni (SM)

cca. 1.804 monede emise între anii 1444/1492-1615

Pap 2002a, p. 163.

89. Semiclac II (AR)

3.579 de monede emise între anii 1507-1615

Pap 2002a, p. 148.

90. Vermeș (BN)*

1964, în grădina casei cu nr. 100, într-un vas de lut

462 de monede emise între anii 1468/1471-1616

• REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denar* 1474/1491-1.Ludovic II: *denari* 1526-3, 1527-1.Ferdinand I: *denari* 1527-1, 1528-1, 1529-4, 1530-2, 1534-5, 1536-1, 1537-3, 1538-3, 1539-1, 1540-2, 1541-1, 1542-2, 1543-2, 1544-2, 1545-1, 1546-5, 1547-6, 1548-4, 1549-8, 1550-12, 1551-1, 1552-7, 1553-5, 1554-3, 1555-6, 1556-3, 1557-10, 1558-7, 1559-6, 1561-3, 1562-5, 1563-4, 1564-3, f.a.-9.Maximilian: *denari* 1565-2, 1566-3, 1567-3, 1568-3, 1569-7, 1570-10, 1571-6, 1572-2, 1573-2, 1574-1, 1575-3, 1576-4, 1577-5, 1578-6, 1579-1, f.a.-3.Rudolf: *denari* 1580-9, 1581-9, 1582-6, 1583-2, 1584-8, 1585-3, 1586-6, 1587-6, 1588-5, 1589-3, 1590-8, 1591-2, 1592-2, 1593-2, 1594-4, 1595-4, 1595-6, 1597-1, 1598-3, 1599-3, f.a.-11. (lipsește denarii cu nr. 231 și 273)

• REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello: *helleri* f.a.-2.Ludovic Jagiello: *helleri* f.a.-3.Ferdinand I: *helleri* 1562-2, 1563-5, f.a.-14. (lipsește moneda cu nr. 333)Maximilian: *helleri* 1564-2, 1568-1, 1571-1, 1573-1, 1574-1, f.a.-6.Rudolf II: *helleri* 1578-1, 1580-1, 1591-1, f.a.-2.

+ 10 monede neidentificate

• ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* (greșit evaluați ca fiind groși de Liegnitz) 1526-11.

• IMPERIUL ROMANO-GERMAN:

Cercul monetar Rinul de Sus, Solms-Hohensolms, Philip-Reinhard I: *monede de argint* 1619-2.Cercul monetar Saxonia Superioară, Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groș* 1545-1.Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groși* 1542/1544-4.

• REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-12.Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-17.Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-18.Sigismund I: *groși polonezi* 1527-2, 1529-2; *groși prusieni* 1529-1, 1530-1, 1533-1; *groși de Gdańsk* 1531-2, 1538-1; *groș de Elbląg* 1534-1; $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1507-2, 1508-1, 1510-1, 1511-1, f.a.-8.Sigismund August: *groși lituanieni* 1547-1, 1568-1.Stefan Báthory: *groș de Riga* 1581-1; *denar de Riga* 1582-1.Sigismund III: 3 *groși de Riga* 1599-2.• PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1538-1, 1541-1, 1545-1, f.a.-1.

Muz. Bistrița, inv. 3279.

Dănilă 1971, p. 274 (semnalate 466 monede); Dănilă, Winkler 1976, pp. 232-241.

91. Senereuș I (MS)

477 de monede emise între anii 1458/1490-1616

Numizmatikai Közlöny 1909, p. 58; Pap 2002a, p. 148.**92. Senereuș II (MS)**

430 de monede emise între anii 1526-1616

Pap 2002a, p. 149.

93. Săpâia, satul Poșta (MM)

1935, într-un vas de lut

1.300+n monede emise între anii 1573-1617

- REGATUL UNGARIEI

Maximilian: *denari* 1573, 1577, 1578.

Rudolf: *denari* 1577.

Matia: *denari* 1616, 1617.

Col. privată Klement Carol (Baia Mare)

Székely 1957b, p. 473/VI; Pap 2002a, p. 130.

94. **Petiș (SB)***

1887, în curtea casei nr. 79

167 de monede emise între anii 1492/1501-1619

- REGATUL UNGARIEI

Ferdinand I: *denari* 1535-1, 1537-1, 1546-1, 1559-1, 1562-1, 1563-1.

Maximilian: *denari* 1575-1, 1577-1.

Rudolf: *denari* 1583-1585, 1589-1590, 1592-1594, 1596, 1600.

Matia: *groși* 1614/1615 și 1617/1619-11; *denari* 1610/1619-55.

- TRANSILVANIA, Gabriel Báthory: *groși* 1610/1613-39; *denar* 1612-1.

- REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello: *pfennig* f.a.-1.

Ferdinand I: *pfennigi* 1563-1, f.a.-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-1.

Sigismund I: *groș de Elbląg* 1540-1.

Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1598-1; *groși lituanieni* și/sau *polonezi* 1606/1615-36.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groș* 1545-1.

Müller 1888a, pp. 38-40; Munteanu 2012, p. 94.

95. **Cefa (BH)**

84 de monede emise între anii 1587/1632-1608/1619

Harsányi 1926, pp. 44-45; Pap 2002a, p. 51.

96. **Măgheruș I (MS)**

97 de monede emise între anii 1587/1632-1608/1619

Pap 2002a, p. 102.

97. **Tulca I (BH)**

1.200+n monede emise între anii 1506/1548-1608/1619

Harsányi *et alii* 1914, pp. 26-27; Pap 2002a, p. 176.

98. **Timișoara III (TM)**

număr neprecizat de monede emise între anii 1527/1564-1608/1619

Berkeszi 1907, p. 40; Pap 2002a, p. 172.

99. **Șmig (SB)**

1.643 de monede emise între anii 1492/1501-1578/1619

Pap 2002a, p. 159.

100. **Șimleu Silvaniei I (SJ)**

122 de monede emise între anii 1508-1619

Pap 2002a, p. 158.

APPENDIX E

TEZAURE MONETARE INCLUSE ÎN GRUPA CRONOLOGICĂ 1620/1621-1625

1. Cinciș II (HD)

1.572 de monede emise între anii 1458/1490-1622

Pap 2002a, p. 57.

2. Ațintiș (MS)

695 de monede emise între anii 1506-1622 (?)

Harsányi *et alii* 1914, p. 26; Pap 1992b, p. 122/57; 2002a, p. 29.

Obs.: Alături de denarii maghiari și triplii groși polonezi sunt menționați un triplu groș al ducatului Curlandei și o jumătate de groș din anul 1552, bătută de Johann Albrecht I de Mecklenburg-Schwerin.

3. Băcăia (HD)

367 de monede emise între anii 1492/1501-1623 (?)

Pap, Winkler 1966, p. 198 (cu numele Bocaia); Pap 1992b, p. 123/62 (333 de monede datate între 1509-1623); 2002a, p. 35; 2002b, p. 136.

Obs.: Trimiterea bibliografică – *Numizmatikai Közlöny* 1904, p. 15 – este nesigură, aici făcându-se referire la un tezaur descoperit în localitatea omonimă Bakonya din sudul Ungariei (comitatul Baranya).

4. Șilea (AB)

1973, în perimetrul satului, într-un vas de lut

204 monede emise între anii 1622-1625

- REGATUL UNGARIEI, Ferdinand II: *groș* 1623-1.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1622-5, 1623-141, 1624-55, 1625-2.

Muz. Cluj-Napoca

Chirilă 1976, pp. 291-297.

APPENDIX F

TEZAURE MONETARE INCLUSE ÎN GRUPA CRONOLOGICĂ 1625/1626-1668

1. Babța (SM)

descoperit pe teritoriul localității

3+n monede emise între anii 1542-1625

- REGATUL UNGARIEI, Ferdinand I: *denari* 1542-1, 1550-1.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *denar* 1625-1 (1615 *sic!*).

Muz. Cristuru Secuiesc

Székely 1957b, p. 473/V; Pap 2002a, p. 30.

2. Zalău I (SJ)*

1962, în fosta *Piață Lenin*

8 monede emise între anii 1622-1625

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *1½ gros* 1622-2, 1623-3, 1624-2, 1625-1.

Muz. Zalău

Chirilă, Lakó 1970a, p. 65/1.

3. Șeica Mică II (SB)

4.792 de monede emise între anii 1447/1492-1626

Magoss 1911, pp. 126-127; Winkler 1981, p. 385, Tab. 2/10, nota 23; Pap 2002a, p. 156.

4. Șieu I (BN)*

1959, în grădina casei din strada *Gării* nr. 335, într-un vas de lut

2.424 de monede emise între anii 1351/1382-1626

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denari* 1479/1485-2.

Vladislav II: *denari* 1500/1502-1, 1505-1.

Ludovic II: *denari* 1519-2, 1525-3, 1526-8, 1527-1.

Ferdinand I: *denari* 1527-2, 1528-7, 1529-8, 1530-8, 1531-8, 1532-4, 1533-3, 1534-9, 1535-11, 1536-12, 1537-10, 1538-6, 1539-9, 1540-19, 1541-12, 1542-14, 1543-12, 1544-22, 1545-18, 1546-24, 1547-13, 1548-18, 1549-31, 1550-28+1 fals, 1551-28, 1552-41, 1553-15+1 fals, 1554-30, 1555-32, 1556-25, 1557-24, 1558-20, 1559-18+1 fals, 1560-20, 1561-15, 1562-13, 1563-17, 1564-20, 1565-18; *oboli* 1555-1, 1562-2.

Maximilian: *denari* 1565-9, 1566-41, 1567-19, 1568-24, 1569-29, 1570-24, 1571-32, 1572-25, 1573-8, 1574-12, 1575-38, 1576-43, 1577-44, 1578-36, f.a.-5; *obol* 1573-1.

Rudolf: *denari* 1578-4, 1579-36, 1580-58, 1581-39, 1582-9, 1583-19, 1584-31, 1585-42, 1586-20, 1587-22, 1588-19, 1589-36, 1590-35, 1591-20, 1592-18, 1593-20, 1594-14, 1595-18, 1596-16, 1597-14, 1598-2, 1599-5, 1601-3, 1606-1; *oboli* 1586-2, 1594-1.

Matia: *denari* 1613-1, 1618-3.

- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *denar* 1626-1.

- REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello: *helleri* f.a.-60.

Ludovic Jagiello: *helleri* f.a.-8.

Ferdinand I: *helleri* 1562-7, 1563-9, f.a.-42.

Maximilian: *helleri* 1565-2, 1566-2, 1567-3, 1568-6, 1569-3, 1570-3, 1573-10, 1574-5, 1576-7, 1577-2.

Rudolf II: *helleri* 1579-3, 1580-3, 1581-3, 1582-3, 1583-2, 1584-1, 1587-1, 1588-3, 1593-3, 1594-1, 1597-1.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* 1518-1, 1519-1, 1520-4, 1523-4, 1524-5, 1525-12, 1526-23.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Rinul de Sus, Strasbourg: 4 *denari* (vierer ?) 1351/1382-1.
Cercul monetar Saxonia Superioară
Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groşi* 1544-2, 1545-6.
Saxonia, Ernst şi Albrecht: *pfennig* 1464/1486-1.
- Silezia
Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groşi* 1504/1541-2, 1542-3, 1543-5, 1544-9.
Cieszyn, Adam Waclaw: 3 *creiţari* 1597-1.
- REGATUL POLONIEI ŞI TERITORIILE DEPENDENTE
Vladislav Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-7.
Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-28.
Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-75.
Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-81.
Sigismund I: *groşi polonezi* 1527-5, 1528-10, 1529-7, 1545-5, 1546-4, 1547-2; *groşi prusieni* 1528-1, 1529-2, 1530-12, 1531-12, 1532-7, 1533-5, 1534-11, 1535-5; *groşi de Gdańsk* 1530-1, 1531-2, 1532-5, 1533-2, 1534-5, 1535-3, 1537-1, 1538-6, 1539-2, 1540-6; *groşi de Elbląg* 1533-2, 1534-1, 1539-3, 1540-2; $\frac{1}{2}$ *groş poloneze* 1506-11, 1507-21, 1508-28, 1509-14, 1510-9, 1511-5.
Sigismund August: *groşi lituanieni* 1546-2, 1547-5, 1568-3; *groşi de Gdańsk* 1556-1, 1557-1, 1579-1.
Stefan Báthory: 3 *groşi polonezi* 1582-1; 3 *groşi lituanieni* 1581-1, 1582-1, 1583-2, 1584-1; 3 *groşi de Riga* 1582-1; *groş lituanian* 1580-1; *groş de Gdańsk* 1579-1; *groşi de Riga* 1581-2, 1582-1.
Sigismund III: 3 *groşi polonezi* 1591-1, 1593-3, 1594-2, 1595-2, 1596-2, 1597-5, 1598-2; 3 *groşi lituanieni* 1591-1, 1592-1, 1595-1; 3 *groşi de Riga* 1588-2, 1590-1, 1594-1, 1596-1, 1597-1.
- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groşi* 1530-1, 1531-5, 1532-6, 1533-7, 1534-7, 1535-2, 1537-3, 1538-11, 1539-3, 1540-5, 1541-12, 1542-19, 1543-10, 1544-7, 1545-21, 1546-3, 1547-2, 1550-1.
- Ordinul Teutonic, Winrich v. Knipprode: *vierchen* 1351/1382-1.

Muz. Bistriţa

Chirilă, Dănilă 1968, pp. 505-525; Chirilă, Gudea, Dănilă 1970, pp. 21-25; Dănilă 1971, p. 274 (peste 2.500 de monede).

5. Vârşolţ I (SJ)*

1962, hotarul satului

13+n (mai multe sute) monede emise între anii 1479/1492-1626

- REGATUL BOEMIEI, Ferdinand I: *heller* 1564-1.
- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* 1525-1, 1526-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Austria, Ferdinand II: *taler* 1626-1.
Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groş* 1542-1.
- REGATUL POLONIEI ŞI TERITORIILE DEPENDENTE
Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-1.
Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-1.
Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groş* f.a.-4.
Sigismund I: *groş polonez* 1547-1; $\frac{1}{2}$ *groş polonez* 1510-1.

Liceul din Şimleu Silvaniei

Chirilă, Gudea, Căbuz 1970a, pp. 27-31; Winkler 1981, p. 385, Tab. 2/12, nota 23.

6. Ghiriş (CJ)*

1958, într-un mormânt descoperit cu ocazia săpării unei gropi de fundaţie

4 + 2 *bani mici de argint, probabil tot denari*, monede emise între anii 1575-1626

- REGATUL UNGARIEI
Maximilian: *denar* 1575-1.
Rudolf: *denari* 1587-1, 1600-1.
Ferdinand II: *denar* 1626-1.

Muz. Bistriţa

Chirilă, Dănilă 1965b, pp. 631-632.

7. Cluj-Napoca II (CJ)*

1967, la săparea unui șanț de canalizare pe str. *Cireșilor*, într-un vas de lut
13 monede emise între anii 1614-1626

- REGATUL UNGARIEI, Matia: *groși* 1614-1, 1617-1.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-1, 1626-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *6 groși polonezi* 1626-1, f.a.-1; *1½ groș* 1622-1, 1623-5.
- SUECIA, Gustav Adolf: *1½ groș de Riga* 1624-1.

Muz. Cluj-Napoca

Pap 1971a, pp. 391-392.

8. Șimleu Silvaniei II (SJ)

8 monede emise între anii 1616-1626

Leszih 1911, p. 28; Pap 2002a, p. 159.

9. Moldova Nouă (CS)

28+n monede emise între anii 1620-1626

Bălănescu 1984, p. 133; Pap 2002a, p. 108.

10. Nireș (CJ) (?)

72 de monede emise între anii 1620-1626

Seidl 1854, p. 138.

11. Cluj-Napoca III (CJ)*

1962, str. *Dragalina*, blocul nr. 5

13 monede emise între anii 1492/1501-1627

- REGATUL UNGARIEI
Ludovic II: *denar* 1526-1.
Ferdinand I: *denari* 1529-1, 1552-1, 1560-1.
Maximilian: *denar* 1568-1.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groș lat* 1627-1.
- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: *½ groș* 1526-2.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Ioan Albert: *½ groș* 1499/1501-1.
Sigismund I: *groș polonez* 1529-1; *groș de Gdańsk* 1538-1; *½ groș polonez* 1506-1.
- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groș* 1532-1.

Muz. Cluj-Napoca

Pintea 1966, pp. 225-230.

12. Dubova (MH)*

1963, la marginea drumului, lucrări de construcție

25+n monede emise între anii 1527/1564-1627 (?)

- REGATUL UNGARIEI, Matia: *denar* 1616-1.
- REGATUL BOEMIEI, Ferdinand I: *heller f.a.*-1.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groș lat* 1626-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *6 groși polonezi* 1626-1; *3 groși polonezi* 1622-2; *1½ groș* 1621-2, 1622-8, 1623-6, 1626-1, 1627-1.
- SUECIA, Gustav Adolf: *1½ groș de Riga* 1624-1.

Muz. Sibiu

Vilcu, Dudău 2003, pp. 221-226

13. Feleacu (CJ)

467 sau 478 de monede emise între anii 1508-1627

Winkler 1981, p. 385, Tab. 2/13, nota 23; Pap 1992b, p. 123; 2002a, p. 78.

14. Zalău II (SJ)*

1962, str. *Petőfi Sándor*, nr. 3

45+n monede emise între anii 1527-1627

- REGATUL UNGARIEI, Matia: *groși* 1610-1, 1617-2, 1619-1.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-2, 1626-7, 1627-3.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Sigismund I: *groș polonez* 1527-1 (?); *groși prusieni* 1530-1, 1531-2.
Sigismund III: *6 groși polonezi* 1624-3, 1625-1, 1626-2, 1627-1; *3 groși polonezi* 1623-1, 1624-1; *1½ groș* 1621-1, 1622-3, 1623-1, 1626-2, 1627-1.
- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1534-1, 1542-2, 1543-1, 1545-2.
- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: *1½ groș* 1625-1, 1626-1.

Muz. Zalău

Chirilă, Lakó 1970a, pp. 65-67/2.

15. Șoimoșu Mare (HG)*

1955, la marginea satului, într-un vas de lut

783+n monede emise între anii 1623-1627

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *6 groși polonezi* 1623-74, 1624-117, 1625-257, 1626-232, 1627-103.

Muz. Cristuru Secuiesc, inv. 354-1137.

Molnar 1967, p. 106; Pap 2002a, p. 82.

16. Peceiu I (SJ)

618 monede emise între anii 1611-1628

Pap 2002a, p. 124.

17. Cămin (SM)

94 de monede emise între anii 1613/1629-1628/1629

Pap 2002a, p. 50.

18. Iacobenii (CJ)*

1963, la 3 km est de sat, pe valea ce leagă Iacobenii de Poiana Fratii, într-o pungă de piele

983 de monede emise între anii 1444/1492-1629 și fragmente ale unor obiecte de argint

- REGATUL UNGARIEI
Matia Corvin: *denar* 1489-1.
Vladislav II: *denar* 1511-1.
Ferdinand I: *denari* 1528-1, 1529-3, 1531-2, 1532-2, 1534-2, 1635-5, 1536-5, 1538-3, 1539-3, 1540-1, 1541-1, 1542-3, 1543-4, 1544-5, 1546-5, 1547-7, 1548-2, 1549-8, 1550-7, 1551-4, 1552-6, 1553-3, 1554-6, 1555-5, 1556-3, 1557-9, 1558-6, 1559-3, 1560-3, 1561-5, 1562-2, 1563-7, 1564-3.
Maximilian: *denari* 1563-1, 1565-4, 1566-4, 1567-5, 1568-8, 1569-4, 1570-7, 1571-4, 1575-8, 1576-7, 1577-8, 1578-8.
Rudolf: *denari* 1578-1, 1579-10, 1580-9, 1581-8, 1582-2, 1583-2, 1584-3, 1585-5, 1586-4, 1587-1, 1588-2, 1589-4, 1590-1, 1591-5, 1592-3, 1593-2, 1594-1, 1595-4, 1597-2, 1600-1, 1601-1, 1602-2, 1603-3, 1604-2.
Matia: *groși* 1614-11, 1615-2, 1616-1, 1617-7, 1618-3, 1619-5; *denari* 1608-2, 1614-3, 1615-2, 1616-6, 1618-2, 1619-1.
Ferdinand II: *denari* 1627-3.
- TRANSILVANIA
Stefan Bocskai: *3 groși* 1606-1, 1607-1.
Gabriel Báthory: *3 groși* 1608-1; *groș* 1610-13, 1611-14, 1612-27, 1613-15.
Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-4, 1626-83, 1627-24, 1628-7, 1629-5; *groși* 1615-5 (?), 1620-1, 1625-24, 1626-6, 1627-3.
- REGATUL BOEMIEI, Ferdinand I: *heller* f.a.-1.
- ȘWIDNICA, Ludovic Jagiello: *½ groș* 1521-1, 1524-2, 1525-1, 1526-3.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Rinul de Sus
Pfalz-Zweibrücken, Johann I: *½ batzen* 1588-1.
Alsacia, Arhid. Ferdinand II: *taler* 1564/1598-1.
Cercul monetar Westfalia, Abația Corvei (Höxter), Kaspar I v. Hørsel: *groș* 1551-1.
Cercul monetar Saxonia Inferioară
Braunschweig-Wolfenbüttel: *groș* 1554-1.
Goslar: *groș* 1545-1.

Hildesheim: *groș* 1549-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară, Stolberg, Heinrich XI și Wolfgang Georg: *groș* 1614-1.

Cercul monetar Austria, Ferdinand II: *groș* 1623-1.

Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groși* 1544-1, f.a.-1.

- PROVINCIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS, Olanda: *taler* 1622-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groș* 1472/1492-2.

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* 1492/1499-4.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* f.a.-3; $\frac{1}{2}$ *groș lituaniene* f.a.-10.

Sigismund I: *groși polonezi* 1528-2, 1545-1, 1547-1, 1548-1; *groși prusieni* 1530-2, 1531-2, 1533-1, 1534-1, 1535-1; *groși de Gdańsk* 1531-1, 1532-1, 1534-1, 1535-1, 1538-2, 1540-1; *groș de Elbląg* 1533-1; $\frac{1}{2}$ *groș poloneze* 1507-3, 1508-1, 1509-1, 1510-2; $\frac{1}{2}$ *groș lituaniene* 1509-1, 1510-1, 1513-1, 1521-1; *șiling de Elbląg* 1531-1.

Sigismund August: *groși lituanieni* 1548-1, 1559-1, 1566-1; *groș de Gdańsk* 1556-1; $\frac{1}{2}$ *groș lituaniană* 1557-1.

Stefan Báthory: 3 *groși polonezi* 1585-1; 3 *groși lituanieni* 1580-1, 1581-1; 3 *groși de Riga* 1583-1, 1584-1, 1586-1; *groș de Gdańsk* 1579-1.

Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1593-1, 1594-2, 1596-2, 1597-2, 1598-1, 1599-4, 1600-1, 1601-1; 3 *groși lituanieni* 1594-1; 3 *groși de Riga* 1590-1, 1592-1, 1595-1; *groși polonezi* 1604-2, 1605-4, 1606-11, 1607-23, 1608-18, 1609-24, 1610-18, 1611-11, 1612-19, 1613-13, 1614-15, 1615-1; *groși lituanieni* 1610-2; $1\frac{1}{2}$ *groș* 1616-1, 1619-1, 1620-9, 1621-10, 1622-26, 1623-43, 1624-29, 1625-9, 1626-8, 1627-1.

+ trei monede care lipsesc din catalog (la nr. 594-596 figurează trei emisiuni de Świdnica)

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1532-1, 1533-1, 1534-1, 1538-1, 1539-1, 1540-2, 1542-2, 1543-2, 1545-1, 1546-1, 1547-1.
- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: $1\frac{1}{2}$ *groș* 1622-1, 1624-1, 1626-1, 1627-1.

Muz. Turda

Chirilă, Milea 1967, pp. 289-307.

19. Cluj II (județ)

1.127 de monede emise între anii 1458/1490-1578/1629

Pap 2002a, p. 96.

20. Șeușa (AB)*

2004, cu ocazia săpării fundației unei case

54+n monede emise între anii 1615-1629

- REGATUL UNGARIEI, Matia: *groși* 1615-3, 1617-3, 1618-1, 1619-2.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-3, 1626-30, 1627-6, 1628-3, 1629-2; *denar* 1625-1.

Muz. Alba Iulia

Oargă 2006, pp. 131-140.

21. Solocma (MS)*

1963, în curtea casei nr. 71, într-o cană de lut acoperită cu un ciob și o piatră plată

69 de monede emise între anii 1616-1629

- REGATUL UNGARIEI, Matia: *groși* 1616-1, 1617-1, 1619-1.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-4, 1626-46, 1627-10, 1628-3, 1629-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: $1\frac{1}{2}$ *groș* 1622-1, 1623-1.

Muz. Târgu Mureș

Chirilă et alii 1980c, pp. 81-90.

22. Sibiu (SB)

192 de monede emise între anii 1549-1630

Pap 2002a, p. 149

23. Sintești III (TM)

183 de monede emise între anii 1519-1630

Pap 2002a, p. 152.

24. **Pui (HD)***

1998, în cimitirul parohiei ortodoxe din localitate

1.277 de monede emise între anii 1544-1630

- TRANSILVANIA

Sigismund Báthory: 3 *groși* 1590-1 (*sic!*), 1598-1.

Stefan Bocskai: 3 *groși* 1605-1, 1606-2, 1607-6.

Gabriel Báthory: 3 *groși* 1608-2, 1609-8, 1610-1, 1611-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Silezia, Cieszyn, Adam Waclaw: 3 *groși* 1596-1, 1597-1.

- PROVINCIALE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS

Zeelanda: *taler* 1619-1.

Utrecht: *taler* 1620-1.

- RAGUSA: 3 *groși* 1627-1, 1630-3.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Stefan Báthory: 3 *groși polonezi* 1580-1, 1582-7, 1583-2, 1584-4, 1585-8, 1586-8, f.a.-1; 3 *groși lituanieni* 1580-2, 1581-7, 1582-11, 1583-5, 1584-2, 1585-9, 1586-1; 3 *groși de Riga* 1581-2, 1582-1, 1583-7, 1584-2, 1585-18, 1586-16.

Sigismund III: 18 *groși polonezi* 1621-4, 1622-5, 1623-3, 1624-4; 18 *groși de Gdańsk* 1611-1, 1613-4, 1615-12, 1616-12, 1617-18, 1618-7, 1619-1, 1620-2, 1621-5, 1623-1, 1625-1; 6 *groși polonezi* 1595-1, 1596-10, 1599-1, 1600-1, 1601-1; 3 *groși polonezi* 1588-5, 1589-5, 1590-16, 1591-21, 1592-26, 1593-27, 1594-60, 1595-51, 1596-77, 1597-102, 1598-154, 1599-86, 1600-65, 1601-54, 1602-13, 1603-4, 1604-6, 1605-5, 1606-3, 1618-3, 1619-2, 1620-1, 1623-2, 1624-2, f.a.-2; 3 *groși lituanieni* 1589-3, 1590-1, 1591-2, 1592-8, 1593-10, 1594-11, 1595-3, 1596-6, 1597-6, 1598-1, 1601-3, 1603-1; 3 *groși de Riga* 1588-6, 1589-9, 1590-14, 1591-12, 1592-16, 1593-10, 1594-20, 1595-22, 1596-31, 1597-10, 1598-18, 1599-4, 1600-9, 1619-2.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: 3 *groși* 1544-1.

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: 18 *groși* 1623-1, 1625-1.

- CURLANDA

Friedrich Kettler: 3 *groși* 1596-1, 1597-1.

Friedrich sau Wilhelm Kettler: 3 *groși* 1598-3.

Muz. Deva, inv. 40199-41475.

Palamariu 2001-2002, pp. 293-310.

25. **Mălâncrav (SB)***

1965, în grădina unei case particulare, într-un vas de lut acoperit cu un capac din lemn

142+n monede emise între anii 1607-1630

- REGATUL UNGARIEI, Matia: *groși* 1617-2, 1619-1.

- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lași* 1626-18, 1627-5, 1628-1, 1629-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *groș polonez* 1607-1; 1½ *groș* 1619-1, 1620-2, 1621-6, 1622-10, 1623-36, 1624-29, 1625-17, 1626-5.

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: 1½ *groș* 1625-2, 1626-2.

- SUECIA, Gustav Adolf: 1½ *groș de Elbląg* 1630-2.

Muz. Sighișoara

Chirilă, Gudea, Moldovan 1972c, pp. 63-75.

26. **Târnăveni - împrejurimi (MS)***

1.497 de monede emise între anii 1342/1382-1631

Pap 2002a, p. 167.

27. **Dezmir (CJ)**

365 de monede emise între anii 1567-1631

Pap 2002a, p. 72.

28. **Dedrad (MS)***

1959, pe ogorul C.A.P., într-un ulcior de lut

527 de monede emise între anii 1606-1631

- REGATUL UNGARIEI

Matia: *groși* 1614-8, 1615-4, 1616-9, 1617-11, 1618-6, 1619-19; *denar* f.a.-1.

Ferdinand II: *groși* 1630-2, 1631-1; *denar* 1630-1.

- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-39, 1626-224, 1627-47, 1628-10, 1629-11, f.a.-5; *groși* 1625-1, 1626-2; *denar* 1626-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *groși polonezi* 1606-1, 1623-1; *1½ groș* 1614-2, 1620-2, 1621-12, 1622-20, 1623-33, 1624-27, 1625-12, 1626-6, 1627-7.
- SUECIA, Gustav Adolf: *1½ groș de Elbląg* 1630-2.

Muz. Reghin

Székely 1968, pp. 459-463.

29. Poiana (cart. Turda) (CJ)

515 monede emise între anii 1488/1547-1587/1632

Pap 2002a, p. 129.

30. Bezded (SJ)

2.817 monede emise între anii 1506-1632

Seidl 1851, pp. 239-240.

31. Aluniș (AR)

443 de monede emise între anii 1527/1564-1587/1632

Berkeszi 1907, p. 44; Pap 2002a, p. 28.

32. Șimleu Silvaniei III (SJ)

421+n monede emise între anii 1527/1564-1587/1632 (1525-1619?)

Numizmatikai Közlöny 1916, p. 84; Pap 1992b, p. 121; 2002a, p. 158.

33. Cenad (TM)

35 de monede emise între anii 1576/1586-1587/1632

Pap 2002a, p. 53.

34. Satu Mare II (SM)

16 monede emise între anii 1576/1586-1587/1632

Pap 2002a, p. 140.

35. Mihăileni-Ciuc (HG)

5 monede emise între anii 1587-1632

Pap 2002a, p. 106.

36. Zalău III (SJ)*

11 (?) monede emise între anii 1622-1632

- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groș lat* 1628-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *1½ groș* 1622-4, 1623-3, 1624-2.
- SUECIA, Gustav Adolf: *3 groși de Elbląg* 1632-1.

Muz. Zalău

Chirilă, Lakó 1970a, p. 67/3.

37. Delenii (MS)

927 de monede emise între anii 1447/1492-1633

Pap 2002a, p. 70

38. Huedin II (CJ)*

1967, centrul orașului, într-un vas de lut

3.187+n monede emise între anii 1489/1490-1633

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denar* 1489-1.

Ferdinand I: *denari* 1544-1, 1555-1, f.a.-1.

Maximilian: *denari* 1576-1, 1577-1.

Rudolf: *denari* 1581-1, 1584-1, 1585-1.

Matia: *denari* 1610-2, 1611-2, 1612-4, 1613-4, 1614-2, 1615-1, 1619-1, f.a.-3.

Ferdinand II: *denari* 1626-1, 1630-1.

+ un denar lipsă din catalog

- TRANSILVANIA

Gabriel Báthory: *groși* 1610-4, 1611-5, 1612-12, 1613-16.

Gabriel Bethlen: *groși* 1617-1, 1619-6, 1625-57, 1626-23, 1627-5, 1625/1627-2.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN:

Cercul monetar Saxonia Superioară

Anhalt, Johann Georg I, Christian, August, Rudolf, Ludwig: *groș (?)* 1618-1.

Mansfeld, emisiune comună: *groș (1/21 taler)* 1612-1.

Pomerania (Linia Stettin), Bogislaus XIV: *groși* 1618-1, 1619-1, 1620-2, 1622-1.

Pomerania, Ep. Cammin, Ulrich I v. Pommern: *groși* 1621-3, 1622-1.

Cercul monetar Franconia, Brandenburg-Ansbach I, Georg Friedrich v. Jägerndorf: *groș* 1562-1.

Silezia, Liegnitz-Brieg-Wohlau, Georg Rudolf v. Brieg-Goldberg, Johann Christian v. Brieg: *groș* 1619-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *groși polonezi* 1604-7, 1605-2, 1606-6, 1607-21, 1608-5, 1609-9, 1610-4, 1611-9, 1612-7, 1613-2, 1614-4, 1627-1; *1½ groș* 1615-1, 1617-3, 1618-1, 1619-7, 1620-117, 1621-244, 1622-554+6 falsuri, 1623-705, 1624-531, 1625-355, 1626-107, 1627-59, f.a.-22; *1½ groș de Riga* 1620-4.

- BRANDENBURG-PRUSIA

Johann Sigismund: *1½ groș* 1620-2.

Georg Wilhelm: *1½ groș* 1621-5, 1622-20, 1623-14, 1624-26, 1625-33, 1626-57, 1627-12, 1633-1.

- SUEDIA, Gustav Adolf: *1½ groș de Elbląg* 1629-2, 1630-18, 1631-2, 1632-4, 1633-2, f.a.-1; *1½ groș de Riga* 1622-5, 1623-4, 1624-11.

Muz. Cluj

Pap, Șteiu 1981, pp. 349-368.

39. Cugir (AB)

1.015 (?) monede emise între anii 1507-1633 (1537-1625?)

Pap 1992b, p. 121; 2002a, p. 67; Winkler 1981, p. 385, Tab. 2/6, nota 23.

40. Uileacu de Beiuș (BH)*

139 de monede emise între anii 1549-1633

- REGATUL UNGARIEI

Rudolf: *talari* 1591-1, 1600-1, 1602-1, 1603-1, 1604-1.

Matia: *talari* 1610-2, 1612-1, 1617-1, 1619-1.

Ferdinand II: *talari* 1620-2, 1623-1.

- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *talari* 1621-2, 1623-1.

- REGATUL BOEMIEI

Ferdinand I: *taler* 1549-1.

Rudolf II: *talari* 1609-2.

Matia: *talari* 1614-1, 1618-1.

Ferdinand II: *talari* 1623-5, 1624-9, 1625-3, 1626-1, 1633-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN:

Cercul monetar Rinul de Sus

Frankfurt am Main: *talari* 1624-1, 1625-1.

Alsacia: *talari* 1618-1, 1621-1.

Cercul monetar Saxonia Inferioară

Braunschweig-Wolfenbüttel: *taler* 1575-1.

Braunschweig-Lüneburg: *taler* 1601-1.

Braunschweig-Dannenberg: *taler* 1623-1.

Hamburg: *talari* 1608-1, 1622-1.

Hildesheim: *taler* 1624-1.

Lübeck: *talari* 1619-1, 1622-1.

Schleswig-Holstein: *taler* 1626-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Saxonia: *talari* 1616-1, 1618-1, 1619-1, 1623-1.

Mansfeld: *talari* 1613-1, 1623-1.

Cercul monetar Bavaria

Bavaria: *talari* 1623-1, 1625-1.

Arhiep. Salzburg, Johann Jakob Khuen v. Belasi: *talari* 1567-1, 1572-1.

Markus Sittikus Graf v. Hohenems: *taler* 1619-1.

Paris Graf Lodron: *talari* 1621-2, 1624-3, 1625-1, 1627-1.

Cercul monetar Suabia, Augsburg: *taler* 1626-1.

Cercul monetar Franconia, Nürnberg: *talari* 1599-1, 1624-1, 1625-1.

Cercul monetar Austria

Maximilian II: *taler* 1576-1.

Rudolf II: *talari* 1609-1, 1610-1.

Matia: *talari* 1615-1, 1618-3, 1619-1.

Ferdinand II: *talari* 1620-4, 1621-3, 1623-4, 1624-7.

Leopold I: *talari* 1675-4.

Arhid. Ferdinand II: *talari* f.a.-3.

Arhid. Leopold V: *talari* 1620-4, 1621-3, 1623-1, 1624-3, 1627-1, 1628-2.

- ȚĂRILE DE JOS SPANIOLE ȘI AUSTRIECE, Deventer, Kampen, Zwolle: *taler* 1586-1.

- PROVINCIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS

Frisia: *talari* 1608-1, 1612-1.

Zeelanda: *taler* 1614-1.

Olanda: *taler* 1622-1.

Utrecht: *taler* 1623-1.

Frisia de Vest: *talari* 1612-1, 1619-1, 1626-3.

- CANTOANELE ELVEȚIENE, Zug: *taler* 1622-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *talari* 1628-1, 1629-3.

Harsányi 1914, p. 25; Pap 2002a, p. 179.

Obs. În catalogul publicat de Harsányi sunt determinate 138 de monede; Pap adaugă acestor monede și un taler de Stolberg (Saxonia Superioară).

41. **Aghireș I (SJ)***

58+n monede emise între anii 1597-1633

- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1626-7, 1627-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: 6 *groși polonezi* 1625-4; 3 *groși polonezi* 1623-1; 3 *groși de Riga* 1597-1; 1½ *groși* 1621-2, 1622-12, 1623-8, 1624-5, 1625-2, 1626-3, 1627-2.

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: 1½ *groși* 1623-1, 1625-2, 1626-2, 1627-1.

- SUECIA, Gustav Adolf: 1½ *groși de Elbląg* 1633-3; 1½ *groși de Riga* 1623-1.

Muz. Zalău

Chirilă, Lakó 1970a, pp. 67-69/4.

42. **Ulciug (SJ)***

88 (85 determinate pe emitenți și ani de batere) monede emise între anii 1603-1633

- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-1, 1626-2; *groși* 1619-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Cercul monetar Austria, Ferdinand II: *groși* 1631-1.

- PROVINCIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS, Overijssel, Deventer: *ducat* 1603-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Alexandru: ½ *groși* f.a.-1.

Sigismund III: 6 *groși* 1623-1, 1624-1, 1625-1, 1626-3, 1627-2; 3 *groși* 1621-3, 1622-6, 1623-6; *groși* 1607-1; 1½ *groși* 1620-1, 1621-8, 1622-5, 1623-18, 1624-9, 1625-2, 1626-2, 1627-1 (+ nedeterminate).

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: 1½ *groși* 1621-1, 1622-1, 1623-1, 1625-1, 1626-1.

- SUECIA, Gustav Adolf: 1½ *groși de Elbląg* 1630-1, 1632-1, 1633-1.

Muz. Budapesta, inv. 75/1941

Numizmatikai Közlöny 1950, p. 57; Pap 2002a, p. 180.

43. **Feisa (AB)***

1965, în grădina casei cu nr. 191, într-un vas de lut

288 de monede emise între anii 1620-1633

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: 1½ *groși* 1620-14, 1621-22, 1622-49,

1623-63, 1624-50, 1625-33, 1626-11, 1627-8; *1½ groș de Riga* 1620-1.

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: *1½ groș* 1622-3, 1623-5, 1624-3, 1625-5, 1626-5, 1627-1.
- SUECIA, Gustav Adolf: *1½ groș de Elbląg* 1629-1, 1630-3, 1632-4, 1633-6; *1½ groș de Riga* 1622-1.

Muz. Târnăveni

Chirilă, Pepelea 1969, pp. 365-370.

44. Săliște (CJ)

72 de monede emise între anii 1571-1633

Jakab 1870, pp. 723-724; Pap 1992b, p. 123.

45. Căraci (HD)

1.823 de monede emise între anii 1508-1634

Pap 1992b, p. 123.

46. Buzd (SB)*

1964, în curtea casei cu nr. 39

8.091 de monede emise între anii 1519-1635

- REGATUL UNGARIEI

Matia: *groși* 1609-1, 1613-1, 1614-85, 1615-155, 1616-150, 1617-156, 1618-95, 1619-184; *denar* 1615-1.

Ferdinand II: *novenarius* 1623-1; *groși* 1624-4, 1626-1, 1630-16, 1631-11.

- TRANSILVANIA

Gabriel Báthory: *groși lați* 1610-2; *groși* 1608-1, 1609-5, 1610-65+1 fals, 1611-129, 1612-155, 1613-105.

Gabriel Bethlen: *groși lați* 1620-3, 1621-6, 1623-1, 1625-301, 1626-2.300, 1627-668, 1628-149, 1629-92; *groși* 1617-3, 1619-44, 1620-1, 1625-155, 1626-53, 1627-9 (?); *denar* 1615-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Inferioară, Halberstadt: *groș* după 1519-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Brandenburg-Neumark, Johann v. Küstrin: *groș* 1545-1.

Pomerania, Ep. Cammin, Ulrich I: *groși* 1621-2, 1622-1.

Pomerania (Linia Stettin), Bogislaus XIV: *groș* 1622-1.

Silezia

Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groș* 1545-1.

Ratibor, sub controlul principelui Gabriel Bethlen: *groși lați* 1622-2.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund I: *groși polonezi* 1528-2, 1546-2; *groși prusieni* 1531-3, 1532-1, 1533-1, 1534-1; *groș de Gdańsk* 1532-1.

Sigismund August: *½ groș lituanieni* 1560-1, 1562-1.

Sigismund III: *6 groși polonezi* 1625-1; *3 groși polonezi* 1605-1, 1622-1, 1624-1; *groși polonezi* 1604-54, 1605-33, 1606-132, 1607-179, 1608-102, 1609-165, 1610-176, 1611-189, 1612-150, 1613-150, 1614-104, 1615-26; *groși lituanieni* 1607-1, 1608-5, 1609-2, 1611-1, 1612-1, 1615-3; *1½ groș* 1614-1, 1618-2, 1619-1, 1620-42, 1621-100, 1622-312, 1623-337, 1624-237, 1625-123, 1626-58, 1627-27; *1½ groș de Riga* 1620-2; *3 creițari polonezi* 1616-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei)

Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1535-1, 1541-1, 1542-2, 1545-1, 1548-1.

Georg Friedrich v. Jägerndorf: *groș* 1595-1.

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: *1½ groș* 1621-7, 1622-19, 1623-8, 1624-17, 1625-18, 1626-31, 1627-6.

- SUECIA

Gustav Adolf: *1½ groș de Elbląg* 1628-1, 1630-12, 1631-6, 1632-15, 1633-46; *1½ groș de Riga* 1622-6, 1623-6, 1624-16.

Christina: *1½ groș de Elbląg* 1634-7, 1635-11.

Muz. Sibiu

Chirilă, Năgler 1969, pp. 317-340.

47. Seleușu Mare (MS)

710 monede emise între anii 1570-1635

Pap 2002a, p. 147.

48. Gănești I (MS)

1956, pe terenul unei vii

196+n (*câteva kilograme*) de monede emise între anii 1611-1635

- REGATUL UNGARIEI
Matia: 1614-3, 1617-3, 1618-1.
Ferdinand II: 1624-1, 1630-3.
- TRANSILVANIA
Gabriel Báthory: 1611-1.
Gabriel Bethlen: 1623-1, 1625-4, 1626-23, 1627-4, 1628-2.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: 1620-2, 1621-7, 1622-33, 1623-41, 1624-21, 1625-11, 1626-11, 1627-9.
- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: 1621-1, 1622-3, 1623-2, 1625-1, 1626-4, 1627-1.
- SUECIA, Gustav Adolf: 1631-1, 1633-1, 1635-1.

Muz. Cristuru Secuiesc, inv. 1270-1465

Molnar 1967, pp. 106-108; Pap 2002a, p. 82.

Obs.: Nu se specifică nominalul.

49. Sălăjeni (SJ)*

1966, pe platoul *La Poiană*, într-un vas de lut

2.458 de monede emise între anii 1616-1635

- REGATUL UNGARIEI
Matia: *groși* 1616-1, 1619-1.
Ferdinand II: *groș* 1630-1; *denari* 1629-1, 1630-1, 1631-1.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-4, 1626-16, 1627-3, 1628-2; *groși* 1625-1, 1626-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Rinul de Jos, Arhiep. Köln, Ferdinand v. Bayern: *groș* 1618-1.
Cercul monetar Saxonia Superioară
Pomerania, Ep. Cammin, Franz v. Pommern: *groș* 1617-1.
Ulrich I: *groși* 1621-3, 1622-1.
Pomerania (Linia Stettin), Bogislaus XIV: *groși* 1618-1, 1620-1, 1621-1.
Cercul monetar Bavaria, Pfalz-Neuburg, Wolfgang Wilhelm: $\frac{1}{2}$ *batzen* 1624-1.
Silezia, Jägendorf, Johann Georg: *groși* 1619-2.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: $\frac{1}{2}$ *groș* 1619-2, 1620-77, 1621-177, 1622-448, 1623-556, 1624-416, 1625-314, 1626-76, 1627-54, f.a.-1; $\frac{1}{2}$ *groș de Riga* 1620-3.
- BRANDENBURG-PRUSIA
Johann Sigismund: $\frac{1}{2}$ *groș* 1620-1.
Georg Wilhelm: $\frac{1}{2}$ *groș* 1621-4, 1622-21, 1623-19, 1624-24, 1625-36, 1626-51, 1627-12, 1633-1.
- SUECIA
Gustav Adolf: *groși de Elbląg* 1629-1, 1630-1; $\frac{1}{2}$ *groș de Elbląg* 1628-2, 1629-7, 1630-20, 1631-3, 1632-20, 1633-36; $\frac{1}{2}$ *groș de Riga* 1622-7, 1623-7, 1624-9.
Christina: $\frac{1}{2}$ *groș de Elbląg* 1634-4, 1635-3.

Liceul din Șimleu Silvaniei

Chirilă, Gudea, Căbuz 1970b, pp. 33-44.

50. Ciutelec (BH)

191 de monede emise între anii 1619-1635

Pap 2002a, p. 58.

51. Tășnad I (SM)

566 de monede emise între anii 1619-1635

Numizmatikai Közlöny 1908, p. 23; Pap 2002a, p. 163.

52. Zalău IV (SJ)*

1983, pe str. *Tompá Mihály*, într-un vas de lut

244 de monede emise între anii 1620-1635

- REGATUL UNGARIEI
Matia: *groși* 1619-2.
Ferdinand II: *groș* 1630 sau 1631 (1611 *sic!*) -1.

- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-1, 1626-7, 1627-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Saxonia Superioară, Pomerania, Ep. Cammin, Ulrich I: *groși* 1621-2.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *6 groși polonezi* 1624-2, 1625-2; *3 groși polonezi* 1621-1, 1622-4, 1624-1; *1½ gros* 1620-4, 1621-18, 1622-34, 1623-45, 1624-38, 1625-23, 1626-7, 1627-4.
- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: *1½ gros* 1622-9, 1623-2, 1624-5, 1625-5, 1627-3.
- SUECIA
Gustav Adolf: *1½ gros de Elbląg* 1630-1, 1632-4, 1633-12; *1½ gros de Riga* 1623-1, 1624-1.
Christina: *1½ gros de Elbląg* 1634-1, 1635-3.

Muz. Zalău

Chirilă, Bajusz, Rus 1984, pp. 295-299.

53. Visuia II (BN)*

1973, pe teritoriul localității

149 de monede emise între anii 1620-1635, alături de 9 obiecte de podoabă din argint aurit

- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-1, 1626-14, 1627-4, 1628-2, 1629-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *6 groși polonezi* 1623-1, 1625-4, 1626-4, 1627-1; *3 groși polonezi* 1622-4, 1623-1, 1624-6; *1½ gros* 1620-2, 1621-7, 1622-16, 1623-30, 1624-17, 1625-12, 1626-2, 1627-6.
- PRUSIA-BRANDENBURG, Georg Wilhelm: *1½ gros* 1624-1, 1625-1, 1626-1, 1627-1.
- SUECIA
Gustav Adolf: *1½ gros de Elbląg* 1629-1, 1632-4, 1633-2; *1½ gros de Riga* 1623-1, 1624-1.
Christina: *1½ gros de Elbląg* 1635-1.

Muz. Bistrița

Telcean 1976, pp. 207-216; Chirilă, Dănilă 1979, pp. 215-218.

54. Verveghiu (SJ)*

1986, în timpul lucrărilor agricole, pe o parcelă aflată în locul *Vilei lui Anderlik*

172 de monede emise între anii 1492/1499-1637

- REGATUL UNGARIEI
Ferdinand I: *denar* 1557-1.
Maximilian: *denar* 1569-1.
Matia: *denari* 1613-2, 1614-1, 1615-1.
Ferdinand II: *denari* 1623-1, 1627-1, 1630-3, 1631-2, 1633-2, 1634-2, 1637-1.
- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: *½ gros* 1522-1.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-1, 1626-3, 1627-1, 1628-1; *gros* 1625-1.
- REGATUL BOEMIEI
Ferdinand I: *heller* f.a.-1.
Maximilian: *helleri* 1567-1, 1572-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Saxonia Superioară
Anhalt, Johann Georg I, Christian, August, Rudolf, Ludwig: *gros* 1617-1.
Saxonia, Johann Georg I: *taleri* 1622-1, 1623-1.
Cercul monetar Franconia, Nürnberg: *taler* 1623-1.
- PROVINCIIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS
Olanda: *taler* 1584-1.
Overijssel: *taler* 1620-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Ioan Albert: *½ gros* f.a.-1.
Alexandru: *½ gros* f.a.-1.
Sigismund I: *½ gros polonez* 1508-1.
Ștefan Báthory: *3 groși lituanieni* 1581-1.
Sigismund III: *taler* 1628-1; *6 groși polonezi* 1623-1, 1625-3, 1626-6, 1627-4; *3 groși polonezi* 1621-1, 1622-4, 1623-2, 1624-6; *gros polonez* 1606-1; *1½ gros* 1620-4, 1621-12, 1622-20, 1623-20, 1624-22, 1625-16, 1626-2; *3 creițari* 1616-1.
+ 1 monedă care lipsește din catalog

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: *1½ groș* 1625-1, 1626-1.
 - SUECIA, Gustav Adolf: *1½ groș de Elbląg* 1630-1, 1632-1, 1633-1; *1½ groș de Riga* 1624-1.
- Muz. Zalău
Chirilă, Bajusz 1987, pp. 219-227.

55. **Peceiu II (SJ)**

640 de monede emise între anii 1492/1501-1620/1637

Numizmatikai Közlöny 1906b, p. 141; Pap 2002a, p. 125.56. **Zalău V (SJ)***

la 3 km de oraș, în via Récse

19+n monede emise între anii 1595-1637

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Cercul monetar Austria, Ferdinand II: *groș* 1637-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *6 groși polonezi* 1625-1, 1626-1; *3 groși polonezi* 1595-1; *1½ groș* 1622-5, 1623-3, 1624-1, 1625-3, 1627-2.
- SUECIA, Gustav Adolf: *1½ groș de Riga* 1624-1.

Muz. Zalău

Chirilă, Lakó 1970a, pp. 69-70/5.

57. **Pălatca (CJ)**

15.948 (7.288 păstrate) monede emise între anii 1528-1638

Pap 2002a, p. 123.

58. **Luieriu (MS)**

1.999 de monede emise între anii 1614-1638

Pap 2002a, p. 101.

59. **Baia Sprie (MM)***

1937, în pământul de fundație a vechii clădiri a școlii minelor, într-un vas de lut

18 monede (10 identificate după fotografii) emise între anii 1622-1638 și o medalie *cu subiect biblic*

- REGATUL UNGARIEI
Ferdinand II: *5 ducați* 1632-1; *ducat* 1635-1; *jeton de încoronare*.
Ferdinand III: *ducat* 1638-1.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *10 ducați* 1622-1, 1626-1, 1628-1; *3 ducați* 1627-1; *ducat* 1622-1.

Muz. Budapesta

Szekely 1957, p. 473/VII.

60. **Varviz (BH)**

6.844 de monede emise între anii 1604-1639

Pap 2002a, p. 182.

61. **Răscruci I (CJ)***

1958, în fața casei lui Ioan Pilat, într-un ulcior de lut

838 de monede emise între anii 1606-1640

- REGATUL UNGARIEI
Matia: *denari* 1614-1, 1618-1.
Ferdinand III: *denar* 1640-1.
- TRANSILVANIA
Gabriel Báthory: *3 groși* 1610-1, 1612-1, 1613-1.
Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-1, 1626-16, 1627-2, 1628-3;
Gheorghe Rákóczi I: *1½ groș* 1616 (*sic!*) - 1.
+ un groș lat emis de Gabriel Bethlen (moneda cu nr. 21).
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Saxonia Inferioară, Braunschweig-Wolfenbüttel, Friedrich Ulrich: *groș* 1622-1.
Cercul monetar Saxonia Superioară, Pomerania (Linia Stettin), Bogislaus XIV: *groș* 1620-1.
+ 2 groși din anul 1620 neidentificați (Braunschweig ?).
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *groși polonezi* 1606-3, 1607-3, 1608-1,

1613-1; *1½ groș* 1619-1, 1620-35, 1621-69, 1622-119, 1623-170, 1624-140, 1625-91, 1626-29, 1627-15, f.a.-35; *1½ groș de Riga* 1620-1.

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: *1½ groș* 1621-3, 1622-1, 1623-2, 1624-13, 1625-12, 1626-4, 1627-1, 1628(...)-1, 1633-1.
- SUECIA
Gustav Adolf: *1½ groș de Elbląg* 1629-1, 1630-8, 1631-3, 1632-5, 1633-16, f.a.-5; *1½ groș de Riga* 1622-2, 1623-6, 1624-4.
Christina: *1½ groș de Elbląg* 1635-3.

Muz. Cluj-Napoca

Winkler 1981, pp. 369-387.

62. Mihai Viteazu II (CJ)*

1957, în curtea casei din str. *Principală* nr. 90

498 de monede emise între anii 1538-1641

- REGATUL UNGARIEI
Ferdinand I: *denar* 1538-1.
Maximilian: *denari* 1570-1, 1576-1.
Rudolf II: *denari* 1586-1, 1587-1, 1599-1 (fals).
Matia: *groși* 1615-2, 1616-1, 1617-1, 1618-2, 1619-2; *denari* 1613-1, 1614-2, 1615-1, 1617-1, 1618-2, 1619-3, 1620-2.
Ferdinand II: *denari* 1626-1, 1627-1, 1629-1, 1631-1.
Ferdinand III: *denar* 1641-1.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1620-1, 1625-11, 1626-35, 1527-9, 1628-2, 1629-1; *groși* 1625-3; *denari* 1625-5, 1526-6.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Saxonia Superioară, Pomerania (Linia Stettin), Bogislaus XIV: *groși* 1620-2.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *6 groși polonezi* 1624-2; *3 groși polonezi* 1621-1, 1622-3; *groși polonezi* 1607-1, 1608-1, 1613-1; *groși de Gdańsk* 1627-4; *1½ groș* 1620-7, 1621-24, 1622-68, 1623-86, 1624-62, 1625-35, 1626-16, 1627-6; *1½ groș de Riga* 1620-1.
- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: *1½ groș* 1621-1, 1622-6, 1623-4, 1624-8, 1625-8, 1626-7, 1627-3.
- SUECIA
Gustav Adolf: *1½ groș de Elbląg* 1629-1, 1630-2, 1632-5, 1633-20; *1½ groș de Riga* 1623-1, 1624-2.
Christina: *1½ groș de Elbląg* 1634-2, 1635-4.

Muz. Turda

Chirilă, Feneșan 1967, pp. 197-206.

63. Petrinzel II (SJ)

19 monede emise între anii 1543-1642

Pap 2002a, p. 127.

64. Sadu (SB)*

1958, sub podeaua bisericii românești, într-o pungă de pânză depusă într-un mormânt (?)

247 de monede emise între anii 1575-1643

- REGATUL UNGARIEI
Maximilian: *denar* 1575-1.
Rudolf II: *denari* 1586-2, 1593-1, 1608-1.
Matia: *groși* 1614-1, 1617-1, 1619-1; *denari* 1612-2, 1613-3, 1614-1, 1615-1, 1616-2, 1617-2, 1619-2, 1620-3.
Ferdinand II: *groș* 1624-1; *denari* 1619-1, 1626-2, 1627-1, 1630-2, 1631-4, 1632-3, 1634-1, 1635-2, 1636-1, 1637-1.
Ferdinand III: *denari* 1639-1, 1640-1, 1641-1, 1643-1, falsuri-2.
- TRANSILVANIA
Gabriel Báthory: *groș* 1612-1.
Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-1, 1626-6, 1627-3, 1629-1; *groși* 1619-1, 1625-4, 1626-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *6 groși polonezi* 1625-1, 1626-1; *3 groși polonezi* 1622-1, 1623-1; *groși polonezi* 1605-2, 1606-2, 1607-1, 1608-1, 1610-2, 1611-1, 1613-4, 1614-2, 1626-1; *groși lituanieni* 1608-1, 1610-1; *1½ groș* 1617-1, 1620-6, 1621-12, 1622-25, 1623-45, 1624-20, 1625-18, 1626-8, 1627-3.
- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: *1½ groș* 1623-1, 1624-1, 1625-2, 1626-3, 1627-2.
- SUECIA

Gustav Adolf: *1½ groș de Elbląg* 1632-1, 1633-5, 1635-1; *1½ groș de Riga* 1624-2.

Christina: *1½ groș de Elbląg* 1634-1.

Muz. Sibiu

Chirilă, Lupu 1965, pp. 121-142.

65. Ațel (SB)*

1975, în curtea fostului sediu al C.A.P., într-un vas de lut

4.197+n (4.199 descoperite) monede emise între anii 1508-1644

- REGATUL UNGARIEI

Rudolf II: *denar* f.a.-1.

Matia: *groși* 1614-15, 1615-37, 1616-27, 1617-25, 1618-18, 1619-35.

Ferdinand II: *groși* 1623-1, 1624-2 (?), 1630-2, 1631-5.

- TRANSILVANIA

Gabriel Báthory: *groș lat* 1610-1; *groși* 1612-2, f.a.-1.

Gabriel Bethlen: *groși lați* 1620-1, 1621-1, 1625-87, 1626-524, 1627-159, 1628-41, 1629-17, f.a.-1; *groși* 1617-1, 1619-4 (?), 1625-12, 1626-2.

Gheorghe Rákóczi I: *1½ groș* 1637-1, 1638-1.

- REGATUL BOEMIEI, Matia: *groș* 1612-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Sus, Solms, Ernst, Eberhard, Herman Adolf: *½ batzen* 1589-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Pomerania (Linia Stettin), Bogislaus XIV: *groș* 1620-1.

Pomerania, Ep. Cammin, Ulrich I: *groși* 1621-5.

Cercul monetar Austria, Ferdinand II: *groș* 1626-1.

Silezia, Münsterberg-Oels, Heinrich-Wenceslas și Karl Friedrich: *3 creițari (groș)* 1620-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund I: *½ groș poloneze* 1508-1.

Sigismund III: *groși polonezi* 1604-2, 1605-3, 1606-4, 1607-10, 1608-2, 1609-1, 1610-2, 1623-1; *groși lituanieni* 1610-1; *1½ groș* 1619-3, 1620-137, 1621-235, 1622-514, 1623-746, 1624-544, 1625-347, 1626-122, 1627-39, f.a.-7; *1½ groș de Riga* 1620-2.

- BRANDENBURG-PRUSIA

Johann Sigismund: *1½ groș* 1620-3.

Georg Wilhelm: *1½ groș* 1621-7, 1622-20, 1623-33, 1624-34, 1625-36, 1626-60, 1627-14, 1633-1.

- SUECIA

Gustav Adolf: *1½ groș de Elbląg* 1628-7, 1629-4, 1630-23, 1631-3, 1632-41, 1633-80; *1½ groș de Riga* 1622-5, 1623-10, 1624-17.

Christina: *1½ groș de Elbląg* 1632-1, 1633-3, 1634-13, 1635-23, f.a.-1; *1½ groș de Riga* 1644-1.

Muz. Sibiu (T. 1669-1670); Muz. Mediaș.

Stoicovici, Blăjan 1979, pp. 113-117; Dudău 1998, pp. 173-184.

66. Guruslău (SJ)

316 monede emise între anii 1614-1646

Pap 2002a, p. 86.

67. Josani (HD)

1.954 de monede emise între anii 1527-1648

Pap 2002a, p. 94.

68. Corneni (CJ)*

1.123 de monede emise între anii 1555-1648

- REGATUL UNGARIEI, Matia: *groși* 1617-1, 1619-3.

- TRANSILVANIA

Gabriel Báthory: *groș* 1613-1.

Gabriel Bethlen: *groși lați* 1620-1, 1625-4, 1626-26, 1627-5, 1628-3; *groși* 1625-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară

Stolberg, Wolfgang Georg: *groș* 1619-1.

Barby, Albrecht Friedrich: *groș* 1615-1.

Pomerania (Linia Stettin), Bogislaus XIV: *groș* 1621-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groș* f.a.-1.

Sigismund August: *groși* 1555-1, 1562-1.

Sigismund III: 6 *groși polonezi* 1624-2, 1625-3, 1626-2, 1627-1; 3 *groși polonezi* 1606-1, 1621-9, 1622-11, 1623-13, 1624-11; *groși* 1606-1, 1608-1; $\frac{1}{2}$ *groș* 1618-1, 1619-1, 1620-27, 1621-81, 1622-189, 1623-216, 1624-158, 1625-115, 1626-36, 1627-29, fals-1; $\frac{1}{2}$ *groș de Riga* 1620-2.

- BRANDENBURG-PRUSIA

Johann Sigismund: $\frac{1}{2}$ *groș* 1620-2.

Georg Wilhelm: $\frac{1}{2}$ *groș* 1621-2, 1622-7, 1623-5, 1624-14, 1625-20, 1626-27, 1627-4.

- SUECIA

Gustav Adolf: 3 *groși* 1632-1; $\frac{1}{2}$ *groș de Elbląg* 1629-2, 1630-14, 1631-2, 1632-16, 1633-27; $\frac{1}{2}$ *groș de Riga* 1622-1, 1623-2, 1624-7.

Christina: $\frac{1}{2}$ *groș de Elbląg* 1634-1, 1635-5; $\frac{1}{2}$ *groș de Riga* 1644-1, 1648-1.

Muz. Budapesta, inv. 80/1952

Numizmatikai Közlöny 1950, p. 58; Pap 2002a, p. 65.

69. Suatu (CJ)*

1966, în grădina casei nr. 348, într-un vas de lut acoperit cu un capac de lut

1.303 monede emise între anii 1611-1648

- REGATUL UNGARIEI

Matia: *groși* 1616-1, 1617-2, 1618-1, 1619-4.

Ferdinand II: *groș* 1631-1.

- TRANSILVANIA

Gabriel Báthory: *groș* 1611-1.

Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-6, 1626-45, 1627-19, 1628-3, 1629-2; *groși* 1619-2, 1625-2.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară, Pomerania, Ep. Cammin, Ulrich I: *groși* 1621-1, 1622-2.

Cercul monetar Austria, Ferdinand II: *groș* 1624-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: 6 *groși polonezi* 1624-6, 1625-4, 1626-4; 3 *groși polonezi* 1621-6, 1622-10, 1623-5, 1624-10; *groși polonezi* 1611-1, 1612-1, 1613-1, 1615-1, f.a.-1; $\frac{1}{2}$ *groș* 1618-1, 1620-22, 1621-104, 1622-217, 1623-228, 1624-189, 1625-141, 1626-47, 1627-20; $\frac{1}{2}$ *groș de Riga* 1620-2.

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: $\frac{1}{2}$ *groș* 1621-4, 1622-10, 1623-1, 1624-17, 1625-20, 1626-21, 1627-5, 1633-2.

- SUECIA

Gustav Adolf: 3 *groși de Elbląg* 1631-2; $\frac{1}{2}$ *groș de Elbląg* 1628-1, 1629-3, 1630-24, 1631-4, 1632-20, 1633-28; $\frac{1}{2}$ *groș de Riga* 1622-5, 1623-3, 1624-5.

Christina: $\frac{1}{2}$ *groș de Elbląg* 1634-3, 1635-10; $\frac{1}{2}$ *groș de Riga* 1648-1.

Muz. Gherla

Chirilă, Chifor 1970a, pp. 45-54.

70. Mineu (SJ)*

1969, la est de sat, în locul *Csigás*, într-un vas de lut

703 monede emise între anii 1614-1648

- REGATUL UNGARIEI

Matia: *groși* 1614-1, 1616-1, 1617-2, 1619-2.

Ferdinand II: *groși* 1631-1.

- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-6, 1626-39, 1627-10, 1628-1, 1629-2; *groș* 1627-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară

Pomerania (Linia Stettin) Bogislaus XIV: *groș* 1619-1.

Pomerania, Ep. Cammin, Ulrich I: *groși* 1621-1, 1622-1.

Cercul monetar Austria, Ferdinand II: *groș* 1632-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: 6 *groși polonezi* 1623-2, 1624-5, 1625-

6, 1626-4, 1627-1; 3 *groși polonezi* 1621-4, 1622-5, 1623-5, 1624-3; *groș de Gdańsk* 1626-1; *1½ groș* 1620-17, 1621-49, 1622-98+2 falsuri, 1623-122, 1624-104, 1625-71, 1626-17, 1627-12, f.a.-1.

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: *1½ groș* 1621-2, 1622-2, 1623-3, 1624-5, 1625-7, 1626-15, 1627-1.
- SUECIA

Gustav Adolf: *1½ groș de Elbląg* 1630-5, 1631-3, 1632-4, 1633-33, 1635-1; *1½ groș de Riga* 1622-2, 1623-3, 1624-5.
Christina: *1½ groș de Elbląg* 1632-1, 1634-1, 1635-10; *1½ groș de Livonia* 1648-1.

Muz. Zalău

Chirilă, Lucăcel 1970a, pp. 55-63; 1978a, pp. 117-119.

71. **Vârșolt II (SJ)***

1974, în locul *La Ruptură*, într-un recipient de lut (cahlă?)

490 de monede emise între anii 1617-1648

- REGATUL UNGARIEI, Matia: *groș* 1619-1.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-5, 1626-17, 1627-5, 1628-1, 1629-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară, Saxonia, Johann Georg I: *taler* 1617-1.

Cercul monetar Austria, Arhid. Ferdinand: *taler* 1617-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *6 groși polonezi* 1623-1, 1625-3, 1626-1; *3 groși polonezi* 1621-7, 1622-5, 1623-3, 1624-5; *1½ groș* 1620-22, 1621-32, 1622-68, 1623-86, 1624-66, 1625-52, 1626-22, 1627-17; *1½ groș de Riga* 1620-1.
- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: *1½ groș* 1622-5, 1623-1, 1624-7, 1625-7, 1626-9, 1627-1.
- SUECIA
- Gustav Adolf: *1½ groș de Elbląg* 1630-3, 1632-6, 1633-19; *1½ groș de Riga* 1622-1, 1623-3, 1624-1.
- Christina: *1½ groș de Elbląg* 1635-2; *1½ groș de Livonia* 1648-2.

Muz. Zalău

Chirilă, Lakó 1978, pp. 121-127.

72. **Tășnad II (SJ)***

1977, în stânga drumului Tășnad-Silivaș, în punctul *La Aeroport*,

360 de monede emise între anii 1492/1496-1651

- REGATUL UNGARIEI, Matia: *groși* 1615-1, 1617-1, 1619-2.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-2, 1626-17, 1627-4, 1628-1.
- REGATUL BOEMIEI

Ferdinand I: *groși* 1626-1, 1627-2, 1635-1.

Friedland, Albrecht v. Wallenstein: *groș* 1631-1.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: *½ groș* 1526-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Austria

Ferdinand II: *groși* 1624-1, 1635-1, 1636-1, 1637-1.

Ferdinand III: *groși* 1637-1, 1651-1.

Arhid. Leopold V: *groș* 1625/1632-1.

Arhid. Ferdinand Karl: *dreier* 1643-1.

Silezia

Ferdinand II: *groș* 1634-1.

Ferdinand III: *groși* 1649-2, 1651-1.

Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groș* 1543-1.

- PROVINCIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS, Frisia de Vest: *taler* 1593-1.
- CANTOANELE ELVEȚIENE, St. Gallen: *taler* 1624-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Ioan Albert: *½ groș* f.a.-4.

Alexandru: *½ groș* f.a.-1.

Sigismund I: *½ groș polonez* 1509-2.

Sigismund III: *6 groși polonezi* 1626-1; *3 groși polonezi* 1618-1, 1620-1, 1621-3, 1622-2, 1623-2, 1624-2; *1½ groș* 1620-2, 1621-29, 1622-57, 1623-60, 1624-35, 1625-32, 1626-15, 1627-5; *șiling de Riga* f.a.-1.

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: *1½ groș* 1621-1, 1624-8, 1625-5, 1626-5, 1627-3.
- SUECIA

Gustav Adolf: *1½ groș de Elbląg* 1630-1, 1631-1, 1632-11, 1633-14; *1½ groș de Riga* 1622-1, 1623-1, 1624-1.

Christina: *1½ groș de Elbląg* 1634-1, 1635-3.

Muz. Zalău

Chirilă, Lazin 1984, pp. 301-308.

73. Aghireș II (SJ)*

1955, în locul *Capranță*, la 700 m nord de centrul satului, într-un vas de lut

1.263 de monede emise între anii 1533-1651, o pafta și un inel de argint, ambele aurite

- REGATUL UNGARIEI

Ferdinand I: *denari* 1533-1, 1540-1, 1552-2, 1560-1.

Matia: *groși* 1614-1, 1615-2, 1617-1, 1618-2, 1619-1.

Ferdinand II: *groși* 1630-1, 1631-1, 1637-1.

Ferdinand III: *aleri* 1649-2, 1650-1, 1651-1.

- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1620-1, 1625-22, 1626-113, 1627-36, 1628-10, 1629-5.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară, Pomerania, Ep. Cammin, Ulrich I: *groși* 1621-2.

Cercul monetar Austria

Ferdinand II: *groș* 1624-1.

Arhid. Leopold V: *aler* 1630-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: *6 groși polonezi* 1623-8, 1624-16, 1625-31, 1626-34, 1627-28; *3 groși polonezi* 1618-1, 1619-2; 1620-5, 1621-23, 1622-31, 1623-18, 1624-38, f.a.-1; *1½ groș* 1619-1, 1620-18, 1621-50, 1622-143+2 falsuri, 1623-189, 1624-135, 1625-80, 1626-37, 1627-15.

- PRUSIA-BRANDENBURG, Georg Wilhelm: *1½ groș* 1621-1, 1622-10, 1623-3, 1624-18, 1625-5, 1626-16, 1627-10.

- SUECIA

Gustav Adolf: *3 groși de Elbląg* 1631-1, 1632-3; *1½ groș de Elbląg* 1629-2, 1630-3, 1632-17, 1633-31; *1½ groș de Riga* 1622-4, 1623-7, 1624-7.

Christina: *1½ groș de Elbląg* 1634-1, 1635-6; *1½ groș de Riga* 1644-2.

Muz. Zalău

Chirilă, Lucăcel 1965, pp. 33-55.

74. Sighet (MM)

5.432 de monede emise între anii 1561-1653

Pap 2002a, p. 150.

75. Șoimeni (CJ)

3.747 de monede emise între anii 1619-1653 (?)

Pap 1992b, p. 123; 2002a, p. 160.

76. Chechiș (SJ)

2.559 de monede emise între anii 1587/1632-1633/1654

Székely 1957b, pp. 473-474/VIII.

77. Cluj-Napoca IV (CJ)*

1971, casa *Taufer*, la intersecția *Pieței Libertății* cu str. *Matei Corvin*

214 (186 de argint și 28 de aur) monede emise între anii 1458/1490-1655

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *ducat* f.a.-1.

Vladislav II: *ducat* f.a.-1.

Ferdinand I: *ducat* 1555-1.

Maximilian: *ducat* 1571-1.

Matia: *ducați* 1614/1615-2, 1615-1; *aleri* 1609-1, 1611-1, 1619-1.

Ferdinand II: *ducați* 1632-1, 1637-1; *aleri* 1630-1, 1631-6, 1632-2, 1633-3, 1634-1, 1635-2, 1637-3; *½ aler* 1635-1.

Ferdinand III: *ducați* 1653-1, 1654-1, 1655-4; *aleri* 1641-1, 1642-11, 1643-3, 1645-1, 1647-2, 1648-1, 1649-6, 1650-3, 1653-2, 1654-1; *½ aler* 1643-1, 1650-1.

- TRANSILVANIA, Gheorghe Rákóczi II: *ducați* 1651-5, 1654-1.

- REGATUL BOEMIEI

Ferdinand III: taler 1638-1.

Ducatul de Krumlov, Johann Christian v. Eggenberg și Johann Siegfried: taler 1653-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Sus

Frankfurt am Main: ducat f.a.-1.

Alsacia, Rudolf II: taler 1609-1.

Ferdinand II: taler 1622-1.

Arhid. Leopold V: taleri 1620-2, 1621-1, 1623-1, 1624-1.

Cercul monetar Saxonia Inferioară

Braunschweig-Wolfenbüttel, Heinrich Julius: taler 1611-1.

Halberstadt, Christian Wilhelm: taler 1625-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Saxonia, Johann Georg I: taleri 1618-1, 1619-1, 1623-2, 1626-1, 1627-1, 1628-1, 1629-1, 1630-1, 1631-1, 1636-1, 1637-3, 1638-2, 1639-1, 1640-1, 1641-2, 1644-1, 1648-1; $\frac{1}{2}$ taler 1615-1, 1640-1.

Johann Georg I pentru fiii săi: taler 1623-1.

Cercul monetar Bavaria

Bavaria, Maximilian I: taler 1626-1, 1628-1; $\frac{1}{2}$ taler 1627-2.

Pfalz-Neuburg, Wolfgang Wilhelm: taler 1623-1.

Augsburg, Ferdinand II: taleri 1626-3.

Ferdinand III: ducați 1639-1, 1645-1, 1649-1; aleri 1639-2, 1641-4, 1642-1.

Cercul monetar Austria

Rudolf II: taleri 1610-1, 1612-1.

Ferdinand II: taleri 1623-1, 1626-1, 1627-1, 1632-1, 1633-1, 1636-2.

Ferdinand III: taleri 1638-2, 1641-1, 1644-5, 1646-8, 1648-1, 1650-1, 1651-1, 1653-2.

Arhid. Ferdinand II: taler f.a.-1.

Arhid. Maximilian III: taleri 1616-1, 1618-3.

Arhid. Leopold V: ducat f.a.-1; aleri 1620-3, 1621-2, 1623-1, 1624-1, 1627-1, 1630-1, 1632-34.

Silezia, Ep. Breslau, Balthazar v. Promnitz: ducat 1557-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Vladislav IV: taleri de Gdańsk 1639-2.
- DANEMARCA, Frederik III: ducat 1649-1.

Muz. Cluj-Napoca

Winkler 1975, pp. 321-336.

78. Mediaș (SB)

56 de monede emise între anii 1533-1656

Pap 2002a, p. 104.

79. Năpradea (SJ)*

27+n (câteva sute) monede emise între anii 1589-1659

- REGATUL UNGARIEI, Rudolf II: denar 1593-1.
- TRANSILVANIA

Gabriel Báthory: groș 1613-1.

Gabriel Bethlen: groși lați 1626-4; groș 1625-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Austria

Ferdinand II: groș 1628-1.

Ferdinand III: groș 1654-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund III: 6 groși polonezi 1623-1, 1626-2; 3 groși polonezi 1589-1, 1590-1, 1597-2, 1598-1, 1621-1, 1622-2; 3 groși de Riga 1596-1; 1½ groș 1620-2, 1622-1, 1623-2.

Ioan Cazimir: 6 groși polonezi 1659-1.

Muz. Zalău

Chirilă, Lucăcel 1970b, pp. 73-74.

80. Ghighișeni (BH)*

4.050 de monede emise între anii 1469-1661

- REGATUL UNGARIEI

Sigismund de Luxemburg: *parvi*-4.

Matia Corvin: *denari* 1469-1, 1470/1471-1, 1472/1478-1, 1479/1485-4, 1488-2, 1489-1, f.a.-1.

Vladislav II: *denari* 1500/1502-7, 1504-1, 1505-1, 1506-1, 1508-2, 1509-2, 1512-1, 1513-2, 1514-1.

Ludovic II: *denari* 1516-1, 1517-1, 1518-1, 1519-2, 1520-2, 1521-2, 1525-3, 1526-10, 1527-1.

Ioan Zápolya: *denar* 1527-1.

Ferdinand I: *denari* 1527-4, 1528-11, 1529-7, 1530-5, 1531-3, 1532-7, 1533-4, 1534-17, 1535-17, 1536-29, 1537-29, 1538-23, 1539-26, 1540-22, 1541-33, 1542-37, 1543-41, 1544-40, 1545-50, 1546-62, 1547-60, 1548-58, 1549-96, 1550-93, 1551-66, 1552-77, 1553-54, 1554-49, 1555-49, 1556-46, 1557-81, 1558-73, 1559-45, 1560-57, 1561-42, 1562-46, 1563-53, 1564-64, 1565-37, f.a.-54, falsuri-2.

Maximilian: *denari* 1565-27, 1566-65, 1567-60, 1568-76, 1569-92, 1570-78, 1571-91, 1572-81, 1573-35, 1574-40, 1575-104, 1576-108, 1577-116, 1578-88, f.a.-27.

Rudolf: *denari* 1578-3, 1579-92, 1580-101, 1581-65, 1582-29, 1583-41, 1584-64, 1585-57, 1586-27, 1587-29, 1588-36, 1589-33, 1590-34, 1591-30, 1592-9, 1593-12, 1594-6, 1595-2, 1602-37, f.a.-41, falsuri-2.

Matia: *denar* 1618-1.

Ferdinand II: *denar* 1633 sau 1635(?) -1.

+ 7 monede cu emitenți neidentificați

- TRANSILVANIA, Ioan Sigismund Zápolya: *denari* 1556-2.

- REGATUL BOEMIEI

Vladislav Jagiello: *weisspfennigi* f.a.-4

Ferdinand I: *weisspfennig* f.a.-1.

+ 2 *weisspfennigi* cu emitenți neidentificați

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groš* 1520-5, 1521-3, 1523-3, 1525-3, 1526-12, an ilizibil-5.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară, Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groši* 1544-2, 1545-3, 1546-1.

Cercul monetar Austria, Arhid. Ferdinand Karl: *dreier* 1661-1.

Silezia: Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groši* 1543-1, 1544-1.

Cieszyn, Friedrich Kasimir z. Freistadt: *groš* 1570-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Cazimir Jagiello: $\frac{1}{2}$ *groš* f.a.-29.

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groš* f.a.-78.

Alexandru: $\frac{1}{2}$ *groš* f.a.-90.

Sigismund I: *groși polonezi* 1526-1, 1527-2, 1528-1, 1529-2, 1547-2, f.a.-3; *groși prusieni* 1528-1, 1529-4, 1530-3, 1531-4, 1532-9, 1533-5, 1534-4, 1535-2, f.a.-1; *groși de Gdańsk* 1531-2, 1534-1, 1539-1, 1540-2; *groš de Elbląg* 1534-1; $\frac{1}{2}$ *groš poloneze* f.a.-1, 1507-16, 1508-13, 1509-10, 1510-4, 1511-3, an ilizibil-11.

Sigismund August: *groși polonezi* 1566-1, 1568-2.

Stefan Báthory: 3 *groși lituanieni* 1580-1, 1582-1, 1583-1, 1585-1.

Sigismund III: 6 *groși polonezi* 1596-1; 3 *groși polonezi* 1588-1, 1590-1, 1591-1, 1593-1, 1594-1, 1596-2, 1597-4, 1598-6, 1599-1, 1600-1, 1601-2; 3 *groși lituanieni* 1591-1, 1594-1; 3 *groși de Riga* 1595-1, 1596-1; $1\frac{1}{2}$ *groš* 1624-1.

- PRUSIA (sub suzeranitate poloneză), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1530-7, 1532-3, 1533-2, 1534-3, 1535-3, 1537-3, 1538-4, 1539-4, 1540-3, 1541-9, 1542-9, 1543-3, 1544-12, 1545-13, 1546-4, 1547-1, 1550-1, f.a.-1.

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: $1\frac{1}{2}$ *groš* 1624-1.

Muz. Oradea, inv. 8/1-4050.

Toma 2009, pp. 197-256.

81. Gelu II (TM)

1964, la 2 km de localitate, pe drumul spre localitatea Satchinez, într-un vas de lut

64+n (probabil 300-350) monede emise între anii 1440/1444-1662

Colecții private (N. Enăștescu, G. Varga)

Enăștescu 1975, pp. 175-176 (Nu se specifică nominalul).

82. Iojiș (SM)

145 de monede emise între anii 1520-1662

Pap 2002a, p. 93.

83. Toc (AR)

1.793 monede emise între anii 1600-1663

Pap 2002a, p. 175.

84. Sănnicolau Român II (BH)*

27 de monede emise între anii 1578-1667

- REGATUL UNGARIEI

Rudolf II: *ducat* 1578-1.

Ferdinand III: 2 *ducați* 1647-1; *ducați* 1638-1, 1652-1.

Leopold I: *ducați* 1662-1, 1664-2, 1665-1, 1667-1.

- TRANSILVANIA, Ștefan Bethlen: *ducat* 1630-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Jos

Köln, Ferdinand III: *ducat* 1657-1.

Mainz, Anselm Casimir: *ducat* 1645-1.

Johann Philip v. Schoenborn: *ducat* 1657-1.

Cercul monetar Rinul de Sus, Frankfurt am Main: *ducați* 1641-1, 1644-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară, Friedrich Wilhelm: *ducat* 1648-1.

Silezia, Ferdinand III: *ducat* 1657-1.

- PROVINCIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS

Overijssel: *ducat* 1606-1.

Overijssel, Zwolle: *ducat* 1646-1.

Kampen: *ducat* 1656-1.

Geldern: *ducat* 1612-1.

Utrecht: *ducați* 1630-1, 1642-1, 1648-1, an incert-1.

Frisia de Vest: *ducat* 1662-1.

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: 2 *ducați* 1638-1.

Muz. Budapesta, inv. 50/1942

Numizmatikai Közlöny 1950, p. 57; Pap 2002a, p. 145.

85. Chileni (CV)*

1978, în grădina casei nr. 126, într-un vas de lut

6+n monede emise între anii 1621-1667

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1621-1; 1½ *groș* 1621/1623-2.

Ioan Cazimir: 6 *groși polonezi* 1661-2, 1667-1.

Muz. Sfântu Gheorghe

Székely 1981, pp. 441-444.

86. Boholt (HD)*

descoperit în hotarul localității, într-un vas ceramic

22+n monede emise între anii 1623-1667

- REGATUL UNGARIEI, Ferdinand II: *denari* 1631-1, f.a.-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund III: 6 *groși polonezi* 1623-1, 1625-1; 1½ *groș* 1620-1624/9.

Ioan Cazimir: 6 *groși polonezi* 1660-1, 1662-3, 1664-1, 1666-1, 1667-1.

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: 1½ *groș* 1625-1.

- SUECIA, Christina: 1½ *groș de Livonia* 1648-1.

Muz. Deva, inv. 6200-6221

Floca 1960, pp. 561-568.

87. Brebi (SJ)

565 de monede emise între anii 1525-1668

Pap 2002a, p. 46.

APPENDIX G

TEZAURE MONETARE INCLUSE ÎN GRUPA CRONOLOGICĂ 1668/1669-1700

1. Pruni (CJ)

1.080 de monede emise între anii 1607-1668

Pap 2002a, p. 131.

2. Blaj II (AB)*

1980, în punctul *Locul Popilor* (2 km sud-est de oraș), într-un vas de lut

65+n monede emise între anii 1601-1669

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: *groș* 1662-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Silezia, Leopold I: *groș* 1669-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1601-1, 1622-1, 1624-1; 1½ *groș* 1621-4, 1622-11, 1623-10, 1624-8, 1625-2, 1626-2, 1627-2.
Ioan Cazimir: 6 *groși polonezi* 1660-2, 1661-2, 1662-3, 1663-1, 1664-2, 1665-3, 1667-4; 3 *groși polonezi* 1662-1.
- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: 1½ *groș* 1624-1.
- SUECIA, Gustav Adolf: 3 *groși de Elbląg* 1632-1, 1632-1.

Muz. Alba Iulia

Chirilă, Bălan 1984, pp. 81-83.

3. Vadu Crișului (BH)

454 sau 455 de monede emise între anii 1447/1492-1670

Numizmatikai Közlöny 1916, p. 85; Pap 2002a, p. 181.

4. Bahnea (MS)*

1913, cu ocazia lucrărilor agricole

282 de monede emise între anii 1535-1670

- REGATUL UNGARIEI
Ferdinand I: *denari* 1535-2, 1536-1, 1539-1, 1549-1, 1550-1, 1551-1, 1552-1, 1554-1, 1555-2, 1556-1, 1557-1, 1561-1, 1562-1, 1564-1, f.a.-7.
Maximilian: *denari* 1567-2, 1569-1, 1570-1, 1575-1.
Rudolf II: *denari* 1586-1, f.a.-2.
Matia: *denari* 1609-2, 1610-3, 1611-12, 1612-5, 1613-3, 1614-6, 1615-14, 1616-2, 1617-8, 1618-5, 1619-4, 1620-3, f.a.-15.
Ferdinand II: *denari* 1626-4, 1627-10, 1628-4, 1629-1, 1630-10, 1631-4, 1632-1, 1633-4, 1634-3, 1535-4, 1636-2, 1637-2, f.a.-8.
Ferdinand III: *denari* 1640-3, 1642-2, 1643-1, 1647-1, 1648-1, 1650-1, 1665-1 (*sic!*), f.a.-5.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *nominal* (?) 1615-1, 1618-1, 1621-4, 1625-3, 1627-1, f.a.-5.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Cercul monetar Austria, Leopold I: *groș* 1670-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1621-1, 1622-2; 1½ *groș* 1621-6, 1622-6, 1623-19, 1624-5, 1625-8, 1626-2, 1630-1 (*sic!*), 1633-1 (*sic!*), f.a.-8.
Ioan Cazimir: 18 *groși polonezi* 1663-1; 6 *groși polonezi* 1662-2; 3 *groși polonezi* 1660-2, 1661-4, 1662-3, 1663-2 (?), 1664-1 (?), 1666-2 (?), 1668-1 (?), f.a.-1.
+ o monedă de ½ *groș* cu emitent neidentificat

Muz. Cluj, inv. Cn 23 sau 29-1913.

Ferenczi 1914, pp. 188-189, 192; Pap 2002a, p. 30.

Obs.: Sunt descrise doar 280 de monede. Pap semnalează 288 (253 păstrate), amintind și prezența hellerilor boemieni și a monedelor moraviene de trei groși (Olmütz).

5. Hălmeag I (BV)

18 monede emise între anii 1650-1670

Pap 2002a, p. 87.

6. Blaj I (AB)*

1971, în grădina casei de pe str. *Caisului* nr. 4, într-un vas de lut

393 de monede emise între anii 1611-1674

- REGATUL UNGARIEI
Ferdinand II: *denar* 1623-1.
Leopold I: *groș* 1662-1.
- TRANSILVANIA
Gabriel Bethlen: *groși lați* 1626-2.
Mihail Apafi: *groș de 12 denari* 1672-2, 1673-12; *groș 6 denari* 1673-7, 1674-2.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Cercul monetar Austria, Ferdinand II: *groș* 1626-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Sigismund III: *6 groși polonezi* 1625-1, 1627-1; *3 groși polonezi* 1621-1, 1622-6, 1623-1, 1624-2; *1½ groș* 1611 (sic!) -1, 1620-4, 1621-19, 1622-41, 1623-55, 1624-51, 1625-31, 1626-9, 1627-7, f.a.-8.
Ioan Cazimir: *6 groși polonezi* 1657-1, 1659-1, 1660-2, 1661-12, 1662-16, 1663-10, 1664-9, 1665-3, 1666-10, 1667-7, f.a.-3; *1½ groș* 1662-1, f.a.-1.
- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: *1½ groș* 1622-1, 1623-6, 1624-2, 1625-6, 1626-6, 1633-1, 1635-1.
- SUECIA
Gustav Adolf: *3 groși de Elbląg* 1631-1, 1633-1; *1½ groș de Elbląg* 1630-3, 1632-2, 1633-11, 1635-3; *1½ groș de Riga* 1622-1, 1623-1, 1624-2.
Christina: *1½ groș de Elbląg* 1635-1; *1½ groș de Riga* 1644-1, 1648-1.

Muz. Alba Iulia

Mureșan 1977, pp. 693-703.

7. Arduzel (MM)*

1959, în curtea casei nr. 159, într-un vas de lut acoperit cu o piatră

414 monede emise între anii 1620-1674

- REGATUL UNGARIEI, Ferdinand II: *novenarius* 1623-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Austria
Leopold I: *6 crețari* 1669-1, 1674-1; *groși* 1662-1, 1666-1, 1669-2, 1670-2.
Ferdinand III: *groș* 1657-1.
Arhid. Ferdinand Karl: *dreier* 1639-1, 1642-1, 1643-1, 1653-1, 1656-1, 1661-2, 1662-1.
Arhid. Sigismund Franz: *dreier* 1664-1, 1665-1.
Silezia, Leopold I: *groși* 1660-1, 1666-1, 1667-2, 1668-1, 1669-5, 1670-3.
Moravia, Ferdinand II: *groș* 1629-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Sigismund III: *6 groși polonezi* 1625-3; *3 groși* 1621-1, 1622-6, 1624-2; *1½ groș* 1620-5, 1621-8, 1622-33, 1623-26, 1624-19, 1625-12, 1626-3, 1627-2.
Ioan Cazimir: *6 groși polonezi* 1656-1, 1659-4, 1660-16, 1661-25, 1662-37, 1663-44, 1664-35, 1665-17, 1666-29, 1667-35, 1668-1.
- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: *1½ groș* 1623-1, 1624-3, 1625-2, 1626-2.
- SUECIA
Gustav Adolf: *1½ groș de Elbląg* 1632-3, 1633-2; *1½ groș de Riga* 1624-2.
Christina: *1½ groș de Riga* 1648-1.

Muz. Baia Mare

Chirilă, Socolan 1971d, pp. 44-59.

8. Pîlu (AR)

102 monede emise între anii 1527/1564-1676

Pap 2002a, p. 128.

9. Hălmeag II (BV)

226 de monede emise între anii 1620-1676

Pap 2002a, p. 87.

10. Ceica (BH)**ante* 1970

16 monede (+1 monedă intruziune modernă) emise între anii 1624-1677

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 creițari 1665-1, 1675-1, 1676-1; 6 creițari 1668-1, 1669-1, 1674-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Silezia, Leopold I: 6 creițari 1677-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Sigismund III: 6 groși polonezi 1624-1.
Ioan Cazimir: 6 groși polonezi 1660-2, 1661-2, 1662-2, 1664-1, 1666-1, f.a.-1.

Muz. Oradea, inv. 48/1-17.

Inedit.

11. Bociu (CJ)

227 de monede emise între anii 1620-1678

Pap 2002a, p. 42.

12. Târșolț (SM)*

1973, în timpul lucrărilor agricole, într-un vas ceramic

148 de monede emise între anii 1620-1678

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 creițari 1674-1, 1675-8, 1676-5, 1677-9, 1678-2; 6 creițari 1669-1, 1673-1, 1676-2, 1677-1.
 - TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: groși lași 1626-1.
 - IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Saxonia Superioară, Brandenburg, Friedrich Wilhelm: 1/6 taler 1667-1.
Cercul monetar Austria, Leopold I: 15 creițari 1661-1, 1664-1, 1675-1; groș 1664-1, 1668-1, f.a.-1.
Silezia
Leopold I: groș 1670-1.
Liegnitz-Brieg-Wohlau: Ludwig IV z. Liegnitz: 15 creițari 1663-1.
Georg III z. Brieg: 15 creițari 1663-1, 1664-2.
Christian z. Wohlau: 15 creițari 1664-1; 6 creițari 1665-1; groși 1669-2.
Georg Wilhelm: 15 creițari 1675-3.
Württemberg-Oels, Sylvius II Friedrich: 6 creițari 1674-1; 3 creițari 1674-1.
Moravia, Ep. Olmütz, Karl II de Liechtenstein-Castelcorn: 6 creițari 1674-1, 3 creițari 1670-2.
 - REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Sigismund III: 18 groși de Gdańsk 1624-1; 3 groși polonezi 1622-3, 1624-2; 1½ groș 1620-2, 1621-2, 1622-6, 1623-13, 1624-5, 1625-8.
Ioan Cazimir: 18 groși polonezi 1659-1, 1664-1, 1668-7; 6 groși polonezi 1661-4, 1662-7, 1663-3, 1664-5, 1665-2, 1666-7, 1667-5, f.a.-5.
Ioan III Sobieski: 18 groși polonezi 1677-1.
 - SUEZIA, Gustav Adolf: 3 groși de Elbląg 1631-2; 1½ groș de Riga 1623-1.
- Muz. Satu-Mare, inv. 11041.
Ursu, Lazin 1975, pp. 87-95.

13. Cheșereu (BH)**ante* 1962

11 sau 12 monede emise între anii 1675-1678

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Rinul de Sus, Sayn-Wittgenstein-Hohenstein, Gustav: 2/3 taler 1676-3, f.a.-1.
Cercul monetar Saxonia Inferioară, Braunschweig-Lüneburg-Calenberg, Johann Friedrich: 2/3 taler 1675-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Schwarzburg-Sondershausen, Christian Wilhelm: 2/3 taler 1676-2.

Anhalt-Zerbst, Karl Wilhelm: 2/3 taler 1677-1, 1678-1.

Anhalt-Bernburg-Harzgerode, Wilhelm: 2/3 taler f.a.-1.

Cercul monetar Franconia, Brandenburg-Ansbach II, Johann Friedrich: 2/3 taler 1676-1.

Cercul monetar Suabia, Oettingen, Albrecht Ernst: 2/3 taler (60 creițari) 1676-1.

Muz. Oradea, inv. 11/1-11.

Velter, Știrbu 2002, p. 293.

14. Rătești (SM)*

1967, în grădina casei nr. 89, într-un vas ceramic

609 monede emise între anii 1620-1679

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 creițari 1674-1, 1675-12, 1676-15, 1677-14, 1678-43, 1679-19; 6 creițari 1670-2, 1671-3, 1672-2, 1674-3, 1676-5, 1677-13, 1678-5; groși 1663-1, 1665-1, 1666-1, 1667-2, 1675-3, 1677-2.

- TRANSILVANIA

Gabriel Bethlen: groși lați 1623-4, 1626-3, 1627-1, 1628-1.

Mihail Apafi: groș de 12 denari 1672-1.

- REGATUL BOEMIEI

Ferdinand II: groși 1621-1, 1633-1, 1637-1.

Leopold I: 6 creițari 1674-1; groși 1676-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Westfalia, Emden, Ferdinand II: achtentwintig f.a.-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Brandenburg, Friedrich-Wilhelm: o monedă datată 166(...).

Pomerania (Linia Stettin), Bogislaus XIV: groș 1622-1.

Saxonia-Weissenfels (Casa Wettin-Linia Albertină), August: 2/3 taleri 1675-1.

Cercul monetar Franconia, Brandenburg-Ansbach II, Johann Friedrich: 1/6 taler 1676-2.

Cercul monetar Austria

Ferdinand II: groși 1624-4, 1625-1, 1632-1.

Leopold I: 15 creițari 1660-1, 1661-3, 1663-1, 1664-1, 1676-1; 6 creițari 1676-1, 1677-2; groși 1667-1, 1669-3, 1670-4, 1673-1, 1675-1, f.a.-2.

Arhid. Ferdinand Karl: dreier 1649-1, 1650-1, 1655-1, 1656-1, 1658-1, 1659-1, 1661-4.

Arhid. Sigismund Franz: 15 creițari 1664-2; dreier 1663-3, 1664-2, 1665-1.

Silezia

Ferdinand II: groș 1628-1.

Ferdinand III: groși 1644-1, 1649-2, 1653-1.

Leopold I: 15 creițari 1672-1; groși 1663-5, 1664-2, 1665-1, 1666-3, 1667-3, 1668-3, 1669-6, 1670-3, 1673-1.

Liegnitz-Brieg-Wohlau: Georg III, Ludwig IV, Christian: 3 creițari 1656-1, 1657-1, 1658-1.

Georg III z. Brieg: 15 creițari 1662-1.

Ludwig IV z. Liegnitz: 15 creițari 1663-1; 3 creițari 1660-1.

Christian z. Wohlau: 15 creițari 1663-1, 1664-3; 3 creițari 1661-1, 1662-1, 1664-1, 1665-2, 1668-7, 1669-8, 1670-5.

Württemberg-Oels, Silvius II Friedrich: 3 creițari 1674-2.

Moravia

Ferdinand II: groși 1624-1, 1627-1.

Ferdinand III: groși 1641-1.

Ep. Olmütz, Leopold Wilhelm: 3 creițari 1656-1.

Karl II Liechtenstein-Castelcorn: 15 creițari 1676-1; 3 creițari 1665-1, 1670-7.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund III: 6 groși polonezi 1625-2, 1627-1; 3 groși polonezi 1621-2, 1622-3, 1623-2, 1624-3; 1½ groș 1620-4, 1621-12, 1622-23, 1623-39, 1624-25, 1625-31, 1626-3, 1627-2.

Ioan Cazimir: 18 groși polonezi 1658-1, 1661-1 (?), 1668-2; 6 groși polonezi 1657-1, 1659-1, 1660-7, 1661-14, 1662-26, 1663-23, 1664-13, 1665-12, 1666-14, 1667-13, 1668-1; 3 groși polonezi 1662-2.

Ioan III Sobieski: 6 groși polonezi 1677-1.

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: 1½ groș 1622-4, 1623-1, 1624-1, 1625-1, 1626-2.

- SUECIA

Gustav Adolf: 3 *groși de Elbląg* 1631-1; *groși de Elbląg* 1630-1, 1633-5, 1635-1; 1½ *groș de Elbląg* 1630-3; 1½ *groș de Riga* 1623-2, 1624-1.

Christina: 1½ *groș de Elbląg* 1635-3; 1½ *groș de Riga* 1649-1.

- Nedeterminabilă: 1 piesă de 6 groși

Muz. Satu-Mare, inv. 10775-10953/967.

Bader 1968a, pp. 83-98.

15. **Ortiteag** (BH)

317 monede emise între anii 1620-1679

Pap 2002a, p. 122.

16. **Măgheruș II** (MS)

443 de monede emise între anii 1458/1490-1681

Pap 2002a, p. 102.

17. **Senereuș III** (MS)

197 sau 187 de monede emise între anii 1620-1681

Harsányi *et alii* 1914, p. 26; Pap 2002a, p. 149.

18. **Turulung** (SM)*

1963, în hotarul *Câmpia Morii*, într-un vas de lut

28+n monede de aur și argint emise între anii 1610-1682

- REGATUL UNGARIEI

Ferdinand III: *taleri* 1657-2, 1658-3.

Leopold I: *taleri* 1660-2.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Austria

Rudolf II: *taler* 1610-1.

Leopold I: *taler* 1680-1.

- REGATUL POLONIEI, Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1596-1, 1618-1, 1619-1, 1621-1, 1622-8, 1623-2, 1624-5.

Muz. Satu-Mare, inv. 7413-7441/1964. Monedele de aur s-au pierdut.

Bader 1968b, pp. 132-133/4.

Obs. Au mai fost recuperate: *o monedă de aur din 1642, două piese de aur bătute de Leopold în anul 1682, o monedă de argint de Matei al III-lea (sic!) din anul 1626, o piesă de Ferdinand al III-lea din 1657, piese de la Leopold 1660, 1661, 1662, și 29 de monede poloneze.*

19. **Chesinț** (AR)

19 monede emise între anii 1559/1567-1676/1684

Berkeszi 1907, p. 24; Pap 2002a, p. 55.

20. **Zalău VI** (SJ)*

1973, intersecția străzii 23 August cu strada 30 Decembrie, într-un vas de lut

696 de monede emise între anii 1567-1684

- REGATUL UNGARIEI

Matia: *groși* 1618-1, 1619-1.

Leopold I: 15 *creițari* 1664-1, 1665-1, 1674-1, 1676-1, 1677-2, 1678-1, 1680-3, 1681-4, 1682-3, 1683-1, 1684-1;

6 *creițari* 1667-1, 1668-5, 1669-1, 1670-1, 1671-2, 1672-5, 1673-2, 1674-2, 1676-3, 1681-3, 1684-1.

- TRANSILVANIA

Sigismund Báthory: *taler* 1595-1.

Gabriel Bethlen: *groși lați* 1625-1, 1626-6, 1627-2.

- REGATUL BOEMIEI, Leopold I: 6 *creițari* 1674-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Sus

Hessa-Darmstadt, Ludwig VI: 2/3 *taler* 1674-1.

Pfalz-Veldenz, Leopold Ludwig: 2/3 *taler* 1672-1.

Cercul monetar Saxonia Inferioară

Goslar: 2/3 *taler* 1675-1.

Ep. Lübeck: 32 *Schilling* 1672-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Anhalt-Zerbst (Linia Zerbst), Karl Wilhelm: 2/3 *taler* 1676-1.

Schwarzburg-Sondershausen, Christian Wilhelm: 2/3 *taler* 1676-1.

Saxonia-Weimar (Casa Wettin), Johann Ernst II: 2/3 *taler* 1675-1.

Cercul monetar Bavaria, Arhiep. Salzburg, Paris Graf Lodron: *aleri* 1624-1, 1632-1.

Cercul monetar Suabia

Oettingen, Albrecht Ernst: 2/3 *taler* 1674-1, 1675-1.

Tettnag și Langenargen, Johann VIII v. Montfort: 2/3 *taler* 1675-1.

Cercul monetar Austria

Leopold I: 15 *creițari* 1663-1, 1675-2; 6 *creițari* 1664-2, 1665-1, 1672-1, 1673-1, 1675-1, 1677-1; *groș* 1669-1.

Silezia

Leopold I: 15 *creițari* 1663-2; 6 *creițari* 1665-1, 1673-2, 1674-2.

Liegnitz-Brieg-Wohlau: Georg III z. Brieg: 15 *creițari* 1664-1.

Christian z. Wohlau: 15 *creițari* 1664-1; 6 *creițari* 1665-1; 3 *creițari* 1664-1.

Württemberg-Oels, Sylvius II Friedrich: 3 *creițari* 1676-1.

Moravia, Ep. Olmütz, Karl II v. Liechtenstein-Castelcorn: 3 *creițari* 1670-1.

- ȚĂRILE DE JOS SPANIOLE ȘI AUSTRIECE

Geldern, Filip II: *taler de Burgundia* 1567-1.

Brabant, Albert și Elisabeta: *patagoni* 1618-1, f.a.-3.

Filip IV: *patagoni* 1622-2, 1633-2, 1635-1.

Tournai, Filip IV: *patagoni* 1623-1, 1649-1.

Flandra, Filip IV: *patagoni* 1655-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund III: 6 *groși polonezi* 1624-2, 1625-1, 1626-1, 1627-1; 3 *groși polonezi* 1622-4; 1½ *groș* 1620-1, 1621-7, 1622-14, 1623-18, 1624-17, 1625-6, 1626-5, 1627-2.

Ioan Cazimir: 18 *groși polonezi* 1658-5, 1659-2, 1663-3, 1664-1, 1667-1, 1668-30; 6 *groși polonezi* 1656-2, 1657-1, 1659-4, 1660-17, 1661-45, 1662-90, 1663-70, 1664-40, 1665-39, 1666-65, 1667-71, 1668-8.

- BRANDENBURG-PRUSIA

Georg Wilhelm: 1½ *groș* 1622-1, 1626-1, 1627-2.

Friedrich Wilhelm: 6 *groși* 1659-1, 1674-1.

- SUEZIA, Gustav Adolf: 3 *groși de Elbląg* 1632-1; 1½ *groș de Elbląg* 1629-1, 1631-1, 1633-4; 1½ *groș de Riga* 1623-2, 1624-1.

Muz. Zalău

Chirilă, Lucăcel, Lakó 1985, pp. 305-325.

21. Cluj-Napoca V (CJ)

593 de monede emise între anii 1617-1684

Pap 2002a, p. 62.

22. Dumitrița (BN)*

1975, în grădina casei nr. 104, într-o pungă de piele sau de pânză

16+n (aprox. 20-25) monede emise între anii 1656-1684

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 *creițari* 1684-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Silezia, Leopold I: 15 *creițari* 1662-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Ioan Cazimir: 6 *groși polonezi* 1656-1, 1661-1, 1662-1, 1663-2, 1664-3, 1665-1, 1666-2, 1668-1, f.a.-1.

Ioan III Sobieski: 6 *groși polonezi* 1681-1.

Muz. Bistrița

Chirilă 1979, pp. 221-222.

23. Răscruți II (CJ)*

1959, în grădina casei Mariei Rusu, într-un vas de lut

994 de monede emise între anii 1541-1685

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 creițari 1662-1, 1674-1, 1675-2, 1676-3, 1677-2, 1678-1, 1679-2, 1680-1, 1681-1, 1682-1, 1684-4; 6 creițari 1668-2, 1670-2, 1671-2, 1672-4, 1673-1, 1678-1; *groși* 1663-1, 1665-1, 1674-1, 1680-1, 1681-1, 1682-1, 1684-1, 1685-1.
 - TRANSILVANIA, Mihail Apafi: *groș de 6 denari* 1673-1.
 - REGATUL BOEMIEI
Leopold I: 6 creițari 1678-1.
Duc. Krumlov, Johann Christian v. Eggenburg: 3 creițari 1677-1.
 - IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Saxonia Inferioară, Hildesheim: 6 *groși* 1669-1.
Cercul monetar Saxonia Superioară, Schwarzburg-Sondershausen, Christian Wilhelm: 2/3 *taler* 1676-1.
Cercul monetar Suabia, Oettingen, Albrecht Ernst: 2/3 *taler* 1674-1, 1675-2; 6 creițari 1675-1.
Cercul monetar Franconia, Brandenburg-Ansbach II, Johann Friedrich: 2/3 *taler* 1677-1; 1/6 *taler* 1676-1.
Cercul monetar Austria
Ferdinand II: *groși* 1626-1, 1631-1.
Leopold I: 15 creițari 1664-1, 1662-1, 1664-3, 1675-1; 6 creițari 1677-1; *groși* 1665-2, 1667-1, 1670-3, 1672-1, 1673-1, 1674-1, 1681-1.
Arhid. Ferdinand Karl: *dreier* 1645-1, 1650-1, 1662-1.
Arhid. Sigismund Franz: *dreier* 1663-1, 1664-1.
 - Silezia
Leopold I: 15 creițari 1662-1, 1663-3, 1664-2; 6 creițari 1665-1, 1674-1, f.a.-1; *groș* 1667-1, 1668-2, 1669-1, 1670-4.
Liegnitz-Brieg-Wohlau: Georg III, Ludwig IV, Christian: 3 creițari 1656-1.
Georg III z. Brieg: 3 creițari 1661-1.
Ludwig IV z. Liegnitz: 15 creițari 1662-1, 1663-2.
Christian z. Wohlau: 15 creițari 1663-1, 1664-2.
Georg Wilhelm: 3 creițari 1674-1.
Württemberg-Oels, Silvius II Friedrich: 6 creițari 1674-2; 3 creițari 1676-1.
Moravia, Ep. Olmütz, Arhid. Leopold Wilhelm: 15 creițari 1659-1, 1662-1.
Karl II de Liechtenstein-Castelcorn: 6 creițari 1678-1; 3 creițari 1670-2.
 - REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Sigismund III: 6 *groși polonezi* 1625-7, 1626-2, 1627-2; 3 *groși polonezi* 1619-1, 1621-3, 1622-19, 1623-2; 1½ *groș* 1620-6+1 fals, 1621-9, 1622-63, 1623-83, 1624-44, 1625-40, 1626-6, 1627-5, f.a.-4, fals-1.
Ioan Cazimir: 18 *groși polonezi* 1654-1, 1658-3, 1659-1, 1663-2, 1667-2, 1668-20; 6 *groși polonezi* 1656-2, 1657-5, 1658-1, 1659-1, 1660-30, 1661-50, 1662-79, 1663-68, 1664-65, 1665-31, 1666-75, 1667-56, 1668-8, f.a.-3 (din catalog lipsesc 26 de monede); 1½ *groș* 1662-1.
Ioan III Sobieski: 6 *groși* 1683-1, 1684-1.
 - PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groș* 1541-1.
 - BRANDENBURG-PRUSIA
Johann Sigismund: 1½ *groș* 1620-1.
Georg Wilhelm: 1½ *groș* 1622-4, 1623-2, 1624-2, 1625-7, 1626-7, 1627-2.
 - SUECIA
Gustav Adolf: 3 *groși de Elbląg* 1631-1; 1½ *groș de Elbląg* 1628-1, 1629-1, 1630-2, 1631-2, 1632-2, 1633-14, 1635-2; 1½ *groș de Riga* 1623-1, 1624-1.
Christina: 1½ *groș de Elbląg* 1644-1; 1½ *groș de Riga* 1648-1; 1½ *groș de Livonia* 1648-1.
- Anghel 1967, pp. 393-417.
24. **Jucu (CJ)**
969 de monede emise între anii 1560-1685
Pap 2002a, p. 95.
25. **Teaca II (BN)**
261 de monede emise între anii 1534/1585-1685
Pap 2002a, p. 168.
26. **Petrindu (SJ)***
1977, în locul *Via Pustie*, într-un vas ceramic
67 de monede emise între anii 1620-1685

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN.
Cercul monetar Bavaria, Arhiep. Salzburg, Max Gandolf Graf Küenburg: 3 creițari 1681-1.
Cercul monetar Austria, Arhid. Ferdinand Karl: *dreier* 1660-1.
Arhid. Sigismund Franz: *dreier* 1665-1
 - REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1622-1, 1623-1; 1½ *groș* 1620-2, 1621-4, 1622-4, 1623-7, 1624-12, 1625-5, 1626-1.
Ioan Cazimir: 6 *groși polonezi* 1657-1, 1660-3, 1662-7, 1664-2, 1665-1, 1666-1, 1667-1, 1668-2.
Ioan III Sobieski: 6 *groși polonezi* 1684-2.
 - BRANDENBURG-PRUSIA
Georg Wilhelm: 1½ *groș* 1626-2.
Friedrich Wilhelm: 6 *groși* 1682-1, 1685-1.
 - SUECIA
Gustav Adolf: 1½ *groș de Elbląg* 1630-1, 1633-1.
Christina: 1½ *groș de Riga* 1644-1.
- Muz. Zalău
Chirilă, Lucăcel 1978b, pp. 129-135.

27. Marghita IV (BH)*

76 de monede emise între anii 1386/1434-1686

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 creițari 1684-1, 1686-1.
- REGATUL BOEMIEI, Rudolf II: *taler* 1590-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Saxonia Superioară, Brandenburg, Friedrich Wilhelm: 1/6 *taler* 1668-1.
Cercul monetar Austria, Leopold I: *groș* 1667-1.
Silezia, Leopold I: *groși* 1670-1.
Liegnitz-Brieg-Wohlau: Georg III z. Brieg: 3 creițari 1661-1.
Christian z. Wohlau: 3 creițari 1669-1.
- ȚĂRILE DE JOS SPANIOLE ȘI AUSTRIECE, Deventer, Kampen, Zwolle, Carol V: *taler de uniune* 1555-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Vladislav Jagiello: ½ *groș* f.a.-1.
Cazimir Jagiello: ½ *groș* f.a.-1.
Ioan Albert: ½ *groș* f.a.-2.
Sigismund III: 6 *groși polonezi* 1626-1, 1627-1; 3 *groși polonezi* 1622-1; 1½ *groș* 1620-1, 1622-5, 1623-5, 1624-2, 1625-1, 1626-1, f.a.-3.
Ioan Cazimir: 6 *groși polonezi* 1661-6, 1662-5, 1663-4, 1664-1, 1665-3, 1666-6, 1667-1, f.a.-3.
- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: 1½ *groș* 1623-2, 1624-2.
- SUECIA
Gustav Adolf: 3 *groși de Elbląg* 1632-1; 1½ *groș de Elbląg* 1632-1, 1633-3; 1½ *groș de Riga* 1624-1.
Christina: 1½ *groș de Elbląg* 1634-1, 1635-2.

Muz. Oradea, inv. 14/1-76.

Inedit.

28. Târnava Mică (județ)

58 de monede emise între anii 1521-1686

Pap 2002a, p. 97.

29. Călanu Mic (HD)*

1967, în partea de hotar *După Vii*, în zona vestigiilor romane, într-un vas de lut

251 de monede emise între anii 1533-1686

- IMPERIUL ROMAN, Maximinus: *denar* 236 d. Hr.-1.
- REGATUL UNGARIEI
Matia: *denari* 1617-1, 1618-1.
Ferdinand II: *denar* 1626-1.
Leopold I: 15 creițari 1664-1, 1675-1, 1676-1, 1677-1, 1683-5, 1684-2, 1685-2, 1686-4; 6 creițari 1671-1, 1672-1; *groși* 1677-1, 1686-1.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1626-2.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară

Schwarzburg-Sondershausen, Christian Wilhelm: *2/3 taler* 1676-1.

Pomerania, Ep. Cammin, Ulrich I: *groş* 1621-1.

Cercul monetar Austria

Leopold I: *15 creițari* 1662-2, 1664-1, f.a.-1; *6 creițari* 1682-2; *groși* 1665-1, 1666-2, 1669-1.

Silezia, Liegnitz-Brieg-Wohlau: Georg III z. Brieg: *15 creițari* 1664-1.

Christian z. Wohlau: *3 creițari* 1669-1.

Moravia, Ep. Olmütz, Karl II v. Liechtenstein-Castelcorn: *3 creițari* 1669-1.

- PROVINCIIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS

Overijssel, Deventer: *florin de 28 de sous* 1621-1.

Geldern: *aleri* 1646-2.

- ȚĂRILE DE JOS SPANIOLE ȘI AUSTRIECE, Brabant, Filip IV: *aler* 1632-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund III: *18 groși polonezi* 1622-2, 1623-2; *3 groși polonezi* 1622-4, 1624-2; *1½ groș* 1620-2, 1621-3, 1622-15, 1623-28, 1624-24, 1625-15, 1626-8; *groși polonezi* 1609-1, 1611/1613-3; *groș de Gdańsk* 1624-1.

Ioan Cazimir: *18 groși polonezi* 1653-1, 1668-3; *18 groși de Gdańsk* 1659-1; *18 groși de Toruń* 1662-1, 1663-1; *6 groși polonezi* 1657-1, 1659-1, 1660-4, 1661-7, 1662-12, 1663-9, 1664-8, 1665-5, 1666-9, 1667-5, 1668-1, f.a.-4.

- PRUSIA (sub suzeranitate poloneză), Albrecht v. Brandenburg: *groș* 1533-1.

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: *18 groși* 1625-1; *1½ groș* 1621-1, 1622-1, 1624-4, 1625-2, 1626-1, 1630-1.

- SUECIA

Gustav Adolf: *1½ groș de Elbląg* 1613-1 (*sic!*), 1623-2 (*sic!*), 1629-1, 1630-3, 1632-1; *1½ groș de Riga* 1624-1.

Christina: *1½ groș de Elbląg* 1633-1.

Muz. Deva, inv. 22490-22730

Palamariu 1982-1983b, pp. 299-309; 1984-1985, pp. 279-281.

Obs.: La cea de-a doua publicare, apar modificări în structura tezaurului.

30. Diosig I (BH)

664 de monede emise între anii 1587-1686

Pap 2002a, p. 73.

31. Târgu Mureș (MS)

423 de monede emise între anii 1616-1686

Pap 2002a, p. 165.

32. Sighișoara (MS)

980 de monede emise între anii 1506-1687

Pap 2002a, p. 151.

33. Groșii Noi (AR)*

210 monede emise între anii 1576-1687

- REGATUL UNGARIEI

Ferdinand III: *aleri* 1652-1 (fals), 1654-1.

Leopold I: *aler* 1661-1; *15 creițari* 1676-4, 1677-1, 1678-3, 1679-2, 1680-1, 1681-3, 1682-3, 1683-1, 1684-1, 1685-2.

- TRANSILVANIA, Gabriel Báthory: *groș* 1611-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară

Brandenburg, Friedrich Wilhelm: *1/3 taler* 1672-1; *1/6 taler* 1667-1.

Saxonia-Weimar, Johann Ernst II: *2/3 taler* 1677-1, f.a.-1.

Cercul monetar Franconia, Brandenburg-Ansbach II, Johann Friedrich: *1/6 taler* 1678-1.

Cercul monetar Bavaria, Bavaria, Maximilian I: *½ batzen* 1624-1.

Cercul monetar Westfalia, Oldenburg, Anton Günther: *2/3 taler* f.a.-1.

Cercul monetar Austria

Rudolf: *aler* 1612-1.

Leopold V: *aler* 1621-2.

Ferdinand III: *aler* 1651-1.

Leopold I: 15 creițari 1661-3, 1663-2, 1664-1.

Silezia

Leopold I: 15 creițari 1663-1.

Liegnitz-Brieg-Wohlau: Ludwig IV z. Liegnitz: 15 creițari 1662-1, 1663-1.

Georg v. Brieg: 15 creițari 1664-1.

- ȚĂRILE DE JOS SPANIOLE ȘI AUSTRIECE

Brabant, Albert și Elisabeta: *patagoni* 1616-1, f.a.-1.

Filip IV: *patagoni* 1624-1, 1630-1, 1631-1, 1637-2, 1653-3.

Flandra, Albert și Elisabeta: *patagon* f.a.-1.

Filip IV: *patagon* 1648-1.

Tournai, Filip IV: *patagon* 1656-1.

- PROVINCIILE UNITE

Olanda: *taleri* 1576-1, 1589-1.

Utrecht: *taler* 1612/1618-1.

Geldern: *taler* 1619-1.

Frisia de Vest: *taler* 1644-1.

- FRANȚA, Ludovic XIV: 5 sous 1659-5, 1661-2, 1662-2, 1664-1.

- RAGUSA: *grossi* 1594/1613-2, 1617/1621-2; *grossetti* 1629-2, 1643-1, 1644-1, 1645-1, 1646-1, 1648-1, 1649-1, 1654-1, 1663-1, 1664-1, 1666-1, 1676-1, 1681-5, 1682-3, 1683-5, 1684-8, 1685-1, 1686-1, f.a.-24.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Ioan Albert: $\frac{1}{2}$ *groș* 1492/1499-2.

Sigismund I: *groș prusian* 1534-1; $\frac{1}{2}$ *groș polonez* 1511-1.

Sigismund III: 18 *groși polonezi* 1621-1, 1623-6, 1624-1; 18 *groși de Gdańsk* 1623-1, 1624-1; *groș polonez* 1613-1; $1\frac{1}{2}$ *groș* 1623-1, 1626-1.

Ioan Cazimir: 18 *groși polonezi* 1667-1; 6 *groși polonezi* 1667-1.

- BRANDENBURG-PRUSIA

Georg Wilhelm: 18 *groși* 1622/1624-1, 1623-1.

Friedrich Wilhelm: 6 *groși* 1681-1.

- SUECIA, Gustav Adolf: $1\frac{1}{2}$ *groș de Elbląg* 1632-1; $1\frac{1}{2}$ *groș de Riga* 1622-1.

- IMPERIUL OTOMAN

Murad IV: *parale* 1623/1640-4.

Ibrahim: *para* 1640/1648-1.

Mehmed IV: *altân* 1648/1687-1; *parale* 1648/1687-40; *aspri* 1648/1687-2.

Muz. Arad

Toma, Mărginean, Tătaru (în curs de publicare).

34. Chijic (BH)*

89 de monede emise între anii 1576-1687

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 creițari 1674-1, 1675-2, 1676-1, 1677-2, 1678-1, 1679-1, 1683-1, 1684-1, 1685-3, 1686-3, 1687-1; 6 creițari 1674-1; *groș* 1685-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară

Quedlinburg (Saxonia-Anhalt), Anna Sophia v. Pfalz-Birkenfeld: $\frac{2}{3}$ *taler* 1676-1.

Schwarzburg-Sondershausen, Christian Wilhelm: $\frac{2}{3}$ *taler* 1676-1

Schwarzburg-Sondershausen-Arnstadt, Anton Günther II: $\frac{2}{3}$ *taler* 1676-1

Cercul monetar Franconia, Brandenburg-Ansbach II, Johann Friedrich: $\frac{1}{6}$ *taler* 1677-2, 1679-2.

Cercul monetar Austria

Leopold I: 15 creițari 1661-1, 1664-2, 1684-1; *groși* 1672-1, 1667-1.

Arhid. Ferdinand Karl: *dreier* 1660-1, 1662-1.

Arhid. Sigismund Franz: *dreier* 1664-1, 1665-1.

Silezia

Leopold I: 15 creițari 1663-1; 6 creițari 1665-2, 1672-1.

Liegnitz-Brieg-Wohlau: Georg III z. Brieg: 15 creițari 1662-1

Christian z. Wohlau: 15 creițari 1663-1.

Ludwig IV z. Liegnitz: 3 creițari 1661-1.

Moravia, Ep. Olmütz, Karl II de Liechtenstein-Castelcorn: 3 *creițari* 1668-1, 1669-1, 1670-1.

- PROVINCIIILE UNITE

Olanda: *taler* 1576-1.

Frisia de Vest: *taler* 1632-1.

Brabant: *taler* 1653-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund III: 3 *groși* 1621-1, 1622-1, 1624-1; 1½ *groș* 1620-1, 1621-1, 1623-1, 1624-2, f.a.-1.

Ioan Cazimir: 30 *groși polonezi* 1665-1; 18 *groși polonezi* 1667-1, 1668-4; 6 *groși polonezi* 1660-2, 1661-3, 1662-2, 1663-3, 1664-1, 1666-4, 1667-2, f.a.-7.

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: 1½ *groș* 1626-1.

Muz. Oradea, inv. 13/1-89.

Inedit.

35. Tulca II (BH)

65 de monede emise între anii 1600-1687

Pap 2002a, p. 176.

36. Terebești (SM)*

1966, în grădina parohiei ortodoxe, într-un vas ceramic

146 de monede emise între anii 1621-1688

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 *creițari* 1665-1, 1676-2, 1677-1, 1679-2, 1680-1, 1681-1, 1682-1, 1684-1, 1685-1, 1686-9, 1687-16, 1688-38; *groș* 1681-1.

- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1626-1, 1627-1.

- REGATUL BOEMIEI, Leopold I: *groș* 1663-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Sus, Sayn-Wittgenstein-Hohenstein, Gustav: 2/3 *taler* 1676-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Schwarzburg-Sondershausen-Arnstadt, Anton Günther II: 2/3 *taler* 1676-1.

Reuss (Linia Obergreiz), Heinrich I: 2/3 *taler* 1679-1.

Saxonia-Weimar (Casa Wettin), Johann Ernst II: 2/3 *taler* 1678-2.

Cercul monetar Franconia, Brandenburg-Ansbach II, Johann Friedrich: 1/6 *taler* 1677-2.

Cercul monetar Suabia, Oettingen, Albrecht Ernst: 2/3 *taler* 1674-1, 1676-1.

Cercul monetar Austria

Leopold I: 15 *creițari* 1662-1, 1664-2; 6 *creițari* 1678-1, 1681-1.

Arhid. Ferdinand Karl: *dreier* 1656-1.

Silezia

Leopold I: 15 *creițari* 1662-1, 1663-1, 1676-1; *groși* 1669-1, 1670-2.

Liegnitz-Brieg-Wohlau: Ludwig IV z. Liegnitz: 15 *creițari* 1663-1; 3 *creițari* 1661-1.

Georg III z. Brieg: 15 *creițari* 1664-1.

Christian z. Wohlau: 3 *creițari* 1669-1, 1670-1.

Württemberg-Oels, Sylvius II Friedrich: 6 *creițari* 1674-1.

Moravia, Ep. Olmütz, Karl II de Liechtenstein-Castelcorn: 3 *creițari* 1670-2.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund III: 3 *groși* 1622-1, 1623-1, 1624-1; 1½ *groș* 1621-1, 1622-1, 1623-3, 1624-5, 1625-2, 1626-1.

Ioan Cazimir: 6 *groși polonezi* 1661-7, 1662-2, 1663-2, 1664-2, 1665-1, 1666-6.

- BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: 1½ *groș* 1625-1.

- SUECIA

Gustav Adolf: 1½ *groș de Elbląg* 1630-1.

Christina: 1½ *groș de Livonia* 1648-1.

Muz. Satu-Mare

Chirilă, Zdroba 1968, pp. 99-119.

37. Satu Mare III (SM)

169 de monede emise între anii 1622-1688

Pap 2002a, p. 140.

38. Cluj-Napoca VI (CJ)*

1942 (?), str. *Szentgyörgy*, pe terenul fabricii de cărămidă

1702 sau 1.707 (în catalogul lui L. Huszár 1.704) monede emise între anii 1610-1689

- REGATUL UNGARIEI

Ferdinand II: *groș* 1623-1.

Leopold I: *6 creițari* 1684-1; *groș* 1661-1, 1662-1, 1672-2, 1675-1, 1678-2, 1680-1, 1681-2, 1683-1, 1684-1, 1687-1, 1688-1, 1689-1.

- TRANSILVANIA, Gabriel Báthory: *3 groși* 1610-1, 1613-1.

- REGATUL BOEMIEI

Ferdinand II: *groși* 1635-2, f.a.-1.

Leopold I: *groși* 1659-1, 1664-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioară, Pomerania (Linia Stettin), Bogislaus XIV: *groș* 1623-1.

Cercul Austria

Ferdinand II: *groși* 1624-2, 1625-1, 1626-1, 1627-1, 1629-1, 1630-2, 1632-1, 1634-1, 1637-1.

Ferdinand III: *groși* 1639-2, 1641-1.

Leopold I: *6 creițari* 1673-1, 1684-1, 1685-1, 1690-1; *groși* 1662-1, 1664-2, 1665-2, 1670-1, 1671-1, 1676-1, 1681-1, 1685-1.

Arhid. Ferdinand Karl: *dreier* 1650-1, 1653-1, 1657-1, 1659-2, 1660-1, 1661-1.

Arhid. Sigismund Franz: *dreier* 1663-2, 1664-3, 1665-5.

Silezia

Leopold I: *6 creițari* 1674-1; *groși* 1661-1, 1666-2, 1667-2, 1668-3, 1669-3, 1670-2, 1673-1.

Liegnitz-Brieg-Wohlau: Georg III z. Brieg: *3 creițari* 1661-1.

Ludwig IV z. Liegnitz: *3 creițari* 1661-1.

Christian z. Wohlau: *3 creițari* 1668-2.

Württemberg-Oels, Silvius II Friedrich: *3 creițari* 1675-1, 1677-2.

Moravia, Ep. Olmütz, Karl II de Liechtenstein-Castelcorn: *3 creițari* 1670-7.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund III: *6 groși polonezi* 1623-2, 1624-1, 1625-3, 1626-2; *3 groși polonezi* 1621-2, 1622-34, 1623-8, 1624-11; *groși polonezi* 1608-1, 1609-1; *1½ groș* 1618-2, 1620-25, 1621-49, 1622-172, 1623-257, 1624-170, 1625-116, 1626-28, 1627-21, fals-2, f.a.-2.

Ioan Cazimir: *6 groși polonezi* 1656-1, 1657-2, 1659-6, 1660-25, 1661-58, 1662-67, 1663-74, 1664-56, 1665-52, 1666-64, 1667-58, 1668+ f.a.-4; *3 groși polonezi* 1662-7; *1½ groș* 1662-1.

Ioan III Sobieski: *6 groși polonezi* 1678-1, 1680-2, 1681-2, 1682-4, 1683-9, 1684-5; *3 groși polonezi* 1684-1.

- BRANDENBURG-PRUSIA

Johann Sigismund: *1½ groș* 1620-1.

Georg Wilhelm: *1½ groș* 1621-2, 1622-10, 1623-14, 1624-7, 1625-16, 1626-15, 1627-1, 1633-1.

Friedrich Wilhelm: *6 groși* 1679-3, 1681-2, 1682-2, 1683-4, 1686-3.

- SUEZIA

Gustav Adolf: *3 groși de Elbląg* 1631-1, 1632-5; *1½ groș de Elbląg* 1628-1, 1629-4, 1630-10, 1631-2, 1632-20, 1633-31; *1½ groș de Riga* 1622-4, 1623-5, 1624-9.

Christina: *1½ groș de Riga* 1648-1; *1½ groș de Elbląg* (atelierul suedez) 1634-2, 1635-14; *1½ groș de Livonia* 1648-6.

Carol X Gustav: *1½ groș de Elbląg* 1657-1.

Huszár 1952b, pp. 72-73; Pap 1978a, pp. 290-291/5-6; 1999-2000, pp. 231-236; 2002a, p. 62.

39. Șopteriu (BN)*

1985, la marginea de est a localității, în două vase de lut

1.632 de monede emise între anii 119/122, 1386/1434-1690, alături de piese de podoabă și de argintărie laică

- IMPERIUL ROMAN

Hadrian: *denar* 119/122-1.

Lucilla: *denar* 176/180-1.

Caracalla: *denar* 215-1.

- REGATUL UNGARIEI

Vladislav II: *denar* 1515-1.

Ludovic II: *denari* 1525-2, 1526-3, 1527-1.

- Ferdinand I: *denari* 1528-6, 1529-1, 1530-5, 1531-3, 1532-2, 1534-4, 1535-1, 1536-6, 1537-4, 1538-4, 1539-2, 1540-6, 1541-4, 1542-3, 1543-5, 1544-8, 1545-10, 1546-2, 1547-8, 1548-7, 1549-5, 1550-12, 1551-13, 1552-11, 1553-5, 1554-7, 1555-8, 1556-4, 1557-9, 1558-6, 1559-8, 1560-2, 1561-1, 1562-9, 1563-6, 1564-7, 1565-6, f.a.-2, falsuri-4.
- Maximilian: *denari* 1565-2, 1566-11, 1567-8, 1568-13, 1569-8, 1570-7, 1571-16, 1572-6, 1573-2, 1574-2, 1575-13, 1576-9, 1577-16, 1578-8.
- Rudolf II: *denari* 1578-2, 1579-13, 1580-13, 1581-5, 1582-3, 1583-4, 1584-9, 1585-13, 1586-2, 1587-7, 1588-1, 1589-2, 1590-6, 1591-1, 1592-4, 1593-2, 1594-4, 1595-5, 1596-5, 1597-3, 1598-3, 1599-2, 1600-5, 1601-2, 1602-7, 1603-2, 1606-2, 1607-2, 1608-2, f.a.-4.
- Matia: *denari* 1609-2, 1610-4, 1611-3, 1612-6, 1613-1, 1614-1, 1615-2, 1616-1, 1617-3, 1620-1, f.a.-1.
- Ferdinand II: *denari* 1621-1, 1630-1, 1634-1, 1635-2, 1637-1.
- Ferdinand III: *denar* 1642-1.
- TRANSILVANIA
Sigismund Báthory: 3 *groși* 1596-2, 1597-2.
Ștefan Bocskai: 3 *groși* 1606-1.
Gabriel Báthory: 3 *groși* 1609-1, 1610-1; *groș* 1610-6, 1611-7, 1612-20, 1613-13+1 fals.
Gabriel Bethlen: *taler* 1621-1; *groși* 1619-2, 1625-11, 1626-3, 1627-1; *denari* 1621-1, 1625-1.
 - REGATUL BOEMIEI, Leopold I: *groș* 1659-1.
 - IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul Saxonia Inferioară, Braunschweig-Lüneburg-Calenberg, Christian v. Minden: *taler* 1624-1.
Cercul monetar Saxonia Superioară
Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groși* 1544-1, 1545-4.
Saxonia, Johann Georg I: *taler* 1623-1.
Emden: *florin de 28 sous* 1619/1637-1.
Cercul monetar Austria, Leopold I: 6 *creițari* 1661/1692-1.
Silezia, Liegnitz-Brieg, Friedrich II: 3 *groși* 1545-1; *groș* 1542-3, 1543-1, 1544-6, 1545-1, f.a.-1.
Cieszyn, Adam Waclaw: 3 *groși* 1597-3.
Münsterberg-Oels, Karl I Poděbrady: *groș* 1518-1.
 - PROVINCIIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS
Frisia: *taler* 1605-1.
Frisia de Vest: *taleri* 1610/1619-1, 1633-1, 1634-1.
Utrecht: *taleri* 1616-1, 1629-1, 1632-1, 1643-1, 1661-1.
Overijssel: *taleri* 1617-1, 1628-1.
Overijssel, Zwolle: *taler* 1642-1.
Kampen: *taler* 1690-1.
Geldern: *taleri* 1634-1, 1647-1, 1648-1.
 - CONFEDERAȚIA ELVEȚIANĂ, Schaffhausen: *groș* 1575-1.
 - PRINCIPATUL DE MONACO, Ludovic I Grimaldi: 5 *sols* 1662-1.
 - REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Vladislav Jagiello și Vladislav Varnensis: ½ *groș* 1434/1444-1.
Sigismund I: 3 *groși de Gdańsk* 1538-1; *groși polonezi* 1527-4, 1528-7, 1529-3, 1545-4, 1546-3, 1547-1, 1548-2, f.a.-1; *groși de Gdańsk* 1531-3, 1532-4, 1533-2, 1534-4, 1535-5, 1539-1, 1540-4; *groși de Elbląg* 1533-2, 1534-3, 1535-3; *groși prusieni* 1528-2, 1529-3, 1530-16, 1531-3, 1532-4, 1533-6, 1534-6, 1535-5.
Sigismund August: 4 *groși lituanieni* 1568-1; 3 *groși de Gdańsk* 1557-1; *groși lituanieni* 1547-1, 1567-1.
Ștefan Báthory: 3 *groși polonezi* 1579-1, 1580-2, 1581-6, 1582-5, 1583-4, 1584-1, 1585-4, 1586-9; 3 *groși lituanieni* 1580-3, 1581-8, 1582-12, 1583-6, 1584-1, 1585-13, 1586-2; 3 *groși de Riga* 1582-2, 1583-3, 1584-5, 1585-6, 1586-18; *groș lituanian* 1580-1; *groș de Gdańsk* 1578-1; *groși de Riga* 1581-1, 1582-1, 1584-1.
Gdańsk sub asediul lui Ștefan Báthory: *groș* 1577-1.
Sigismund III: 18 *groși polonezi* 1622-1; 18 *groși de Gdańsk* 1624-2; 6 *groși polonezi* 1596-2; 3 *groși polonezi* 1588-3, 1589-4, 1590-9, 1591-11, 1592-16, 1593-25, 1694-37, 1595-40, 1596-44, 1597-79, 1598-107, 1599-36, 1600-7, 1601-3, 1618-1, 1619-1, 1623-3, f.a.-6; 3 *groși lituanieni* 1590-1, 1591-1, 1592-2, 1593-8, 1594-2, 1595-3, 1596-2, 1597-4; 3 *groși de Riga* 1588-5, 1589-4, 1590-11, 1591-4, 1592-13, 1593-6, 1594-6, 1595-7, 1596-5, 1597-4, 1598-2, f.a.-1; *groși polonezi* 1604-3, 1605-2, 1606-13, 1607-4, 1608-11, 1609-17, 1610-9, 1611-21+1 fals, 1612-20, 1613-12, 1614-12, 1615-6; *groși lituanieni* 1608-1, 1613-1.
 - PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: *groși* 1531-5, 1532-3, 1533-5, 1534-7, 1535-7, 1537-8, 1538-3, 1539-5, 1540-7, 1541-15, 1542-12, 1543-8, 1544-6, 1545-9, 1546-4, 1547-5, 1550-1, 1558-1.

- CURLANDA, Friedrich Kettler: 3 *groși* 1597-2
 - SUECIA, Gustav Adolf: 1½ *groș* 1624-1.
- Velter, Dumitriu 2012.

40. Apold (MS)*

2007, punctul *Fântâna lui Mazăre*

80 de monede emise între anii 1621-1690

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 *creițari* 1690-1; 6 *creițari* 1670-1.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groși lați* 1626-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Silezia, Liegnitz-Brieg-Wohlau, Christian z. Wohlau: 6 *creițari* 1665-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1621-1.
Ioan Cazimir: 18 *groși polonezi* 1668-4; 6 *groși polonezi* 1660-7, 1661-10, 1662-7, 1663-6, 1664-6, 1665-7, 1666-9, 1667-12, 1668-1, f.a.-2.
Ioan III Sobieski: 6 *groși polonezi* 1680-1, 1682-1, 1684-1.
- BRANDENBURG-PRUSIA, Friedrich Wilhelm: 6 *groși* 1686-1.

Muz. Târgu Mureș

Dudău, László 2008, pp. 197-205.

41. Valea lui Mihai (BH)

98 de monede emise între anii 1610-1690

Pap 2002a, p. 182.

42. Gănești II (MS)

12 monede emise între anii 1616-1691

Pap 2002a, p. 82.

43. Cenade II (AB)*

1962, în punctul *Via Popilor*, într-un vas de lut

14 monede emise între anii 1623-1691

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Rinul de Sus, Sayn-Wittgenstein-Hohenstein, Gustav: 2/3 *taler* 1676-5, 1677-1.
Cercul monetar Saxonia Inferioară, Saxonia-Lauenburg, Julius Franz: 2/3 *taler* 1678-1.
Cercul monetar Saxonia Superioară
Saxonia-Weimer (Casa Wettin), Johann Ernst II: 2/3 *taler* 1677-2.
Saxonia-Römhild (Casa Wettin, Linia Ernestină), Heinrich: 2/3 *taler* 1691-1.
Saxonia-Eisenach (Casa Wettin, Linia Ernestină), Johann Georg II: 2/3 *taler* 1690-2.
Silezia, Breslau, Leopold I: 15 *creițari* 1662-1.
 - REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: 18 *groși* 1623-1.
- Colecție particulară din Mediaș
Chirilă, Togan 1980, pp. 435-437.

44. Rapoltu Mare (HD)

7 monede emise între anii 1661-1691

Pap 2002a, p. 131.

45. Leleiu (SM)

30 de monede emise între anii 1663-1691

Pap 2002a, p. 99.

46. Romita (SJ)*

1974, în locul *Sub Coastă*

24 de monede emise între anii 1674-1691

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Rinul de Sus, Sayn-Wittgenstein-Hohenstein, Gustav: 2/3 *taler* 1676-1.

Cercul monetar Saxonia Inferioară

Saxonia-Lauenburg, Julius Franz: 2/3 *taler* 1678-3.
 Schleswig-Holstein-Sonderburg-Plön, Johann Adolf: 2/3 *taler* 1690-1.
 Schleswig-Holstein-Gottorp, Christian Albrecht: 2/3 *taler* 1683-1.
 Ep. Lübeck, August Friedrich v. Holstein-Gottorf: 2/3 *taler* 1678-3, 1688-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Brandenburg, Friedrich Wilhelm: 2/3 *taler* 1675-1.
 Anhalt-Zerbst, Karl Wilhelm: 2/3 *taler* 1679-2.
 Schwarzburg-Sondershausen, Christian Wilhelm: 2/3 *taler* 1676-3.
 Saxonia, Johann Georg II: 2/3 *taler* 1680-1.
 Saxonia-Gotha-Altenburg, Friedrich: 2/3 *taler* 1678-1.
 Saxonia-Meiningen, Bernhard III: 2/3 *taler* 1691-2.
 Saxonia-Eisenach, Johann Georg II: 2/3 *taler* 1689-1, 1690-1.

Cercul monetar Suabia

Oettingen, Albrecht Ernst: 2/3 *taler* 1674-1.
 Tettnag și Langenargen, Johann VIII de Montfort: 2/3 *taler* 1975-1.

Muz. Zalău

Chirilă, Lakó 1982, pp. 169-174.

47. Gurba (AR)*

1963, la cca. 5 km de sat

718 (721 descoperite) monede emise între anii 1386/1434-1692

- REGATUL UNGARIEI

Matia Corvin: *denar* 1479/1485-1.

Vladislav II: *denari* 1497-1, 1513-1, 1500/1502-1.

Ludovic II: *denari* 1517-1, 1520-1, 1526-3, 1525 sau 1526-1, 1527-1.

Ioan Zápolya: *denari* 1527-1, 1538-1.

Ferdinand I: *denari* 1528-4, 1529-2, 1533-2, 1534-2, 1535-2, 1536-1, 1537-2, 1538-4, 1539-6, 1540-5, 1541-3, 1542-8, 1543-6, 1544-2, 1545-4, 1546-7, 1547-5, 1548-2, 1549-5, 1550-7, 1551-2, 1552-12, 1553-4, 1554-7, 1555-5, 1556-6, 1557-5, 1558-7, 1560-4, 1561-5, 1562-4, 1563-5, 1564-5, 1665-4, f.a.-4.

Maximilian: *denari* 1565-2, 1566-6, 1567-4, 1568-4, 1569-2, 1570-5, 1571-8, 1572-4, 1573-1, 1574-2, 1575-5, 1576-5, 1577-7, 1578-9, f.a.-2.

Rudolf: *denari* 1578-1, 1579-11, 1580-7, 1581-10, 1582-1, 1583-6, 1584-7, 1585-5, 1586-6, 1587-7, 1588-5, 1589-13, 1590-7, 1591-7, 1592-4, 1593-6, 1594-3, 1595-3, 1596-4, 1597-2, 1601-10, 1602-1, f.a.-3.

Matia: *denar* 1616-1.

Ferdinand III: *aleri* 1657-1, 1659-1.

Leopold I: 15 *creițari* 1678-1, 1681-1, 1684-1, 1692-1.

- TRANSILVANIA, Ioan Sigismund Zápolya: *denar* 1557-1.

- REGATUL BOEMIEI, Vladislav Jagiello: *weisspfennig* f.a.-1.

- ŚWIDNICA, Ludovic Jagiello: ½ *groș* 1520-1, 1521-1, 1523-1, 1525-1, 1526-5, f.a.-3.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Sus, Alsacia, Arhid. Ferdinand II: *taler* 1564/1595-1.

Cercul monetar Westfalia, Abația Thorn, Margaretha v. Brederode: *aleri* 1570-2.

Cercul monetar Saxonia Superioară, Brandenburg (Neumark), Johann v. Küstrin: *groș* 1544-1.

Cercul monetar Franconia

Nürnberg, Ferdinand II: *taler* 1623-1.

Ep. Würzburg, Melchior Zobel v. Giebelstadt: *taler* 1534-1.

Cercul monetar Bavaria

Arhiep. Salzburg, Matthäus Cardinal Lang v. Wellenburg: *batzen* 1520-1.

Johann Jakob Khuen v. Belasi: *taler* f.a.-1.

Cercul monetar Austria, Arhid. Ferdinand II: *aleri* 1564/1595-2.

Silezia, Breslau, Leopold I: 15 *creițari* 1662-1.

Liegnitz-Brieg, Friedrich II: *groși* 1542-1, 1543-4, 1544-2.

- ȚĂRILE DE JOS SPANIOLE ȘI AUSTRIECE

Brabant, Albert și Elisabeta: *patagon* f.a.-1.

Filip IV: patagon 1656-1.

Tournai, Albert și Elisabeta: patagon f.a.-1.

- PROVINCIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS

Overijssel, Deventer, Kampen, Zwolle: taler 1583-1.

Kampen: taleri 1648-1, 1667-1.

Zwolle: taler 1677-1.

Geldern: taler 1647-1

- CONFEDERAȚIA ELVEȚIANĂ, Schaffhausen: taler 1622-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Vladislav Jagiello: ½ groș f.a.-1.

Cazimir Jagiello: ½ groș f.a.-3.

Ioan Albert: ½ groș f.a.-30.

Alexandru: ½ groș f.a.-23.

Sigismund I: groși polonezi 1527-2, 1528-4, 1529-4, 1545-1, f.a.-3; groși prusieni 1530-7, 1531-6, 1532-4, 1533-3, 1534-5, 1535-4; groși de Gdańsk 1531-2, 1532-1, 1533-4, 1535-1, 1540-4; groși de Elbląg 1533-1, 1534-1, 1535-2, 1540-1; ½ groș 1507-6, 1508-2, 1509-5, 1510-6, 1511-5, f.a.-1.

Sigismund August: groși polonezi 1547-2, 1548-1, 1566-2, 1567-1.

Gdańsk, sub asediul lui Ștefan Báthory: groș 1577-1.

Ștefan Báthory: 3 groși polonezi 1583-1; 3 groși lituanieni 1580-1, 1581-2, 1583-1, 1586-1; 3 groși de Riga 1586-2; groși de Gdańsk 1578-2; groș de Riga 1582-1.

Sigismund III: 6 groși polonezi 1596-1, f.a.-1; 3 groși polonezi 1590-2, 1591-1, 1592-2, 1593-2, 1594-2, 1595-3, 1596-8, 1597-14, 1598-14, 1599-4, 1600-5, 1601-1; 3 groși lituanieni 1592-2, 1593-2, 1595-2; 3 groși de Riga 1589-1, 1590-2, 1591-2, 1592-3, 1594-1, 1596-1, 1597-2; 1½ groș 1623-1.

Ioan Cazimir: 6 groși polonezi 1662-2, 1663-2, 1664-1.

- PRUSIA (sub suzeranitatea Poloniei), Albrecht v. Brandenburg: groși 1532-2, 1534-5, 1535-2, 1537-3, 1538-2, 1539-1, 1540-3, 1541-5, 1542-9, 1543-11, 1544-5, 1545-4, 1546-5, 1547-1, 1550-1, 1552-1.

Muz. Oradea, inv. 9/1-718.

Chirilă, Ignat 1967; Toma 2010a, pp. 107-158.

Obs.: La prima publicare din compoziția tezaurului făceau parte și două monede transilvănene de trei groși, emisiuni din anii 1596 și 1597 ale principelui Sigismund Báthory.

48. Chișcău (BH)*

ante 1970

1.141 de monede emise între anii 1618-1692

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 creițari 1684-1, 1691-1, 1692-1.

- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: groși lați 1626-2.

- REGATUL BOEMIEI, Leopold I: groși 1659-1, 1670-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Saxonia Superioră, Pomerania, Ep. Cammin, Ulrich I: groși 1621-1, 1622-2.

Cercul monetar Bavaria, Bavaria, Maximilian I: ½ batzen 1624-1.

Cercul monetar Austria, Leopold I: groși 1670-2, 1671-1.

Silezia, Ferdinand III: groși 1639-1, 1646-1.

Leopold I: 6 creițari 1665-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund III: 6 groși polonezi 1625-1, 1626-2, f.a.-1; 3 groși polonezi 1620-1, 1621-9, 1622-17, 1623-1, 1624-1; 1½ groș 1618-1, 1619-1, 1620-17, 1621-43, 1622-146, 1623-162, 1624-112, 1625-67, 1626-26, 1627-13, f.a.-65.

Ioan Cazimir: 18 groși polonezi 1668-1; 6 groși polonezi 1657-5, 1659-1, 1660-10, 1661-31, 1662-43, 1663-32, 1664-36, 1665-21, 1666-25, 1667-29, 1668-3, f.a.-30; 3 groși lituanieni 1664-1; 1½ groș 1662-2, f.a.-1 (fals?).

- BRANDENBURG-PRUSIA

Johann Sigismund: 1½ groș 1620-1.

Georg Wilhelm: 1½ groș 1621-3, 1622-10, 1623-5, 1624-9, 1625-17, 1626-17, 1627-5, 1633-2, f.a.-1.

- SUECIA

Gustav Adolf: 3 groși de Elbląg 1632-1; 1½ groș de Elbląg 1629-1, 1630-4, 1632-17, 1633-36, f.a.-15; 1½ groș de Riga 1622-5, 1623-4, 1624-7.

Christina: 1½ groș de Elbląg 1632-1, 1634-1, 1635-4, f.a.-1.

Muz. Oradea, inv. 5/1-1141.

Toma 2010b, pp. 280-298.

49. **Ilba (MM)**

282+n monede emise între anii 1616-1693

Pap 2002a, p. 91.

50. **Dușești (BH)***

1970, în hotarul *Beleasca*, într-o pungă de piele sau într-o bucată de pânză

54 de monede emise între anii 1660-1696 (la prima publicare 1623-1693)

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 creițari 1664-1, 1674-1, 1675-4, 1676-2, 1677-5, 1678-6, 1679-1, 1680-5, 1681-4, 1682-6, 1683-2, 1684-3, 1688-1, 1689-1, 1690-1, 1693-2, 1696-1; 6 creițari 1668-1, 1673-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Austria, Leopold I: 6 creițari 1674-1.
Silezia, Liegnitz-Brieg-Wohlau, Luisa v. Anhalt: 6 creițari 1673-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Ioan Cazimir: 18 groși polonezi 1668-1; 6 groși polonezi 1660-1, 1662-2.

Inițial în col. Liceului Industrial Oradea (1970-1973); Muz. Oradea, inv. 19/1-54.

Chirilă, Tăutu 1975, pp. 123-128.

51. **Șurdești (MM)**

1966

3+n monede emise între anii 1660-1693

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 creițari 1678-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN, Cercul monetar Austria, Leopold I: 15 creițari 1693-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Ioan Cazimir: 6 groși polonezi 1660-1.

Muz. Baia Mare

Chirilă, Socolan 1971e, pp. 69-70.

52. **Dej (CJ)**

71 de monede emise între anii 1568-1694

Pap 2002a, p. 69.

53. **Bobota (SJ)***

1937, la canalizarea râului Crasna

36+n (316 descoperite) monede emise între anii 1659/1663-1694

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Austria, Leopold I: 15 creițari 1659/1679-29; 6 creițari 1671-1, 1673-1.
Silezia, Liegnitz-Brieg-Wohlau, Christian z. Wohlau: 15 creițari 1663/1664-3.
Württemberg-Oels, Sylvius II Friedrich: 15 creițari 1694-2.

Muz. Cluj-Napoca, inv. Fișa A7-1937

Chirilă, Ardevan 1985, p. 301.

54. **Diosig II (BH)**

1.515 sau 1.519 monede emise între anii 1595-1695

Harsányi *et alii* 1914, pp. 25-26; Pap 2002a, p. 73.

55. **Peștera (CJ)**

143 de monede emise între anii 1596-1696

Pap 2002a, p. 126.

56. **Alba Iulia II (AB)***

1961, în locul *Schit*, într-o pungă de pânză

42 de monede emise între anii 1620-1696

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 creițari 1675-1, 1677-1, 1680-1 (?), 1683-1, 1690-1, 1691-1, 1694-1, 1695-1.
- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: groș lat 1625-1.
- REGATUL BOEMIEI, Leopold I: 15 creițari 1684-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Sus, Sayn-Wittgenstein-Hohenstein, Gustav: 2/3 *taler* 1676-1.

Cercul monetar Saxonia Inferioară

Saxonia-Lauenburg, Julius Franz: 2/3 *taler* 1678-2.

Schleswig-Holstein-Sonderburg-Plön, Johann Adolf: 2/3 *taler* 1690-2.

Schleswig-Holstein-Gottorp, Christian Albrecht: 2/3 *taler* 1683-1.

Mecklenburg-Güstrow, Gustav Adolf: 24 *Mariengroschen* 1689-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Anhalt-Zerbst (Linia Zerbst), Karl Wilhelm: 2/3 *taler* 1675-1, 1678-2.

Saxonia-Linia electorală, Johann Georg III: 2/3 *taler* 1691-1.

Saxonia-Weimar, Johann Ernst II: 2/3 *taler* 1677-2.

Saxonia-Gotha-Altenburg (Casa Wettin, Linia Ernestină), Friedrich I: 2/3 *taler* 1679-2.

Silezia

Ferdinand II: *groş* 1628-1.

Leopold I: 15 *creiţari* 1663-1, 1664-1.

Liegnitz-Brieg-Wohlau, Christian z. Wohlau: 15 *creiţari* 1664-1.

- REGATUL POLONIEI ŞI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund III: 1½ *groş* 1620-2, 1623-2, 1625-1.

Ioan Cazimir: 6 *groşi polonezi* 1664-1, 1665-3.

- BRANDENBURG-PRUSIA

Georg Wilhelm: 1½ *groş* 1626-1.

Friedrich III: 3 *groşi* (3 *creiţari sic!*) 1695-1, 1696-1.

- SUEZIA, Gustav Adolf: 3 *groşi de Elbląg* 1632-1.

Muz. Alba Iulia

Anghel 1965, pp. 375-405; Mureşan 1998, pp. 233, 250-257.

Obs.: Între cele două publicări ale tezaurului există diferenţe în privinţa monedelor maghiare şi poloneze.

57. Borşa (CJ)*

vara 1972, în hotarul satului

6 monede emise între anii 1621-1696

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Austria, Leopold I: 15 *creiţari* 1694-1, 1696-1.

Silezia, Leopold I: 15 *creiţari* 1661-1, 1693-1.

Liegnitz-Brieg-Wohlau, Georg III z. Brieg: 15 *creiţari* 1664-1.

- REGATUL POLONIEI ŞI TERITORIILE DEPENDENTE, Sigismund III: 1½ *groş* 1621-1.

Muz. Gherla

Chirilă, Chifor 1975, pp. 351-353; 1976, pp. 247-248.

58. Vişinelu (MS)

244 de monede emise între anii 1625-1696

Pap 2002a, p. 188.

59. Mişca (BH)

177 de monede emise între anii 1626-1676/1696

Pap 2002a, p. 107.

60. Roteni (MS)*

1964, în vecinătatea bisericii reformate, într-un vas de lut

48 de monede emise între anii 1659-1696

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 *creiţari* 1680-1, 1687-1, 1690-1, 1696-2.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Sus, Sayn-Wittgenstein-Hohenstein, Gustav: 2/3 *taler* 1676-4, 1689-1.

Cercul monetar Saxonia Inferioară

Schleswig-Holstein-Sonderburg-Plön, Johann Adolf: 2/3 *taler* 1690-3.

Mecklenburg-Güstrow, Gustav Adolf: 2/3 *taler* 1688-1.

Ep. Lübeck, August Friedrich v. Holstein-Gottorf: 2/3 *taler* 1690-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Anhalt-Zerbst, Karl Wilhelm: 2/3 *taler* 1678-3.

Schwarzburg-Sondershausen, Christian Wilhelm: 2/3 *taler* 1676-1.

Saxonia-Weimar, Johann Ernst II: 2/3 *taler* 1677-10.

Saxonia-Gotha-Altenburg, Friedrich I: 2/3 *taler* 1678-2, 1679-1.

Saxonia-Römhild, Heinrich: 2/3 *taler* 1690-1.

Saxonia-Meiningen, Bernhard III: 2/3 *taler* 1691-1.

Saxonia-Eisenach, Johann Georg II: 2/3 *taler* 1690-1, 1691-2.

Cercul monetar Austria, Leopold I: 15 *creițari* 1659-1, 1662-1, 1664-1, 1693-2, 1695-1.

Silezia, Leopold I: 15 *creițari* 1694-3.

Liegnitz-Brieg-Wohlau, Georg III z. Brieg: 15 *creițari* 1662-1.

Moravia, Olmütz, Karl II de Liechtenstein-Castelcorn: 15 *creițari* 1694-1.

Muz. Târgu Mureș

Chirilă *et alii* 1980d, pp. 91-102.

61. Zlatna (AB)*

1981, în curtea casei de pe str. *Avram Iancu*, nr. 4

216 monede emise între anii 1609-1697

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 *creițari* 1679-1, 1681-1, 1685-1, 1687-1, 1690-1, 1696-1; *groș* 1696-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Austria

Leopold I: 15 *creițari* 1664-1, 1674-1, 1685-1, 1696-1; *groși* 1669-1, 1670-1, 1697-1.

Ferdinand II: *groș* 1630-1.

Arhid. Ferdinand Karl: *dreier* 1641-1, 1645-1, 1646-1.

Moravia, Ep. Olmütz, Karl II v. Liechtenstein-Castelcorn: 3 *creițari* 1670-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund III: 3 *groși polonezi* 1621-2, 1622-5, 1623-4; 1½ *groș* 1620-4, 1621-8, 1622-21, 1623-39, 1624-32, 1625-7, 1626-3, 1627-3, f.a.-3; *groș polonez* 1609-1.

Ioan Cazimir: 18 *groși polonezi* 1668-1; 6 *groși polonezi* 1657-1, 1659-1, 1660-2, 1661-6, 1662-4, 1663-4, 1664-4, 1665-3, 1666-6, 1667-9; 3 *groși* 1662-1.

Ioan III Sobieski: 6 *groși* 1681-1.

- BRANDENBURG-PRUSIA

Georg Wilhelm: 1½ *groș* 1624-1, 1625-4, 1626-3, f.a.-1.

Friedrich Wilhelm: 18 *groși* 1674-1, 1685-1.

- SUEZIA, Gustav Adolf: 1½ *groș de Elbląg* 1629-1, 1630-3, 1632-4, 1633-2; 1½ *groș de Riga* 1624-1.

Muz. Alba Iulia

Mureșan 1987, pp. 237-245.

62. Oradea IV (BH)*

1968, pe *Dealul Cetății*, probabil, într-o pungă de piele sau într-o bucată de pânză

20 de monede emise între anii 1627-1697

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 *creițari* 1662-1, 1674-1, 1677-1, 1679-1, 1686-1; 6 *creițari* 1667-1.

- TRANSILVANIA, Gabriel Bethlen: *groș lat* 1627-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Austria, Leopold I: 15 *creițari* 1663-1, 1665-1, 1697-1; 6 *creițari* 1691-1, 1673-1.

Silezia, Breslau, Leopold I: 15 *creițari* 1660-1.

Württemberg-Oels, Sylvius II Friedrich: 6 *creițari* 1674-1.

Ep. Breslau, Franz Ludwig v. Neuberg: 15 *creițari* 1694-1.

Moravia, Ep. Olmütz, Leopold Wilhelm: 15 *creițari* 1659-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE, Ioan Cazimir: 6 *groși polonezi* 1661-1, 1662-2, 1666-1.

Muz. Oradea, inv. 17/1-20.

Chirilă, Dumitrașcu 1972, pp. 755-758.

63. Cluj-Napoca VII (CJ)

558 de monede emise între anii 1458/1490-1698

Pap 2002a, p. 63.

64. **Cluj-Napoca VIII (CJ)**

210 monede emise între anii 1605-1698

Pap 1978a, p. 290/4; Pap 2002a, p. 63.

65. **Turda (CJ)**

60 de monede emise între anii 1623-1698

Pap 2002a, p. 178.

66. **Tărcăia (BH)***

descoperit înainte de anul 1973, în zona casei cu nr. 319, într-un vas ceramic

153 sau 160 de monede emise între anii 1623-1698

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 creițari 1662-2, 1664-1, 1665-1, 1674-2, 1675-4, 1676-5, 1678-2, 1679-1, 1680-3, 1682-2, 1683-2, 1684-2, 1685-2, 1686-3, 1688-4, 1689-4, 1690-2, 1691-4, 1692-5, 1693-2, 1694-5, 1695-2, 1696-10, 1698-2.
 - REGATUL BOEMIEI, Leopold I: 15 creițari 1693-1, 1694-1, 1696-1.
 - IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Rinul de Jos, Mainz, Leopold I: 15 creițari 1685-6.
Cercul monetar Franconia, Brandenburg-Ansbach II, Johann Friedrich: 1/6 taler 1678-1.
Cercul monetar Bavaria, Leopold I: 15 creițari 1664-1.
Cercul monetar Suabia, Tettnag și Langenargen, Johann VIII v. Montfort: 15 creițari 1679-1.
Cercul monetar Austria
Leopold I: 15 creițari 1659-1, 1661-5, 1662-2, 1663-6, 1664-6, 1675-4, 1680-1, 1683-1, 1684-1, 1691-1, 1694-3, 1695-4, 1696-2; 6 creițari 1671-1.
Arhid. Sigismund Franz: 15 creițari 1664-1.
- Silezia
Leopold I: 15 creițari 1662-4, 1663-1, 1664-3, 1693-1, 1694-3.
Liegnitz-Brieg-Wohlau: Christian z. Wohlau: 15 creițari 1661-1, 1663-2, 1664-1.
Ludwig IV z. Liegnitz: 15 creițari 1662-1, 1663-2.
Georg III z. Brieg: 15 creițari 1662-1, 1663-1, 1664-1.
Ep. Breslau, Franz Ludwig v. Neuberg: 15 creițari 1693-3, 1694-2.
Württemberg-Oels, Sylvius II Friedrich: 15 creițari 1694-4.
Moravia, Ep. Olmütz, Karl II v. Liechtenstein-Castelcorn: 15 creițari 1694-2; 6 creițari 1693-1.
 - REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Sigismund III: 18 groși polonezi 1624 sau 1625-1; 18 groși de Gdańsk 1623-1.
Ioan Cazimir: 30 groși polonezi 1663-1.

Muz. Oradea, inv. 18/1-160.
Inedit.

67. **Oroiu II (MS)***

1978, într-un vas de lut

1.159 de monede emise între anii 1554-1699

- REGATUL UNGARIEI
Ferdinand I: denari 1554-1, 1561-1.
Matia: groș 1617-1; denari 1611-1, 1615-1.
Ferdinand II: novenarius 1623-1; denar 1632-1.
Leopold I: groși 1682-1; creițar 1699-1; denar 1685-1.
 - TRANSILVANIA
Gabriel Báthory: groș 1613-1.
Gabriel Bethlen: groș lat 1627-1.
 - IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Austria
Leopold I: groși 1665-1, 1672-1.
Arhid. Sigismund Franz: dreier 1664-1.
Cercul monetar Saxonia Superioară, Pomerania, Ep. Cammin, Ulrich I: groș 1621-2.
- Silezia
Ferdinand II: groș 1628-1.

Leopold I: 6 creițari 1665-1; groși 1665-1, 1670-1.

Liegnitz-Brieg-Wohlau, Georg III z. Brieg: 15 creițari 1663-1.

Cieszyn, Friedrich Wilhelm: 3 groși 1624-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund III: 6 groși 1623-2, 1624-1, 1625-5, 1627-2; 3 groși 1621-3, 1622-11, 1623-5, 1624-5; groși 1608-1, 1612-1; 1½ groș 1620-8, 1621-18, 1622-82, 1623-99, 1624-85, 1625-47, 1626-13, 1627-8.

Ioan Cazimir: 18 groși polonezi 1654-1, 1658-1, 1663-1, 1668-1; 6 groși 1656-1, 1657-5, 1659-9, 1660-36, 1661-54, 1662-117, 1663-81, 1664-83, 1665-50, 1666-67, 1667-95, 1668-8; 3 groși polonezi 1662-1; 1½ groș 1662-2.

Ioan III Sobieski: 6 groși 1678-1, 1680-4, 1681-5, 1682-10, 1683-10, 1684-3.

- BRANDENBURG-PRUSIA

Georg Wilhelm: 1½ groș 1621-5, 1622-5, 1623-5, 1624-5, 1625-5, 1626-8, 1627-1.

Friedrich Wilhelm: 6 groși 1680-2, 1681-1, 1682-12, 1683-9, 1686-3.

- SUECIA

Gustav Adolf: 1½ groș de Elbląg 1629-1, 1630-6, 1631-1, 1632-5, 1633-8; 1½ groș de Riga 1622-1, 1623-2, 1624-2.

Christina: 1½ groș de Elbląg 1634-2, 1635-2; 1½ groș de Riga 1644-1; 1½ groș de Livonia 1648-2.

Muz. Târgu Mureș

Chirilă et alii 1980e, pp. 103-113.

68. Denta (TM)*

124 de monede emise între anii 1597-1699

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 creițari 1662, 1665, 1674, 1675, 1676, 1679, 1680, 1685, 1689, 1690, 1691, 1694, 1696 - 20; 1684-2; 6 creițari 1685-1; groși 1695-1, 1699-1.

- REGATUL BOEMIEI, Leopold I: 15 creițari 1694-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Sus, Sayn-Wittgenstein-Hohenstein, Gustav: 2/3 taler 1675-2, 1678-1; 1/6 taler 1688-1.

Cercul monetar Westfalia

Emden, Ferdinand II: ducați-3.

Ferdinand III: ducat-1.

Cercul monetar Saxonia Inferioară

Braunschweig-Wolfenbüttel, Rudolf August: 2/3 taler 1675-1.

Schleswig-Holstein-Gottorp, Christian Albrecht: 2/3 taler 1683-1.

Cercul monetar Saxonia Superioară

Saxonia-Weimar (Casa Wettin), Johann Ernst II: 2/3 taler 1677-3.

Saxonia-Gotha-Altenburg (Casa Wettin), Friedrich I: 2/3 taler 1679-1.

Anhalt-Zerbst, Karl Wilhelm: 2/3 taler 1678-2, 1679-1.

Cercul monetar Bavaria, Bavaria, Maximilian II Emanuel: 15 creițari 1691-1.

Cercul monetar Austria

Ferdinand II: taler f.a.-1.

Leopold I: 15 creițari 1660-1, 1661-1, 1662-3 (amintită o monedă de Graz, dar monetăria nu bate în acest an), 1664-2, 1674-1, 1684-1, 1694-2; 6 creițari 1672-1, 1683-1, 1686-1, 1693-1.

Silezia

Liegnitz-Brieg-Wohlau, Georg III z. Brieg: 15 creițari 1663-1, 1664-2.

Württemberg-Oels, Silvius II Friedrich: 15 creițari 1675-1.

Moravia, Ep. Olmütz: Karl II v. Liechtenstein-Castelcorn: 15 creițari 1679-1, 1687-1.

- ȚĂRILE DE JOS SPANIOLE ȘI AUSTRIECE

Deventer, Matia: taler 1618-1.

Zwolle, Matia: taleri 162(...)-1, f.a.-2.

- PROVINCIILE UNITE ALE ȚĂRILOR DE JOS

Olanda: taler 1597-1.

Geldern: taleri 1633-1, 1637-1, 1647-1.

Frisia de Vest: taleri 1633-1, 1634-1.

Overijssel, Zwolle: taler 1666-1.

Kampen: taler 1677-1.

- CANTOANELE ELVEȚIENE, Haldenstein, Georg Philipp v. Schauenstein-Ehrenfels: 2/3 taler (taler sic!) 1692-1.

- VENEȚIA, Dominicus Contarinus: ducat-1.

- RAGUSA: *grossetti* 1682-2, 1683-2, 1685-1, 1686-1, 1689-1, f.a.-19.
 - REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Sigismund III: 18 *groși* 1621/1624-5; 16 *groși* *Gdańsk* 1624-1, 1626-1.
Ioan Cazimir: 18 *groși* 1659-1; 16 *groși* *Toruń* 1663-1; 6 *groși* *polonezi* 1661-2, 1662-3, 1664-1.
Ioan III Sobieski: 6 *groși* 1683-1.
 - BRANDENBURG-PRUSIA, Georg Wilhelm: *nominal incert* (15 creițari *sic*!) 1622-1.
 - IMPERIUL OTOMAN, Murad IV: *altân* f.a.-1.
- Numizmatikai Közlöny* 1909, pp. 57-58; Pap 2002a, p. 70.

69. Alba Iulia III (AB)*

1961, str. *Moșilor* nr. 75A, într-un vas de lut

680 de monede emise între anii 1606-1699

- REGATUL UNGARIEI
Ferdinand II: *novenarius* 1623-1.
Leopold I: 15 *creițari* 1663-1, 1665-3, 1674-3, 1675-1, 1676-3, 1677-5, 1678-4, 1679-6, 1680-1, 1681-6, 1682-2, 1684-1, 1685-1, 1696-3; 6 *creițari* 1667-1, 1669-1, 1671-1, 1672-1; *groși* 1661-1, 1662-1, 1666-2, 1668-1, 1675-2, 1679-3, 1681-1, 1683-1, 1685-1, 1694-2, 1695-2, 1696-1, 1697-2, 1699-1.
- TRANSILVANIA, Gabriel Báthory: *groș* 1613-1.
- REGATUL BOEMIEI, Leopold I: 15 *creițari* 1693-1; *groși* 1665-2, 1666-1, 1669-1, f.a.-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN
Cercul monetar Rinul de Sus, Sayn-Wittgenstein-Hohenstein, Gustav: 1/6 *taler* 1689-3.
Cercul monetar Saxonia Inferioară, Mecklenburg-Güstrow, Gustav Adolf: 1/6 *taler* 1689-2 (?).
Cercul monetar Saxonia Superioară
Brandenburg, Friedrich Wilhelm: 1/6 *taler* 1667-1.
Pomerania (Linia Stettin), Bogislav IV: *groș* 1622-1.
Saxonia-Gotha-Altenburg (Casa Wettin, Linia Ernestină), Friedrich: 2/3 *taler* 1679-1.
Reuss (Linia Untergreiz), Heinrich II: 2/3 *taler* 1683-1.
- Cercul monetar Austria
Ferdinand II: *groși* 1624-1.
Ferdinand III: *groși* 1637-2, 1638-1, 1641-1, 1644-1.
Leopold I: 15 *creițari* 1661-2, 1694-1, 1696-2; 6 *creițari* 1688-1; *groși* 1665-1, 1667-1, 1670-1.
Arhid. Ferdinand Karl: *dreier* 1654-1, 1656-5.
Arhid. Sigismund Franz: *dreier* 1663-1, 1664-2.
- Silezia
Leopold I: 15 *creițari* 1660-2, 1661-1, 1662-2, 1663-1, 1664-3; 6 *creițari* 1673-1; *groși* 1659-1, 1660-1, 1666-3, 1670-2, 1695-3, 1696-12, 1697-1, 1699-1.
Ferdinand II: *groși* 1626-1, 1619 sau 1629-1, 1630-2.
Liegnitz-Brieg-Wohlau, Christian z. Wohlau: 15 *creițari* 1662-1, 1664-1; 3 *creițari* 1664-1, 1670-1.
Württemberg-Oels, Sylvius II Friedrich: 15 *creițari* 1675-1, 1694-1.
Ep. Breslau, Friedrich v. Hessen-Darmstadt: 15 *creițari* 1680-1.
- Moravia, Ep. Olmütz: Karl II v. Liechtenstein-Castelcorn: 3 *creițari* 1695-1.
- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Sigismund III: 6 *groși* 1623-1, 1624-1, 1625-1, 1626-1, 1627-1; 3 *groși* 1620-3, 1621-10, 1622-13, 1623-1, 1624-5; *groș* 1606-1, 1609-1; 1½ *groș* 1616-1, 1620-12, 1621-13, 1622-52, 1623-70, 1624-57, 1625-30, 1626-9, 1627-4, f.a.-1.
Ioan Cazimir: 18 *groși* *polonezi* 1659-2, 1667-1, 1668-6; 6 *groși* 1657-3, 1658-1, 1659-4, 1660-6, 1661-17, 1662-25, 1663-20, 1664-23, 1665-14, 1666-26, 1667-27, 1668-1, f.a.-1; 3 *groși* *polonezi* 1662-2; 1½ *groș* 1662-1.
Ioan III Sobieski: 6 *groși* 1678-1, 1680-1, 1681-1, 1682-4, 1683-1, 1684-2, 1685-1.
- BRANDENBURG-PRUSIA
Georg Wilhelm: 1½ *groș* (½ *groș* *sic*!) 1620-1, 1622-4, 1623-2, 1624-5, 1625-2, 1626-1.
Friedrich Wilhelm: 18 *groși* 1663-1, 1685-1; 6 *groși* 1681-1, 1682-2, 1683-3, 1684-1.
- SUECIA
Gustav Adolf: 3 *groși* *de Elbląg* 1632-3; 1½ *groș* *de Elbląg* 1629-2, 1630-3, 1631-1, 1632-2, 1633-5; 1½ *groș* *de Riga* 1623-3, 1624-2.
Christina: 1½ *groș* *de Elbląg* 1633-1, 1635-2, 1637-1.

Muz. Alba Iulia

Anghel 1965, pp. 375, 388-390; Mureșan 1978, pp. 275-286; 1998, pp. 233, 237-250.

Obs.: Structura tezaurului diferă de la un articol la altul.

70. Rus (SJ)*

1969, la est de sat, în punctul *Poiana lui Dănilă*

56+n monede emise între anii 1660-1699

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: 15 creițari 1674-1, 1676-1, 1679-1, 1686-1, 1687-2, 1688-1, 1689-2, 1690-1, 1691-1, 1692-1, 1693-1, 1694-1, 1696-5.
- REGATUL BOEMIEI, Leopold I: 15 creițari 1664-1.
- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Suabia, Tettnag și Langenargen, Johann VIII Montfort: 15 creițari 1679-1.

Cercul monetar Austria, Leopold I: 15 creițari 1660-1, 1661-1, 1662-1, 1663-1, 1664-4, 1674-1, 1683-1, 1689-1, 1694-1, 1695-1, 1696-2.

Silezia

Leopold I: 15 creițari 1663-1, 1693-2, 1694-1; 6 creițari 1665-1.

Liegnitz-Brieg-Wohlau: Georg III z. Brieg: 15 creițari 1662-1.

Christian z. Wohlau: 15 creițari 1663-3; 6 creițari 1665-1.

Württemberg-Oels, Sylvius II Friedrich: 15 creițari 1675-1.

Ep. Breslau, Franz Ludwig v. Pfalz-Neuberg: 15 creițari 1694-1.

Moravia, Ep. Olmütz, Karl II de Liechtenstein-Castelcorn: 15 creițari 1693-1, 1694-2.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE
Ioan Cazimir: 6 groși polonezi 1661-1, 1663-1, 1665-1, 1667-1.
Ioan III Sobieski: 6 groși polonezi 1681-1.

Muz. Zalău

Chirilă, Lucăcel 1970b, pp. 74-77; 1977, pp. 213-217; 1981, pp. 307-310.

71. Lângă Timișoara (TM)

88 de monede emise între anii 1507-1700

Pap 2002a, p. 99.

72. Denta-Deta (TM)

1.387 de monede (florin și taleri) emise între anii 1597-1700 (sau 1704 ?)

Berkeszi 1907, p. 16; Buza 1976, p. 127; Bejan 1983, p. 54; Hochstrasser 1992, pp. 145-149; Pap 2002a, p. 71.

73. Gepiș (BH)*

ante 1966

155 (154 păstrate) de monede emise între anii 1621-1700

- REGATUL UNGARIEI, Leopold I: ½ taler 1698-1, 1700-1; 15 creițari 1662-2, 1664-1, 1665-1, 1674-1, 1676-2, 1677-2, 1680-2, 1682-2, 1684-3, 1685-1, 1686-4, 1687-2, 1689-3, 1690-1, 1691-2, 1692-3, 1693-1, 1694-1, 1696-5, 169(…)-1; 6 creițari 1669-1, 1671-2, 1673-1; groși 1697-1; creițar 1699-1; 1½ groș 1695-1, 1696-1.

- IMPERIUL ROMANO-GERMAN

Cercul monetar Rinul de Jos, Mainz, Leopold I: 15 creițari 1685-1.

Cercul monetar Franconia, Brandenburg-Ansbach II, Johann Friedrich: 1/6 taler 1676-1, 1677-2, 1678-1.

Cercul monetar Austria

Leopold I: 15 creițari 1659-1, 1662-1, 1663-2, 1664-3, 1674-1, 1694-1, 1696-1; 6 creițari 1676-1, 1678-1, 1680-1, 1685-1, 1688-1, 1689-2.

Arhid. Ferdinand Karl: dreier 1650-1.

Silezia

Leopold I: 15 creițari 1661-1, 1662-1, 1663-1, 1664-1, 1694-3; 6 creițari 1674-2; groși 1696-2.

Liegnitz-Brieg-Wohlau: Ludwig IV z. Liegnitz: 15 creițari 1661-1, 1663-2.

Christian z. Wohlau: 15 creițari 1663-1; 3 creițari 1668-1.

Luisa v. Anhalt: 6 creițari 1673-1.

Georg Wilhelm: 15 creițari 1675-1.

Ep. Breslau, Friedrich v. Hessen-Darmstadt: 15 creițari 1680-1.

Franz Ludwig v. Neuberg: 15 creițari 1693-1, 1694-3.

Moravia, Ep. Olmütz, Karl II v. Liechtenstein-Castelcorn: 15 creițari 1694-1; 6 creițari 1674-1.

- REGATUL POLONIEI ȘI TERITORIILE DEPENDENTE

Sigismund III: 3 *groși* 1621-1, 1624-1; 1½ *groș* 1622-6, 1623-9, 1624-6, 1625-3, 1626-1.

Ioan Cazimir: 18 *groși polonezi* 1657-1, 1658-1, 1664-1, 1668-1; 6 *groși polonezi* 1661-3, 1662-5, 1663-1, 1664-1, 1666-1, 1667-3, 1668-1.

Ioan III Sobieski: 18 *groși* 1678-1; 6 *groși* 1679-1, 1680-1, 1681-1, 1683-1.

- BRANDENBURG-PRUSIA

Georg Wilhelm: 1½ *groș* 1625-1.

Friedrich Wilhelm: 18 *groși* 1680-1.

- SUECIA, Christina: 1½ *groș de Elbląg* f.a.-1.

Muz. Oradea, inv. 13/1-155.

Inedit.

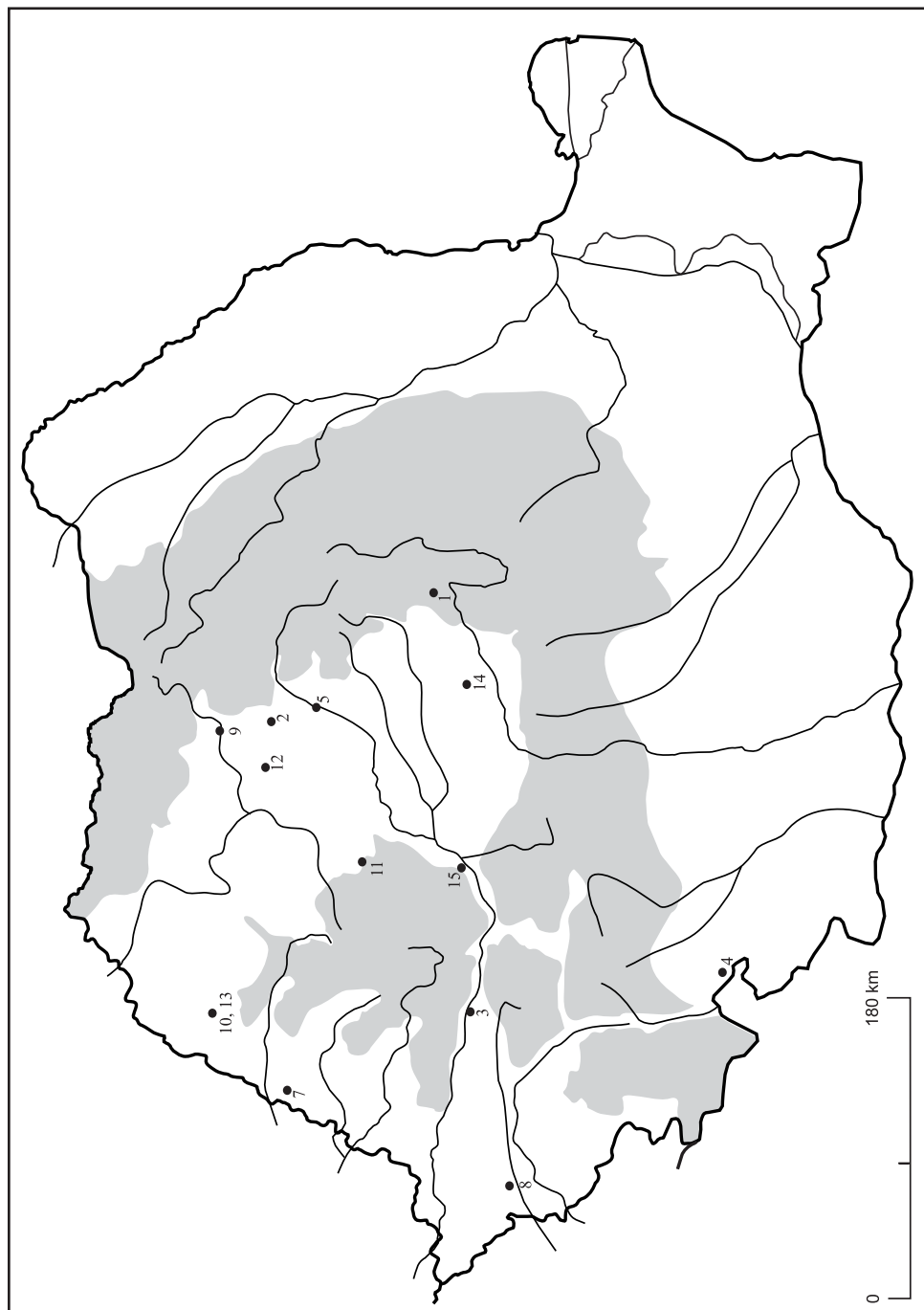

Fig. 38. Harta distribuției geografice a tezaurelor monetare incluse în grupa cronologică 1467-1540

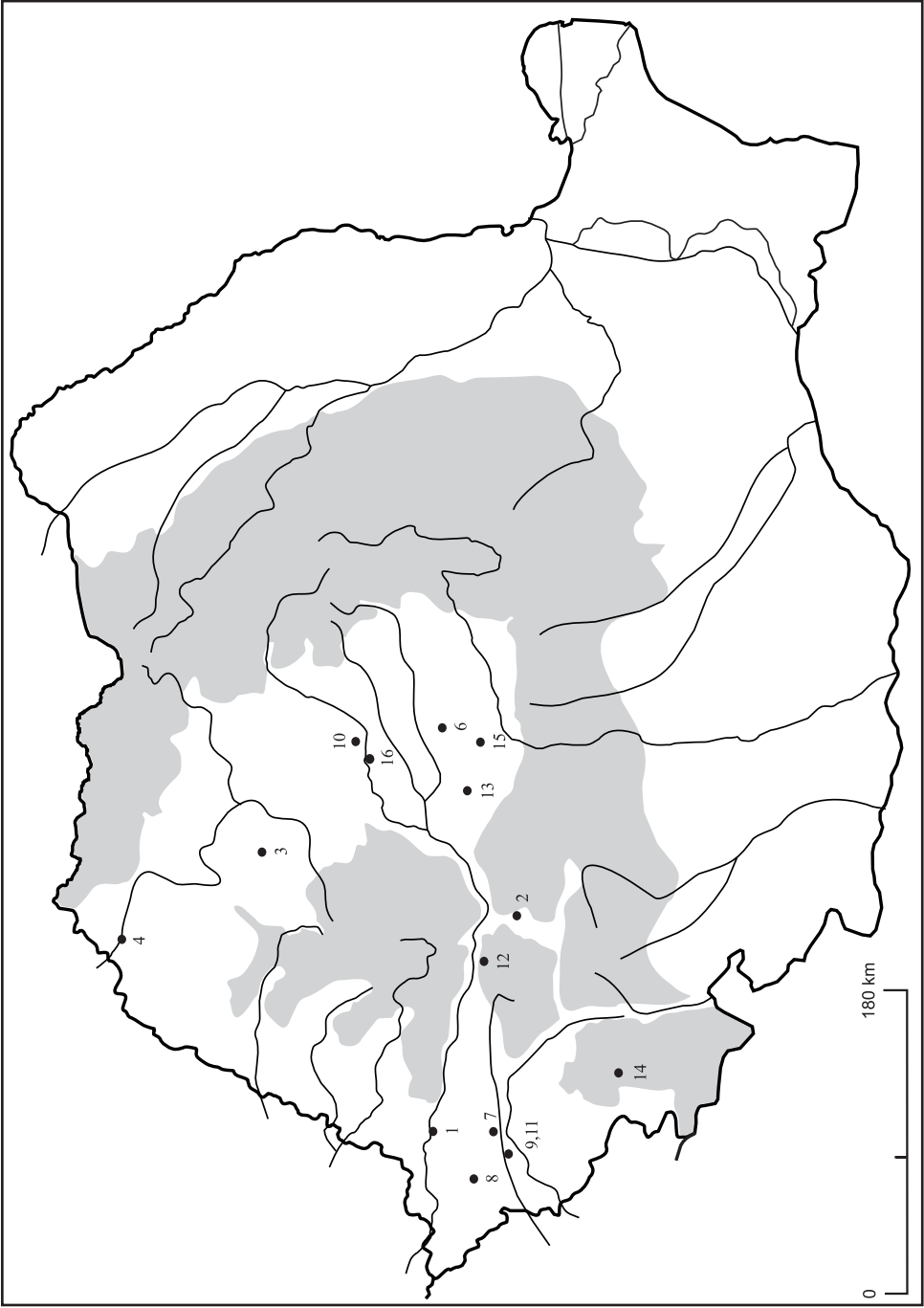

Fig. 39. Harta distribuției geografice a tezaurelor monetare incluse în grupa cronologică 1551-1578

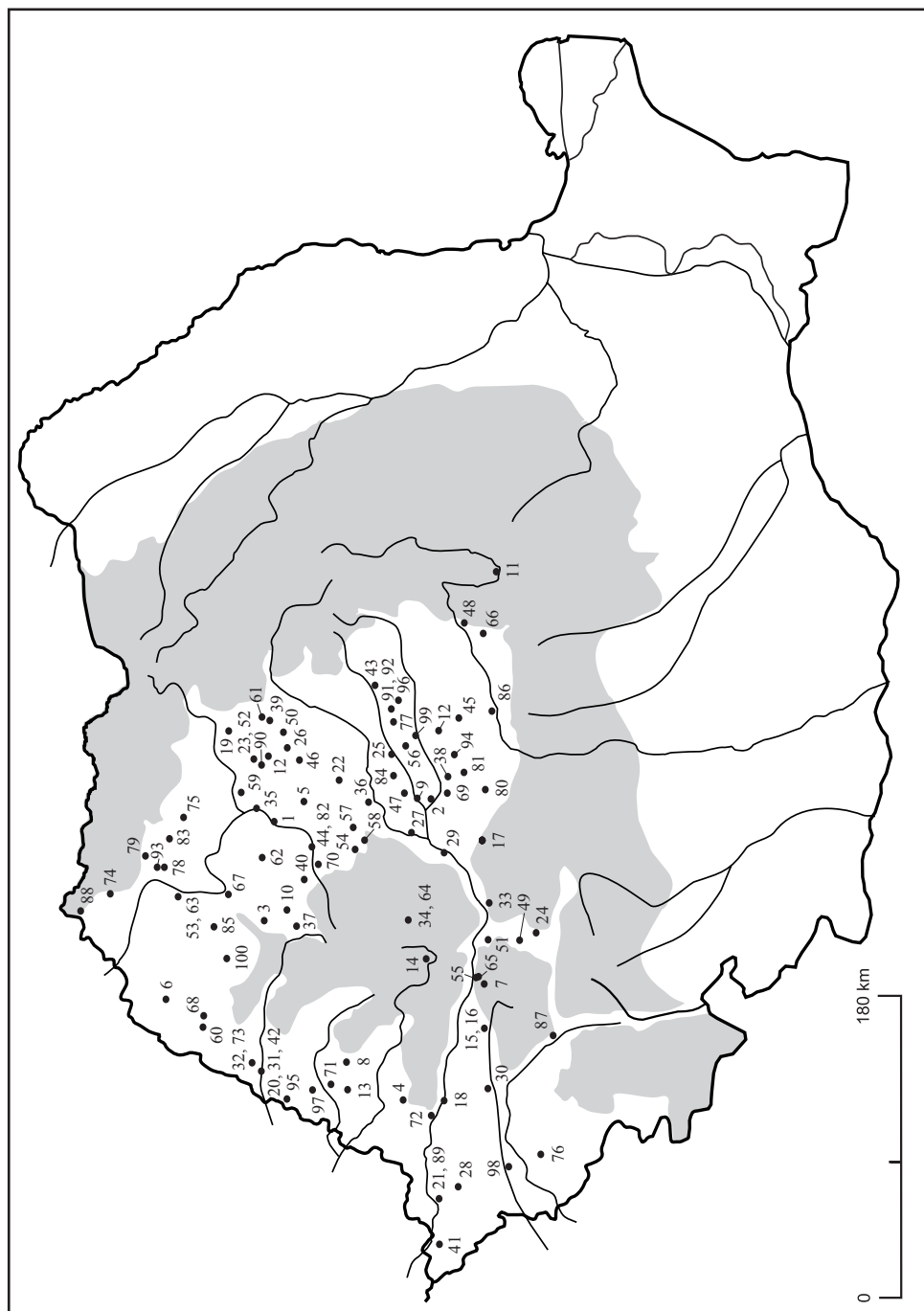

Fig. 40. Harta distribuției geografice a tezaurelor monetare incluse în grupa cronologică 1579-1619

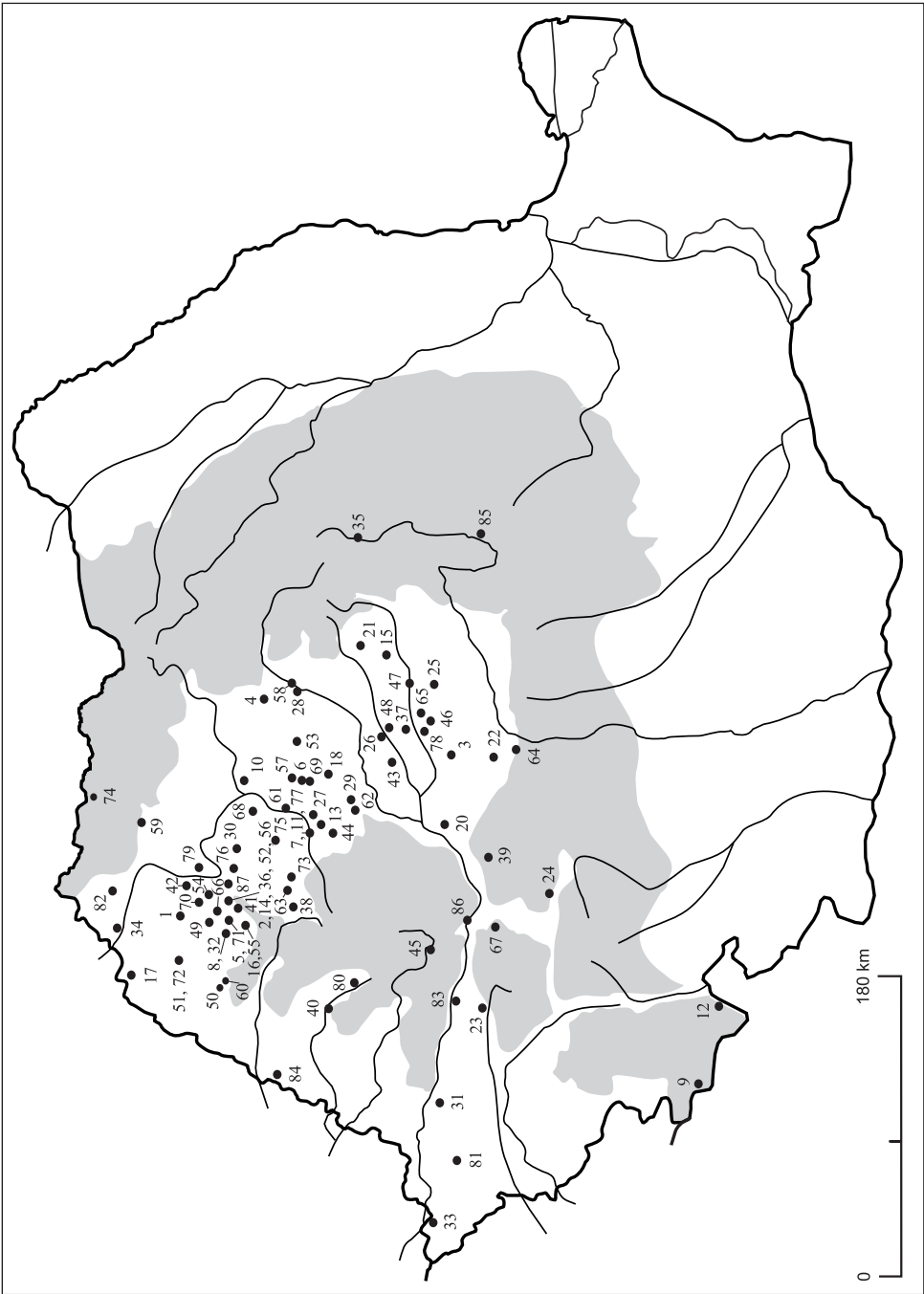

Fig. 41. Harta distribuției geografice a tezaurelor monetare incluse în grupa cronologică 1625/1626-1668

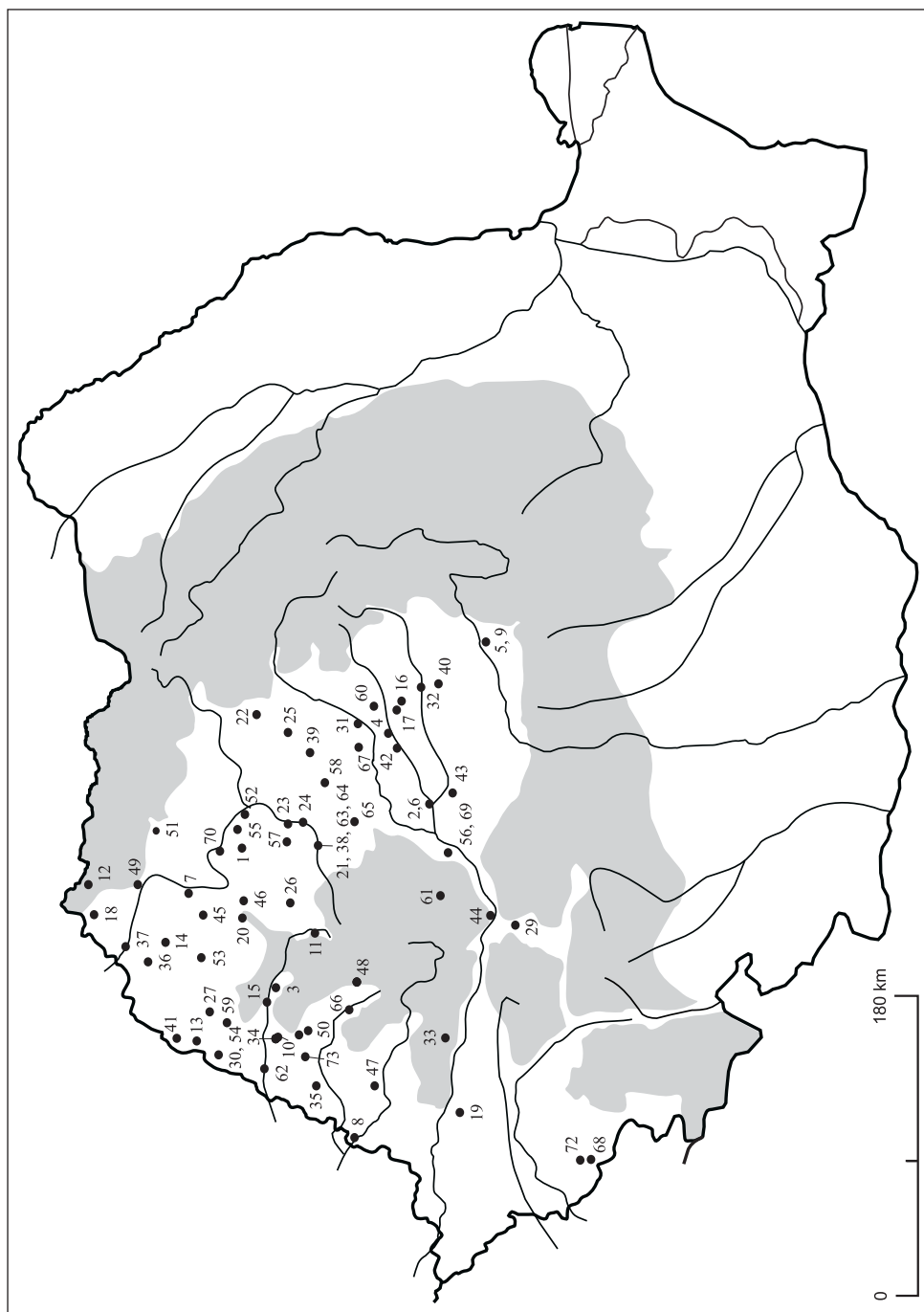

Fig. 42. Harta distribuției geografice a tezaurelor monetare incluse în grupa cronologică 1668/1669-1700

COIN HOARDS AND HOARDING IN TRANSYLVANIA DURING THE 15TH/16TH – 17TH CENTURIES

Abstract

The purpose of this study is to thoroughly examine the coin hoards from Transylvania of the last decades of the 15th century until the end of the 17th century. The approach is based on a data base of 295 coin hoards but, because of the way in which the information was published, statistic observations were based only on half of them (152 hoards containing slightly more than 101,300 coins). The numismatic material was divided in six chronological groups in order to be studied, compared and discussed, according to the composition of the hoards (changes to the structure of coin numbers prevailing over the historical periodization). Each group was analysed from the view of the chosen timelines, the composing parts of the monetary lots and the currency structure, with the aim of identifying the specificities of the hoarding phenomenon and understanding how the hoarded coins circulated throughout Transylvania.

The introductory chapter briefly presents the reason of this approach, the context in which it occurred and the difficulties in the making and processing of the database. The research state selectively approached the numismatic literature, limited to the question of the chronological grouping of the Transylvanian hoards and used criteria.

Chapter Two aims to identify the specificities of the phenomenon of hoarding during the period delimited by King Matthias Corvinus's monetary reform (1467) and the establishment of the Principality of Transylvania (post 1540). The discussion begins by setting up time limits, previous historiographical approaches offering different versions, especially on the upper temporal limit. Our choice is close to the date suggested by Eugen Chirilă (1981), but the argument is one of numismatic nature: the compositional similarity between hoards. The material selection was based on the repertoire made by Francis Pap (2002a). After its check and completion, we identified for the 1467-1540 chronological group, a number of fifteen hoards covering the first half of the 16th century, the last three decades of the previous century not being documented by certain monetary finds.

Starting from there, the first finding, based on the analysis of nine appropriately published hoards (about 3,400 coins), aims to structure the hoarded coins made up over 95% of Hungarians denarii, plus an insignificant percentage, of Patriarchate of Aquileia's coins, United Bosnia coins (both similar from an iconography and weight point of view with the Hungarian denarii) and the Ottoman akçe. Occasionally, among the finds from border areas, coins specific to Moldavia and Muntenia also appeared.

The distribution on issuers of the Hungarian denars revealed the dominant issuers before 1526 (particularly those struck by Matthias Corvinus) and the rarity of John Zápolya's and Ferdinand I of Habsburg's coins. The explanation why such coinage is either missing or appears in small numbers is that it was less present in the Transylvanian monetary circulation, and the additional lack of trust of the population (recorded by documents), which perceived

it as inferior to older denarii. The hoarding of coins in circulation for decades, the defective supply of Hungarian coin after Mohács and the inconsistent operation of the Transylvanian monetary workshops led to a diminished monetary stock, to an extent that was large enough to disrupt the hoarding phenomenon during the fifth decade. The hoarded coins were not replaced, as expected, by Ferdinand I of Habsburg's denarii, which were often perceived, despite their absence from coin finds, as invading Transylvania just after 1526. The causes of their limited entry until the beginning of the sixth decade, remain yet unknown.

Although few, the dynamics of the coin finds allowed us not only to assess the hoarding and circulation of Hungarian denarii, but also of the accompanying coins; the composition of the hoards proved that the Aquileia and Bosnian coins vanished entirely from the Transylvanian circulation once with the coins of Matthias Corvinus. The resumption of the discussion on the Ottoman akçe present in the Transylvanian yielded no significant results, existing coin hoards proving unreliable landmarks with regards to the amount of Ottoman coins in the money supply or the duration of their circulation.

Chapter Three analyses the reappearance of the coin hoards by early the sixth decade and defined the features of the hoarded coinage for over two decades and a half until the Polish coinage emerged. The sixteen hoards assigned to this group, of shorter duration compared to the previous (1551-1578) suggest an increase in the money supply. Six finds belong to Banat and southern Crișana, territories that entered from 1552 under the control of the Ottoman Empire.

According to the research, the resumption of the hoarding phenomenon after about a decade, was due to the recovery of the money stock through a substantial infusion - in the context of the temporary establishment of the Austrian administration in Transylvania - of Ferdinand I of Habsburg denarii, struck at Kremnica. Francis Pap's view (1992a) on the denarii struck at Sibiu was invalidated by the small number of these issues, determined, according to written sources, by the small volume of the monetary production at Sibiu. Coin entries from royal Hungary proven by hoards confirm Murgescu Bogdan's view (1996) regarding the direction of the monetary influx from Transylvania and Vienna during 1551-1556. Hungarian coins continued entering Transylvania after the withdrawal of the Austrian administration, as evidenced by the complete series of Ferdinand I of Habsburg denarii and the presence of Maximilian of Habsburg denarii.

The percentage of about 99% calculated for the Hungarian denarii (95% of which are Ferdinand I of Habsburg coins), on the basis of the eight hoards selected for statistical analysis (about 6,750 coins), confirmed the little contribution of the Transylvanian denarii struck by John Sigismund Zápolya. In addition, the distribution on issuers of the Hungarian coinage, further emphasized, by the quasi-absence of Matthias Corvinus and Vladislav II denarii, the idea of their withdrawal from circulation until mid/ end of the fourth decade and the late invasion of Ferdinand I of Habsburg denarii, possible then due to the increased monetary production of 1549-1552. The analysis of high value coinage was based on the uncertain information provided by the hoards from Timisoara II, Carașova and Oroiu I, only to further support Constanta Știrbu's and Ana-Maria Velter's views (2001, 2002) on the entry and circulation of the thalers of the Roman German Empire and express some general comments on coin changes occurring in Banat once the Eyalet of Timisoara was established.

To conclude, the coin hoards included in the second chronological group (1551-1578) mirror, by similarity of the structures, a homogeneous money supply, composed, at the level of lower value coins (both in the Principality and the Eyalet of Timișoara), of Hungarian denarii in most cases issued under Ferdinand I of Habsburg, entered since 1551, and a few Transylvanian

coins. Differences between the two areas, which are then under different administrations, are easily visible at high value coin hoarding level, where, for the area under the Ottoman taxation, the diversification and *internationalization* of the money supply (the phrase belongs to Bogdan Murgescu, 1997) is better documented by the coin hoards composition.

Chapter Four examines the coin hoards ascribed to the time interval between 1579 and 1619. The lower limit was established by the appearance of the Polish coin, which predates (because coin lots were incompletely recovered) the Polish coin penetration in Transylvania. Most likely, according to fully recovered hoards, the first wave of penetration of the Polish coins dates, as noted by Bogdan Murgescu (1996) after 1580, namely by the end of the second last decade of the 16th century. The upper limit was set in 1619, which is the *terminus post quem* of the latest certain finds preceding the monetary crisis of the early '20s. The chosen chronological division consecrated Eugen Chirilă's note (1977), who, even if working with different study periods (1538/1541-1600 and 1600-1650), found that the monetary circulation of the first two decades of the 17th century is similar to that by the end of the 16th century.

The conclusions on the hoarding specificities and the changes in the money supply structure are based on the analysis of fifty-three hoards of the registered hundred hoards. When comparing the structure of the hoarded coinage with the data of the previous stage, we found that the increased money supply was primarily due to a higher contribution of the Hungarian denarii, to which add in descending order, the inflow of Polish coinage and an intensified monetary production in Transylvania. According to the calculations, the Hungarian coinage has a share of 70%, consisting almost entirely of denarii (over 99%). The distribution on issuers revealed a high rate of survival of Ferdinand I of Habsburg denarii and the sustained supply of Hungarian denarii, visible through the influx of Maximilian and Rudolf of Habsburg issues, the latter obviously in the hoards dated post 1596/1597. The numbers of the Polish coinage proved to be low relative to that of the Hungarian coins (only 19%), however, its appearance led to a diversified Transylvanian money supply. Typologically, half the accumulated Polish coin is represented by the three grosz coinage, which is in 90% issued under Sigismund III. The other half is dominated by the half grosz and grosz coinage from the end of the 15th century and the first half of the 16th century, the latter being exclusively issued by Sigismund I. The entry into circulation of these coins was concurrent, starting with the end of the second last decade of the 16th century, but the three grosz coins registered high growths only from the second half of the next decade, once with an intensified minting process of this monetary type.

Coin lots coming directly from Poland or through Upper Hungary contained, beside the issues of the Polish kings, coins from the neighbouring territories of the first half of the 16th century: the Świdnica half grosz, the Prussia grosz, the Liegnitz-Brieg grosz and the Brandenburg-Neumark grosz and well as pfennigs and Bohemian hellers. Their amount was relatively high as, together with Polish coins raised the coinage contribution coming this way at a rate of about 26% of the money hoarded during 1578-1619. When speaking about changing the structure of the circulating coinage, Transylvanian coins also contributed along with those from the Roman-German Empire, in the case of the latter, other than those arrived together with the Polish coin. The contribution of the Transylvanian coinage was modest (3%) and made itself felt once with the minting of the three grosz by principles Stephen Bocskai and Gabriel Báthory. The imperial coin inflow proved to be even more modest (about 0.2%), covering though a wide typological range, dominated by thalers which came (especially) from Saxon circles and Austria. The presence of thalers and the mosaics of the small coins coming from Central Europe were noted only in the hoards from 1596/1597 to 1602.

Observations on the coinage considered all four decades of hoarding. The composition of the hoards suggested a conjecture coin supply of the Transylvanian market, upon unbalanced rhythms and on different paths (commercial and political), intensified during the course of the so-called Fifteen Years War. The unprecedented hoarding from the last years of the 16th century, noted by Iudita Winkler (1983) can be interpreted in this context, the author appreciating that medieval coin hoards do not reflect political events, except for the Michael the Brave episode. In the context of anti-Ottoman conflicts, the currency supply by the end of the 16th century was made in superior parameters (impossible to compute though) to those in the earlier stages, but the (supposed) accelerating rate of the coins and the augmented hoarding soon led to a resized monetary supply and its structure.

After 1602, the hoarding curve fell sharply, although the political circumstances were still tensed and the military conflicts were many, the coin inflows (especially those of political origin) slowed down, movements turning then anti-Habsburg. Only towards the end of the decade, in the context of Gabriel Báthory's actions, the increase of hoard numbers allowed a revaluation of the circulating coinage. This reassessment suggested the Polish coin ascendant (although according to the analysed hoards, the Hungarian denarii remain a majority) and the visible contribution of the Transylvanian coin issued after the Polish model. Towards the end of the second decade on the verge of the monetary crisis, the coins supply circulating in Transylvania consisted of: the Hungarian denarii, the Transylvanian and the Polish three grosz, the Prussian grosz, the Liegnitz and Brandenburg-Neumark grosz, the Świdnica half grosz and the Bohemian pfennigs/hellers.

Some aspects regarding the monetary crisis triggered by the unprecedented devaluation of the small coinage, occurring in Transylvania during the first half of the third decade, were briefly discussed in Chapter Five. From the hoarding view, it is one particular period. We found only four reported hoards for this chronological interval (1620/1621-1625): three of them uncertain in terms of the composition and the *terminus post quem*, and the fourth composed exclusively of devalued coins (grosz issued by Gabriel Bethlen and Ferdinand II). In the given situation, we considered the quasi-absence of the hoards as the result of the good currency withdrawal, not to be hoarded, but to be melted and struck again as devalued coin, thus profitable. In the absence of coin finds, the brief observations aimed to identify the depreciated coinage and the status of Polish poltura (long time believed responsible for the crisis), the latter being a major issue for the discussion on Transylvania's money supply in the following period.

The effects of the coinage devaluation on the Transylvanian money supply structure and its progress during the period between 1625/1626-1668 were presented in Chapter Six. The lower limit of the new chronological group was set by the re-emergence of the hoards after an almost half a decade quasi-absence, recorded during the monetary crisis. The upper limit was set according to the finds of the imperial coins in the kreutzer system. The statistical analysis was performed at the level of the whole stage, based on forty-four hoards (containing approximately 36,650 coins) of the eighty-seven that were registered. Numismatic notes focused on the first decade, when new coin inflows led to a radical change on the aspect of the coinage in circulation in Transylvania.

The coin hoards hidden just after the half of the third decade revealed, by comparison to the coinage hoarded before the crisis began, the changes in the composition of Transylvanian coinage during the period of monetary disturbances. The first finding was that of the disappearance of the Hungarian denarii as the crisis accelerated, by altering the small coinage, the trend of the first two decades, when the Hungarian coins began to lose ground against

the Polish currency. The calculation of the total hoarded money supply showed a much too high percentage due to atypical hoards, formed in earlier stages, the Hungarian denarii being scarce in the remaining finds. According to the percentage of grosz coins, Hungarian coinage inflows did not compensate the disappearance of the denarii struck before 1619. The second finding concerned the withdrawal of the Polish and Transylvanian three grosz coins at high demand (due to the intrinsic content) during the monetary depreciation period. Statistical calculations proved, in addition to the written sources, the intensity of the phenomenon. The Polish three grosz (from Sigismund III and to a lesser extent Stephen Báthory), which used to hold a percentage of 50% of the overall Polish coinage before the crisis, reached a 7% rate. This percentage is misleading, for it is due to new entries consisting of 1618-1624 issues. The Transylvanian triple grosz struck by the principles Sigismund Báthory, Stephen Bocskai and Gabriel Báthory, which held a share of 90% from the Transylvanian coinage circulating during the period before the monetary crisis held an insignificant percentage of only 1% in hoards after 1625. In conclusion, the removal of the Hungarian denarii and Polish and Transylvanian three grosz coins occurred during the monetary devaluation period, by the end of the crisis, the monetary supply in circulation having a profoundly changed profile. According to monetary legislation and hoard compositions, new grosz coins issues under Gabriel Bethlen and emperor Matthias of Habsburg added to the type the coins remaining from the old coinage structure (Hungarian and Transylvanian grosz coins from before 1620, Polish grosz and half-grosz coins).

The focal point of this chronological group was the controversial issue of the one and a half grosz Polish coins (poltura) in Transylvania. Our hypothesis places the massive entry of the Polish poltura only after Gabriel Bethlen's death, a few years later than the date mentioned by Eugene Chirilă (Chirilă, Lucăcel 1965; Chirilă, Năgler 1969, Chirilă *et alii* 1972c). Moreover, according to the composition of the coin hoards, it was no singular inflow, but another wave of Polish currency, consisting of several coinage types, of which poltura held a dominant role. The analysis of Transylvanian coin hoards of the second half of the third decade indicated a decreased number of Polish coins, less diverse, the grosz coins and Jagiellonian half grosz coins being recorded. Starting with 1629/1630 and until the middle forties, these issues disappeared from circulation, driven away by the new influx of Polish coinage, consisting exclusively of Sigismund III issues: the poltura (over 70%), the grosz coins and three and six grosz coins. According to the finds dated to the first half of the fourth decade, Sigismund III coins were accompanied by the Swedish Elbląg and Riga polturas and those of the Brandenburg-Prussia personal union. In much less numbers came, on the same path, the Saxon grosz (1/24 taller) (especially those of Pomerania) and the Silesian grosz (Liegnitz-Brieg, Jägendorf, Münsterberg-Oels), issues struck in the second and third decades of the 18th century, still in circulation in Poland.

Chapter Seven presents the specificities of the hoarding over the last three decades of the 17th century (1668/1669-1700). The separation line from the previous group was established depending on the presence of the imperial coins in the Kreutzer system. The limits remain uncertain, since for the seventh decade available hoards were exclusively partially recovered or briefly published, the first clear records in the intra-Carpathian hoards dating to 1674 (for the coins of six and three Kreutzers) and 1684 (for fifteen Kreutzer). In the western Transylvania (under the administration of the Ottoman Empire or the Habsburg Hungary), the fifteen Kreutzer coins and the German gulden are recorded in 1677/1678. The chronological gaps and the geographical distribution of the finds suggest different monetary phenomena: the six and three Kreutzer coins entered via trade routes before the Habsburg counteroffensive,

while the fifteen Kreutzer coins and the German gulden by military channels, tracing the advance of the Austrian troops.

For the three decades by the end of the 18th century, the research was based on a total of thirty-eight hoards (approximately 12,580 coins) of the seventy-three recorded finds. Compared to the previous stage, despite their duration and number similarity, a significant decrease of the quantity of hoarded coins is noted. Regarding the coinage structure, statistical data contradict the view according to which, within the context of the establishment of the Habsburg rule over Transylvania, the imperial currency inflow would have resulted in the decrease of the Polish coinage amount. The calculation of the Hungarian and imperial coins contribution indicated a modest input. The Hungarian coinage held a small percentage (14%), almost half of which consisted of newly entered coins belonging to the Kreutzer system, while the dominant were the fifteen Kreutzer coins. As for the imperial coins, their contribution increased from less than 1% (calculated for the previous stage) to 8% (about 1,000 coins!). Typologically, a rate of nearly 70% was held by Austrian and Silesian fifteen and three Kreutzer coins, followed by German gulden coins (14%). Compared to the volume of hoarded coinage, the Hungarian and imperial coins, together, held less than 22% which questions the scale of the Habsburg coinage invasion and its ability to quickly diminish the presence of the Polish coins. The Transylvanian coinage which competed in the previous stage with that Hungarian dramatically decreased. The only Transylvanian issues that remained in circulation until the end of the 17th century seem to be the grosz coins struck by Gabriel Bethlen, the remaining types being, starting with the previous stage, entirely incidental, within certain the coin hoards, rather atypical (by their marked archaic character) and in the large hoards.

Statistically, the highest share, just like the previous stage, is held by the Polish coinage (66%), though it went through structural changes caused by the decrease of older issues and the entry of new medium value coins struck after King John Casimir (1650) monetary reform. Regarding the Sigismund III coins, the type hierarchy remains unchanged, but their number, except for poltura coins and eighteen grosz coins, declined sharply. The delayed entry of denominations struck by John Casimir - hypothetically set in the second half of the seventh decade and early eighth decade – may be ascribed to the restlessness in the Polish space. The few John Casimir's coins from Transylvanian hoards are eighteen grosz issues, and the six grosz coins, competing quantitatively with Sigismund the III poltura, each holding about 40%. John III Sobieski coins appear, in limited quantities in the coin hoards of the last quarter of the 17th century, with a slight increase of their number in the '90s hoards. The third wave of Polish coinage, at the end of the seventh decade/early eighth decade, brought Prussian issues of eighteen and six grosz coins struck by Fredrick William, Margrave of Brandenburg and Duke of Prussia.

As a conclusion, by the end of the 17th century, the circulating monetary supply was dominated by Sigismund III polturas and the six grosz coins struck by John Casimir and John III Sobieski. The first are coins remaining in circulation since the fourth decade, while the latter emerged in the late seventh decade/early eighth decade, due to a new inflow of money from Poland, this time small compared to previous entries. The coins arrived from Poland and the Imperial space (especially the Kreutzer multiples and the German guldens) radically changed the structure of the monetary supply, the dominant feature of the time being the prevalence of medium value coins, yet with an altered intrinsic content.

Translated by Simina Ștef and Gabriela Safta

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- ÁGOSTON G. 2000. The Costs of the Ottoman Fortress-System in Hungary in the Sixteenth and Seventeenth Centuries. In Géza Dávid and Pál Fodor (eds.), *Ottomans, Hungarians and Habsburgs in Central Europe. The Military Confines in the Era of Ottoman Conquest*, Leiden-Boston-Köln: 195-228.
- AGOTHA A. 1975. Ceva despre groșii emiși de Mihail Apafi. *Buletinul Societății Numismatice Române*, 67-69 (1973-1975), 121-123: 177-178.
- ANGHEL Gh. 1965. Trei tezaure monetare din secolul al XVII-lea, descoperite la Alba-Iulia. *Apulum*, 5: 375-405.
- ANGHEL Gh. 1966. Un tezaur de monede de argint din secolul al XVI-lea, descoperit la Lăpușnic (raion Ilia). *Sargetia*, 4: 109-124.
- ANGHEL Gh. 1967. Tezaurul monetar din secolul al XVII-lea de la Răscruți (Reg. Cluj). *Apulum*, 6: 393-417.
- ANGHEL Gh. 1973. Un tezaur de monede feudale din secolul al XVI-lea descoperit la Alba Iulia. *Apulum*, 11: 375- 381.
- ANGHEL Gh., ALBU I. P. 1973. Tezaurul medieval de la Sălciva (secolele XV-XVI). *Sargetia*, 10: 193-202.
- ANGHEL Gh., HOPÂRTEAN A. 1970. Un tezaur feudal din secolul al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea, descoperit la Ploscoș (jud. Cluj). *Apulum*, 7: 109-119.
- BADER T. 1968a. Tezaurul monetar de la Rătești, sec. XVII. În *Tezaure monetare din județul Satu-Mare (Münzhorte aus Kreis Sathmar)*, Satu Mare: 83-98.
- BADER T. 1968b. Alte tezaure monetare descoperite în județ. În *Tezaure monetare din județul Satu-Mare (Münzhorte aus Kreis Sathmar)*, Satu Mare: 131-133.
- BAHRFELDT E. 1889. *Das Münzwesen der Mark Brandenburg von den ältesten Zeiten bis 1701*, 3 Bde., Berlin/Halle 1889-1913 (Bogon Verlag für Digitale Publikationen, Berlin 2003).
- BÁLINT Z. 2003. Tezaurul monetar de la Cireșoaia. *Arhiva Someșeană. Revistă de Istorie și Cultură (Seria a III-a)*, 2: 19-27.
- BĂLĂNESCU D. 1984. Descoperiri monetare din sudul Banatului (I). *Studii și Cercetări de Numismatică*, 8: 129-136.
- BĂLĂNESCU D., CHIRILĂ E. 1998. Descoperiri monetare din sudul Banatului (VII). *Buletinul Societății Numismatice Române*, 88-89 (1994-1995), 142-143: 275-284.
- BECHER S. 1838. *Das österreichische Münzwesen vom Jahre 1524 bis 1838 in historischer, statistischer und legislativer Hinsicht*, II, Wien.
- BEJAN A. 1983. Documente privind comerțul și componența descoperirilor monetare de la Deta, jud. Timiș, din anii 1880-1881. *Cercetări Numismatice*, 5: 53-67.
- BERKESZI I. 1907. Délmagyarország éremleletei. *Történelmi és Régészeti Értesítő*, 23: 1-49.
- BRATU I., VESTALE D. 1971. Tezaurul feudal din Dealul Viilor – Oradea (a doua jumătate a secolului al XVI-lea). *Lucrări Științifice. Istorie*, 1: 31-56.
- BRÖDECKER Fr. 1889. Die Thaler von Zürich aus dem sechszehnten Jahrhundert. *Bulletin de la Société*

- Suisse de Numismatique*, 8, 4-6: 77-95.
- BUDAI A. 1902. Leletek. *Numizmatikai Közlöny*, 1: 47.
- BUTNARIU V. M. 1998. Moldova între „spații monetare” și „rațiuni de stat”. Anii 1574-1611. *Studii și Cercetări de Numismatică*, 12 (1997): 157-172.
- BUTNARIU V. M. 2004. *Transilvania în relațiile internaționale. Interferențe politice și monetare (1526-1714)*, Iași.
- BUZA J. 1976. Les monnaies françaises ou du système français dans la circulation monétaire en Hongrie au XVIIe siècle. *Revue numismatique*, 6, 18: 119-135.
- BUZA J. 1977. A tallér és az aranyforint árfolyama, valamint szerepe a pénzforgalomban Magyarország török uralom alatti területén a XVII. században (Nagykőrös 1622-1682). *Történelmi Szemle*, 20, 1: 73-106.
- BUZA J. 1980. Timon és tallér (Néhány észrevétel a „Pénzforgalom Kecskeméten 1662–1711 között” c. közleményhez). *Századok*, 114, 1: 100-109.
- BUZA J. 1991. Az első európai infláció és magyar-országi hatása (1618-1628). *Aula*, 13, 1: 88-104.
- BUZA J. 1992. Adalék Báthori Gábor III-as garasainak súlyához. *Numizmatikai Közlöny* 90-91 (1991-1992): 220-222.
- BUZA J. 2001. A magyar és a török dukát árfolyama a 16. század közepén. *Századok*, 135, 4: 889-906.
- BUZA J. 2005. A lengyel és az erdélyi pénzek Báthori István idején. În Pál Judit és Sipos Gábor (szerk.), *Emlékkönyv Csetri Elek születésének nyolcvanadik évfordulójára*, Kolozsvár: 72-79.
- BUZA J. 2006. A tallérnevek néhány csoportja. Adalék a 16-17. századi Magyarország pénzneveinek történetéhez. *Századok*, 140, 4: 1021-1044.
- BUZA J. 2007. The exchange rates of the Hungarian and Turkish ducats in the mid-16th century. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 60, 1: 33-54.
- BUZA J. 2008. Még egyszer a poltúrákról. Pénztörténeti tévutunkról helyes irányba. *Századok*, 142, 4: 967-998.
- BUZA J. 2014. Pénzforgalom és árszabályozás Bethlen Gábor uralkodása alatt. În Dáné Veronca *et alii* (szerk.), *A Bethlen Gábor trónra lépésének 400. évfordulóján rendezett konferencia tanulmányai*, Kolozsvár: 487-497.
- BUZDUGAN Gh., LUCHIAN Oct., OPRESCU Const. C. 1977. *Monede și bancnote românești*, București.
- CĂLĂTORI STRĂINI 1970. Călători străini despre Țările Române, vol. II, Maria Holban (ed.), București.
- CĂLĂTORI STRĂINI 1972. Călători străini despre Țările Române, vol. IV, Maria Holban (ed.), București.
- CĂLIAN L., GAIU C. 2008. Un fragment din tezaurul monetar medieval de la Teaca (jud. Bistrița-Năsăud). *Revista Bistriței*, 22: 261-275.
- CHIRILĂ E. 1965. Tezaurul feudal de la Iclozel (Raion Gherla), sec. XVI. *Studii și comunicări. Muzeul Brukenthal*, 12: 277-279.
- CHIRILĂ E. 1973. Contribuții la studiul circulației monedei de argint în Transilvania în a doua jumătate a secolului XVII. *Apulum*, 9: 717-719.
- CHIRILĂ E. 1976. Der Münzhort von Silea (Kr. Sălaj), 17. JH. *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj-Napoca*, 19: 291-297.
- CHIRILĂ E., 1977. Aspecte ale circulației monetare în Transilvania în prima jumătate a secolului XVII. *Acta Musei Porolissensis*, 1: 219-221.
- CHIRILĂ E. 1979. Tezaurul monetar de la Dumitrița, sec. XVII. *Ziridava*, 9: 221-222.
- CHIRILĂ E. 1981. Circulația monetară urbană și circulația monetară rurală în Transilvania în a doua jumătate a secolului XVI. *Acta Musei Porolissensis*, 5: 347-350.
- CHIRILĂ E., ARDEVAN R. 1985. Două tezaure monetare din județul Sălaj. *Acta Musei Porolissensis*, 9: 301-303.

- CHIRILĂ E., BAJUSZ I. 1987. Tezaurul monetar de la Verveghiu, sec. XVI-XVII. *Acta Musei Porolissensis*, 11: 219-227.
- CHIRILĂ E., BAJUSZ I., RUS N. 1984. Al patrulea tezaur monetar de la Zalău, sec. XVII. *Acta Musei Porolissensis*, 8: 295-299.
- CHIRILĂ E., BĂLAN M. 1984. Al doilea tezaur monetar de la Blaj, sec. XVII. *Marisia*, 13-14: 81-83.
- CHIRILĂ E., CHIFOR I. 1970a. Tezaurul monetar de la Suatu, sec. XVII. În *Tezaure din nordul Transilvaniei, sec. XVI-XVIII*, Zalău: 45-54.
- CHIRILĂ E., CHIFOR I. 1970b. Tezaurul monetar de la Aruncuta, sec. XVII-XVIII. În *Tezaure din nordul Transilvaniei, sec. XVI-XVIII*, Zalău: 81-91.
- CHIRILĂ E., CHIFOR I. 1975. Tezaurul monetar din Borșa (sec. XVII). *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj-Napoca*, 18: 351-353.
- CHIRILĂ E., CHIFOR I. 1976. Tezaurul monetar din Borșa (sec. XVII). *Crisia*, 6: 247-248.
- CHIRILĂ E., DĂNILĂ Șt. 1965a. Tezaurul de monede feudale de la Visuia (r. Sărmaș), secolul XV-XVI. *Apulum*, 5: 625-630.
- CHIRILĂ E., DĂNILĂ Șt. 1965b. Descoperirea monetară de la Ghiriș (r. Sărmaș), secolul XVI-XVII. *Apulum*, 5: 631-632.
- CHIRILĂ E., DĂNILĂ Șt. 1968. Tezaurul monetar de la Șieu (sec. XIV-XVII). *Apulum*, 7, 1: 505-525.
- CHIRILĂ E., DĂNILĂ Șt. 1970. Tezaurul monetar de la Pozmuș, sec. XVI. În *Tezaure din nordul Transilvaniei, sec. XVI-XVIII*, Zalău: 7-13.
- CHIRILĂ E., DĂNILĂ Șt. 1972. Un denar inedit de la Despot-Vodă din tezaurul de la Slătinița. *File de Istorie*, 2: 243-245.
- CHIRILĂ E., DĂNILĂ Șt. 1976a. Tezaurul monetar de la Slătinița (orașul Bistrița), sec. XV-XVI. *File de Istorie*, 4: 194-205.
- CHIRILĂ E., DĂNILĂ Șt. 1976b. Al treilea tezaur de la Șieu sec. XV-XVII. *File de Istorie*, 4: 217-225.
- CHIRILĂ E., DĂNILĂ Șt. 1979. Tezaurul monetar de la Visuia, sec. XVII. *Ziridava*, 11: 215-218.
- CHIRILĂ E., DUMITRAȘCU S. 1972. Un tezaur monetar de la Oradea, sec. XVII. *Apulum*, 10: 755-758.
- CHIRILĂ E., FENEȘAN V. 1967. Tezaurul de monete feudale de la Mihai Viteazul (orașul Turda), sec. XVI-XVII. *Studii și comunicări. Muzeul Brukenthal*, 13: 197-206.
- CHIRILĂ E., GUDEA N., CĂBUZ I. 1970a. Tezaurul monetar de la Virșolț, sec. XV-XVII. În *Tezaure din nordul Transilvaniei, sec. XVI-XVIII*, Zalău: 27-31.
- CHIRILĂ E., GUDEA N., CĂBUZ I. 1970b. Tezaurul monetar de la Sălăjeni, sec. XVII. În *Tezaure din nordul Transilvaniei, sec. XVI-XVIII*, Zalău: 33-44.
- CHIRILĂ E., GUDEA N., DĂNILĂ Șt. 1970. Piese noi din tezaurul de la Șieu. În *Tezaure monetare din nordul Transilvaniei, sec. XVI- XVIII*, Zalău: 21-25.
- CHIRILĂ E., GUDEA N., LAZĂR V., ZRINYI A. 1980a. Tezaurul monetar de la Sângeorgiul de Pădure (sec. XV-XVI). În *Tezaure și descoperiri monetare din Muzeul Județean Mureș, Târgu Mureș*: 37-43.
- CHIRILĂ E., GUDEA N., LAZĂR V., ZRINYI A. 1980b. Tezaurul monetar de la Băgaciu, sec. XIV-XVI. În *Tezaure și descoperiri monetare din Muzeul Județean Mureș, Târgu Mureș*: 44-80.
- CHIRILĂ E., GUDEA N., LAZĂR V., ZRINYI A. 1980c. Tezaurul monetar de la Solocma, sec. XVII. În *Tezaure și descoperiri monetare din Muzeul Județean Mureș, Târgu Mureș*: 81-90.
- CHIRILĂ E., GUDEA N., LAZĂR V., ZRINYI A. 1980d. Tezaurul monetar de la Roteni, sec. XVII. În *Tezaure și descoperiri monetare din Muzeul Județean Mureș, Târgu Mureș*: 91-102.
- CHIRILĂ E., GUDEA N., LAZĂR V., ZRINYI A. 1980e. Tezaurul monetar de la Oroiu, sec. XVI-XVII. În *Tezaure și descoperiri monetare din Muzeul Județean Mureș, Târgu Mureș*: 103-113.
- CHIRILĂ E., GUDEA N., LAZĂR V., ZRINYI A. 1980f. Tezaurul monetar de la Târgu Mureș, sec. XVI-

- XVII. În *Tezaure și descoperiri monetare din Muzeul Județean Mureș*, Târgu Mureș: 114-130.
- CHIRILĂ E., GUDEAN N., MOLDOVAN Gh. 1972a. Tezaurul monetar de la Lechința de Mureș, sec. XVI. În *Tezaure și descoperiri monetare din Muzeul Municipal Sighișoara*, Sighișoara: 35-40.
- CHIRILĂ E., GUDEAN N., MOLDOVAN Gh. 1972b. Tezaurul monetar de la Șeica Mică, sec. XVI-XVII (Contribuții la studiul circulației monedei mărunte de argint în Transilvania în secolul XVI și la începutul secolului XVII). În *Tezaure și descoperiri monetare din Muzeul Municipal Sighișoara*, Sighișoara: 41-57.
- CHIRILĂ E., GUDEAN N., MOLDOVAN Gh. 1972c. Tezaurul monetar de la Mălâncrav, sec. XVII. În *Tezaure și descoperiri monetare din Muzeul Municipal Sighișoara*, Sighișoara: 63-75.
- CHIRILĂ E., HOPÂRTEAN A. 1975. Der Münzhort von Mihai Viteazul. Beiträge zur Untersuchung der bäuerlichen Münzhorte in Siebenbürgen (Transsilvanien). *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj-Napoca*, 18: 337-349.
- CHIRILĂ E., IGNAT D. 1967. *Tezaurul feudal de la Gurba, sec. XV-XVII*, Oradea.
- CHIRILĂ E., LAKÓ E. 1970a. Depozite și tezaure monetare din orașul Zalău, sec. XVII. În *Tezaure din nordul Transilvaniei, sec. XVI-XVIII*, Zalău: 66-70.
- CHIRILĂ E., LAKÓ E. 1970b. Tezaurul monetar de la Steaua Roșie (orașul Zalău), sec. XVIII. În *Tezaure din nordul Transilvaniei, sec. XVI-XVIII*, Zalău: 93-94.
- CHIRILĂ E., LAKÓ E. 1978. Al doilea tezaur monetar de la Virșolt, sec. XVII. *Acta Musei Porolissensis*, 2: 121-127.
- CHIRILĂ E., LAKÓ E. 1982. Tezaurul monetar de la Romita, sec. XVII. *Acta Musei Porolissensis*, 6: 169-174.
- CHIRILĂ E., LAZIN Gh. 1970. Tezaurul monetar de la Hațeg, sec. XV-XVI. *Apulum*, 8: 89-95.
- CHIRILĂ E., LAZIN Gh. 1984. Tezaurul monetar de la Tășnad, sec. XV-XVII. *Acta Musei Porolissensis*, 8: 301-308.
- CHIRILĂ E., LUCĂCEL V. 1965. Tezaurul feudal de la Aghireș (r. Huedin), sec. XVI-XVII. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Series Historia*, 2: 33-55.
- CHIRILĂ E., LUCĂCEL V. 1966. Tezaurul feudal de la Răstoțul Mare. *Anuarul Institutului de Istorie Cluj*, 9: 211-223.
- CHIRILĂ E., LUCĂCEL V. 1969. Tezaurul monetar de la Stupini. *Revista Muzeelor*, 2: 170-171.
- CHIRILĂ E., LUCĂCEL V. 1970a. Tezaurul monetar de la Mineu, sec. XVII. În *Tezaure din nordul Transilvaniei, sec. XVI-XVIII*, Zalău: 55-63.
- CHIRILĂ E., LUCĂCEL V. 1970b. Două tezaure monetare din județul Sălaj, sec. XVII. În *Tezaure din nordul Transilvaniei, sec. XVI-XVIII*, Zalău: 73-77.
- CHIRILĂ E., LUCĂCEL V. 1977. Tezaurul monetar de la Rus (jud. Sălaj), sec. XVII. *Acta Musei Porolissensis*, 1: 213-217.
- CHIRILĂ E., LUCĂCEL V. 1978a. Piese noi din tezaurul de la Mineu, sec. XVII. *Acta Musei Porolissensis*, 2: 117-119.
- CHIRILĂ E., LUCĂCEL V. 1978b. Tezaurul monetar de la Petrindu, sec. XVII. *Acta Musei Porolissensis*, 2: 129-135.
- CHIRILĂ E., LUCĂCEL V. 1981. Der Münzhort von Rus (Kr. Sălaj), 17. JH. *Studii și comunicări. Muzeul Brukenthal*, 21: 307-310.
- CHIRILĂ E., LUCĂCEL V., LAKÓ E. 1985. Al treilea tezaur monetar de la Zalău, sec. XVI-XVII. *Acta Musei Porolissensis*, 9: 305-325.
- CHIRILĂ E., LUPU N. 1965. Tezaurul feudal de la Sadu (r. Sibiu), sec. XVI-XVII. *Studii și comunicări. Muzeul Brukenthal*, 12: 121-142.
- CHIRILĂ E., MILEA Z. 1965a. Tezaurul de monede feudale de la Borzești (r. Turda), sec. XV-XVI.

Apulum, 5: 407-416.

- CHIRILĂ E., MILEA Z. 1965b. Tezaurul de monede feudale de la Moldovenești (raion Turda), sec. XVI-XVII. *Studii și comunicări. Muzeul Brukenthal*, 12: 245-264.
- CHIRILĂ E., MILEA Z. 1967. Tezaurul de la Iacobenii, sec. XV-XVII. *Apulum*, 6: 289-307.
- CHIRILĂ E., NÄGLER Th. 1969. Tezaurul monetar de la Buzd (sec. XVI-XVII). *Studii și comunicări. Muzeul Brukenthal*, 14: 317-340.
- CHIRILĂ E., NĚMETI I. 1968. Tezaurul monetar de la Hotoan, sec. XV-XVI. *Tezaure monetare din județul Satu-Mare (Münzhorte aus Kreis Sathmar)*, Satu Mare: 61-81.
- CHIRILĂ E., PEPELEA V. 1969. Tezaurul monetar de la Feisa (sec. XVII). *Studii și comunicări. Muzeul Brukenthal*, 14: 365-370.
- CHIRILĂ E., PEPELEA V. 1970. Tezaurul monetar de la Lunca Târnavei, sec. XV-XVI. *Apulum*, 8: 97-101.
- CHIRILĂ E., PEPELEA V. 1974. Tezaurul monetar de la Târnaveni, sec. XV-XVI. *Apulum*, 12: 620-625.
- CHIRILĂ E., PINTEA V. 1967. Tezaurul de la Enciu (r. Bistrița), sec. XV-XVI. *Apulum*, 6: 323-335.
- CHIRILĂ E., SOCOLAN A. 1971a. Tezaurul monetar de la Berchez, sec. XV-XVII. În *Tezaure și descoperiri monetare din colecția Muzeului Județean Maramureș*, Baia Mare: 9-13.
- CHIRILĂ E., SOCOLAN A. 1971b. Un tezaur monetar de la Baia Mare, sec. XVI-XVII. În *Tezaure și descoperiri monetare din colecția Muzeului Județean Maramureș*, Baia Mare: 14-20.
- CHIRILĂ E., SOCOLAN A. 1971c. Tezaurul monetar de la Vad, sec. XV-XVII. În *Tezaure și descoperiri monetare din colecția Muzeului Județean Maramureș*, Baia Mare: 21-43.
- CHIRILĂ E., SOCOLAN A. 1971d. Tezaurul monetar de la Arduzel, sec. XVII. În *Tezaure și descoperiri monetare din colecția Muzeului Județean Maramureș*, Baia Mare: 44-59.
- CHIRILĂ E., SOCOLAN A. 1971e. Descoperiri monetare antice, bizantine și feudale în Transilvania. În *Tezaure și descoperiri monetare din colecția Muzeului Județean Maramureș*, Baia Mare: 66-70.
- CHIRILĂ E., ȘTEIU N. 1970. Tezaurul monetar din Cetatea Veche (or. Huedin), sec. XV-XVI. În *Tezaure din nordul Transilvaniei, sec. XVI-XVIII*, Zalău: 15-20.
- CHIRILĂ E., TĂUTU N. 1975. Tezaurul monetar de la Dușești, sec. XVII. *Crisia*, 5: 123-128.
- CHIRILĂ E., TOGAN G. 1980. Tezaurul monetar de la Cenade, sec. XVII. *Acta Musei Porolissensis*, 4: 435-437.
- CHIRILĂ E., ZDROBA M. 1968. Tezaurul monetar de la Terebești, sec. XVII. În *Tezaure monetare din județul Satu-Mare (Münzhorte aus Kreis Sathmar)*, Satu Mare: 99-119.
- CIURE Fl. 2013. *Relațiile dintre Veneția și Transilvania în secolele XVI-XVII*, Brăila-Oradea.
- CONSTANTINESCU R. 1978. *Moldova și Transilvania în vremea lui Petru Rareș. Relații politice și militare (1527-1546)*, București.
- CRĂCIUNESCU G., RĂDULESCU T. 2012. Noi descoperiri monetare la Cetatea Severinului. *Drobeta. Seria Arheologie-Istorie*, 22: 188-236.
- CRISAFULLI C. 2006. Legge di Macleod? Comprensione e teorizzazione della c.d. legge di Gresham. În *I ritrovamenti monetali e la legge di Gresham. Atti del III Congresso Internazionale di Numismatica e Storia Monetaria, Padova 28-29 ottobre 2005 (Numismatica Pataviana 8)*: 177-222.
- CRIȘAN I. 1990. Așezări, monumente, descoperiri feudale timpurii și feudale din hotarele comunelor Ceica, Nojorid și Sântandrei (jud. Bihor). *Crisia*, 20: 129-157.
- CZIRBUSZ G. 1873. A monói nagy éremlelet. *Archaeologiai Közlemények*, 9, 2: 37-56.
- DAN M. 1965. Din istoria iobăgimii române transilvănene. Iobagi români în Polonia în sec. XVI. *Acta Musei Napocensis*, 2: 345-364.
- DAN M. 1969. Le commerce de la Transylvanie avec la Pologne au XVIe siècle. *Revue roumaine de l'histoire*, 8, 3: 621-634.

- DAN M. 1974. Schimbul de mărfuri între Cluj și Cracovia în ultimul deceniu al secolului XVI. *Acta Musei Napocensis*, 11: 151-168.
- DAN M., GOLDENBERG S. 1964. Bistrița în secolul al XVI-lea și relațiile ei comerciale cu Moldova. *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Series Historia*, 2: 25-83.
- DAVENPORT J. S. 1977. *European Crowns 1484-1600*, Frankfurt am Main.
- DĂNILĂ Șt. 1971. Îmbogățirea colecțiilor muzeale prin achiziții, cercetări sistematice și descoperiri întâmplătoare (metode și rezultate). *File de istorie*, 1: 259-278.
- DĂNILĂ Șt., WINKLER I. 1976. Tezaurul de monede feudale (sec. XV-XVII) descoperit la Vermeș, jud. Bistrița-Năsăud. *File de istorie*, 4: 232-241.
- DELMONTE A. 1967. *Le Benelux d'Argent. Écus, demi-écus, quart d'écus et monnaies obsidionales frappées dans les territoires composant les anciens Pays-Bas septentrionaux et méridionaux*, Amsterdam.
- DOCUMENTE TURCEȘTI 1976. *Documente turcești privind istoria României, vol. 1 (1455-1774)*, Mustafa A. Mehmed (ed.), București.
- DONEBAUER M. 1889. *Beschreibung der Sammlung böhmischer Münzen und Medaillen*, Prag.
- DRAGOTĂ Gh., FRĂTEAN I. 1988. *Tezaurul monetar de la Părau, sec. XIV-XVII*, Făgăraș.
- DUDĂU O. 1987. Tezaurul medieval de la Coveș, sec. XIV-XVI. *Anuarul Complexului Muzeal Sibiu*, 1: 65-77.
- DUDĂU O. 1995. Der Münzhort von Reussen-Ruși (Kreis Hermannstadt-Sibiu), 14.-17. Jahrhundert. *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, 37, 2: 83-97.
- DUDĂU O. 1998. Tezaurul monetar de la Ațel, sec. XVI-XVII. *Studii și Cercetări de Numismatică*, 12 (1997): 173-184.
- DUDĂU O., LÁSZLÓ K. 2008. Tezaurul monetar de secol XVII descoperit la Apold (jud. Mureș). În Sabin Adrian Luca (ed.), *Monedă și comerț în sud-estul Europei, II*, Sibiu: 197-205.
- DUDĂU O., PURECE S. 2003. Tezaurul monetar de la Leorinț (jud. Alba), sec. XVI. *Corviniana*, 7: 177-181.
- DUTKOWSKI J., SUCHANEK A. 2000. *Corpus Nummorum Civitatis Gedanensis. Catalogue of Coins, Medals and Tokens of Gdansk Origin and these associated with Gdansk in the Years 1200-1998*, Gdańsk.
- DUTKOWSKI J., SUCHANEK A. 2003. *Corpus Nummorum Civitatis Elbingensis*, Gdańsk.
- EBNER J. 1912. *Württembergische Münz und Medaillenkunde von Chr. Binder. Neu bearbeitet von Julius Ebner, Band I-II*, Stuttgart.
- ENĂȘTESCU N. 1975. Tezaurul de monede feudale de la Gelu (jud. Timiș). *Buletinul Societății Numismatice Române*, 67-69 (1973-1975), 121-123: 175-176.
- FELEZEU C. 1996. *Statutul Principatului Transilvaniei în raport cu Poarta Otomană (1541-1688)*, Cluj-Napoca.
- FENEȘAN-BULGARU C. 1977. Problema instaurării dominației otomane asupra banatului Lugojului și Caransebeșului. *Banatica*, 4: 223-238.
- FENEȘAN C. 1997. *Constituirea principatului autonom al Transilvaniei*, București.
- FERENCZI S. 1914. A bonyhai és szászfenesi éremleletek (Trovailles de médailles à Bonyha et à Szászfenés). *Dolgozatok az Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem- és Régiségtárából*, 5, 1: 188-193.
- FISCHER E. 1904. *Die Münzen des Hauses Schwarzburg. ein Beitrag zur Landesgeschichte der Fürstentümer Schwarzburg-Sondershausen und Schwarzburg-Rudolstadt*, Heidelberg.
- FLOCA Oct. 1960. Două descoperiri monetare feudale din secolele XV-XVII, în reg. Hunedoara. *Studii și Cercetări de Numismatică*, 3: 558-568.
- FRIEDENSBURG F., SEGER H. 1901. *Schlesiens Münzen und Medaillen der neueren Zeit im Auftrage des*

- Vereins für das Museum schlesischer Altertümer*, Breslau.
- GAEDECHENS O. C. 1854. *Herausgegeben von einem Ausschusse des Vereins für Hamburg Geschichte*, Hamburg.
- GEDAI I. 1976. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 74-75 (1974-1975): 107-109.
- GEDAI I. 1985. Lengyel pénzek Magyarországon a XVI–XVII. Században. *A Herman Ottó Múzeum Évkönyvé*, 22-23: 37–50.
- GEMIL T. 1991. *Românii și otomanii în secolele XIV-XVI*, București.
- GOLDENBERG S. 1958. *Clujul în secolul XVI. Producția și schimbul de mărfuri*, București.
- GOLDENBERG S. 1958-1959. Contribuție la o istorie a cămării și monetăriei din Baia Mare. *Anuarul Institutului de Istorie din Cluj*, 1-2: 153-162.
- GONȚA AL. 1989. *Legăturile economice dintre Moldova și Transilvania în secolele XIII-XVII*, București.
- GREFNER O. 1967. Tezaurul de monede de la Radna din secolul al XVI-lea. *Apulum*, 6: 347-354.
- GYÖNGYÖSSY M. 1998. Újlaki Miklós boszniai királyi pénzverése. *Az érem*, 54, 2: 6-19.
- GYÖNGYÖSSY M. 2015. Szapolyai János pénzverése. *Századok*, 149, 4: 959-973.
- GUMOWSKI M. 1960. *Handbuch der polnischen Numismatik*, Graz.
- HAHN W., HAHN-ZELLEKE A. 2007. *Die Münzen der baierischen Herzöge und Kurfürsten 1506-1806*, Wien.
- HARSÁNYI P. 1912. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 11: 15-19.
- HARSÁNYI P. 1922. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 20 (1921): 55-56.
- HARSÁNYI P. 1926. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 23-24 (1924-1925): 43-45.
- HARSÁNYI P., FEKETE P., HIDVÉGHY S., LESZIH A. 1914. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 13: 24-26.
- HARSÁNYI P., GOHL Ö. 1909. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 8: 138-143.
- HAȚEGAN I. 2005. *Vilayetul de Timișoara. Repere cronologice. Selecție de texte și date*, Timișoara.
- HEGYI K. 1988. A török hódoltság és pénzforgalma. *Numizmatikai Közlöny*, 86-87 (1987-1988): 77-84.
- HERMANN Zs. 1975. Államháztartás és a pénz értéke a Mohács előtti Magyarországon. *Századok*, 109: 301–356.
- HERINEK L. 1972. *Österreichische Münzprägungen von 1657-1740*, Wien.
- HERINEK L. 1984. *Österreichische Münzprägungen. Ferdinand II. und Ferdinand III. als Erzherzog und Kaiser, von 1592-1657*, Wien.
- HESS A. 1880. *Die Siebenbürgischen Münzen des Fürstlich Montenuovo'schen Münzcabinets*, Frankfurt am Main.
- HESS A. 1896. *Brandenburg-Preussische Münzen- und Medaillen- Sammlung des Herrn August von der Heyden in Berlin*, Frankfurt am Main.
- HOCHSTRASSER G. 1992. Der Münzschatz von Denta-Detta. *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, 35, 1-2: 145-149.
- HORVÁTH T. A. 1954. Régi magyar pénznevek. *Numizmatikai Közlöny*, 52-53 (1953-1954): 13-21.
- HORVÁTH T. A. 1960. A magyar aranyforint értékváltozása 1490-1700 között. *Numizmatikai Közlöny*, 58-59 (1959-1960): 33-50.
- HORVÁTH T. A. 1964. A tallér értékváltozása 1500-1700 között. *Numizmatikai Közlöny*, 62-63 (1963-1964): 25-50.
- HURMUZAKI E. 1892. *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. II/3, București.
- HURMUZAKI E. 1894. *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. II/4, București.
- HURMUZAKI-IOGA 1911. *Documente privitoare la istoria românilor. Volumul XV al Colecției Hurmuzaki. Acte și scrisori din arhivele orașelor ardelen (Bistrița, Brașov, Sibiu) publicate*

- după copiii Academiei Române de Nicolae Iorga (*Partea I 1358-1600*), vol. XV/I, București.
- HUSZÁR L. 1931. A marosvásárhelyi pénzverde működésének kérdése Apafi Mihály fejedelemsége idejében. *Erdélyi Múzeum*, 36: 285-290.
- HUSZÁR L. 1936. Az erdélyi pénzverés története. În Asztalos Miklós (szerk.), *A történeti Erdély*, Budapest: 505-525.
- HUSZÁR L. (1940a). *Mátyás pénzei. Mátyás király emlékkönyv születésének ötszázéves fordulójára. I. Kötet*, Budapest e.n.: 549-574.
- HUSZÁR L. 1940b. Megjegyzések János király pénzverési rendeletéhez. *Numizmatikai Közöny*, 38-39 (1939-1940): 42-43.
- HUSZÁR L. 1945. *Bethlen Gábor Pénzei*, Kolozsvár.
- HUSZÁR L. 1952a. János király denárai. *Numizmatikai Közöny*, 51-52 (1951-1952): 38-47.
- HUSZÁR L. 1952b. Éremleletek. *Numizmatikai Közöny*, 50-51 (1951-1952): 72-74.
- HUSZÁR L. 1970. A lengyel pénzek forgalma Magyarországon a XVI-XVII. Században. *Numizmatikai Közöny*, 48-49 (1969-1970): 57-62.
- HUSZÁR L. 1974. Apafi Mihály garaspénzei. *Az érem*, 30, 1: 8-11.
- HUSZÁR L. 1975. *Habsburg-Házi Királykor Pénzei, 1527-1657*, Budapest.
- HUSZÁR L. 1978. A középkori magyar pénztörténet okleveles forrásai (III. rész). *Numizmatikai Közöny*, 76-77 (1977-1978): 71-84.
- HUSZÁR L. 1979. *Münzkatalog Ungarn von 1000 bis heute*, Budapest-München.
- HUSZÁR L. 1995. *Az erdélyi fejedelemség pénzverése*, Budapest.
- HUSZÁR L., PAP Fr., WINKLER I. 1996. *Erdélyi éremművesség a 16-18. Században*, București.
- HUTTEN-CZAPSKI E. 1957/I. *Catalogue de la collection des médailles et monnaies polonaises*, vol. I, Graz.
- HUTTEN-CZAPSKI E. 1957/II. *Catalogue de la collection des médailles et monnaies polonaises*, vol. II, Graz.
- HUTTEN-CZAPSKI E. 1880. *Catalogue de la Collection des médailles et monnaies polonaises*, vol. III, St. Petersburg-Cracovie.
- HUTTEN-CZAPSKI E. 1891. *Catalogue de la collection des médailles et monnaies polonaises*, vol. IV, Cracovie.
- HUTTEN-CZAPSKI E. 1957/V. *Catalogue de la collection des médailles et monnaies polonaises*, vol. V, Graz.
- IAMBOR P., PAP F. 1978. Tezaurul monetar din secolele XVI-XVII de la Cluj-Napoca (Conservator). *Acta Musei Napocensis*, 15: 331-347.
- ILIESCU Oct. 1960. Recenzie: A. Kubinyi, A nagyszebeni pénzverde 1524-ban, in *Numizmatikai Közöny*, 56-57 (1957-1958), 20-24. *Studii și Cercetări de Numismatică*, 3: 585-586.
- ILIESCU Oct. 1970. *Moneda în România 491-1864*, București.
- ILIESCU Oct. 1979. Cu privire la haraciul țărilor române în secolul al XVI-lea. *Revista de Istorie*, 32, 3: 556-558.
- ILIESCU Oct. 2008. *Monetele lui Mircea cel Bătrân*. Ediție îngrijită, note și anexa bibliografică de Ernest Oberländer-Târnoveanu și Ionel Cădea, Brăila.
- ISTORIA TRANSILVANIEI 2005. *Istoria Transilvaniei, vol. II (de la 1541 până la 1711)*, Ioan-Aurel Pop, Thomas Năgler, Magyarai András (coord.), Cluj-Napoca.
- ISTVÁNYI G. 1940. János király levele a pénzverésről. *Numizmatikai Közöny*, 38-39 (1939-1940): 41-42.
- IVANAUSKAS E., DOUCHIS R. J. 1999. *Coins of Lithuania 1386-1707*, Vilnius-Columbia.
- IVÁNYOSI-SZABÓ T. 1980. Pénzforgalom Kecskeméten 1662-1711 között. *Századok*, 114, 1: 71-99.

- JAKAB E. 1870. *Kolozsvár Története*, Buda.
- JESZENSZKY G. 1931. II Lajos denárai. *Numizmatikai Közlöny*, 26-27 (1927-1928): 127-143.
- JUNGWIRTH H. 1975. *Corpus Nummorum Austriacorum, Band V, Leopold I - Karl VI (1657-1740)*, Wien.
- KEILITZ C. 2002. *Die sächsischen Münzen. Typenkatalog unter Einbeziehung der Goldgulden und Schreckenberger ab Beginn der Prägungen*, Regensauf.
- KENYERES D. 1996. Szapolyai János és I. Ferdinánd denárainak gyakorisága a tápéi lelet alapján. *Az érem*, 52, 1: 1-8.
- KERTAY V. 1906. Egervideki pénzleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 5: 15-17.
- KIRIȚESCU C. C. 1964. *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui, Vol. I*, București.
- KRUGGEL E., GERBAŠEVSKIS G. 2000. *Die Munzen des Herzogtums Kurland*, Ryga.
- KÖHEGYI M., NAGY A. 1976. XVI. századi éremlelet Tápé-Malajdókról. *A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve*, 77, 1: 135-161.
- KOPICKI E. 1995. *Ilustrowany skorowidz pieniędzy polskich i z Polską związanych*, 1-2, Warszawa.
- KRAUS G. 1965. *Cronica Transilvaniei 1608-1665*. Traducere și studiu introductiv de G. Duzinchevici și E. Reus-Mirza, București.
- KUBINYI A. 1876. János király budai országgyűlése az 1530-ik év végén. *Századok*, 10, 6: 581-583.
- KUBINYI A. 1958. A nagyszebeni pénzverde 1524-ban. *Numizmatikai Közlöny*, 56-57 (1957-1958): 20-24.
- KUPA M. 1968. Pénzrendszereink áttekintése 1526 óta. *Az érem*, 45-46, 2: 8-17.
- LAKOS J. 1960. II. Ulászló pénzverése. *Numizmatikai Közlöny*, 58-59 (1959-1960): 24-32.
- LÁSZLÓ K. 2012. Piese inedite din tezaurul de la Băgaciu, jud. Mureș. În *Monedă și comerț în sud-estul Europei IV. Studia in memoriam magistri Oltea Dudău*, Sibiu: 163-170.
- LAZĂR M. D. 1977. Tezaurul feudal (sec. XV-XVI) de la Ribița. *Sargetia*, 13: 293-305.
- LESZIH A. 1905. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 4: 45-47.
- LESZIH A. 1911. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 10: 27-29.
- LESZIH A. 1941. Szuhogyi csorbakői vár XVI. századbeli pénzhamisító műhelye. *Numizmatikai Közlöny*, 40 (1940): 49-54.
- LICHNOWSKY R., MAYER E. 1873. *Des Fürstlichen Hochstiftes Olmütz Münzen und Medaillen nach der zu Kremsier befindlichen Sammlung, verzeichnet und beschrieben*, Wien.
- MAGOSS I. 1911. Kisselykiéremlelet. *Dolgozatok az Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem- és Régiségtárából*, 2, 1: 126-127.
- MANOLESCU R. 1965. *Comerțul Țării Românești și Moldovei cu Brașovul (Secolele XIV-XVI)*, București.
- MARKL M. 1896. *Die Münzen, Medaillen und Prägungen mit Namen und Titel Ferdinand I*, Prag.
- MAXIM M. 1975. Considérations sur la circulation monétaire dans les Pays Roumains et l'Empire ottoman dans la seconde moitié du XVIe siècle. *Revue des études sud-est européennes*, 13, 3: 407-415.
- MAXIM M. 1979. Regimul economic al dominației otomane în Moldova și Țara Românească în a doua jumătate a secolului al XVI-lea. *Revista de Istorie*, 32, 9: 1731-1765.
- MCRT 1876. *Erdélyi Országgyűlési Emlékek (Monumenta Comitalia Regni Transylvaniae), II kötet (1556 sept.-1576 jan.)*, Szilágyi Sándor (szerk.), Budapest.
- MCRT 1880. *Erdélyi Országgyűlési Emlékek (Monumenta Comitalia Regni Transylvaniae), VI kötet (1606-1614)*, Szilágyi Sándor (szerk.), Budapest.
- MCRT 1881. *Erdélyi Országgyűlési Emlékek (Monumenta Comitalia Regni Transylvaniae), VII kötet (1614-1621)*, Szilágyi Sándor (szerk.), Budapest.
- MCRT 1882. *Erdélyi Országgyűlési Emlékek (Monumenta Comitalia Regni Transylvaniae), VIII kötet*

- (1621-1629), Szilágyi Sándor (szerk.), Budapest.
- MCRT 1883. *Erdélyi Országgyűlési Emlékek (Monumenta Comititalia Regni Transylvaniae), IX kötet (1629-1637)*, Szilágyi Sándor (szerk.), Budapest.
- MCRT 1888. *Erdélyi Országgyűlési Emlékek (Monumenta Comititalia Regni Transylvaniae), XIII kötet (1661-1664)*, Szilágyi Sándor (szerk.), Budapest.
- MCRT 1892. *Erdélyi Országgyűlési Emlékek (Monumenta Comititalia Regni Transylvaniae), XV kötet (1669-1674)*, Szilágyi Sándor (szerk.), Budapest.
- MCRT 1893. *Erdélyi Országgyűlési Emlékek (Monumenta Comititalia Regni Transylvaniae), XVI kötet (1675-1679)*, Szilágyi Sándor (szerk.), Budapest.
- MCRT 1894. *Erdélyi Országgyűlési Emlékek (Monumenta Comititalia Regni Transylvaniae), XVII kötet (1679-1682)*, Szilágyi Sándor (szerk.), Budapest.
- MCRT 1895. *Erdélyi Országgyűlési Emlékek (Monumenta Comititalia Regni Transylvaniae), XVIII kötet (1683-1686)*, Szilágyi Sándor (szerk.), Budapest.
- MEMORIALUL 1993. *Memorialul lui Nagy Szabó Ferencz din Târgu Mureș (1580-1658)*. Traducere, note și studiu introductiv: Ștefania Gáll Mihăilescu, București.
- MEY J. De 1975. *European Crown Size and Multiples, vol. I. Germany, 1486-1599*, Amsterdam.
- MIHĂILESCU-BÎRLIBA V. 2002. Numismatică și istorie. *Carpica*, 31: 221-248.
- MIKOŁAJCZYK A. 1988. *Einführung in die neuzeitliche Münzgeschichte Polen*, Łódź.
- MIKOŁAJCZYK A. 1990. Hungarian Coins in the Polish Medieval and Modern Finds. *Numizmatikai Közlöny*, 88-89 (1989-1990): 77-84.
- MIRNIK I. A. 1981. *Coin Hoards in Yugoslavia*, BAR International Series, 95, Oxford.
- MOLNAR Șt. 1967. Două tezaure monetare feudale. *Studii și Materiale (Târgu Mureș)*, 2: 106-108.
- MOTOGNA V. 1928. *Relațiunile dintre Moldova și Ardeal în veacul al XVI-lea*, Dej.
- MOSER H., TURSKY H. 1977. *Die Münzstätte Hall in Tirol 1477-1665*, Innsbruck.
- MÜLLER H. 1888a. Münzfund in Petersdorf. *Korrespondenzblatt des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde*, 11, 1: 38-40.
- MÜLLER H. 1888b. Münzfund in Grossau. *Korrespondenzblatt des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde*, 11, 1: 73-76.
- MUNDELL R. 1998. Uses and Abuses of Gresham's Law in the History of Money. Paper prepared for publication in the *Zagreb Journal of Economics*, 2/2. (<http://www.columbia.edu/~ram15/grash.html>, februarie 2016).
- MUNTEANU C. 2012. Informations regarding several coin hoards unearthed in Transylvania. *Brukenenthal. Acta Musei*, 7, 1: 91-96.
- MUNTEANU L. 2005. Aspecte ale circulației monetare în Moldova în secolele XVI-XVII. *Arheologia Moldovei*, 27 (2004): 241-260.
- MUREȘAN A. 1977. Tezaurul monetar din sec. XVII de la Blaj. *Apulum*, 15: 693-703.
- MUREȘAN A. 1978. Tezaurul monetar din secolul al XVII-lea de la Alba Iulia. *Apulum*, 16: 275-286.
- MUREȘAN A. 1987. Tezaurul monetar din secolul al XVII-lea de la Alba Iulia. *Apulum*, 24: 237-245.
- MUREȘAN A. 1989. Tezaurul monetar feudal descoperit la Teiuș, sec. XVII-XVIII. *Apulum*, 25: 297-299.
- MUREȘAN A. 1994. Un alt tezaur monetar medieval descoperit la Alba-Iulia, datând din sec. XVI-XVIII. *Apulum*, 31: 263-269.
- MUREȘAN A. 1998. Contribuții noi privind monedele medievale din sec. XV-XVIII descoperite pe teritoriul orașului Alba Iulia. *Apulum*, 35: 233-237.
- MUREȘAN A., SUCIU V. 1979. Tezaurul monetar feudal din sec. XV-XVI descoperit la Șona (jud. Alba). *Apulum*, 17: 279-293.

- MUREȘAN A., SUCIU V., DAN D. O. 1997. Tezaurul monetar medieval descoperit la Sebeș (jud. Alba) datând din sec. XVII-XVIII. *Apulum*, 35: 287-295.
- MURGESCU B. 1996. *Circulația monetară în Țările Române în secolul al XVI-lea*, București.
- MURGESCU B. 1997. Țările Române și structurile monetare europene în secolul al XVI-lea. În *130 de ani de la crearea sistemului românesc modern*, București: 256-266.
- MURGESCU B. 1998. The circulation of the Hungarian denars in the Romanian Principalities in the 16th century. *Numizmatikai Közlöny*, 96-97 (1997-1998): 39-44.
- MURGESCU B. 2012a. Aspecte financiare ale participării Țării Românești la Războiul de 15 ani. În *Țările Române între Imperiul Otoman și Europa Creștină*, Iași: 103-111.
- MURGESCU B. 2012b. Balanțe comerciale și de plăți între Imperiul Otoman și Europa Centrală (secolele XVI-XVIII). În *Țările Române între Imperiul Otoman și Europa Creștină*, Iași: 135-148.
- NEUMANN E. 1998/I. *Brandenburg-preußische Münzprägungen unter der Herrschaft der Hohenzollern 1415-1918. Band I, Zeit der Kurfürsten 1415-1701*, Köln.
- NICOLAE E. 2003. *Moneda otomană în Țările Române în perioada 1451-1512*, Chișinău.
- NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY 1904. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 3: 14-15.
- NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY 1906a. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 5/III: 105.
- NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY 1906b. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 5/IV: 139-142.
- NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY 1907. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 6: 65-66.
- NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY 1908. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 7: 22-24.
- NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY 1909. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 8: 57-58.
- NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY 1916. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 15: 84-86.
- NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY 1924. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 21-22 (1922-1923): 29-32.
- NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY 1950. Éremleletek. *Numizmatikai Közlöny*, 48-49 (1949-1950): 57-58.
- OARGĂ O. 2006. Tezaurul monetar medieval de la Șeușa (jud. Alba). *Apulum*, 43, 2: 131-140.
- OBERLÄNDER-TÂRNOVEANU E. 1997. De la perperi auri „ad sagium Vicine” la „părpăr” – Monede de cont de origine bizantino-balcanică în Țara Românească (sec. XIII-XIX). În *130 de ani de la crearea sistemului monetar modern românesc*, București: 98-186.
- OBERLÄNDER-TÂRNOVEANU E. 2003-2005. Emisiunile monetare bătute pe teritoriul Moldovei în timpul lui Ștefan cel Mare (1457-1504) – o analiză critică -. *Cercetări Numismatice*, 9-11 (2003-2005): 299-388.
- OBERLÄNDER-TÂRNOVEANU E., RĂDULESCU G. 1994. Al doilea tezaur de la Șieu (Notă preliminară). *Revista Bistriței*, 8: 83-96.
- OFFICIËLE CATALOGUS 1981. *Officiële catalogus zilveren munten: geslagen door de zeven provinciën der Verenigde Nederlanden vanaf de pacificatie van Gent in 1576 tot aan de oprichting van de Bataafse Republiek in 1795*, Amsterdam.
- PAKUCS M. 2003. Florini și dinari în registrele vamale ale Sibiului din secolul al XVI-lea: scurt demers metodologic. *Studii și Materiale de Istorie*, 21: 279-285.
- PAKUCS-WILLCOCKS M. 2007. *Sibiu-Hermannstadt. Oriental trade in sixteenth century Transylvania*, Köln-Weimar-Wien.
- PAKUCS-WILLCOCKS M. 2012. Transylvania and its International Trade, 1525-1575. *Annales Universitatis Apulensis. Series Historica*, 16, 2: 173-182.
- PALAMARIU O. 1981. Tezaurul monetar din sec. XVI de la Dumbrăvița. *Sargetia*, 15: 119-123.
- PALAMARIU O. 1982-1983a. Tezaurul de monede feudale de la Ohaba Streiului (sec. XVI). *Sargetia*, 16-17: 295-298.
- PALAMARIU O. 1982-1983b. Tezaurul feudal de la Călanul Mic (sec. XVI-XVII). *Sargetia*, 16-17: 299-

309.

- PALAMARIU O. 1984-1985. Repertoriul tezaurilor feudale din colecția Muzeului Județean Hunedoara – Deva. *Sargetia*, 18-19: 253-287.
- PALAMARIU O. 1988-1991. Tezaurul de monede feudale din sec. XV-XVI descoperit la Făgetel, com. Dobra, județul Hunedoara. *Sargetia*, 21-24: 715-719.
- PALAMARIU O. 2001-2002. Tezaurul monetar din secolele XVI-XVII descoperit la Pui, județul Hunedoara și unele considerații privind circulația monedei străine în comitatul Hunedoara. *Sargetia*, 30: 293-310.
- PAP Fr. 1971a. Un tezaur monetar din secolul XVII descoperit la Cluj. *Studii și Cercetări de Numismatică*, 5: 391-392.
- PAP Fr. 1971b. Fluctuații de valoare vamală la oficiul tricesimal clujean în prima jumătate a sec. XVII. *Acta Musei Napocensis*, 8: 239-250.
- PAP Fr. 1977. Schimbul de mărfuri dintre Cluj și Polonia în registrele vamale clujene (1599-1637). *Acta Musei Napocensis* 14: 371-400.
- PAP Fr. 1978a. Tezaure monetare din sec. XV-XVIII descoperite la Cluj-Napoca și unele probleme de circulație monetară. *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj-Napoca*, 21: 289-296.
- PAP Fr. 1978b. Efectiv monetar și monedă de calcul în comerțul extern clujean (prima jumătate a secolului al XVII-lea). *Potaissa*, 1: 93-98.
- PAP Fr. 1984. Tezaurul monetar de la Ghirișu Român (jud. Cluj). Observații despre circulația monetară din Transilvania. *Acta Musei Napocensis*, 21: 541-547.
- PAP Fr. 1992a. Circulația monetară în Transilvania în perioada 1526-1571. *Acta Musei Napocensis*, 24-25 (1987-1988): 623-629.
- PAP Fr. 1992b. Pénzforgalom és kereskedelem Erdélyben (15.-18. század). *Numizmatikai Közönlöny*, 92-93 (1991-1992): 115-126.
- PAP Fr. 1994a. Pénzforgalom a XIV.-XV. századi Erdélyben. Éremleletek tanúsága (La circulation monétaire en Transylvanie 14e-15e siècles). *Numizmatikai Közönlöny*, 92-93 (1993-1994): 51-59.
- PAP Fr. 1994b. Aspecte ale circulației monetare în Transilvania între anii 1571-1691. *Acta Musei Napocensis*, 26-30/2 (1989-1993): 65-83.
- PAP Fr. 1998. Taxă vamală tricesimală și frecvența transporturilor la oficiul vamal din Cluj (1599-1637). Existent și întregiri. *Acta Musei Napocensis*, 34/2 (1997): 165-174.
- PAP Fr. 1999-2000. Clarificări în legătură cu un tezaur monetar din Cluj găsit în 1941-1942. *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj-Napoca*, 38-39: 231-236.
- PAP Fr. 2002a. Repertoriul numismatic al Transilvaniei și Banatului secolelor 11-20. Despre circulația monetară în Transilvania și Banat, secolele 11-20, Cluj-Napoca.
- PAP Fr. 2002b. Monede autohtone și habsburgice în circulația monetară a Transilvaniei (sec. XVI). *Buletinul Societății Numismatice Române*, 90-91 (1996-1997), 144-145: 131-139.
- PAP Fr. 2003a. Circulația monetară în Transilvania și Banat (secolele XIV-XV). *Buletinul Societății Numismatice Române*, 92-97 (1998-2003), 146-151: 211-214.
- PAP Fr. 2003b. Dreipölkeri și polturi în tezaurele monetare din Transilvania. *Buletinul Societății Numismatice Române*, 92-97 (1998-2003), 146-151: 215-220.
- PAP Fr. 2006. Despre circulația monetară în Transilvania la sfârșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea. În Tudor Sălăgean și Melinda Mitu (coord.), *Principele Ștefan Bocskai și epoca sa*, Cluj-Napoca: 131-139.
- PAP Fr. 2010. Tradiția transilvană în moneda unică de circulație. Moneda poloneză în tezaurele monetare transilvane. *Acta Musei Napocensis*, 47, 2: 245-249.
- PAP Fr., ARDEVAN R. 1993. Descoperirea monetară de la Vișea (Cluj). *Tibiscum*, 8: 169-171.

- PAPFr., BARTÓK B. 1997. Tezaurul monetar de la Vârgghiș, j. Covasna (sec. XV). *Acta* (Sfântu Gheorghe), 1 (1996): 181-187.
- PAPFr., MEȘTER M. 1999. Tezaurul monetar din s. Văleni, com. Căianu, jud. Cluj. *Acta Musei Napocensis*, 35-36, 2: 255-271.
- PAP Fr., MILEA Z., FENEȘAN V. 1971. Tezaurul monetar din secolele XV-XVI de la Iara (jud. Cluj). *Studii și Cercetări de Numismatică*, 5: 179-192.
- PAP Fr., MUSCA E. 2000. Descoperirea de monede și podoabe din satul Borza, comuna Creaca, jud. Sălaj. *Acta Musei Porolissensis*, 23, 1: 603-620.
- PAP Fr., PINTER Z., PETROV Gh. 1996. Tezaurul monetar din cetatea Orăștie (sec. XV-XVI). *Acta Musei Napocensis*, 33, 2: 273-282.
- PAP Fr., ȘTEIU N. 1981. Tezaurul monetar de la Huedin (sec. XV-XVII) și unele probleme ale circulației monetare medievale în Transilvania. *Buletinul Societății Numismatice Române*, 70-74 (1976-1980), 124-128: 349-368.
- PAP Fr., WINKLER I. 1966. Monede poloneze din secolele XV-XVII în Transilvania. *Acta Musei Napocensis*, 3: 197-211.
- PAPFr., WINKLER I. 1968. Tezaurul monetar de la Viile Satu Mare. În *Tezaure monetare din județul Satu-Mare (Münzhorte aus Kreis Sathmar)*, Satu Mare: 61-81.
- PETTŐ G. 1738. *Magyar Krónika (373-1626)*, vol. III, Kassa.
- PINTEA V. 1966. Un tezaur de monede feudale de la Cluj din secolele XVI-XVII. *Anuarul Institutului de Istorie Cluj*, 9: 225-230.
- PINTEA V. 1973. Tezaurul de monede feudale de la Panticeu din secolele XV-XVII. *Apulum*, 11: 251-374.
- POHL A. 1972. *Hunyadi Mátyás birodalmának ezüstpénzei 1458-1490*, Budapest.
- POHL A. 1973. *Tiroli Tallérok 1482-1777. Hazai forgalmuk a hódoltság korában 1566-1657*, Budapest.
- POHL A. 1982. *Münzzeichen und Meisterzeichen auf ungarischen Münzen des Mittelalters 1300-1540*, Graz-Budapest.
- POPA L., NICOLAE E. 1992. Un tezaur de aspri otomani de la începutul secolului al XVI-lea în colecțiile Muzeului Județean Brașov. *Buletinul Societății Numismatice Române*, 80-85 (1986-1991), 134-139: 139-154.
- PRIPON E. 2010. Repertoriul descoperirilor numismatice medievale din județului Sălaj (sec. XII-XVIII). În Horea Pop, Ioan Bejinariu, Sanda Băcuet-Crișan, Dan Băcuet-Crișan (eds.), *Identități culturale, locale și regionale în context european*, Cluj-Napoca: 685-686.
- PROBSZT G. 1959. *Die Münzen Salzburgs*, Băle-Graz.
- REISSENBERGER H. 1881. Ein neuer Münzfund. *Korrespondenzblatt des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde*, 11, 4: 130-131.
- RENESE-BREIDBACH M. 1831. *Histoire numismatique de l'évêché et principauté de Liège*, Bruxelles.
- RENTZMANN W. 1865. *Numismatisches Legenden-Lexikon des mittelalters und der neuzeit*, Berlin.
- REPERTORIUL 1974. *Repertoriul monumentelor naturii, arheologice, istorice, etnografice, de arhitectură și artă din județul Bihor*, Oradea.
- RESCH A. 1901. *Siebenbürgische Münzen und Medaillen von 1538 bis zur Gegenwart*, Sibiu.
- RÉTHY L. 1907. *Corpus Nummorum Hungariae. Magyar Egyetemes Éremtár. Középkor. II kötet, Vegyesházi Királyok Kora*, Budapest.
- REZACHEVICI C. 1981. Mercenarii în oștile românești în evul mediu. *Revista de Istorie*, 34, 1: 37-73.
- RĂDULESCU V. 1982. Tezaurul medieval de podoabe descoperit în comuna Gelu, jud. Timiș. *Revista Muzeelor și Monumentelor*, 5: 56-65.
- RĂDULESCU V. 1996. Tezaurul de monede medievale descoperit în localitatea Gelu, jud. Timiș (sec. XV-XVI). *Cercetări Numismatice*, 7: 191-211.

- ROLNICK A. J., WEBER W. E. 1986. Gresham's Law or Gresham's Fallacy? *Quarterly Review*, 10, 1: 17-24.
- RÓMER FL. 1870. Érmészeti adalékok. *Archaeologiai Éresítő*, 3: 297-301.
- RUSU A. A. 1996. Tezaurul de ducăți din 1540 de la Vințu de Jos (jud. Alba). *Buletinul Societății Numismatice Române*, 86-87 (1992-1993), 140-141: 161-166.
- SABĂU I. 1957. Din politica financiară a Habsburgilor în Transilvania la sfârșitul sec. XVII. *Studii și comunicări de istorie* (Cluj), 8, 1-4: 193-211.
- SAURMA-JELTSCH H. F. v. 1883. *Schlesische Münzen und Medaillen. Namens des Vereins für das Museum schlesischer Alterthümer herausgegeben*, Breslau.
- SCHNEE G. 1982. *Sächsische Taler 1500-1800 und Abschlüge von Talerstemplen in Gold und Silber (Dukaten, Mehrfach-Taler, Halbtaler)*, Frankfurt am Main.
- SCHÖENVISNER I. 1910. *Catalogus nummorum Hungariae ac Transilvaniae Instituti Nationalis Széchényiani. Appendix*, Budapest.
- SEIDL J. G. 1851. Beiträge zu einer Chronik der archäologischen Funde in der österreichischen Monarchie. *Archiv für Kunde österreichischer Geschichts-Queellen*, 6: 205-271.
- SEIDL J. G. 1853. Beiträge zu einer Chronik der archäologischen Funde in der österreichischen Monarchie. *Archiv für Kunde österreichischer Geschichts-Queellen*, 9: 83-168.
- SEIDL J. G. 1854. Beiträge zu einer Chronik der archäologischen Funde in der österreichischen Monarchie. *Archiv für Kunde österreichischer Geschichts-Queellen*, 13: 71-143.
- SOÓS Fr. 1999. Mátyás király 1467. évi pénzügyi reformjának gyakorlati végrehajtása. *Numizmatika és társtudományok*, 3: 171-177.
- STANCU P., MAXIM M. 2002. Notă preliminară asupra unui tezaur de monede de aur din secolul al XVI-lea descoperit la Oradea. *Cercetări Numismatice*, 8: 253-262.
- STÂNGĂ I. 1996. Circulația monetară la Cetatea Severinului (sec. XIII-XVI). *Cercetări Numismatice*, 7: 149-154.
- STOICOVICI E., BLĂJAN M. 1979. Studiul metalografic al unor monede antice și medievale descoperite în Podișul Transilvaniei. *Marisia*, 9: 107-120.
- SUCIU V., MUREȘAN A. 1983. Tezaurul monetar de la Călnic, sec. XV-XVI. *Apulum*, 21: 175-181.
- SZALAY L. 1860. *Erdély és a porta 1567-1578 (A magyar történelemhez, I. kötet)*, Pest.
- SZÉKELY GYÖRGY V. 1991. Hunyadi Mátyás madonnás denárai a pénzforgalomban. În *A Magyar Numizmatikai Társulat Évkönyve* (1981-1982): 177-190.
- SZÉKELY GYÖRGY V. 1998. 16. Századi éremlelet Pálmonostoráról (A tallérforgalom első évtizedei Magyarországon). *Cumania*, 15: 5-69.
- SZÉKELY Z. 1957a. Un tezaur monetar din sec. al XVI-lea găsit la Satu Mare. *Studii și Cercetări de Numismatică*, 1: 241-246.
- SZÉKELY Z. 1957b. Știri cu privire la unele descoperiri monetare din Transilvania. *Studii și Cercetări de Numismatică*, 1: 471-474.
- SZÉKELY Z. 1968. Tezaurul monetar de la Dedrad (jud. Mureș). *Studii și Cercetări de Numismatică*, 4: 459-463.
- SZÉKELY Z. 1981. O descoperire monetară din secolul XVII în județul Covasna. *Aluta. Studii și comunicări*, 12: 441-444.
- SZWAGRZYK J. A. 1990. *Pieniądz na ziemiach polskich X-XXw.*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Lódź.
- ȘEPTILICI R. M. 2007. Considerații privind tezaurul monetar medieval descoperit pe Strada 9 Mai din Timișoara. În Florin Drașoveanu (ed.), *Timișoara în amurgul Evului Mediu. Rezultatele cercetărilor arheologice preventive din centrul istoric*, Timișoara: 221-234.

- ȘEPTILICI R. M. 2011. Un lot de monede de la Ferdinand I al Ungariei din tezaurul de la Satchinez (jud. Timiș). *Analele Banatului, S. N., Arheologie-Istorie*, 19: 297-302.
- ȘTIRBU C. 1978. Noi tezaure monetare intrate în patrimoniul Muzeului de Istorie al R. S. România. *Cercetări Numismatice*, 1: 89-92.
- ȘTIRBU C., PETOLESCU C. M., STANCU P. 1978. Un tezaur din secolul al XVI-lea descoperit în satul Buhăeni, com. Andrieșeni, jud. Iași. *Cercetări Numismatice*, 1: 42-82.
- ȘTIRBU C., STANCU C. 1982. Observații asupra emisiunilor monetare ale Țării Românești (1365-1418) pe baza analizelor prin metode nucleare. *Cercetări Numismatice*, 4: 57-93.
- ȘTIRBU C., VELTER A.-M. 1983. Tezaurul de la Bălești, jud. Vaslui și importanța lui istorică. *Cercetări Numismatice*, 5: 97-127.
- ȘTIRBU C., VELTER A.-M., 1993. La circulation des monnaies en argent des Pays-Bas sur le territoire des Principautés Roumaines aux XVIe et XVIIe siècles. In Tony Hackens, Ghislaine Moucharte (eds.), *Actes du XIe Congrès International de Numismatique organisé à l'occasion du 150e anniversaire de la Société Royale de Numismatique de Belgique, Bruxelles 8-13 septembre 1991, volume IV*, Louvain-la-Neuve: 47-60.
- ȘTIRBU C., VELTER A.-M., PĂUNESCU E. 1990. Circulația talerilor în secolele XVI-XVII în Țara Românească; problema falsurilor (tezaurul de la Urziceni, jud. Ialomița). *Cercetări Numismatice*, 6: 162-182.
- TELCEAN E. 1976. Tezaurul de la Visuia (Sec. XVI). *File de istorie*, 4: 207-216.
- TOMA C. 2009. Un tezaur monetar din secolele XV-XVII descoperit în localitatea Ghighișeni (com. Rien, jud. Bihor). *Cercetări Numismatice*, 15: 197-256.
- TOMA C. 2010a. Reevaluarea tezaurului monetar din secolele XIV/XV-XVII descoperit la Gurba (jud. Arad). *Crisia*, 40: 107-158.
- TOMA C. 2010b. Un tezaur monetar descoperit în localitatea Chișcău, jud. Bihor (sec. XVII). În Ioan Glodariu, Gabriela Gheorghiu (eds.), *Studii de Istorie și Arheologie. Omagiu cercetătorului dr. Eugen Iaroslavschi*, Cluj-Napoca: 280-298.
- TOMA C. 2010c. Un tezaur monetar din secolele XV-XVI descoperit la Oradea (cartierul Ioșia). *Sargetia, s.n.*, 1: 207-242.
- TOMA C. 2011. Un depozit de falsuri după monede poloneze și maghiare din prima jumătate a secolului al XVII-lea descoperit la Oradea. *Cercetări Numismatice*, 17: 153-168.
- TOMA C. 2013a. A Monetary Hoard Discovered in the Settlement of Cristur (Bihor County). Aspects on the Monetary Circulation of Thalers in Crișana during the Second Half of the Sixteenth Century. *Ziridava. Studia Archaeologica*, 27: 207-242.
- TOMA C. 2013b. Observații asupra compoziției tezaurului monetar din secolele XIV-XV descoperit la Bătăr (jud. Bihor). *Crisia*, 43: 65-99.
- TOMA C. 2013c. The Undated Denarii Minted by Vladislav II – New Monetary Subtypes and the Issue of their Sequence. *Acta Musei Napocensis. Historica*, 50, 2: 117-138.
- TOMA C., LAKATOS A. 2009. Un tezaur monetar de sec. XVI descoperit la Marghita (jud. Bihor). *Crisia*, 39: 97-142.
- VÎLCU A. 2003. Recenzie, Gh. Dragotă și I. Frătean, Tezaurul monetar de la Părau, sec. XIV-XVII, Făgăraș, 1988. *Buletinul Societății Numismatice Române*, 92-97 (1998-2003), 146-151: 441-442.
- VÎLCU A., DUDĂU O. 2003. Un tezaur monetar din secolul al XVII-lea descoperit la Dubova (Plavișevița), jud. Mehedinți. *Buletinul Societății Numismatice Române*, 92-97 (1998-2003), 146-151: 221-226.
- VELTER A.-M. 1978. Date privitoare la un tezaur din sec. al XV-lea descoperit la Turda. *Cercetări Numismatice*, 1: 32-41.

- VELTER A.-M. 1994. *Catalogul monedelor Principatului Transilvaniei. Colecția Ing. Constantin Orghidan*, București.
- VELTER A.-M. 2005. La circulation des monnaies en argent à haute valeur émises par la Couronne espagnole sur le territoire des principautés roumaines au XVIe siècle. In Carmen Alfaro Asins, Carmen Marcos Alonso, Paloma Otero Morán (eds.), *XIII Congreso Internacional de Numismática, Madrid 2003. Actas – Proceedings - Actes, II*, Madrid: 1535-1543.
- VELTER A.-M., DUMITRIU S. 2012. *Tezaurul de secol XVII de la Șopteriu. Studiu de orfevrărie și numismatică*, Cluj-Napoca.
- VELTER A.-M., ȘTIRBU C. 2002. Circulația în Țările Române a monedelor de argint cu valoare ridicată emise de statele, orașele și forurile ecleziastice germane, în perioada secolelor XVI-XVII. *Cercetări Numismatice*, 8: 273-308.
- VERESS A. 1929. *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării Românești. Acte și scrisori, vol. I (1527-1572)*, București.
- VERESS A. 1932. *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării Românești. Acte și scrisori, vol. V (1596-1599)*, București.
- ULRICH A. 1995. Szabolcs és Szatmár vármegyék XVI-XVII. századi pénzforgalma levéltári források és ápenzleletek alapján. In Nagy Ferenc (szerk.), *Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Levéltár Kiadványai, Evkönyvek*, 11: 21-28.
- UNGER E. 1960. *Magyar Éremhatározó. II füzet (1307-1540)*, Budapest.
- UNGER E. 1962. *Magyar Éremhatározó. Erdély. II füzet (1630-1780)*, Budapest.
- UNGER E. 2000. *Magyar Éremhatározó. II. Kötet (1526-1740)*, Budapest.
- URSU V., BÉLA N. 2003. Tezaurul monetar de la Remeți-Mireșu Mare, sec. XVII-XVIII. *Marmația*, 7, 1: 379-389.
- URSU V., LAZIN Gh. 1975. Un tezaur monetar din sec. al XVII-lea descoperit la Târșolț. *Satu Mare. Studii și comunicări*, 3: 87-95.
- ZANE G. 1930. *Economia de schimb în Principatele Române*, București.
- WINKLER I. 1975. Tezaurul de taleri și ducăți descoperit la Cluj. *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj-Napoca*, 18: 321-336.
- WINKLER I. 1981. Primul tezaur monetar din secolul al XVII-lea descoperit la Răscruți, jud. Cluj. *Buletinul Societății Numismatice Române*, 70-74 (1976-1980), 124-128: 369-387.
- WINKLER I. 1983. Considerații asupra tezaurilor medievale descoperite în Transilvania. *Cercetări Numismatice*, 5: 165-170.
- WINKLER I., PAP Fr. 1968. Monede cehe și morave în tezaure monetare medievale din Transilvania. *Apulum*, 7, 1: 499-504.

INDICE – TEZAURE MONETARE

A

Abrud I 83, 93-94, 97, 356.
Abrud II 93, 97-98, 368.
Aghireș I 124-125, 132-133, 139, 142, 144-145, 389.
Aghireș II 125, 129, 132-134, 137-139, 142, 144-145, 398.
Alba Iulia I 80-81, 84, 86, 92-94, 98-100, 103, 354.
Alba Iulia II 157, 159-160, 167-170, 177-178, 180-181, 183-185, 419.
Alba Iulia III 31, 157, 159-160, 163, 167-170, 175, 177-178, 180-181, 183-185, 424.
Aluniș 98, 387.
Apateu 79, 97, 104, 349.
Apold 157, 159-160, 167-168, 178, 180-181, 183-184, 416.
Arduzel 155, 157, 159-160, 163, 175, 177-178, 180-181, 183-185, 404.
Armeni 60-62, 65, 67, 69, 344.
Ațel 124-125, 129, 132-134, 137-139, 142, 144-145, 395.
Ațintiș 78, 103, 116, 379.

B

Babța 381.
Bahnea 155, 157, 159-160, 163, 167-168, 177, 180-181, 183, 403.
Baia Mare 81, 83-84, 91, 98, 100, 103, 108, 372.
Baia Sprie 125, 127, 129, 132-133, 393.
Băcăia 78, 93, 116, 379.
Băgaciu 53, 80-81, 84, 86, 89, 91-94, 97-100, 103, 108, 363.
Berchez 81, 83-84, 89, 91-92, 98-99, 103, 372.
Beregsău Mare 35-37, 52, 340.
Bezded 387.
Blaj I 155, 157, 159-160, 163, 167-168, 175, 180-181, 183-185, 404.
Blaj II 155, 157, 159-160, 177, 180-181, 183-185, 403.
Bobota 157, 159, 177-178, 419.
Bociu 405.
Bod 83, 349.
Boholt 124-125, 129, 132, 139, 142, 144, 401.
Borșa 157, 159, 177-178, 180-181, 420.
Borza 80-81, 84, 86, 89, 91-94, 97-100, 103, 369.
Borzești 80-81, 86, 91-92, 98-99, 103, 362.
Brobi 127, 401.
Buzd 124-125, 129, 132-134, 137, 139, 141-142, 144-145, 148, 390.

C

Carașova 35, 60-61, 72, 75, 195, 345.
Călanu Mic 157, 159-160, 163, 167-169, 177-181, 183-185, 410.
Cămin 384.
Căraci 390.
Câlnic 79, 81, 84, 86, 89, 98-99, 350.
Cefa 83, 377.
Ceica 29, 155, 157, 159-160, 167, 177, 180-181, 183, 273, 405.
Cenad 127, 387.
Cenade I 83, 97-98, 371.
Cenade II 157, 159, 169-170, 177, 180-181, 416.
Cetatea Severinului 36, 38-39, 41, 43, 45, 50, 53, 57, 339.
Chechiș 398.
Chesinț 407.
Cheșereu 29-30, 155, 157, 159, 169-170, 175, 275, 405.
Chijic 29, 155, 157, 159-160, 167, 169-170, 177-179, 180-181, 183-184, 284, 412.
Chilieni 124-125, 139, 142, 144, 401.
Chișcău 29, 155, 157, 159-160, 167-169, 175, 177, 180-181, 183-185, 292, 418.
Cinciș I 94, 97, 361.
Cinciș II 78, 116, 379.
Cireșoaia 80-81, 84, 89, 97-98, 100, 103, 108, 365.
Ciutelec 391.
Cluj I 60-61, 343.
Cluj II 127, 385.
Cluj-Mănăstur 50, 97, 359.
Cluj-Napoca I 81, 83, 86, 89, 91, 97-98, 100, 103, 374.
Cluj-Napoca II 123, 125, 129, 132-133, 139, 142, 145, 383.
Cluj-Napoca III 123, 125, 128-129, 132, 134, 139, 144, 383.
Cluj-Napoca IV 125, 127, 129, 132-134, 137-139, 142, 152, 398.
Cluj-Napoca V 408.
Cluj-Napoca VI 157, 159-160, 163, 167-169, 175, 177-181, 183-185, 414.
Cluj-Napoca VII 421.
Cluj-Napoca VIII 422.
Corneni 124-125, 129, 132-134, 137, 139, 141-142, 144-145, 150, 395.
Coveș 80-81, 84, 86, 91-92, 94, 97-100, 103, 359.
Crestur 29-30, 77, 81, 83-84, 89, 93-94, 97-100, 103, 108, 225, 241, 275, 365.
Cristian 81, 84, 86, 91-92, 97-100, 103, 372.
Cuciulata 89, 94, 97, 361.
Cugir 388.

D

Dedrad 124-125, 129, 132-133, 139, 142, 145, 386.
Dej 419.
Delenii 387.
Denta 157, 159-160, 167-170, 175, 177-181, 183-184, 423.
Denta-Deta 425.
Deva 81, 98, 100, 103, 361.
Dezmir 386.

Diosig I 411.
Diosig II 134, 169, 419.
Dioșod 375.
Dobra 103, 368.
Dubova 125, 129, 132-134, 139, 142, 145, 383.
Dumbrăvița 60-61, 63, 65, 67, 69, 75, 344.
Dumitrița 155, 157, 159-160, 167, 177, 180, 183, 408.
Dușești 29-30, 155, 157, 159-160, 167, 177-178, 180, 183, 310, 419.

E

Enciu 36, 38-39, 41, 43, 45, 47, 49-50, 52, 341.

F

Făgăraș (fostul județ) 35-39, 41, 43, 45, 47, 50, 340.
Făgețel 79, 81, 86, 92, 97-99, 103, 348.
Feisa 121, 124-125, 139, 142, 144-145, 389.
Feleacu 142, 383.
Florești 81, 83-84, 86, 91-92, 94, 97-100, 103, 371.

G

Gănești I 390.
Gănești II 416.
Gelu I 79, 81, 84, 86, 89, 91-92, 98-99, 103, 354.
Gelu II 400.
Gepiș 29, 155-157, 159-160, 167, 169-170, 177-181, 183-185, 327, 425.
Ghighișeni 29, 123-125, 128-129, 132-134, 137-139, 141-142, 144, 147, 149, 255, 399.
Ghioroc 97, 371.
Ghiriș 123, 125, 129, 132, 382.
Ghirișu Român 77, 81, 84, 86, 92, 98-99, 103, 347.
Groșii Noi 157, 159-160, 163, 167-170, 175, 177-181, 183-185, 411.
Gurba 157, 160, 163, 167-170, 175, 177, 179-181, 183-184, 275, 417.
Guruslău 127, 395.

H

Hațeg 79-81, 84, 86, 89, 92, 94, 97-100, 103, 352.
Hălmeag I 155, 404.
Hălmeag II 405.
Herepea 121, 375.
Hotoan 79, 81, 84, 86, 89, 91-92, 97-100, 103, 108, 348.
Huedin I 80-81, 86, 89, 91-92, 98-100, 103, 356.
Huedin II 124-125, 128-129, 132-134, 137, 139, 142, 144-145, 150, 387.

I

Iacobeni 123, 125, 128-129, 132-134, 137-139, 141-142, 144, 147, 149, 384.
Ianova 60, 72, 344.

Iara 31, 35-36, 38-41, 43, 45, 47, 49-50, 52, 56, 84, 340.
Iclozel 30, 59, 77, 79, 81, 86, 98-99, 103, 347.
Ilba 419.
Iojib 400.

J

Josani 395.
Jucu 409.

L

Lăpușnic 80-81, 84, 86, 89, 92-94, 97-100, 103, 362.
Lechința de Mureș 59-61, 63, 65, 67, 69, 75, 345.
Leleiu 416.
Leorinț 81, 86, 91, 98, 103, 353.
Liebling 372.
Lighet 83, 372.
Lipova 79, 81, 86, 351.
Luieriu 393.
Lunca Târnavei 81, 84, 86, 89, 92, 98-100, 103, 349.
Luncani 83, 93-94, 97, 356.

M

Marghita I 36, 38, 340.
Marghita II 36, 39, 47, 50, 56, 341.
Marghita III 29, 77, 81, 84, 86, 91-92, 98-99, 103, 248, 370.
Marghita IV 29, 155, 157, 159-160, 167-168, 170, 177-181, 183-185, 277, 410.
Măderat 78, 347.
Măgheruș I 83, 377.
Măgheruș II 407.
Mălâncrav 124-125, 129, 132-133, 139, 142, 144-145, 386.
Mănărade 78, 347.
Mânău I 97, 362.
Mânău II 367.
Mediaș 106, 127, 399.
Mihai Viteazu I 81, 84, 86, 91-92, 97-99, 100, 103, 364.
Mihai Viteazu II 124-125, 129, 132-134, 137, 139, 142, 144-145, 394.
Mihăileni-Ciuc 387.
Mineu 124-125, 129, 132-134, 137-139, 142, 144-145, 396.
Mintiu Gherlii 356.
Mișca 35, 420.
Moldova Nouă 383.
Moldovenești 80-81, 84, 93-94, 98-100, 103, 108, 364.

N

Năpradea 121, 124-125, 129, 132-134, 138-139, 142, 144, 399.
Nemșa 60-61, 343.

Nepos 35-36, 340.
Nireș 383.
Nou Român 375.

O

Ohaba Streiului 31, 60-63, 65, 67, 75, 343.
Oradea I 29, 77, 79, 81, 84, 86, 204, 352.
Oradea II 81, 83-84, 89, 98, 104, 111, 355.
Oradea III 29-30, 77, 81, 83, 89, 93-94, 97-100, 103, 108, 225, 241, 275, 358.
Oradea IV 29, 155, 157, 159-160, 167-168, 177-178, 180, 183, 313, 421.
Orașu Nou 372.
Orăștie 30, 80-81, 86, 89, 92, 97-100, 103, 355.
Ormeniș 93, 121, 372.
Oroi I 60-61, 69, 72, 75, 195, 344.
Oroi II 157, 159-160, 163, 167-169, 177-178, 180-181, 183-185, 422.
Ortiteag 407.

P

Panticeu I 60-61, 343.
Panticeu II 80-81, 84, 86, 89, 91-92, 94, 97-100, 103, 366.
Pădurea Cenadului 83, 358.
Pălatca 393.
Părău 80-81, 83-84, 86, 89, 91-94, 97-100, 103-104, 108, 368.
Peceiu I 384.
Peceiu II 393.
Peștera 419.
Petiș 81, 83, 86, 89, 91, 98-99, 103, 377.
Petrindu 157, 159, 175, 177, 180-181, 183-185, 409.
Petrinzel I 349.
Petrinzel II 127, 394.
Pilu 405.
Poiana 387.
Posmuș 80-81, 84, 86, 89, 91-92, 94, 98-99, 103, 357.
Prisaca 81, 84, 86, 89, 92, 94, 99, 103, 375.
Pruni 155, 403.
Pui 124-125, 132-134, 139, 141-142, 144, 150, 386.

R

Rapoltu Mare 416.
Răscruci I 124-125, 129, 132-134, 137, 139, 142, 144-145, 150, 393.
Răscruci II 155, 157, 159-160, 167-170, 175, 177-181, 183-185, 408.
Răstoilțu Mare 77, 79, 81, 86, 97-99, 103, 347.
Rătești 157, 159-160, 167-170, 175, 177-181, 183-185, 406.
Reghin 35-37, 340.
Ribîța 81, 84, 86, 89, 92, 94, 97-99, 103, 350.
Richișdorf 83, 93, 349.
Romita 157, 159, 169-170, 175, 184, 416.

Roteni 157, 159-160, 167, 169-170, 177-178, 420.
Rus 157, 159-160, 167-168, 175, 177-180, 183, 425.
Ruși 81, 84, 86, 89, 91-92, 97-100, 103, 373.

S

Sadu 124-125, 129, 132-133, 139, 142, 144-145, 394.
Satchinez 60-61, 72, 344.
Satu Mare I 60-63, 65, 67, 69, 75, 343.
Satu Mare II 387.
Satu Mare III 413.
Sălăjeni 124-125, 129, 132-134, 137-139, 142, 144-145, 150, 391.
Sălciva 35-36, 38-39, 41, 43, 45, 52, 56-57, 339.
Săldăbagiu de Munte I 29, 77, 80-81, 86, 92, 94, 97-100, 103, 218, 355.
Săldăbagiu de Munte II 371.
Săliște 390.
Săpăia 89, 376.
Sângeorgiu de Pădure 80-81, 84, 86, 89, 91-92, 98-100, 358.
Sâniacob I 80, 94, 352.
Sâniacob II 361.
Sănnicolau Român I 29, 35-36, 38-39, 77, 193, 203, 340.
Sănnicolau Român II 125, 127, 129, 132-134, 138-139, 144, 401.
Seleșu Mare 127, 390.
Seliștat 36, 38, 50, 56-57, 111, 193, 341.
Semlac I 79, 97, 352.
Semlac II 93-94, 97, 376.
Senereuș I 376.
Senereuș II 376.
Senereuș III 407.
Sibiu 385.
Sighet 398.
Sighișoara 411.
Sintești I 79, 83, 350.
Sintești II 79, 83, 350.
Sintești III 385.
Slătinița 80-81, 83-84, 86, 89, 92-94, 97-100, 103-104, 108, 351.
Solocma 124-125, 129, 132-133, 139, 142, 385.
Stupini 81, 83, 86, 89, 91, 97-98, 104, 111, 353.
Suatu 124-125, 129, 132-134, 137-139, 142, 144-145, 396.

Ș

Șeica Mică I 80-81, 86, 91-92, 97-100, 103, 356.
Șeica Mică II 127, 381.
Șeușa 124-125, 129, 132-133, 385.
Șiad 79, 349.
Șieu I 123, 125, 128-129, 132-134, 137, 139, 141-142, 144, 147, 149, 381.
Șieu II 35-39, 41, 43, 45, 50-51, 56-57, 339.
Șieu III 80-81, 84, 86, 89, 91-94, 97-100, 103, 365.
Șilea 116, 118, 379.

Șimleu Silvaniei I 83, 377.
 Șimleu Silvaniei II 383.
 Șimleu Silvaniei III 387.
 Șmig 83, 377.
 Șoimeni 127, 398.
 Șoimoșu Mare 123, 125, 139, 142, 384.
 Șona 80-81, 84, 86, 89, 91-92, 94, 97-100, 103, 360.
 Șopteriu 157, 160, 163, 167-170, 177-181, 183-185, 187, 189, 414.
 Șurdești 419.

T

Talpoș 98, 103-104, 371.
 Tămășeni 376.
 Tărcăia 29-30, 155, 157, 159-160, 167-170, 175, 177-181, 183, 316, 422.
 Tășnad I 391.
 Tășnad II 125, 127, 129, 132-134, 138-139, 141-142, 144-145, 397.
 Târgoviște 97, 355.
 Târgu Mureș 60, 411.
 Târnava Mică (fostul județ) 410.
 Târnăveni 80-81, 84, 86, 89, 91, 98-99, 103, 353.
 Târnăveni (împrejurimi) 386.
 Târșolț 155, 157, 159-160, 167-168, 170, 177-181, 183, 185, 405.
 Teaca I 80-81, 84, 86, 91-92, 98-99, 100, 103, 361.
 Teaca II 409.
 Terebești 157, 159-160, 167-170, 175, 177-181, 183-185, 413.
 Timișoara I 60-63, 65, 67, 69, 72, 75, 344.
 Timișoara II 60, 69, 72, 195, 344.
 Timișoara III 83, 377.
 Timișoara (lângă) 425.
 Toc 127, 401.
 Tulca I 83, 377.
 Tulca II 413.
 Turda 422.
 Turulung 157, 159-160, 163, 167, 175, 180-181, 407.

U

Uileacu de Beiuș 125, 127, 129, 132-134, 137-139, 142, 152, 388.
 Ulciu 124-125, 132-134, 138-139, 141-142, 144-145, 389.

V

Vad 81, 83-84, 86, 89, 91-94, 97-100, 103, 374.
 Vadu Crișului 155, 403.
 Valea lui Mihai 416.
 Varviz 393.
 Vârghiș 35-37, 339.
 Vârșolț I 124-125, 127, 134, 138-139, 141, 382.
 Vârșolț II 124-125, 129, 132-134, 137-139, 142, 144-145, 397.

Vermeș 81, 83-84, 86, 91-94, 97-100, 103, 376.
Verveghiu 124-125, 129, 132-134, 137, 139, 141-142, 144-145, 392.
Vințu de Jos 30, 35-36, 38-39, 193, 341.
Visuia I 81, 84, 86, 91, 98-99, 103, 360.
Visuia II 124-125, 132-133, 139, 142, 144-145, 392.
Vișea 80-81, 84, 89, 98, 100, 103, 357.
Vișinelu 420.
Vladimirescu 60, 62, 72, 343.
Vurpăr 60-61, 63, 65, 67, 69, 345.

Z

Zalău I 122-123, 125, 139, 142, 144, 381.
Zalău II 123, 125, 129, 132-133, 139, 142, 144, 383.
Zalău III 124-125, 132-133, 139, 142, 145, 387.
Zalău IV 124-125, 129, 132-133, 134, 137, 139, 142, 144-145, 391.
Zalău V 124-125, 134, 138-139, 142, 145, 393.
Zalău VI 155, 157, 159-160, 163, 167-170, 175, 177-181, 183-185, 407.
Zau de Câmpie 79, 352.
Zlatna 157, 159-160, 167, 175, 177, 179-181, 183-185, 421.

INDICE – NUME PROPRII

A

Adam Waclaw 97, 139, 150, 178, 365, 367, 369, 374, 382, 386, 415.
Albert și Elisabeta 160, 179, 408, 412, 417, 418.
Albrecht (Mansfeld-Eisleben) 94, 369.
Albrecht (Saxonia) 94, 137, 359, 363, 368, 382.
Albrecht al V-lea 97, 359.
Albrecht Ernst 175, 276, 406, 408-409, 413, 417.
Albrecht Friedrich 137, 396.
Albrecht v. Brandenburg 21-22, 80, 103, 144, 159, 184, 223, 254, 271, 347-357, 360-371, 373-377, 382-386, 390, 400, 409, 411, 415, 418.
Albrecht v. Wallenstein 134, 397.
Alexandru 77, 98-99, 140-141, 149, 180, 221, 265, 347-357, 359-362, 364, 366-367, 369-373, 375-376, 382, 385, 389, 392, 396-397, 400, 418.
Alsacia 134, 226, 241, 358, 365, 384, 388, 399, 417.
Anhalt 137, 388, 392, 412.
Anhalt-Bernburg-Harzgerode 169, 276, 406.
Anhalt-Zerbst 169, 275-276, 406, 408, 417, 420-421, 423.
Anna Sophia v. Pfalz-Birkenfeld 170, 285, 412.
Anselm Casimir Wambolt z. Umstadt 401.
Anton Günther (Oldenburg) 411.
Anton Günther II (Schwarzburg-Sondershausen-Arnstadt) 169, 285, 412-413.
Antonio II di Panciera 50, 53, 80, 98, 339-340, 363.
Aquilaia 36-39, 50, 53-54, 56-57, 81, 193-194, 339-341, 363.
Augsburg 137, 367, 389, 399.
August (duce de Saxonia) 94, 221, 225, 227-228, 242, 355, 358, 364-365.
August (duce Saxonia-Weissenfels) 169, 406.
August (principe de Anhalt) 388, 392.
August Friedrich v. Holstein-Gottorf 170, 417, 420.

B

Balthazar v. Promnitz 138, 399.
Barby 137, 396.
Bavaria (ducat) 97, 293, 320, 359, 389, 399, 411, 418, 422-423.
Bayezid al II-lea 37-38, 50, 339-340.
Berg-S'Heerenberg 93, 225, 227, 358.
Bernhard al III-lea 170, 417, 421.
Bogislaus al XIV-lea 137, 169, 388, 390-391, 393-396, 406, 414.
Brabant 179, 288, 408, 411-413, 417.
Brandenburg-Ansbach I 137, 388.

Brandenburg-Ansbach II 170, 276, 285, 319, 330, 406, 409, 411-413, 422, 425.
 Brandenburg (Kurmark) 80, 94, 351, 363, 367.
 Brandenburg-Küstrin (Neumark) 79-80, 83, 94, 106, 109, 124, 137, 150, 169, 196-197, 263-264, 350-352, 360, 362-364, 366-368, 370-371, 374-376, 382, 390, 400, 415, 417.
 Brandenburg-Prusia 124-125, 150, 157, 159, 198, 272, 281, 291, 306, 338, 368, 384-386, 388-397, 400, 401, 403-404, 406, 408-414, 416, 418, 420-421, 423-424, 426.
 Braunschweig-Dannenberg 137, 388.
 Braunschweig-Lüneburg 69, 137, 275, 388, 405.
 Braunschweig-Lüneburg-Calenberg 170, 415.
 Braunschweig-Wolfenbüttel 80, 93-94, 137, 150, 170, 227, 241, 358, 365-366, 368, 384, 388, 393, 399, 423.
 Breslau (episcopie) 138, 178, 314, 324, 334, 352, 399, 421-422, 424-425.
 Bruno al II-lea 97, 369.

C

Cammin 137, 169, 293, 388, 390-392, 395-396, 398, 411, 418, 422.
 Carol al V-lea (Carol Quintul) 98, 111, 229, 242, 275, 278, 358, 365, 410.
 Carol al X-lea Gustav 185, 414.
 Cazimir Jagiello 77, 98-99, 139-140, 180, 221, 265, 278, 348-351, 354-356, 359-360, 362, 364, 366-367, 369-373, 375-376, 382, 385, 400, 410, 418.
 Christian (duce de Saxonia) 94, 228, 358.
 Christian (principe Anhalt) 388, 392.
 Christian v. Brieg 388.
 Christian v. Minden 170, 415.
 Christian Albrecht 170, 417, 420, 423.
 Christian Wilhelm 169, 275, 285, 399, 406, 408-409, 411-412, 417, 421.
 Christian z. Wohlau 178, 278, 287, 292, 294, 324, 333-334, 405-406, 408-414, 416, 419-420, 422, 424-425.
 Christina 18-19, 145, 185, 282, 308, 338, 390-392, 394-398, 401, 404, 407, 409-411, 413-414, 418, 423-424, 426.
 Chur 98, 370.
 Cieszyn 80-81, 97, 115, 124, 139, 150, 178, 264, 356, 365, 367, 369, 374, 382, 386, 400, 415, 423.
 Corvei 93, 137, 362-363, 366, 368, 384.
 Curlanda 81, 125, 127, 157, 161, 374-375, 386, 416.

D

Deventer 98, 124, 139, 179, 242-243, 278, 365, 389, 410-411, 418, 423.

E

Eberhard 395.
 Eberhard al IV-lea v. Eppenstein 364.
 Elisabeta *vezi* Albert și Elisabeta
 Elisabeta Bocskai 70.
 Emden 169, 406, 415, 423.
 Emeric Thököly 185.
 Ernst (Saxonia) 94, 137, 359, 363, 368, 382.
 Ernst (Solms) 395.

F

- Ferdinand I de Habsburg 17-18, 21-22, 32, 36, 38-39, 49-54, 56-57, 60-62, 65, 67, 70-72, 74, 80, 84-87, 90-91, 97, 106, 113, 128-130, 134, 146-147, 160-161, 163-164, 194-195, 200, 204, 216, 218, 228, 249, 251, 258, 262, 341, 343-345, 347-377, 381-384, 387-388, 392, 394, 397-398, 400, 403, 415, 417, 422.
- Ferdinand al II-lea de Habsburg 18-19, 97, 117, 128-129, 131-132, 134, 137-139, 145, 147, 149, 161, 163, 168-169, 175, 177-178, 262, 365, 379, 382, 384-386, 388-401, 403-404, 406, 409-410, 414-415, 417, 420-424.
- Ferdinand al III-lea de Habsburg 19, 128, 132, 134, 137-139, 147, 161, 163, 169, 175, 177-178, 293, 393-394, 397-399, 401, 403-404, 406-407, 411, 414-415, 417-418, 423-424.
- Ferdinand (arhiduce) 138, 397.
- Ferdinand al II-lea (arhiduce) 97, 138, 226, 228, 241-242, 275, 358, 365, 369, 384, 389, 399, 417.
- Ferdinand Karl 138, 159, 177, 264, 286, 332, 397, 400, 404, 406, 409-410, 412-414, 421, 424-425.
- Ferdinand v. Bayern 391.
- Filip al II-lea 179, 408.
- Filip al IV-lea 179, 288, 408, 411-412, 418.
- Flandra 179, 408, 412.
- Frankfurt am Main 134, 388, 399, 401.
- Franz Ludwig v. Neuburg 178, 314, 324, 334, 421-422, 425.
- Franz v. Pommern 137, 391.
- Frederik al III-lea 139, 399.
- Friedland 134, 397.
- Friedrich I 170, 420-421, 423.
- Friedrich al II-lea (Liegnitz) 97, 139, 150, 178, 221, 264, 347-352, 355-357, 359-360, 362-364, 366-367, 369-371, 373-374, 376, 382, 385, 390, 397, 400, 415, 417.
- Friedrich al II-lea (Palatinatul Renan) 351.
- Friedrich al III-lea (Brandenburg-Prusia) 184, 420.
- Friedrich al III-lea (împărat) 97, 363.
- Friedrich Kasimir zu Freistadt 139, 150, 264, 400.
- Friedrich Kettler 103, 144, 184, 374-375, 386, 416.
- Friedrich Ulrich 393.
- Friedrich v. Hessen-Darmstadt 178, 334, 424-425.
- Friedrich Wilhelm (Brandenburg) 144, 170, 184, 190, 200, 277, 292, 307, 338, 401, 405, 408, 410-412, 414, 416-417, 421, 423-424, 426.
- Friedrich Wilhelm (Cieszyn) 178, 423.
- Frisia 98, 139, 369, 389, 415.
- Frisia de Vest 98, 139, 179, 243, 288, 353, 365, 389, 397, 401, 412-413, 415, 423.

G

- Gabriel Báthory 89, 91, 104-105, 111, 132-133, 147-148, 160, 167, 187, 196, 198, 372-374, 377, 384, 386, 388, 390-391, 393-396, 399, 411, 414-415, 422, 424.
- Gabriel Bethlen 18-19, 32, 91, 104-106, 115-119, 121-123, 132-133, 139, 145-151, 160, 167-168, 187, 198-199, 292, 313, 379, 381, 383-399, 403-407, 410, 413, 415-416, 418-419, 421-422.
- Geldern 98, 139, 179, 229, 358, 401, 408, 411-412, 415, 418, 423.
- Georg III z. Brieg 178, 287, 324, 405-406, 408-414, 420-423, 425.
- Georg Friedrich 103, 137, 144, 361, 368-370, 388, 390.
- Georg Johann I 363.
- Georg Philipp v. Schauenstein-Ehrenfels 423.
- Georg Rudolf v. Brieg-Goldberg 139, 388.

Georg Wilhelm (Brandenburg-Prusia) 144, 184, 272, 281, 291-292, 305, 337, 384-386, 388-398, 400-401, 403-404, 406, 408-414, 418, 420-421, 423-424, 426.
 Georg Wilhelm (Brieg-Liegnitz-Wohlau) 178, 294, 334, 405, 409, 425.
 Gheorghe Rákóczi I 132-133, 145-146, 393, 395.
 Gheorghe Rákóczi al II-lea 25, 132-133, 145-146, 398.
 Görlitz 80, 92, 363.
 Goslar 80, 94, 137, 150, 170, 351, 354, 363, 366-367, 384, 408.
 Göttingen 80, 94, 351, 357, 362.
 Gustav 275, 405, 413, 416, 420, 423-424.
 Gustav Adolf (Mecklenburg-Güstrow) 170, 420, 424.
 Gustav Adolf (Suedia) 18-19, 145, 185, 282-283, 307-308, 383, 386-398, 403-405, 407-414, 416, 418, 420-421, 423-424.

H

Halberstadt 93, 137, 227, 358, 390, 399.
 Haldenstein 179, 423.
 Hamburg 93, 137, 227, 358, 388.
 Hameln 80, 94, 220, 351, 355, 359.
 Hanovra 80, 94, 368.
 Heinrich (Braunschweig-Wolfenbüttel) 366, 368.
 Heinrich (Saxonia-Römhild) 170, 416, 421.
 Heinrich I (Reuss) 170, 413.
 Heinrich al II-lea (Reuss) 170, 424.
 Heinrich al III-lea (Hessa) 363.
 Heinrich al XI-lea (Stolberg) 137, 385.
 Heinrich Julius 227, 242, 358, 365, 399.
 Heinrich-Wenceslas 395.
 Herford 80, 93, 354.
 Herman Adolf 395.
 Hessa 80, 93, 363.
 Hessa-Darmstadt 169, 407.
 Hildesheim 137, 150, 170, 385, 388, 409.
 Hohenlohe-Langenburg 97, 228, 358.
 Höxter 80, 93, 137, 150, 362-363, 366, 368, 384.
 Hoyer al III-lea 94, 369.

I

Iacob Heraclid Despot 104, 351, 369.
 Ioan Albert 37, 50-51, 77, 98-99, 139-140, 149, 180, 204, 221, 253, 265, 278, 339, 348-357, 359-360, 362, 364, 366-367, 369-373, 375-377, 382-383, 385, 392, 397, 400, 410, 412, 418.
 Ioan al III-lea Sobieski 159, 180, 183, 189-190, 200, 337, 405-406, 408-410, 414, 416, 421, 423-426.
 Ioan Cazimir 140, 142, 180, 183, 185-186, 189-190, 199-200, 274, 280, 289-290, 299, 305, 312, 315, 326, 336, 399, 401, 403-406, 408-414, 416, 418-426.
 Ioan Sigismund Zápolya 32, 59, 61, 69-70, 72-73, 89, 124, 132-133, 167, 194, 262, 343-345, 348-350, 356, 362-363, 366-368, 370, 373, 400, 417.
 Ioan Zápolya 32, 35-36, 38-39, 49-54, 56-57, 59, 61-62, 85-86, 128-129, 161, 163, 194, 200, 258, 341, 344, 348, 351, 363, 365, 368, 400, 417.
 Isabella 70.

J

Jägendorf 139, 150, 198, 391, 437.

Joachim al II-lea Hector 94, 351, 363, 367.

Joachim Ernst 137.

Johann (Brandenburg-Küstrin) 94, 137, 150, 169, 263, 350-352, 360, 362-364, 366-368, 370-371, 374-376, 382, 390, 400, 415, 417.

Johann I (Pfalz-Zweibrücken) 384.

Johann al VIII-lea v. Montfort 175, 320, 408, 417, 422, 425.

Johann Adolf 170, 417, 420.

Johann Albrecht I 379.

Johann Christian v. Brieg 139, 388.

Johann Christian v. Eggenburg 134, 168, 399, 409.

Johann Ernst al II-lea 170, 408, 411, 413, 416, 420-421, 423.

Johann Friedrich (Brandenburg-Ansbach II) 170, 276, 285, 319, 330, 406, 409, 411-413, 422, 425.

Johann Friedrich (Braunschweig-Lüneburg-Calenberg) 170, 405.

Johann Friedrich (Saxonia) 94, 242, 363, 365, 368.

Johann Georg (Jägendorf) 391.

Johann Georg I (Anhalt) 388, 392.

Johann Georg I (Mansfeld-Eisleben) 94, 369.

Johann Georg I (Saxonia) 137, 169, 392, 397, 399, 415.

Johann Georg al II-lea (Saxonia) 169, 417.

Johann Georg al II-lea (Saxonia-Eisenach) 170, 416-417, 421.

Johann Georg al III-lea 169, 420.

Johann Jakob Khuen v. Belasi 97, 138, 175, 369, 389, 417.

Johann Philip v. Schoenborn 401.

Johann Siegfried 134, 399.

Johann Sigismund 144, 184, 306, 388, 391, 395-396, 409, 414, 418.

Johannes v. Thurzo 352.

Julius 241, 365.

Julius Franz 170, 416-417, 420.

Jülich-Kleve-Berg 93, 241, 365.

K

Kampen 98, 139, 179, 242, 278, 353, 365, 369, 389, 401, 410, 415, 418, 423.

Karl Friedrich 395.

Karl II v. Liechtenstein-Castelcorn 179, 287, 325, 334-335, 405-406, 408-409, 411, 413-414, 421-425.

Karl I Poděbrady 178, 415.

Karl Wilhelm 169, 275-276, 406, 408, 417, 420-421, 423.

Karl Wolfgang 97, 363.

Kaspar I v. Hörsel 93, 137, 362-363, 366, 368, 384.

Köln 93, 134, 137, 391, 401.

Königstein 80, 93, 226, 358, 364.

Konstanz 36.

Krumlov 134, 168, 399, 409.

L

Ladislau al V-lea 84, 362.

Langenargen 175, 320, 408, 417, 422, 425.
 Leopold I de Habsburg 22, 32, 122, 128, 132, 138, 159, 161, 163, 165, 167-169, 175-177, 186-187, 190, 273, 277-278, 284-287, 292-294, 310-311, 313-314, 316, 318-320, 322-323, 327, 329-333, 389, 401, 403-425.
 Leopold al V-lea 138, 152, 177, 389, 397-399, 411.
 Leopold Ludwig 407.
 Leopold Wilhelm 179, 315, 406, 409, 421.
 Liegnitz-Brieg 79, 106, 109, 124, 127, 150, 198, 221, 264, 347-352, 355-357, 359-360, 362-364, 366-367, 369-371, 373-374, 376, 382, 385, 390, 397, 400, 415, 417.
 Liegnitz-Brieg-Wohlau 19, 159, 177-178, 278, 287, 294, 311, 323, 333, 388, 405-406, 408-414, 416, 419-420, 421-425.
 Lodovico II di Teck 38, 50, 53, 339-341.
 Lucerne 98, 366.
 Ludovic I Grimaldi 160, 180, 415,
 Ludovic al II-lea Jagiello 17-18, 38-39, 47, 49, 51, 53-54, 61-63, 79, 84-85, 87, 91-92, 128-129, 134, 161, 163, 168, 203, 215, 220, 249, 253, 257, 262, 340-341, 343-345, 348-376, 381-384, 392, 397, 400, 414, 417.
 Ludovic al XIII-lea 160.
 Ludovic al XIV-lea 159, 160, 180, 412.
 Ludwig (Anhalt) 388, 392.
 Ludwig al II-lea 363.
 Ludwig IV v. Liegnitz 178, 287, 323, 333, 405-406, 409, 412-414, 422, 425.
 Ludwig al VI-lea 407.
 Ludwig al XV-lea 97, 363.
 Ludwig z. Stolberg 226, 358.
 Luisa v. Anhalt 178, 310-311, 334, 419, 425.
 Lübeck 93, 137, 170, 227, 358, 367, 374, 388, 408, 417, 420.
 Lüttich 93, 226, 358.

M

Mainz 134, 169, 319, 330, 401, 422, 425.
 Mansfeld 69, 94, 137, 369, 388.
 Margaretha v. Brederode 226, 358, 417.
 Markus Sittikus Graf v. Hohenems 138, 389.
 Matia Corvin 17-18, 21, 26, 32, 35, 37-41, 43, 51-54, 56-57, 61-62, 79, 84-85, 87, 104, 128-129, 161, 163, 193-194, 204, 248, 255, 339-341, 348, 351-352, 358, 360-361, 363, 367-371, 373, 376, 381, 384, 387, 398, 400, 417.
 Matia de Habsburg 18, 85, 89, 111, 123, 128-129, 131, 134, 138, 146-147, 161, 163, 179, 198, 262, 373-375, 377, 381, 383-398, 400, 403, 407, 410, 415, 417, 422-423.
 Matthäus Cardinal Lang v. Wellenburg 175, 417.
 Max Gandolf Graf Kuenburg 175, 410.
 Maximilian I (arhiduce) 97, 356.
 Maximilian I (Bavaria) 138, 175, 293, 399, 411, 418.
 Maximilian al II-lea 17, 21-22, 61-62, 69, 72, 80, 85-86, 90-92, 97, 106, 128-130, 134, 138, 146-147, 161, 163-164, 195-196, 217-219, 225, 250, 252, 260, 344-345, 347-364, 366-377, 381-384, 387, 389, 392, 394, 398, 400, 403, 415, 417.
 Maximilian al II-lea Emanuel 175, 423.
 Maximilian al III-lea (arhiduce) 138, 399.
 Mecklenburg-Güstrow 170, 420, 424.
 Mecklenburg-Schwerin 379.
 Mehmed al II-lea 50, 339.

Mehmed al IV-lea 180, 412.
Melchior Zobel v. Giebelstadt 170, 417.
Mihail Apafi 32, 145, 159, 167-168, 185-187, 404, 406, 409.
Minden 80, 93, 368.
Mircea cel Bătrân 38, 50, 57, 340.
Moritz 94, 242, 363, 365.
Münsterberg-Oels 139, 150, 178, 198, 395, 415.
Murad al III-lea 74, 104, 353, 355.
Murad al IV-lea 180, 412, 424.

N

Nijmegen 98, 229, 275, 358.
Nikola Iločki 50, 53-54, 341.
Nördlingen 36, 97, 367.
Nürnberg 137, 170, 367, 389, 392, 417.

O

Oettingen 80, 97, 175, 276, 363, 406, 408-409, 413, 417.
Olanda 139, 179, 288, 385, 389, 392, 412-413, 423.
Oldenburg 169, 411.
Olmütz (Olomouc) 139, 159, 178-179, 287, 315, 325, 334, 404-406, 408-409, 411, 413-414, 421-425.
Ordinul Teutonic 103, 144, 374, 382.
Otto al III-lea 93, 363.
Overijssel 98, 139, 179, 242, 278, 353, 389, 392, 401, 411, 415, 418, 423.

P

Palatinatul Renan 93, 351.
Pfalz-Neuburg 138, 391, 399.
Pfalz-Veldenz 80, 93, 169, 363, 407.
Pfalz-Zweibrücken 134, 384.
Paris Graf Lodron 138, 175, 389, 408.
Philip Ernst 97, 228, 358.
Philip-Reinhard I 376.
Pietro Loredano 98, 355.
Pomerania 150, 198, 293, 388, 390-396, 398, 406, 411, 414, 418, 422, 424.
Prusia (ducat) 79-81, 83-84, 99, 103, 106, 124-125, 127, 144, 157, 161, 184, 190, 196-197, 200, 223, 254, 271, 292, 347-357, 360-371, 373-377, 382-386, 390, 400, 409, 411, 415, 418.

Q

Quedlinburg 170, 285, 412.

R

Ratibor 115-117, 139, 390.
Reuss 170, 413, 424.
Richard v. Greiffenklau z. Vollrads 370.

Rietberg 80, 93, 363.
 Robert v. Bergen 226, 358.
 Rudolf (Anhalt) 388, 392.
 Rudolf al II-lea 21-22, 80, 85-86, 90-92, 104, 106, 112, 128-130, 134, 138-139, 146-147, 161, 163-164, 168, 175, 196, 217, 219, 225-226, 251, 253, 261, 277, 347-364, 366-377, 381-382, 384, 387-389, 394-395, 399-401, 403, 407, 410-411, 415, 417.
 Rudolf August 170, 423.

S

Salzburg 36, 69, 97, 138, 170, 175, 228, 358, 369, 389, 408, 410, 417.
 Saxonia (ducat) 169, 221, 227, 242, 355, 358-359, 363-365, 368, 382, 388, 392, 397, 399, 415, 417, 420.
 Saxonia-Eisenach 170, 416-417, 421.
 Saxonia-Gotha-Altenburg 170, 417, 420-421, 423-424.
 Saxonia-Lauenburg 170, 416-417, 420.
 Saxonia-Meiningen 170, 417, 421.
 Saxonia-Römhild 170, 416, 421.
 Saxonia-Weimar 69, 170, 408, 411, 413, 420-421, 423.
 Saxonia-Weissenfels 169, 406.
 Sayn-Wittgenstein-Hohenstein 169, 275, 405, 413, 416, 420, 423-424.
 Schaffhausen 98, 179, 360, 367, 415, 418.
 Schleswig-Holstein 137, 388.
 Schleswig-Holstein-Gottorp 170, 417, 420, 423.
 Schleswig-Holstein-Sonderburg-Plön 170, 417, 420.
 Schwarzburg-Sondershausen 169, 275, 285, 406, 408-409, 411-412, 417, 421.
 Schwarzburg-Sondershausen-Arnstadt 169, 285, 412-413.
 Selim I 38, 50, 341.
 Selim al II-lea 73, 104, 355.
 Sigismund I (Polonia) 21-22, 92, 94, 97-99, 101, 140-141, 149, 180, 182, 196, 221-223, 254, 265-266, 268, 270-271, 347-362, 364, 366-367, 369-373, 375-377, 382-385, 390, 392, 395, 397, 400, 412, 415, 418.
 Sigismund (arhiduce) 97, 357.
 Sigismund al III-lea 18, 21-22, 98, 100-101, 108, 112, 117, 123, 139-140, 142-143, 147, 149-150, 159-160, 180-183, 189-190, 196, 198-200, 222, 225, 230, 237, 239, 243, 246-247, 253, 266, 268, 270-271, 273, 279, 288-289, 294-295, 310, 325-326, 335, 348, 351-358, 360-365, 367, 369-377, 381-401, 403-416, 418, 420-424, 426.
 Sigismund August 98-99, 100, 140-141, 149, 160, 180-181, 236, 246, 269, 347-352, 354, 356-359, 361-362, 364-367, 369-371, 373, 376, 382, 385, 390, 396, 400, 415, 418.
 Sigismund Báthory 89, 104-105, 108, 110, 132-133, 147, 167, 198, 225, 241, 351, 355, 357-358, 365, 368, 372, 374, 386, 407, 415, 418.
 Sigismund de Luxemburg 37-39, 50, 255, 339-340, 400.
 Sigismund Franz 159, 177, 286, 322, 404, 406, 409-410, 412, 414, 422, 424.
 Sigismund Rákóczi 104, 205.
 Solms 134, 395.
 Solms-Hohensolms 93, 376.
 St. Gallen 139, 397.
 Stolberg 137, 385, 389, 396.
 Strasbourg 134, 382.
 Süleyman I Kanunî 69, 71, 104, 353, 355.
 Sylvius al II-lea Friedrich 178, 315, 325, 405, 408, 413, 419, 421-422, 424-425.

Ș

Ștefan Báthory 18-19, 27, 32, 70, 73, 98, 100, 104, 107-108, 140-142, 148-149, 160, 180-181, 198, 222-223, 230, 236, 238, 243, 247, 270, 348-349, 351, 354-358, 360-361, 363-365, 367, 369-376, 382, 385-386, 392, 400, 415, 418.

Ștefan Bethlen 132-133, 401.

Ștefan Bocskai 89, 91, 104-105, 111, 132-133, 147, 160, 167, 196, 198, 372-374, 384, 386, 415.

T

Tettnag 175, 320, 408, 417, 422, 425.

Thorn 169, 226, 417.

Tournai 179, 408, 412, 418.

Trier 80, 93, 370.

U

Ulrich I v. Pommern 137, 169, 293, 388, 390-392, 395-396, 398, 411, 418, 422.

V

Veneția 81, 83, 157, 161, 355, 363, 423.

Vladislav I 84-85, 369.

Vladislav al II-lea Jagiello 17-18, 21, 31, 36-39, 45, 47, 49, 51, 53-54, 61, 79, 84-85, 87, 91, 128-129, 134, 161, 163, 168, 194, 203-204, 210, 248, 251, 256, 262, 339-341, 343-344, 348-354, 356-364, 366-371, 373-374, 376-377, 381, 384, 398, 400, 414, 417.

Vladislav al IV-lea 140, 142, 399.

Vladislav Jagiello (Polonia) 98-99, 139-140, 180, 278, 359-360, 363, 369, 372-373, 375, 382, 410, 415, 418.

Vladislav Varnensis 180, 415.

W

Wacław al III-lea Adam 97, 356.

Wilhelm 169, 276, 406.

Wilhelm al IV-lea 225, 227, 358.

Wilhelm al V-lea 241, 365.

Wilhelm Kettler 103, 144, 374, 386.

Winrich v. Kniprode 103, 144, 374, 382.

Wolf Dietrich v. Raitenau 97, 228, 358.

Wolfgang Georg 137, 385, 396.

Wolfgang Wilhelm 391, 399.

Württemberg-Oels 159, 178, 315, 325, 405-406, 408-409, 413-414, 419, 421-425.

Würzburg 170, 417.

Z

Zwolle 98, 139, 179, 242, 278, 365, 389, 410, 415, 418, 423.

